

IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U
UPRAVNIM OBLASTIMA
MINISTARSTVA FINANSIJA ZA
2024. GODINU

Ministarstvo finansija CG
mart 2025. godine

SADRŽAJ

UVOD

I REZIME

II REALIZACIJA OBAVEZA I Z PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE

III REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA PRISTUPANJA CRNE GORE EU 2024-2027, za 2024. GODINU

IV REALIZACIJA AKTIVNOSTI U VRŠENJU UPRAVNOG NADZORA

V SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

VI PODACI IZ FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA MINISTARSTVA FINANSIJA

Realizacija budžeta i javne nabavke

VII PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA

VIII PROGRAMSKE AKTIVNOSTI MINISTARSTVA FINANSIJA

Direktorat za državni budžet

Direktorat državnog trezora

Direktorat za javni dug

Direktorat za poreski i carinski sistem

Direktorat za finansijski sistem i koordinaciju politika

Direktorat za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije

Direktorat za sistem finansiranja lokalne samouprave i politiku zarada

Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola

Direktorat za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške

Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU

Direktorat za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki

Direktorat za budžetsku inspekciju, suzbijanje nepravilnosti i prevara

Direktorat za igre na sreću, koordinaciju i izveštavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć

Odjeljenje za unutrašnju reviziju

Odjeljenje za međunarodnu saradnju, evropske integracije i EU fondove

Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru

Odjeljenje - Alimentacioni fond

Služba za opšte poslove i kancelarijsko poslovanje

Služba za upravljanje ljudskim resursima

Služba za materijalno-finansijske, računovodstvene poslove i javne nabavke

Služba za IT podršku

Služba za odnose sa javnošću

Izveštaji organa uprave nad kojima Ministarstvo finansija vrši nadzor

IX IZVJEŠTAJ O RADU PORESKE UPRAVE

X IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE CARINA

XI IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE ZA IGRE NA SREĆU

XII IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE ZA STATISTIKU - MONSTAT

U V O D

U skladu sa obavezom utvrđenom odredbom člana 65 Zakona o državnoj upravi¹ Ministarstvo finansija podnosi Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima za 2024. godinu, koji sadrži prikaz ostvarenih ciljeva postavljenih u programu rada Vlade, programu rada Ministarstva i strategijama i programima na osnovu kojih se prati izvršavanje zakona i drugih propisa i sagledava i analizira stanje u oblasti za koju je osnovano ministarstvo. Pored toga izveštaj sadrži predlog mjera za unaprijeđenje stanja u oblasti za koju je ministarstvo osnovano i podatke iz finansijskog izveštaja ministarstva za 2024. godinu.

Ovim izveštajem obuhvaćeni su poslovi koji su se obavljali u okviru **23 (dvadeset tri) organizacione cjeline** i to: **trinaest direktorata**: *Direktorat za državni budžet; Direktorat državnog trezora; Direktorat za javni dug; Direktorat za poreski i carinski sistem; Direktorat za finansijski sistem i koordinaciju politika; Direktorat za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije; Direktorat za sistem finansiranja lokalne samouprave i politiku zarada; Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola; Direktorat za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške; Direktorat za upravljanje strukturama pretprijetne podrške EU; Direktorat za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki; Direktorat za budžetsku inspekciju, suzbijanje nepravilnosti i prevara i Direktorat za igre na sreću, koordinaciju i izveštavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć*; **četiri odjeljenja**: *Odjeljenje za unutrašnju reviziju; Odjeljenje za međunarodnu saradnju, evropske integracije i EU fondove; Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru i Odjeljenje - Alimentacioni fond*; **pet službi**: *Služba za opšte poslove i kancelarijsko poslovanje; Služba za upravljanje ljudskim resursima; Služba za materijalno – finansijske, računovodstvene poslove i javne nabavke, Služba za odnose sa javnošću, Služba za IT podršku i* **Kabinet ministra finansija**.

Osim navedenog, izveštaj sadrži i poslove koji su se obavljali u okviru organa koji su u nadležnosti ovog ministarstva, i to **četiri organa uprave**: *Poreska uprava, Uprava carina, Uprava za igre na sreću i Uprava za statistiku (MONSTAT)*, a koji sadrže podatke o realizaciji ciljeva iz programa rada organa uprave, pregled mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva, prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, predlog mjera za unaprijeđenje stanja u oblasti za koju je organ uprave osnovan, kao i finansijski izveštaj.

Ministarstvo finansija, shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave², vrši poslove uprave koji se odnose na: pripremanje predloga tekuće ekonomske politike Crne Gore i praćenje njenog ostvarivanja; pripremanje, planiranje, izradu i izvršenje budžeta Crne Gore; fiskalni uticaj; nadzor nad ostvarivanjem prihoda i izvršavanje izdataka budžeta Crne Gore; predlaganje smjernica i srednjoročnog makroekonomskog okvira za pripremu i planiranje budžeta; izvršenje, izmjenu i procjenu budžeta uz analizu zahtjeva potrošačkih jedinica i vanbudžetskih fondova za dodjelu budžetskih sredstava i predlaganje njihovih izmjena; kapitalnu potrošnju javnog sektora, procjenu osnovnih ekonomskih proporcija i bilansa; simuliranje, testiranje i ocjenu efekata ekonomskih i razvojnih mjera i institucionalnih promjena; bankarski sistem; hartije od vrijednosti; izvršavanje plaćanja po zahtjevu potrošačkih jedinica; vođenje glavne knjige trezora; upravljanje računovodstvenim sistemom državnih primitaka; pripremu završnog računa budžeta; finansijsku kontrolu putem korišćenja računovodstvenog sistema baziranog na planiranim obavezama; praćenje izvršavanja izdataka; pripremu redovnih finansijskih izveštaja za potrebe Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada); upravljanje raspoloživim novčanim sredstvima na konsolidovanom računu trezora; upravljanje dugom nastalim po osnovu hartija od vrijednosti koje je emitovala država nastalim po osnovu datih garancija i uzetih zajmova; upravljanje domaćim i spoljnim dugom, stranim donacijama, pomoćima i zajmovima; praćenje finansijskog

¹ "Službeni list Crne Gore" br. 78/18, 70/21 i 52/22

² "Službeni list Crne Gore" br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24, 93/24, 93/24-ispravka, 104/24 i 117/24

poslovanja vanbudžetskih fondova i jedinica lokalne samouprave; pripremu predloga propisa iz finansijskog sistema, finansijskih tehnologija (rudarenje, upotreba kriptovaluta i blockchain tehnologija i dr.), sistema igara na sreću, finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja, osiguranja, računovodstva i revizije; koordiniranje aktivnosti, ostvarivanje saradnje i realizaciju obaveza prema Svjetskoj banci, Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim finansijskim institucijama; javne prihode (carine, porezi, doprinosi, takse, naknade i dr.), kojima se finansiraju javni rashodi na nivou države i na nivou jedinica lokalne samouprave; međunarodne ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja; primjenu međunarodnih ugovora koji se odnose na carinsku politiku; sistem finansiranja lokalne samouprave; carinsku i poresku politiku; razvoj sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru u skladu sa međunarodnim standardima; primjenu Zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Komisije evropskih zajednica o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku pomoć EZ Crnoj Gori u okviru sprovođenja instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II); primjenu Zakona o potvrđivanju Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Vlade Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III); donošenje propisa, poslovnika i procedura o uspostavljanju indirektnog sistema upravljanja projektima Evropske unije u Crnoj Gori; sprovođenje tendera, ugovaranje, odobravanje plaćanja i finansijsko izvještavanje sa aspekta javnih nabavki u oblasti usluga, radova, opreme, bespovratne pomoći i tvininga, uz obezbjeđivanje primjene pravila Evropske unije, regulativa i procedura, u smislu programa koje finansira Evropska unija u Crnoj Gori; kontrolu aktivnosti u vezi sa organizovanjem tenderskih procedura, grantova i finansiranja; pružanje stručne i savjetodavne podrške u primjeni zakona iz oblasti javnih nabavki; organizovanje i sprovođenje stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih u oblasti javnih nabavki, organizovanje polaganja stručnog ispita i izdavanje sertifikata za rad na poslovima javnih nabavki; uspostavljanje, vođenje, održavanje i praćenje elektronskog sistema javnih nabavki (u daljem tekstu: ESJN); objavljivanje planova nabavki, tenderskih dokumentacija, odluka i drugih akata naručilaca donijetih u postupku javne nabavke, uključujući i njegove izmjene, ugovore o javnoj nabavci i okvirne sporazume, izmjene ugovora i obavještenja o podnijetoj žalbi na ESJN; omogućavanje naručiocima dostupnosti putem ESJN prijema za kvalifikaciju, ponuda, projekata i rješenja; sačinjavanje, objavljivanje i ažuriranje liste naručilaca i liste službenika za javne nabavke; pripremanje i objavljivanje jedinstvenog rječnika javnih nabavki; saradnja sa međunarodnim organizacijama, institucijama, Evropskom komisijom, stručnjacima iz oblasti javnih nabavki; obavještanje nadležnih organa o nepravilnostima u postupcima javnih nabavki; organizovanje i sprovođenje javnog tendera, utvrđivanje ispunjenosti uslova za učešće na javnom tenderu i davanje dozvole za proizvodnju duvanskih proizvoda za privredna društva, odnosno preduzetnike; utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje trgovine na veliko i malo duvanskim proizvodima i izdavanje licence za obavljanje trgovine duvanskim proizvodima privrednom društvu, odnosno preduzetniku, kao i uvozniku koji je upisan u Registar uvoznika duvana i duvanskih proizvoda; koordinaciju aktivnosti organa i organizacija u oblasti suzbijanja nelegalnog prometa duvanskih proizvoda; praćenje stanja na tržištu duvanskih proizvoda; vođenje propisanih registara; državnu pomoć; usklađivanje domaćih propisa iz okvira svoje nadležnosti sa pravnom tekovinom Evropske unije; analizu izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa koje su pripremila druga ministarstva u postupku predlaganja zakona, drugih propisa i strateških dokumenata i davanje mišljenja o njihovoj relevantnosti; davanje mišljenja na predloge zakona, drugih propisa i strateških dokumenata sa aspekta uticaja na poslovni ambijent; sprovođenje inspekcijaskog nadzora u okviru nadležnosti i ovlašćenja utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijaski nadzor i propisima u oblasti igara na sreću i javnih

nabavki; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave³, a u skladu sa djelokrugom utvrđenim ovom uredbom, od 1.10.2024. godine, ministarstva i organi uprave su od Uprave za inspekcijske poslove preuzeli inspektore koji su vršili preuzete poslove, i to Ministarstvo finansija - inspektore za igre na sreću i inspektore za javne nabavke.

I REZIME

Ministarstvo finansija je u toku 2024. godine bilo usmjereno na realizaciju aktivnosti u cilju unapređenja stanja u upravnoj oblasti, u skladu sa projektovanim ciljevima i očekivanjima: izvršavanje obaveza iz Programa rada Vlade Crne Gore, Programa rada Ministarstva, izvršavanje zaključaka Vlade, kao uslova za sprovođenje programskih aktivnosti i politike Vlade, pripremanje predloga tekuće ekonomske politike Crne Gore i praćenje njenog ostvarivanja; pripremanje, planiranje, izradu i izvršenje budžeta Crne Gore, nadzor nad ostvarivanjem prihoda i izvršavanje izdataka budžeta Crne Gore, predlaganje smjernica i srednjoročnog makroekonomskog okvira za pripremu i planiranje, učešće u pregovorima za pristupanje Evropskoj uniji i ispunjavanje ostalih prioriternih zadataka iz svoje nadležnosti.

Realizacija prioriternih ciljeva u 2024. godinu

- ✓ *Strateška dokumenta i mjere i aktivnosti za izvršavanje postavljenih ciljeva i projekti od državnog značaja*

Program ekonomskih reformi (PER) 2025-2027 - koji je glavni dokument ekonomske politike zemlje u dijalogu sa EU i predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama. Dokument se sastoji iz dva ključna poglavlja: (1) makroekonomski okvir i (2) fiskalni okvir. Novina u odnosu na prošlogodišnji Program je da strukturne reforme koje su ranije bile sastavni dio Programa, sada predstavljaju dio Reformske agende/Plan rasta. U cilju dosljednosti između Reformske agende i Programa ekonomskih reformi, dodato je posebno poglavlje o usklađenosti Reformske agende sa makro-fiskalnim okvirom u cilju koherentnosti i kredibiliteta ekonomskih i fiskalnih politika. Dokument je finalizovan i usvojen 10. januara 2025. godine i dostavljen Evropskoj komisiji.

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike - Vlada je, na predlog Ministarstva finansija, usvojila Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godina, dokument koji sažima srednjoročne strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske i fiskalne pokazatelje, kao i projekcije i limite potrošnje, a predstavlja i osnov za pripremu budžeta za narednu, 2025. fiskalnu godinu;

Fiskalna strategija Crne Gore - kojom su prezentovani ciljevi fiskalne politike, mjere i aktivnosti za postizanje tih ciljeva i makroekonomske i fiskalne projekcije u periodu 2024 – 2027. godine. Vlada Crne Gore je utvrdila Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine 05. septembra 2024. godine, dok je Skupština Crne Gore usvojila dokument 17. decembra 2024. godine;

Strategija finansijskih tehnologija (FINTECH) za Crnu Goru 2025-2029 - Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26.12.2024. usvojila Strategiju. Finansijski sektor kontinuirano se razvija kroz bržu transformaciju i usvajanje novih tehnologija, te kroz razvijanje stimulativnog Fintech ekosistema Crna Gora može da se pozicionira u regionu kao zemlja konkurentna za pokretanje Fintech rješenja;

Reformska agenda Crne Gore 2024-2027 - usvojena je Reformska agenda za Instrument EU za reforme i rast koja obuhvata prioritete Ministarstva finansija, od strane Vlade Crne Gore 26. septembra 2024. godine, a odobrena od strane Evropske komisije 23.10.2024. godine;

³ "Službeni list Crne Gore" broj 90/24 od 20.9.2024. godine, a stupila je na snagu 1.10.2024. godine.

Pridruživanje Crne Gore jedinstvenom području Evropske unije za plaćanja u eurima (SEPA);
Osnivanje Razvojne banke i usvajanje neophodnih akata za početak rada Razvojne banke, od 01.01.2025. godine;

Srednjoročna strategija upravljanja javnim dugom za period 2025-2027 - fokusira se na održavanje stabilnosti javnih finansija kroz proaktivno upravljanje dugom, smanjenje rizika i optimizaciju troškova zaduživanja. Ovaj okvir pruža smjernice za donošenje odluka u fiskalnoj politici koje su prilagođene trenutnim ekonomskim okolnostima, uz anticipaciju budućih izazova i potencijalnih prilika.

✓ *Unapređenje zakonske regulative u oblasti platnog prometa*

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu - Vlada Crne Gore je, na sjednici od 12.12.2024. utvrdila predlog zakona – donošenjem ovog zakona stvoriće se preduslovi za dalji razvoj platnog prometa u Crnoj Gori u skladu sa savremenim standardima u EU i svijetu. Novim Zakonom će se uspostaviti dodatne mjere za smanjenje sigurnosnih rizika povezanih sa elektronskim plaćanjem i unaprijediti zaštita korisnika platnih usluga.

✓ *Održivo upravljanje i unapređenje stanja javnih finansija*

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti - stupio je na snagu 18.2.2025. godine, objavljen je u "Službenom listu CG", br. 11/2025 od 10.2.2025. godine;

Predlog Zakona o budžetu za 2025. godinu - budžet, kao plan prihoda i rashoda, ima direktan uticaj na finansijsku stabilnost. Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 11/2025 od 10.2.2025. godine, kada je i stupio na snagu.

✓ *Poboljšanje informisanosti javnosti o načinu upravljanja javnim finansijama*

Zakon o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2023. godinu – u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti priprema se završni račun budžeta države.

✓ *Usklađenost zakona sa pravnom tekovinom EU*

Predlog Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka - ovim zakonom crnogorski regulatorni okvir usklađen je sa evropskim regulatornim okvirom po osnovu stečaja i likvidacije kreditnih institucija. Dodatno, obezbjeđena je primjena Zakona o sanaciji kreditnih institucija zbog precizno propisanog redosljeda prioriteta u stečajnom postupku. Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge;

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija - usklađivanje sa Direktivom (EU) 2019/879 Evropskog parlamanta i Vijeća od 20. maja 2019. godine o izmjeni Direktive 2014/59/EU u pogledu kapaciteta pokrivanja gubitaka i dokapitalizacije kreditnih institucija i investicionih društava kao i Direktive 98/26/EZ (tzv. BRRD II), radi dodatnog usklađivanja sa pravom EU iz ove oblasti. Donošenje Zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge;

Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama - ovim zakonom izvršiće se dalje usklađivanje sa Direktivom 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i prudencijalnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicionim društvima i Direktivom (EU) 2019/878 o izmjeni Direktive 2013/36/EU u pogledu izuzetih subjekata, finansijskih holdinga, mješovitih finansijskih holdinga, primanja, nadzornih mjera i ovlašćenja, kao i mjera za očuvanje kapitala. Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge;

Predlog zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima - ovim zakonom će se izvršiti usklađivanje sa Direktivom o djelatnostima i nadzoru institucija za penzijsko osiguranje pod pokroviteljstvom poslodavca (IORPs, 2016/2341). Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge;

Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom - ovim zakonom izvršiće se usklađivanje sa Direktivama 2009/65/EZ i 2014/91/EU o subjektima za zajednička ulaganja u

prenosive hartije od vrijednosti (UCITS). Cilj je stvaranje uslova da crnogorsko tržište kapitala postane konkurentnije i atraktivnije kako domaćim, tako i stranim investitorima; jasnije definisanje zakonskih procedura, prava i obaveza kontrolisanih lica i investitora; razvoj ovog segmenta tržišta kapitala; veći stepen zaštite investitora. Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge;

Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima - ovim zakonom će se izvršiti usklađivanje sa Direktivom 2011/61/EU o menadžerima alternativnih investicionih fondova i razvoj ovog segmenta tržišta kapitala. Predložena rješenja u ovom zakonu imaće pozitivan uticaj na poslovni ambijent i privredu u pogledu unapređenja procesa osnivanja, poslovanja i uvođenja novih oblika investicionih fondova. Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge;

Uredba o Carinskoj tarifi za 2025. godinu („Službeni list Crne Gore“ broj 126/24), kojom je izvršeno usklađivanje nomenklature carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2025. godinu (Regulativa Komisije br. 2024/2522 od 23. septembra 2024. godine), i ista se primjenjuje od 1. januara 2025. godine.

Poreska uprava

Ostvarenje efikasne i efektivne naplate prihoda, kroz razvoj i primjenu odgovarajućih propisa, sistema i postupaka obračunavanja i naplate poreskog duga, kao i pripremanje za njihovo upravljanje u skladu sa zahtjevima EU, predstavlja jedan od prioriteta u radu Poreske uprave. Na taj način se značajno doprinosi uvećanju ukupnih budžetskih prihoda, uz primjenu snažnih mjera fiskalne politike.

Ukupna bruto naplata poreza, doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i drugih budžetskih prihoda, za period 01.01.-31.12.2024. godine iznosi 1.607.704.020,63 €.

Ukupna bruto naplata za period 01.01.-31.12.2024. godine viša je za 188,7 miliona € u odnosu na isti period prošle godine, a u odnosu na PLAN za 2024. godinu viša je za 85,4 miliona €.

Index ukupne bruto naplate poreza i doprinosa za period 01.01.-31.12.2024. godine u odnosu na PLAN za 2024. godinu je 106%, a u odnosu na isti period prethodne godine je 13%.

Uprava carina

Uprava carina je u 2024. godini na temelju ključnih indikatora u planiranim aktivnostima realizovala sve postavljene ciljeve i zadatke. Nastavljen je trend snaženja fiskalne i bezbjedonosne uloge, implementacija EU standarda, pojednostavljenje carinskih procedura, snažna posvećenost unapređenju ljudskih resursa, a samim tim i dalje snaženje integriteta. Modernizacija carinske službe ostaće prioritet i u narednoj godini.

Ostvarenje efikasne i efektivne naplate carinskih prihoda, takođe predstavlja jedan od prioriteta u radu Uprave carina.

Ukupno ostvarena naplata carinskih prihoda za period januar-decembar 2024. godine iznosila je 1.293.277.122,39€, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 115.176.634,16€, odnosno 9,78 %.

Izvršeno je 382 rješenja o povraćaju carinskih sredstava u iznosu od 1.361.151,00€ i 2568 rješenja o povraćaju akciznih sredstava u iznosu od 9.826.523,00€ i time ostvarena neto naplata prihoda u iznosu od 1.282.089.448,39€. U odnosu na procjenu plana, bruto prihodi su veći za 18.598.023,87€, odnosno 1,46 %.

Uprava za igre na sreću

Jedan od ključnih ciljeva Uprave za igre na sreću je uspostavljanje efikasnog sistema evidencije i pravovremene naplate koncesione naknade od priređivača igara na sreću, kao i suzbijanje sive ekonomije u oblasti igara na sreću.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Promovisanje standarda odgovornog kockanja i pružanje podrške za prevenciju i tretmana problema povezanih sa kockanjem. Ovo uključuje promotivne kampanje i saradnju sa nadležnim organima i organizacijama koje pružaju pomoć za probleme u kockanju.

Aktivnosti praćenja poštovanja pozitivnih materijalno - pravnih propisa, te unapređenju istih, uz proaktivno djelovanje prema društvenoj zajednici, sa posebnim osvrtom na zaštitu maloljetnih lica.

Saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama iz domena igara na sreću i sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, uz nastojanja da se ista osnaži i unaprijedi.

Uprava za igre na sreću je u 2024. godini zabilježila značajan rast prihoda po osnovu koncesionih naknada od igara na sreću i naknada za organizovanje nagradnih igara i to u ukupnom iznosu od 33.812.130,41 €.

Uprava za statistiku

U skladu sa definisanim aktivnostima Uprave za statistiku u Programu rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, predložena su i usvojena sljedeća dokumenta:

- ✓ Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu;
- ✓ Izveštaj o izvršenju Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godina;
- ✓ Završni izveštaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine;
- ✓ Izveštaj o utrošenim sredstvima i o izvršenim poslovima za Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine;
- ✓ Predlog Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu;
- ✓ Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike;
- ✓ Predlog zakona o Popisu poljoprivrede za 2024. godinu.
- ✓ Takođe, Vlada Crne Gore je usvojila:
- ✓ Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o Programu zvanične statistike za 2024 - 2028. godinu i
- ✓ Odluku o izmjeni Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu, iz razloga prijema Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u sistem zvanične statistike.

Uprava za statistiku u sprovođenju i izvršavanju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2024. godinu, realizovala je 169 statističkih istraživanja od planiranih 171, koja su u njenoj nadležnosti.

II REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2024. GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, utvrđeno je ukupno 53 obaveze Ministarstva finansija. Tokom programskog perioda, uspješno je realizovano **46 obaveza** koje su bile raspoređene u tematski i normativni dio Programa (**stepen realizacije 86,79%**). Realizacija ostalih obaveza odložena je za 2025. godinu.

CILJ: DIO EVROPE	Napomena	Informacije o realizaciji /obrazloženja za nerealizovane obaveze	
Definisanje organizacionih jedinica i struktura državne uprave koje će biti uključene u sprovođenje pretpristupne pomoći EU za programski period 2021-2027 (IPA III) za programe koji se sprovode u indirektnom modelu upravljanja TD	Instrument pretpristupne podrške Evropske unije u okviru perspektive IPA III (2021-2027)	Usvojena Informacija o definisanju institucionalnog okvira i uspostavljanju struktura za sprovođenje podrške Evropske unije kroz finansijsku perspektivu IPA III (2021-2027) u indirektnom modelu upravljanja, na sjednici Vlade od 13. juna 2024. godine.	R
Polugodišnje Informacije o realizaciji aktivnosti i projekata	Instrument pretpristupne	Usvojena Informacija o realizaciji aktivnosti i projekata koji se implementiraju kroz sistem	R

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

koji se implementiraju kroz sistem indirektnog upravljanja IPA fondovima sa prepoznatim ključnim izazovima (IPA II i IPA III) TD	podrške Evropske unije u okviru godišnje perspektive IPA II (2014-2020) i IPA III (2021-2027)	indirektnog upravljanja IPA fondovima sa prepoznatim ključnim izazovima (IPA II i IPA III) sa predlogom redefinisiranja institucionalnog okvira i uspostavljanju struktura za sprovođenje podrške Evropske unije kroz finansijsku perspektivu IPA III (2021-2027) u indirektnom modelu upravljanja, na sjednici Vlade od 25. decembra 2024. godine	
Izmjene i dopune Uredbe o organizaciji indirektnog upravljanja sprovođenja finansijske pomoći u okviru instrumenta pretpristupne podrške Evropske unije (IPA II) ND	Instrument pretpristupne podrške Evropske unije u okviru godišnje perspektive IPA II (2014-2020)	Uredba o izmjenama Uredbe o organizaciji indirektnog upravljanja sprovođenja finansijske pomoći u okviru instrumenta pretpristupne podrške Evropske unije (IPA II), na sjednici Vlade od 5. decembra 2024. godine	R
Odluka o imenovanju lica odgovornih za vršenje indirektnog upravljanja pretpristupnim fondovima Evropske Unije u okviru finansijskih perspektiva IPA II/IPA III ND	Instrument pretpristupne podrške Evropske unije u okviru godišnje perspektive IPA III (2021-2027)	Donijeta Odluka o imenovanju lica u okviru akreditovanih IPA struktura odgovornih za vršenje indirektnog upravljanja pretpristupnim fondovima Evropske unije, na sjednici Vlade od 4. aprila 2024. godine.	R
CILJ: DIGITALNA CG, TRANSPARENTNA I EFIKASNA JAVNA UPRAVA			
Napomena			
Informacije o realizaciji /obrazloženja za nerealizovane obaveze			
Priprema Predloga akcionog plana za sprovođenje informacione bezbjednosti prema standardu ISO 27002 na nivou IPA okvira TD	MF - MJU Instrument pretpristupne podrške Evropske unije u okviru godišnje perspektive IPA II (2014-2020) i IPA III (2021-2027)	Usaglašavanje politike informacione bezbjednosti sa kriterijumima EU na nivou svih IPA organizacionih jedinica. Usvojen Predlog akcionog plana za sprovođenje informacione bezbjednosti prema standardu ISO 27002 na nivou IPA okvira za period 2025-2027, na sjednici Vlade od 20. decembra 2024. godine.	R
CILJ: SNAŽNE FINANSIJE			
Napomena			
Informacije o realizaciji /obrazloženja za nerealizovane obaveze			
Izvještaj o javnom dugu Crne Gore na dan 31.12.2023. godine TD		Pripremljen je, usvojen od strane Vlade i objavljen Izvještaj o javnom dugu za 2023. godinu. Izvještajem se prezentuje stanje domaćeg i ino duga po kreditorima, stanje duga lokalne samouprave, kao i stanje javnog duga, učešće državnog, duga lokalne samouprave i javnog duga u BDP, valutna struktura duga, izdate garancije, kretanje duga u odnosu na glavne makroekonomske pokazatelje, pregled zaključenih aranžmana, kao i otplata duga i kamata u 2023. godini.	R
Program trgovinskih olakšica 2024-2026. TD	MF, Savjet za trgovinske olakšice	Programom će se utvrditi operativni ciljevi i aktivnosti za dalje olakšanje spoljnotrgovinskog poslovanja u skladu sa STO Sporazumom o trgovinskim olakšicama i CEFTa Dodatnim protokolom 5.	R

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

		Program trgovinskih olakšica 2024-2026, s okvirnim Akcionim planom, Vlada je donijela na sjednici od 15. novembra 2024. godine.	
Izveštaj o realizaciji godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu TD	MF, Uprava za statistiku	Izveštaj pruža integralnu sliku realizacije Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu Uprave za statistiku, kao glavnog nosioca, organizatora, koordinatora i diseminatora statističkih podataka i drugih proizvođača zvanične statistike u 2023. godini. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila i usvojila Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu.	R
Izveštaj o realizaciji Programa zvanične statistike za period 2019 -2023. godina TD	MF, Uprava za statistiku	Izveštaj o izvršenju Programa zvanične statistike pruža informacije o ostvarenim razvojnim ciljevima zvanične statistike planiranim u navedenom petogodišnjem periodu, o rezultatima zvanične statistike po statističkim oblastima i ostvarenim razvojnim aktivnostima koje se ne mogu raspodijeliti po statističkim oblastima, kao osvrt na očekivane probleme prilikom realizacije statističkih aktivnosti. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila i usvojila Izveštaj o izvršenju Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine.	R
Završni izveštaj o realizaciji Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019-2023. godine TD	MF, Uprava za statistiku	Izveštaj sadrži pregled realizovanih aktivnosti definisanih godišnjim Akcionim planovima za implementaciju Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019-2023. Završni izveštaj sadrži i podatke o realizovanim statističkim aktivnostima, kao i obrazloženja za izostanak realizacije pojedinih aktivnosti. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila i usvojila Završni izveštaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine.	R
Izveštaj o utrošenim sredstvima i o izvršenim poslovima za popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine TD	MF, Uprava za statistiku	Izveštaj predstavlja sveobuhvatan pregled realizovanih aktivnosti sa ciljem da se široj javnosti učine dostupnim ne samo rezultati popisa, već i cijeli proces koji je doveo do istih. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila i usvojila Izveštaj o Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini i utrošenim sredstvima obezbijeđenim iz Budžeta Crne Gore.	R
Izveštaj o poreskim rashodima TD		Izveštaj o poreskim rashodima u Crnoj Gori i njihovom uticaju na prihode budžeta usvojila je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 26. decembra 2024. godine.	R
Fiskalna strategija Crne Gore za period 2024-2027. godinu		Fiskalnom strategijom prezentovani su ciljevi fiskalne politike, mjere i aktivnosti za	R

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

TD		postizanje tih ciljeva i makroekonomske i fiskalne projekcije u periodu 2024 – 2027. godine. Cilj fiskalne politike u periodu trajanja mandata 44. Vlade Crne Gore je predvidiva i podsticajna fiskalna politika koja će doprinijeti povećanju atraktivnosti Crne Gore kao investicione destinacije i povoljnijem poslovnom ambijentu u cilju stvaranja novih izbora ekonomskog rasta, otvaranju novih radnih mjesta i ubrzavanju konvergencije bruto domaćeg proizvoda po glavi stanovnika ka prosjeku Evropske unije. Kako bi se omogućilo kontinuirano praćenje ciljeva i rezultata planiranih Fiskalnom strategijom, Vlada će, svake godine, uz Predlog zakona o završnom računu budžeta, dostavljati izvještaj o realizaciji Fiskalne strategije za tu godinu. Vlada Crne Gore je utvrdila Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine 05. septembra 2024. godine, dok je Skupština Crne Gore usvojila dokument 17. decembra 2024. godine.	
Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. TD		Vlada je, na predlog Ministarstva finansija, usvojila Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godina, dokument koji sažima srednjoročne strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske i fiskalne pokazatelje, kao i projekcije i limite potrošnje, a predstavlja i osnov za pripremu budžeta za narednu, 2025. fiskalnu godinu.	R
Izvještaj o realizaciji Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022 2026. za 2023. TD		Izvještaj o realizaciji Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022 2026., za 2023. godinu je usvojen i objavljen na zvaničnom sajtu Vlade Crne Gore.	R
Godišnji izvještaj o javnim nabavkama za 2023. godinu TD		Izvještaj predstavlja detaljnu analizu u vezi sa aktivnostima obveznika primjene Zakona i zaključenim ugovorima. Podaci koji su prikazani u ovom izvještaju rezultat su elektronski prikupljenih podataka od strane svih naručilaca.	R
Analiza regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države sa uporednom analizom regulatornog okvira za nadzor nad poslovanjem privrednih društava koja su u većinskom vlasništvu država članica Evropske unije TD		Značaj unapređenja upravljanja državnim preduzećima prepoznat je kao jedna od prioritarnih reformskih aktivnosti u okviru Programa ekonomskih reformi 2023-2025. U predmetnoj Analizi, Ministarstvo finansija će dati pregled prednosti i nedostataka institucionalnih modela upravljanja, kako bi se na osnovu postojeće situacije u ovoj oblasti odredio adekvatan model upravljanja državnim preduzećima i uveli mehanizmi kojima će	R

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

		država efikasnije vršiti nadzor nad poslovanjem ovih preduzeća. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 26.07.2024. godine usvojila Analizu institucionalnog i regulatornog okvira za poslovanje javnih preduzeća i privrednih društava u većinskom vlasništvu države.	
Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2023. godinu TD		U prvoj polovini 2024. godine analizirani su godišnji izvještaji o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola, kao i godišnji izvještaji o obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare, dostavljeni od strane korisnika sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou, radi pripreme Konsolidovanog godišnjeg izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2023. godinu.	R
Konsolidovani izvještaj o finansijskom poslovanju državnih preduzeća za 2023. godinu sa Izjavom o fiskalnim rizicima TD		Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 19. decembra 2024. godine, razmotrila i usvojila Agregatnu analizu finansijskog poslovanja sektora državnih preduzeća za 2023. godinu sa izjavom o fiskalnim rizicima. Ovim Zaključkom Vlada je zadužila privredna društva u većinskom vlasništvu Crne Gore, koja su u poslednje tri godine u kontinuitetu poslovala sa gubitkom, da pripreme Strategiju oporavka poslovanja u srednjoročnom periodu i o tome informišu Ministarstvo finansija.	R
Polugodišnji izvještaj o javnim nabavkama za 2024. godinu TD		Polugodišnji sumarni izvještaj za period od 01. januara do 30. juna tekuće godine je rezultat objedinjenih podataka i detaljne analize u vezi sa aktivnostima obveznika primjene Zakona, koji su obavezni da do 30. jula tekuće godine isti dostave organu nadležnom za poslove javnih nabavki.	R
Srednjoročna strategija upravljanja javnim dugom 2025-2027. TD		Pripremljena i usvojena od strane Vlade Srednjoročna strategija upravljanja javnim dugom 2025-2027, koja se fokusira na održavanje stabilnosti javnih finansija kroz proaktivno upravljanje dugom, smanjenje rizika i optimizaciju troškova zaduživanja. Ovaj okvir pruža smjernice za donošenje odluka u fiskalnoj politici koje su prilagođene trenutnim ekonomskim okolnostima, uz anticipaciju budućih izazova i potencijalnih prilika. Pridruživanje Crne Gore jedinstvenom području Evropske unije za plaćanja u eurima (SEPA).	R
Godišnji Plan zvanične statistike za 2025. godinu TD	MF, Uprava za statistiku	Ovim planom definiše se broj statističkih istraživanja za 2025. godinu za sve proizvođače zvanične statistike u Crnoj Gori, po statističkim oblastima, a u skladu sa prihvaćenim	R

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

		metodologijama i međunarodnim standardima. Vlada Crne Gore je 24. decembra 2024. godine, razmotrila i usvojila Odluku o Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu.	
FINTECH strategija 2025-2029. TD	MF, CBCG	Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26.12.2024. usvojila Strategiju. Finansijski sektor kontinuirano se razvija kroz bržu transformaciju i usvajanje novih tehnologija, te kroz razvijanje stimulativnog Fintech ekosistema Crna Gora može da se pozicionira u regionu kao zemlja konkurentna za pokretanje Fintech rješenja.	R
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ND	MF, Uprava za statistiku	Usklađivanje sa važećim sistemom zvanične statistike, zakonskim normama i međunarodnim propisima. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. novembra 2024. godine, razmotrila i usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike. Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", broj 23/25, kada je i stupio na snagu.	R
Predlog zakona o unutrašnjim kontrolama i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru ND		Obrazloženje: Obaveza donošenja Zakona o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru nije realizovana u predviđenom roku. Nacrt Zakona je krajem novembra poslat SIGMA-i na mišljenje. Donošenje pomenutog Zakona predviđeno je za II kvartal 2025. godine.	N
Predlog zakona o popisu poljoprivrede za 2024. godinu ND	MF, Uprava za statistiku	Usklađivanje sa najboljim međunarodnim iskustvima i praksama u cilju propisivanja najboljih normativnih rješenja za definisanje poljoprivrednih gazdinstva na nivou Crne Gore. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila i usvojila Predlog zakona o popisu poljoprivrede 2024. godine, s Izvještajem s javne rasprave. Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", broj 77/24 od 5.8.2024. godine, kada je i stupio na snagu.	R
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ND		Dodatno usaglašavanje sa EU direktivama, postupak izdavanja i oduzimanja licenci ovlaštenim revizorima i dozvola za rad društvima za reviziju, sistem nadzora nad društvima za reviziju i ovlaštenim revizorima, imenovanje, rad i naknade članova revizorskih odbora u privrednim društvima u većinskom vlasništvu države. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 13. decembra 2024. godine, razmotrila i usvojila Predlog zakona o o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", broj	R

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

		11/25 od 10.2.2025. godine, a stupio je na snagu 18.2.2025. godine.	
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji ND		Obrazloženje: Zbog značajnog broja pristiglih komentara i sugestija za izmjene i dopune zakona, kao i zbog dodatne potrebe za usaglašavanjem odredaba zakona sa relevantnim Direktivama EU, javila se potreba za pripremom novog Zakona o reviziji, umjesto Zakona o izmjenama i dopunama zakona o reviziji. Javna rasprava o Nacrtu zakona o reviziji trajala je 20 dana, u toku koje je pristigao određeni broj komentara, predloga i sugestija, od kojih su neki prihvaćeni i implementirani u konačan Predlog zakona o reviziji koji je, zajedno sa pozitivnim mišljenjem Sekretarijata za zakonodavstvo, Tabelom usklađenosti ovog zakona sa relevantnom Direktivom EU i Izvještajem o sprovedenoj analizi uticaja propisa (RIA), proslijeđen 20. novembra 2024. godine Evropskoj komisiji, na mišljenje.	N
Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu ND		Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 20. juna 2024. godine, razmotrila i usvojila Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu.	R
Odluka o visini i raspodjeli visine sredstava za učesnike u popisu poljoprivrede 2024. godine ND	MF u saradnji sa Upravom za statistiku	Odlukom se definišu obračunski elementi za određivanje visine i rasporeda sredstava namijenjenim svim učesnicima u popisu poljoprivrede. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. avgusta 2024. godine, razmotrila i usvojila Odluku o visini i raspodjeli sredstava za finansiranje Popisa poljoprivrede za 2024. godinu.	R
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica ND		Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list CG“, br. 88/24), kojim je izvršeno širenje poreskog obuhvata sa dva nova izvora prihoda, unaprijeđena zakonska rješenja koja su u praksi izazivala nedoumice kod poreskih obveznika, poboljšanje poslovnog ambijenta, te uvećan limit za paušalno oporezivanje prihoda od samostalne djelatnosti.	R
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama ND		Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama („Službeni list CG“, broj 94/24), kojim je izvršeno povećanje visine akcize za mirna vina čija visina od 1. januara iznosi 25 eura po hektolitr, čime će se doprinijeti povećanju budžetskih prihoda po osnovu akciza kao i ujednačenosti mjera Fiskalne strategije kojom se pored ostalog obezbjeđuje i smanjenje poreskog opterećenja na rad. Takođe, u cilju jačanja konkurentnosti i stimulisanja daljeg	R

Izvršetak o radu i stanju u upravnim oblastima

		razvoja vinskog sektora posebno kada su pitanju mali proizvođači vina, ovim zakonom, shodno odredbama Direktive Savjeta 2020/1151 o usklađivanju struktura akcize na alkohol i alkoholna pića, izvršeno je uvođenje samostalnih malih proizvođača vina koji u komercijalne svrhe proizvodi do 1000 hektolitara vina godišnje i koji će plaćati akcizu u iznosu od 50% visine akcize propisane Zakonom (12,5 eura). Istovremeno, u cilju usaglašavanja važećeg zakona sa odredbama Direktive Savjeta 2003/96, ovim zakonom izvršeno je uvođenje akcize na električnu energiju sa odloženim rokom primjene od datuma ulaska Crne Gore u EU.	
Uredba o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine ND		Ovom uredbom će se propisati uslovi i postupak za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine pri stavljanju robe u slobodan promet. Imajući u vidu činjenicu da je važeća uredba koja tretira ovu materiju u najvećoj mjeri usaglašena sa evropskim propisom, ovom uredbom će se unaprijediti i razjasniti dileme i pitanja koja su identifikovana u praksi. Realizacija ove obaveze je odložena za I kvartal 2025. godine.	N
Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu ND		Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 15. novembra 2024. godine, razmotrila i usvojila Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu. Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", broj 11/25 od 10.2.2025. godine, kada je i stupio na snagu.	R
Predlog zakona o igrama na sreću ND	MF u saradnji sa Upravom za igre na sreću	Ovim zakonom unaprijediće se sistem igara na sreću, kroz kreiranje trajnih i održivih rješenja u skladu sa najboljom evropskom praksom. Preciznijim i efikasnijim propisivanjem obaveza priređivača i oštrijih kaznenih odredbi nelegalnog priređivanja igara na sreću, kao i efikasnim sprečavanjem i sankcionisanjem zloupotreba na tržištu, poboljšaće se i finansijska disciplina i omogućiti bolja zaštita interesa legalnih priređivača. Predlog zakona o igrama na sreću usvojen je na sjednici Vlade 26.12.2024. godine. Očekuje se da će novi zakon dati odgovore na neke uočene probleme priređivanja i kontrole igara na sreću, gdje se nakon 20 godina oblast igara na sreću uređuje na održiv, efikasan i sistemski način.	R
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	MF u saradnji sa CBCG	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama je bio na javnoj raspravi u periodu od 8. do 28. oktobra 2024. godine. Izvršetak o javnoj raspravi je objavljen	R

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

ND		na internet stranici Ministarstva finansija. Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge. Vlada Crne Gore je, na sjednici od 28. decembra 2024. godine usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama.	
Predlog zakona o izmjenama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka ND	MF u saradnji sa CBCG	Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge. Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 113/2024 od 27.11.2024. godine.	R
Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom ND	MF u saradnji sa KTK	Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge. Vlada je utvrdila Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom, na sjednici održanoj 26. decembra 2024. godine.	R
Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima ND	MF u saradnji sa KTK	Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge. Vlada je usvojila Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima, na sjednici održanoj 19. decembra 2024. godine.	R
Predlog zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima ND	MF u saradnji sa KTK	Vlada je utvrdila Predlog zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima, na sjednici održanoj 12. decembra 2024. godine. Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.	R
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o investiciono-razvojnom Fondu Crne Gore ND	MF u saradnji sa Investiciono-razvojnim fondom	Zakon o Razvojnoj banci Crne Gore objavljen je u "Službenom listu CG", broj 99/24 od 15.10.2024. godine, a stupio je na snagu 23.10.2024. godine. Prema Zakonu, osnivač Razvojne banke je država Crna Gora, a prava i dužnosti osnivača vrši Vlada Crne Gore. Osnivanje Razvojne banke izvršiće se transformacijom Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore. U cilju podsticanja ravnomjernog održivog ekonomskog razvoja, konkurentnosti i likvidnosti privrednih subjekata, inkluzije ranjivih segmenata, kao i finansiranja infrastrukturnih projekata, transformacijom u Razvojnu banku Crne Gore planirana je implementacija dodatnih podsticaja konkurentnosti crnogorske privrede kroz intenziviranje pristupa grantovima dostupnim kroz EU fondove koji bi, takođe, postali dio podrške privredi Crne Gore, kreiranju novih finansijskih instrumenata po uzoru na državne razvojne banke u državama članicama EU, kao i	R

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

		snaženju izvoznog potencijala crnogorskih preduzeća kroz osiguranje izvoza od netržišnih rizika.	
Predlog zakona o osiguranju ND	MF u saradnji sa ANO	Obrazloženje: Nacrt zakona o osiguranju je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 03. februara do 04. marta 2021. godin. Nacrt zakona je, nakon usaglašavanja sa domaćim institucijama, dostavljen Evropskoj komisiji, na mišljenje. Proces usaglašavanja sa Evropskom komisijom je završen u julu 2024. godine, te je nakon implementacija svih komentara Evropske komisije i prevoda teksta Zakona, Predlog zakona dostavljen relevantnim domaćim institucijama, na mišljenje. U toku je međuresorno usaglašavanje.	N
Predlog zakona o kontroli državne pomoći ND	MF u saradnji sa AZK	Obrazloženje: Predlog Zakona o kontroli državne pomoći bio je planiran za usvajanje u IV kvartalu 2024. godine. Nakon što je prošao sve procedure usklađivanja sa nacionalnim zakonodavstvom, predlog Zakona je upućen Vladi na usvajanje. Međutim, isti je povučen iz procedure kako bi se dodatno razmotrila potencijalna pojedinačna izuzeća koja bi važila isključivo do pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Cilj ove aktivnosti je prilagođavanje važećeg zakonskog rješenja trenutnim potrebama, kao i osiguranje njegove usklađenosti sa procesima harmonizacije sa zakonodavstvom EU.	N
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost ND		Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost („Službeni list CG“, broj 94/24), kojim su se postigli sljedeći ciljevi: – reforma snižene stope PDV, u skladu sa Direktivom 2006/112/EU o zajedničkom sistemu na dodatu vrijednost, kroz uvođenje druge snižene stope PDV-a od 15%; – ukidanje poreskog rashoda, odnosno nulte stope PDV na isporuku proizvoda i usluga za gradnju i opremanje ugostiteljskog objekta kategorije pet i više zvjezdica, energetskog objekta za proizvodnju električne energije instalisane snage veće od 10 MW i kapaciteta za proizvodnju prehrambenih proizvoda razvrstanih u okviru sektora C grupa 10 Zakona o klasifikaciji djelatnosti („Službeni list CG“, broj 18/11), čija investiciona vrijednost prelazi 500.000 eura; – reforma odredbe koja se odnosi na oslobođenje od plaćanja PDV pri uvozu, odnosno njeno usklađivanje sa Direktivom 2009/132/EU o utvrđivanju područja	R

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

		primjene člana 143 tački (b) i (c) Direktive 2006/112/EU u vezi oslobođenja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost prilikom konačnog uvoza određene robe; – ukidanje odredbe koja se odnosi na oslobođenje kod uvoza proizvoda na pošiljke neznatne vrijednosti do 75 €; – uvećanje nivoa paušalne nadoknade koju ostvaruje poljoprivrednik sa 5% na 8%.	
Predlog zakona o ratifikaciji izmjena i dopuna Carinske Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava MDP (karnet TIR) ND		Predlog Zakona o potvrđivanju dopune 23, dopuna 24, izmjene i dopuna 25, izmjene 26, izmjene i dopune 27, izmjene i dopune 28, dopuna 28 BIS, izmjene i dopune 29, izmjene i dopune 30, izmjena i dopuna 31, izmjene i dopune 32, izmjene i dopune 33, izmjene i dopune 34, izmjene i dopuna 35, izmjene i dopune 36, dopuna 37, izmjene i dopuna 38 i izmjene i dopune 39 Carinske Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava za MDP (karneta TIR) (Konvencija TIR, 1975), Vlada je utvrdila na sjednici održanoj 15. novembra 2024. godine. Predlog Zakona je trenutno u Skupštinskoj proceduri.	R
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu ND		Obrazloženje: Zbog značajnog broja pristiglih komentara i sugestija za izmjene i dopune zakona, kao i zbog dodatne potrebe za usaglašavanjem odredaba zakona sa relevantnim Direktivama EU, ROSC A&A izvještajem i preporukama iz Izvještaja Globalnog foruma o transparentnosti i razmjeni informacija u poreske svrhe (GF), javila se potreba za pripremom novog Zakona, umjesto Zakona o izmjenama i dopunama zakona o računovodstvu. U skladu sa navedenim, predstavnici Ministarstva finansija su, zajedno sa članovima Radne grupe i konsultantima Svjetske banke intenzivirali rad na pripremi novog zakonskog rješenja, a zbog novonastalih okolnosti i obima posla koji iziskuje pripremu potpuno novog zakonskog rješenja, rok za završetak aktivnosti je pomjeren na 2025. godinu.	N
Uredba o Carinskoj tarifi za 2025. godinu ND		Uredba o Carinskoj tarifi za 2025. godinu je Vlada Crne Gore donijela na sjednici od 19. decembra 2024. godine („Službeni list Crne Gore“ broj 126/24), a kojom je izvršeno usklađivanje nomenklature carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2025. godinu (Regulativa Komisije br. 2024/2522 od 23. septembra 2024. godine), i ista se primjenjuje od 1. januara 2025. godine.	R

Izvršetak o radu i stanju u upravnim oblastima

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru ND		U skladu sa preporukama Svjetske banke, pripremljen je tekst radne verzije Nacrta Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, kako bi se sa članovima radne grupe diskutovalo o predloženim odredbama, a sve u cilju iznalaženja najboljih rješenja. Rađene su različite fiskalne projekcije vezane za eventualno povećanje zarada i fiskalni efekat istog (povećanje koeficijenata zaposlenih u grupama poslova A, B i C, ujednačenost zarada srednjeg medicinskog kadra u prosvjeti i zdravstvu i dr.). Realizacija ove obaveze je odložena za 2025. godinu.	N
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samouprave ND		U cilju utvrđivanja adekvatnog sistema finansiranja lokalnih samouprava i obezbjeđenja njihove finansijske održivosti i stabilnosti na duži rok. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. decembra 2024. godine, razmotrila i usvojila Predlog Zakona o izmjenama Zakona o finansiranju lokalne samouprave.	R
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija ND	MF u saradnji sa CBCG	Predlog zakona je, nakon dobijanja pozitivnog mišljenja domaćih relevantnih institucija i Evropske komisije, Vlada Crne Gore usvojila, na sjednici od 4.07.2024. godine, a Skupština Crne Gore na sjednici od 19.11.2024. godine. Donošenje Zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge. Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 113/24 od 27.11.2024. godine.	R
Predlog zakona o budžetskoj inspekciji ND		Ovim zakonom uređuju se način rada budžetske inspekcije, ovlašćenja i mjere koje preduzima u postupku inspekcijskog nadzora, kao i druga pitanja od značaja za rad budžetske inspekcije. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 17. maja 2024. godine, razmotrila i usvojila Predlog zakona o budžetskoj inspekciji. Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", broj 123/24 od 23.12.2024. godine, a stupio je na snagu 31.12.2024.	R
Odluka o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za 2025. godinu ND		Odluka o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za fiskalnu 2025. godinu ("Službeni list CG", broj 128/24), kojom je utvrđena obračunska vrijednost koeficijenta u visini od 90€ za fiskalnu 2025. godinu, kao i u prethodnim godinama.	R
Odluka o zaduživanju i davanju garancija Crne Gore za 2025. godinu ND		Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 15. novembra 2024. godine, razmotrila i usvojila Predlog Odluke o zaduživanju Crne Gore za 2025. godinu.	R

III REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA PRISTUPANJA CRNE GORE EVROSPKOJ UNIJI (PPCG) ZA PERIOD 2024-2027, ZA 2024. GODINU

Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2024-2027, usvojen na sjednici Vlade 11.4.2024. godine, predstavlja trogodišnji strateški dokument koji obuhvata 33 pregovaračka poglavlja. Budući da se pravna tekovina Evropske unije konstantno mijenja PPCG se revidira na godišnjem nivou. Struktura PPCG-a 2024-2027 obuhvata nekoliko segmenata za svako od 33 pregovaračka poglavlja i to: uvod u poglavlje, planove za strateški okvir kao i planove za zakonodavni okvir. U nastavku Izvještaja je dat presjek stanja u realizaciji obaveza koje su predviđene Programom pristupanja Crne Gore. Presjek stanja se odnosi na realizaciju obaveza u 2024. godini za poglavlja u nadležnosti Ministarstva finansija.

Kada je riječ o obavezama resora u svih 33 poglavlja, izradu najvećeg broja propisa planiralo je Ministarstvo finansija (34, od čega je 76% realizovano).

S druge strane, kada je u pitanju strateški okvir, Ministarstvo finansija ima stoprocentnu realizaciju strateških dokumenata (4/4).

Prikaz realizacije aktivnosti - zakonodavni okvir

Poglavlje	Naziv	Status
C18	Izvještaj o utrošenim sredstvima i o izvršenim poslovima za Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine	R
C18	Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu	R
C18	Izvještaj o izvršenju Programa zvanične statistike za period 2019-2023. godina	R
C18	Završni izvještaj o sprovođenju - Strategije razvoja zvanične statistike - 2019-2023. godina	R
C06	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji	N
C17	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti	R
C17, C18	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	R
C32	Zakon o upravljanju, unutrašnjim kontrolama i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru	N
C18	Odluka o visini i raspodjeli visine sredstava za učesnike u popisu poljoprivrede 2024. godine	R
C16	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama	R
C29, C30	Zakon o ratifikaciji izmjena i dopuna Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR	R
C02, C09	Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima	R
C04, C09, C17	Zakon o osiguranju	N
C04	Zakon o igrama na sreću	R
C06	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu	N
C09	Zakon o dodatnom nadzoru finansijskih konglomerata	R
C09	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	R
C09	Zakon o izmjenama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka	R
C09	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija	R
C09	Zakon o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom	R
C09	Zakon o alternativnim investicionim fondovima	R

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

C16	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost	R
C16	Zakon o potvrđivanju Multilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima	N
C20	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza	R
C30	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o investiciono-razvojnom fondu Crne Gore	R
C32	Zakon o budžetskoj inspekciji	R
C32	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji sredstava iz fondova Evropske unije	N
C33	Zakon o budžetu Crne Gore za 2025. godinu	R
C29, C30	Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti	N
C29, C30	Uredba o carinskoj tarifi za 2025. godinu	R
C05	Pravilnik o elektronskoj izjavi privrednog subjekta	R
C16	Pravilnik o načinu izdavanja i bližem sadržaju potvrde koju izdaje poreski organ primaocu kamata i autorskih naknada	R
C05	Uputstvo za provjeru ispunjenosti obaveznih uslova za učešće u postupku javne nabavke kroz funkcionalnu vezu CEJN-a sa elektronskim sistemom Ministarstva pravde	N
C18	Godišnji plan zvanične statistike za 2025. godinu	R

Izveštaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024-2027, za 2024. godinu nalazi se na sljedećem linku [Izveštaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024-2027. za 2024. godinu](#) .

IV REALIZACIJA AKTIVNOSTI U VRŠENJU UPRAVNOG NADZORA

U okviru nadležnosti Ministarstva finansija, kao i organa nad kojima se vršio nadzor u 2024. godini, dat je pregled o postupanju prvostepenog i drugostepenog javnopravnog organa.

Pregled postupanja prvostepenih javnopravnih organa:

Ministarstvo finansija - Direkcija za izdavanje odobrenja za obavljanje proizvodnje, obrade i porometa duvanskih proizvoda

U Direkciji za izdavanje odobrenja za obavljanje proizvodnje, obrade i porometa duvanskih proizvoda zahtjevi su dostavljeni lično u arhivi Ministarstva finansija ili poslani putem pošte. Nije bilo neriješenih predmeta na dan 31.12.2024. godine. Nije bilo poništenih rješenja po žalbi. Broj predmeta koji su riješeni u roku shodno ZUP-u je 1259. Svi podnešeni zahtjevi su riješeni u zakonskom roku. Nije bilo izmjenjenih rješenja po žalbi od strane prvostepenog organa, kao ni usvojenih žalbi, djelimično usvojenih žalbi, kao ni odbijenih žalbi. Ovaj organ ne pribavlja podatke po službenoj dužnosti.

Ministarstvo finansija - Direktorat za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki

Po zahtjevu stranke Direktorat za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki u 2024. godini, imao je 27 zahtjeva, od čega je 18 zahtjeva usvojeno, dok je 9 zahtjeva odbijeno. Nazivi ovih upravnih stvari su Zahtjevi za pribavljanje mišljenja za sprovođenje pregovaračkog bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje, a pravni osnov za njihovo postupanje je Zakon o javnim nabavkama. Takođe, 1 žalba Opštine Pljevlja na rješenje inspektora za javne nabavke, a pravni osnov za postupanje je Zakon o upravnom postupku. Žalba je usvojena. Svi predmeti su riješeni u roku.

Ministarstvo finansija - Odjeljenje – Alimentacioni fond

Alimentacioni fond je u periodu od 01.01.2024. godine do 31.12.2024. godine pokrenuo 687 postupka po službenoj dužnosti i donio isto toliko rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja. Alimentacioni fond je u tom periodu imao u radu 220 predmeta po kojima je donijeto 687 rješenja. Razlika u broju predmeta (220) i broju donijetih rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja (687) je iz razloga što se po jednom te istom predmetu vrši mjesečna isplata privremenog izdržavanja djeci, te nakon svake isplate u roku od 30 dana ovo odjeljenje donosi rješenje o povraćaju isplaćenog mjesečnog iznosa privremenog izdržavanja koje se dostavlja dužnicima izdržavanja. Alimentacioni fond na dan 1.1.2024. godine nije imao nijedan neriješeni predmet, iz razloga što su prva rješenja centara za socijalni rad kojima se priznaje pravo i visina privremenog izdržavanja, te po kojima ovo odjeljenje vrši mjesečnu isplatu primljena u martu 2024. godine. Alimentacioni fond je u izvještajnom periodu primio 9 žalbi na rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja. Alimentacioni fond je u izvještajnom periodu shodno ovlaštenjima iz člana 125 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list CG", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), usvojio jednu žalbu u cjelosti i poništilo prvostepeno rješenje na osnovu člana 139 stav 1 tačka 3 Zakona o upravnom postupku. Djelimično usvojenih žalbi u izvještajnom periodu od strane prvostepenog organa nije bilo. Odbijenih žalbi u izvještajnom periodu od prvostepenog organa nije bilo.

Uprava za statistiku (Monstat)

Ovom organu su elektronskim putem - email, podnijeto 7 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Ukupan broj riješenih predmeta u 2024. godini je 27 i to: pozitivno riješeno 10, djelimično riješeno 6 i odbijeno 11 zahtjeva. U 2024. godini bila su 7 predmeta u kojima su izjavljene žalbe stranaka i koji su procesuirani nadležnoj Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Od ovog broja žalbi, u 2 predmeta drugostepeni organ je donio drugostepeno rješenje, kojim je predmet vratio prvostepenom organu na ponovno odlučivanje i povodom kojih je prvostepeni organ donio novo prvostepeno rješenje. U ostalim žalbama drugostepeni organ nije odlučivao. Uprava za statistiku je povodom žalbe u 1 predmetu iz prethodne godine, dobila drugostepeno rješenje u kojem je drugostepeni organ riješio u meritumu, na način što je odobren pristup informaciji. Povodom ovog predmeta, stranka je dostavila Predlog za izvršenje, kojim povodom je prvostepeni organ podnio Tužbu Upravnom sudu, o kojoj još nije odlučivano. Uprava za statistiku je u skladu sa članom 33 Zakona o upravnom postupku, izdala 12 uvjerenja o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija (o radnom iskustvu, radnom stažu, zaradama i sl.) i nije izdavala uvjerenja, shodno drugim propisima.

Uprava za igre na sreću

Uprava za igre na sreću nema podnijetih zahtjeva elektronskim putem, nema neriješenih predmeta iz prethodnih godina, predmeti (13) koji nisu riješeni do kraja 2024. godine prenešeni su u 2025. godinu iz razloga što ispitni postupak nije bilo moguće sprovesti do isteka godine. Broj predmeta riješenih u roku shodno Zakonu o upravnom postupku – 229, broj predmeta riješenih shodno Zakonu o igrama na sreću – saglasnost za organizovanje nagradnih igara, ukupno 99, broj predmeta riješenih shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama – 8. Nema poništenih rješenja iz ranijih godina, a u izvještajnoj godini broj po žalbi poništenih rješenja kada je predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak je 20. Nije bilo ni zahtjeva ni podataka koji su pribavljeni po službenoj dužnosti.

Poreska uprava

Broj zahtjeva podnesenih elektronskim putem Poreskoj upravi je 3836, od čega putem mail-a 1932; putem TAX-IS portala 1787 i elektronske platforme CEIN 117. Broj neriješenih predmeta na dan 01.01.2024. godine je 36667 (1356 predmeta koji su pokrenuti zahtjevom u decembru 2023. godine i koji objektivno nijesu mogli biti završeni do kraja 2023. godine). Broj neriješenih predmeta na dan

31.12.2024. godine je 30741 (razlozi za rješavanje predmeta iz prethodne godine po isteku roka su: povećanje broja predmeta za upravno rješavanje sa istim ili smanjenim brojem ovlašćenih službenika; nedovoljan broj zaposlenih službenika odgovarajuće stručne spreme; tehnička i informaciona opremljenost; situacije u kojima odlučivanje organa zavisi od postupanja po zahtjevima za dopunu podnesaka; odlučivanje organa koje zavisi od prethodnog odgovora, mišljenja, nalaza od strane druge organizacione jedinice ili drugog državnog organa; omogućavanje strankama razgledanja spisa predmeta; sprovođenje ispitnog postupka, pozivanje stranaka da učestvuju u postupcima i da se izjasne o rezultatima ispitnog postupka; složenost rješavanja upravnih stvari; kratki rokovi za rješavanje određeni posebnim zakonima, neuredno dostavljanje, nemogućnost obezbjeđenja prisustva odgovornih lica u postupku kontrole, jer kontrolisani subjekti ne obavljaju djelatnost ili se neka od odgovornih lica ne nalaze u Crnoj Gori). Broj predmeta riješenih u izvještajnom periodu, a koji su iz prethodnih godina (postupci započeti u 2023. godini i ranije, a koji su riješeni u 2024. godini) je 3833. Broj predmeta riješenih u roku: shodno Zakonu o upravnom postupku 219339, shodno ostalim propisima 387 (npr. Zakon o slobodnom pristupu informacijama). Broj po žalbi poništenih rješenja kada je predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak u izvještajnoj godini: po predmetima iz ranijih godina (62), po predmetima u izvještajnoj godini (145). Broj po žalbi: izmijenjenih rješenja od strane prvostepenog organa (110), usvojenih žalbi (160), djelimično usvojenih žalbi (14), odbijenih žalbi (259).

Uprava carina

Shodno Zakonu o akcizama, zahtjevi se podnose i u pisanom obliku i elektronskim putem, samo u postupcima povraćaja dijela plaćene akcize, dok za ostale postupke u informacionom sistemu nije obezbijeđena informatička podrška za podnošenje zahtjeva elektronskim putem. Elektronskim putem u 2024. godini, podnijeto je 2570 zahtjeva. Na dan 01.01.2024. godine ukupan broj neriješenih predmeta iz prethodne 2023. godine je 218. Navedeni predmeti su riješeni u izvještajnom periodu 01.01.2024.-31.12.2024. godine. Na dan 31.12.2024. godine ukupan broj neriješenih predmeta iz perioda koji obuhvata izvještaj je 94. Broj predmeta riješenih u roku shodno ZUP-u i Carinskom zakonu, u toku izvještajnog perioda je 17044 predmeta. U toku izvještajnog perioda je uloženo je 182 žalbi na rešenje po kojima je drugostepeni organ poništio 6 prvostepenih rešenja i predmet vratio na ponovno odlučivanje.

Pregled postupanja drugostepenih javnopravnih organa:

Direkcija za drugostepeni poreski i carinski postupak

Ministarstvo finansija vrši nadzor nad zakonitošću pojedinačnih akata Poreske uprave, Uprave carina i Uprave za inspeksijske poslove u drugostepenom postupku po žalbama pravnih i fizičkih lica, a preko Direkcije za drugostepeni poreski i carinski postupak, koja je organizaciono u sastavu Direktorata za poreski i carinski sistem.

U Direkciji za drugostepeni poreski i carinski postupak, u 2024. godini, zaprimljeno je ukupno 1759 predmeta. Od 1759 zaprimljeno je 791 novih predmeta. U odnosu na koje je ova direkcija donijela 253 rješenja kojim je poništila prvostepena rješenja, 320 rješenja kojima je žalba odbijena, dok je u 4 predmeta odlučeno u meritumu. Dopune i dopisi se odnosi na 66 predmeta, zatim 12 na neposredne žalbe koje su proslijeđene prvostepenim organima na postupanje, tri predmeta na odustanak od žalbe i 133 neurađenih predmeta. Napominjemo da kod 133 neurađena predmeta, nije došlo do prekoračenja roka za postupanje, već se radi o činjenici da su isti zaprimljeni u decembru 2024. godine, te prenijeti u 2025. godinu zbog čega se evidentiraju kao neurađeni.

Za predmete iz 2024. godine bilo je 188 tužbi na drugostepena rješenja i 136 odgovora na tužbu.

U toku 2024. godine stiglo je 150 presuda Upravnog suda, od kojih je usvojenih tužbi bilo 76, odbijenih tužbi 44, a Upravni sud je u 30 predmeta donio rješenja (obustava postupka, neblagovremene tužbe itd.).

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Osim navedenih u toku 2023. godine, takođe je stiglo i 612 predmeta koji su započeti u prethodnim godinama, a odnose se na donošenje rješenja po presudama Upravnog suda, zahtjeve, traženja spisa, dopune, odgovore, dostave spisa Upravnom i Vrhovnom sudu itd.

Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike

U skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, Ministarstvo finansija vrši nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Uprave za statistiku.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, koji je utvrđen na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 7. decembra 2023. godine, Direkciji za strukturne reforme i sektorske politike za 2024. godinu, koja je u sastavu Direktorata za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije, po prvi put, su i formalno delegirani poslovi koji se, pored ostalog, odnose i na: praćenje stanja u oblasti zvanične statistike u saradnji sa nadležnim organom uprave i predlaganja odgovarajućih odluka Vladi Crne Gore; poslove izrade izvještaja, analiza i informacija u oblasti zvanične statistike; pružanje stručne pomoći u izvršavanju zakona i drugih propisa u oblasti zvanične statistike u saradnji sa nadležnim organom uprave; obezbjeđenje komunikacije i slanje materijala nadležnog organa uprave Vladi Crne Gore u skladu sa Zakonom o državnoj upravi.

Imajući u vidu navedeno, Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike je 4. decembra 2024. godini zaprimila predmet od Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacija, a koji se odnosio na žalbu zbog ćutanja uprave.

Kako žalba nije dostavljena preko prvostepenog organa (Uprava za statistiku), već preko Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacija kao nenadležnom javnopravnom organu, Ministarstvo finansija je, u skladu sa odredbom člana 125 stav 6 Zakona o upravnom postupku, naložilo Upravi za statistiku da donese rješenje po zahtjevu žalioca.

V SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

Ministarstvo finansija u upravnim stvarima koje se odnose na slobodan pristup informacijama postupa shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list Crne Gore" br. 44/12 i 30/17), Zakonu o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17) i Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti ("Službeni list Crne Gore" br. 79/08, 70/09, 44/12, 22/17 i 77/24).

Ministarstvu finansija je u navedenom periodu podnijeto ukupno 211 zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Elektronskim putem je podnijeto 30 zahtjeva.

Neriješenih predmeta na kraju 2024. godine je 10 (deset). Od toga 8 (osam) je riješeno posle izvještajnog perioda iz razloga što su čekati odgovori nadležnih direktorata na predmetne zahtjeve, 2 (dva) predmeta nijesu riješena.

Usvojenih i djelimično usvojenih zahtjeva je bilo 104, odbijenih 23, obavještenja o nenadležnosti, jer je informacija javno dostupna, odnosno objavljena 74.

Obustavljenih postupaka nije bilo.

Ukupan broj podnijetih žalbi je 100. Zbog ćutanja uprave podnijeto je 50 žalbi.

Na web stranici organa redovno se ažuriraju informacije koje se objavljuju u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

VI PODACI IZ FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA MINISTARSTVA FINANSIJA ZA 2024. GODINU - REALIZACIJA BUDŽETA I JAVNE NABAVKE

Zakonom o budžetu za 2024. godinu, za finansiranje Ministarstva finansija, opredijeljena su i realizovana sredstva kako slijedi:

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Organizacioni kod: MINISTARSTVO FINANSIJA

Obrazac 3

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA III

Godina **2024**

Period **01 – 12**

redni broj	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Plan	Izvršenje	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
1	PRIMICI	757.933.609,87	506.528.171,57	765.369.262,52
1.1	Opšti prihodi	752.025.717,02	485.929.335,69	749.188.851,85
1.2	Namjenski prihodi			
1.3	Sopstveni prihodi			
1.4	Donacije	5.904.892,85	13.380.425,17	6.282.912,00
1.5	Pozajmice i krediti		7.218.410,71	9.897.498,67
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)	757.930.609,87	506.528.171,57	765.369.262,52
2	IZDACI	757.930.609,87	506.528.171,57	765.147.170,07
2.1	Tekući izdaci	166.409.019,24	142.903.079,47	165.872.847,77
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	4.322.834,54	3.933.837,12	3.797.111,23
2.1.2	Ostala lična primanja	447.210,98	540.783,79	340.610,13
2.1.3	Rashodi za materijal	204.896,78	73.288,68	68.144,38
2.1.4	Rashodi za usluge	13.293.214,77	12.849.402,26	11.352.138,16
2.1.5	Tekuće održavanje	40.750,00	15.312,59	8.188,26
2.1.6	Kamate	144.851.247,00	124.311.678,17	149.244.353,03
2.1.7	Renta			
2.1.8	Subvencije	3.248.865,17		1.062.302,58
2.1.9	Ostali izdaci		1.178.776,76	
2.2.	Transferi za socijalnu zaštitu	30.000,00	4.590,00	
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite			
2.2.2	Sredstva za tehnološke viškove	30.000,00	4.590,00	
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite			
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja			
2.3.	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	30.616.481,31	31.796.103,00	39.602.240,61
2.4.	Kapitalni izdaci	3.955.009,15	2.181.029,69	4.835.027,95
2.5.	Pozajmice i krediti	6,00	5.852.185,67	4.586.867,99
2.6.	Otplata dugova	505.250.961,99	305.523.264,53	501.662.995,24
2.7.	Rezerve	51.669.132,18	18.267.919,31	48.809.282,96
II	Ukupno izdaci (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4 + 2.5 + 2.6 + 2.7)	757.930.609,87	506.528.171,57	765.369.262,52

Privremeno izdržavanje djece

Budžetom Crne Gore za 2024. godinu bio je obezbijeđen iznos od 1.000.000,00 eura za isplatu privremenog izdržavanja djece.

Sredstva za isplatu privremenog izdržavanja djece predviđena su na Budžetskoj poziciji Ministarstva finansija, Programa 22 013 - Pravo na privremeno izdržavanje, Potprogram 22 013 001

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Finansiranje prava na privremeno izdržavanje djece, Aktivnosti 22 013 001 001 (A0672) - Alimentacioni fond, pozicije 4318 – ostali transferi pojedincima.

Ministarstvo finansija, Odjeljenje – Alimentacioni fond je u 2024. godini isplatilo djeci ukupan iznos od 354.183,45 eura.

Od navedenog ukupnog iznosa, na ime privremenog izdržavanja djeci je isplaćen iznos od 338.392,92 eura, dok je na ime troškova izvršnog postupka, koji su takođe priznati djeci u dostavljenim rješenjima centara za socijalni rad u izvještajnom periodu, isplaćen iznos od 15.790,53 eura.

Tabelarni prikaz broja rješenja i iznos koji je isplaćen po mjesecima u 2024. godini:

Datum isplate	Broj rješenja o isplati	Privremeno izdržavanje	Trškovi postupka	Ukupno isplaćeno
10.05.2024.g.	47	59.759,33 eura	3.936,96 eura	63.696,29 eura
17.06.2024.g.	50	25.968,36 eura	928,92 eura	26.897,28 eura
19.07.2024.g.	72	34.049,00 eura	1.253,75 eura	35.302,75 eura
16.08.2024.g.	91	40.729,83 eura	1.883,69 eura	42.613,52 eura
25.09.2024.g.	124	44.741,17 eura	3.357,58 eura	48.098,75 eura
25.10.2024.g.	156	61.983,92 eura	2.424,53 eura	64.408,45 eura
22.11.2024.g.	167	39.810,16 eura	1.504,35 eura	41.314,51 eura
26.12.2024.g.	166	31.351,15 eura	500,75 eura	31.851,90 eura
Ukupno:	873	338.392,92 eura	15.790,53 eura	354.183,45 eura

Javne nabavke

U izvještajnom periodu u okviru Službe za materijalno – finansijske računovodstvene poslove i javne nabavke, obavljali su se poslovi u vezi planiranja javnih nabavki roba, radova i usluga, kao i sprovođenje postupaka za realizaciju istih, a koji su propisani Zakonom o javnim nabavkama⁴, osim javnih nabavki koje, shodno Uredbi o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki⁵, sprovodi Uprava za katastar i državnu imovinu.

Ministarstvo finansija je pripremilo i usvojilo *Plan javnih nabavki za 2024. godinu*, koji je objavljen na portalu nadležnog organa za javne nabavke dana 30.1.2024. godine, uz prethodno dobijenu saglasnost od strane Direktorata za državni budžet. Procijenjena vrijednost Plana sa PDV-om iznosila je 2.643.752,09 €, za 24 stavke ukupno.

U toku 2024. godine Plan javnih nabavki se mijenjao jednom. Izmjena se odnosila na jednu stavku, u pogledu sprovođenja postupka sa okvirnim sporazumom, za koji je bila potrebna saglasnost nadležnog organa, odnosno Ministarstva finansija - Direktorata za državni budžet. Broj stavki i iznos je ostao nepromijenjen.

Službenici za javne nabavke redovno su vodili *Evidenciju sprovedenih postupaka javnih nabavki* i *Evidenciju jednostavnih nabavki* u skladu sa članom 179 Zakona o javnim nabavkama.

U toku 2024. godine uspješno je realizovano je **8 otvorenih postupaka** (od toga tri postupka su pokrenuta u 2023. godini). Svi postupci su realizovani bez izjavljenih žalbi. Pored navedenih, a shodno Planu javnih nabavki iz 2024. godine, pokrenuta su još dva otvorena postupka - održavanje i nadogradnja informacionog sistema za javne nabavke i usluge mobilne telefonije, koja su realizovana na početku 2025. godine. U skladu sa Pravilnikom Ministarstva finansija o jednostavnim nabavkama sprovedeno je **5 jednostavnih nabavki** (dvije su pokrenute u 2023. godini) i **273 nabavki realizovanih direktnim dogovorom između ponuđača i naručioca (ugovor/faktura)**. Ukupan iznos ovih nabavki iznosio je 101.067, 40 eura.

Procenat realizacije postupaka iz Plana javnih nabavki je 58,33%.

⁴ "Službeni list CG" br. 74/19, 3/23, 11/23 i 84/24 -drugi zakon

⁵ "Službeni list CG" br. 69/20, 105/20, 139/22 i 29/23

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

U skladu sa zakonskim odredbama i rokovima, službenici za javne nabavke pripremili su:

- Polugodišnji izveštaj o zaključenim ugovorima i jednostavnim nabavkama za period od 1.1.-30.6.2024. godine, unešen u CeJN-u u zakonskom roku i potpisan od strane ovlašćenog lica ministarstva, kao i Godišnji izveštaj zaključenim ugovorima i jednostavnim nabavkama za 2023. godinu, koji je potpisan od strane ovlašćenog lica ministarstva i dostavljen nadležnom organu za javne nabavke – Direktoratu za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki (pomenuti izveštaji sadrže sve relevantne informacije vezane za javne nabavke, sprovedenim postupcima i zaključenim ugovorima).

- Izveštaj - Evidencija Ministarstva finansija o kršenju antikorupcijskih pravila za 2024. godinu i Metodologija analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki, u skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama, a koji su predati nadležnom organu u zakonskom roku. Metodologiju analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki radi proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije, propisuje Ministarstvo finansija odnosno, nadležni organ za javne nabavke. Naručioci su obavezni da odrede preventivne mjere, stepen rizika i da vrše analizu rizika. Što se tiče Izveštaja - Evidencije o sukobu interesa, naručilac je dužan da u postupku javne nabavke preduzima mjere kojima se sprečavaju i otklanjaju posljedice koruptivnih aktivnosti. Tokom 2024. godine nije evidentirano kršenje antikorupcijskog pravila.

VII PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE

Ministarstvo će, u narednom periodu, nastaviti aktivnosti u cilju unapređenja stanja u upravnoj oblasti, u skladu sa projektovanim ciljevima i očekivanjima, učešće u pregovorima za pristupanje Evropskoj uniji, zatvaranje poglavlja iz nadležnosti resora koja se odnose na ekonomsku i monetarnu uniju, finansijske usluge, poreski sistem i i ispunjavanje ostalih prioriternih zadataka iz svoje nadležnosti.

- ✓ Vlade Crne Gore je proaktivna i posvećena ispunjavanju obaveza iz zahtjevne, ali dostižne EU agende. U cilju tehničke realizacije priključenja banaka koje posluju u CG u platni promet EU (SEPA), sprovode se aktivnosti na operativnom nivou. Ministarstvo finansija će predstavljati akceleratora promjena, ne zalažući se za promjene na papiru, kako bi samo ispunila određene zadatke, već za korištenje promjene u društvu.
- ✓ Kao institucija koja ima centralnu ulogu u promociji politika i procedura za sprovođenje RIA-e, Ministarstvo finansija aktivno radi na unapređenju kvaliteta propisa kroz jačanje svijesti donosilaca odluka o značaju ovog procesa. Izveštaj SIGMA o ocjeni principa javne uprave, objavljenog u januaru 2025. godine, potvrdio je da je Crna Gora najbolje ocijenjena zemlja Zapadnog Balkana u primjeni Analize efekata propisa (RIA).
- ✓ Ministarstvo finansija i Vlada u cjelini, posvećeni su računovodstvenoj reformi i prelasku javnog sektora na obračunsko računovodstvo. Pripremljen je i novi Zakon o računovodstvu u javnom sektoru i set podzakonskih akata i priručnika koji olakšavaju primjenu nove računovodstvene metodologije. Istovremeno Ministarstvo finansija vrši obuku i sertifikaciju računovođa u javnom sektoru za primjenu IPSAS standarda. Cilj nam je da podignemo svijest o značaju finansijskog i nefinansijskog izvještavanja u javnom sektoru, kako bi se nama, kao donosiocima odluka omogućile kvalitetnije informacije
- ✓ Takođe, s ciljem obezbjeđivanja poštenih, konkurentnih, transparentnih i finansijski odgovornih javnih nabavki, planira se uvođenje dodatnih kontrolnih mehanizama, jačanje sistema elektronskih javnih nabavki, uvezivanje sistema e-nabavki sa elektronskim sistemima Agencije za sprječavanje korupcije i Agencije za zaštitu konkurencije, kao i sistemom Ministarstva pravde.

VIII PROGRAMSKE AKTIVNOSTI MINISTARSTVA FINANSIJA

DIREKTORAT ZA DRŽAVNI BUDŽET

Direkcija za kontrolu kvaliteta, budžetske procedure i izvršenje kapitalnog budžeta

U toku 2024. godine, u okviru Direkcije za kontrolu kvaliteta, budžetske procedure i izvršenje kapitalnog budžeta pripremljena je i donešena procedura Upravljanje budžetskom rezervom koja propisuje set radnji pri korišćenju sredstava budžetske rezerve. Vlada Crne Gore donijela je Odluku o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve i ista je objavljena u „Službenom listu Crne Gore“, broj 12/24 od 15.02.2024. godine, a stupila je na snagu 23.02.2024. godine.

Unapređenje rodno odgovornog budžetiranja - U saradnji sa Sekretarijatom Savjeta za konkurentnost i OEBS-om, Ministarstvo finansija je tokom aprila mjeseca 2024. godine predstavilo Detaljni plan uvođenja rodno odgovornog budžetiranja u postupak pripreme i donošenja budžeta većem broju zainteresovanih strana, a koji ima za cilj implementaciju aktivnosti kojima će se ispoštovati preporuke Državne revizorske institucije iz konačnog izvještaja o Uspješnosti sprovođenja rodno odgovornog budžetiranja u Crnoj Gori, a odnose se na:

- Izmjene zakonodavnog okvira sa ciljem primjene ROB-a;
- Dalju izgradnju kapaciteta Ministarstva finansija i budžetskih korisnika u oblasti ROB-a i
- Unaprjeđenje informacionog sistema za upravljanje budžetom (BMIS) u smislu planiranja i praćenja troškova javnih rashoda za poboljšanje rodne ravnopravnosti.

U vezi sa navedenim, Ministarstvo finansija je tokom jula i septembra mjeseca 2024. godine realizovalo aktivnosti iz Detaljnog plana koje se odnose na kontinuiranu obuku analitičara i službenika u ministarstvima. Naime, u julu mjesecu održana je četvorodnevna obuka „Jačanje kapaciteta potrošačkih jedinica za implementaciju rodno odgovornog budžetiranja“, koja je imala za cilj da službenicima i službenicama koji rade u ministarstvima na programskom budžetiranju pomogne na izradi rodne analize i procjene uticaja budžetskih programa na rodnu ravnopravnost, prikupljanju i vođenju podataka razvrstanih po polu i rodne statistike, kao i kod definisanja rodno osjetljivih ciljeva i indikatora. Dodatno, obuka je održana i za zaposlene analitičare u Direktoratu za državni budžet. Tokom septembra mjeseca nastavljena je obuka za iste službenike/ce u ministarstvima, u trajanju od dva dana, na temu praćenja, izvještavanja i evaluacije rodno odgovornog budžeta.

Kroz unapređenje sistema za upravljanje budžetom (BMIS) tehnički je poboljšan izvještaj o rodnim aktivnostima.

Za naredni period, u skladu sa planom uvođenja ROB-a, planirana je izrada uputstva za kategorizaciju programa kao rodno osjetljivih, izrada konsolidovanog izvještaja o izvršenju rodno odgovornog budžeta potrošačkih jedinica, izrada metodologije za razvijanje tehničkog rješenja za markaciju rodno odgovornih aktivnosti u Informacionom sistemu kao i razvijanje priručnika za evaluaciju učinka programa i projekata uključujući i rodnu dimenziju.

Parlamentarna demokratija - Sprovođenje aktivnosti koje proizilaze iz Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja

Iz nadležnosti Direkcije, a shodno shodno Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Službeni list Crne Gore", broj 38/20) tokom 2024. godine donešene su sljedeće odluke:

- ✓ Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za 2024. godinu, br. 02-430/24-196 od 23.01.2024. godine;
- ✓ Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za 2024. godinu, br. 02-430/24-197/1 od 23.01.2024. godine;

- ✓ Odluka o izmjenama i dopunama odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za period od 01.01.2024. godine do 31.12.2024. godine, br. 02-430/24-5096/1 od 31.07.2024. godine.

Direkcija za srednjoročni budžetski okvir i izvještavanje

Odsjek za programski budžet i izvještavanje radi na koordinaciji i pripremi mjesečnih, kvartalnih i drugih periodičnih izvještaja javnih prihoda i javne potrošnje u toku godine u saradnji sa ostalim nadležnim direktoratima Ministarstva. Takođe, učestvuje u pripremi učešća u izradi Zakona o završnom računu budžeta u dijelu analize konsolidovane javne potrošnje i učestvuje u izradi Programa ekonomskih reformi i drugih strateških dokumenata u domenu javnih finansija.

U toku 2024. godine na mjesečnom nivou, 30 dana nakon isteka posmatranog perioda, pripremljeni su i objavljeni na sajtu Ministarstva finansija sljedeći mjesečni izvještaji o izvršenju budžeta Crne Gore:

1. GDDS
2. Izvršenje budžeta po funkcionalnoj klasifikaciji
3. Izvršenje budžeta po organizacionoj klasifikaciji
4. Izvršenje budžeta po programskoj klasifikaciji
5. Izvještaj o tekućoj rezervi
6. Proradno obrazloženje mjesečnih izvještaja

Osim navedenih, na kvartalnom nivou, 50 dana po isteku kvartala za prethodni kvartal, pripremljene su i objavljene na sajtu Ministarstva finansija Analize konsolidovane javne potrošnje koje sadrže podatke o javnim prihodima i javnoj potrošnji po ekonomskoj klasifikaciji u poređenju sa planom, kao i u poređnim periodom prethodne godine.

Ministarstvo finansija objavljuje podatke o primicima, izdacima države i lokalne samouprave na godišnjem nivou. Informacija mora da sadrži i dataljna obrazloženja faktora koji su imali pozitivan ili negativan efekat na ostvarene prihode, kao i na rashodnu stranu budžeta. Podaci o opštoj državi prikupljaju se na bazi podataka o izvršenju budžeta na centralnom nivou države raspoloživih u SAP sistemu i podataka o izvršenju budžeta jedinica lokalne samouprave. Podaci su prikazani po ekonomskoj klasifikaciji. U toku 2024. godine pripremljen je Izvještaj o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2023. godinu.

Svi pomenuti izvještaji su u skladu sa Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu i izrađuju se u koordinaciji sa drugim nadležnim direktoratima. U skladu sa članom 23 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Službeni list Crne Gore“ br. 18/12 i 47/19), drugi proizvođači zvanične statistike dužni su da Upravi za statistiku dostave predloge za izradu Godišnjeg plana za 2025. godinu iz svoje nadležnosti. U toku 2024. godine službenici Odsjeka su učestvovali u predlogu statističkih istraživanja za Godišnji plan zvanične statistike za 2025. godinu u nadležnosti Ministarstva finansija, kao i u pripremi Kalendara objavljivanja statističkih podataka za 2025. godinu u nadležnosti Ministarstva finansija.

Takođe, u toku 2024. godine službenici su učestvovali u pripremi Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, pripremi stručnih mišljenja sa aspekta državnog budžeta i realizaciji drugih redovnih budžetskih operacija.

Sa aspekta informacionog sistema za upravljanje budžetom (BMIS), u 2024. godini realizovano je sledeće:

- Potpisan ugovor o softverskom održavanju sistema koji je od značaja zbog kontinuiranog unapređivanja sistema i održavanja postojećih komponenti;
- Potpisan je Sporazum između Ministarstva finansija i Ministarstva javne uprave o migraciji softverske infrastrukture na hardversku infrastrukturu Ministarstva javne uprave, što umnogome doprinosi poboljšanju informacione bezbjednosti sistema za upravljanje budžetom;

- U kontinuitetu se sprovodilo uvođenje spoljnih korisnika sistema u korišćenje funkcionalnosti sistema a koje se tiču slanja redovnih zahtjeva, a koji se tiču budžetskih operacija nad budžetskim sredstvima;
- U BMIS-u se update-om postojećih funkcionalnosti olakšao unos zahtjeva za budžetskim sredstvima za potrebe planiranje budžeta za 2025. godinu, kao i prilikom izrade izvještaja o izvršenju programskog budžeta (godišnji, polugodišnji, kvartalni):
- U saradnji sa vendorima koji su zaduženi za softversko održavanje sistema, sprovedeno je kontinuirano instaliranje softverskih zakrpa (patch-eva), a sve u cilju efikasnijeg funkcionisanja i korišćenja sistema.

Direkcija za planiranje budžeta

U 2024. godini, Direkcija za planiranje budžeta države je nastavila sa intezivnijim aktivnostima na analizi i praćenju primitika i izdatka budžetskih korisnika u navedenim oblastima. Shodno tome, Direkcija je u zakonski propisanim rokovima, a u skladu sa redovnom komunikacijom sa budžetskim korisnicima pripremila:

- Mjesečne planove potrošnje za navedene oblasti,
- Mišljenja na dostavljene Kadrovske planove i Planove Javnih nabavki,
- Mišljenja na prijedloge zakona, strateške dokumente i druge pravne akte o njihovom uticaju na javnu potrošnju i dr.

U skladu sa ustaljenom praksom, dodatno je pojačana kontrola obračuna ličnih primanja i plaćanja prema fizičkim licima na osnovu dopisa Ministarstva finansija, a u cilju efikasne i zakonite implementacije programskog budžeta.

Zaposleni u Direkciji, su stručnom analizom budžetskih tokova kroz različite izvještaje o izvršenju budžeta, revizorske izvještaje i druge izvore, blagovremeno pratili stanje raspoloživih sredstava i stvarnih potreba budžetskih korisnika u oblasti obrazovanja, nauke, sporta, kulture i zdravstva, javnih finansija, ekonomije i turizma, poljoprivrede, saobraćaja, prostornog planiranja i zaštite životne sredine, političkog sistema i upravljanja, pravosuđa i zaštite prava, javne bezbjednosti i odbrane što je imalo pozitivne implikacije u dijelu izvršavanja obaveza budžetskih korisnika i prealokacije planiranih sredstava.

Direkcija za planiranje budžeta države je koristeći se informacionim sistemom za pripremu i planiranje budžeta, izradila predlog sredstava za srednjoročni period, predlog sredstava navedenih oblasti kao sastavni dio Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2024. godinu, kao i Predloga Zakona o budžeta za 2025. godinu.

Sve obaveze definisane za 2024. godinu su uspješno realizovane, čime se doprinosi ostvarivanju ciljeva Direktorata za državni budžet. U 2025. godini je potrebno nastaviti sa praksom detaljne analize budžeta u realnom vremenu, fokusirati se na dalji razvoj budžetiranja shodno učinku kroz definisanje indikatora, kao i na povezivanje strateških dokumenta sa procesom planiranja budžeta.

Direkcija za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima EU

U Direkciji za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima EU se vrše poslovi koji se odnose na: koordinaciju sa Poreskom upravom i Upravom carina u vezi ispunjenja obaveza prema Evropskoj uniji iz oblasti obračuna, prikupljanja, kontrole i uplate sopstvenih sredstava - carina na račun Evropske unije. U toku 2024. godine, Direkcija za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima Evropske unije uspješno je realizovala niz ključnih aktivnosti, usmjerenih na ostvarivanje strateških ciljeva i unapređenje efikasnosti upravljanja resursima. Detaljan pregled obavljenih aktivnosti prikazan je u nastavku:

1. Izvještaji o napretku
 - Pripremljeni su Izvještaji o napretku I i II, uključujući njihov prevod na engleski jezik, kako bi se osigurala transparentnost i dostupnost informacija međunarodnim partnerima.
2. Priprema priloga za Izvještaj o implementaciji PFM programa

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- U okviru operativnog cilja 1.6 – Razvoj sistema sopstvenih sredstava EU, pripremljeni su svi neophodni prilozi za Izvještaj o implementaciji PFM programa, što je doprinijelo boljem praćenju i evaluaciji postignutih rezultata.
- 3. Izvještaj o radu Direkcije za 2023. godinu
 - Završen je i dostavljen Izvještaj o radu Direkcije za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima EU za prethodnu godinu, koji predstavlja sveobuhvatan pregled ostvarenih rezultata i preduzetih inicijativa.
- 4. Mapa puta za ispunjenje završnih mjerila
 - Razrađena je detaljna Mapa puta koja definiše korake i aktivnosti potrebne za ispunjenje završnih mjerila, čime je osigurana jasna strategija za postizanje ključnih ciljeva.
- 5. Akcioni plan za adresiranje preporuka Evropske komisije
 - Pripremljen je Akcioni plan (AP) za adresiranje preporuka Evropske komisije u vezi sa Poglavljem 33 – Finansijske i budžetske odredbe, čime je doprinijelo unapređenju usklađenosti sa evropskim standardima.
- 6. Predlog forme za izvještavanje o radu pregovaračkih radnih grupa
 - Razvijena je predložena forma za izvještavanje o radu pregovaračkih radnih grupa, kako bi se standardizovao proces praćenja i dokumentovanja njihovih aktivnosti.
- 7. Excel tabela sa ciljevima za Poglavlje 33
 - Pripremljena je Excel tabela koja sadrži ciljeve vezane za Poglavlje 33, a koja će poslužiti kao osnova za izradu nacrtu novog Programa pristupanja Crne Gore (PPCG) za period 2025-2026.
- 8. Upitnik za mapiranje administrativnih kapaciteta
 - Razvijen je Upitnik za mapiranje administrativnih kapaciteta, namijenjen procjeni i unapređenju kapaciteta za ispunjavanje završnih mjerila.
- 9. Koordinacija i organizacija rada radnih tijela
 - Direkcija je aktivno učestvovala u koordinaciji i organizaciji rada radnih tijela, osiguravajući efikasnu saradnju i postizanje zajedničkih ciljeva.

Kroz ove aktivnosti, Direkcija je nastavila da doprinosi jačanju kapaciteta za upravljanje sopstvenim sredstvima EU, osiguravajući visok nivo usklađenosti sa evropskim standardima i propisima. Svi zadaci su realizovani u skladu sa planiranim rokovima i postavljenim ciljevima. Bitno je naglasiti da je u Izvještaju Evropske komisije za Crnu Goru 2024. procijenjeno da u okviru Poglavlja 33 – Finansijske i budžetske odredbe Crna Gora ima određeni nivo spremnosti i postigla je ograničeni napredak u pogledu usvajanja zakonodavstva i smjernica o procedurama za planiranje sredstava koja Crna Gora uplaćuje u budžet EU.

DIREKTORAT DRŽAVNOG TREZORA

Direkcija za budžetsko računovodstvo i izvještavanje

Aktivnosti Direkcije u 2024. godini odnosile su se na:

- ✓ Zakon o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2023. godinu – Direkcija je u toku 2024. godine radila na prikupljanju i analizi finansijskih izvještaja i izradi Predloga Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu, kao i koordinaciji procesa revizije i saradnji sa Državnom revizorskom institucijom;
- ✓ Sprovođenje obuke i polaganja ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru, revidiranje udžbenika koji se koriste u okviru Programa obuke za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru;
- ✓ PULSAR projekat Svjetske banke – Predstavnici Direkcije aktivno su učestvovali u PULSAR (Public Sector Accounting and Reporting) projektu Svjetske banke za podršku računovodstvu i finansijskom

izvršavanju u javnom sektoru, kao dio radne grupe za finansijsko izvještavanje i upravljanje obukama u oblasti računovodstva javnog sektora. U junu 2024. godine Ministarstvo finansija Crne Gore bilo je domaćin PULSAR konferencije Svjetske banke, a predstavnici direkcije su uzeli aktivno učešće u organizaciji iste;

- ✓ Pripremu Naredbe o načinu uplate javnih prihoda;
- ✓ Izradu Predloga Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije;
- ✓ Pripremu kvartalnih Informacija o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije datih prilikom usvajanja Zakona o Završnom računu za 2022. godine – Informacije o realizaciji Akcionog plana usvajaju se na sjednicama Vlade Crne Gore i potom dostavljaju skupštinskom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i Državnoj revizorskoj instituciji;
- ✓ Stručno uputstvo svim korisnicima budžeta za izradu završnog računa za 2024. godinu – Uputstvo se dostavlja shodno odredbama tačke 94 Uputstva o radu Državnog trezora i istim se daju detaljnije instrukcije za završna knjiženja i dostavljanje finansijskih izvještaja.

Direkcija je u 2024. godini aktivno učestvovala u radnoj grupi za Program reforme upravljanja javnim finansijama, radnoj grupi za Poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija i radnoj grupi za poglavlje 33 – Finansijske i budžetske odredbe.

Direkcija je u 2024. godini sprovodila proceduru otvaranja računa za uplatu javnih prihoda kod Centralne banke i računa za uplatu lokalnih javnih prihoda kod poslovnih banaka, kao i računa korisnika budžeta kod poslovnih banaka za posebne namjene. Takođe, vršen je raspored priliva sa deviznih računa koji služe za priliv budžetskih prihoda iz inostranstva, po zahtjevu potrošačkih jedinica i obrađeno je 442 devizna priliva.

U toku 2024. godine obrađeno je 625 predmeta za povraćaj i preusmjer pogrešno uplaćenih javnih prihoda.

Pored navedenog, redovne aktivnosti Direkcije odnosile su se i na:

- ✓ pripremu mišljenja iz oblasti računovodstvene politike potrošačkim jedinicama, lokalnoj samoupravi, kao i organizovanje i učestvovanje u radu raznih sastanaka sa potrošačkim jedinicama budžeta Crne Gore;
- ✓ praćenje finansijskih izvještaja korisnika budžeta na kvartalanom nivou;
- ✓ pripremu odgovora na pitanja u skladu sa slobodnim pristupom informacijama.

Na kvartalnom nivou prikupljane su neizmirene obaveze korisnika budžeta, o kojima je zajedno sa mjesečnim izvještajem o povraćaju poreza na dodatu vrijednost izvještavan Savjet za finansijsku stabilnost.

Direkcije za računovodstvo i izvršenje budžeta

Radne aktivnosti koje spadaju u domen Direkcije za računovodstvo i izvršenje budžeta se u dobrom dijelu ponavljanju iz godine u godinu, aktivnosti se ogledaju u sljedećem:

- ✓ Praćenje i realizacija svih promjena na Konsolidovanom računu Državnog trezora, što podrazumijeva identifikaciju i evidenciju svih primitaka na dnevnom nivou, vođenje pomoćne evidencije u cilju bolje i detaljnije analitike svih primitaka, izvještavanje o ostvarenim primicima po budžetskim klasifikacijama na zahtjev pretpostavljenih;
- ✓ Praćenje Konsolidovanog računa, podrazumijeva i kontrolu izvršenja budžeta, tj. praćenje rashoda svih korisnika budžeta. Realizacija i kontrola izvršenja budžeta odvija se kroz SAP sistem, što podrazumijeva da je u opisu dnevnih aktivnosti Direkcije za računovodstvo izvještavanje po zahtjevu pretpostavljenih, korisnika budžeta, institucija sistema, nevladinog sektora, bankarskog sektora, dobavljača, kao i građana Crne Gore, što ima za cilj transparentnost u postupanju (tokom godine, odgovori se na veliki broj zahtjeva za slobodan pristup informacijama) i efikasnost u pružanju neophodne informacije. Takodje, u nadležnosti Direkcije za računovodstvo je i izrada izvještaja, propisanih Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (izborni izvještaji,

izvještaji o potrošnji sredstava političkih partija), mjesečni izvještaji, i svi ostali u skladu sa zahtjevima ministra finansija ili drugih zahtjeva;

- ✓ U Direkciji za računovodstvene poslove vrši se kontrola tehničke ispravnosti svih pristiglih zahtjeva za plaćanje, kontrola usaglašenosti zahtjeva za plaćanje sa kartonom deponovanih potpisa korisnika budžeta, kao i njihovo plaćanje, gdje se na dnevnom nivou u prosjeku plati preko 1500 zahtjeva. Sva plaćena dokumentacija se na kraju dana sortira po korisniku i odlaže u registratore, gdje se čuva u skladu sa zakonskim rokom od 5 godina;
- ✓ Direkcija je zadužena za vođenje evidencije i upis dobavljača u SAP bazu podataka, kao i kreiranje i ažuriranje pomenute baze;
- ✓ Direkcija za računovodstvo na dnevnom nivou sarađuje sa Centralnom bankom, vezano za identifikaciju i kreiranje zahtjeva za plaćanje po osnovu izvršnih rješenja;
- ✓ U Direkciji za računovodstvo se vrši obrada zahtjeva za plaćanje za „manje“ korisnike budžeta koji nisu konektovani na SAP sistem. Takođe, radi se kreiranje zahtjeva za plaćanje i evidentiranje po rešenjima;

Direkcija za računovodstvo u značajnom obimu, učestvuje u izradi Završnog računa države, i to: analiza primitaka koja se u Završnom računu iskazuje po ekonomskoj klasifikaciji uz komparaciju s planom i realizacijom u odnosu na prethodnu godinu, zatim analiza realizacije tekućeg budžeta, analiza realizacija budžeta državnih fondova, kapitalnog budžeta, budžetske rezerve, obrazloženje ekonomske klasifikacije, organizacione klasifikacije po korisnicima, projektne klasifikacije, realizacija sudskih rešenja po korisnicima i dr.

Direkcija za računovodstvo učestvuje u inoviranju i kreiranju novih funkcionalnosti SAP softvera. Sprovode se aktivnosti na modifikaciji softvera, u dijelu plaćanja elektronskih naloga.

Takođe, tokom godine se pristupilo i izradi akata neophodnih za primjenu elektronskog plaćanja. Pomenute aktivnosti su uspješno okončane, pa se tokom naredne godine očekuje i početak primjene navedenog projekta.

Direkcije za održavanje SAP-a i drugih IS u Direktoratu državnog trezora

Tokom 2024. godine su radjene redovne aktivnosti Direkcije za održavanje SAP-a i drugih IS u Direktoratu državnog trezora, koje su podrazumijevale:

- ✓ Raspodjelu i knjiženje javnih prihoda, koja podrazumijeva prikupljanje i dnevnu obradu podataka i pripremu izvještaja, administracija i podrška korisnicima;
- ✓ Dnevna obrada podataka vezano za praćenje izvoda i analitike uplata na račune Ministarstva finansija otvorene kod Centalne banke Crne Gore, priprema izvještaja po zahtjevima korisnika, administracija i podrška korisnicima;
- ✓ Sprovođenje plaćanja sa računa Ministarstva finansija prema CBCG, prikupljanje podataka i dnevna obrada izvoda, administracija lokalne baze, zamjena sertifikata, testiranja po zahtjevu CBCG, administracija novih računa;
- ✓ Sprovođenje procedura automatskog plaćanja u SAP sistemu za praćenje izvršenja budžeta i javni dug, generisanje izvještaja, sprovođenje standardnih SAP-ovih procedura, podrška krajnjim korisnicima - službenicima računovodstva svih potrošačkih jedinica, obuka krajnjih korisnika za rad u sistemu, dio aktivnosti vezano za otvaranje godine, administracija SAP korisnika, kreiranje rola;
- ✓ Podrška korisnicima SAP sistema za procese praćenja IPA programa, administracija aplikacije, aktivnosti vezano za otvaranje nove godine, prenos budžeta u novu godinu;
- ✓ Koordinacija sa eksternom podrškom sistema, praćenje licenci.

Tokom 2024. rađen je projekat migracije aplikacije Plaćanja iz SAP-a, koja se koristi za obradu fajla plaćanja iz SAP-a i pripremu swift poruka za plaćanja prema CBCG, kao i za unos ostalih plaćanja sa računa Ministarstva finansija. Zamijenjen je postojeći SQL Server 2000 DBMS sa novom verzijom Oracle platforme i izmijenjena aplikacija, uz zadržane funkcionalnosti. Aplikacija je instalirana na postojećem REES serveru koji se nalazi u MJU, testirana i krenula je sa produkcionim radom.

U oktobru 2024. ponovo je pokrenuta implementacija funkcionalnosti Elektronskog odobravanja zahtjeva za plaćanje i pripremljen je pristup testnom sistemu za sve potrošačke jedinice kako bi mogli testirati novu funkcionalnost.

DIREKTORAT ZA JAVNI DUG

U 2024. godini realizovane su sljedeće aktivnosti:

- ✓ Pripremljen je i objavljen izvještaj o državnom dugu za IV kvartal 2023. godine.
- ✓ Pripremljen je, usvojen od strane Vlade i objavljen Izvještaj o javnom dugu za 2023. godinu;
- ✓ Pripremljeni su i objavljeni izvještaji o državnom i javnom dugu za I, II i III kvartal 2024. godine;
- ✓ Pripremljena je i usvojena od strane Vlade Srednjoročna strategija upravljanja javnim dugom 2025-2027;
- ✓ Učešće u pripremi Fiskalne Strategije 2024-2027;
- ✓ Učešće u pripremi Programa Ekonomskih reformi 2024-2026. godine;
- ✓ Učešće u pripremi Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine;
- ✓ Učešće u pripremi priloga za Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku;
- ✓ Učešće u radnoj grupi za praćenje Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026, priprema priloga za ažuriranje postojećeg Programa za period 2025-2027;
- ✓ Zaključen hedžing aranžman za dolarski kredit sa Exim Kina bankom za projekat autoputa Bar-Boljare. Tom prilikom je cjelokupan iznos duga prema Exim Kina banci od 754,07 miliona američkih dolara konvertovan u eure, po kursu EUR/USD 1,087 i kamatnom stopom od 0,98%;
- ✓ Realizovana prva emisija obveznica u američkim dolarima na međunarodnom finansijskom tržištu u iznosu od 750 miliona američkih dolara. U okviru realizacije emisije dolarskih obveznica, realizovana je i transakcija unakrsnog valutnog svopa kojom je izvršena konverzija ukupnog dolarskog iznosa emisije obveznica, u iznosu od 750 miliona američkih dolara, prema utvrđenom kursu EUR/USD od 1,0905 sa prosječnom kamatnom stopom od 5,88%.
- ✓ Učešće u pregovorima sa međunarodnim finansijskim organizacijama u cilju realizacije potreba zaduživanja i realizacije predviđenih projekata;
- ✓ Zaključen ISDA 2002 Okvirni Ugovor i Prilog ISDA 2002 Okvirnog ugovora sa Citi bankom i Erste bankom;
- ✓ Zaključen Zajam za razvojnu politiku (Development Policy Loan – DPL), koji se bazira na ispunjenju kriterijuma vezanih za jačanje fiskalne održivosti i omogućavanje održivog i zelenog ekonomskog rasta kroz implementaciju strukturnih reformi. Svjetska banka je okviru DPL aranžmana podržala Crnu Goru kroz kreditni aranžman u iznosu od 80 miliona, dok su Francuska razvojna agencija (AFD) i OPEC međunarodni fond za razvoj, podržali sa kreditnim aranžmanima od po 50 miliona eura. Ukupno kroz DPL aranžman obezbijeđeno 180 miliona eura.
- ✓ Sprovođenje aktivnosti u cilju zaključivanja Sporazuma o zajmu između Evropske unije i Crne Gore, o posebnim aranžmanima za sprovođenje podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za reforme i rast
- ✓ Zaključeni su sljedeći ugovori o kreditu:
 - sa Evropskom investicinom bankom (EIB) za finansiranje Projekta Unapređenje crnogorske željeznice u iznosu od 40 miliona eura,
 - sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) za potrebe finansiranja Projekta rekonstrukcije javnih zdravstvenih ustanova Kliničkog centra Crne Gore, Opšte bolnice

- Bijelo Polje i Opšte bolnice Cetinje, u iznosu od 12 miliona eura, a u cilju unapređenja energetske efikasnosti pomenutih objekata.
- sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) za potrebe finansiranja Projekta unapređenja energetske efikasnosti u objektima obrazovanja u Crnoj Gori, u iznosu od 20 miliona eura.
 - sa francuskom BPI bankom i Societe General bankom u iznosu od 119,3 miliona eura u okviru bilateralnog aranžmana sa Republikom Francuskom za finansiranje nabavke dva patrolna broda za potrebe Vojske Crne Gore.
 - Sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD) za Projekat dekarbonizacije energetskog sektora Crne Gore, u iznosu od 31 milion eura.
- ✓ Izdate su sljedeće Državne garancije:
- za kreditni aranžman između Željezničkog prevoza Crne Gore AD Podgorica (ŽPCG) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) vrijedan 30 miliona eura, za Projekat finansiranja nabavke novih vozova koji bi se koristili u lokalnom prevozu putnika.
 - za kreditni aranžman između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica (CGES) i EBRD u iznosu do 30 miliona eura, a za potrebe finansiranja izgradnje 400/110 kV Trafostanice Brezna.
 - za kreditni aranžman između Montecargo AD Podgorica i CKB banke, za potrebe finansiranja investicionih opravki vozniha sredstava (lokomotiva i vagona), u iznosu od 3 miliona eura. Državna garancija je izdata na 80% iznosa kreditnog zaduženja, odnosno 2,8 miliona eura.
- ✓ Potpisani ugovori za sljedeće transferne zajmove:
- Ugovor o prosleđivanju kreditnih i grant sredstava Opštini Ulcinj za realizaciju Projekta vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda na Jadranskoj obali - faza V.
 - Ugovor o prosleđivanju kreditnih i grant sredstava Opštini Kotor za realizaciju Projekta vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda na Jadranskoj obali - faza V- komponenta 2.
 - Ugovor o prenosu kreditnih sredstava koja su obezbijeđena iz aranžmana zaključenog između Vlade Crne Gore i Evropske investicione banke za potrebe finansiranja projekta "Unapređenje sistema za upravljanje otpadnim vodama u Opštini Mojkovac;
 - Ugovor o prenosu kreditnih sredstava koja su obezbijeđena iz aranžmana zaključenog između Vlade Crne Gore i Evropske investicione banke za potrebe finansiranja projekta "Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i kanalizacione mreže i unapređenje sistema vodosnabdijevanja u Opštini Kolašin;
 - Ugovor o prenosu kreditnih sredstava koja su obezbijeđena iz aranžmana zaključenog između Vlade Crne Gore i Evropske investicione banke za potrebe finansiranja projekta Izgradnja sistema za upravljanje otpadnim vodama u Opštini Rožaje.
- ✓ Sprovedene su aktivnosti koje su vezane za pripremu Zakona o budžetu za 2025. godinu;
- ✓ Priprema Odluke o zaduživanju za 2025. godinu;
- ✓ Aktivnosti u vezi usaglašavanja dokumentacije i koraka za potrebe otvaranja kancelarije Evropske investicione banke u Podgorici;
- ✓ Zaključen Protokol o izmirenju dospjelih obaveza po osnovu transfernih zajmova sa jedinicama lokalne samouprave sa opštinama Rožaje, Ulcinj i Danilovgrad, a u toku je zaključivanje sa opštinom Bar, Herceg Novi i Prijestonicom Cetinje.
- ✓ Obavljane su redovne aktivnosti koje se tiču analize zaduženosti, sprovođenja procedure povlačenja kreditnih sredstava, aktivnosti vezanih za plaćanje kreditnih obaveza, izvještavanja prema

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Međunarodnim finansijskim institucijama, Centralnoj banci Crne Gore i kreditnim rejting agencijama;

- ✓ Redovne aktivnosti u cilju servisiranja i otplate državnog duga;
- ✓ Redovne aktivnosti u cilju realizacije donacija korisnika budžeta;
- ✓ Redovne aktivnosti u cilju realizacije projektnih zajmova;
- ✓ Redovne aktivnosti u cilju vođenja evidencije i praćenja stanja domaćeg duga i ino i domaćih garancija;
- ✓ Redovne aktivnosti u cilju kvartalnog prikupljanja podataka i evidencije stanja duga lokalne samouprave i izrade izvještaja o stanju duga lokalne samouprave;
- ✓ Redovne aktivnosti u cilju realizacije transfernih zajmova;
- ✓ Konsolidovano praćenje stanja novčanih sredstava na državnim računima;
- ✓ Praćenja stanja na državnim bankarskim računima, otvaranje i zatvaranje računa za potrebe projektnih zajmova potrošačkih jedinica budžeta države, donacija i IPA sredstava;
- ✓ Sproveden značajan broj aktivnosti i polazne osnove za pripremu emisije retail obveznica na domaćem tržištu u 2025. godini;
- ✓ Priprema dokumentacije i neophodnih podataka za potrebe Državne revizorske institucije;
- ✓ Rad na razvoju softvera za upravljanje dugom;
- ✓ Analiza i predviđanje budućih zaduživanja i u skladu sa tim izrada projekcija i analiza za potrebe izrade dokumenta koje objavljuje Ministarstvo finansija;
- ✓ Pripreme za sastanke, konferencije, godišnje sastanke i druge događaje za potrebe Generalnog sekretarijata Vlade, ministra finansija i generalnih direktora;
- ✓ Učešće u realizaciji projekata u smislu praćenja realizacije, ispunjenosti ugovorenih uslova, praćenja raspoloživosti sredstava, rokova raspoloživosti, evidencije promjena i slično.

DIREKTORAT ZA PORESKI I CARINSKI SISTEM

Direkcija za poreski sistem i poresku politiku

Prioritet Direkcije za poreski sistem i poresku politiku u proteklom periodu je bio na realizaciji ekonomskog programa „Evropa sad 2“, koji je omogućio uvećanje neto zarada svih zaposlenih u Crnoj Gori i umanjeње ukupnog troška za zaradu. Prethodno navedeno je realizovano kroz umanjeње stope doprinosa za PIO na teret osiguranika sa 15% na 10%, te ukidanje doprinosa za PIO na teret isplatioca. Deficit u budžetu koji je nastao zbog reforme doprinosa za PIO kompenzuju mjere koje su predviđene izmijenjenim Zakonom o porezu na dodatu vrijednost, Zakonom o akcizama, te u velikoj mjeri uvećanom osnovicom za doprinose za PIO koja je nastala zbog rasta minimalne zarade. Takođe, uvedena su poreska oslobođenja za pravna lica koja reinvestiraju sredstva iz ostvarene dobiti u poljoprivredne projekte, odnosno koja ulažu sredstva u druge subjekte poljoprivredne djelatnosti na način da im se obračunati porez na dobit umanjuje za iznos reinvestiranih, odnosno uloženi sredstava.

Nastavljene su međunarodne aktivnosti po pitanju zaključivanja ugovora/sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. S tim u vezi, tokom 2024. godine Skupština Crne Gore je donijela Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Velikog Vojvodstva Luksemburg o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja ("Sl. list CG - Međunarodni ugovori", br. 7/24) i Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Češke o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja ("Sl. list CG - Međunarodni ugovori", br. 12/24), a Predlog Zakona o potvrđivanju Ugovora između Crne Gore i Knjaževine Andore o otklanjanju dvostrukog

oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja se nalazi u skupštinskoj proceduri.

NORMATIVNE AKTIVNOSTI U SKLADU SA PROGRAMOM RADA VLADE CRNE GORE ZA 2024. GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu predviđene su aktivnosti iz tematskog i normativnog dijela, i to:

1. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (normativni dio), rok III kvartal;
2. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama (normativni dio), rok III kvartal;
3. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost (normativni dio), rok IV kvartal;
4. Izvještaj o poreskim rashodima (tematski dio), rok IV kvartal.

Shodno navedenim obavezama iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, Direkcija za poreski sistem i poresku politiku je pripremila i Vladi Crne Gore dostavila sljedeće:

1. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list CG“, br. 88/24)**, kojim je izvršeno širenje poreskog obuhvata sa dva nova izvora prihoda, unaprijeđena zakonska rješenja koja su u praksi izazivala nedoumice kod poreskih obveznika, poboljšanje poslovnog ambijenta, te uvećan limit za paušalno oporezivanje prihoda od samostalne djelatnosti. U smislu širenja poreskog obuhvata propisana su dva nova izvora prihoda, i to za prihode ostvarene preko interneta i video igara i od igara na sreću. Prihodi ostvareni preko interneta i od video igara će se oporezivati po godišnjoj prijavi po stopi od 15%, a prihodi ostvareni od igara na sreću će se oporezivati po odbitku po stopi od 15%. Unapređenje zakonskih rješenja se odnosi na preciziranje poreskog tretmana određenih kategorija primanja, što se prije svega odnosi na oporezivanje naknade za novorođeno dijete i ličnih primanja kod dva ili više poslodavaca, odnosno isplatilaca. Ovim zakonom je propisano da se poresko oslobođenje za poreskog obveznika koji otpočne obavljanje djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama može koristiti, pored već propisanih sektora, i u sektoru primarne proizvodnje poljoprivrednih proizvoda i ribarstva. Limit za paušalno oporezivanje prihoda od samostalne djelatnosti je uvećan, sa 18.000€ na 30.000€.
2. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama („Sl. list CG“, br. 94/24)**, kojim je izvršeno povećanje visine akcize za mirna vina čija visina od 1. januara iznosi 25 eura po hektolitru, čime će se doprinijeti povećanju budžetskih prihoda po osnovu akciza kao i ujednačenosti mjera Fiskalne strategije kojom se pored ostalog obezbjeđuje i smanjenje poreskog opterećenja na rad. Takođe, u cilju jačanja konkurentnosti i stimulisanja daljeg razvoja vinskog sektora posebno kada su pitanju mali proizvođači vina, ovim zakonom, shodno odredbama Direktive Savjeta 2020/1151 o usklađivanju struktura akcize na alkohol i alkoholna pića, izvršeno je uvođenje samostalnih malih proizvođača vina koji u komercijalne svrhe proizvodi do 1000 hektolitara vina godišnje i koji će plaćati akcizu u iznosu od 50% visine akcize propisane Zakonom (12,5 eura). Istovremeno, u cilju usaglašavanja važećeg zakona sa odredbama Direktive Savjeta 2003/96, ovim zakonom izvršeno je uvođenje akcize na električnu energiju sa odloženim rokom primjene od datuma ulaska Crne Gore u EU.
3. **Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost („Sl. list CG“, broj 94/24)**, kojim su se postigli sljedeći ciljevi:
 - reforma snižene stope PDV, u skladu sa Direktivom 2006/112/EU o zajedničkom sistemu na dodatu vrijednost, kroz uvođenje druge snižene stope PDV-a od 15%;
 - ukidanje poreskog rashoda, odnosno nulte stope PDV na isporuku proizvoda i usluga za gradnju i opremanje ugostiteljskog objekta kategorije pet i više zvjezdica, energetskog objekta za proizvodnju električne energije instalisane snage veće od 10 MW i kapaciteta za proizvodnju prehrambenih proizvoda razvrstanih u okviru sektora C grupa 10 Zakona o

klasifikaciji djelatnosti („Službeni list CG“, broj 18/11), čija investiciona vrijednost prelazi 500.000 eura;

- reforma odredbe koja se odnosi na oslobođenje od plaćanja PDV pri uvozu, odnosno njeno usklađivanje sa Direktivom 2009/132/EU o utvrđivanju područja primjene člana 143 tački (b) i (c) Direktive 2006/112/EU u vezi oslobođenja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost prilikom konačnog uvoza određene robe;
- ukidanje odredbe koja se odnosi na oslobođenje kod uvoza proizvoda na pošiljke neznatne vrijednosti do 75 €;
- uvećanje nivoa paušalne nadoknade koju ostvaruje poljoprivrednik sa 5% na 8%.

4. **Izvještaj o poreskim rashodima u Crnoj Gori i njihovom uticaju na prihode budžeta** usvojila je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 26. decembra 2024. godine. Izradom izvještaja o poreskim izdacima Crne Gore, analizirano je crnogorsko zakonodavstvo kojim su definisani poreski izdaci i izvršena je komparativna analiza sa poreskim izdacima EU ekonomija. Analiza ima za cilj da pokaže uticaj poreskih rashoda na prihode budžeta i po mogućnosti na makroekonomski ambijent i da doprinese donošenju odluke o vremenskom okviru njihove primjene u toku pregovora Crne Gore za članstvo u EU. Osim navedenog, navedena analiza predstavljaće i osnov za odlučivanje o mjerama fiskalne politike u srednjem i dugom roku, kao i o efektima već uvedenih mjera i reformi. Metodologija izrade Izvještaja sadrži nekoliko faza:

- Tehnička misija MMF-a tokom koje je pripremljen registar poreskih izdataka;
- Priprema pregleda svih poreskih rashoda;
- Utvrđivanje referentnog poreskog sistema („Benchmark-a“);
- Priprema liste poreskih izdataka za 2023.godinu;
- Kvantifikacija „izgubljenih prihoda“.

Sastavni dio Izvještaja je propratni aneks koji sadrži pregled poreskih izdataka, pravne okvire kojim je utvrđen poreski izdatak, usklađenost sa Direktivom, procjena izgubljenog prihoda na gotovinskoj osnovi u 2023.godine i izvor podataka koji je korišćen pri analizi.

NORMATIVNE AKTIVNOSTI U SKLADU SA PROGRAMU PRISTUPANJA CG U EU ZA PERIOD 2024-2027 GODINE

Direkcija za poreski sistem i poresku politiku, pored obaveza predviđenih Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, a u skladu sa Programom pristupanja Crne Gore u EU za period 2024-2027, pripremila je i sljedeće:

1. **Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza („Sl. list CG“, broj 113/24)**
Donošenje ovog zakona bio je jedan od preduslova za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 20 (Preduzetništvo i industrijska politika). Donošenjem navedenog zakona su se postigli sljedeći ciljevi:
 - usklađivanje sa Direktivom 2011/07/EU o borbi protiv zakašnjelog plaćanja u komercijalnim transakcijama;
 - skraćenje rokova izmirenja novčanih između privrednih subjekata;
 - obezbjeđenje adekvatne primjene mjera povjeriocima, koje im omogućavaju da u potpunosti ostvare prava u skladu sa zakonom;
 - skraćenje rokova izmirenja novčanih obaveza između javnog sektora i privrednih subjekata;
 - obezbjeđenje likvidnosti u sektoru malih i srednjih preduzeća;
 - poboljšanje gotovinskih tokova sektora preduzeća;
 - efikasniji nadzor nad sprovođenjem zakona.
2. **Pravilnik o načinu izdavanja i bližem sadržaju potvrde koju izdaje poreski organ primaocu kamata i autorskih naknada („Sl. list CG“, broj 3/24),** čije donošenje je bilo planirano za IV kvartal 2024. godine, sa ciljem potpunog usklađivanja sa Direktivom Savjeta 2003/49, a početak primjene danom pristupanja Crne Gore EU.

3. Pored navedenog, za IV kvartal 2024. godine je bilo predviđeno i donošenje **Zakona o potvrđivanju Multilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima - shodno Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji** sa početkom primjene u I kvartalu 2025. godine. Donošenje navedenog propisa nije realizovano u 2024. godini, jer Crna Gora nije bila u mogućnosti da obezbijedi softversko rješenje za automatsku razmjenu informacija, kao i zaštitu povjerljivosti i upotrebe podataka koji će se razmijenjivati. Donošenje predmetnog zakona planirano je za IV kvartal 2025. godine.

NORMATIVNE AKTIVNOSTI U SKLADU SA NACRTOM FISKALNE STRATEGIJE CRNE GORE ZA PERIOD 2024-2027 GODINE

Direkcija za poreski sistem i poresku politiku je, pored obaveza predviđenih Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu i Programom pristupanja Crne Gore u EU, a u skladu sa Nacrtom Fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027 godine predložila ukupno 3 zakona, i to:

1. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list CG", broj 88/24)** kojim su uvedene izmjene koje se odnose na definisanje izdataka pravnih lica koji se priznaju na teret rashoda najviše do 3.5% ukupnog prihoda i uvođenje podsticajne mjere za izdatke za nacionalne sportske saveze koji će se priznavati na teret rashoda najviše do 5% ukupnih prihoda. Takođe, uvedena su poreska oslobođenja za pravna lica koja reinvestiraju sredstva iz ostvarene dobiti u poljoprivredne projekte, odnosno koja ulažu sredstva u druge subjekte poljoprivredne djelatnosti na način da im se obračunati porez na dobit umanjuje za iznos reinvestiranih, odnosno uložениh sredstava. Ukupan iznos ovih poreskih oslobođenja za period od tri godine ne može biti veći od 300.000 eura. Izvršeno je i ukidanje zabrane korišćenja poreskog oslobođenja za poreskog obveznika koji otpočne obavljanje djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, a koji posluje u sektoru *primarne proizvodnje poljoprivrednih proizvoda i ribarstva*. Na ovaj način unaprijeđen je poslovni ambijent, podstaknuta poljoprivredna proizvodnja u nedovoljno razvijenim opštinama, što će u konačnom imati brojne pozitivne efekte, kako za poreske obveznike tako i za prihodnu stranu budžeta Crne Gore.
2. **Zakon o otpisu kamate na dospelje poreske obaveze („Sl. list CG“, broj 88/24)**, kojim je propisano da poreski dužnik može ostvariti pravo na otpis kamate ukoliko podnese sve poreske prijave koje su dospjele do 31. decembra 2024. godine, plati u cjelini osnovni poreski dug u roku od 60 dana od dana početka primjene ovog zakona, te podnese zahtjev za otpis kamate na dospelje poreske obaveze. Ovaj zakon je počeo da se primjenjuje 1. januara 2025. godine.
3. **Zakon o izmjenama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG“, broj 94/24)**, kojim je propisano da doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje na teret osiguranika bude 10%, a da doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje na teret isplatioca bude 0%.

OSTALE NORMATIVNE AKTIVNOSTI

Direkcija za poreski sistem i poresku politiku je, pored već opisanih zakonskih rješenja, predložila je 2 zakona, donijela 21 pravilnika, a u proceduri su 3 zakona koja su započeta u 2024. godini.

Doneseni zakoni na predlog Direkcije za poreski sistem i poresku politiku:

1. Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Velikog Vojvodstva Luksemburg o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja ("Sl. list CG - Međunarodni ugovori", br. 7/24) koji je Skupština Crne Gore donijela na sjednici od 31. jula 2024. godine.
2. Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Češke o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja ("Sl. list CG - Međunarodni ugovori", br. 12/24), koji je Skupština Crne Gore donijela na sjednici od 17. decembra 2024. godine.

Doneseni pravilnici:

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku, sadržini i postupku izdavanja potvrde o rezidentnosti u poreske svrhe ("Sl. list CG", broj 3/24), kojim je proširen obuhvat dokaza o sticanju prihoda fizičkog lica koji se dostavljaju nadležnom poreskom organu uz zahtjev za izdavanje potvrde o rezidentnosti, te unaprijeđeni obrasci.
2. Pravilnik o obliku i sadržini izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu po odbitku na prihode koje ostvari rezidentno i nerezidentno pravno lice ("Sl. list CG", br. 30/24) kojim se propisuje oblik i sadržina Izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu po odbitku na prihode koje ostvari rezidentno i nerezidentno pravno i fizičko lice.
3. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 68/24), kojim je propisana šifra za obračun naknade štete koja se isplaćuje po sudskoj odluci sa doprinosima i bez doprinosa za obavezno socijalno osiguranje
4. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o obliku i sadržini jedinstvene prijave za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika u Centralni registar ("Sl. list CG", br. 70/24), kojim je izvršeno usklađivanje podzakonskog sa zakonskim aktom.
5. Uputstvo o izmjenama Uputstva o načinu obračunavanja i plaćanja poreza i doprinosa iz i na lična primanja po osnovu zaposlenja ("Sl. list CG", br. 103/24) kojim je izvršeno usklađivanje podzakonskog akta sa Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.
6. Pravilnik o obrascu zahtjeva za otpis kamate na dospjele poreske obaveze ("Sl. list CG", br. 103/24), kojim je propisan obrazac zahtjeva za otpis kamate na dospjele poreske obaveze.
7. Pravilnik o izmjeni Pravilnika obliku i sadržini poreske prijave za utvrđivanje poreza na dobit pravnih lica ("Sl. list CG", br. 114/24) kojim se propisuje oblik i sadržina prijave za utvrđivanje poreza na dobit pravnih lica.
8. Pravilnik o usklađivanju iznosa najviše godišnje osnovice za plaćanje doprinosa za 2024. godinu ("Sl. list CG", br. 114/24), kojim je propisan iznos najviše godišnje osnovice za plaćanje doprinosa za 2024. godine.
9. Pravilnik o iznosu kamatne stope koja se obračunava na finansijske instrumente između povezanih lica za 2025. godinu ("Sl. list CG", br. 115/24) kojim se propisuje kamatna stopa koja se, u skladu sa principom „van dohvata ruke“, obračunava na pozajmice, zajmove, odnosno kredite i druge finansijske instrumente između povezanih lica za 2025. godinu.
10. Pravilnik o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV („Sl. list CG“, br. 117/24) kojim se bliže utvrđuju proizvodi i usluge čije se oporezivanje vrši po sniženim stopama PDV.
11. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije ("Sl. list CG", br.118/24 i 124/24) kojim se uređuje način razvrstavanja osnovnih sredstava po grupama i metode za utvrđivanje amortizacije osnovnih sredstava za poreske svrhe.
12. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o paušalnom oporezivanju prihoda od samostalne djelatnosti ("Sl. list CG", br. 118/24) kojim je izvršeno usklađivanje podzakonskog akta sa Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje i Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.
13. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o postupku oslobađanja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost investitora i isporuku određenih proizvoda i usluga („Sl. list CG“, br. 119/24) kojim se bliže uređuje pravo na oslobađanje od plaćanja PDV, odnosno primjena nulte stope PDV iz člana 25 Zakona.
14. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o postupku oslobađanja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost investitora i isporuku određenih proizvoda i usluga („Sl. list CG“, br. 63/24).
15. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o postupku oslobađanja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost investitora i isporuku određenih proizvoda i usluga („Sl. list CG“, br. 76/24).

16. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o postupku oslobađanja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost investitora i isporuku određenih proizvoda i usluga („Sl. list CG“, br. 44/24)
17. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o konsolidovanoj poreskoj prijavi ("Sl. list CG", br. 120/24) kojim se propisuje sadržaj konsolidovane poreske prijave koju podnosi matično preduzeće za grupu povezanih preduzeća.
18. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obliku i sadržini prijave za obračun poreza na dodatu vrijednost („Sl. list CG“, br. 120/24) kojim se propisuje oblik i sadržina mjesečne prijave za obračun poreza na dodatu vrijednost.
19. Pravilnik o utvrđivanju proizvoda i bližem načinu ostvarivanja prava na oslobođenje od plaćanja PDV pri uvozu („Sl. list CG“, br. 124/24) kojim se bliže utvrđuju proizvodi i način ostvarivanja prava na oslobođenje od plaćanja PDV pri uvozu, odnosno vrši potpuno usklađivanje sa Direktivom 2009/132/EU o utvrđivanju područja primjene člana 143 tački (b) i (c) Direktive 2006/112/EU u vezi oslobođenja od plaćanja poreza na dodatu vrijednost prilikom konačnog uvoza određene robe.
20. Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost („Sl. list CG“, br. 124/24) kojim se bliže uređuje način primjene Zakona o porezu na dodatu vrijednost.
21. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 124/24), kojim su propisane šifre za obračun u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list CG", br. 88/24).

Zakoni koji su u proceduri:

1. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica;
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji, kojim je izvršeno dodatno usklađivanje važećeg zakona sa Standardom zajedničkog izvještavanja u dijelu propisivanja definicija "izvještajne finansijske institucije", obaveza tih institucija, kao i kaznenih odredbi ukoliko se te obaveze ne sprovedu u skladu sa zakonom. Ovim izmjenama propisuje se obaveza za poreskog organa da prilikom opšte registracije poreskih obveznika osim dodjele PIB-a, istovremeno da dodjeli i PDV broj. Takođe, detaljnije se propisuju odredbe kojim je definisana poreska tajna, odnosno propisuje se obaveza za poreskog organa isto kao i za druga lica da ne smije učiniti dostupnim podatke i informacije koje dostavljaju države članice EU i druge države, a predstavljaju poresku tajnu. Istovremeno, izvršeno je poboljšanje postojećih rješenja u dijelu plenidbe i prodaje zaplijenjene imovine u postupku prinudne naplate. Navedeno zakonsko rješenje je usvojena na sjednici Skupštine 12.02.2025.godine;
3. Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Knjaževine Andore o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja, koji je usvojena na sjednici Skupštine Crne Gore od 12.02.2025. godine.

Pored navedenog, pripremljena su i sljedeća akta:

1. Izvještaj o rezultatima pregovora radi zaključivanja Ugovora između Crne Gore i Knjaževine Andore o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprječavanju poreske evazije i izbjegavanja, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 08. februara 2024. godine.
2. Izvještaj o rezultatima pregovora radi zaključivanja Sporazuma između Crne Gore i Republike Češke o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i sprječavanju poreske evazije i izbjegavanja, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 15. februara 2024. godine.

3. Predlog osnove za vođenje pregovora i zaključivanje Ugovora između Crne Gore i Knjaževine Lihtenštajn o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprječavanju poreske evazije i izbjegavanja, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 24. maja 2024. godine.
4. Izvještaj o rezultatima druge runde pregovora radi zaključivanja Ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 05. septembra 2024. godine.
5. Predlog osnove za vođenje pregovora i zaključivanja Ugovora između Crne Gore i Savezne Republike Njemačke o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 03. oktobra 2024. godine.
6. Izvještaj o rezultatima prve runde pregovora u vezi zaključivanja Sporazuma između Crne Gore i Savezne Republike Njemačke o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 28. decembra 2024. godine.

Direkcija za carinski sistem i carinsku politiku

Prioritet Direkcije za carinski sistem i carinsku politiku u izvještajnom periodu je bio stvaranje uslova za olakšano sprovođenje carinskih postupaka, uz poštovanje svih mjera usmjerenih na zaštitu carinskog područja. U tom smislu pored normativnih aktivnosti, najvažnija aktivnost koja je realizovana u izvještajnom periodu u Direkciji za carinski sistem i carinsku politiku je vezana za izradu Programa trgovinskih olakšica 2024-2026, s okvirnim Akcionim planom, koji je Vlada donijela na sjednici održanoj 15. novembra 2024. godine. Ministarstvo finansija je nastavilo da usmjerava rad Savjeta za trgovinske olakšice, koji je Vlada zadužila da koordinira procesom realizacije navedenog Programa. Program trgovinskih olakšica 2024-2026, s okvirnim Akcionim planom, predstavlja sveobuhvatnu inicijativu koja ima za cilj unapređenje efikasnosti, efektivnosti i lakoće prekogranične trgovine. Služi kao polazna osnova u planovima Crne Gore da se potpunije integriše u globalne ekonomske tokove ali i uskladi sa utvrđenim standardima međunarodne prekogranične trgovine. Osim što predstavlja odgovor na niz međunarodnih i nacionalnih obaveza koje proizilaze iz integracionih procesa, a koje upućuju na potrebu dodatnog unapređenja efikasnosti prekogranične trgovine, ovim Programom se utvrđuje i zajednička agenda za sve nadležne organe u ovoj oblasti.

Takođe, Vlada je na sjednici od 19. decembra 2024. godine donijela Uredbu o Carinskoj tarifi za 2025. godinu („Službeni list CG”, br. 126/24), kojom je usaglašena nomenklatura Carinske tarife sa Kombinovanim nomenkalturom EU koja se mijenja na godišnjem nivou.

NORMATIVNE AKTIVNOSTI U SKLADU SA PROGRAMOM RADA VLADE CRNE GORE ZA 2024.

GODINU

Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu predviđene su aktivnosti iz tematskog i normativnog dijela, i to:

1. Program trgovinskih olakšica 2024-2026 sa Akcionim planom; rok II kvartal 2024;
2. Uredba o uslovima i postupku za ostavarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine; rok III kvartal 2024. godine, završetak aktivnosti I kvartal 2025. godine;
3. Predlog Zakona o ratifikaciji izmjena i dopuna Carinske Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava MDP (karnet TIR) ; rok III kvartal 2024. godine;
4. Uredba o Carinskoj tarifi za 2025. godinu – rok IV kvartal 2024. godine

Shodno navedenim obavezama iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, Direkcija za carinski sistem i carinsku politiku je pripremila i Vladi Crne Gore dostavila sljedeće:

1. Program trgovinskih olakšica 2024-2026 s okvirnim Akcionim planom (Zaključak Vlade broj 10-430/24-6332/2 od 22. novembra 2024. godine), koji je Vlada donijela na sjednici od 15. novembra 2024.

godine. Razlog za donošenje Programa trgovinskih olakšica 2024-2026, s okvirnim Akcionim planom je nepostojanje sveobuhvatnog programa olakšavanja spoljne trgovine nakon isteka Strategije trgovinskih olakšica 2018-2022. Iz tog razloga, izrađen je novi, sveobuhvatni srednjoročni program za olakšavanje spoljnotrgovinskog poslovanja koji je razvijen na bazi procjene rezultata Strategije trgovinskih olakšica 2018-2022, i istim se integrišu različite sektorske inicijative usmjerene na racionalizaciju i unapređenje trgovinskih procesa. Program predstavlja sveobuhvatnu inicijativu koja ima za cilj unapređenje efikasnosti, efektivnosti i lakoće prekogranične trgovine. Služi kao polazna osnova u planovima Crne Gore da se potpunije integriše u globalne ekonomske tokove ali i uskladi sa utvrđenim standardima međunarodne prekogranične trgovine. Osim što predstavlja odgovor na niz međunarodnih i nacionalnih obaveza koje proizilaze iz integracionih procesa, a koje upućuju na potrebu dodatnog unapređenja efikasnosti prekogranične trgovine, ovim Programom se utvrđuje i zajednička agenda za sve nadležne organe u ovoj oblasti. Opšti cilj programa je: poboljšana efikasnost i efektivnost sistema za olakšavanje trgovine kroz transparentne i pojednostavljene procedure, poboljšanu tehnološku infrastrukturu i unaprijeđenu međuagencijsku koordinaciju u cilju podrške ekonomskom rastu i usklađivanju sa međunarodnim standardima. Ovim Programom se identifikuju operativni ciljevi i aktivnosti čijom realizacijom će se omogućiti pojednostavljenje trgovinskih procesa, smanjenje administrativnih barijera i redukcija troškova privatnog sektora u obavljanju prekograničnih transakcija. Naime, Programom su identifikovana četiri operativna cilja: transparentnost i predvidljivost, optimizacija i automatizacija, simplifikacija i harmonizacija i efektivnost i saradnja.

2. Predlog Zakona o potvrđivanju dopune 23, dopuna 24, izmjene i dopuna 25, izmjene 26, izmjene i dopune 27, izmjene i dopune 28, dopuna 28 BIS, izmjene i dopune 29, izmjene i dopune 30, izmjena i dopuna 31, izmjene i dopune 32, izmjene i dopune 33, izmjene i dopune 34, izmjene i dopuna 35, izmjene i dopune 36, dopuna 37, izmjene i dopuna 38 i izmjene i dopune 39 Carinske Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava za MDP (karneta TIR) (Konvencija TIR, 1975), koji je Vlada utvrdila na sjednici održanoj 15. novembra 2024. godine (Zaključak broj 10-040/24-6336/2 od 22. novembra 2024. godine). Ciljevi Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprave za MDP (karneta TIR) su: pojednostavljenje i usklađivanje carinskih procedura, smanjenje troškova, brži protok na graničnim prelazima, prevoz robe pod nadzorom carine. Bez postojanja ovih izmjena i dopuna postupak po TIR karnetu se ne može sprovoditi kao u ostalim zemljama koje su članice Konvencije što može izazvati zastoje na granici i dodatne troškove privrednim subjektima koji su korisnici TIR karneta. Predlog Zakona se odnosi na izmjene i dopune koje su usvojene u skladu sa čl. 59 i 60 Konvencije TIR i iste su stupile na snagu u periodu od 7. novembra 2003. godine do 25. juna 2022. godine. Predlog Zakona je trenutno u Skupštinskoj proceduri.

3. Uredba o Carinskoj tarifi za 2025. godini, koju je Vlada Crne Gore donijela na sjednici od 19. decembra 2024. godine („Službeni list Crne Gore“ broj 126/24), kojom je izvršeno usklađivanje nomenklature carinske tarife sa Kombinovanim nomenklaturom Evropske unije za 2025. godinu (Regulativa Komisije br. 2024/2522 od 23. septembra 2024. godine), i ista se primjenjuje od 1. januara 2025. godine.

NORMATIVNE AKTIVNOSTI U SKLADU SA PROGRAMOM PRISTUPANJA CG U EU ZA PERIOD 2024-2027 GODINE

Direkcija za carinski sistem i carinsku politiku, pored obaveza predviđenih Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, a u skladu sa Programom pristupanja Crne Gore u EU za period 2024-2027, pripremila je i sljedeće:

1. Program trgovinskih olakšica s Okvirnim akcionim planom 2024-2026 – rok II kvartal 2024. godine, Vlada je na sjednici od 15. novembra 2024. godine donijela Program trgovinskih olakšica sa Okvirnim akcionim planom 2024-2026.

2. Uredba o Carinskoj tarifi 2025. godine; rok IV kvartal 2024. godine – donijeta Uredba o Carinskoj tarifi za 2025. godinu na sjednici Vlade od 19. decembra 2024. godine.

3. Zakon o ratifikaciji izmjena i dopuna Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR; rok III kvartal 2024. godine, Vlada je utvrdila Predlog Zakona koji je trenutno u Skupštinskoj proceduri.

OSTALE NORMATIVNE AKTIVNOSTI

Ministarstvo finansija, je pored već opisanog donijelo i 3 pravilnika i to:

1. Pravilnik o načinu sprovođenja carinskog postupka za robu koja se koristi za snabdijevanje prevoznih sredstava u međunarodnom saobraćaju, vrsti robe i količinskim ograničenjima (objavljen u „Službenom listu CG“, br. 127/24). Usvajanjem novog Carinskog zakona ("Službeni list CG", br. 86/22) 30. jula 2022. godine, javila se potreba za donošenjem novog pravilnika koji će na cjelovit način propisati način i postupak snabdijevanja robom plovila i vazduhoplova, koji napuštaju carinsko područje Crne Gore. Važeći Pravilnik o posebnim mjerama carinskog nadzora i carinskom postupku za robe koje se koriste za snabdijevanje prevoznih sredstava u međunarodnom saobraćaju ("Službeni list RCG", br. 78/06, 57/07 i "Službeni list CG" br. 52/10,34/11, 27/13,52/14,8/15,126/20 i 59/22), čija su osnovna rješenja iz 2006. godine je zastario i potrebno ga je usaglasiti sa novim carinskim propisima, kojima je izmijenjen način sprovođenja određenih carinskih formalnosti. Novina u odnosu na važeći Pravilnik jeste mogućnost da se gorivom i mazivom snabdijevaju i plovni objekti koji se koriste za privatne svrhe (rekreacija, prevoz putnika i robe bez naknade). Naime, ova mogućnost je dozvoljena uz uslov da se plovni objekat prethodno zadržao u teritorijalnim vodama Crne Gore najmanje 72 h. Ovo rješenje se uvodi u cilju stvaranja dodatnog podstreka za razvoj nautičkog turizma, odnosno privlačenja većeg broja jahti, brodova i visokoplatežnih turista. Rješenje će biti u primjeni do pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.
2. Pravilnik o načinu sprovođenja unutrašnje kontrole u Upravi carina („Službeni list CG, br. 104/24“), kojim se propisuje način sprovođenja unutrašnje kontrole u cilju otkrivanja, utvrđivanja i sprečavanja kršenja zakonitosti rada u službi od strane carinskih službenika.
3. Pravilnik o načinu sprovođenja unutrašnje kontrole u Poreskoj upravi („Službeni list CG“, br. 108/24), kojim se propisuje se način sprovođenja unutrašnje kontrole u cilju otkrivanja, utvrđivanja i sprečavanja kršenja zakonitosti rada u službi od strane poreskih službenika.

Predlozi zakona i podzakonskih akata koji su u proceduri:

1. Predlog Zakona o potvrđivanju dopune 23, dopuna 24, izmjene i dopuna 25, izmjene 26, izmjene i dopune 27, izmjene i dopune 28, dopuna 28 BIS, izmjene i dopune 29, izmjene i dopune 30, izmjena i dopuna 31, izmjene i dopune 32, izmjene i dopune 33, izmjene i dopune 34, izmjene i dopuna 35, izmjene i dopune 36, dopuna 37, izmjene i dopuna 38 i izmjene i dopune 39 Carinske Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava za MDP (karneta TIR) (Konvencija TIR, 1975), koji se nalazi u skupštinskoj proceduri.
2. Predlog Uredbe o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja uvoznih dažbina. Važeća Uredba o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine ("Službeni list CG", br. 20/15 i 9/18) je u značajnom obimu usaglašena sa relevantnim propisima EU koji uređuju ovu oblast, odnosno Uredbom Savjeta (EZ) br. 1186/2009 kojom se uspostavlja sistem Zajednice o oslobođenju plaćanja od carinskih dažbina. Usvajanjem novog Carinskog zakona 30. jula 2022. godine, javila se potreba za donošenjem nove uredbe koja će na bliži način propisati uslove i postupak za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja uvoznih dažbina, čime će se dodatno unaprijediti regulatorni pravni okvir u ovoj oblasti. Imajući u vidu činjenicu da je važeća uredba koja tretira ovu materiju u najvećoj mjeri usaglašena sa evropskim propisom, ovom uredbom će se unaprijediti i razjasniti dileme i pitanja koja su identifikovana u praksi.
3. Predlog Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti. Osnovni razlozi za izmjenu Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti ("Službeni CG", br. 26/23 i 97/23) su prilagođavanje odredbi

potrebama uspostavljanja novih IT sistema koji će pojednostaviti i ubrzati procedure za donošenje odluka i sprovođenje carinskih postupaka. Naime, projekat Sistem carinskih odluka (CDS) je završen i istim je omogućeno sprovođenje odredbi Carinskog zakona kojima je propisano da se razmjena informacija u vezi zahtjeva ili odluka, unutar carinskog organa i između lica koja obavljaju privrednu djelatnost i carinskog organa, kao i čuvanje tih informacija vrše elektronskom obradom podataka. Stoga je potrebna izmjena i dopuna postojeće Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti kako bi se detaljnije uredio način podnošenja zahtjeva, njihove obrade i izdavanja rješenja i odobrenja putem sistema carinskih odluka.

4. Predlog Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu podnošenja carinske deklaracije i drugih obrazaca koji se upotrebljavaju u carinskom postupku i vrsti, obliku, strukturi i šiframa podataka za zahtjeve i odluke koje se odnose na primjenu carinskih propisa. Ovim pravilnikom vrši se dalje usklađivanje podzakonskih propisa sa Carinskim zakonom ("Sl. list CG", br. 86/22) i isti predstavlja pravni osnov za primjenu Carinsko-informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka carinskog organa, te je njegovo donošenje neophodno. Carinsko-informacioni sistem se u kontinuitetu unapređuje, u cilju približavanja zahtjevima Evropske komisije u pogledu podnošenja carinskih dokumenata elektronskim putem, koji su dati u Aneksu B Delegirane i Implementacione uredbe (podzakonski propisi Carinskog zakona Unije). Dakle, ovim pravilnikom se vrši usklađivanje sa aneksima B Delegirane i Implementacione uredbe, u mjeri u kojoj je to moguće u ovoj fazi razvoja Carinsko-informacionog sistema.

5. Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata. Shodno Programu rada Vlade Crne Gore rok za realizaciju aktivnosti je II kvartal 2025. godine. Predmetnim zakonom će se obezbijediti potpuno usklađivanje u odnosu na Direktivu (EU) 2019/1151 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u okviru privrednog prava, kako bi se sva pitanja koja se odnose na registraciju privrednih društava sistematizovala na jedno mjesto i propisala jasna pravila postupka od osnivanja, promjena i prestanka privrednog ili drugog subjekta. Usvajanjem predloženih rješenja će se unaprijediti poslovni ambijent, stvoriti veća pravna sigurnost i kreiranje tačna i ažurna baza, sa podacima sa kojima se kasnije može raspolagati u većoj mjeri nego do sada i vršiti adekvatne analize od strane javnog i privatnog sektora. Jedan od ključnih razloga za donošenje ovog zakona jeste podnormiranost u oblasti registracije privrednih i drugih subjekata, što proizvodi nejasnoće u postupanju kao i različitu i nejedinstvenu praksu ali i suprotna tumačenja. Donošenje zakona pozitivno će uticati na stvaranje brzog i jednostavnog registracionog postupka, uspostavljanje elektronske registracije i kreiranje tačne i ažurne baze Registra privrednih i drugih subjekata i imaće direktan pozitivan uticaj na javni i privatni sektor. Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata mora biti usvojen zajedno sa Zakonom sa privrednim društvima za koje je nadležno Ministarstvo ekonomskog razvoja.

Pored navedenog, pripremljena su i sljedeća akta:

1. Informacija o potrebi zaključivanja Tehničkog protokola o elektronskoj razmjeni podataka između Uprave carina Crne Gore i Uprave carina Republike Sjeverne Makedonije, koju je Vlada usvojila na sjednici održanoj 1. marta 2024. godine i ovlastila v.d. direktora Uprave carina da potpiše Tehnički protokol. Protokol je potpisan 18. 11. 2024. godine, u Budimpešti, od strane Maje Vučinić, v.d. direktorice Uprave carina Crne Gore i Bobana Nikolovskog, direktora Uprave carina Republike Sjeverne Makedonije.

2. Predlog Osnove za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima, koji je Vlada utvrdila na sjednici od 26. decembra 2024. godine. Sporazum će biti usaglašen dipolomatskim putem, o čemu će se starati Ministarstvo vanjskih poslova.

3. Informacija povodom zaključivanja Memoranduma o saglasnosti između Uprave carina Crne Gore i Ministarstva finansija Republike Hrvatske, Carinske uprave o međusobnoj razmjeni podataka i informacija, koju je Vlada usvojila na sjednici od 28. decembra 2024. godine i ovlastila Maju Vučinić, v.d. direktorice da potpiše Memorandum.

DIREKTORAT ZA FINANSIJSKI SISTEM I KOORDINACIJU POLITIKA

Tokom 2024. godine, u okviru Direktorata za finansijski sistem i koordinaciju politika, preduzete su brojne aktivnosti, koje se, između ostalog, odnose na sljedeće:

Direkcija za finansijski sistem

❖ **BANKARSKO TRŽIŠTE**

• ***Pridruženje Crne Gore Jedinstvenom tržištu za plaćanja u eurima (SEPA-a)***

Odbor direktora Evropskog savjeta za plaćanja 21. novembra 2024. godine donio je Odluku o pristupanju Crne Gore tržištu za plaćanja u eurima - SEPA (Single Euro Payments Area). Članstvo u SEPA predstavlja potvrdu pozitivne reputacije, adekvatne regulative i stabilnosti bankarskog sistema. Crna Gora je uložila značajne napore na usklađivanju nacionalnog platnog prometa i važeće regulative sa standardima Evropske unije, zahvaljujući čemu je postala prva država Zapadnog Balkana koja je pristupila SEPA geografskom području, ispunjavajući jedan od ključnih ciljeva na svom putu ka članstvu tj. proces finansijske integracije naše države u Evropsku uniju.

SEPA (engl. Single Euro Payments Area) predstavlja jedinstveno tržište za plaćanja u eurima, u kojem građani, pravna lica i javne institucije mogu izvršavati bezgotovinske platne transakcije u eurima, primjenom jedinstvenih postupaka, koji se na isti način primjenjuju na cijelom SEPA području.

SEPA područje obuhvata 36 država, od čega 27 država članica Evropske unije (EU) i Island, Lihtenštajn, Norvešku, Švajcarsku, Ujedinjeno Kraljevstvo, Monako, San Marino, Andoru i Vatik. Članstvo u SEPA donosi brojne prednosti za građane i privredu Crne Gore, uključujući: smanjenje troškova jer su plaćanja unutar SEPA područja znatno jeftinija u poređenju s međunarodnim plaćanjima, brže transakcije, jer se plaćanja obavljaju u znatno kraćem roku, što olakšava bržu i efikasnu razmjenu novca i integraciju sa evropskim tržištem, kroz jednostavnije međunarodno poslovanje i otvaranje novih mogućnosti za trgovinu i investicije.

Prednosti proširenja geografskog područja SEPA na Crnu Goru su:

Jednostavnost transakcija: SEPA omogućava građanima i pravnim licima u Crnoj Gori da jednostavno izvršavaju međunarodne platne transakcije, koristeći standardizovane procedure.

Smanjenje troškova: Platne transakcije unutar SEPA zone su jeftinije nego preko klasičnih međunarodnih transfera, što može rezultirati manjim troškovima za građane i pravna lica.

Brzina transakcija: SEPA omogućava brže transakcije, što znači da novac stiže brže nego kod tradicionalnih transfera.

Pristup evropskom tržištu: SEPA olakšava preduzećima u Crnoj Gori pristup evropskom tržištu, čime se otvaraju nove poslovne mogućnosti i povećava konkurentnost.

Standardizacija procedura: SEPA standardizuje procese i formate transakcija, što olakšava upravljanje platnim operacijama i smanjuje mogućnost grešaka.

Kreditne institucije, uz podršku Centralne banke Crne Gore, sprovode dalje aktivnosti u cilju ispunjavanja tehničkih zahtjeva za priključivanje pojedinačnim SEPA šemama. Shodno kalendaru Evropskog savjeta za plaćanja, početak pristupanja crnogorskih finansijskih institucija SEPA platnim šemama biće omogućen od aprila 2025. godine, dok će naknadno biti određen datum operativnog početka pružanja usluga za pružaoce platnih usluga iz Crne Gore.

U cilju efikasne implementacije SEPA-e neophodno je bilo donošenje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu.

• ***Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu***

Nakon donošenja Direktive 2007/64/EZ o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (tzv. PSD1 – Payment Service Directive 1) i prvih godina njene primjene, u Evropskoj uniji je uočeno da ovom direktivom nisu riješeni neki problemi vezani za određena pitanja nesmetanog i sigurnog pružanja

platnih usluga, posebno u dijelu koji se odnosi na brzo rastuće tehnološke inovacije i njihove primjene u oblasti platnog prometa, kao i pojave novih vrsta platnih usluga na tržištu.

Stoga je, prvenstveno kao posljedica tehnološkog razvoja, 2015. godine donijeta nova Direktiva (EU) 2015/2366 o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (PSD2), koja je, pored utvrđivanja većih zahtjeva sigurnosti i unaprijeđenja zaštite korisnika platnih usluga, uvela i uredila dvije nove platne usluge, i to: usluge iniciranja plaćanja i usluge pružanja informacija o računu za plaćanje.

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu ("Službeni list Crne Gore", broj 111/22), čija je primjena počela u oktobru 2022. godine, postavljen je regulatorni okvir za pružanje platnih usluga na teritoriji Crne Gore u skladu sa zahtjevima iz PSD2.

Nakon usvajanja zakona i donošenja podzakonskih akata, Evropska komisija (u daljem tekstu: EK) je obezbijedila pribavljanje mišljenja na zakon kroz TAEX program, u okviru koga je poljski regulator KNF izvršio provjeru odredaba zakona i, u svom mišljenju dostavljenom Centralnoj banci u februaru 2023. godine, ukazao da "Zakon o platnom prometu ima visok stepen usklađenosti sa zakonodavstvom EU". Takodje, ukazano je na potrebu pojašnjenja pojedinih zakonskih odredbi u cilju njihovog preciziranja.

Centralna banka je 22.03.2024. godine uputila EK – DG FISMA nacrt aplikacije za proširenje SEPA geografskog područja na Crnu Goru, uz neophodne priloge. U mišljenju DG FISMA ukazuje da „prva preliminarna procjena pokazuje da je crnogorski pravni okvir u velikoj mjeri usklađen sa odredbama PSD2 koje su relevantne za kriterije za učešće u SEPA-i." Pored toga, ukazala je na određene nedosljednosti manjeg broja zakonskih odredbi koje je, stoga, neophodno u potpunosti precizirati.

Imajući u vidu navedeno, te da je Crna Gora dobila saglasnost za pridruživanje SEPA-i bilo je neophodno pripremiti nove izmjene i dopune Zakona, a u cilju potpune usklađenosti sa PSD2, te otklanjanja određenih tehničke manjkavosti koje je konstatovane u praksi. Dodatni razlog za donošenje predloženih izmjena Zakona je činjenica da je usklađivanje sa direktivom PSD2, jedno od mjerila za privremeno zatvaranje pregovaračkog poglavlja 4.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu je bio na javnoj raspravi u periodu od 26. septembra do 16. oktobra 2024. godine. Izvještaj o javnoj raspravi je objavljen na internet stranici Ministarstva finansija⁶.

Predložene izmjene Zakona o platnom prometu imaju za cilj unapređenje efikasnosti, sigurnosti i transparentnosti platnog prometa u Crnoj Gori. Usvajanje novih odredbi usklađeno je s evropskim zakonodavstvom i najboljim međunarodnim praksama, kako bi se podržala digitalizacija i modernizacija finansijskog sektora. Jedna od ključnih promjena odnosi se na uvođenje strožih pravila za nadzor nad pružaocima platnih usluga, uključujući banke, fintech kompanije i druge institucije koje nude platne usluge. Ovim se povećava odgovornost pružalaca usluga za sigurnost i tačnost transakcija, čime se jača zaštita korisnika od prevara i neovlaštenih transakcija.

Za građane, zakon donosi značajne benefite, kao što su veća zaštita potrošačkih prava, brži pristup informacijama o transakcijama i smanjenje troškova korišćenja platnih usluga. Novim pravilima se takođe omogućava lakša dostupnost inovativnih digitalnih platnih rješenja, što doprinosi većoj finansijskoj inkluziji.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 4- Slobodno kretanje kapitala.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 12. decembra 2024. godine utvrdila Predlog zakona i predložila Skupštini Crne Gore da, u skladu sa članom 151 Poslovnika Skupštine Crne Gore, ovaj Predlog Skupština usvoji po hitnom postupku.

- ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija***

⁶ <https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-sprovedenoj-javnoj-raspravi-za-nacrt-zakona-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-platnom-prometu>

Globalna finansijska kriza ukazala je na postojanje nedovoljno razvijenih instrumenata za efikasno rješavanje problema nestabilnih ili problematičnih kreditnih institucija, neophodnih za sprječavanje insolventnosti odnosno za ublažavanje negativnih posljedica nastalih u slučaju kada je insolventnost već nastupila, sve u cilju očuvanja funkcionisanja kreditne institucije koja je identifikovana kao značajna za sistem. Kako bi se izbjeglo spašavanje ovih institucija korišćenjem novca poreskih obveznika, na nivou EU je izrađen regulatorni okvir za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava, a što je takođe i predmet Zakona o sanaciji kreditnih institucija („Službeni list CG“, br. 72/19 i 8/21). Ovaj okvir zasnovan je na Direktivi 2014/59 EU o uspostavljanju okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava (tzv. BRRD), kojom se obezbjeđuju instrumenti za pravovremenu intervenciju u kreditnoj instituciji koja je u problemima kako bi se obezbijedio nastavak ključnih finansijskih i ekonomskih funkcija te kreditne institucije, uz istovremeno ograničavanje uticaja propadanja kreditne institucije na ekonomski i finansijski sistem na najmanju moguću mjeru i uz minimiziranje mogućnosti da troškove sanacije u krajnjem snose poreski obveznici.

Evropski parlament je usvojio Direktivu (EU) 2019/879 od 20. maja 2019. godine o izmjeni Direktive 2014/59/EU u pogledu kapaciteta pokrivanja gubitaka i dokapitalizacije kreditnih institucija i investicionih društava kao i Direktive 98/26/EZ (tzv. BRRD II). Kao zemlja kandidat za ulazak u Evropsku uniju, Crna Gora ima obavezu usklađivanja svog zakonodavstva sa BRRD II Direktivom. Postupak, instrumenti i ovlašćenja za rješavanje pitanja kreditnih institucija koje su od sistemskog značaja, a koje propadaju ili će propasti, uređeni su Zakonom o sanaciji kreditnih institucija koji sadrži odredbe koje se odnose na pokretanje postupka sanacije, planove sanacije, postupak sanacije, mjere i instrumente sanacije, sanacioni fond i dr.

Zbog izmjene regulative na nivou Evropske unije koja reguliše okvir sanacije kreditnih institucija, Centralna banka Crne Gore je pripremila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija u skladu sa Direktivom 2019/879/EU Evropskog parlamanta i Vijeća od 20. maja 2019. godine o izmjeni Direktive 2014/59/EU u pogledu kapaciteta pokrivanja gubitaka i dokapitalizacije kreditnih institucija i investicionih društava kao i Direktive 98/26/EZ (BRRD II).

Cilj Direktive BRRD II je i da se postojanjem usklađenih pravila u Evropskoj uniji smanjuju troškovi i pravna nesigurnost, kao i olakšava primjena instrumenta interne sanacije za prekogranične institucije i subjekte. Takođe, sprječava se narušavanje konkurencije na unutrašnjem tržištu, s obzirom da bi bez usklađivanja zakonodavstva troškovi za institucije, kao i ostale subjekte kojima je naloženo ispunjavanje minimalnog zahtjeva za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama, u pogledu usklađivanja sa postojećim zahtjevima, mogli znatno razlikovati širom Evropske unije.

Implementacijom Direktive BRRD II dodatno će se unaprijediti regulatorni okvir Crne Gore koji se odnosi na sanaciju kreditnih institucija.

Nacrt zakona je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 11. januara 2023.godine do 13. februara 2023.godine. Obavještenje o javnoj raspravi je dostavljeno svim bankama u Crnoj Gori, Udruženju banaka Crne Gore, Agenciji za zaštitu konkurencije i Komisiji za tržište kapitala. Tokom trajanja javne rasprave primjedbi, predloga i sugestija nije bilo. Izvještaj o javnoj raspravi je objavljen na internet stranici Ministarstva finansija⁷.

Predlog zakona je, nakon dobijanja pozitivnog mišljenja domaćih relevantnih institucija i Evropske komisije, Vlada Crne Gore usvojila, na sjednici od 4.07.2024. godine, a Skupština Crne Gore na sjednici od 19.11.2024. godine

Donošenje Zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

⁷ [Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sa \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 113/2024 od 27.11.2024. godine.

Usvojenim Zakonom stvorene su pravne pretpostavke za:

- ✓ unapređenje regulatornog okvira iz oblasti sanacije kreditnih institucija u pravcu njegovog dodatnog usklađivanja sa propisima EU;
- ✓ podizanje nivoa kapaciteta za pokrivanje gubitaka i dokapitalizacije od strane kreditnih institucija kroz izmjenu kriterijumima za kvalifikovane obaveze koje se koriste za ispunjavanje minimalnog zahtjeva za regulatorni kapital i kvalifikovanim obavezama;
- ✓ izbjegavanje znatnog negativnog uticaja na stabilnost finansijskog sistema, naročito sprečavanja širenja negativnih uticaja na finansijski sistem, uključujući i njihovo širenje na tržišnu infrastrukturu i održavanje tržišne discipline, kroz implementaciju MREL standarda u zakonodavstvo Crne Gore, odnosno harmonizaciju sa zakonodavstvom Evropske unije, koje zahtijeva od sistemski važnih institucija kontinuirano održavanje dovoljnog iznosa obaveza za pokriće gubitaka i dokapitalizaciju kreditne institucije u sanaciji;
- ✓ unaprjeđenje ovlašćenja za smanjenje i konverziju relevantnih instrumenata kapitala i kvalifikovanih obaveza, koje se može primijeniti od strane Centralne banke kao organa za sanaciju kreditnih institucija prije primjene mjera sanacije ili u kombinaciji sa mjerama sanacije;
- ✓ unapređenje ugovornog priznavanja instrumenta na kojima se može primijeniti instrument interne sanacije;
- ✓ uvođenja ograničenja raspodjela u vezi sa redovnim osnovnim kapitalom ako institucija ne ispunjava zahtjev za kombinovanim baferom, kada se isti uzima u obzir kao dodatak uz minimalni zahtjev za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama;
- ✓ propisivanje pravnih osnova za nekoliko podzakonskih akata koje će Centralna banka u budućem periodu pripremiti u cilju daljeg usaglašavanja sa regulatornim okvirom Evropske unije;
- ✓ povećanu zaštitu budžetskih i drugih javnih sredstava, na način da se korišćenje vanredne javne finansijske pomoći pri sanaciji kreditnih institucija, svodi na najmanju moguću mjeru.

U cilju potpunog usklađivanja sa relevantnim pravnim okvirom EU, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija sadrži i dio odredaba koje će se primjenjivati nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i kojima se dodatno jača sistem prevencije i sanacije kreditnih institucija koje su članovi grupe kreditnih institucija iz Evropske unije.

• ***Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka***

Minimalni zahtjev za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama (MREL) se primjenjuje na sve kreditne institucije osnovane u EU, u cilju pokrića gubitaka i dokapitalizacije, izbjegavanja širenja negativnog uticaja na stabilnost finansijskog sistema, naročito sprečavanja širenja negativnih uticaja na finansijski sistem. Kroz implementaciju MREL standarda u zakonodavstvo Crne Gore, odnosno harmonizaciju sa zakonodavstvom EU, zahtijeva se od sistemski važnih kreditnih institucija kontinuirano održavanje dovoljnog iznosa obaveza za pokriće gubitaka i dokapitalizaciju kreditne institucije u sanaciji.

Direktivom 2017/2399/EU je izvršena izmjena Direktive 2014/59/EU u pogledu rangiranja neobezbijeđenih dužničkih instrumenata u hijerarhiji stečajnog postupka, sa ciljem povećanja pravne sigurnosti za investitore, pri čemu države članice treba da osiguraju da obični neobezbijeđeni dužnički instrumenti i druge obične neobezbijeđene obaveze koje nisu dužnički instrumenti imaju veći red prioriteta u nacionalnim zakonima o stečajnom postupku od dužničkih instrumenata nižeg reda prioriteta koji se koriste za ispunjavanje MREL zahtjeva. Naime, kako bi se poboljšala mogućnost sanacije kreditnih institucija, ova Direktiva zahtijeva od država članica da propišu red prioriteta u stečajnom postupku, po osnovu dužničkih instrumenata koji će služiti za ispunjavanje MREL zahtjeva, a koji bi u stečajnom postupku imali veći red prioriteta od instrumenata regulatornog kapitala, kao i subordinisanih obaveza koje ne ispunjavaju uslove za regulatorni kapital, ali niži red prioriteta od ostalih obaveza. Tako bi kreditne institucije bile u mogućnosti da emituju, odnosno da se zaduže sa obavezama koje ispunjavaju MREL zahtjev, ali i da istovremeno imaju mogućnost da emituju odnosno da se zaduže po osnovu

obaveza koje ne ispunjavaju MREL zahtjev. To će kreditnim institucijama dati mogućnost da koriste obaveze višeg reda prioriteta (koje imaju nižu cijenu) za svoje finansiranje ili bilo koje druge operative razloge, a da sa druge strane imaju mogućnost i da se zaduže na tržištu u cilju ispunjavanja MREL zahtjeva.

Direktivom 2019/879/EU, u dijelu sanacije kreditnih institucija, propisano je da se ovlašćenje za smanjenje vrijednosti ili konverziju kvalifikovanih obaveza prvenstveno primjenjuje na kvalifikovane obaveze koje ispunjavaju uslove za MREL za kreditnu instituciju koja nije subjekat sanacije. S tim u vezi potrebno je propisati i da kvalifikovane obaveze koje se koriste za ispunjavanje MREL zahtjeva za kreditnu instituciju koja nije subjekat sanacije imaju niži red prioriteta u stečajnom postupku od ostalih kvalifikovanih obaveza.

Nacrt zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka je bio na javnoj raspravi u periodu od 29. maja 2023.godine do 19. juna 2023. godine⁸.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 4.7.2024. godine, usvojila Predlog zakona, a Skupština Crne Gore na sjednici od 19.11.2024. godine. Izveštaj o javnoj raspravi je objavljen na internet stranici Ministarstva finansija⁹.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 113/2024 od 27.11.2024. godine.

Usvajanjem Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka, crnogorski regulatorni okvir usklađen je sa evropskim regulatornim okvirom po osnovu stečaja i likvidacije kreditnih institucija. Dodatno, obezbjeđena je primjena Zakona o sanaciji kreditnih institucija zbog precizno propisanog redoslijeda prioriteta u stečajnom postupku.

- ***Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama***

Važećim Zakonom o kreditnim institucijama, koji se primjenjuje od 1. januara 2022. godine, izvršeno je usklađivanje bankarske regulative sa relevantnom evropskom Direktivom 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i dodatnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicionim društvima i na taj način su u regulatorni okvir za kreditne institucije implementirani Bazelski standardi kapitala i likvidnosti (Bazel III), koji su usmjereni na jačanje kapitalnih zahtjeva za kreditne institucije, kao i na uvođenje minimalnih standarda za upravljanje rizikom likvidnosti i minimalnih pokazatelja likvidnosti te dodatne kapitalne zahtjeve za finansijske institucije od sistemskog značaja.

Potpuna implementacija Bazelskih III standarda u EU je izvršena usvajanjem Direktive (EU) 2019/878 o izmjeni Direktive 2013/36/EU u pogledu izuzetih subjekata, finansijskih holdinga, mješovitih finansijskih holdinga, primanja, nadzornih mjera i ovlašćenja te mjera za očuvanje kapitala (CRD V) i Regulative (EU) 2019/876 o izmjeni Regulative (EU) br. 575/2013 u pogledu odnosa finansijskog leveridža, koeficijenta neto stabilnih izvora finansiranja, zahtjeva za regulatorni kapital i prihvatljive obaveze, kreditnog rizika druge ugovorne strane, tržišnog rizika, izloženosti prema centralnim drugim ugovornim stranama, izloženosti prema subjektima za zajednička ulaganja, velikih izloženosti, zahtjeva za izvještavanje i objavljivanje (CRR II), koji predstavljaju važeći bankarski okvir Evropske unije.

Imajući u vidu da je došlo do izmjene regulatornog bankarskog okvira u Evropskoj uniji te u cilju potpune implementacije Bazelskih III standarda u skladu sa važećom evropskom regulativom, te u cilju ispunjenja obaveza preuzetih u postupku pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, vezanih za pregovaračko Poglavlje 9 - „Finansijske usluge“, neophodno je bilo izvršiti izmjene i dopune postojećeg Zakona usklađivanjem nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom 2013/36/EU u pogledu izuzetih subjekata,

⁹ [Izveštaj sa javne rasprave - Nacrt zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju... \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

finansijskih holdinga, mješovitih finansijskih holdinga, primanja, nadzornih mjera i ovlašćenja te mjera za očuvanje kapitala (CRD V) i CRR II.

Prilikom izrade ovog Predloga uzete u obzir i sugestije eksperata Evropske komisije – DG FISMA, koji su u okviru intenzivnih aktivnosti za pripremu nacrt aplikacije za proširenje geografskog obuhvata SEPA na Crnu Goru, dali preliminarne komentare na nacrt aplikacije, a koje su se jednim dijelom odnosile na usklađivanje sa CRD V/CRR II paketom.

Usvajanjem Predloga zakona stvoriće se uslovi za primjenu dodatnih zahtjeva ili jačanje postojećih zahtjeva, koji su propisani izmijenjenom direktivom i regulativom EU i time značajno unaprijediti regulatorni okvir za poslovanje kreditnih institucija, što će imati pozitivan uticaj na dalje prudentno ponašanje i efikasno poslovanje kreditnih institucija, a time i na zdrav i stabilan bankarski sistem odnosno finansijski sistem u cjelini.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama je bio na javnoj raspravi u periodu od 8. do 28. oktobra 2024. godine. Izvještaj o javnoj raspravi je objavljen na internet stranici Ministarstva finansija¹⁰.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 28. decembra 2024. godine usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama.

• ***Predlog zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnim poslovima***

Važećim Zakonom o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnim poslovima prudencijalni zahtjevi bili su prilagođeni uslovima tržišta u momentu donošenja Zakona 2017. godine, dok jedan dio finansijskih usluga nije prvobitno ni bio regulisan. Obzirom na razvoj poslovanja, odnosno razvoj usluga pojedinih pružalaca finansijskih usluga, što podrazumijeva i inovacije i rizike u poslovanju ovih subjekata, procijenjeno je da je neophodno izmjenama i dopunama Zakona unaprijediti postojeća zakonska rješenja, prilagoditi ih pomenutim okolnostima i u krajnjem, dodatno doprinijeti zaštiti finansijskog sistema u cjelini, na način što bi se predloženim izmjenama predvidjela rješenja koja imaju za cilj poboljšanje sistema upravljanja rizicima pružalaca finansijskih usluga, kao i poboljšanje sistema internih kontrola i sistema upravljanja.

U tom cilju, Centralna banka Crne Gore pripremila je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnim poslovima,

Nacrtom zakona se, između ostalog, pooštavaju zahtjevi koji se odnose na organe upravljanja pružalaca finansijskih usluga, uvođenjem strožijih tzv. fit&proper zahtjeva za članove odbora direktora, odnosno izvršnog direktora, kao i onih u vezi sa internim upravljanje i kontrolama, čime se obezbjeđuje sigurnije upravljanje i stabilnije poslovanje pružalaca finansijskih usluga. Obzirom da predloženi zahtjevi iziskuju dodatne kapacitete za njihovo ispunjavanje i obezbjeđivanje kontinuirane usklađenosti, predloženo je i povećanje osnivačkog kapitala za sve pružaoce finansijskih usluga, izuzev na kreditno-garantne fondove, uz obrazloženje da su postojeći pragovi osnivačkog kapitala za ostale pružaoce finansijskih usluga procijenjeni kao niski, uglavnom zbog uticaja inflacije, podizanjem pragova i pooštavanjem zahtjeva želi se postići da i ovi učesnici na tržištu imaju odgovarajuće kapacitete. Dodatno, povećanjem osnovnog kapitala povećava se i kapacitet pružalaca finansijskih usluga za pružanje tih usluga, smanjuju rizici u poslovanju, povećava kredibilitet pružalaca finansijskih usluga, i osigurava se dugoročna likvidnost. Na ovaj način će se osigurati i jača stabilnost sistema i sigurnost za korisnike ovih usluga. Iz svih ovih razloga predloženo je povećanje regulatornih zahtjeva.

¹⁰ [Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi za Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnim poslovima je bio na javnoj raspravi u periodu od 11. novembra do 1. decembra 2024. godine.

- **Predlog zakona o finansijskim konglomeratima**

Ovaj zakon je predložen u cilju ispunjenja preuzetih obaveza u postupku pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, vezanih za pregovaračko Poglavlje 9 - „Finansijske usluge“. Njime se vrši usaglašavanje sa Direktivom 2002/87/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. decembra 2002. godine o dodatnom nadzoru kreditnih institucija, društava za osiguranje i investicionih društava u finansijskom konglomeratu.

Zakonom o finansijskim konglomeratima uvodi se efikasna supervizija finansijskih konglomerata - velikih finansijskih grupa koje su aktivne u različitim finansijskim sektorima (bankarstvo, investicione usluge i osiguranje), i ima za cilj da doprinese većoj finansijskoj stabilnosti i zaštiti potrošača.

Ovim zakonom se uvodi obavezna dodatna supervizija, odnosno nadzor nad poslovanjem finansijskog konglomerata od strane organa nadležnih za superviziju, odnosno nadzor regulisanih subjekata (kreditna institucija, investiciono društvo, društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje, društvo za upravljanje otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom, odnosno društvo za upravljanje alternativnim investicionim fondovima i društvo za upravljanje penzionim fondovima), od strane regulatora - Centralna banka Crne Gore, Agencija za nadzor osiguranja i Komisija za tržište kapitala. Uvode se posebni zahtjevi za adekvatnosti kapitala, kao opšti zahtjev koji integriše sve sektorske zahtjeve adekvatnosti kapitala kojima grupa podliježe, čime se sprečava da se isti kapital koristi više puta kao bafer protiv rizika u različitim subjektima u istom konglomeratu („višestruko angažovanje kapitala“), kao i prekomjerno korišćenje leveridža od strane matične kompanije (kada pri emitovanju duga koriste prihode kao vlasnički kapital za svoja regulisana zavisna društva („downstreaming“). Takođe, ovaj zakon utvrđuje obavezu imenovanja jednog nadležnog organa za koordinaciju celokupne supervizije, odnosno nadzora nad konglomeratom, što može uključivati mnogo različitih organa koji se bave različitim djelovima aktivnosti konglomerata, kao i razmjenu informacija i saradnju među supervizorima, odnosno nadležnim organima regulisanih subjekata u finansijskom konglomeratu.

Nacrt zakona o finansijskim konglomeratima je bio na javnoj raspravi u periodu od 20. juna do 12. jula 2024. godine. Izvještaj o javnoj raspravi je objavljen na internet stranici Ministarstva finansija¹¹.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. decembra 2024. godine usvojila Predlog zakona o finansijskim konglomeratima.

- Arbitražni postupak koji je dr Duško Knežević, “Atlas Capital Holding” DOO i “Meljine Complex” DOO pokrenuo protiv Države Crne Gore, po osnovu Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja između Srbije i Crne Gore i Republike Kipar (“BIT Kipar - Crna Gora ili “Sporazum”), u skladu sa arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (“UNCITRAL pravila”)

Advokatska kancelarija “Wilmer Cutler Pickering Hale and Dore LLP” je, u ime dr Duška Kneževića, kompanije “Atlas Capital Holding” DOO i kompanije “Meljine Complex” DOO, dostavila obavještenje o arbitraži protiv države Crne Gore, po osnovu navodnog kršenja odredbi Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja između Srbije i Crne Gore i Republike Kipar, u skladu sa arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (“UNCITRAL pravila”).

Vlada Crne Gore je, kao i kod prethodnog arbitražnog postupka, označila postupak stepenom internosti i ovlastila Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, za dalje postupanje u ovom postupku.

¹¹ [Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi o Nacrtu Zakona o finansijskim konglomeratima \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

Ministarstvo je dana 22.03.2021. godine, na svojoj internet stranici objavilo „Javni poziv domaćim i međunarodnim advokatskim kancelarijama da dostave ponude za zastupanje Crne Gore u arbitražnom postupku protiv dr Duška Kneževića, Atlas Capital Holding Limited i Meljine Complex Limited“, na našem i engleskom jeziku¹². Pozvane su sve zainteresovane domaće i međunarodne advokatske kancelarije, sa iskustvom u zastupanju Država u ad hoc arbitražnim postupcima po UNCITRAL-ovim Pravilima, da dostave ponude sa specifikacijom cijena usluge, pojedinačno po fazama, za zastupanje Crne Gore u arbitražnom postupku protiv dr Duška Kneževića, Atlas Capital Holding Limited i Meljine Complex Limited.

Ugovor o pravnom zastupanju Crne Gore je potpisan sa advokatskom kancelarijom “Four Knights”.

Tokom 2024. godine, u saradnji sa pravnim zastupnicima Crne Gore, nastavljene su kontinuirane aktivnosti u vezi sa arbitražnim postupkom.

- *Dostavljanje podataka Savjetu za finansijsku stabilnost;*
- *Odgovori na poslanička pitanja;*
- *Odgovori na pitanja novinara;*
- *Tekući dopisi.*

❖ TRŽIŠTE KAPITALA

• ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala***

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala se donosi sa ciljem usklađivanja crnogorskog zakonodavstva u oblasti tržišta kapitala sa pravnom tekovinom Evropske unije i to:

- ✓ Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2014/57/EU od 16. aprila 2014. godine o krivičnim sankcijama za zloupotrebu tržišta;
- ✓ Uredba (EU) 2017/1129 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. juna 2017. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude hartija od vrijednosti ili prilikom uvrštavanja za trgovanje na uređenom tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 2003/71/EZ;
- ✓ Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/528 od 16. decembra 2020. o dopuni Uredbe (EU) 2017/1129 Evropskog parlamenta i Savjeta u pogledu sadržaja minimalnih informacija u dokumentu koji se objavljuje da se ostvari pravo na izuzeće od objave prospekta u vezi sa preuzimanjem uz zamjensku naknadu u ponudi za preuzimanje, spajanjem ili podjelom;
- ✓ Direktiva 2004/109/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. decembra 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi sa informacijama o izdavaocima čije su hartije od vrijednosti uvrštene za trgovanje na uređenom tržištu i o izmjeni Direktive 2001/34/EZ;
- ✓ Direktiva 2007/14/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 8. marta 2007. o utvrđivanju detaljnih pravila za sprovođenje određenih odredbi Direktive 2004/109/EZ o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi sa informacijama o emitentima čije su hartije od vrijednosti uvrštene za trgovanje na uređenom tržištu;
- ✓ Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EU) br. 596/2014 od 16. aprila 2014. -godine o zloupotrebi tržišta (Regulativa o zloupotrebi tržišta) i prestanku važenja Direktive 2003/6/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ;
- ✓ Direktiva 2014/65/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. maja 2014. o tržištu finansijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU;

¹² <https://mif.gov.me/vijesti/241294/Javni-poziv-domacim-i-medunarodnim-advokatskim-kancelarijama-da-dostave-ponude-za-zastupanje-Crne-Gore-u-arbitraznom-postupku-pr.html> i <https://mif.gov.me/en/news/241295/Public-invitation-to-domestic-and-international-law-firms-to-submit-bids-for-advocacy-of-Montenegro-in-arbitral-procedure-against.html>

- ✓ Direktiva 2006/49/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. juna 2006. o adekvatnosti kapitala investicionih društava i kreditnih institucija.

Predloženim izmjenama zakona stvara se temelj za jačanje transparentnosti, efikasnosti i integriteta crnogorskog tržišta kapitala, koje podrazumijeva visok stepen zaštite interesa akcionara i šire investicione zajednice, što je neophodno za održivo jačanje povjerenja i stimulisanje aktivne investicione klime u Crnoj Gori.

Najznačajnije izmjene su u dijelu: definicije upravljanja portfeljem, matičnog i zavisnog društva, naredne ponude hartija od vrijednosti, izvršenja naloga za račun klijenta, sadržaja skraćenog prospekta, regulisanja univerzalnog dokumenta o registraciji, prospekta EU-a za oporavak, prospekta EU-a za rast, pojednostavljene obaveze objavljivanja za sekundarna izdanja, preciznije regulisanje prava na odustanak kupovine ili upisa, načina objavljivanja prospekta, regulisanje kontrole objavljivanja i oglašavanja, regulisanja izvještaja o uspješnosti javne ponude, izvještaja emitenta koji ima sjedište u državi članici, ovlašćenja Komisije u nadzoru emitenata, preciznije definisanje manipulacije i zabrane manipulacije na tržištu, uvođenja mogućnosti da se investiciono društvo osniva i kao društvo sa ograničenom odgovornošću, ukidanja dozvole za rad odnosno odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća i ukidanje odobrenja za imenovanje, uslova za vezanog zastupnika, obaveze investicionog društva, preciziranja osnovnog i regulatornog kapitala, definisanja adekvatnosti postupka procjene internog kapitala i internog procesa procjene rizika, odobrenja za interni model i kontinuirana provjera istog, predmeta i obima nadzora nad investicionim društvima sa sjedištem u Crnoj Gori i definisanje operatera sistema.

Takođe, izmjene i dopune se donose sa ciljem usklađivanja sa drugim zakonima, odnosno Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o upravnom postupku, itd.

Prilikom izrade Nacrta zakona eksterna ekspertska podrška obezbijedena kroz Twinning projekat EU „Podrška regulisanju finansijskih usluga”, od strane Hrvatske agencije za nadzor finansijskih usluga (HANFA) i Njemačke savezne agencije za nadzor nad finansijskim uslugama (BaFin).

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 6 i pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

Javna rasprava za Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala je održana u periodu od 28.juna do 20. jula 2024. godine. Predlog zakona je nakon dobijanja saglasnosti domaćih institucija upućen Evropskoj komisiji, na mišljenje. U toku je usaglašavanje sa Evropskom komisijom.

- ***Predlog zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima***

Predlog zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima donosi se radi usklađivanja crnogorskog zakonodavstva u oblasti poslovanja i upravljanja penzionim fondovima sa evropskom regulativom, kao i ostalim relevantnim propisima, čime bi se stvorili uslovi da crnogorsko tržište kapitala postane konkurentnije i atraktivnije kako domaćim, tako i stranim investitorima.

Naime, cilj ovog zakona je da obezbijedi usklađen regulatorni i nadzorni okvir za djelatnosti svih društava za upravljanje penzionim fondovima i dobrovoljnih penzionih fondova koji posluju u Crnoj Gori. U tom smislu, nijedno društvo za upravljanje u Crnoj Gori ne bi smjelo da upravlja dobrovoljnim penzionim fondovima, ukoliko nema dozvolu za rad u skladu s ovim zakonom. Ovaj zakon teži da uspostavi okvir koji omogućava rješavanje potencijalnih rizika koji bi mogli proizaći iz djelatnosti društava za upravljanje penzionim fondovima i obezbjeđuje efikasno praćenje tih rizika od strane Komisije za tržište kapitala, kao nadzornog organa.

Usvajanjem ovog zakona, građani će imati pristup bolje regulisanom i sigurnijem tržištu dobrovoljnih penzionih fondova, što može dovesti do opšteg poboljšanja finansijske stabilnosti pojedinaca učestvujući u ovom segmentu štednje. Bitno je naglasiti da se ovim predlogom zakona ne uvodi II stub, tj obavezno penzijsko osiguranje na osnovu individualne kapitalizovane štednje.

Takođe, predloženim zakonom stvorene su pretpostavke za dalji razvoj i unapređenje sistema individualne kapitalizovane štednje sa direktnim uticajem na bolju buduću socijalnu sigurnost građana, uz obezbjeđenje trajne i efikasne socijalne zaštite koja bi trebala da obezbijedi pristojan životni standard

u starijoj dobi. To bi trebalo da se pozitivno odrazi kako na tržište kapitala tako indirektno i na poslovanje realnog sektora i na privredu u cjelini.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

Vlada je utvrdila Predlog zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima, na sjednici održanoj 12. decembra 2024. godine.

- ***Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom***

Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom donosi se radi usklađivanja crnogorskog zakonodavstva u oblasti poslovanja i upravljanja otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom (UCITS fondovi) sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti, kao i razvoja i unapređenja konkurentnosti industrije investicionih fondova, koja je značajan sektor svakog zdravog i razvijenog tržišta kapitala.

Predloženi zakon ima za cilj da uspostavi adekvatan nadzorni okvir za djelatnost društava za upravljanje i otvorenih investicionim fondovima sa javnom ponudom usklađen sa pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti, koji omogućava rješavanje potencijalnih rizika koji bi mogli proizaći iz te djelatnosti i obezbjeđuje efikasno praćenje tih rizika od strane Komisije za tržište kapitala, kao nadzornog organa.

Usvajanjem predloženog Zakona stvoriće se preduslovi za: licenciranje novih otvorenih investicionih fondova sa javnom ponudom, uvođenje dodatnih mjera i kontrolnih mehanizama u poslovanju društava za upravljanje investicionim fondovima, odvajanje zakonske regulative u odnosu na alternativne investicione fondove.

Takođe, prednosti zakonskog uređivanja oblasti poslovanja i upravljanja otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom može imati pozitivan uticaj na ukupni ekonomski rast. Stvaranje preduslova za većim prilivom investicija, boljim pristupom kapitalu za preduzeća i povećanjem konkurencije na tržištu doprineće da crnogorsko tržište kapitala postane atraktivnije kako domaćim, tako i stranim investitorima.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

Vlada je utvrdila Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom, na sjednici održanoj 26. decembra 2024. godine.

- ***Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima***

Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima donosi se radi usklađivanja crnogorskog zakonodavstva u oblasti upravljanja alternativnim investicionim fondovima i funkcionisanja alternativnih investicionih fondova sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti, i odvajanja zakonske regulative u odnosu na otvorene investicione fondove sa javnom ponudom. Time će se stvoriti uslovi da crnogorsko tržište kapitala postane konkurentnije i atraktivnije kako domaćim, tako i stranim investitorima.

Cilj usvajanja ovog zakona je unapređenje poslovnog ambijenta, razvoj alternativnih investicionih fondova u Crnoj Gori, kao i uspostavljanje adekvatnog regulatornog i nadzornog okvira za djelatnost društava za upravljanje alternativnim investicionim fondovima i alternativnih investicionih fondova u Crnoj Gori, u skladu sa pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti.

Usvajanjem predloženog Zakona stvoriće se preduslovi za licenciranje društava za upravljanje alternativnim investicionim fondovima i alternativnih investicionih fondova, uvođenje mjera i kontrolnih mehanizama u poslovanju društava za upravljanje alternativnim investicionim fondovima, kao i podsticanje veće konkurencije na tržištu kapitala.

Takođe, predloženim zakonom uređuju se: uslovi za osnivanje i upravljanje alternativnim investicionim fondovima; uslovi za osnivanje i poslovanje društava za upravljanje alternativnim investicionim fondovima; poslovi i dužnosti depozitara, u smislu ovog zakona; nadzor Komisije za tržište kapitala Crne Gore nad upravljanjem alternativnim investicionim fondovima; saradnja Komisije sa

drugim nadležnim organima; i druga pitanja od značaja za funkcionisanje alternativnih investicionih fondova i društava za upravljanje alternativnim investicionim fondovima.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

Vlada je usvojila Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima, na sjednici održanoj 19. decembra 2024. godine.

- **Predlog zakona o sanaciji investicionih društava**

Crna Gora, kao zemlja kandidat za ulazak u Evropsku uniju, ima obavezu usklađivanja svog zakonodavstva sa Direktivom (EU) 2019/879 od 20. maja 2019. godine o izmjeni Direktive 2014/59/EU u pogledu kapaciteta pokrivanja gubitaka i dokapitalizacije kreditnih institucija i investicionih društava kao i Direktive 98/26/EZ (tzv. BRRD II). Postupak, instrumenti i ovlašćenja za rješavanje pitanja investicionih društava koje su od sistemskog značaja a koje propadaju ili će propasti, uređeni su Nacrtom Zakona o sanaciji investicionih društava koji sadrži odredbe koje se odnose na pokretanje postupka sanacije, planove sanacije, postupak sanacije, mjere i instrumente sanacije, sanacioni fond i dr.

S tim u vezi, pripremljen je Nacrt zakona o sanaciji investicionih društava u skladu sa Direktivom 2019/879/EU Evropskog parlamanta i Vijeća od 20. maja 2019. godine o izmjeni Direktive 2014/59/EU u pogledu kapaciteta pokrivanja gubitaka i dokapitalizacije kreditnih institucija i investicionih društava kao i Direktive 98/26/EZ (BRRD II).

Usvajanjem Predloga zakona stvoriće se preduslovi za ostvarivanje sljedećih ciljeva:

- ✓ unaprjeđenje regulatornog okvira iz oblasti sanacije investicionih društava u pravcu njegovog usklađivanja sa propisima EU;
- ✓ podizanje nivoa kapaciteta za pokrivanje gubitaka i dokapitalizacije od strane investicionih društava,
- ✓ unaprjeđenje ugovornog priznavanja instrumenta na kojima se može primijeniti instrument interne sanacije.

Takođe, usvajanjem ovog zakona stvoriće se uslovi za primjenu ovlašćenja i instrumenata sanacije koji su propisani izmijenjenom direktivom EU i time značajno unaprijediti regulatorni okvir za rješavanje pitanja investicionih društava koje imaju problema u poslovanju na novim osnovama.

Donošenjem Predloga zakona izvršiće se unapređenje regulatornog i nadzornog okvira, što će doprinijeti smanjenju vjerovatnoće nastanka budućih kriza i povećanju otpornosti investicionih društava na ekonomski stres, bilo da je on uzrokovan sistemskim poremećajima ili događajima koji su specifični za pojedinačnu instituciju, ali se time ne može u potpunosti spriječiti da te institucije zapadnu u teškoće.

U cilju potpunog usklađivanja sa relevantnim pravnim okvirom EU, Nacrt zakona o sanaciji investicionih društava sadrži i dio odredaba koje će se primjenjivati nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i kojima se dodatno jača sistem prevencije i sanacije investicionih društava koje su članovi grupe investicionih društava iz Evropske unije.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

Javna rasprava za Predloga zakona o sanaciji investicionih društava je održana u periodu od 11. novembra do 1. decembra 2024. godine¹³. U toku je usaglašavanja sa relevantnim domaćim institucijama.

- *tekući dopisi*

- ❖ **TRŽIŠTE OSIGURANJA**

- **Predlog zakona o osiguranju**

Sporazumom o stabilizaciji i pridrudruživanju Crna Gora se obavezala da će svoju regulativu usklađivati sa EU *acquis*-jem, te ima obavezu da na dan pristupanja EU ima usklađene sve propise sa

¹³ [Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi za Nacrt zakona o sanaciji investicionih društava \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

odgovarajućim direktivama EU. Pregovaračkom pozicijom za Pregovaračko poglavlje 9 – Finansijske usluge, kao jedno od mjerila za zatvaranje poglavlja, utvrđeno je obaveza usklađivanja Zakona o osiguranju sa režimom solventnosti II tj. sa Delegiranom Uredbom Komisije (EU) 2015/35 i Direktivom 2009/138/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), te Direktivom (EU) 2016/97 Evropskog Parlamenta i Vijeća od 20. januara 2016. godine o distribuciji osiguranja, kao i neophodnost kontinuiranog unaprjeđenja regulatorne prakse i standarda supervizije u skladu sa iskustvima u primjeni dosadašnjih propisa.

Nacrt zakona je pripremljen u okviru Twinning projekta „ Finansijske usluge: usklađivanje sa EU acquis-om i jačanje kapaciteta supervizora “, u sklopu IPA II Assistance 2014-2020. U periodu 2018-2020 eksperti iz njemačkog regulatora BaFIN i hrvatskog regulatora HANFA pružili su ekspertsku pomoć u pogledu prenošenja i tumačenja odredbi Solventnosti II, neophodnu za izradu normi budućeg propisa i razumijevanje u pogledu njegove primjene.

Cilj donošenja ovog zakona je uređenje funkcionisanja tržišta osiguranja na istim polaznim osnovama i pod istim uslovima kao što posluju osiguravači sa sjedištem u državama članicama EU. Ovim zakonom na jednak način se uređuju uslovi osnivanja, pravila poslovanja, tehnički zahtjevi u pogledu upravljanja imovinom i obavezama, prekogranično pružanje usluga na nivou EU i u trećim zemljama, kao i svi navedeni uslovi za pružaoce usluga posredovanja i zastupanja u osiguranju. Takođe se uređuju pravila distribucije, način kreiranja proizvoda osiguranja, minimalne obaveze u pogledu informisanja i način informisanja klijenata, zavisno od vrste osiguranja. Zakon uređuje i postupak vršenja nadzora nad djelatnošću osiguranja, mjere nadzora i uslove za oduzimanje dozvole za rad, kao i nadležnosti, prava i obaveze i funkcionisanje regulatora - Agencije za nadzor osiguranja.

Nacrt zakona o osiguranju je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 03. februara do 04. marta 2021. godine¹⁴. Nacrt zakona je, nakon usaglašavanja sa domaćim institucijama, dostavljen Evropskoj komisiji, na mišljenje. Proces usaglašavanja sa Evropskom komisijom je završen u julu 2024.godine, te je nakon implementacija svih komentara Evropske komisije i prevoda teksta Zakona, Predlog zakona dostavljen relevantnim domaćim institucijama, na mišljenje. U toku je međuresorno usaglašavanje.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 4- Slobodno kretanje kapitala i pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

- ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju***

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju se donosi sa ciljem usklađivanja sa Direktivom (EU) 2021/2118 Evropskog parlamenta i Vijeća od 24. novembra 2021. godine o izmjeni Direktive 2009/103/EZ u odnosu na osiguranje od građansko pravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obaveze osiguranja od takve odgovornosti.

Pored usaglašavanja sa regulativom EU i važećom domaćom regulativom, dosadašnja praksa je pokazala kako su prilikom primjene važećeg zakona uočene izvjesne terminološke nejasnoće, te su predloženim izmjenama i dopunama iste preformulisane i precizirane u cilju nedvosmislene primjene zakona u praksi.

Donošenjem Predloga zakona se žele ostvariti sledeći ciljevi:

- ✓ Veći stepen zaštite oštećenih lica;
- ✓ Usklađivanje osiguranih suma od dana pristupanja EU;
- ✓ Obezbijediti brža i pouzdanija obradu odštetnih zahtjeva osiguranika kroz uspostavljanje sistema za automatsku razmjenu dokumentacije;
- ✓ Preciznije definisanje izraza: vozilo, upotreba vozila i matična država članica;
- ✓ Uređivanje pitanja naknade štete nastale od priključnog, odnosno vučnog vozila;
- ✓ Uređivanje pitanja osiguranja od autoodgovornosti za isporučena vozila iz države članice EU;
- ✓ Uređivanje načina na koji se vrši provjera međunarodne isprave o osiguranju;

¹⁴ <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-zakona-o-osiguranju>

- ✓ Uređivanje pitanja prava oštećenog lica u slučaju otvaranja postupka likvidacije i stečaja nad društvom za osiguranje sa sjedištem u Crnoj Gori i zaštita oštećenih lica sa prebivalištem u Crnoj Gori kad je odgovorni osiguravač nesolventno društvo za osiguranje iz druge države članice;
- ✓ Usklađivanje pitanja koja se odnosi na troškove Garantnog fonda sa faktičkim stanjem stvari.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju je objavljen na javnu raspravu, u periodu od 15. oktobra do 4. novembra 2024. godine.¹⁵ U toku je usaglašavanje sa relevantnim domaćim institucijama.

Donošenje Predloga zakona je obaveza za ispunjenje jednog od mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9- Finansijske usluge.

- *tekući dopisi.*

❖ INVESTICIONO RAZVOJNI FOND CRNE GORE (IRF)

• **Osnivanje Razvojne banke Crne Gore**

Na prijedlog 21 poslanika, Skupština Crne Gore 28. saziva, na sjednici 17. avgusta 2024. godine, donijela je, a potom 9. oktobra 2024. godine, ponovno izglasala Zakon o razvojnoj banci Crne Gore. Prema Zakonu, osnivač Razvojne banke je država Crna Gora, a prava i dužnosti osnivača vrši Vlada Crne Gore. Osnivanje Razvojne banke izvršiće se transformacijom Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore.

Primarni cilj formiranja Razvojne banke Crne Gore je podržavanje i podsticanje razvoja crnogorske ekonomije u skladu sa strategijom, ciljevima i prioritetima Vlade Crne Gore. Strateški planovi daljeg razvoja Crne Gore i fokus na proces EU integracija neminovno uslovljavaju dalji razvoj institucija sistema. Komparativna analiza regulative sa rješenjem dobrih praksi razvojnih banaka u državama članicama Evropske unije (EU), pokazala je da neophodnost daljeg rasta i razvoja Investiciono-razvojnog fonda u Razvojnu banku Crne Gore. U cilju podsticanja ravnomjernog održivog ekonomskog razvoja, konkurentnosti i likvidnosti privrednih subjekata, inkluzije ranjivih segmenata, kao i finansiranja infrastrukturnih projekata, transformacijom u Razvojnu banku Crne Gore planirana je implementacija dodatnih podsticaja konkurentnosti crnogorske privrede kroz intenziviranje pristupa grantovima dostupnim kroz EU fondove koji bi takode postali dio podrške privredi Crne Gore, kreiranju novih finansijskih instrumenata po uzoru na državne razvojne banke u državama članicama EU, kao i snaženju izvoznog potencijala crnogorskih preduzeća kroz osiguranje izvoza od netržišnih rizika.

Jedna od ključnih prednosti transformacije IRF CG A.D. u Razvojnu banku Crne Gore odnosi se na unapređenje modela finansiranja na bazi pristupa EU fondovima, s posebnim fokusom na kombinovane modele koji uključuju i značajne grant komponente. Ovo je naročito značajno za inkluziju mikro, malih i ranjivih segmenata privrede, kao i podršku balansiranoj regionalnoj razvoju kroz finansiranje infrastrukturnih projekata i ostalih projekata kojima se unapređuju uslovi za razvoj biznisa i kvaliteta života u lokalnim zajednicama, s posebnim akcentom na opštine s nižim prosjekom razvijenosti. Takode, osiguranje izvoza od netržišnih rizika je nova usluga koju će Razvojna banka Crne Gore da ponudi crnogorskim privrednicima. Cilj je podsticanje crnogorskog izvoza i povećanje konkurentnosti crnogorskih preduzeća na inostranim tržištima, što je od posebne važnosti u uslovima brisanja barijera i stvaranja zajedničkog jedinstvenog tržišta u našem regionu. Obavljanjem poslova osiguranja izvoza Razvojna banka Crne Gore, između ostalog, preuzela bi i ulogu izvozno-kreditne agencije.

Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 19. decembra 2024. godine donijela je Odluku o osnivanju Razvojne banke Crne Gore A.D, a na sjednici 26. decembra 2024. godine i Statut Razvojne banke Crne Gore. Takođe, Skupština akcionara Razvojne banke donijela je Odluku o prihvatanju izvještaja o procjeni vrijednosti kapitala Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D, Odluke o emisiji akcija Razvojne banke Crne Gore A.D. i Odluku o imenovanju Nadzornog odbora Razvojne banke, čime su stvorene pravne pretpostavke za početak rada Razvojne banke Crne Gore od 01.01.2025.godine.

- *tekući materijali IRF-a*

¹⁵ [Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

❖ EU INTEGRACIJE

- priprema Informacija, zaključaka, priloga za Izvjestaj EK u okviru: Poglavlja 4- Slobodno kretanje kapitala, Poglavlja 9- Finansijske usluge i Poglavlja 30- Vanjski odnosi;
- priprema novog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG), za Poglavlje 4, 9 i 30;
- Učešće na sastancima pregovaračkih grupa za Poglavlje: 4 (Slobodno kretanje kapitala), 9 (Finansijske usluge) i 30 (Vanjski odnosi)
- priprema priloga za SSP i Pododbor za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima - Poglavlje 30, u dijelu koji se odnosi na osiguranje izvoznih kredita;
- analiza i ocjenjivanje celexa za progovaračka poglavlja;
- tekući dopisi.

❖ RAZNO

- dostavljanje informacija po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama;
- izvještavanje o saradnji sa NVO sektorom;
- dostavljanje informacija za STO i CEFTA;
- tekuće aktivnosti Direktorata i Direkcije.

Direkcija za finansijske tehnologije

• ***Strategija finansijskih tehnologija (FINTECH STRATEGIJU) za Crnu Goru za period 2025-2029***

Ministarstvo finansija je, u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore, nastavilo sa aktivnostima na izradi Fintech strategije. Pored međunarodnog eksperta, u 2024. godini angažovan je i domaći ekspert, uz podršku Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu, kako bi tekst Strategije bio usklađen sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata, kao i radi izrade akcionog plana za period od 2025-2026. godine.

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 26. decembra 2024. godine, usvojila Strategiju finansijskih tehnologija (Fintech strategiju) za Crnu Goru za period 2025-2029. godine sa akcionim planom za period 2025-2026. godinu. Fintech strategija donijeta je radi unapređenja koordinacije u pravcu razvoja i usklađivanja crnogorskog finansijskog sektora sa najboljim evropskim i međunarodnim praksama, kako bi se stvorio stabilan, transparentan i inovativan ekosistem.

Ministarstvo finansija je tokom 2024. godine obavilo široke konsultacije i razmjene mišljenja sa državnim institucijama, Centralnom bankom Crne Gore i ostalim regulatorima, kao i sa privatnim sektorom, sa ciljem kvalitetnije izrade Strategije i akcionog plana.

Javna rasprava za Nacrt strategije je održana u periodu od 05. do 25. novembra 2024. godine.¹⁶

Razvoj FinTecha ili digitalnih finansijskih usluga omogućiće bolji pristup finansijama, operativnu efikasnosti i veću konkurentnost na tržištu. Međutim, konstatovane su značajne prepreke na regulatornom i tržišnom nivou, zbog čega je prije svega bilo neophodno uraditi analizu regulative i evidentirati prepreke na tržištu, a u ciju ocjene izvodljivost, mogućnosti i izazova koji se javljaju po osnovu razvoja fintech-a i digitalnih finansijskih usluga.

Usvajanjem Strategije, Vlada Crne Gore sa ostalim zainteresovanim stranama, nastoji da obezbijedi pravnu i regulatornu sigurnost, osigura zaštitu investitora, integritet tržišta i finansijsku stabilnost u Fintech okruženju. Stoga je cilj da se uspostave osnove koje će omogućiti Fintech startup kompanijama, IT kompanijama i postojećim pružaocima finansijskih usluga da razviju održiva Fintech rješenja, kojima se pokreću inovacije i poboljšava pristup finansijskim proizvodima, povećava konkurentnost, a istovremeno unapređuje integritet tržišta i pruža bolje korisničko iskustvo, što doprinosi dugoročnom uspjehu crnogorskog sektora finansijskih usluga.

¹⁶ [Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi za Nacrt Fintech strategije \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

- **Nacrt zakona o digitalnoj imovini**

Opredjeljenjem Crne Gore za pridruženje Evropskoj Uniji započeta je reforma finansijskog sektora u skladu sa EU standardima, odnosno kontinuirana obaveza usaglašavanja domaće regulative sa propisima Evropske Unije.

Crna Gora je započela sa aktivnostima u vezi sa pristupanjem jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA), što će omogućiti uplate i primanje uplata u eurima pod jednakim uslovima, pravima i obavezama, kao u zemljama EU, uz značajno smanjenje troškova prekograničnih plaćanja Crne Gore sa zemljama EU.

Takođe, kontinuirano se sprovode brojne aktivnosti na eliminisanju biznis barijera, kao i na stvaranju uslova za razvoj finansijskih tehnologija (Fintech), imajući u vidu da je digitalna transformacija, zasnovana na bezbjednoj infrastrukturi i ključnim sistemima za bržu i lakšu upotrebu elektronskih usluga, jedan od prioriteta Vlade, a sve u cilju daljeg razvoja digitalne ekonomije i jačanja ekonomskog rasta.

Evropska komisija je, početkom juna 2023. godine, donijela MiCA regulativu (Markets in Crypto-Assets Regulation), kojom se uređuje regulatorni okvir za kripto imovinu. Ministarstvo finansija je, u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore i Komisijom za tržište kapitala započelo pripreme aktivnosti na izradi zakona kojim će se urediti oblast digitalne odnosno kripto imovine, u skladu sa MICA regulativom. Međutim, regulatorni okvir nije finalizovan na nivou Evropske unije, budući da je još uvijek u toku donošenje tehničkih standarda, koji treba da omogući puno funkcionisanje regulatornog okvira.

Imajući u vidu kompleksnost regulative, predloženo je, uz podršku Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), angažovanje eksperata iz sektora digitalne imovine, sa ciljem kvalitetne izrade teksta zakona, a u skladu sa relevantnom EU regulativom i najboljim evropskim praksama.

- Učešće na konferencijama i seminarima - radi promocije aktivnosti Vlade Crne Gore u oblasti digitalizacije, kao i upoznavanja javnosti sa predviđenim aktivnostima, predstavnici Direkcije su učestvovali na niz konferencija i seminara, u Crnoj Gori i regionu, posvećenih uvođenju finansijskih tehnologija i razvoju digitalizacije finansijskog sektora.
- *Odgovori na pitanja novinara;*
- *Tekući dopisi.*

Direkcija za analizu efekata regulative (RIA)

❖ **IMPLEMENTACIJA RIA-E U CRNOGORSKI REGULATORNI SISTEM**

Analiza efekata propisa je formalno uvedena u crnogorski regulatorni sistem 01. januara 2012. godine. Obaveza je propisana čl. 33 i 40 Poslovnika Vlade Crne Gore. Prije formalnog stupanja na snagu, stvoreni su svi neophodni administrativni i institucionalni preduslovi za njeno uvođenje.

Od formalnog uvođenja RIA-e do danas, Ministarstvo finansija je dalo preko 3800 mišljenja na predloge akata i prateće obrasce Izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa (299 tokom 2012. godine, 429 tokom 2013. godine, 329 tokom 2014. godine, 380 tokom 2015. godine, 312 tokom 2016. godine, 350 za 2017. godinu, 470 za 2018. godinu, 385 za 2019. godinu, 216 za 2020. godinu, 428 za 2021. godinu, 377 za 2022. godinu, 366 za 2023. godinu i 503 za 2024. godinu), sa aspekta implikacija na poslovni ambijent.

Direkcija redovno, početkom godine, vrši evaluaciju RIA iz prethodne godine. Tokom prvog kvartala 2024. godine Direkcija je izvršila evaluaciju RIA iz 2023. godine, koristeći kontrolnu listu za kontrolu kvaliteta RIA izvještaja, koja je sastavni dio *Vodiča za analizu procjene uticaja propisa* iz maja 2018. godine. Rezultati procesa prikazani su u *Izvještaju o kvalitetu primjene analize uticaja propisa (RIA) u Crnoj Gori za period januar-decembar 2023. godine.*

U zaključnim razmatranjima prikazanim u Izvještaju konstatovano je sljedeće:

- ✓ Ministarstva dostavljaju RIA analizu u skladu sa Poslovnikom Vlade Crne Gore.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- ✓ Kvalitet RIA analiza podignut je na veći nivo u odnosu na prethodni izvještajni period (2016- 2021. godina).

Poređenjem 2022. i 2023. godine bilježi se unapređenje kvaliteta u sljedećim oblastima/koracima RIA-e:

- ✓ Definisanje problema;
- ✓ Analiza uticaja;
- ✓ Procjena fiskalnog uticaja.
- ✓ Oblasti RIA-e koje je potrebno i dalje unapređivati su:
- ✓ Ciljevi;
- ✓ Analiza uticaja;
- ✓ Procjena fiskalnog uticaja;
- ✓ Konsultacije zainteresovanih strana;
- ✓ Monitoring i evaluacija.

Shodno izvršenim analizama kvaliteta pripremljenih RIA izvještaja, predložene su sljedeće mjere:

- ✓ Priprema RIA treba da započne prije samog procesa izrade propisa;
- ✓ Potrebno je tokom pripreme samog propisa, a kroz to i pripreme analize RIA obezbijediti uključenost svih članova Radne grupe u razmatranje aspekata koje definiše sama RIA analiza;
- ✓ U postupku analize uticaja propisa neophodno je sveobuhvatnije sagledavati definisanje ciljeva (SMART kriterijum);
- ✓ Jačati vještine za razmatranje alternativnih opcija (regulatornih/neregulatornih) za postizanje ciljeva politike;
- ✓ Detaljno analizirati zakone kojima se kreiraju uslovi za nametanje novih obaveza i troškova;
- ✓ Jačati kapacitete za procjenu administrativnih troškova koje propisi mogu imati na privredu i građane, a kako bi se sve obuhvatnije sagledale implikacije propisa (kroz korišćenje Modela standardnog troška, Analize troškova i koristi i Multikriterijumske analize);
- ✓ Jačati kapacitete za sagledavanje dugoročnih fiskalnih implikacija propisa (trogodišnji planiranje);
- ✓ Unaprijediti dio Analize koji se odnosi na konsultacije sa zainteresovanim stranama (uključiti kao obavezno razmatranje predloženih rješenja sa privrednim udruženjima);
- ✓ Unaprijediti dio Analize koji se odnosi na Monitoring i evaluaciju – posebnu pažnju posvetiti definisanju mjerljivih indikatora (kvantitativnih i kvalitativnih), tj. rezultata, kako bi se kvalitetnije pratila implementacija regulatornih rješenja.

Uvažavajući navedena zaključna razmatranja, kao i obaveze koje proizilaze iz Strategije reforme javne uprave tokom 2024. godine aktivno je rađeno na daljem unapređenju kvaliteta RIA analiza i podizanju svijesti državnih službenika o značaju RIA-e.

Tokom 2024. godine, održano je ukupno 7 obuka u skladu sa pripremljenim Programom za sprovođenje specijalističkih obuka za obavljanje tehničkih vještina kada je u pitanju izrada RIA Izvještaja. Obuke su organizovane za opštine: Podgorica (11 službenika), Danilovgrad (8 službenika), Zeta (12 službenika), Ulcinj (8 službenika), Kolašin i Mojkovac (11 službenika), Petnjica, Rožaje i Gusinje (9 službenika) i Plužine i Žabljak (3 službenika).

Tabela 1- Obuke održane tokom 2024. godine

OPŠTINE	
SREDIŠNJI REGION	
Opština	Broj službenika
Podgorica	11
Danilovgrad	8
Zeta	12

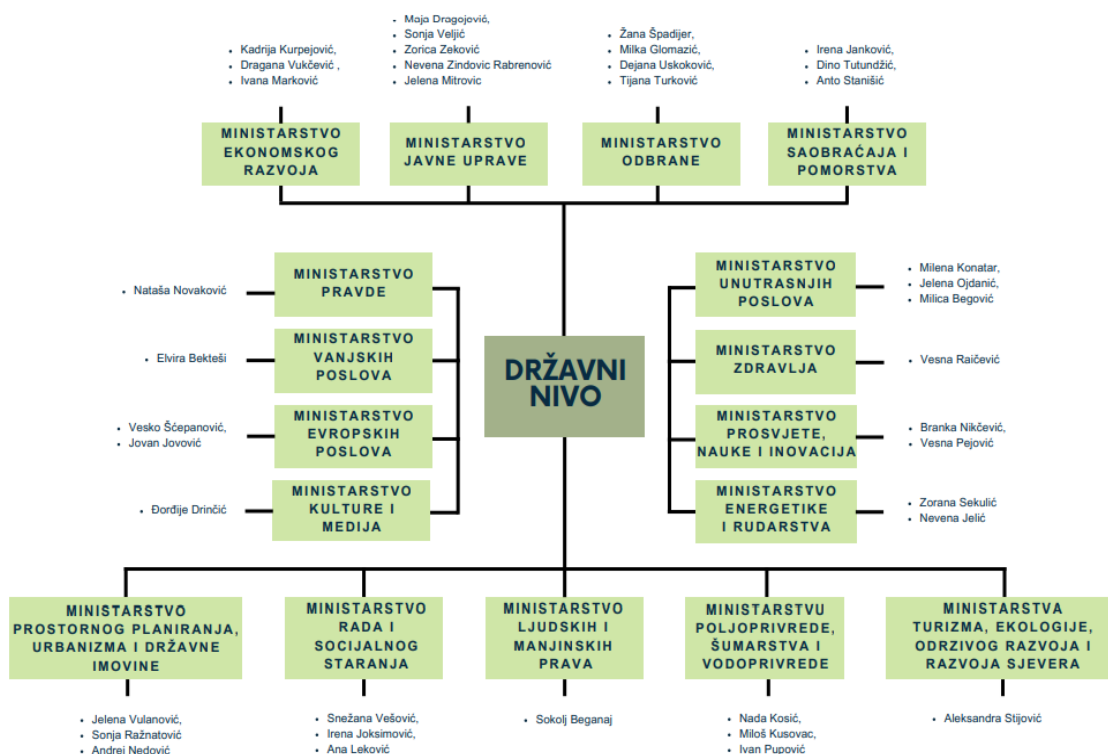
Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

PRIMORSKI REGION	
Opština	Broj službenika
Ulcinj	8
SJEVERNI REGION	
Kolašin i Mojkovac	11
Petnjica, Rožaje i Gusinje	9
Plužine i Žabljak	3
Ukupan broj obučenih službenika	62

❖ RIA MREŽA NA DRŽAVNOM I LOKALNOM NIVOU

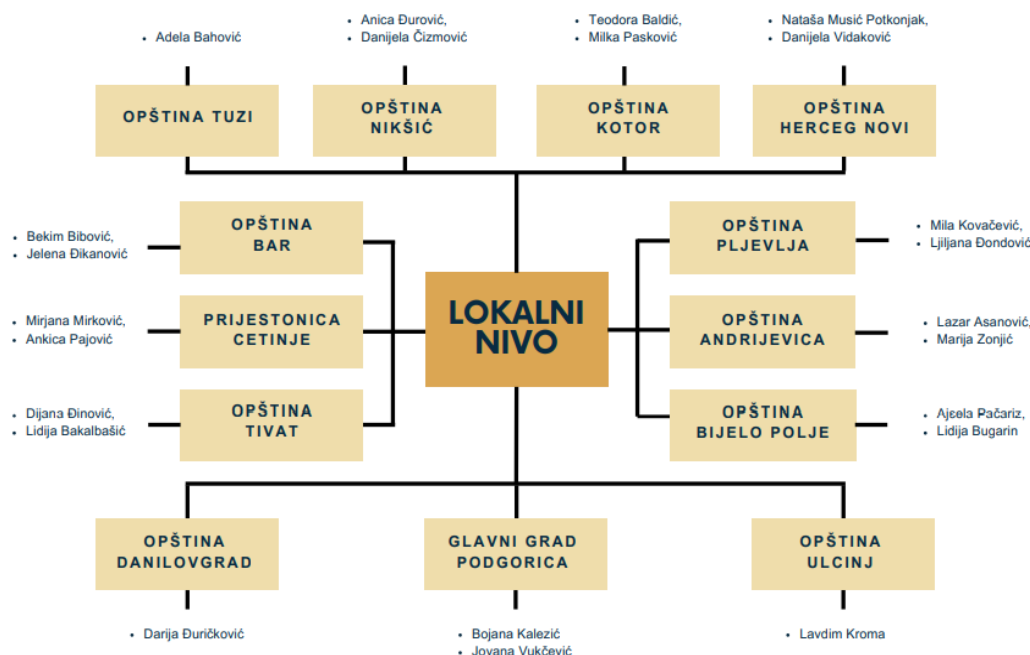
- Uspostavljena je RIA mreža na državnom i lokalnom nivou i čine je službenici koji su prošli RIA obuku, kao i službenici koji su se prilikom pripreme Izveštaja o analizi uticaja propisa, pokazali kao dobri RIA performer. RIA mreža treba da obezbijedi koordinaciju u procesu pripreme Izveštaja o analizi efekata propisa (RIA) u skladu sa standardima kvaliteta. Cilj je da se kroz mrežu razmjenjuju mišljenja, iskustva, kako bi se poboljšao kvalitet pripremljenih RIA i bolje sagledale posljedice problema na funkcionisanje administracije za sva regulatorna rješenja. Na taj način obezbijediće se mogućnost da se informacije od značaja za kvalitetnije sprovođenje analite efekata propisa razmjenjuju na efikasna način unutar i između institucija.

Slika 1: Prikaz službenika RIA mreže na državnom nivou

Slika 2: Prikaz službenika RIA mreže na lokalnom nivou

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

❖ ANALIZA PRIMJENE RIA-E ZA PODZAKONSKE AKTE (2022. godina)

Ministarstvo finansija je izvršilo upoređivanje podataka o odlukama, uredbama, pravilnicima i naredbama dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom o broju dostavljenih odluka, pravilnika, uredbi i naredbi Ministarstvu finansija.

Na sjednici održanoj 17. oktobra 2024. godine, Vlada Crne Gore je usvojila Analizu primjene RIA-e za podzakonske akte u 2022. godini.

Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih odluka sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je od ukupno 308 odluka objavljenih u Službenom listu, Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na njih 82, odnosno na 26,62% ukupnog broja usvojenih odluka tokom 2022. godine.

Od ukupnog broja odluka (138) na koje je Ministarstvo finansija tokom 2022. godine dalo mišljenje, zaključuje se da 56 odluka nisu objavljene u Službenom listu Crne Gore.

Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih uredbi sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je od ukupno 42 uredbi objavljene u Službenom listu, Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na njih 26, odnosno na 61,90% ukupnog broja usvojenih uredbi tokom 2022. godine.

Od ukupnog broja uredbi (44) na koje je Ministarstvo finansija tokom 2022. godine dalo mišljenje, zaključuje se da 18 uredbi nisu objavljene u Službenom listu Crne Gore.

Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika i naredbi sa pripadajućim RIA obrascem, napravljena je analiza po ministarstvima, i to:

- ✓ Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava objavilo 2 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Goresa evidencijom Ministarstva finansija o broju usvojenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na jedan pravilnik, odnosno na 33,3% objavljenih akata Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih

prava.

- ✓ Ministarstvo pravde: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo pravde je objavilo 6 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na jedan pravilnik, odnosno na 16,66% objavljenih akata Ministarstva pravde.
- ✓ Ministarstvo unutrašnjih poslova: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo unutrašnjih poslova je objavilo 2 naredbe i 14 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih naredbi i pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na dva pravilnika, odnosno na 12,5% objavljenih akata Ministarstva unutrašnjih poslova.
- ✓ Ministarstvo odbrane: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo odbrane je objavilo 6 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na dva pravilnika, odnosno na 22,22% objavljenih akata Ministarstva odbrane.
- ✓ Ministarstvo finansija i socijalnog staranja: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je objavilo 10 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva finansija i socijalnog staranja.
- ✓ Ministarstvo finansija: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo finansija je objavilo 15 pravilnika i 5 uputstava. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih uputstava i pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva finansija.
- ✓ Ministarstvo rada i socijalnog staranja: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo rada i socijalnog staranja je objavilo 11 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva rada i socijalnog staranja.
- ✓ Ministarstvo kapitalnih investicija: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo kapitalnih investicija je objavilo 1 naredbu i 19 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih naredbi i pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva kapitalnih investicija.
- ✓ Ministarstvo vanjskih poslova: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo vanjskih poslova je objavilo 2 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na jedan od objavljenih pravilnika, odnosno na 50% objavljenih akata Ministarstva vanjskih poslova.
- ✓ Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je objavilo 10 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma.
- ✓ Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je objavilo 3 naredbe i 35 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva

finansija o broju usvojenih naredbi i pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na jedan pravilnik, odnosno na 2,63% objavljenih akata Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

- ✓ Ministarstvo zdravlja: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo zdravlja je objavilo 1 naredbu i 22 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva zdravlja.
- ✓ Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je objavilo 1 pravilnik. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija.
- ✓ Ministarstvo javne uprave: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo javne uprave je objavilo 4 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva javne uprave.
- ✓ Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je objavilo 1 pravilnik. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta.
- ✓ Ministarstvo prosvjete: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2022. godine Ministarstvo prosvjete objavilo je 4 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta.

Na osnovu sumiranih rezultata, mogu se dati sljedeći nalazi:

- Većina resornih ministarstava tokom 2022. godine **nisu dostavljala** sve podzakonske akte na mišljenje Ministarstvu finansija;
- Većina resornih ministarstava tokom 2022. godine **nisu pripremale Izveštaj o analizi uticaja propisa (RIA)**;
- **Prema analizi o zadovoljavajućoj pripremi Izveštaja o analizi uticaja propisa**, u nastavku su primjeri dobre prakse:
 - **Ministarstvo odbrane: od 13 propisa** koji su objavljeni u Službenom listu, Ministarstvu finansija je dostavljeno **8 propisa sa pratećom RIA-om**;
 - **Ministarstvo evropskih poslova: od 14 propisa** koji su objavljeni u Službenom listu, Ministarstvu finansija je **dostavljeno 13 propisa** sa pratećom RIA-om;
 - **Vlada Crne Gore: od 12 propisa** koji su objavljeni u Službenom listu, Ministarstvu finansija je dostavljeno **8 propisa** sa pratećom RIA-om.
- **Preporučuje se svim ministarstvima da sve podzakonske akte koje planiraju da donesu, pripremaju Izveštaj o analizi uticaja propisa (RIA) i dostavljaju Ministarstvu finansija na mišljenje.**

❖ ANALIZA PRIMJENE RIA-E ZA PODZAKONSKE AKTE (2023. godina)

Ministarstvo finansija je izvršilo upoređivanje podataka o odlukama, uredbama, pravilnicima

i naredbama dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom o broju dostavljenih odluka, pravilnika, uredbi i naredbi Ministarstvu finansija.

Na sjednici održanoj 17. oktobra 2024. godine, Vlada Crne Gore je usvojila Analizu primjene RIA-e za podzakonske akte u 2023. godini.

Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih odluka sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je od ukupno 307 odluka Vlade objavljenih u Službenom listu, Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na njih 101, odnosno na 32,90% ukupnog broja usvojenih odluka tokom 2023. godine.

Od ukupnog broja odluka (131) na koje je Ministarstvo finansija tokom 2023. godine dalo mišljenje, zaključuje se da 30 odluka nije objavljeno u Službenom listu Crne Gore.

Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih uredbi sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je od ukupno 56 uredbi objavljenih u Službenom listu Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na njih 24, odnosno na 42,86% od ukupnog broja usvojenih uredbi tokom 2023. godine.

Od ukupnog broja uredbi (29) na koje je Ministarstvo finansija tokom 2023. godine dalo mišljenje, zaključuje se da 5 uredbi nije objavljeno u Službenom listu Crne Gore.

Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika i naredbi sa pripadajućim RIA obrascem, napravljena je analiza po ministarstvima, i to:

- ✓ Ministarstvo zdravlja: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo zdravlja je objavilo 1 naredbu i 11 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih naredbi i pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva zdravlja.
- ✓ Ministarstvo rada i socijalnog staranja: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo rada i socijalnog staranja je objavilo 7 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva rada i socijalnog staranja.
- ✓ Ministarstvo kulture i medija: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo kulture i medija je objavilo 2 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da je Ministarstvo finansija izdalo mišljenje na oba objavljena akta, odnosno na 100% objavljenih pravilnika Ministarstva kulture i medija.
- ✓ Ministarstvo saobraćaja i pomorstva: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je objavilo 1 naredbu i 2 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih naredbi i pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva saobraćaja i pomorstva.
- ✓ Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je objavilo 7 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih odluka i pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da

- Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.
- ✓ Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine je objavilo 4 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine.
 - ✓ Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je objavilo 2 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.
 - ✓ Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je objavilo 3 naredbe i 23 pravilnika. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih naredbi i pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje ni na jedan od objavljenih akata godine Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
 - ✓ Ministarstvo energetike i rudarstva: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo energetike i rudarstva je objavilo 1 pravilnik. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje na objavljeni akt Ministarstva energetike i rudarstva.
 - ✓ Ministarstvo sporta i mladih: U Službenom listu Crne Gore, tokom 2023. godine Ministarstvo sporta i mladih je objavilo 1 pravilnik. Upoređivanjem podataka dostupnih u Službenom listu Crne Gore sa evidencijom Ministarstva finansija o broju dostavljenih pravilnika sa pripadajućim RIA obrascem, zaključuje se da Ministarstvo finansija nije izdalo mišljenje na objavljeni akt Ministarstva sporta i mladih.

Na osnovu sumiranih rezultata, mogu se dati sljedeći nalazi:

- Većina resornih ministarstava tokom 2023. godine **nisu dostavljala** sve podzakonske akte na mišljenje Ministarstvu finansija;
- Većina resornih ministarstava tokom 2023. godine **nisu pripremale Izveštaj o analizi uticaja propisa (RIA)**;
- **Prema analizi o zadovoljavajućoj pripremi Izveštaja o analizi uticaja propisa**, u nastavku su primjeri dobre prakse:
 - **Ministarstvo kulture i medija:** od 4 propisa koji su objavljeni u Službenom listu, Ministarstvu finansija je dostavljeno 3 propisa sa pratećom RIA-om;
 - **Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava:** od 1 propisa koji su objavljeni u Službenom listu, Ministarstvu finansija je dostavljen 1 propis sa pratećom RIA-om;
 - **Ministarstvo energetike i rudarstva:** od 3 propisa koji su objavljeni u Službenom listu, Ministarstvu finansija je dostavljen 1 propis sa pratećom RIA-om;
 - **Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera:** od 3 propisa koji su objavljeni u Službenom listu, Ministarstvu finansija je dostavljen 1 propis sa pratećom RIA-om;
- **Preporučuje se svim ministarstvima da sve podzakonske akte koje planiraju da donesu, pripremaju Izveštaj o analizi uticaja propisa (RIA) i dostavljaju Ministarstvu finansija na mišljenje.**

❖ UVEZIVANOST RIA PROCESA SA PROCESOM PLANIRANJA GODIŠNJEG PROGRAMA RADA VLADE

Na zahtjev Generalnog sekretarijata Vlade, ministarstva su dostavila predloge za izradu Godišnjeg programa rada Vlade, u novoj formi koja je prepoznala obrazloženje za pripremu RIA-e. Dostavljeni predlozi sa obrazloženjima su razmatrani od strane Generalnog sekretarijata Vlade i Ministarstva finansija (Direkcija za analizu efekata regulative-RIA). Od predlagača propisa odnosno ministarstava se očekivalo da objasne koje odredbe postojećih zakonskih akata (ili njihov nedostatak) uzrokuju problem i kako.

Jačanje veze između navedena dva procesa ima svrhu da predlagači propisa na vrijeme počnu da preispituju da li određena regulatorna intervencija zaista treba da postane dio godišnjeg Programa rada Vlade, kao i koji se efekti od te intervencije očekuju. Tek nakon toga treba da bude moguće da se započne sa zakonodavnim procesom u cilju izrade i razmatranja planiranog regulatornog predloga.

U toku procesa pripreme Programa rada Vlade, predstavnici Generalnog sekretarijata Vlade i Ministarstva finansija, održali su sastanke sa sljedećim predstavnicima (u periodu od 18. novembra do 22. novembra 2024. godine):

- ✓ Ministarstvo ekonomskog razvoja
- ✓ Ministarstvo finansija
- ✓ Ministarstvo saobraćaja
- ✓ Ministarstvo pomorstva
- ✓ Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
- ✓ Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
- ✓ Ministarstvo rada, socijalnog zapošljavanja i socijalnog dijaloga
- ✓ Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
- ✓ Ministarstvo energetike
- ✓ Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa
- ✓ Ministarstvo zdravlja
- ✓ Ministarstvo kulture i medija
- ✓ Ministarstvo javne uprave
- ✓ Ministarstvo vanjskih poslova
- ✓ Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama
- ✓ Ministarstvo evropskih poslova
- ✓ Ministarstvo pravde
- ✓ Ministarstvo unutrašnjih poslova
- ✓ Ministarstvo odbrane
- ✓ Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava
- ✓ Ministarstvo sporta i mladih
- ✓ Ministarstvo dijaspore.

U nekoliko iteracija, predstavnici Generalnog sekretarijata Vlade i Ministarstva finansija su upućivali sugestije na nacrt Programa rada Vlade, uz obrazloženje da ukoliko potreba za predloženim novim pravnim aktom nije dovoljno jasna (ili se čini da je u suprotnosti sa prioritetima Vlade), predložena aktivnost može biti izostavljena iz Programa rada Vlade. Nakon sastanka Komisije za praćanje realizacije Srednjoročnog programa rada Vlade 2024-2027 i verifikacije konačne verzije Programa, isti će biti usvojen.

Ministarstvo finansija je objavilo sve RIA-e na sajtu, počev od 2012. godine (Analiza efekata propisa (RIA) - Ministarstvo finansija (<https://www.gov.me/mif/analiza-efekata-propisa-ria>) i redovno vrši unos novih RIA-a.

Upućena je inicijativa za institucionalizaciju i saradnju sa Skupštinom Crne Gore u cilju jačanja kapaciteta poslanika za pripremu RIA-e prilikom donošenja zakona i amandmana.

Napravljena je RIA baza podataka svih obučanih službenika na državnom i lokalnom nivou. Od početka sprovođenja obuka, pripremljena je baza podataka svih obučanih službenika na državnom i

lokalnom nivou. Od ukupno 238 obučanih službenika, 2020. godine obučeno je njih 46, 2021. godine 56, 2022. godine 78, 2023. obučeno 58 službenika, dok je za 2024. godinu obučeno 62 službenika.

U saradnji sa SIGMA-om, pripremljen je nacrt Priručnika za procjenu uticaja propisa (RIA) i Izvještaj o analizi uticaja propisa za izradu pune RIA-e i predstavljen je RIA mreži na sastanku, 08. oktobra 2024. godine. Tekst je unaprijeđen u skladu sa komentarima RIA mreže, nakon čega se očekuje formalno donošenje Priručnika.

❖ KONTINUIRANO PRAĆENJE RANGA CRNE GORE U MEĐUNARODNIM IZVJEŠTAJIMA:

- ✓ Indeks ekonomskih sloboda, Heritidž fondacija
- ✓ Ekonomske sloboda u svijetu, Fraser Institut
- ✓ Sloboda u svijetu, Freedom House
- ✓ Indeks percepcije korupcije, Transparency International
- ✓ Kreditni rejting Standard & Poor's
- ✓ Kreditni rejting Moody's.

❖ SARADNJA SA KREDITNIM REJTING AGENCIJAMA

Kreditne rejting agencije kontinuirano vrše procjene fiskalno-finansijske pozicije Crne Gore i u tom dijelu Ministarstvo finansija pruža podršku i neophodne podatke u cilju dobijanja povoljnije ocjene kreditnog rejtinga.

Tokom februara i jula 2024. godine, sa analitičarima kreditne agencije „Moody's“ i „Standard and Poor's“, održani su redovni godišnji sastanci.

Agencija za kreditni rejting Standard & Poor's (S&P) u avgustu 2024. godine je povećala kreditni rejting Crne Gore sa „B“ na „B+“, uz stabilne izgleda.

Povećanje kreditnog rejtinga Crne Gore sa B na B+, uz stabilne izgleda predstavlja svojevrsnu potvrdu uspješnosti ekonomske politike Vlade Crne Gore, naročito imajući u vidu da je to drugo uzastopno poboljšanje ocjene kreditnog rejtinga za samo 10 mjeseci. Drugo uzastopno poboljšanje ocjene kreditnog rejtinga, kao jednog od ključnih ekonomskih parametara, predstavlja snažan pokazatelj stabilnosti i napretka koji je Crna Gora ostvarila, naročito u domenu fiskalne politike i ekonomskih reformi.

Agencija za kreditni rejting Moody's u septembru 2024. godine po prvi put, nakon 11 godina, povećala je kreditni rejting Crne Gore sa „B1“ na „Ba3“, uz stabilne izgleda.

Povećanje kreditnog rejtinga sa „B1“ na „Ba3“ uz stabilne izgleda rezultat je snažnih srednjoročnih izgleda rasta i poboljšanja fiskalne stabilnosti zemlje, usljed nižeg javnog duga i smanjenja fiskalnih rizika u vezi sa završetkom autoputa Bar-Boljare. Stabilni izgledi odražavaju ekonomsku otpornost Crne Gore, a očekivanja „Moody's-a“ su da će investicije ostati ključni pokretač rasta. Sa druge strane, javna i privatna ulaganja u kombinaciji sa implementacijom strukturnih reformi EU, u kontekstu Novog plana rasta za Zapadni Balkan, podržavaju čvrste srednjoročne projekcije rasta.

Direkcija za koordinaciju, razvoj i unapređenje politika iz nadležnosti Ministarstva finansija

❖ FISKALNA STRATEGIJA CRNE GORE ZA PERIOD 2024-2027. GODINA

Fiskalnom strategijom prezentovani su ciljevi fiskalne politike, mjere i aktivnosti za postizanje tih ciljeva i makroekonomske i fiskalne projekcije u periodu 2024 – 2027. godine.

Ministarstvo finansija je Fiskalnu strategiju pripremilo svojim internim kapacitetima uz blisku saradnju sa Kabinetom predsjednika Vlade. Ovaj proces je započet sredinom feburara 2024. godine. U postupku izrade dokumenta konsultovana su sva linijska ministarstva čiji su podaci bili važni za kvalitetnu izradu ovog dokumenta. U okviru javne rasprave organizovan je okrugli sto. Takođe, u cilju transparentnosti organizovani su i pojedinačni sastanci sa zainteresovanim stranama koji su bili vrlo djelotvorni i korisni.

Ovaj dokument se temelji na važnim strateškim dokumentima. Prije svega temelji se na onome što je predviđeno Ekspozeom predsjednika Vlade Crne Gore, onim što se nalazi u Srednjoročnom programu rada Vlade, Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Reformskoj agendi Plana rasta za zapadni Balkan, Programu ekonomskih reformi, Programu reforme upravljanja javnim finansijama. Dodatno, u postupku izrade ovog dokumenta konsultovana su sva sektorska strateška dokumenta u kojima su određeni pravci djelovanja u ovim oblastima.

Cilj fiskalne politike u periodu trajanja mandata 44. Vlade Crne Gore je predvidiva i podsticajna fiskalna politika koja će doprinijeti povećanju atraktivnosti Crne Gore kao investicione destinacije i povoljnijem poslovnom ambijentu u cilju stvaranja novih izbora ekonomskog rasta, otvaranju novih radnih mjesta i ubrzavanju konvergencije bruto domaćeg proizvoda po glavi stanovnika ka prosjeku Evropske unije.

Kako bi se omogućilo kontinuirano praćenje ciljeva i rezultata planiranih Fiskalnom strategijom, Vlada će, svake godine, uz Predlog zakona o završnom računu budžeta, dostavljati i sažeti izvještaj o realizaciji Fiskalne strategije za tu godinu.

Vlada Crne Gore je utvrdila Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027, 05. septembra 2024. godine, dok je Skupština Crne Gore usvojila dokument 17. decembra 2024. godine.

❖ PROGRAM EKONOMSKIH REFORMI (2025-2027)

Priprema i koordinacija PER-a predstavlja cjelogodišnji proces, gdje je najintenzivniji rad u periodu od septembra do decembra. U skladu sa ovogodišnjim smjernicama za izradu Programa ekonomskih reformi za period 2025-2027. godina, dokument se sastoji iz dva ključna poglavlja: (1) makroekonomski okvir i (2) fiskalni okvir. Novina u odnosu na prošlogodišnji Program je da strukturne reforme koje su ranije bile sastavni dio Programa, sada predstavljaju dio Reformske agende/Plan rasta. U cilju dosljednosti između Reformske agende i Programa ekonomskih reformi, dodato je posebno poglavlje o usklađenosti Reformske agende sa makro-fiskalnim okvirom u cilju koherentnosti i kredibiliteta ekonomskih i fiskalnih politika.

Proces pripreme PER-a za period 2025-2027. otpočeo je u septembru 2024. godine kada je Vlada usvojila informaciju o pripremi ovog programa. Nacionalna koordinacija PER-om organizovana je iz Ministarstva finansija. Pored Ministarstva finansija, u pripremi poglavlja 3 značajno učestvuje Centralna banka Crne Gore.

Proces izrade PER-a, shodno smjernicama Evropske komisije, mora da bude zajednički između Vlade i ostalih zainteresovanih strana. U tom cilju, javna rasprava je pokrenuta u periodu od 09. do 28. decembra 2024. godine. Nacrt programa je bio na raspolaganju predstavnicima medija i široj javnosti na web sajtu Vlade: <https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-programa-ekonomskih-reformi-crne-gore-2025-2027-rasprava-ce-trajati-do-28-decembra-2024-godine>.

Okrugli sto u okviru javne rasprave Nacrta programa ekonomskih reformi održan je 16. decembra 2024. godine. Prisustvovali su mu predstavnici predstavnički Delegacije EU u Crnoj Gori, Ambasade Njemačke, Unije slobodnih sindikata, Privredne komore Crne Gore, UNICEF-a, Sekretarijata Savjeta za konkurentnost, Uprave za statistiku, Prijestonice Cetinje, Opštine Petnjica i druga zainteresovana javnost.

Nakon dobijanja svih predloga i sugestija tokom konsultativnog procesa, i na osnovu istog, unapređenja teksta PER-a 2025-2027, dokument je finalizovan i usvojen 10. januara 2025. godine i dostavljen Evropskoj komisiji.

❖ REFORMSKA AGENDA

Evropska komisija je početkom novembra 2023. godine usvojila predlog ključnih elemenata novog Plana rasta za Zapadni Balkan. Cilj je da se u kratkom i srednjem roku iskoristi ekonomski potencijal regiona i obezbijedi značajan prostor za povećanu unutar-regionalnu ekonomsku saradnju i trgovinu. Preduslov za dodjelu ukupnog paketa finansijske podrške je priprema i usvajanje Reformske

agende, koja sadrži listu reformskih mjera sa detaljnim aktivnostima i indikatorima i predstavlja glavni strateški dokument u dijelu sprovođenja strukturnih reformi u periodu 2024-2027. godine.

Cilj Reformske agende je da se iskoriste podsticaji Evropske unije koji su dostupni kroz Instrument za reformu i rast za Zapadni Balkan, radi sprovođenja ključnih reformskih mjera u oblastima od strateškog značaja za ubrzanje ekonomskog rasta i konvergencije sa zemljama Evropske unije. Vlada Crne Gore je prepoznala i odredila reformske mjere koje se tiču poslovnog okruženja i razvoja privatnog sektora, digitalne i energetske/zelene tranzicije, razvoja ljudskog kapitala.

Reformska agenda Crne Gore 2024-2027 je usvojena od strane Vlade Crne Gore 26. septembra 2024. godine, a odobrena od strane Evropske komisije 23.10.2024. godine.

Reformska agenda za Instrument EU za reforme i rast sadrži 32 indikativne prioritetne reformske mjere u okviru četiri oblasti politika, 14 podoblasti politika (sektora) i korake definisane kao neophodne za ispunjavanje reformi.

Prioriteti Ministarstva finansija koji su obuhvaćeni Reformskom agendom odnose se prevashodno na unapređenje poslovnog ambijenta, kroz dvije mjere:

- Reforma upravljanja preduzećima u vlasništvu države (PVD): Poboljšanje upravljanja, efikasnosti i odgovornosti preduzeća u vlasništvu države (PVD) kako bi se poboljšao njihov doprinos privredi.
- Revizija procesa javnih nabavki i politika državne pomoći: Unapređenje transparentnosti, efikasnosti i integriteta u procesima javnih nabavki i državne pomoći.

Ministarstvo finansija je pripremilo Implementacioni plan za svaki korak koji je predviđen reformom.

IZAZOVI DIREKTORATA

Tokom 2024. godine, u okviru Direktorata, susreli smo se sa brojnim izazovima, koji su, prije svega, bili uslovljeni nedovoljnim brojem službenika u odnosu na opseg i obim posla koji Direktorat pokriva.

U okviru normativnog dijela, na nivou Direktorata, određeni dio obaveza je prenešen na 2025. godinu, iz razloga:

- ✓ neophodne bolje koordinacije i ažurnosti institucijama prilikom pripreme i donošenja normativnih akata u cilju kvalitetnijeg realizacije obaveza prema EU;
- ✓ nedostatka kadrovskih kapaciteta, u dijelu pripreme Predloga zakona i materijala za Evropsku komisiju, odnosno izrade transpozicionih tabela, te je bilo neophodno angažovanje TAEX eksperata;
- ✓ dugih procedura usaglašavanja sa Evropskom komisijom, itd.

Imajući u vidu navedeno, u narednom periodu potrebno je sagledati:

- ✓ pitanje prevazilaženja nedovoljnog broja službenika u Direktoratu odnosno sagledati broj slobodnih radnih mjesta po Direkcijama i popunjavati ih na ciljani način, a u skladu sa prioritetima;
- ✓ naći modalitete za prevazilaženje odliva kadrova, odnosno za zadržavanje kvalitetnih kadrova;
- ✓ omogućiti zapošljavanje saglasno Kadrovskom planu, imajući u vidu obaveze iz okvira nadležnosti Direktorata, kao i brojne obaveze utvrđene strateškim dokumentima, obaveze predviđene Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, kao i kvalitetnu koordinaciju međunarodne podrške;
- ✓ obezbijediti tehničku i finansijsku pomoć od potencijalnih donatora, u cilju efikasnije realizacije planiranih aktivnosti Direktorata;
- ✓ intenzivirati aktivnosti na realizaciji prostornih kapaciteta za potrebe Direktorata, odnosno Ministarstva;
- ✓ unaprijediti koordinaciju sa institucijama prilikom donošenja normativnih akata u cilju kvalitetnijeg kreiranja i realizacije politika Ministarstava.

DIREKTORAT ZA MAKROEKONOMSKE I FISKALNE ANALIZE I PROJEKCIJE

Direktorat je u 2024. godini otpočeo značajne projektne cikluse sa Svjetskom bankom, MMF-om i drugim međunarodnim organizacijama, u domenu jačanja makroekonomskih i fiskalnih analiza i planiranja ukupne ekonomske politike, kroz održavanje obuka i izradu kompleksnih modela i softverskih rješenja.

Direktorat je u 2024. godini značajno unaprijedio postojeće izvještajne aktivnosti, koje se odnose na publikovanje Mjesečnom makroekonomskog izvještaja na sajtu Ministarstva finansija, nakon nekoliko godina neobjavlivanja, čime je znatno poboljšana transparentnost Ministarstva finansija. Direktorat je takođe otpočeo izradu novih izvještaja, koji su internog karaktera za potrebe donosioca odluka i to: Ekonomsko finansijski izvještaj – koji se izrađuje i dostavlja na dnevnom i nedjeljnom nivou, Izvještaj o realizaciji aktivnosti sektorskih politika – na mjesečnom i kvartalnom nivou i Izvještaj Crna Gora u brojkama koji se ažurira i dostavlja na kvartalnom nivou. Direktorat za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije je u 2024. godini vršio procjene uticaja reforme povećanja zarade i umanjenja stope doprinosa za PIO, na prihode budžeta i makroekonomski okvir. Direktorat je imao aktivno učešće u izradi Fiskalne strategije 2024-2027, kao i učešće u radu Skupštine i odbora. Direktorat je u 2024. godini otpočeo koordinaciju aktivnosti u vezi primjene evropskih pravila statistike – ESA 2010, u oblast statistike državnih finansija i s tim u vezi izvještavao ministra, pripremao dopis predsjednika Vlade prema CBCG, kao i druge aktivnosti. Direktorat je u 2024. godini održao preliminarne sastanke sa MMF u oblasti fiskalnih rizika, sa ciljem uspostavljanja praćenja, procjene i koordinacije fiskalnih rizika na sistemskom nivou unutar Ministarstva finansija. Generalni direktor Direktorata je u 2024. prisustvovao godišnjem sastanku sa međunarodnim partnerima na temu fiskalne politike, u organizaciji švajcarskog Državog sekretarijata za ekonomska pitanja (SECO).

Direktorat je u 2024. godini imao aktivno učešće u pregovorima za pristupanje Evropskoj uniji, u okviru pregovaračkih poglavlja 17 (Ekonomska i monetarna unija) i 18 (Statistika), imao je redovne sastanke sa MMF-om, Svjetskom bankom i Evropskom komisijom, kao i drugim međunarodnim organizacijama (kreditne rejting agencije, ECB itd). Direktorat je tokom 2024. godine, aktivno odgovarao na upite medija, izrađivao odgovore na poslanička pitanja i sprovodio druge aktivnosti u skladu sa nadležnostima.

U Direkciji za makroekonomske analize i projekcije, realizovane su aktivnosti koje su se odnosile, prije svega, na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske politike i praćenje i analiziranje makroekonomskih kretanja i indikatora u zemlji i eksternom okruženju. Navedena kretanja i očekivanja, pretočena su u makroekonomski okvir i projekcije, kao sastavni dio dokumenata donešenih u skladu sa Zakonom i Programom rada Vlade za 2024. godinu: Fiskalna strategija Crne Gore za period 2024-2027. godine, Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024 – 2027. godine i Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2025 - 2027. godine. Ostale aktivnosti direkcije odnosile su se na učešće na sastancima sa međunarodnim organizacijama, pododborima, uz brojne sprovedene obuke zaposlenih.

U Direkciji za strukturne reforme i sektorske politike, realizovane su aktivnosti koje su se odnosile na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske i razvojne politike i realizacije sektorskih politika strukturnih reformi i njihov uticaj na makroekonomska kretanja. Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike tokom 2024. godine vršila je aktivnosti u vezi nadzora nad radom Uprave za statistiku – Monstata, u dijelu izrade propisa, davanja relevantnih mišljenja na propise (zakone, odluke, strategije i dr) i procesuiranje svih materijala ovog organa prema Vladi i Skupštini Crne Gore. U direkciji su se realizovale aktivnosti izrade procjene uticaja kapitalnih projekata na ekonomski rast i razvoj, a sprovodile su se aktivnosti jačanja kadrovskih kapaciteta kroz relevantne obuke zaposlenih.

U Direkciji za fiskalne analize i projekcije prihoda budžeta, realizovane su aktivnosti koje se odnose na: redovno izvještavanje o prihodima budžeta, izradu mjesečnog plana prihoda za 2024. godinu; redovno GDDS mjesečno izvještavanje o izvršenju budžetskih prihoda; Analize konsolidovane

javne potrošnje u dijelu prihoda; Godišnji preliminarni podaci o izvršenju budžeta; Nedjeljne i mjesečne analitike o ostvarenju prihoda budžeta; Prilog u Poglavlju Fiskalni okvir u Programu ekonomskih reformi 2025-2027 i Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine; Fiskalni okvir za potrebe izrade Fiskalne strategije 2024-2027, uz izračunat fiskalni uticaj izmjene poreske politike u dijelu PDV-a, akciza, poreza na dohodak itd. Izrađene su projekcije prihoda budžeta i obrazloženje za Rebalans budžeta za 2024. godine, a takođe je odgovoreno pravovremeno na sve tekuće zadatke.

Direkcija za makroekonomske analize i projekcije

- ✓ Izrađeni i dostavljeni izvještaji u skladu sa propisanim rokovima, i to: Dnevni Ekonomsko finansijski izvještaj sa pregledom ekonomskih, finansijskih i geopolitičkih vijesti (na dnevnom nivou), Nedjeljni Ekonomsko finansijski izvještaj koji podrazumijeva izvještavanje o međunarodnim i domaćim ekonomskim i finansijskim tokovima i ključnim pokazateljima (na sedmičnom nivou), Mjesečni makroekonomski izvještaj sa izvještavanjem i analitikom ekonomskih kretanja u Crnoj Gori i na međunarodnom nivou, po sektorima, uz izradu ključnih poruka za širu javnost i vizuelizaciju prezentovanih kretanja koji se objavljuje redovno na sajtu Ministarstva finansija (na mjesečnom nivou), izvještaj „Crna Gora u brojkama“ sa sumarnim stanjem po različitim ekonomskim oblastima u brojkama (kvartalno izvještavanje za ministra);
- ✓ Izrađene makroekonomske projekcije za potrebe budžeta i zvaničnih dokumenata Vlade, uz ažuriranje dva puta godišnje;
- ✓ Priprema i koordinacija Poglavlja 3 – Makroekonomski okvir u Programu ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2025-2027. godine – međunarodna kretanja i projekcije, srednjoročni makroekonomski okvir, procjena uticaja, potencijalni rast, finansijski sektor, eksterni sektor, alternativni scenario;
- ✓ Izrađeno poglavlje Makroekonomski okvir sa projekcijama za potrebe Fiskalne strategije 2024-2027;
- ✓ Izrađeno Poglavlje 1 – Srednjoročni ciljevi ekonomske politike i Poglavlje 2 – Makroekonomski okvir za potrebe Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period od 2024. do 2027. godine;
- ✓ Priprema i učešće na ekspertskim sastancima sa Evropskom komisijom na temu makroekonomskih srednjoročnih projekcija u Briselu;
- ✓ Učešće u izradi Izvještaja o napretku u pregovorima za pristupanje Evropskoj uniji, u okviru pregovaračkih poglavlja 17 i 18;
- ✓ Pripreme za učešće na pododborima za ekonomska i finansijska pitanja sa Evropskom komisijom u Briselu;
- ✓ Priprema i učešće na redovnim sastancima sa predstavnicima kreditnih rejting agencija: Moodys i S&P;
- ✓ Pripreme odgovora na upitnik za sastanke sa investitorima;
- ✓ Učešće u izradi makroekonomskih projekcija za potrebe rebalansa budžeta za 2024. godinu;
- ✓ Izrađen Godišnji makroekonomski izvještaj za 2023. godinu sa podacima u svim sektorima ekonomije Crne Gore i poređenjem sa međunarodnim indikatorima u makroekonomskoj i fiskalnoj politici;
- ✓ Učešće u projektu „Jačanje fiskalnog upravljanja“ Svjetske banke koji obuhvata pohađanje obuka iz ekonometrijske analize i teorije, razvijanje modela iz tehničke pomoći – strukturni makrofiskalni model sa klimatskim modulom i procjenom uticaja, model za kratkoročne projekcije, model za inflaciju, model za procjenu recesije i obuke u korišćenju i praktičnoj primjeni EViews softvera;
- ✓ Rad na ažuriranju i unaprjeđenju makroekonomskih modela;
- ✓ Učešće u misiji MMF-a u oblasti fiskalnih rizika usmjerenoj na procjenu fiskalnih rizika u ključnim sektorima i unaprjeđenje institucionalnih aranžmana i struktura u vezi sa fiskalnim pravilima i pravnim okvirima;
- ✓ Službenici su tokom 2024. godine pohađali adekvatne obuke, kako online tako i na CEF-u i JVI, a sve u cilju unaprjeđenja vještina i znanja u oblastima makroekonomije, procjene uticaja reformi, ekonomske i monetarne unije Evropske unije (EMU) itd;

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- ✓ U 2024. godini dostavljeni su podaci po potrebi institucijama, upravama, kao i direkcijama unutar samog Ministarstva. Izrađene su tražene pripreme za sastanke i odbore. Takođe, odgovoreno je pravovremeno na sve tekuće zadatke.

Dokument	Rok	2024. godina	Status realizacije
Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024–2027. godine - Makroekonomski okvir	II kvartal shodno Programu rada Vlade za 2024. godinu i Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (do kraja aprila)	Prilozi dostavljeni u roku; Vlada usvojila Smjernice u III kvartalu godine	100% Prilozi za Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024–2027. godine - Makroekonomski okvir dostavljene; dokument usvojen od strane Vlade Crne Gore
Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2025- 2027. godine – Makroekonomski okvir	IV kvartal	Prilozi dostavljeni u roku	100% Prilozi za Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2025 - 2027. godine izrađeni i dostavljeni u predviđenom roku
Rebalans budžeta za 2024. godinu - Makroekonomski okvir	-	Prilozi dostavljeni u roku	100% Makroekonomski okvir za Rebalans budžeta za 2024. godinu dostavljen u roku
Nacrt godišnjeg zakona o budžetu za 2025. godinu - Makroekonomski okvir	IV kvartal	Vlada utvrdila Predlog zakona o budžetu za 2025. godinu	100% Kreiran Makroekonomski okvir za Nacrt godišnjeg zakona o budžetu za 2025. godinu; Predlog zakona o budžetu za 2025. godinu utvrđen od strane Vlade Crne Gore
Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine	II kvartal	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti; Program rada Vlade za 2024. godinu	100% Izrađeni i blagovremeno dostavljeni prilozi za Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine
Mjesečni makroekonomski izvještaj	Internim procedurama – jednom mjesečno publikovati na sajtu MF	Svi mjesečni izvještaji u 2024. godini izrađeni i dostavljeni na objavu na sajtu Ministarstva finansija	100% Svi mjesečni izvještaji objavljeni na sajtu MF i dostupni javnosti

Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike

Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike je, u izvještajnom periodu, u skladu sa nadležnostima, realizovala aktivnosti koje su se odnosile, prije svega, na kontinuirano praćenje realizacije ekonomske i razvojne politike i, s tim u vezi, praćenje i analiziranje realizacije sektorskih politika i pripadajućih strukturnih reformi i njihov uticaj na makroekonomska kretanja, odnosno

makroekonomske indikatore. Cilj ovih aktivnosti je da se izbjegne rizik od neblagovremenog uočavanja poteškoća u realizaciji utvrđene ekonomske i razvojne politike, odnosno da se ukaže na eventualne prepreke rastu i razvoju ekonomije, odnosno jačanju konkurentnosti. S tim u vezi, pripremani su:

- ✓ Mjesečni izvještaji o realizaciji aktivnosti sektorskih politika ;
- ✓ Kvartalni izvještaji o realizaciji aktivnosti sektorskih politika;
- ✓ Izvještaj o realizaciji aktivnosti sektorskih politika za III kvartal u narativnoj formi, odnosno u formi analize.

U dijelu predlaganja mjere ekonomske i razvojne politike; procjene uticaja mjera i projekata, odnosno strukturnih reformi na makroekonomska kretanja i konkurentnost ekonomije, realizovane aktivnosti su se odnosile na učešće u pripremi sljedećih strateških razvojnih dokumenata:

- ✓ Programa ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2025-2027. godine;
- ✓ Reformske agenda Crne Gore za period 2024-2027. godina;
- ✓ Programa reforme upravljanja javnim finansijama.

Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike, odnosno Ministarstvo finansija vrši proces pripreme i procesuiranja prema Vladi, odnosno Skupštini Crne Gore, dokumenata Uprave za statistiku (zakoni, odluke, strategije i dr.), kao samostalnog organa nad kojim vrši nadzor. S tim u vezi, u toku 2024. godine, aktivnosti su se odnosile na učešće u pripremi i procesuiranju sljedećih dokumenata:

- ✓ Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu;
- ✓ Izvještaj o realizaciji Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godina;
- ✓ Završni izvještaj o realizaciji Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godina;
- ✓ Izvještaj o utrošenim sredstvima i o izvršenim poslovima za Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine;
- ✓ Zahtjev za davanje saglasnosti za isplatu novčane naknade za rad u Savjetu statističkog sistema - stručnom i savjetodavnom tijelu uprave za statistiku.
- ✓ Predlog zakona o Popisu poljoprivrede 2024. godine;
- ✓ Odluka o visini i raspodjeli sredstava za finansiranje popisa poljoprivrede za 2024. godinu;
- ✓ Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike – upućen u skupštinsku proceduru;
- ✓ Odluka o izmjeni Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu;
- ✓ Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o Programu zvanične statistike za 2024 – 2028. godinu;
- ✓ Odluka o Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu.

Pri tome, sve obaveze Direkcije su realizovane, odnosno navedena dokumenta su u planiranim rokovima po Programu rada Vlade za 2024. godinu, usvojena od strane Vlade Crne Gore.

Direkcija za strukturne reforme i sektorske politike je takođe učestvovala u izradi sljedećih izvještaja:

- ✓ Dnevni Ekonomsko finansijski izvještaj sa pregledom ekonomskih, finansijskih i geopolitičkih vijesti (na dnevnom nivou); Nedjeljni Ekonomsko finansijski izvještaj koji podrazumijeva izvještavanje o međunarodnim i domaćim ekonomskim i finansijskim tokovima i ključnim pokazateljima (na sedmičnom nivou), Mjesečni makroekonomski izvještaj sa izvještavanjem i analitikom ekonomskih kretanja u Crnoj Gori i na međunarodnom nivou, po sektorima, uz izradu ključnih poruka za širu javnost i vizuelizaciju prezentovanih kretanja (na mjesečnom nivou), koji se publikuje na sajtu Ministarstva finansija.

Ostale aktivnosti direkcije u 2024. godini odnosile su se na:

- ✓ Izvještavanje u vezi Programa reforme upravljanja javnim finansijama – indikatori, ciljevi, u vezi obuka iz makroekonomskog modeliranja i unaprjeđenja uspostavljenih modelskih rješenja za projekcije u direkciji;
- ✓ Obuke službenika online, kao i na radnom mjestu u vezi projekta Svjetske banke za izradu novih modela; učešće u obukama CEF, JVI itd.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Dokument	Rok	2024. godina	Razlozi nerealizacije	Status realizacije
Nadzor nad radom Uprave za statistiku – Monstat – mišljenja na propise (zakone, odluke, strategije i dr)	Kontinuirano	Sva dokumenta Monstata procesuirana i usvojena u rokovima predviđenim Programom rada Vlade za 2024. godinu (izuzev Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike – plan PRV za 2024 - II kvartal, usvojen u IV kvartalu)	Odlaganje usvajanja Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike usljed kašnjenja procedura iz ranijeg perioda.	100% Sva dokumenta usvojena na Vladi u 2024. godini. Najveći dio dokumenata Monstata procesuiran i usvojen u rokovima predviđenim Programom rada Vlade za 2024. godinu

Direkcija za fiskalne analize i projekcije prihoda budžeta

- ✓ U januaru 2024. godine izrađen je mjesečni plan prihoda za 2024. godinu, kao i mjesečni plan akciza po kategorijama;
- ✓ Dostavljeni su izvještaji u dijelu prihoda budžeta u skladu sa propisanim rokovima, i to: redovno izvještavanje o budžetu kroz pripremu i objavljivanje podataka shodno kalendaru objavljivanja i to: GDDS mjesečno izvještavanje o izvršenju budžeta u dijelu prihoda (na kraju svakog mjeseca za prethodni mjesec); Analize konsolidovane javne potrošnje u dijelu prihoda (na kvartalnom nivou, 50 dana od završetka kvartala); Godišnji preliminarni podaci o izvršenju budžeta u dijelu prihoda (do kraja avgusta).
- ✓ Pripremljene i redovno dostavljene nedeljne i mjesečne analitike o ostvarenju prihoda budžeta (svakog ponedjeljka i svakog posljednjeg dana u mjesecu);
- ✓ Pripremljen, ažuriran i dostavljen prilog u dijelu fiskalnih projekcija i pokazatelja koordinatorskom Poglavlju 4 – fiskalni okvir, Programa ekonomskih reformi;
- ✓ Učešće u misijama MMF-a za ažuriranje i nadogradnju mikrosimulacionog modela kod poreza na dohodak fizičkih lica i doprinose, kao i u dijelu misije koja se odnosila na poreske rashode;
- ✓ Pripremljen i dostavljen izvještaj o preliminarnim podacima o izvršenju budžeta za 2023. godinu;
- ✓ Izračunat i dostavljen fiskalni uticaj izmjene poreske politike u dijelu akciza i PDV-a, a za potrebe izrade Fiskalne strategije;
- ✓ Izrađene projekcije prihoda budžeta i obrazloženje istih za Zakon o izmjenama Zakona o budžetu za 2024. godinu (Rebalans);
- ✓ U saradnji sa Direktoratom za poreski i carinski sistem izrađen je Izvještaj o poreskih rashodima koji je usvojen na Vladi u skladu sa Programom rada Vlade;
- ✓ Izrađen plan prihoda budžeta za Zakon o budžetu za 2024. godinu;
- ✓ U 2024. godini dostavljeni su podaci po potrebi institucijama, upravama, kao i direkcijama unutar samog Ministarstva. Izrađene su tražene pripreme za sastanke i odbore. Takođe, odgovoreno je pravovremeno na sve tekuće zadatke;
- ✓ Službenici su i tokom 2024. godine pohađali adekvatne obuke, kako online tako i na CEF-u i JVI, u cilju unaprjeđenja vještina i znanja u oblasti fiskalne analize, poreske politike, sticanja novih znanja u vezi sa Reformskom agendom, Zelenom agendom;
- ✓ U oblasti harmonizacije statistike državnih finansija sa međunarodnim standardima, otpočeo je novi trogodišnji projekat Eurostata „ SP 1.1 Government Finance and Excessive deficit statistics, čiji je završetak planiran za 2027. godinu. S tim u vezi, formirana je Radna grupa koja je kroz redovne

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

sastanke radila na prilagođavanju podataka ESA 2010 metodologije u oblasti statistike državnih finansija, prevazilaženju gapova i definisanju dodatnih izvora relevantnih podataka. Prva ekspertska misija u okviru projekta, bila je usmjerena na prikupljanje i definisanje izvora podataka za kompilaciju GFS i EDP statistike.

- ✓ U cilju definisanja nadležnosti Uprave za statistiku u oblasti statistike državnih finansija u skladu sa ESA 2010 metodologijom, Vlada je utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, koji je u skupštinskoj proceduri. Na ovaj način postiže se transfer nadležnosti statistike državnih finansija sa Ministarstva finansija na Upravu za statistiku. Zakon predstavlja pravni osnov za zaključivanje Sporazuma o saradnji između Uprave za statistiku, Centralne banke i Ministarstva finansija kojim će se jasno i precizno utvrditi odgovornosti svih institucija i sve tehničke pojedinosti u budućem prikupljanju podataka, kako na projektu, tako i na sistemskom nivou.

Dokument	Rok	Osnov	Status realizacije
GDDS (obuhvat podataka centralni budžet)	na kraju svakog mjeseca za prethodni mjesec	Zakon o zvaničnoj statistici i sistema zvanične statistike; Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti; Opšti sistem za diseminaciju podataka u okviru MMF -a (GDDS)	100% Na kraju svakog mjeseca izrađen i na sajtu Ministarstva finansija objavljen izvještaj o izvršenju budžeta za prethodni mjesec
Analiza konsolidovane javne potrošnje (obuhvat podataka centralni budžet i lokalna samouprava)	na kvartalnom nivou, 50 dana od završetka kvartala	Zakon o zvaničnoj statistici i sistema zvanične statistike; Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;	100% Analiza konsolidovane javne potrošnje izrađivana u kontinuitetu, na kvartalnom nivou, i publikovana na sajtu Ministarstva finansija
Priprema nedeljnih i mjesečnih analitika o ostvarenju prihoda budžeta (obuhvat podataka centralni budžet)	Svakog ponedjeljka i svakog posljednjeg radnog dana u mjesecu	Obaveza izvještavanja proizilazi iz potrebe informisanja kabineta predsjednika Vlade i Kabineta ministra finansija	100% Analitike o ostvarenju prihoda budžeta pripremane na nedjeljnom i mjesečnom nivou radi informisanja kabineta predsjednika Vlade i Kabineta ministra finansija
Priprema mjesečnog plana prihoda za 2024. godinu	do kraja januara mjeseca	Za potrebe praćenja ostvarenja prihoda i redovno izvještavanje	100% Mjesečni plan prihoda za 2024. godinu izrađen u januaru 2024. godine
Priprema Programa ekonomskih reformi u dijelu fiskalnih projekcija i pokazatelja	do kraja januara mjeseca	Obaveza izrade dokumenta proizilazi iz ekonomskog i monetarnog dijaloga sa EU;	100% Pripremljen i na vrijeme dostavljen prilog u oblasti fiskalnih projekcija i pokazatelja za Program ekonomskih reformi
Priprema izvještaja o preliminarnim podacima o izvršenju budžeta za prethodnu godinu	objava do kraja marta mjeseca	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;	100% Pripremljen i objavljen izvještaj o preliminarnim podacima o izvršenju budžeta za prethodnu godinu
Predlog fiskalne strategije Crne Gore	II kvartal	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;	100%

Izvršaj o radu i stanju u upravnim oblastima

za period 2024-2027. godine		Program rada Vlade za 2024. godinu	Izrađen Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine
Priprema Smjernica makroekonomske i fiskalne politike	do kraja aprila	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;	100% Izrađene Smjernice makroekonomske i fiskalne politike
Izvršaj o poreskim rashodima	IV kvartal	Program rada Vlade za 2024. godinu	100% U četvrtom kvartalu izrađen i usvojen na Vladi Izvršaj o poreskim rashodima

DIREKTORAT ZA SISTEM FINANSIRANJA LOKALNE SAMOUPRAVE I POLITIKU ZARADA

Direkcija za obračun, kontrolu i analizu politike zarada

Shodno navedenoj obavezi iz Programa Vlade za 2024. godinu, Ministarstvo je pripremilo i Vladi Crne Gore dostavilo:

- **Odluku o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za fiskalnu 2025. godinu ("Službeni list CG", broj 128/24)**, kojim je utvrđena obračunska vrijednost koeficijenta u visini od 90€ za fiskalnu 2025. godinu, kao i u prethodnim godinama.

Pored navedene obaveze zaposleni u Direkciji su pripremili i Vladi Crne Gore dostavili:

- **Odluku o izmjeni Odluke o varijabilnom dijelu zarade zaposlenih u javnom sektoru ("Službenom listu CG", br. 100/2024)**, kojom je izmijenjen maksimalni iznos varijabilnog dijela zarade sa 50% prosječne zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini koja se mogla isplaćivati svakomjesečno na 50% minimalne neto zarade, koja se može isplaćivati jednom u tri mjeseca.
- **Odluku o izmjeni Odluke o varijabilnom dijelu zarade zaposlenih u javnom sektoru ("Službenom listu CG", br. 100/2024)**, kojom je izmijenjen maksimalni iznos varijabilnog dijela zarade sa 50% minimalne neto zarade na 30% prosječne neto zarade.
- **Odluku o dopuni Odluke o varijabilnom dijelu zarade zaposlenih u javnom sektoru ("Službeni list CG", br. 100/2024)**, kojom je precizirano da se prosječna zarada odnosi na prosječne zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini po podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike.
- **Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima ("Službeni list CG", broj 101/24)**, kojom je između ostalog utvrđena mogućnost dodjeljivanja dodatka na zaradu zaposlenima koji rade u Poreskoj upravi i Upravi carina, shodno novim aktima o sistematizaciji.
- **Odluku o izmjeni Odluke o specijalnom dodatku ("Službeni list CG", broj 33/24)**, kojom je povećan procenat specijalnog dodatka sa 40% na 60% zaposlenima koji rade na predmetima organizovanog kriminala, korupcije, pranja novca, terorizma i ratnih zločina u Vrhovnom sudu i Vrhovnom državnom tužilaštvu.
- **Odluku o izmjeni i dopunama Odluke o specijalnom dodatku ("Službeni list CG", broj 130/24)**, kojom je propisano pravo na specijalni dodatak direktorima Poreske uprave, Uprave carina, Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, Uprave policije i sudijama Ustavnog suda.
- **Uredbu o izmjeni Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru dodatku ("Službeni list CG", broj 128/24)**, kojom je povećan odvojen život od porodice zaposlenom zdravstvenom radniku u javnom zdravstvenom sektoru, koji je upućen van Crne Gore radi stručnog usavršavanja sa 110 € na 660 €.

Stanje u upravnim oblastima i izvršaj o radu organizacionih jedinica

Vezano za predloge zakona koji su dostavljani na mišljenje ovoj Direkciji, uz analizu postojećih i predloženih zakonskih rješenja, data su Mišljenja na Predloge: Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu, Zakona o sprečavanju korupcije, Zakona o informacionoj bezbjednosti, Uredbe o Generalnom sekretarijatu Vlade i Zakona o elektronskim komunikacijama.

Službenici Direkcije su pripremali i mišljenja na Predlog Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru i Amandman na podnijeti Predlog koji su podnijeli poslanici, kao i Mišljenje na Inicijativu za ocjene ustavnosti i zakonitosti člana 31 GKU za oblast uprave i pravosuđa.

Postupano je i po Zahtjevima za pristup slobodnim informacijama na osnovu kojih su se saopštavali podaci o broju zaposlenih koji se finansiraju iz državnog budžeta po potrošačkim jedinicama, broju lica koja ostvaruju pravo po prestanku funkcije kao i visini sredstava za isplatu istih i dr podatke, kao i objavljivanje podataka o najvećim zaradama na sajtu ministarstva.

Svakomjesečna kontrola obračuna zarada za zaposlene čija zarada se obračunava kroz COZ. Tokom navedene kontrole službenici ove Direkcije kontrolišu zakonitost obračuna zarada, zakonitost prpratne dokumentacije na osnovu kojih se vrši obračun zarada, ukazuju na uočene nepravilnosti i nedostatke.

U Direkciji se organizuje Help-desk za potrebe pružanje savjetodavne podrške zainteresovanim stranama u domenu obračuna zarada zaposlenih u javnom sektoru i obaveza koje proizilaze iz Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru i podzakonskih akata; komunikacija sa institucijama koje vrše obračun zarada; ostvarivanje saradnje sa međunarodnim institucijama i ekspertima iz oblasti obračuna zarada; kontinuirano praćenje i predlaganje daljeg razvoja ove oblasti; obezbjeđivanje podataka za potrebe budžetskog planiranja; priprema redovnih i periodičnih izvještaja; davanje stručnog mišljenja na akte u okviru djelokruga rada direkcije. Takođe, putem uzorka se vrši i kontrola zarada zaposlenih koji se Direkciji dostavljaju putem sloga, bez uvida u prpratnu dokumentaciju.

Na početku izvještajnog perioda u januaru mjesecu 2024. godine izvršen je stvarni obračun zarada za 151 subjekat/potrošačku jedinicu sa oko 11.500 zaposlenih.

Na kraju izvještajnog perioda u decembru 2024. godine izvršen je stvarni obračun za 159 subjekata sa oko 16.480 zaposlenih.

Tokom 2024. godine za potrošačke jedinice Ministarstvo unutrašnjih poslova sa Upravom policije, Policijska akademija i Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore obavljen je postupak migracije podataka, adaptacija aplikacije specifičnostima i potrebama pojedinačnih subjekata, omogućavanje pristupa sistemu putem VPN konekcije dobijene od strane Ministarstva javne uprave za subjekte koji nisu u domenu državne mreže i postupak obavljanja probnih obračuna kao neophodan korak za pripremu do prelaska na stvarni obračun.

Održano je više sastanaka, te obavljena intenzivna komunikacija i koordinacija aktivnosti, putem dopisa, e-maila i telefonskim kontaktom, te obavljene radne posjete sa predstavnicima subjektata Ministarstva unutrašnjih poslova, Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore i Ministarstva prosvjete nauke i inovacija i ustanova iz oblasti prosvjete.

Kao ključna prepreka za uključivanje u sistem navedenih subjekata istaknuta je nemogućnost obrade podataka za ostale naknade (ugovor o djelu, komisije, otpremnine, jubilarne nagrade i dr) koje nijesu inicijalno obuhvaćene sistemom za centralizovni obračun zarada. Iz navedenog razloga preduzete su aktivnosti na kreiranju modula koji će omogućiti uvođenje i drugih prihoda u sistem centralizovanog obračuna, u skladu sa zakonskom normom kumuliranja svih prihoda u toku obračunskog perioda radi utvrđivanja poreske osnovice i poreske stope i dobijanja odgovarajućih izvještaja sa evidentiranim ukupnim kumuliranim prihodima iz zarade i ostalih naknada (IOPPD).

U skladu sa donešenim zaključcima, utvrđenim planom i dinamikom rada, modul za obračun naknada je kreiran, testiran i pušten u operativan rad za nove subjekte, te su krajem trećeg i početkom četvrtog kvartala u sistem za centralizovani obračun zarada uključeni Ministarstvo unutrašnjih poslova i Fond za zdravstveno osiguranje.

Obavljen je i sastanak sa Predstavnicima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i poslat dopis broj: 07-430/24-332/1 od 21.03.2024. godine, kojim se obavještavaju o planu za uključivanje ustanova iz sektora prosvjete u sistem za centralizovani obračun zarada kao i o koracima koje je potrebno preduzeti u cilju stvaranja uslova za uključivanje. Kao značajna prepreka za uključivanje ustanova iz sektora prosvjete ističe se činjenica o neujednačenoj primjeni propisa na nivou ustanova kao i onemogućen pristup sistemu COZ od strane Ministarstva javne uprave kao mjera prevencije i sprječavanja nakon Sajber napada.

Dana 28.05.2024. godine, održan je i sastanak sa predstavnicima Ministarstva javne uprave u cilju omogućavanja dostupnosti sistemu na otvorenom internetu, kako bi aplikacija bila dostupna sa svih lokacija, svim krajnjim korisnicima u Crnoj Gori bez potrebe za izdavanjem VPN naloga. U ovom dijelu je konstatovana potreba za migracijom sistema na opremu MJU za šta je preduslov kreiranje i prihvatanje SLA sporazuma između Ministarstva javne uprave kao pružaoca usluga i Ministarstva finansija kao vlasnika sistema. U periodu nakon sastanka, u koordinaciji sa predstavnicima ostalih direktorata Ministarstva finansija koji posjeduju softverske sisteme proslijeđeni su inputi sa aspekta potreba redovnog funkcionisanja Sistema za centralizovani obračun zarada čime je zaokružen postupak izrade pomenutog sporazuma sa definisanim neophodnim nivoom kvaliteta usluga, vremena odziva i odgovornosti strana učesnika u sporazumu.

Procjena fiskalnih efekata u dijelu povećanja zarada pojedinih zaposlenih u javnom sektoru:

- ✓ Dostavljanje podataka koji se odnose na slobodan pristup informacijama bilo je 15-20 (podaci o broju zaposlenih koji primaju naknadu po prestanku funkcije, novinarska pitanja o broju zaposlenih i izdvajanjima za zarade po raznim osnovama, itd.);
- ✓ Tumačenja Uputstva za obračun zarade i naknade za vrijeme privremene spriječenosti za rad bio je 10-15 (obračun u vezi minimalne zarade, obračun u vezi bolovanja, obračun raznih dodataka, itd.);
- ✓ Kvartalno ažuriranje i objavljivanje podataka u Infografiku koji se odnose na Strategiju reforme javne uprave (SRJU) – Broj zaposlenih u javnoj upravi;
- ✓ Pripremanje tabele koja se odnosi na TOP zarade u državnoj upravi (obrađeni podaci za sljedeće mjesece: januar, februar, mart, april i oktobar 2024. godine);
- ✓ Fiskalni efekti koji se odnose na:
 - dodatak u sudstvu i tužilaštvu,
 - koeficijenti iz Uredbe o zaradama lica u službi Vojske Crne Gore;
 - povećanje koeficijenata iz Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru za kategorije A, B i C;
 - povećanje u ustanovama socijale (10%, 20% i 30%);
 - primjenu povećanja od 17% NETO u JU prosvjete (prelazno rješenje za septembar, a od oktobra uklaпанje povećanja sa početkom primjene programa ES2);
 - povećanje kod medicinskih sestara (samo probno);
 - primjenu uporednih zarada u CG sa zemljama regiona: Hrvatska, Slovenija, Mađarska, Republika Srpska;
 - smanjenje radnog vremena za 1h (sa 8h na 7h).

Službenici Direkcije za obračun, kontrolu i politiku zarada su kao članovi Radne grupe za izradu novog Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, intenzivno radili na pripremi nacрта Zakona. U skladu sa preporukama Svjetske banke, pripremljen je tekst radne verzije Nacrta Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, kako bi se sa članovima radne grupe diskutovalo o predloženim odredbama, a sve u cilju iznalaženja najboljih rješenja.

Namjera je da se novim Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru jasno definišu i taksativno nabroje poslovi za koje se može utvrditi dodatak na zaradu za sve zaposlene u javnom sektoru, dok bi se koeficijenti složenosti poslova uvećali za dodatke koji su trajne prirode. Na taj način bi se pojednostavio obračun i kontrola zarada i sam sistem zarada bi bio transparentniji. Sistem zarada u javnom sektoru je jako složen, fragmentisan kroz mnoštvo posebnih zakona, podzakonskih akata,

kolektivnih ugovora koji su obesmislili ključne odredbe Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru i doveli do vertikalne i horizontalne nepravednosti.

Cilj izrade novog Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru je sistemsko uređenje ove oblasti čiji će osnovni princip biti jednaka zarada za rad na istim ili sličnim poslovima i radnim mjestima koji zahtijevaju isti nivo, odnosno podnivo kvalifikacija.

Vezano za izradu Nacrta Zakona rađene su različite fiskalne projekcije vezane za eventualno povećanje zarada i fiskalni efekat istog (povećanje koeficijenata zaposlenih u grupama poslova A, B i C, ujednačenost zarada srednjeg medicinskog kadra u prosvjeti i zdravstvu i dr.).

Vezano za akte o zaradama koje se dostavljaju Ministarstvu, dato je ukupno 67 mišljenja i saglasnosti i to: 25 za Predloge Odluka i Predloge Pravilnika o utvrđivanju koeficijenata za zarade zaposlenih, 11 za Predloge Odluka o uslovima i načinu ostvarivanja prava na varijabilni dio zarade, 10 za Predloge Kolektivnih i Granskih Kolektivnih ugovora, 11 za Predloge Odluka o dodacima na zaradu.

Direkcija za sistem finansiranja lokalne samouprave

Aktivnosti sprovedene u 2024. godini:

- ✓ Informacija o stanju javnih finansija na lokalnom nivou na dan 31.12.2023. godine, za Vladu Crne Gore (I kvartal).
- ✓ Analiza konsolidovane javne potrošnje na lokalnom nivou i finansijskom stanju jedinica lokalne samouprave (kvartalno, I-IV kvartal):
 - Analiza o ostvarenim primicima i izvršenim izdacima u 2023. godini, kao i stanju neizmirenih obaveza i budžetskih zaduženja na dan 31.12.2023. godine, pripremljena na osnovu dostavljenih izvještaja jedinica lokalne samouprave;
 - Analiza o ostvarenim primicima i izvršenim izdacima u I Q 2024. godine, kao i stanju neizmirenih obaveza i budžetskih zaduženja na dan 31.03.2024. godine, pripremljena na osnovu dostavljenih izvještaja jedinica lokalne samouprave;
 - Analiza o ostvarenim primicima i izvršenim izdacima u II Q 2024. godine, kao i stanju neizmirenih obaveza i budžetskih zaduženja na dan 30.06.2024. godine, pripremljena na osnovu dostavljenih izvještaja jedinica lokalne samouprave;
 - Analiza o ostvarenim primicima i izvršenim izdacima u III Q 2024. godine, kao i stanju neizmirenih obaveza i budžetskih zaduženja na dan 30.09.2024. godine, pripremljena na osnovu dostavljenih izvještaja jedinica lokalne samouprave.
- ✓ Priprema Mišljenja i drugih akata shodno odredbama Zakona o Budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Zakona o finansiranju lokalne samouprave – kontinuirano (I-IV kvartal):
 - Priprema mišljenja na predloge odluka o izmjenama i dopunama odluka o budžetima opština za 2024. godinu;
 - Priprema akata koji se odnose na odobrenje prekoračenja limita budžetskog deficita u 2025. godini;
 - Mišljenja na predloge odluka o budžetima jedinica lokalne samouprave za 2025. godinu.
- ✓ Priprema smjernica za pripremu budžeta jedinica lokalne samouprave za 2025. godinu (II-III kvrtal):
 - Izrada smjernica za pripremu budžeta jedinica lokalne samouprave za 2025. godinu.
- ✓ Raspodjela sredstava Egalizacionog fonda opštinama i uplate sredstava iz Egalizacionog fonda opštinama u 2024. godini, u skladu sa zakonskom i podzakonskom regulativom; Kratkoročne pozajmice opštinama; Prenos sredstava Prijestonici Cetinje – kontinuirano (I-IV kvartal):
 - Priprema Rješenja o raspodjeli sredstava Egalizacionog fonda opštinama za period januar-decembar 2024. godine (polumjesečno);
 - Donošenje Rješenja o konačnoj raspodjeli sredstava Egalizacionog fonda opštinama za 2023. godinu i Rješenja o načinu raspodjele i uplate tih sredstava na ime razlike po konačnoj raspodjeli u odnosu na akontativnu raspodjelu za 2023. godinu;

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Rješenja o kratkoročnim pozajmicama opštinama;
- Rješenja o odobravanju kratkoročnih pozajmica opštinama iz Egalizacionog fonda;
- Priprema Plana Akontativne raspodjele sredstava Egalizacionog fonda opštinama za 2025. godinu;
- Donošenje rješenja o prenosu sredstava iz budžeta Crne Gore za 2024. godinu Prijestonici Cetinje (mjesečno) .
- ✓ Raspodjela sredstava opštinama na ime dotacija za period januar – decembar 2024. godine – kontinuirano (I-IV kvartal):
 - Donošenje Rješenja o raspodjeli sredstava opštinama na ime dotacija za period januar – decembar 2024. godine (mjesečno).
- ✓ Rješenja o prenosu sredstava u Fond za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata; Rješenja o prenosu sredstava iz Fonda za podršku; Urgencije u vezi neizmirivanja dospjelog duga na ime povučenih sredstava; Rješenja o povraćaju sredstava Fonda za podršku za predfinansiranje donatorskih projekata na Glavni račun Trezora (kontinuirano, I-IV kvartal):
 - Priprema rješenja o prenosu sredstava sa Glavnog računa državnog trezora na račun Fonda za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata;
 - Priprema rješenja o prenosu sredstava jedinicama lokalne samouprave iz Fonda za podršku;
 - Priprema akata u vezi neizmirivanja dospjelog duga jedinica lokalne samouprave na ime povučenih sredstava;
 - Priprema rješenja o povraćaju sredstava sa računa Fonda za podršku za predfinansiranje donatorskih projekata na Glavni račun državnog Trezora.
- ✓ Kvartalni izvještaji o broju zaposlenih u organima lokalne samouprave i službama i javnim ustanovama i privrednim društvima, čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave (kvartalno, I-IV kvartal):
 - Priprema kvartalnih izvještaja o broju zaposlenih u organima lokalne samouprave i službama i javnim ustanovama i privrednim društvima, čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, koji se objavljuju na web-sajtu Ministarstva finansija.
- ✓ Mišljenja na predloge Zakona i drugih propisa iz djelokruga nadležnosti Direkcije – kontinuirano (I-IV kvartal):
 - Priprema mišljenja na predloge Zakona i drugih propisa iz djelokruga nadležnosti Direkcije.
- ✓ Odgovori na zahtjeve koji se odnose na davanje saglasnosti za raspisivanje javnih konkursa/oglasa za zapošljavanje u jedinicama lokalne samouprave koje su u reprogramu – kontinuirano (I-IV kvartal):
 - Priprema odgovora na zahtjeve koji se odnose na davanje saglasnosti za raspisivanje javnih konkursa/oglasa za zapošljavanje u jedinicama lokalne samouprave koje su u reprogramu.
- ✓ Ostale aktivnosti iz nadležnosti direkcije – kontinuirano (I-IV kvartal):
 - Priprema odgovora na dostavljena poslanička pitanja;
 - Priprema odgovora na dostavljena novinarska pitanja;
 - Priprema odgovora na dostavljena pitanja nevladinih organizacija;
 - Obavljanje drugih tekućih poslova i davanje stručnih mišljenja iz djelokruga rada Direkcije.
- ✓ Izmjene i dopune Zakona o finansiranju lokalne samouprave (IV kvartal):
 - Priprema Izmjena i dopuna Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

DIREKTORAT ZA CENTRALNU HARMONIZACIJU I RAZVOJ UNUTRAŠNJIH KONTROLA

Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je tokom 2024. godine obavljao poslove u skladu sa svojim nadležnostima (koordinaciju, uspostavljanje i unapređenje upravljanja, unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije, shodno Zakonu o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru).

Posebne aktivnosti bile su usmjerene na:

- ✓ Pripremu Zakona o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru, koji je krajem novembra poslat SIGMA-i na mišljenje;
- ✓ prikupljanje podataka od strane odabranih institucija neophodnih za ocjenu Principa javne uprave koje je sprovela SIGMA;
- ✓ izvještavanje o implementaciji aktivnosti definisanih Programom reforme upravljanja javnim finansijama i programa Strategije reforme javne uprave;
- ✓ davanje metodoloških uputstava i smjernica, između ostalog i kroz organizovanje i održavanje obuka iz oblasti upravljanja i kontrola za rukovodioce i zaposlene u javnom sektoru;
- ✓ sertifikaciju unutrašnjih revizora i kontinuiranu obuku za unutrašnje revizore; i
- ✓ sagledavanje kvaliteta upravljanja i unutrašnjih kontrola;
- ✓ komunikacija sa ekspertima Svjetske banke u vezi procesa sprovođenja analize, ocjene i izrade Izvještaja o poštovanju kodeksa i standarda računovodstva i revizije u Crnoj Gori (Report on the Observance of Standards and Codes Accounting and Auditing - ROSC A&A) kao i koordinacija cijelog ovog procesa na nacionalnom nivou;
- ✓ saradnja sa ekspertima Svjetske banke na pripremi Nacrta zakona o računovodstvu i Nacrta zakona o reviziji;
- ✓ sprovođenje nadzora nad radom 8 društava za reviziju;
- ✓ jačanje saradnje sa Svjetskom bankom u oblastima računovodstva, finansijskog izvještavanja, revizije i nadzora nad revizijom kao i u oblasti analize regulatornog okvira poslovanja privrednih društava u većinskom državnom vlasništvu u okviru projekta EU Reform Facility koji je ugovoren od strane Delegacije EU u Podgorici.
- ✓ koordinacija rada Radne grupe i priprema Nacrta zakona o upravljanju privrednim društvima u vlasništvu države, kao i Vlasničke politike države;
- ✓ nastavak saradnje sa ekspertima MMF-a, na temu „Snaženje nadzora nad preduzećima u državnom vlasništvu“ kroz sprovođenje 5. misije i izrade detaljnih ekonomsko-finansijskih analiza za više od 20 privrednih društava uz pomoć Alata za procjenu ekonomskog stanja preduzeća u državnom vlasništvu (SOE HCT);
- ✓ priprema agregatne ekonomsko-finansijske analize poslovanja sa nacrtom izjave o fiskalnim rizicima na osnovu finansijskih iskaza za 50 privrednih društava koje ima u svojoj evidenciji registrovanih sa preko 50% vlasništva;
- ✓ prikupljanje i ažuriranje podataka za potrebe izrade javnog registra državnih i lokalnih preduzeća sa svim neophodnim i relevantnim informacijama;
- ✓ uspostavljanje sljedećih internih evidencija: registar državnih preduzeća, registar članova odbora direktora i izvršnih direktora u državnim preduzećima, registar članova revizorskih odbora u državnim preduzećima;
- ✓ Jačanje saradnje sa Svjetskom bankom u oblastima računovodstva, finansijskog izvještavanja, revizije i nadzora nad revizijom kao i u oblasti analize regulatornog okvira poslovanja privrednih društava u većinskom državnom vlasništvu u okviru projekta EU Reform Facility koji je ugovoren od strane Delegacije EU u Podgorici.

Realizacija Programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

Realizovane aktivnosti:

Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je pripremio Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru Crne Gore za 2023. godinu, koji je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 27.06.2024. godine usvojila i shodno tome donijela zaključake koji se odnose na realizaciju aktivnosti iz ove oblasti. Konsolidovani izvještaj je pripremljen na osnovu pojedinačnih godišnjih izvještaja korisnika sredstava budžeta Crne Gore i budžeta jedinica lokalne samouprave o:

- preduzetim aktivnostima na sprovođenju i unaprjeđenju upravljanja i unutrašnjih kontrola,
- radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana unutrašnje revizije, i
- obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 26.07.2024. godine usvojila Analizu institucionalnog i regulatornog okvira za poslovanje javnih preduzeća i privrednih društava u većinskom vlasništvu države. Tim povodom, Ministarstvo finansija je zaduženo da u saradnji sa relevantnim institucijama pripremi:

- nacrt novog zakona o upravljanju privrednim društvima u vlasništvu države;
- pripremi nacrt vlasničke politike države;
- pripremi strategiju za upravljanje sa privrednim društvima u državnom vlasništvu sa akcionim planom dalje reforme ovog sektora.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 19.12.2024. usvojila Agregatnu analizu finansijskog poslovanja sektora državnih preduzeća za 2023. godinu sa izjavom o fiskalnim rizicima. Agregatna analiza je pripremljena na bazi rezultata poslovanja za 50 privrednih društava u većinskom vlasništvu države. Finansijska analiza je sprovedena korišćenjem alata za ocjenu finansijskog stanja koji je razvio MMF. (SOE HCT). Pored navedenog, praćenje i javno objavljivanje izjave o fiskalnim rizicima u skladu je sa MMF-om Kodeksom fiskalne transparentnosti, koji treba da primjenjuju sve zemlje članice MMF-a. Crna Gora je prvi put objavila pomenutu Fiskalnu izjavu, dok se u budućnosti planira njeno godišnje ažuriranje i proširivanje obuhvata podataka, sa ciljem primjene napredne prakse MMF-a.

Nerealizovane aktivnosti:

Obaveza donošenja Zakona o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji nije realizovana u predviđenom roku. Donošenje pomenutog Zakona predviđeno je za II kvartal 2025. godine.

Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu planirana su dva zakona iz nadležnosti Direkcije za računovodstvo i to Zakon o izmjenama i dopunama zakona o reviziji (II kvartal) i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o računovodstvu (IV kvartal). Ove aktivnosti nisu realizovane u predviđenom roku već su planirane za II kvartal 2025. godine.

Obrazloženje:

U Programu rada Vlade CG za 2024. godinu u II kvartalu je planirana priprema Zakona o izmjenama i dopunama zakona o reviziji. Navedeni rok je tako postavljen zbog očekivanja da će novi ROSC A&A izvještaj (Izvještaj o poštovanju kodeksa i standarda računovodstva i revizije) biti dostupan početkom 2024. godine, a koji je bio polazna osnova za pripremu što kvalitetnijeg zakonskog rješenja, posebno u dijelu usaglašenosti sa relevantnim Direktivama EU i najboljom međunarodnom praksom. Kako je došlo do kašnjenja sa usvajanjem samog ROSC A&A izvještaja odložio se i proces početka rada na izmjenama ovog zakona.

U međuvremenu, Ministarstvo finansija je, u skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radnih tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Službeni list CG“, broj 41/18), objavilo Javni poziv zainteresovanoj javnosti da dostave komentare i sugestije za unaprjeđenje navedenog zakonskog rješenja, kao i nevladinim organizacijama da predlože člana/icu za rad u Radnoj grupi, a istovremeno je, imajući u vidu doprinos koji pojedine institucije mogu pružiti kroz targetiranje problema u primjeni važećeg zakona i dati puni doprinos u pripremi što kvalitetnijeg i svrsishodnijeg novog zakonskog rješenja, uputilo direktne pozive za predlaganje svojih predstavnika za članove radne grupe i to: CBCG, Privrednoj komori Crne Gore, Agenciji za nadzor osiguranja, Državnoj revizorskoj instituciji, Institutu sertifikovanih računovođa, Institutu računovođa i revizora, Agenciji za tržište kapitala i Poreskoj upravi.

Radna grupa koju čine predstavnici navedenih institucija, Ministarstva finansija i predstavnika NVO sektora, koji je izabran preko javnog poziva, formirana je rješenjem ministra finansija 2. avgusta 2024. godine. Članovima radne grupe je proslijeđen važeći zakon na komentare i sugestije, koji su poslužili kao osnov za razmjenu mišljenja na sastanku održanom 17. septembra, na kojem su

predstavnicima RG dodatno imali veliki broj konstruktivnih predloga i sugestija za unapređenje ovog zakonskog rješenja.

Zbog značajnog broja pristiglih komentara i sugestija za izmjene i dopune zakona, kao i zbog dodatne potrebe za usaglašavanjem odredaba zakona sa relevantnim Direktivama EU, javila se potreba za pripremom novog Zakona o reviziji, umjesto Zakona o izmjenama i dopunama zakona o reviziji. Radna verzija Nacrta novog zakonskog rješenja je 28. oktobra prosljeđena članovima Radne grupe na komentare, mišljenje i sugestije, kako bi se eventualno dodatni predlozi uvrstili u Nacrt zakona prije objavljivanja istog na Javnu raspravu.

Javna rasprava o Nacrtu zakona o reviziji objavljena je 1. novembra 2024. godine i trajala je 20 dana. U međuvremenu su predstavnici Direktorata za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola – Direkcije za računovodstvo, u saradnji sa predstavnicima Sekretarijata za zakonodavstvo, imali niz sastanaka u cilju pripreme adekvatnog zakonskog rješenja, sa aspekta pravno-tehničke usaglašenosti.

U toku Javne rasprave, pristigao je određen broj komentara, predloga i sugestija, od kojih su neki prihvaćeni i implementirani u konačan Predlog zakona o reviziji koji je, zajedno sa pozitivnim Mišljenjem Sekretarijata za zakonodavstvo, Tabelom usklađenosti ovog zakona sa relevantnom Direktivom EU i Izveštajem o sprovedenoj analizi uticaja propisa (RIA), prosljeđen 20. novembra 2024. godine Evropskoj komisiji, na mišljenje.

Nakon sprovedene Javne rasprave o Nacrtu zakona o reviziji, sačinjen je i zapisnik o sprovedenoj javnoj raspravi koji je, takođe, prosljeđen Evropskoj komisiji, kao dio paketa dokumentacije koja se, u ovoj fazi pripreme zakona, šalje EK radi dobijanja adekvatnog mišljenja sa aspekta usaglašenosti sa relevantnim Direktivama EU i najboljom međunarodnom praksom.

Programom rada Vlade CG za 2024. godinu, planirana je i priprema Zakona o izmjenama i dopunama zakona o računovodstvu za IV kvartal. Ministarstvo finansija je, u skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radnih tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Službeni list CG“, broj 41/18), objavilo Javni poziv zainteresovanoj javnosti da dostave komentare i sugestije za unapređenje važećeg zakonskog rješenja, kao i nevladinim organizacijama da predlože člana/icu za rad u Radnoj grupi, a istovremeno je, imajući u vidu doprinos koji pojedine institucije mogu pružiti kroz targetiranje problema u primjeni važećeg zakona i dati puni doprinos u pripremi što kvalitetnijeg i svrsishodnijeg novog zakonskog rješenja, uputilo direktne pozive za predlaganje svojih predstavnika za članove radne grupe i to: CBCG, Privrednoj komori Crne Gore, Agenciji za nadzor osiguranja, Državnoj revizorskoj instituciji, Uniji poslodavaca, Institutu sertifikovanih računovođa, Institutu računovođa i revizora, Agenciji za tržište kapitala i Poreskoj upravi.

Radna grupa koju čine predstavnici navedenih institucija, Ministarstva finansija i predstavnika NVO sektora, koji je izabran preko javnog poziva, formirana je rješenjem ministra finansija, 2. avgusta 2024. godine. Članovima radne grupe je prosljeđen važeći zakon na komentare i sugestije, koji su poslužili kao osnov za razmjenu mišljenja na sastanku održanom 23. septembra 2024. godine, na kojem su predstavnici RG dodatno imali veliki broj konstruktivnih predloga i sugestija za unapređenje ovog zakonskog rješenja.

Zbog značajnog broja pristiglih komentara i sugestija za izmjene i dopune zakona, kao i zbog dodatne potrebe za usaglašavanjem odredaba zakona sa relevantnim Direktivama EU, ROSC A&A izveštajem i preporukama iz Izveštaja Globalnog foruma o transparentnosti i razmjeni informacija u poreske svrhe (GF), javila se potreba za pripremom novog Zakona, umjesto Zakona o izmjenama i dopunama zakona o računovodstvu. U skladu sa navedenim, predstavnici Ministarstva finansija su, zajedno sa članovima Radne grupe i konsultantima Svjetske banke intenzivirali rad na pripremi novog zakonskog rješenja, a zbog novonastalih okolnosti i obima posla koji iziskuje pripremu potpuno novog zakonskog rješenja, rok za završetak aktivnosti je pomjeren na 2025. godinu.

EU integracije

Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je tokom 2024. godine sprovodio aktivnosti koje se odnose na:

- ✓ Pripremu informacija i priloga za izvještaj Evropske komisije u okviru pregovaračkog poglavlja 32 - Finansijski nadzor;
- ✓ Pripremu informacija i priloga za izvještaj Evropske komisije u okviru pregovaračkog poglavlja 6 – Privredno pravo;
- ✓ Pripremu informacija i priloga za izvještaj Evropske komisije u okviru pregovaračkog poglavlja 20 – Industrijska politika;
- ✓ Učešće na sastancima pregovaračkih grupa za PP 6, 20, 32 i 33;
- ✓ Učešće na sastancima Podobora za industrijsku politiku, Podobora za ekonomiju, finansije, budžet i statistiku.

Stanje u upravnim oblastima i izvještaji o radu organizacionih jedinica

a) Aktivnosti i rezultati u oblasti upravljanja i unutrašnje kontrole

U oblasti upravljanja i unutrašnje kontrole, aktivnosti su bile usmjerene na dalje unaprjeđenje regulatornog okvira, pregled postojećeg sistema upravljanja i kontrola, identifikovanje oblasti u kojima je potrebno unaprijediti sistem, kao i organizovanje i održavanje obuka za rukovodioce i zaposlene u javnom sektoru.

Tokom 2024. godine spovedene su sljedeće aktivnosti:

- ✓ Krajem februara 2024. godine u saradnji sa Upravom za ljudske resurse sproveden je javni poziv za predavače i selekcija po istom, za specifični Program obuke za sticanje i unapređenje znanja, vještina i sposobnosti iz oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola u javnom sektoru. Cilj javnog poziva je bio da se baza predavača proširi, a samim tim i unaprijede obuke.
- ✓ U prvoj polovini 2024. godine analizirani su godišnji izvještaji o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola, kao i godišnji izvještaji o obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare, dostavljeni od strane korisnika sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou, radi pripreme Konsolidovanog godišnjeg izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2023. godinu.
- ✓ U cilju analize trenutnog stanja uspostavljanja i razvoja upravljačke odgovornosti u javnom sektoru Crne Gore, odnosno delegiranja ovlašćenja rukovodiocima organizacionih jedinica za upravljanje i ostvarivanje ciljeva iz njihove nadležnosti, u junu 2024. godine sprovedene su aktivnosti na prikupljanju podataka o prenijetim, odnosno delegiranim ovlašćenjima u ministarstvima.
- ✓ Pripremljen je nacrt Pravilnika o sadržaju godišnjeg izvještavanja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole i načinu izvještavanja.
- ✓ Prisustvovanje obukama i seminarima iz oblasti unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije.
- ✓ Učestvovanje u ažuriranju materijala za predmet Upravljanje i unutrašnja kontrola.
- ✓ U decembru 2024. godine sprovedeno je sagledavanje kvaliteta uspostavljenog sistema upravljanja i unutrašnje kontrole, sa fokusom na uspostavljeni sistem upravljanja rizicima u Ministarstvu pravde i Ministarstvu zdravlja. Nacrti izvještaja sa preporukama za unapređenje ovog sistema su pripremljeni i poslani subjektima na izjašnjavanje.
- ✓ Tokom 2024. godine u saradnji sa Upravom za ljudske resurse, a u okviru Programa obuke za sticanje i unapređenje znanja, vještina i sposobnosti iz oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola u javnom sektoru, održano je 15 obuka iz oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola¹⁷ na kojima je ukupno prisustvovalo 274 službenika.

¹⁷ Teme obuka koje su organizovane: „Upravljanje rizicima“, „Izveštavanje u javnom sektoru“, „Otkrivanje i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare“, „Samoprocjena unutrašnjih kontrola“, „Upravljačka odgovornost“ i „Interne procedure“

Pregled realizacije aktivnosti iz Plana rada:

NAZIV DIREKCIJE	AKTIVNOSTI		STATUS
Direkcija za harmonizaciju upravljanja i unutrašnjih kontrola	1.	Izrada izvještaja o sagledavanju kvaliteta	REALIZOVANO
	2.	Javni poziv za predavače na Programu za oblast upravljanja i unutrašnjih kontrola	REALIZOVANO
	3.	Obuke iz oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola	REALIZOVANO
	4.	Priprema novog nacrtu Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama	NIJE REALIZOVANO
	5.	Priprema Konsolidovanog godišnjeg izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2023. Godinu (aktivnost je zajednička sa Direkcijom za harmonizaciju unutrašnje revizije)	REALIZOVANO
	6.	Izveštavanje za PFM I PAR	REALIZOVANO
	7.	Učestvovanje u radnoj grupi za PP 32 (aktivnost je zajednička sa Direkcijom za harmonizaciju unutrašnje revizije)	REALIZOVANO
	8.	Izveštavanje EK	REALIZOVANO
	9.	Izrada podzakonskih akata kojima se bliže uređuju oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola u javnom sektoru	NIJE REALIZOVANO
	10.	Učestvovanje u planiranom monitoringu SIGMA-e (aktivnost je zajednička sa Direkcijom za harmonizaciju unutrašnje revizije)	REALIZOVANO
	11.	Komunikacija sa zainteresovanim stranama	REALIZOVANO
	12.	Prisustvovanje obukama i seminarima (PEMPAL, CEF;...)	REALIZOVANO
	13.	Sagledavanje kvaliteta upravljanja i unutrašnjih kontrola	REALIZOVANO

Od ukupno 13 planiranih aktivnosti, realizovano je 11 što predstavlja **84,62%** realizacije.

b) Aktivnosti i rezultati u oblasti unutrašnje revizije

U oblasti uspostavljanja i razvoja unutrašnje revizije, aktivnosti su bile usmjerene na dalje unapređenje regulatornog okvira, uspostavljanju jedinica za unutrašnju reviziju i angažovanju unutrašnjih revizora, organizovanje i održavanje kontinuirane obuke i obuke i sertifikacije unutrašnjih revizora u javnom sektoru.

Tokom 2024. godine na jačanje kapaciteta unutrašnje revizije su bile usmjerene sljedeće aktivnosti:

- ✓ U skladu sa Pravilnikom o programu obuke i načinu polaganja ispita za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore”, br. 071/19 od 25.12.2019) u martu 2024. godine započeo je peti krug lokalizovanog Programa obuke za unutrašnjeg revizora u javnom sektoru za 22 kandidata. Do kraja 2024. godine održana su predavanja i teorijska provjera znanja za sva četiri predmeta „Osnovi nacionalnog zakonodavstva”, „Upravljanje i unutrašnja kontrola”, „Osnovi unutrašnje revizije” i „Finansijsko izvještavanje i računovostvo u javnom sektoru”;
- ✓ U izvještajnom periodu, u okviru programa kontinuiranog profesionalnog usavršavanja ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru, ukupno je održano 24 obuke¹⁸ za unutrašnje revizore

¹⁸ Za 4 grupe unutrašnjih revizora

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

raspoređene u jedinicama za unutrašnju reviziju na centralnom i lokalnom nivou. Teme su bile sljedeće: „Predstavljanje novih Globalnih standarda unutrašnje revizije sa fokusom na etičnost i profesionalizam unutrašnjih revizora”, „Revizija upravljanja kao oblast rada unutrašnje revizije sa fokusom na obavljanje revizije planiranja i izvršenja programskog budžeta”, „Sličnosti i razlike između angažmana uvjeravanja i savjetodavnih angažmana i pružanje savjetodavnih usluga u oblasti upravljanja rizicima”, „IT revizija, korišćenje CAAT i značaj revizorskog uzorkovanja”, „Osiguranje kvaliteta rada unutrašnje revizije i uloga unutrašnje revizije u prevenciji i detekciji prevare” i „Strateško i godišnje planiranje unutrašnje revizije”;

- ✓ Direkcija za harmonizaciju unutrašnje revizije u prvoj polovini 2024. godine vršila je analizu godišnjih izvještaja o radu unutrašnje revizije, dostavljenih od strane korisnika sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou u cilju pripreme Konsolidovanog godišnjeg izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru za 2023. godinu;
- ✓ Tokom 2024. godine zaposleni u Direkciji za harmonizaciju unutrašnje revizije pripremali su saglasnosti za dodatak na osnovnu zaradu za unutrašnje revizore kod korisnika sredstava budžeta na centralnom nivou u skladu sa Odlukom o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima (“Službeni list CG” br. 96/23). Saglasnost se daje na osnovu ocjene obavljenih aktivnosti unutrašnjih revizora.
- ✓ U četvrtom kvartalu 2024. godine pripremljen je predlog Uredbe o izmjenama Uredbe o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru. Na navedeni predlog, dobijena su pozitivna mišljenja nadležnih institucija i očekuje se donošenje Uredbe početkom 2025. godine. Osnovni razlog za donošenje ove uredbe je usaglašavanje Uredbe o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG“, br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/2024, 72/2024, 90/2024, 93/2024, 104/2024 i 117/24).
- ✓ Kontinuirana svakodnevna komunikacija sa unutrašnjim revizorima (održavanje redovnih neposrednih sastanaka, telefonska komunikacija, e-mail komunikacija) u cilju pružanja stručne pomoći unutrašnjim revizorima u primjeni metodologije rada unutrašnje revizije.

Ministarstvo finansija je tokom 2024.godine, shodno svojim nadležnostima koje proizilaze iz Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru i podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog zakona, sprovedo postupke izdavanja sertifikata za ovlašćenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru po osnovu 21 podnesenog zahtjeva.

Pregled realizacije aktivnosti iz Plana rada:

NAZIV DIREKCIJE		AKTIVNOSTI	STATUS
Direkcija za harmonizaciju unutrašnje revizije	1.	Učestvovanje u izradi podzakonskih akata koji proističu iz Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru	NIJE REALIZOVANO
	2.	Učestvovanje u ažuriranju materijala za predmet “Osnovi unutrašnje revizije” za potrebe obuke unutrašnjih revizora	REALIZOVANO
	3.	Priprema predloga Uredbe o izmjeni i dopunama Uredbe o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru	REALIZOVANO
	4.	Horizontalno sagledavanje kvaliteta rada jedinica za unutrašnju reviziju	REALIZOVANO
	5.	Realizacija i implementacija petog kruga Programa obuke za unutrašnjeg revizora u javnom sektoru	REALIZOVANO

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	6.	Realizacija i implementacija programa kontinuiranog profesionalnog usavršavanja ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru za 2024. godinu	REALIZOVANO
	7.	Realizacija aktivnosti iz PFM Strateškog dokumenta	REALIZOVANO
	8.	Priprema saglasnosti za dodatak na osnovnu zaradu unutrašnjim revizorima	REALIZOVANO
	9.	Pružanje stručne pomoći unutrašnjim revizorima u primjeni metodologije rada unutrašnje revizije	REALIZOVANO
	10.	Priprema različitih izvještaja iz oblasti unutrašnje revizije	REALIZOVANO
	11.	Vođenje registara iz oblasti unutrašnje revizije	REALIZOVANO
	12.	Realizacija aktivnosti u vezi PFM projekta koji finansira EU Delegacija	REALIZOVANO
	13.	Prisustvovanje obukama i seminarima	REALIZOVANO

Od ukupno 13 planiranih aktivnosti, realizovano je 12, što predstavlja **92,31%** realizacije.

c) Aktivnosti i rezultati u oblasti računovodstva i revizije

Ministarstvo finansija je tokom 2024. godine kao resorno za oblast računovodstva i procjene imovine, davalo stručna mišljenja i tumačenja zakonske regulative na zahtjev svih zainteresovanih strana. Takođe, u skladu sa svojim nadležnostima koje proizilaze iz Zakona o reviziji i Zakona o računovodstvu odnosno Uredbe o povjeravanju poslova organa državne uprave nadležnog za poslove računovodstva i revizije, vršili smo nadzor nad sprovođenjem odredbi ovih akata i ostvarivali saradnju sa profesionalnim udruženjima iz oblasti računovodstva i revizije.

U skladu sa članom 45 Zakona o reviziji Ministarstvo finansija je u martu 2024. godine donijelo Plan kontrole društava za reviziju odnosno ovlašćenih revizora za 2024. godinu na osnovu kojeg su vršeni inspekcijski nadzori.

Izradi Plana je prethodila detaljna analiza rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora. U sklopu aktivnosti na pripremi Plana kontrola rada revizora, Ministarstvo je dostavilo upitnike za revizorska društva i revizore sa ciljem prikupljanja informacija o ovlašćenim revizorima i društvima za reviziju, unutrašnjoj organizaciji društava za reviziju, njihovom odnosu sa drugim revizorima, pojedinačnim revizorskim angažmanima i analizi rizika, koje su bile korišćene kao osnova za planiranje budućeg vršenja nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora. Planom za 2024. godinu je bilo predviđeno vršenje nadzora kod 5 društava za reviziju sa visokim rizikom, kao i kod 3 društva za reviziju koji su prenešeni iz 2023. godine. Sve planirane kontrole su sprovedene.

U skladu sa donešenim Planom kontrola za 2024. godinu ovlašćena službena lica Ministarstva finansija su u toku 2024. godine izvršila nadzor nad sljedećim društvima za reviziju:

- Eurorev d.o.o. Podgorica;
- Racio-mont d.o.o. Podgorica;
- HLB Mont Audit d.o.o. Podgorica;
- DFK SPIN revizija d.o.o. Podgorica;
- ERNST & YOUNG MONTENEGRO d.o.o. Podgorica
- SFAI MONTENEGRO d.o.o. Podgorica;
- Audit Com d.o.o. Tivat;
- Agencija Auditor d.o.o. Podgorica.

Nakon sprovedenih kontrola rada društava za reviziju i ovlašćenih revizora ovlašćena službena lica su donijela 6 Rješenja o otklanjanju utvrđenih nepravilnosti. U pomenutim rješenjima dati su rokovi za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i navedena je obaveza dostavljanja Izvještaja i dokaza o otklanjanju istih.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Shodno nadležnostima, tokom 2024.godine su sprovedeni postupci po osnovu 9 zahtjeva za izdavanje licence ovlašćenog revizora kao i 2 postupka po zahtjevima društava za reviziju za izdavanje dozvola za obavljanje revizije.

Ministarstvo finansija, odnosno Direktor za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je tokom 2024. godine značajno intezivirao saradnju sa Svjetskom bankom na poljima računovodstva, finansijskog izvještavanja, revizije i nadzora nad revizijom. Navedena saradnja je od izuzetnog značaja za izgradnju naših kapaciteta, sticanje novih znanja i vještina zaposlenih u Direkciji za računovodstvo i Direkciji za nadzor nad revizijom a koje će koristiti u cilju postizanja efikasnijeg izvršavanja redovnih poslova iz svoje nadležnosti.

Ovlašćena službena lica iz Direkcije za nadzor nad revizijom su tokom 2024. godine bili učesnici na 2 događaja koji su bili organizovani od strane Centara Svjetske banke za reformu finansijskog izvještavanja (CFRR) i to: u Beču u maju 2024. godine - edukativni seminar na temu: „Odgovori na nove zahtjeve i izazove korporativnog izvještavanja i izvještavanja o održivosti.“ Seminar je održan u okviru dva ključna programa: Programa za reformu računovodstva i jačanje institucija za mala i srednja preduzeća (REPARIS za mala i srednja preduzeća) i novog Programa za unapređivanje računovodstva, revizije i izvještavanja o održivosti (EAASURE), i u oktobru 2024. godine u Bukureštu je organizovan Treći regionalni Forum za osiguranje kvaliteta revizije na temu „Jačanje kvaliteta revizije kroz saradnju.“ Prethodno pomenuti događaji i saradnja koju imamo sa Svjetskom bankom na polju nadzora nad revizijom je od izuzetnog značaja za Crnu Goru koja teži i predano radi na uspostavljanju efektivnog sistema nadzora nad revizijom koji će u konačnom da poveća kvalitet revizorskih angažmana i izvještaja i na taj način poveća povjerenje stakeholdera, zainteresovanih investitora i sveukupne javnosti u rad revizije. Pored navedenih događaja Ministarstvo finansija je kroz REPARIS program Svjetske banke bilo korisnik ekspertske podrške koja je bila usmjerena na razvoj metodologije za vršenje nadzora nad radom društava za reviziju odnosno ovlašćenih revizora, kao i kontrolnih lista koje su od značaja prilikom vršenja nadzora. Tom prilikom, angažovani eksperti su pružili pomoć prilikom vršenja samih nadzora, u vidu učešća u nadzoru, davanju određenih sugestija i komentara za poboljšanje vršenja nadzora, itd.

Takođe, predstavnici Direktorata za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola učestvovali su na Simpozijumu računovođa i revizora Crne Gore na temu „Jačanje korporativnog upravljanja u Crnoj Gori: izvještavanje o održivosti i povećanje značaja uloge revizorskih odbora“ (23-25. maja u Ulcinju).

Tokom 2024. godine je pripremljen Nacrt zakona o reviziji, sprovedena javna rasprava, tekst predloga zakona usaglašen sa nadležnim institucijama i nakon toga 20.11.2024.godine dostavljen Evropskoj komisiji na mišljenje.

U III i IV kvartalu 2024.godine su sprovedene aktivnosti koje su se ticale izrade izmjena i dopuna Zakona o računovodstvu. Do kraja godine je pripremljena draft verzija dokumenta i plan je da isti bude objavljen na javnu raspravu tokom januara 2025.godine i sredinom februara upućen EK na mišljenje.

Pregled realizacije aktivnosti iz Plana rada:

NAZIV DIREKCIJE	AKTIVNOSTI		STATUS
Direkcija za računovodstvo	1.	Učestvovanje u pripremi izmjena i dopuna Zakona o reviziji	DJELIMIČNO REALIZOVANO
	2.	Davanje stručnih mišljenja i tumačenja iz oblasti računovodstva i procjene imovine	REALIZOVANO
	3.	Nadzor nad sprovođenjem Zakona o računovodstvu i Uredbe o povjeravanju poslova organa državne uprave nadležnog za poslove računovodstva i revizije	DJELIMIČNO REALIZOVANO
	4.	Priprema izmjena i dopuna Zakona o računovodstvu	NIJE REALIZOVANO

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Direkcija za nadzor nad revizijom	5.	Saradnja sa profesionalnim udruženjima iz oblasti računovodstva i procjene imovine (Institut sertifikovanih računovođa CG, Institut računovođa i revizora, komore i udruženja ovlašćenih procjenjivača)	REALIZOVANO
	1.	Izrada godišnjeg izvještaja o obavljenim kontrolama u 2023. godini	REALIZOVANO
	2.	Izrada godišnjeg plana kontrola društava za reviziju, odnosno ovlašćenih revizora za 2024. godinu	REALIZOVANO
	3.	Vršenje nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora u skladu sa donešenim Planom kontrola za 2024. godinu	REALIZOVANO
	4.	Izrada Metodologije za vršenje nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora, izrada priručnika i radnih papira	REALIZOVANO
	5.	Prisustvovanje obukama u organizaciji ISRCG i Svjetske banke	REALIZOVANO

Od ukupno 10 planiranih aktivnosti, realizovano je 7 što predstavlja **70,00%** realizacije.

d) Aktivnosti i rezultati u oblasti procjene i praćenja fiskalnih rizika državnih kompanija

Shodno nadležnostima Direkcije za fiskalne rizike javnih preduzeća koje proizilaze iz opisa poslova definisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, ova organizaciona jedinica je tokom cijele godine u kontinuitetu vršila poslove koji se odnose na pripremu ekonomsko-finansijskih analiza, davanje mišljenja na finansijske planove i izvještaje društava koja su u većinskom vlasništvu države, kao i davanje mišljenja na finansijske planove i izvještaje nezavisnih regulatornih tijela, pripremu i ažuriranje ekonomsko-finansijske baze podataka privrednih društava u većinskom vlasništvu države, procjenu, praćenje i izvještavanje o finansijskim i fiskalnim rizicima društava u većinskom državnom vlasništvu. Pored redovnih, kontinuiranih aktivnosti, ova Direkcija je svoje ključne aktivnosti sprovodila i shodno zahtjevima kako resornih ministarstava, tako i privrednih društava (kojih shodno internom registru MF ima 50), kao i 6 regulatornih agencija.

Uvažavajući udio i značaj koji privredna društva u državnom vlasništvu imaju za crnogorsku ekonomiju i građane, neophodan je proaktivan pristup u praćenju fiskalnih rizika, posebno onih koji dolaze od sektora državnih preduzeća.

Imajući u vidu značaj unaprjeđenja oblasti upravljanja privrednim društvima u većinskom vlasništvu države, što je i prepoznato kao jedna od prioritetnih reformskih aktivnosti u okviru Programa ekonomskih reformi 2023-2025, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o obrazovanju Međuresorske radne grupe sa zadatkom da pripremi analizu regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države ("Službeni list Crne Gore", br. 049/23), kojom su imenovani članovi radne grupe, odnosno relevantni predstavnici institucija i resornih ministarstava, koji će nabolje odgovoriti zahtjevima grupe i dati puni doprinos uređenju oblasti poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države, svako iz nadležnosti svog resora. Ministarstvo finansija je pripremiло Analizu regulatornog i institucionalnog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države, kojom je predstavljeno dijagnostičko stanje u ovoj oblasti, sa identifikacijom ključnih nedostataka i predviđanjem daljeg pravca akcije. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 26.07.2024. godine usvojila Analizu institucionalnog i regulatornog okvira za poslovanje javnih preduzeća i privrednih društava u većinskom vlasništvu države. Tim povodom, Ministarstvo finansija je zaduženo da u saradnji sa

relevantnim institucijama pripremi: nacrt novog zakona o upravljanju privrednim društvima u vlasništvu države; pripremi nacrt vlasničke politike države; pripremi strategiju za upravljanje sa privrednim društvima u državnom vlasništvu sa akcionim planom dalje reforme ovog sektora.

Preduzete su i druge brojne aktivnosti sa ciljem sprovođenja ove reforme, a sve sa krajnjim ciljem povećanja korisnosti od državnog vlasništva za državu i građane.

Ministarstvo finansija je tokom 2024. godine nastavilo saradnju sa expertima MMF-a, na temu „Snaženje nadzora nad preduzećima u državnom vlasništvu“. Održano je pet misija na daljinu, koje su bile od neprocjenjivog značaja za dalju gradnju ekonomsko analitičkih kapaciteta Ministarstva finansija. Razvijen je Alat za procjenu ekonomskog stanja preduzeća u državnom vlasništvu (SOE HCT) sa jasno utvrđenom Metodologijom za sprovođenje ocjene fiskalnog rizika, koju je neophodno dalje unaprjeđivati tj. prilagođavati kontekstu crnogorske ekonomije. U dva navrata, održani su online sastanci sa po deset ključnih privrednih društava i tom prilikom analizirani su finansijski iskazi za 2023. godinu, uz sagledavanje budućih reformskih i investicionih aktivnosti koje bi imale (pozitivne ili negativne) efekte na poslovanje privrednih društava, i poslednično, imale uticaja na centralni budžet. Zaključno sa julom 2024. godine, u saradnji sa eksperatima MMF-a održane su četiri misije na daljinu, koje su bile od neprocjenjivog značaja za dalju gradnju ekonomsko analitičkih kapaciteta Ministarstva finansija. U tri navrata, održani su online sastanci sa po deset ključnih privrednih društava i tom prilikom analizirani su finansijski iskazi za 2021, 2022 i 2023. godinu, uz sagledavanje budućih reformskih i investicionih aktivnosti koje bi imale (pozitivne ili negativne) efekte na poslovanje privrednih društava, i posljednično, imale uticaja na centralni budžet.

Direkcija za fiskalne rizike javnih preduzeća Ministarstva finansija, kao odgovorna cjelina za monitoring i izvještavanje o fiskalnim rizicima preduzeća u državnom vlasništvu je pripremila prvu preliminarnu agregatnu ekonomsko-finansijsku analizu poslovanja sa nacrtom izjave o fiskalnim rizicima na osnovu finansijskih iskaza za 49 privrednih društava koje ima u svojoj evidenciji registrovanih sa preko 50% vlasništva, i to na osnovu rezultata poslovanja zaključno sa 2023. godinom. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 19. 12. 2024. usvojila Agregatnu analizu finansijskog poslovanja sektora državnih preduzeća za 2023. godinu sa izjavom o fiskalnim rizicima. Agregatna analiza je pripremljena na bazi rezultata poslovanja za 50 privrednih društava u većinskom vlasništvu države. Finansijska analiza je sprovedena korišćenjem alata za ocjenu finansijskog stanja koji je razvio MMF. (SOE HCT). Pored navedenog, praćenje i javno objavljivanje izjave o fiskalnim rizicima u skladu je sa MMF-om Kodeksom fiskalne transparentnosti, koji treba da primjenjuju sve zemlje članice MMF-a. Crna Gora je prvi put objavila pomenutu Fiskalnu izjavu, dok se u budućnosti planira njeno godišnje ažuriranje i proširivanje obuhvata podataka, sa ciljem primjene napredne prakse MMF-a.

Ministarstvo finansija je preduzelo aktivnosti na prikupljanju podataka za potrebe izrade javnog registra državnih preduzeća sa svim neophodnim i relevantnim informacijama, a sve u cilju stvaranja baze za efikasnije izvještavanje o fiskalnim rizicima koji bi poboljšali transparentnost kao i nadzornu i kontrolnu funkciju Vlade Crne Gore u ovoj oblasti. Uspostavljene su sljedeće evidencije: registar državnih preduzeća, registar članova odbora direktora i izvršnih direktora u državnim preduzećima, registar članova revizorskih odbora u državnim preduzećima. U konačnom, cilj je uspostavljanje pouzdane baze podataka i efikasnog sistema procjene i praćenja fiskalnih rizika državnih preduzeća. Javni registar je objavljen na sajtu Ministarstva finansija

Nadalje, tokom godine realizovano je nekoliko obuka za potrebe Direkcije za fiskalne rizike državnih kompanija u cilju jačanja kapaciteta i unapređenja praktičnih vještina zaposlenih da

identifikuju, analiziraju, upravljaju i otkriju različite izvore fiskalnih rizika. Pored obuka sa ekspertima MMF-a, dio obuka je organizovan u saradnji sa Institutom sertifikovanih računovođa Crne Gore, dok su određene edukacije sprovedene od strane Ekonomskog fakulteta u Podgorici, kao i putem webinara od strane Zagrebačke berze. Istovremeno, rađeno je na jačanju kapaciteta Direkcije, pa su tokom godine angažovana još dva savjetnika, pa je na kraju godine, ova Direkcija imala tri savjetnika i načelnika.

Direkcija za fiskalne rizike državnih kompanija je aktivno učestvovala u pripremi Programa ekonomskih reformi 2024-2026. godina, konkretno u okviru izrade strukturne reforme „Reforma državnih preduzeća“ koja je dalje razrađena kroz reformsku mjeru br. 2. „Uspostavljanje adekvatnog modela upravljanja i efikasnog sistema nadzora nad državnim preduzećima.“ Njen cilj je povećanje privrednog i fiskalnog potencijala preduzeća u većinskom državnom vlasništvu i smanjenje fiskalnih rizika njihovog poslovanja.

Vlada Crne Gore ima snažnu posvećenost temeljnim reformama koje su ključne za razvoj zemlje i pristupanje EU, a posebno inicijativu u određivanju prioriteta reformi državnih preduzeća. Od januara 2024. godine počela je implementacija Projekta koji se odnosi na reformu sektora državnih preduzeća koji finansira Evropska komisija. U okviru ovog projekta Svjetska banka pruža tehničku pomoć u okviru svog novog Programa izgradnje efektivnog održivog i transformacionog javnog sektora (BEST-javni sektor). Ekspertski tim je sproveo brzu procjenu državnih preduzeća u Crnoj Gori u sektoru energetike i turizma, koja pokriva ključne aspekte finansijskog, fiskalnog i korporativnog upravljanja odabranih kompanija. Do kraja 2024.godine smo sprovodili aktivnosti na izradi nacрта Zakona o upravljanju privrednim društvima u državnoj svojini i Vlasničke politike države.

Ostale aktivnosti za koje smo se načelno dogovorili da budu podržani u okviru BEST programa u narednih 12-18 meseci uključuju (1) brzu procjenu državnih preduzeća u 1-2 druga kritična sektora, (2) završetak dijagnostike integrisanog okvira SOE (iSOEF) sa fokusom na analize pravnih i upravljačkih, fiskalnih i tržišnih i konkurentskih aspekata i preporuka, (3) podrška razvoju strategije reforme DP-a, zasnovane na nalazima iSOEF-a, i (5) podršku strateškom komunikacijskom planu za reformu DP, koji bi pomogao u izgradnji podrške reformi i unutar Vlade i u javnosti.

U proteklom periodu je ekspertski tim Svjetske banke održao niz sastanaka sa timom Ministarstva finansija kao vodeće institucije u pomenutim reformskim aktivnostima. Eksperti SB su već više puta bili u CG i intenzivirane su aktivnosti i razmjena informacija i dokumentacije sa MF u cilju obezbjeđivanja nesmetane i kontinuirane implementacije projektnih aktivnosti.

Pregled realizacije aktivnosti iz Plana rada:

NAZIV DIREKCIJE	AKTIVNOSTI		STATUS
Direkcija za fiskalne rizike javnih preduzeća	1.	Priprema nacрта analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države	REALIZOVANO
	2.	Priprema nacрта uporedne analize regulatornog okvira za nadzor nad poslovanjem privrednih društava koja su u većinskom vlasništvu država članica EU	REALIZOVANO
	3.	Uspostavljanje javnog registra privrednih društava u većinskom vlasništvu države	REALIZOVANO
	4.	Priprema predloga metodologije za procjenu i praćenje fiskalnih rizika državnih kompanija	NIJE REALIZOVANO
	5.	Priprema i ažuriranje ekonomsko-finansijske baze podataka PD u većinskom vlasništvu države	REALIZOVANO
	6.	Priprema analiza finansijskog stanja PD u većinskom vlasništvu države	REALIZOVANO

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	7.	Priprema sveobuhvatne analize poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države	REALIZOVANO
	8.	Priprema nacrtu izjave o fiskalnim rizicima privrednih društava u većinskom državnom vlasništvu	REALIZOVANO
	9.	Procjena, praćenje i izvještavanje o finansijskim i fiskalnim rizicima društava u većinskom državnom vlasništvu	REALIZOVANO
	10.	Ažuriranje uspostavljenih evidencija i registra privrednih društava u državnom vlasništvu	REALIZOVANO
	11.	Realizacija obaveza po pregovaračkim poglavljima i učešće na sastancima Pododbora za ekonomiju finansije i budžet i Pododbora za industrijsku politiku	REALIZOVANO
	12.	Davanje stručnih mišljenja na Finansijske planove i izvještaje PD i nezavisnih regulatornih tijela	REALIZOVANO
	13.	Davanje stručnih mišljenja i učešće u izradi zakona, strateških dokumenata i drugih akata sa aspekta poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države i nezavisnih regulatornih tijela	REALIZOVANO
	14.	Davanje saglasnosti na donošenje i izmjene osnivačkih akata PD, na imenovanje članova Revizorskih odbora u državnim kompanijama i ostale tekuće aktivnosti	REALIZOVANO
	15.	Učestvovanje u pripremi raznih programa, izvještaja i publikacija koji se bave politikom upravljanja PD u većinskom vlasništvu države sa fokusom na predlaganje reformskih mjera za unaprjeđenje stanja	REALIZOVANO
	16.	Jačanje administrativnih kapaciteta Direkcije	REALIZOVANO
	17.	Priprema odgovora na upite kabineta ministara, predsjednika vlade, parlamenta, javnosti i međunarodnih finansijskih institucija	REALIZOVANO

Od ukupno 17 planiranih aktivnosti, realizovano je 16 što predstavlja **94,12%** realizacije.

DIREKTORAT ZA FINANSIRANJE, UGOVORANJE I SPROVOĐENJE SREDSTAVA EU PODRŠKE

Informacije o statusu ugovaranja i izvršenim plaćanjima

(Informacije o ugovorenim projektima i izvršenim plaćanjima po pojedinačnim programima koje ugovora Direktorata za finansiranje, ugovaranje i spovođenje sredstava EU podrške u svojstvu ugovornog tijela u indirektnom sistemu upravljanja pretpristupnim fondovima Evropske unije):

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2016. godinu (AAP 2016):

Ukupna vrijednost ugovorenih projekata koji su u nadležnosti Ministarstva finansija, tačnije Direktorata za finansiranje, ugovaranje i spovođenje sredstava EU podrške (CFCU), iznosi 280,248.00 EUR. Do 31. decembra 2024. godine, 5,095,942.00 EUR od raspoloživih sredstava je ugovoreno, što ujedno predstavlja 96.51% od ukupnog iznosa sredstava opredijeljenog od strane Evropske komisije u indirektnom upravljanju fondovima Evropske unije. Sa druge strane, ukupan iznos isplaćenih sredstava na nivou programa ka cjeline iznosi 5,029,974.02 EUR, odnosno 98.71% ugovorenih sredstava.

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2017. godinu (AAP 2017):

Ukupna vrijednost ugovorenih projekata koji su u nadležnosti Direktorata za finansiranje, ugovaranje i spovođenje sredstava EU podrške iznosi, 2,898,000.00 EUR. Do 31. decembra 2024. godine, 2,831,114.00 EUR od raspoloživih sredstava je ugovoreno, što predstavlja 97,69% od iznosa sredstava opredijeljenog od strane Evropske komisije. Ukupan iznos isplaćenih sredstava na nivou programa kao cjeline iznosi 2,572,519.37 EUR, odnosno 90.87% ugovorenih sredstava.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2018. godinu (AAP 2018):

Ukupna vrijednost ugovorenih projekata iznosi 2,060,000.00 EUR. Do 31. decembra 2024. godine, 1.980.552,42 EUR od raspoloživih sredstava je ugovoreno, tačnije 96.14% iznosa sredstava opredijeljenog od strane Evropske komisije. Ukupna vrijednost isplaćenih sredstava iznosi 1,677, 664.63 EUR, odnosno 84.71% ugovorenih sredstava.

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2020. godinu (AAP 2020):

Ukupna vrijednost ugovorenih projekata iznosi 9,238,234.94 EUR. Do 31. decembra 2024. godine, 8,398,225.43 EUR od raspoloživih sredstava je ugovoreno, što predstavlja 90.91% ukupnog iznosa sredstava opredijeljenog od strane Evropske komisije. Sa druge strane, ukupan iznos isplaćenih sredstava u okviru programa kao cjeline iznosi 6,844,888.80 EUR, odnosno 81.50% ugovorenih sredstava.

Višegodišnji Operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike 2015-2017 (SOPEES 2015-2017):

Ukupna vrijednost ugovorenih projekata iznosi 17,094,215.01 EUR. Do 31. decembra 2024. godine, 16,752,997.99 EUR od raspoloživih sredstava je ugovoreno, što predstavlja 98 % ukupnog iznosa sredstava opredijeljenog od strane Evropske komisije. Ukupan iznos isplaćenih sredstava u okviru datog programa iznosi 15,610,466.70 EUR, odnosno 93.18% ugovorenih sredstava.

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020 (CBC MNE-KOS):

Ukupna vrijednost ugovorenih projekata iznosi 8,280,000.00 EUR. Do 31. decembra 2024. godine, 8,229,194.39 EUR od raspoloživih sredstava je ugovoreno, a to je ujedno 99.38% ukupnog iznosa opredijeljenog od strane Evropske komisije. Sa druge strane, ukupan iznos isplaćenih sredstava na nivou programa kao cjeline iznosi 6,433,824.70 EUR, odnosno 78.18% ugovorenih sredstava.

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020 (CBC MNE-ALB):

Ukupna vrijednost ugovorenih projekata iznosi 11,730,000.00 EUR. Do 31. decembra 2024. godine, 10,707,024.26 EUR od raspoloživih sredstava je ugovoreno, što predstavlja 91.27% ukupnog iznosa opredijeljenog od strane Evropske komisije. Sa druge strane, ukupan iznos isplaćenih sredstava na nivou programa iznosi 7,364,288.21 EUR odnosno 68.77% ugovorenih sredstava.

Tabelarni prikaz prethodno navedenih podataka

	Ukupna sredstva (EU+nacionalno ko-finansiranje)	Ugovorena sredstva	% Ugovorenih sredstava od ukupnog iznosa opredijeljenih sredstava	Isplaćena sredstva	% Isplaćenih sredstava od ukupnog iznosa ugovorenih sredstava
AAP 2016	5,280,248.00	5,095,942.00	96.51%	5,029,974.02	98.71%
AAP 2017	2,898,000.00	2,831,114.00	97,69%	2,572,519.37	90.87%
AAP 2018	2,060,000.00	1.980.552,42	96.14%	1,677,664.63	84.71%
AAP 2020	9,238,234.94	8,398,225.43	90.91%	6,844,888.80	81.50%
AAP 2021 (IPA III)	2,800,000.00	429,745.00	15,35%	XX	XX
AAP 2024 (IPA III)	7,680,000.00	/	/	/	/
SOPEES 2015-2017	17,094,215.01	16,752,997.99	98%	15,610,466.70	93.18%
CBC MNE - KOS	8,280,000.00	8,229,194.39	99.38%	6,433,824.70	78.18%

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

CBC MNE - ALB	11,730,000.00	10,707,024.26	91.27%	7,364,288.21	68.77%
CBC MNE – KOS (IPA III)	7,560,000.00	/	/	/	/
CBC MNE – ALB (IPA III)	10,710,000.00	/	/	/	/
Ukupno	85,330,697.95	52,444,243.07	71.53%	45,533,626.43	85.13%

Napredak u sprovođenju ugovorenih projekata, uključujući rizike identifikovane na nivou pojedinačnih projekata:

Instrument za pretpristupnu pomoć Evropske unije 2014-2020 (IPA 2014-2020)

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2016. godinu

Od prvobitno planiranih 12 projekata, ukupno je potpisano njih 10. Tenderska procedura za jedan ugovor o uslugama, u iznosu od 1.3 miliona EUR, otkazana je usljed nepravilnosti koje su identifikovane od strane CFCU-a prilikom sprovođenja postupka ocjenjivanja ponuda u okviru datog tendera. Pored navedenog, sredstva prvobitno namijenjena grant šemi za podršku malim i srednjim preduzećima u iznosu od 800.000,00 EUR-a, preusmjerena su na direktnu budžetsku podršku za potrebe saniranja posljedica izazvanih COVID-19 pandemijom. Uspješno je završena implementacija svih potpisanih projekata u okviru ovog programa.

Od realizovanih projekata, važno je istaći projekat koji je implementiran od strane Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), koji ujedno predstavlja direktni grant (donaciju) ovoj organizaciji za podršku preduzetništvu putem pružanja konsultantskih usluga malim i srednjim preduzećima u Crnoj Gori. U pitanju je prvi ugovor potpisan sa međunarodnom organizacijom, a koji može poslužiti kao primjer dobre prakse za slične projekte koje CFCU može ugovoriti u trećoj IPA finansijskoj perspektivi, IPA 2021-2027.

Broj realizovanih provjera na licu mjesta: 1

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2017. godinu

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije je potpisan 17. decembra 2018. godine, sa krajnjim rokom za ugovaranje do 17. decembra 2021. godine, budući da za ugovaranje jednogodišnjih akcionih programa Evropska komisija uzima u obzir tzv. pravilo n + 3, što znači da sva sredstva, opredijeljena od strane Evropske komisije, moraju biti ugovorena u roku od 3 godine od stupanja na snagu Finansijskog sporazuma za određeni akcioni program. Ukupan iznos opredijeljenih sredstava je iznosio 2.898.000,00 EUR. Ukupno 20 projekata je ugovoreno u okviru navedenog programa, ukupne vrijednosti 2.831.114,00 EUR.

Implementacija 19 ugovora je uspješno realizovana, dok je ugovor koji se odnosi na eskternu evaluaciju projekata ugovorenih u okviru Programa i dalje u fazi implementacije.

Broj realizovanih provjera na licu mjesta: 3

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2018. godinu

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije je potpisan 2. decembra 2019. godine, sa krajnjim rokom za ugovaranje do 2. decembra 2022. godine. Ukupan iznos ovog programa iznosi 38.777.274,80 EUR, od čega je 2.060.000,00 EUR ugovoreno od strane Direktorata za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške. U okviru datog Programa 13 projekata je ugovoreno, od čega je implementacija projekata završena, sa izuzetkom jednog projekta koji se još uvijek implementira. Ukupna vrijednost ugovorenih sredstava na nivou Programa iznosi 1.980.552,42 EUR.

Problemi u sprovođenju Programa su identifikovani jedino u pogledu ugovora o nabavci opreme namijenjene Upravi Carina Crne Gore. Naime, problemi u nepodudarnosti tehničkih specifikacija za pomenutu nabavku opreme i opreme isporučene od strane dobavljača ugovorenog za date potrebe, rezultirale su suspenzijom ugovora od strane CFCU kao ugovornog tijela. Kao korektivne mjere, CFCU je u okviru projekta tehničke podrške za CFCU, koji se sprovodi u direktnom sistemu upravljanja fondovima Evropske unije (dakle uloga ugovornog tijela pripada Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori) angažovao nezavisnog eksperta, tačnije lokalnog sudskog tumača, te će na temelju njegovog detaljnog izvještaja biti donijeta odluka o uklanjanju suspenzije ugovora ili potencijalnog raskida ugovora uz traženje povraćaja prethodno uplaćenog iznosa dobavljaču. Tokom 2025. godine CFCU će donijeti konačnu odluku u pogledu predmetnog ugovora.

Broj realizovanih provjera na licu mjesta: 6

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2020. godinu

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije je potpisan 28. avgusta 2020. godine, sa krajnjim rokom za ugovaranje do 28. avgusta 2023. godine. CFCU je ukupno ugovorio 11 procedura, ukupne vrijednosti, U okviru ovog programa potpisan je značajan broj ugovora, tačnije njih 56, ukupne vrijednosti 8.518.225,42 EUR, odnosno 92,21% od ukupno raspoloživih sredstava na nivou programa. Implementacija 28 ugovora je u toku, 26 ugovora je uspješno realizovano, dok su preostala dva ugovora raskinuta od strane CFCU-a usljed nemogućnosti dostavljanja traženih finansijskih garancija za potrebe izvršenja avanskih plaćanja.

Identifikovani rizik odnosi se na prolongiranje provjera na licu mjesta za ugovor o nabavci opreme. Naime, u pitanju je ugovor zaključen za potrebe Uprave za inspekcijske poslove, u okviru kojeg je obavezno bilo organizovati provjere na licu mjesta, kako bi se CFCU u ulozi ugovornog tijela tijelo uvjerio u funkcionalnost i upotrebu opreme nabavljene za date potrebe.

Međutim, budući da se radi o velikom broju mjesta za održavanje terenskih provjera, odnosno područnim jedinicima Uprave za inspekcijske poslove, a CFCU usljed nedostatka kadrovskih kapaciteta nije bio u mogućnosti obići sve lokacije, traženo je izuzeće od procedura od Direktorata za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU da se napravi izuzetak u datom pogledu, te da se informacija o opremi dostavi od strane inspektora u okviru svake pojedinačne, područne jedinice van Podgorice. Međutim, izuzeće je zvanično odbijeno, jer je smatrano da prijedlog CFCU-a u pogledu pisane potvrde Uprave za inspekcijske poslove nije dovoljan dokumentovani dokaz, već da isto treba da bude pripremljeno od strane Jedinice za implementaciju projekata. Do kraja 2024. godine nije dobijena informacija od Jedinice za implementaciju projekata, uprkos činjenici da ista mora biti dostavljena što je ranije moguće, već je Jedinica za implementaciju projekata tražila rok do 21. februara da dostavi tražene informacije.

Broj realizovanih provjera na licu mjesta: 54

Višegodišnji Operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike 2015-2017

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije je potpisan 12. jula 2018. godine. Ukupna vrijednost programa iznosi 17 miliona EUR-a i, u skladu sa potpisanim Finansijskim sporazumom, rok za finalizaciju implementacije svih projekata je bio 31. decembar 2022. godine.

U okviru ovog programa svi inicijalno planirani projekti su potpisani. Implementacija 75 ugovora je uspješno završena, dok je izuzetak grant ugovor u okviru kojeg nije bilo moguće dostaviti garanciju za avansno plaćanje CFCU, te je stoga ugovor zvanično raskinut na inicijativu CFCU-a kao ugovornog tijela. Pored toga, raskinut je još jedan grant ugovor, i to usljed nepravilnosti prijavljene u okviru istog, budući da u krajnjem nije dostavljen finalni izvještaj o realizaciji projekta, te samim tim nije bilo dokumentovanog dokaza da je projekat zaista realizovan u ugovorom predviđenom roku i uz poštovanje ugovornih obaveza. Takođe, iz prethodno navedenih razloga, od grant korisnika je traženo da izvrši povraćaj neopravdano utrošenog iznosa, tačnije avansnog plaćanja, što u konačnom nije realizovano. Shodno tome, dati slučaj je prijavljen kao nepravilnost i sumnja na prevaru, te je dostavljen na dalje postupanje Osnovnom državnim tužilaštvu. Predmet je i dalje u toku.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

U skladu sa internom odlukom broj 08-908/23-183/2, Vlada Crne Gore naložila je ZZZCG da pregleda i potvrdi iznose PDV-a za sve korisnike i dostavi detaljan prikaz, uključujući listu korisnika i troškove PDV-a za sve ugovore finansirane kroz direktni grant sporazum br. CFCU/MNE/086 gdje je CFCU bio ugovorno tijelo. ZZZCG je u junu 2024. dostavio detaljan prikaz PDV-a po pojedinačnim korisnicima podgranta za svaki poziv. CFCU je zatim izvršio terensku proveru u ZZZGC kako bi potvrdio tačnost podataka u skladu sa računovodstvenim i finansijskim principima transparentnosti. Provera nije pokazala nepravilnosti niti odstupanja u usklađenosti te je nakon obavljene provjere CFCU je izdao revidirano odobrenje troškova i revidirao zahtjev za povraćaj sredstava.

Broj realizovanih provjera na licu mjesta: 1

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020

Svi pozivi za dostavljanje prijedloga projekata, tačnije njih 3, ugovoreni su, i to:

- Prvi poziv u vrijednosti od 2.019.993,38 EUR. Implementacija svih ugovora je završena,
- Drugi poziv u vrijednosti 1.910.858,60€ EUR. Implementacija 4 ugovora je u toku, dok su dva uspješno završena,
- Treći poziv za dostavljanje projektnih prijedloga, potpisano 11 ugovora u vrijednosti od 3.479.999,95 EUR. Implementacija svih ugovora je u toku i bez rizika identifikovanih u ovom pogledu.

Jedini identifikovan rizik odnosi se na grant ugovor potpisan sa Opštinom Andrijevića. Naime, usljed neopravdanosti izvještajnih perioda na adekvatan način, Opština Andrijevića je u obavezi da vrati sredstva u vrijednosti preko 90.000 EUR. CFCU je pokrenuo proceduru povraćaja sredstava u 2024. godini. Stoga, tokom 2025. godine će biti preduzete mjere u pogledu rješavanja ovog slučaja u korist svih relevantnih strana. Datom slučaju se treba posebno posvetiti, uzimajući u obzir činjenicu da, u slučaju neizvršenog povraćaja sredstava, dati predmet će biti prijavljen kao nepravilnost u korišćenju EU sredstava i dostavljen na dalje postupanje Zaštitnici imovinsko-pravnih interesa Crne Gore. U svakom slučaju, dok cjelokupna procedura traje, traženi iznos će morati biti nadoknađen Evropskoj komisiji iz budžeta Crne Gore.

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020

Svi pozivi za dostavljanje prijedloga projekata, tačnije njih 4, ugovoreni su, i to:

- Prvi poziv za dostavljanje projektnih prijedloga, ukupno ugovoreno 8 projekata vrijednosti 2.752.377,38 EUR. Implementacija svih potpisanih ugovora je uspješno završena.
- Drugi poziv za dostavljanje projektnih prijedloga, potpisano 7 ugovora ukupne vrijednosti 2.660.858,94 EUR. Implementacija svih ugovora je uspješno završena.
- Treći poziv za dostavljanje projektnih prijedloga, ukupan broj potpisanih ugovora je 6 u vrijednosti od 2.120.309,76 EUR. Implementacija ugovora je u toku.
- Četvrti poziv za dostavljanje projektnih prijedloga, potpisano 4 ugovora ukupne vrijednosti 1.530.000,00 EUR. Implementacija potpisanih ugovora je počela krajem 2024. godine / početkom 2025. godine.

Broj realizovanih provjera na licu mjesta za oba programa: 26

Instrument za pretpristupnu pomoć Evropske unije 2021-2027 (IPA 2021-2027)

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2021. godinu

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije je potpisan 15. decembra 2022. godine, što znači da je rok za ugovaranje navedenog programa 15. decembar 2025. godine. Ovaj program je ujedno i prvi program u okviru IPA III finansijske perspektive u nadležnosti CFCU-a. Shodno tome, CFCU je odgovoran za realizaciju 4 ugovora, od čega je jedan ugovor o uslugama potpisan krajem novembra 2024. godine, u vrijednosti od 429,745.00 EUR.

Međutim, kada je u pitanju ugovaranje preostale tri tenderske procedure, CFCU se suočava sa značajnim rizikom da isto neće biti moguće realizovati do krajnjeg roka za ugovaranje u okviru akreditovanog programa. Naime, kašnjenja u dostavljanju tenderske dokumentacije, ali i

nezadovoljavajuća dinamika u unaprjeđenju iste, rezultirali su kašnjenjima u pojedinačnim procedurama, te do kraja 2024. godine nije pokrenut nijedan od pomenutih tendera. CFCU mora uložiti napore tokom 2025. godine, zajedno sa Upravljačkim tijelom u Ministarstvu evropskih poslova i Nacionalnom službenicom za ovjeravanje (državna sekretarka u Ministarstvu finansija), u suprotnom sredstva opredijeljena od Evropske komisije neće biti ugovorena do definisanog roka, što sa sobom povlači nepoštovanje potpisanog Finansijskog sporazuma.

U vezi sa tim, kroz godišnje izvještavanje ka Evroskoj komisiji, CFCU je izdao rezervaciju, što znači da ne može biti izdata godišnja garancija da se program sprovodi usješno kao cjelina, obzirom da postoje visoki rizici identifikovani u okviru ovog programa. Nadalje, CFCU se u godšnjem izvještaju Evropskoj komisiji obavezao da će intenzivirati saradnju sa Jedinicom za implementaciju projekata u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Upravljačkim tijelom i Nacionalnom službenicom za ovjeravanje, u cilju uspješnog ugovaranja datog Programa.

Jednogodišnji akcioni program za Crnu Goru za 2024. godinu

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije je potpisan 13. decembra 2024. godine, sa krajnjim rokom za ugovaranje opredijeljenih sredstava do 13. Decembra 2027. godine.

CFCU je odgovoran za 8 procedura, za koje je priprema tenderske dokumentacije u toku.

Transnacionalni programi (IPA 2014-2020 i IPA 2021-2017)

CFCU je u prethodnoj godini sproveo i aktivnosti kontrole prvog nivoa u okviru pet programa iz perspektive IPA 2014-2020 (završne aktivnosti) i sedam programa u finansijskoj perspektivi IPA 2021 - 2027: tri transnacionalna (Adrion, Danube i Euro-Mediterranean), dva interregionalna (URBACT IV i Interreg Evropa) i dva trilateralna (Južni Jadran, poznat i kao Italija – Albanija – Crna Gora i Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora).

Tokom 2024. godine, prijavljeno je ukupno 75.969,00 EUR na osnovu projekata u okviru Adrion transnacionalnog programa, od kojih je 100% prihvaćeno. U okviru Dunavskog transnacionalnog programa prijavljeno je 626.032,43 EUR od čega je cjelokupan prijavljeni iznos sertifikovan (100%). Što se tiče Euro-Mediterranean transnacionalnog programa, prijavljeno je 308.893,47 EUR, a isti iznos je i sertifikovan (100%).

Kada govorimo o međuregionalnim programima, na osnovu projekata prijavljeno je ukupno 16.396,88 EUR u okviru Interreg Europe programa od kojih je 100% sertifikovano. U okviru URBACT IV prijavljeno je 10.694,76 EUR od kojih je cjelokupan prijavljeni iznos i sertifikovan (100%).

Kada je riječ o trilateralnom programu sa Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom, prijavljeno je ukupno 392.628,29 EUR, od čega je ukupan prijavljeni iznos sertifikovan (100%). U okviru programa Južni Jadran, prijavljeno je ukupno 1.722.292,93 EUR, a isti iznos je sertifikovan (100%).

Revizija je izvršena za sljedeće projekte: MED OSMoSiS (iz MED programa), MERBLE (iz ADRION programa), CRISIS, ALMONIT-MTC i PHASE (iz Programa Italija-Albanija-Crna Gora) i SAFE TOGETHER, PA. CON, Flood and Fire i ER2=S2 (iz programa Hrvatska – BiH – Crna Gora).

Ukupan revidirani iznos iznosi 3.796.138,09 EUR i tokom 2024. godine nije bilo iznosa koji je potrebno bilo vratiti za revidirane projekte.

Horizontalna pitanja

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, Direktor za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške ima 40 radnih mjesta, dok je trenutni broj zaposlenih u CFCU 32 (presjek na 31. decembar 2024. godine).

U 2024. godini raspisana su tri javna oglasa.

Što se tiče upravljanja nepravilnostima u korišćenju sredstava Evropske unije, u 2024. godini identifikovane su i utvrđene četiri nepravilnosti. Od četiri identifikovane nepravilnosti, dvije su imale uticaja na budžet Evropske unije, od čega su dva slučaja i dalje predmet postupanja Zaštitnice imovinsko-pravnih interesa Crne Gore i Osnovnog državnog tužilaštva.

Prioritet u okviru CFCU-a, sem otklanjanja rizika koji se odnose na implementaciju pojedinačnih projekata, jeste neophodnost popunjavanja preostalih radnih mjesta u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija. Naime, prethodno navedeno je prepoznato kao imperativ i od strane Evropske komisije, i to prilikom revizorske misije DG NEAR-a održane krajem novembra 2024. godine. Potrebno je da CFCU kontinuirano djeluje na jačanju kadrovskih kapaciteta, a pogotovo usljed akreditovanja novih programa u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć Evropske unije za period 2021-2027, kao i najavljene tranzicije sa indirektnog sistema upravljanja fondovima EU sa ex-ante kontrolama na indirektno upravljanje sa ex-post kontrolama, obzirom da će u tako uspostavljenom sistemu ključnu ulogu u postupku kontrole kvaliteta dokumentacije, umjesto Delegacije EU u Crnoj Gori, koja trenutno ima datu ulogu, preuzeti Direkcija za kontrolu kvaliteta u CFCU.

Dakle, u cilju adekvatnog adresiranja izazova koji slijede u trećoj IPA finansijskoj perspektivi 2021-2027, te postepenoj pripremi za članstvo u Evropskoj uniji, neophodno je raditi na jačanju institucionalnih kapaciteta, ali i dodatnim obukama koje su važne za efikasno djelovanje u IPA sistemu.

DIREKTORAT ZA UPRAVLJANJE STRUKTURAMA PRETPRISTUPNE PODRŠKE EU

Realizacija programa rada Vlade CG za 2024. i realizacija zaključaka

U skladu sa Programom rada Vlade Crne za 2024. godinu, Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU (DUSPP EU) je bio u obavezi da pripremi i Vladi dostavi na razmatranje i usvajanje informacije vezane za sljedeće aktivnosti koje se odnose na sprovođenje IPA/IPARD programa kroz model indirektnog upravljanja i to:

- 1) Definisanje organizacionih jedinica i struktura državne uprave koje će biti uključene u sprovođenje pretpristupne pomoći EU za programski period 2021-2027 (IPA III) za programe koji se sprovode u indirektnom modelu upravljanja;
- 2) Polugodišnja Informacija o realizaciji aktivnosti i projekata koji se implementiraju kroz sistem indirektnog upravljanja IPA fondovima sa prepoznatim ključnim izazovima (IPA II i IPA III);
- 3) Izmjene i dopune Uredbe o organizaciji indirektnog upravljanja sprovođenja finansijske pomoći u okviru instrumenta pretpristupne podrške Evropske unije (IPA II);
- 4) Odluka o imenovanju lica odgovornih za vršenje indirektnog upravljanja pretpristupnim fondovima Evropske Unije u okviru finansijskih perspektiva IPA II i IPA III;
- 5) Priprema Predloga akcionog plana za sprovođenje informacione bezbjednosti prema standardu ISO 27002 na nivou IPA okvira.

U tom kontekstu, Vlada Crne Gore je tokom 2024. godine, na predlog Ministarstva finansija/Direktorata za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU razmotrila i usvojila sljedeće:

- 1) Informaciju o definisanju institucionalnog okvira i uspostavljanju struktura za sprovođenje podrške Evropske unije kroz finansijsku perspektivu IPA III (2021-2027) u indirektnom modelu upravljanja, na sjednici Vlade od 13. juna 2024. godine;
- 2) Odluku o imenovanju lica u okviru akreditovanih IPA struktura odgovornih za vršenje indirektnog upravljanja pretpristupnim fondovima Evropske unije, na sjednici Vlade od 4. aprila 2024 godine;
- 3) Uredbu o izmjenama Uredbe o organizaciji indirektnog upravljanja sprovođenja finansijske pomoći u okviru instrumenta pretpristupne podrške Evropske unije (IPA II), na sjednici Vlade od 5. decembra 2024. godine;
- 4) Informaciju o realizaciji aktivnosti i projekata koji se implementiraju kroz sistem indirektnog upravljanja IPA fondovima sa prepoznatim ključnim izazovima (IPA II i IPA III) sa predlogom redefinisiranja institucionalnog okvira i uspostavljanju struktura za sprovođenje podrške Evropske unije kroz finansijsku perspektivu IPA III (2021-2027) u indirektnom modelu upravljanja, na sjednici Vlade od 25. decembra 2024. godine;
- 5) Predlog akcionog plana za sprovođenje informacione bezbjednosti prema standardu ISO 27002 na nivou IPA okvira za period 2025-2027, na sjednici Vlade od 20. decembra 2024. godine.

Informacije su pripremljene u skladu sa obavezom praćenja funkcionisanja sistema indirektnog upravljanja sredstvima pretpristupne podrške EU i u skladu sa dinamikom realizacije pojedinačnih programa, posebno uzevši u obzir ključne rizike u sistemu upravljanja EU sredstvima i potrebu tretiranja istih u cilju što uspješnijeg sprovođenja programa i povlačenja što većeg dijela dostupnih sredstava. Ostali akti koji ne sadrže informacije o definisanju institucionalnog okvira ili realizaciji aktivnosti i projekata, bile su obaveza usklađivanja postojeće strukture, institucionalnog okvira i pravnog osnova sa definisanim nacionalnim i EU zakonodavstvom.

U konačnom, usvajanjem navedenih akata, procenat uspješnosti izvršavanja aktivnosti iz PRVa koji se odnose na Direktorata za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je 100 %.

Realizacija obaveza po Programu pristupanja CG u EU

Djelokrug rada DUSPP EU nije u direktnoj korelaciji sa Programom pristupanja CG u EU, međutim, kroz članstvo u pregovaračkim radnim grupama doprinos u radu pregovaračkih grupa za nekoliko poglavlja Direktorata ima indirektnu ulogu. Naime, poštujući prirodu posla i odnosa sa Evropskom unijom, aktivno je članstvo u radnim grupama za sledeća poglavlja: Poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj; Poglavlje 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata i Poglavlje 32 – Finansijski nadzor.

Posebno je značajan doprinos u vezi pregovaračkog poglavlja 22, sa askepta upravljanja pretpristupnim fondovima Evropske unije i uspostavljanja sistema samostalnog upravljanja EU fondovima, što je i jedno od mjerila za zatvaranje ovog poglavlja. S tim u vezi, tokom 2024. godine intenzivirane su aktivnosti u dijelu izrade Akcionog plana (aužuriranje verzije iz 2015. godine) i usalgašavanja sa Evropskom komisijom, nakon čega se očekuje i podnošenje i usvajanje Akcionog plana o strane Vlade Crne Gore, što je planirano tokom 2025. godine. Primarni fokus radne grupe i Akcionog plana jeste definisanje koraka za ispunjenje završnih mjerila, sa posebnim akcentom na uspostavljanje institucionalnog okvira za sprovođenje kohezije politike EU, uključujući i formalno određivanje institucionalnih struktura (s definisanim zadacima i odgovornostima) za upravljanje Operativnim programima.

Imajući u vidu navedeno, spremnost u pogledu institucionalne strukture za upravljanje fondovima EU nakon pristupanja u velikoj mjeri će zavistiti od spremnosti i uspješnosti sistema samostalnog upravljanja pretpristupnim fondovima, posebno u pogledu sticanja iskustva i izgradnje kadrovskih kapaciteta.

Dodatno, indirektan uticaj na Program pristupanja CG u EU ima i procenat iskorištenosti dostupnih sredstava pretpristupne podrške, imajući u vidu da se kroz navedena sredstva finansiraju aktivnosti koje su u direktnoj ili indirektnoj vezi sa ispunjavanjem pojedinačnih mjerila u svim pregovaračkim poglavljima, pa se samim tim može napraviti veza između DUSPP EU kao dijela sistema samostalnog upravljanja pretpristupnim fondovima EU i procesa pristupanja CG u EU.

Realizacija Programa rada Ministarstva za 2024. godinu

Kadrovski kapaciteti

Zaključno sa krajem 2024. godine, DUSPP EU je, pored generalnog direktora, imao ukupno 12 zaposlenih. U Direkcija za upravljanje kontrolnim okvirom i nadgledanje sistema zaposleno je 6 službenika: načelnica i 5 službenika za nadgledanje sistema (od kojih je jedan službenik za nadgledanje sistema angažovan po osnovu ugovora o djelu, dok su ostali zaposleni angažovani po osnovu ugovora na neodređeno vrijeme). U Direkcija za nacionalni fond i upravljanje računima zaposleno je 6 službenika: načelnica, 4 finansijska menadžera i 1 računovođa (od kojih je jedan finansijski menadžer angažovan po osnovu ugovora o djelu, dok su ostali zaposleni angažovani po osnovu ugovora na neodređeno vrijeme).

Važno je napomenuti da su i tokom 2024. godine zabilježena dugoročna odsustva u Direktoratu (trudnička/porodiljska/roditeljska odsustva i/ili duža bolovanja), te uzevši u obzir obim posla, jačanje kadrovskih kapaciteta Direktorata od izuzetnog značaja. Shodno potrebama i analizom opterećenosti poslom, pored osnaživanja kadrovskih kapaciteta, fokus je i na preporukama Evropske komisije, kada je riječ o politici motivisanosti i zadržavanja obučanih kadrova, a posebno imajući u vidu dugoročna odsustva u Direktoratu.

U toku 2024. je došlo do promjena unutar Direktorata na rukovodećem nivou, usljed promjene generalnog direktora. Naime, na toj poziciji imenovan je dugogodišnji načelnik Direkcije za upravljanje kontrolnim okvirom i nadgledanje sistema.

DUSPP EU je, u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova/Kancelarijom Nacionalnog IPA koordinatora i Upravom za ljudske resurse i tokom 2024. godine nastavio sa sprovođenjem Plana obuka za IPA oblast, a sve u cilju obučavanja kadrova i sprovođenja motivacione politike u pogledu stručnog usavršavanja. Sveobuhvatne IPA obuke sprovedene su sa akcentom na obuku novozaposlenih službenika koji će obavljati IPA poslove. Specifične oblasti poput upravljanja rizicima i nepravilnostima, te finansijskog izvještavanja isl. iziskuju poseban tretman sa aspekta pružanja obuka i sticanja novih vještina.

Uspostavljanje i praćenje funkcionisanja sistema

Važna aktivnost na početku svake godine – dostavljanje NAO godišnjih izjava o upravljanju za sve programe za prethodnu godinu. U februaru 2024. godine, Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je pripremio i dostavio Izjavu o upravljanju za sve IPA programe za 2023. godinu, u skladu sa obavezom propisanom Zakonom o potvrđivanju okvirnog sporazuma između Crne Gore i Evropske unije. Detaljni izvještaji o procjeni NAO (Nacionalnog službenika za ovjeravanje) pripremljeni su na osnovu odgovarajućih kontrolnih okvira unutrašnje kontrole sistema i dostavljeni nadležnim direktoratima EK, uz propratne anekse koji podržavaju odrađenu procjenu NAO-a. Proces izdavanja NAO godišnje izjave o upravljanju predstavlja garanciju da je sistem u prethodnoj godini funkcionisao efikasno i efektivno. Takođe, NAO Evropskoj komisiji predstavlja i određene manjkavosti i slabosti uspostavljenog sistema, ukoliko one postoje.

Kada je riječ o politici informacione bezbjednosti, sa aspekta Upravljačke strukture, tokom 2024. godine Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je učestvovao u praćenju i otklanjanju nalaza izdatih od strane nadležnih direktorata EK, te Revizorskog tijela Crne Gore, u komunikaciji s Ministarstvom javne uprave. Kroz projekat tehničke podrške Direktoratu, koji je finansiran iz Evropske unije, angažovan je ekspert iz oblasti informacione bezbjednosti. U vezi sa navedenim, Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je, tokom 2024. godine, u saradnji sa pomenutim ekspertom, pripremio Predlog akcionog plana za sprovođenje informacione bezbjednosti prema standardu ISO 27002 na nivou IPA okvira za period 2025-2027 koji je dostavio Ministarstvu javne uprave na saglasnost, imajući u vidu aspekt pružanja usluga od strane MJU. Usvajanjem Akcionog plana ISO 27002 za IPA okvir, od strane Vlade Crne Gore, obezbijedile su se konkretne mjere informacione bezbjednosti za postizanje najvišeg nivoa informacione bezbjednosti mrežnih i informacionih sistema IPA struktura, uključujući sajber bezbjednost, podizanje svijesti službenika na IPA poslovima o važnosti stanja povjerljivosti, cjelovitosti, dostupnosti i zaštite podataka, te ispunili početni zahtjev Evropske komisije u odnosu na date preporuke u ovoj oblasti, kada je u pitanju upravljanje sredstvima Evropske unije kroz Instrument pretpristupne podrške (IPA).

Formiranjem nove Vlade, 31. oktobra 2023. godine nastupile su promjene u strukturi uspostavljenoj za indirektno/samostalno upravljanje sredstvima pretpristupne podrške EU. U tom kontekstu, nastupila je reorganizacija postojećih ministarstava, a značajna imenovanja na ključnim IPA pozicijama, poput pozicija nacionalnog službenika za ovjeravanje (NAO), nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK), zamjenika NAO, zamjenika NIPAK, koja su se desila kasnije tokom 2024., kao i postavljenja novih generalnih direktora u implementacionim agencijama, bila su predmet analize Direktorata za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU, kako u kontekstu obavezne procjene kadrovskih rješenja na uspostavljeni sistem IPA-e, tako i u kontekstu obaveze i neophodnosti izvještavanja Evropske komisije o ovakvim promjenama. Tokom 2024. godine, pratile su se kadrovske promjene na svim nivoima u okviru IPA jedinica kroz mjesečni presjek kadrovskih kapaciteta.

Takođe, u vezi sa formiranjem nove Vlade, i evidentiranim kadrovskim i organizacionim promjenama krajem 2023. i tokom 2024., nastavljena je praksa praćenja funkcionisanja IPA sistema kroz praćenje promjena i davanja mišljenja na predloge pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji

radnih mjesta u svim ministarstvima, imajući u vidu da NAO/DUSPP EU daju saglasnost na predložene pravilnike sa aspekta sprovođenja IPA/IPARD instrumenta. Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je, takođe, nakon rekonstrukcije Vlade u julu 2024. godine, zvaničnim putem informisao sva novoformirana i već postojeća ministarstva o obavezi izdavanja mišljenja NAO na dostavljene predloge akata i predloge o izmjenama akata o sistematizaciji, u skladu sa članom 40 Poslovnika Vlade Crne Gore.

U cilju zadržavanja kadra, kroz važan mehanizam motivacione politike, NAO se dostavljaju i zahtjevi za dodatke na osnovnu zaradu za IPA službenike od strane svih IPA institucija.

U prvoj polovini 2024. pripremani su ključni indikatori uspješnosti i ključni indikatori rizika koji su dostavljeni tijelima Operativne strukture na polugodišnje informisanje o rezultatima i dalje obavješćavanje NAO-a. Ovi indikatori značajno doprinose eliminaciji identifikovanih rizika i omogućavaju DUSPP EU da pravovremeno reaguje kroz podršku i preduzete korektivne mjere do konačnog uklanjanja rizika. Takođe, u odnosu na dio povlačenja sredstava iz programa podrške poljoprivredi i ruralnom razvoju (IPARD II), indikatori su postavljeni na nivou javnih poziva, kao i na nivou cjelokupnih mjera, ukazujući na očekivani nivo sprovođenja aktivnosti IPARD agencije u implementaciji IPARD II programa na polugodišnjem i godišnjem nivou.

Kada je riječ o identifikaciji i upravljanju rizicima na nivou sistema i aktivnosti projekata koji su u fazi ugovaranja ili implementacije, Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU, shodno redovnoj proceduri, dva puta u toku godine, organizuje Panel za upravljanje rizicima. Cilj Panela za upravljanje rizicima je izještavanje o identifikovanim rizicima, kao i kontinuirano praćenje istih na nivou svih IPA struktura, te sprovođenje efektivnih mjera za njihov blagovremen i adekvatan tretman, što je od ključnog značaja za uspješno upravljanje EU fondovima. Redovni izvještaji omogućavaju transparentnost i pravovremene korektivne radnje. Paneli za upravljanje rizicima, održani u julu i decembru 2024. godine, potvrdili su svoju važnost kao koordinacioni mehanizam Ministarstva finansija, dodatno osažujući institucionalnu memoriju i kadrovske kapacitete, te kontinuiranu komunikaciju i saradnju IPA institucija. Na panelima je istaknuto da je dosadašnji napredak u izgradnji sistema upravljanja rizicima osnova za dalji razvoj i pripremu kadrovskih kapaciteta za efikasno korišćenje EU fondova i u narednim fazama procesa, nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Dodatno, institucije koje učestvuju u implementaciji IPA instrumenta imaju podršku Ministarstva finansija/NAO u oblasti otklanjanja rizika u sistemu upravljanja EU fondovima.

U dijelu upravljanja nepravilnostima, nastavljena je komunikacija i saradnja sa AFCOS kancelarijom u cilju praćenja utvrđenih nepravilnosti, kao i pravovremenog djelovanja u smislu obezbjeđivanja kvalitetne i efikasne zaštite finansijskih interesa EU.

Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je tokom 2024. godine intenzivno radio na pripremi Priručnika o procedurama za višegodišnje operativne programe 2024-2027 za oblasti zapošljavanja i socijalne politike i životne sredine i klimatskih promjena, koji se implementiraju u okviru IPA III perspektive.

Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je u toku 2024. godine uputio akreditacione pakete odnosno zahtjeve za povjeravanje budžetskih zadataka Evropskoj komisiji za:

- Mjeru 4 IPARD III programa - Agro-ekološke- klimatske mjere i mjere organske proizvodnje;
- Višegodišnji operativni program za oblast zapošljavanja i socijalne politike 2024-2027;
- Višegodišnji operativni program za oblast životne sredine i klimatskih promjena 2024-2027,
- te dopunu akreditacionog paketa za Godišnji akcioni program za 2024. godinu.

U odnosu na akreditaciju Višegodišnjeg operativnog programa za oblast zapošljavanja i socijalne politike, Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU uložio je značajne napore u definisanju institucionalnog okvira, imajući u vidu uključivanje Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u ulogu Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje. Uzimajući u obzir činjenicu da će ZZZ CG prvi put vršiti ovu ulogu, pružena je maksimalna podrška u cilju pripreme službenika ZZZ CG za obavljanje specifičnih IPA poslova i relevantne dokumentacije.

Rad IPA jedinica je i tokom 2024. kontrolisan od strane DUSPa provjerama na licu mjesta po godišnjem planu provjera za navedenu godinu. Konačni izvještaji sa navedenih kontrola su izdati i dostavljeni institucijama sa sadržanim nalazima i preporukama u cilju daljeg unaprjeđenja funkcionisanja subjekata revizije i obezbjeđivanja nesmetane implementacija projekata za koje su nadležni, dok je u pripremi i Godišnji plan kontrola na licu mjesta za 2025. godinu.

Poseban fokus bio je na kontroli potrošnje dostupnih sredstava za IPARD II program. Ministarstvo finansija/Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU je u okviru koordinacije sistema upravljanja EU fondovima, uspjelo da pruži značajnu podršku Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u sprovođenju ključnih programa koji imaju dugoročan uticaj na sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja. U tom smislu, kroz finansiranje crnogorskih aplikacija ostvareno je povlačenje dostupnih EU sredstava, u približnom iznosu 90% od onog novca koji je u okviru IPARD II Programa bio na raspolaganju Crnoj Gori, odnosno da je utrošeno oko 34,7 miliona eura od opredijeljenih 39 miliona eura, iako je do prije samo godinu dana, postojao realan i značajan rizik od gubitka i neiskorišćenosti sredstava u iznosu od 11 miliona eura.

Saradnja sa Evropskom komisijom

U cilju spremnosti državnih institucija za IPA III programe održana je verifikaciona misija od strane Evropske komisije (EK), u periodu od 25. do 29. novembra 2024. godine. Misija je sprovedena od strane revizora Generalnog direktorata za susjedsku politiku i pregovore o proširenju (DG NEAR), prvenstveno u cilju uvjeravanja u funkcionalnost uspostavljenog sistema zarad procjene pripremljenih zahtjeva za povjeravanje izvršenja budžetskih zadataka za Godišnji akcioni program za 2024. godinu i višegodišnje operativne programe 2024-2027 za oblasti zapošljavanja i socijalne politike i životne sredine i klimatskih promjena.

Takođe, nastavljena je saradnja sa revizorima EK i u pogledu nalaza i preporuka za unaprjeđenje sistema. Važno je istaći da su preduzeti neophodni koraci po preporukama u vidu kreiranja adekvatnih akcionih planova i praćenja mjera za otklanjanje uočenih nedostataka. Isti su pripremani u skladu sa postavljenim rokovima, a preduzete aktivnosti su detaljno opisane i dostavljene na uvid nadležnim direktoratima EK kroz redovnu komunikaciju i propisana izvještavanja.

Finansijsko upravljanje i izvještavanje

DUSPP EU je, u saradnji sa nadležnim IPA tijelima, tokom 2024. godine kontinuirano realizovao redovne aktivnosti u vezi sa finansijskim upravljanjem i finansijskim izvještavanjem, a sve u cilju efikasnog korišćenja fondova EU i što veće apsorpcije dostupnih sredstava. U tom pogledu, aktivnosti u oblasti finansijskog upravljanja IPA fondovima, uključujući izradu finansijskih izvještaja, finansijskih projekcija, analizu likvidnosti, unos i evidentiranje podataka, vođenje računovodstvene evidencije, usaglašavanje podataka, verifikacija i odobravanje izveštaja o napretku ugovora i plaćanja za sve programe kojima se upravlja pod indirektnim upravljanjem, prenosi EU dijela sredstava i t.d., redovno su se obavljale i u propisanim rokovima.

S tim u vezi, svi relevantni izveštaji, kako godišnji (za 2023. godinu), tako i kvartalni (za IV kvartal 2023. godine i prva tri kvartala 2024. godine) su pripremljeni, za sve programe koji se sprovode u okviru modela indirektnog upravljanja IPA sredstvima. Dodatno, tokom 2024. godine sprovedena je procedura pripreme Finalnih deklaracija i prateće dokumentacije za zatvaranje sledećih IPA II programe: CAP 2014, CBC MNE-KOS 2024 i CBC MNE-KOS 2015.

Aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja tokom 2024. godine rezultirale su pripremom i slanjem Evropskoj komisiji Zahtjeva za sredstva za programe koji se sprovode u okviru modela indirektnog upravljanja, na bazi čega je uplaćeno ukupno cca. 22.1 milion eur EU dijela podrške. Naime, imajući u vidu da sredstva dostupna kroz IPA programe formalno postaju raspoloživa potpisivanjem finansijskih sporazuma, povlačenje sredstava, odnosno uplate od strane EK se vrše u tranšama, a na bazi stvarnih potreba, pa je povučeni iznos tokom 2024. godine pokazatelj intenzivnih aktivnosti u dijelu sprovođenja ugovora i realizacije plaćanja.

Važno je istaći i da je tokom 2024. godine, za ugovore koji se finansiraju iz IPA programa, realizovano cca. 29,3 miliona eur plaćanja prema ugovaračima/krajnjim korisnicima iz sredstava EU podrške, i to u cilju jačanja sistema u oblastima vladavine prava, obrazovanja, zapošljavanja, konkurentnosti i inovacija, zaštite životne sredine, isl., tako i u oblastima jačanja prekogranične saradnje sa Albanijom i Kosovom, te u oblasti unapređenja poljoprivrede.

Pored redovnih aktivnosti u dijelu finansijskog upravljanja IPA programima koji se sprovode u okviru modela samostalnog upravljanja, tokom 2024. realizovane su i aktivnosti u dijelu sprovođenja sektorske budžetske podrške, sa aspekta praćenja rokova u vezi pripreme i slanja Zahtjeva za uplatu varijabilnih tranši. S tim u vezi, kada je u pitanju sektorska budžetska podrška za oblast integrisanog upravljanja granicom, intenzivirana je saradnja sa predstavnicima resornog ministarstva, u cilju prikupljanja relevantnih podataka i objedinjavanja dokaza, koji su potrebni za ispunjenje indikatora definisanih kao preduslov za uplatu prve varijabilne tranše, koja se očekuje tokom 2025. godine. U istom duhu realizovane su aktivnosti u vezi sektorske budžetske podrške za oblast energetske efikasnosti, za koju se uplata prve varijabilne tranše očekuje takođe tokom 2025. godine. Kada je riječ o sektorskoj budžetskoj podršci za oblast reforme javne uprave i upravljanja javnim finansijama, aktivnosti tokom protekle godine su primarno bile usmjerene na proces pregovora i definisanja uslova za dobijanje dodatnih sredstava u iznosu od cca. 2.6 miliona eura za podršku jačanju kadrovskih kapaciteta u dva pilot sektora: sektor zaštite životne sredine i sektor zapošljavanja i socijalnih politika.

Važno je istaći da svaka uplata sredstava dobijenih po osnovu programa sektorske budžetske podrške predstavlja prihod budžeta Crne Gore za godinu u kojoj je uplata izvršena.

Pored prethodno navedenih programa, u okviru djelokruga rada DUSPP EU jesu i Programi Unije, sa aspekta koordinacije i praćenja uplata godišnjih kontribucija od strane resornih institucija, na bazi čega se pripremaju i šalju Zahjevi za sredstva EK, koji predstavljaju osnov za refundaciju dijela plaćenih godišnjih kontribucija. S tim u vezi, tokom 2024. godine DUSPP je nastavio da koordinira resorne institucije u cilju uspostavljanja adekvatnog sistema razmjene informacija i komunikacije. Dodatno, za potrebe refundacije dijela plaćenih godišnjih kontribucija za 2023. godinu u novembru 2024. godine potpisan je i ugovor između Ministarstva finansija i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Na bazi potpisanog ugovora, ali i potpisanog ugovora koji se odnosio na refundaciju dijela plaćenih godišnjih kontribucija za 2022. godinu, tokom 2024. godine pripremljeni su Zahtjevi za sredstva, na bazi kojih je dobijena EU podrška u iznosu od cca. 1 milion eur, što je predstavljalo prihod budžeta Crne Gore.

Kada je u pitanju djelokrug rada Direktorata, važno je istaći i aktivnosti u dijelu sprovođenja programa Reformske agende, koji je tokom druge polovine 2024. godine predstavljao fokus crnogorske administracije, posebno uzevši u obzir značajan iznos finansijskih sredstava koje je EU opredijelila za Crnu Goru po ovom osnovu. S tim u vezi, usaglašavanje Ugovora o zajmu bila je jedna od prioritarnih aktivnosti, ali i koordinacija u dijelu izrade implementacionih planova i sprovođenja reformi iz dijela nadležnosti Ministarstva finansija, kroz podršku zamjenici predsjedavajuće Koordinacionog tijela za program Reformske agende. Kao značajno, važno je istaći i da je pripremljen i poslat Zahtjev za uplatu predfinansiranja u okviru Reformske agende, po osnovu kojeg se uplata očekuje tokom 2025. godine.

Kao značajno važno je pomenuti i dobijanje finansijske podrške u okviru strateškog projekta koji se finansira iz programa Intereg Južni Jadran (cca. 600.000,00 eura), u kojem je DUSPP EU jedan od projektnih partnera, pa je u skladu sa tim započeta koordinacija aktivnosti i detaljno planiranje koraka implementacije samog projekta, budući da su dobijena finansijska sredstva značajna podrška u radu Direktorata i realizaciji aktivnosti iz oblasti rada Direktorata.

*Chart 1: Akcioni i bilateralni programi koji se sprovode u okviru modela indirektnog upravljanja (IPA II vs. IPA III)*¹⁹

¹⁹ Iznosi su dati u cca. milionima eur i odnose se na EU dio sredstava u okviru navedenih programa. Dostupna sredstva za IPA III programe uključuju samo sredstva za programe za koje su potpisani Finansijski sporazumi zaključno sa 31/12/2024.

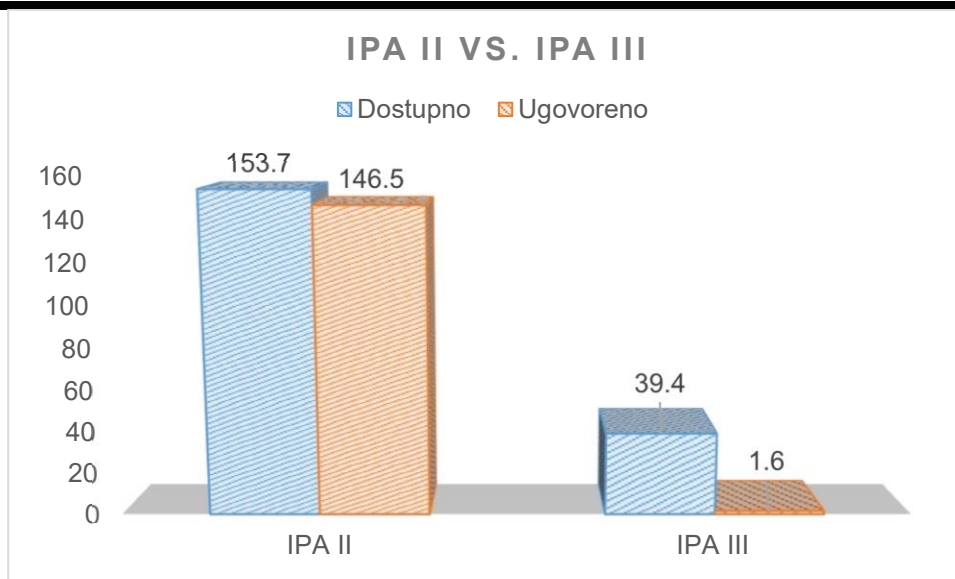

Chart 2: IPA III programi sektorske budžetske podrške²⁰

Specifične aktivnosti definisane procedurom izvršenja Godišnjeg plana rada DUSPP EU za 2024.

godinu

U skladu sa Godišnjim planom rada Direktorata za upravljanje strukturama pretprijetne podrške EU, izvršene su i sljedeće specifične aktivnosti koje se odnose na oblast internog kontrolnog okvira, nadgledanja sistema i finansijskog izvještavanja:

- Priprema međuresornih operativnih i implementacionih sporazuma
- Učešće na koordinacionim sastancima sa predstavnicima Delegacije EU u Crnoj Gori
- Priprema i odobrenje priručnika o procedurama i relevantnih izuzeća od procedura
- Priprema mišljenja na dostavljene sporazume, programe i izmjene programa sa aspekta sertifikacione, kontrolne i finansijske uloge NAO

²⁰ Iznosi su dati u % iznosu u odnosu na ukupan iznos sektorske budžetske podrške za IPA III period – 52.5 miliona eur.

IBM – Integrirano upravljanje granicom.

PAR and PFM - Reforma javne uprave i upravljanje javnim finansijama.

- Praćenje svih horizontalnih aktivnosti i podrška u pripremi relevantnih aneksa od strane IPA strukture
- Praćenje primjene procedure primopredaje u IPA institucijama
- Praćenje otvorenih preporuka Revizorskog tijela
- Slanje finansijskih projekcija za potrošnju sredstava opredijeljenih kroz programe ka EK
- Procesuiranje zahtjeva za plaćanje
- Procedure zatvaranja programa iz IPA II perspektive.

DIREKTORAT ZA UPRAVLJANJE JAVNIM INVESTICIJAMA I POLITIKU JAVNIH NABAVKI

Javne nabavke

Regulatorni okvir i evropske integracije

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list Crne Gore", br. 074/19 od 30.12.2019, 003/23 od 10.01.2023, 011/23 od 27.01.2023.), usvojen krajem 2022. godine počeo je sa primjenom od januara 2023. godine.

U svrhu primjene novih zakonskih rješenja, u 2024. godini donešeni su sljedeći podzakonski akti:

- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki („Sl. list Crne Gore“, br. 49/24 od 29. maja 2024. godine, 114/24 od 29. novembra 2024. godine);
- Pravilnik o obrascu izjave privrednog subjekta („Sl. list Crne Gore“, br. 114/24 od 29. novembra 2024. godine);
- Uredba o dopuni Uredbe o listi vojne opreme, postupku i načinu sprovođenja nabavki u oblasti odbrane i bezbjednosti („Sl. list Crne Gore“, br.67/24 od 12. jula 2024. godine).

Novim zakonskim rješenjima, mijenjan i adaptiran je i Pravilnik o načinu rada i korišćenja elektronskog sistema javnih nabavki, kao i Uputstvo za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki.

U cilju olakšavanja primjene novih podzakonskih akata, donešeni su sljedeći akti:

- Uputstvo za ponuđače za podnošenje zahtjeva za monitoring postupka jednostavne nabavke;
- Uputstvo za kreiranje izjave privrednog subjekta za naručioce,
- Uputstvo za kreiranje izjave privrednog subjekta za ponuđače i,
- Uputstvo za kreiranje Obrasca 2 u jednostavnim nabavkama za naručioce.

U cilju uvažavanja sugestija iz Izvještaja Evropske komisije i kao rezultat naših aktivnosti koje se odnose na korišćenje jednostavnih nabavki i njihovog udjela u ukupnoj vrijednosti nabavke, Ministarstvo finansija je uvelo kontrolni mehanizam za ovu vrstu nabavke kroz monitoring ovih postupaka. Navedeni mehanizam je počeo sa radom od 1. januara 2024. godine. Njime se omogućava ponuđačima koji učestvuju u postupcima jednostavnih nabavki da podnesu zahtjev za monitoring postupka. Na taj način sprječava se kršenje osnovnih principa javnih nabavki i moguće nepravilnosti pri sprovođenju ove vrste postupaka.

Zahtjev za monitoring postupka jednostavne nabavke podnešen od strane zainteresovanog ponuđača zaustavlja sve radnje naručioca u postupku. Od početka funkcionisanja ovog mehanizma, podnešeno je ukupno 160 zahtjeva za monitoring postupka jednostavne nabavke. Od tog broja, u 36 slučajeva je potvrđena odluka naručioca, u 76 slučajeva je Ministarstvo finansija predložilo ispravku nepravilnosti, dok je dato 12 predloga za poništenje postupka jednostave nabavke. Od ukupno 16 postupaka koji su proslijeđeni inspekciji na postupanje, u 2 slučaja nijesu nađeni propusti, u 3 je utvrđena nepravilnost ali nije propisana prekršajna mjera, u 4 je izrečena mjera ukazivanja, dok u 7 slučajeva nije dostavljeno mišljenje inspekcije.

Sredinom 2024. godine donešena je nacionalna Strategija za borbu protiv korupcije za period 2024-2028. godine, u kojoj je oblast javnih nabavki prepoznata kao značajan segment i adresirana kroz 3 mjere koje imaju za cilj borbu protiv korupcije u ovoj oblasti, i to:

- Obezbijediti tehničku podršku koja ima za cilj razmjenu iskustava i najbolje prakse koja se odnosi na monitoring javnih nabavki;
- Unaprjeđenje elektronskog Sistema javnih nabavki uvođenjem funkcije detektovanja/upozoravanja na postojanje korupcije u postupku javne nabavke (red flags);
- Izraditi i dostavljati godišnje izvještaje o realizaciji javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama na lokalnom nivou.

Pripremljen je Etički kodeks u oblasti javnih nabavki i objavljen na e-sistemu nabavki, na: <https://cejn.gov.me/CodeOfEthics>, a planira se i održavanje odgovarajućih obuka za učesnike u sistemu javnih nabavki.

U okviru pregovaračkog procesa za Poglavlje 5 – javne nabavke, pripremljen je i poslat Evropskoj komisiji sveobuhvatni izvještaj o realizaciji aktivnosti za ispunjavanje završnih mjerila u ovom poglavlju. Evropska komisija je dostavila komentare na Izvještaj na koje je odgovoreno i očekuje se da, u skladu sa predviđenom dinamikom, Poglavlje 5 bude privremeno zatvoreno u II kvartalu 2025. godine.

Statistički podaci koji se odnose na sistem javnih nabavki u Crnoj Gori - Izvještaj o javnim nabavkama

Zakon o javnim nabavkama („Sl. list CG“, br: 74/19, 03/23 i 11/23) u članu 182 propisuje da Ministarstvo finansija sačinjava statistički izvještaj o javnim nabavkama na godišnjem nivou za prethodnu godinu i izvještaj dostavlja Vladi, najkasnije do 31. maja tekuće godine. Nakon usvajanja, Ministarstvo objavljuje Izvještaj na svojoj internet stranici.

Pored godišnjeg izvještaja, Ministarstvo je u obavezi da priprema i dostavlja Vladi i polugodišnje izvještaje o sprovedenim postupcima javnih nabavki, čime se pojačava funkcija monitoringa sistema javnih nabavki i stvaraju preduslovi za definisanje aktivnosti u pravcu poboljšanja sveukupne politike javnih nabavki u zemlji.

U statističkom dijelu Izvještaja o javnim nabavkama dat je prikaz nacionalnog sistema javnih nabavki sa kvantitativnog aspekta procjene i ocjenjivanja sistema javnih nabavki. Podaci koji su prikazani u ovom izvještaju rezultat su elektronski prikupljenih podataka od strane svih naručilaca. Statistički dio izvještaja sadrži sveobuhvatne informacije, rangirane po prioritetima u želji da se ciljevi politike u javnim nabavkama mjere na kvantitativan, pouzdan i uporediv način, za pojedine segmente i na period od četiri godine.

Upotrebom elektronskog sistema javnih nabavki (CEJN-a) omogućena je efikasnija, preciznija i brža obrada podataka, kao i novi parametri u izvještavanju o kojima će biti više riječi u daljem tekstu.

Elektronski sistem javnih nabavki

Elektronski sistem javnih nabavki (<http://cejn.gov.me>) je u potpunosti operativan i pokriva 100% svih postupaka javnih nabavki koje se sprovode u državi.

U skladu sa preporukama Evropske komisije vezanim za kontinuirano unapređivanje rada CEJN-a, sistem je u toku 2024. godine unapređivan dodavanjem novih funkcionalnosti – u januaru je uvedena funkcionalnost kojom se omogućava podnošenje zahtjeva za monitoring jednostavne nabavke (aplikativni dio za naručioca, ponuđača i zaposlene u Ministarstvu finansija na poslovima monitoringa); u junu je uvedena mogućnost objavljivanja međuvladinih sporazuma i ugovora sa trećim zemljama na e-sistemu; uvedena je i funkcija za izvještavanje o nabavkama koje sprovode diplomatsko-konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu. Dodatna unapređenja e-sistema nabavki sprovedena su kroz aktivnosti projekta u saradnji sa Delegacijom EU u Crnoj Gori, a uključuju elektronsku izjavu privrednog subjekta (aplikativni dio za naručioce i ponuđače), kao i unapređenje aplikativnog dijela softvera namijenjenog ponuđačima u vidu različitih obavještenja i izvještaja.

Povezivanje sa kaznenom evidencijom Ministarstva pravde je započeto, i očekuje se početak implementacije u I kvartalu 2025. godine.

Planirana unapređenja elektronskog sistema javnih nabavki u predstojećem periodu odnose se na uvođenje red flags-a, odnosno detektovanja potencijalnih nepravilnosti u postupcima javnih nabavki

što je ujedno i mjera AP Strategije za borbu protiv korupcije u Crnoj Gori za period 2024-2027, kao i rad na uvođenju funkcije praćenja realizacije ugovora o javnim nabavkama.

Prema podacima sa sistema, broj ponuda po postupku javne nabavke - indeks konkurentnosti u 2024. godini iznosio je 3,3²¹ što predstavlja ispunjenje projektovanih ciljeva za dati period.

Sredinom januara 2025. godine sistem ima ukupno 12936 korisnika. Ukupno registrovanih ponuđača ima 6253, od kojih je aktivno registrovano njih 4401. Broj započetih postupaka u sistemu od početka rada je 30039, dok je broj zaključenih ugovora 25617 (u izvještajnom periodu započeto je 9376 postupaka i sklopljeno 6727 ugovora o javnim nabavkama).

Godišnji izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori za 2024. godinu koji će sadržati detaljnu relevantnu statistiku biće pripremljen i, nakon usvajanja od strane Vlade najkasnije do 31. maja 2025. godine, biće javno dostupan.

Profesionalizacija i ostala poboljšanja u sistemu

S obzirom na to da je početkom 2023. godine stupio na snagu novi zakonski okvir, fokus aktivnosti Ministarstva finansija tokom cijelog izvještajnog perioda bilo je jačanje administrativnih kapaciteta i podizanje nivoa profesionalizacije zaposlenih u javnim nabavkama, što je aktivnost koja se sprovodi u kontinuitetu.

Na temu primjene propisa u oblasti javnih nabavki i novih zakonskih rješenja Ministarstvo je sprovelo 9 obuka za 220 polaznika.

Na temu korišćenja CEJN-a organizovane su dvije obuke za 25 polaznika.

Ministarstvo je, u saradnji sa SIGMA-om, organizovalo i specijalističku obuku na temu IN-HOUSE nabavki za 21 polaznika, dok su u saradnji sa SIGMA-om i USAID održane obuke na temu dinamičkog Sistema nabavki (Dynamic Purchasing System).

Takođe, organizovane su obuke vezano za donošenje Pravilnika o elektronskoj izjavi privrednog subjekta kao i za korišćenje odgovarajuće nove funkcionalnosti CEJN-a, kojima je prisustvovalo oko 300 polaznika.

U saradnji sa SIGMA-om pripremljen je novi Program i način stručnog osposobljavanja i usavršavanja u oblasti javnih nabavki, čije se usvajanje očekuje početkom 2025. godine. Stručni ispit za rad na poslovima javnih nabavki se polaže po programu za polaganje ispita, pred Komisijom i sastoji se od pismenog i usmenog dijela.

Ministarstvo finansija u kontinuitetu organizuje i polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki. Ispit je do sada položilo 934 službenika za javne nabavke, dok je ukupno 681 naručilaca registrovano u Crnoj Gori. U nastavku su informacije o sertifikaciji službenika za 2024. godinu.

Polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki je sprovedeno kontinuirano, elektronskim putem dok se usmeni dio ispita sprovodio neposredno pred komisijom, u manjim grupama.

U toku 2024. godine, Direktor za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki je realizovao 6 ispitnih rokova, sa ukupno 66 službenika koji su položili ispit, što čini ukupnu brojku od 934 sertifikovanih službenika za rad na poslovima javnih nabavki u Crnoj Gori.

Stepen zainteresovanosti za stručno osposobljavanje i usavršavanje i pored velikog broja obučanih i sertifikovanih službenika je u konstantnom rastu i u prilog tome govori činjenica da se kao kandidati za polaganje stručnog ispita pored službenika za javne nabavke prijavljuju i predstavnici privatnog sektora i druga zainteresovana lica. Takođe, navedeni podaci ukazuju na važnost usavršavanja i unaprjeđenja znanja u oblasti javnih nabavki.

Strateški okvir u oblasti javnih nabavki i JPP

Strategija unaprjeđenja politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine, usvojena je u oktobru 2021. godine, implementira se u skladu sa Akcionim planovima koji se usvajaju se na godišnjem nivou.

²¹ Konačan procenat će biti poslije izrade Godišnjeg izvještaja

U skladu sa propisanim obavezama, u toku je priprema Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za 2024. godinu koji će sadržati zaključke i preporuke na osnovu kojih će se pripremiti Akcioni plan za 2025. godinu.

Takođe, veliki broj aktivnosti koje se na godišnjem nivou definišu radi ispunjenja operativnih ciljeva strategije imaju kontinuiran karakter, kao što su obuke, edukacija učesnika u sistemu javnih nabavki, aktivnosti u sklopu započetih projekata tehničke pomoći koji traju više od jedne godine, međuinstitucionalna saradnja i slično, te se prenose u Akcioni plan za tekuću godinu. Broj aktivnosti u okviru Operativnog cilja ne mora garantovati njegovo ispunjenje, već je naglasak na efektivnim koracima koji se na tom planu projektuju i njihovoj efikasnoj implementaciji.

Do sada, usvojeni Izvještaj za 2023. godinu sa AP za 2024. godinu, su relevantni za implementaciju strateškog okvira u oblasti javnih nabavki i JPP su javno dostupni na Internet stranici Ministarstva finansija, na: <https://www.gov.me/clanak/strateski-dokumenti>.

U pripremi je Izvještaj za 2024. godinu sa Predlogom Akcionog plana za 2025. godinu.

Statistika o sprovedenim pregovaračkim postupcima u 2024. godini, izdavanje mišljenja

U skladu sa članom 65 Zakona o javnim nabavkama, naručilac je dužan da prije pokretanja pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje pribavi mišljenje Ministarstva, osim u slučaju iz člana 59 stav 1 tačka 3 ovog zakona. Ministarstvo mišljenje iz stava 2 ovog člana daje, bez ispitnog postupka, na osnovu dostavljenih dokaza, u roku od osam dana, od dana prijema potpune dokumentacije.

<i>Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva na javno nadmetanje u 2024. godini</i>	
Broj usvojenih zahtjeva	18
Broj odbijenih zahtjeva	9
Nije dopunjen zahtjev u roku	2
Odustali od zahtjeva	0
Ukupno:	29

Preporuke i ključne aktivnosti u 2025. godini:

- ✓ Dalje unapređenje elektronskog sistema javnih nabavki, kroz uvođenje novih funkcionalnosti i jačanje interoperabilnosti i anti-koruptivnih mehanizama;
- ✓ Donošenje novog strateškog okvira u oblasti javnih nabavki i JPP;
- ✓ Osnaživanje anti-korupcijskih mehanizama u oblasti javnih nabavki.

Javno – privatno partnerstvo

Kao rezultat reformi usmjerenih ka kreiranju povoljnih uslova za investicije, 2019. godine uspostavljen je uređen sistem za sprovođenje politika i projekata na bazi javno-privatnog partnerstva, usvajanjem Zakona o javno-privatnom partnerstvu ("Sl. list CG", br. 073/19) koji je usklađen sa relevantnom pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti (Direktiva 2014/23/EU), kao i prateća podzakonska regulativa.

Javno-privatno partnerstvo u Crnoj Gori bazira se na iskustveno najboljim međunarodnim osnovama. Cilj je da se usvajanjem standarda koji predstavljaju dobru praksu razvijenih zemalja, kreira povoljna klima za investore, koja će, po principima i politikama, biti slična onoj u kojoj svoje projekte razvijaju u zemljama zapadne Evrope.

Uvažavajući navedeno, trenutni fokus nam je na boljem razumijevanju i efikasnijoj implementaciji regulatornog okvira. S tim u vezi, zadatak koji je pred nama je da unaprijedimo znanje i vještine za primjenu propisa i standarda, pri kreiranju novih rješenja i kvalitetnijih projekata, u funkciji razvoja društva u cjelini. Dodatno, podizanje svijesti o ulozi i značaju javno–privatnog partnerstva na

nivou lokalnih samouprava od izuzetne je važnosti, posebno u manje razvijenim predjelima Crne Gore, koja obiluju neiskorišćenim resursima usled nedovoljnih sredstava za njihovu valorizaciju.

Ključne aktivnosti u oblasti javno-privatnog partnerstva u 2024. godini odnosile su se na:

- Unapređenje vještina za prepoznavanje i implementaciju investicionih ideja, koje se realizuju po modelu javno-privatnog partnerstva;
- Međunarodno prenošenje iskustva u vezi sa kreiranjem i primjenom politika koje se odnose na javno-privatno partnerstvo;
- Saradnja sa međunarodnim organizacijama;
- Kreiranje dodatnih materijala u svrhu bolje primjene regulatornog okvira u oblasti javno-privatnog partnerstva;
- Pružanje podrške javnom partneru u cilju boljeg razumijevanja i sprovođenja regulatornih rješenja za uspostavljanje i realizaciju saradnje javne i private strane za pružanje javnih usluga, kako bi kroz partnerske odnose obezbijedili bolju vrijednost za društvo u cjelini;
- U okviru saradnje sa Prijestonicom Cetinje, opštinom Berane i opštinom Petnjice date su smjernice za primjenu zakonskih rjesenja u odnosu na konkretne predloge JPP projekata;
- Elektronska realicija aktivnosti u postupcima izbora privatnog partnera u projektima javno-privatnog partnerstva.

Unapređenje vještina za realizaciju investicionih poduhvata po modelu javno-privatnog partnerstva uz podršku međunarodnih organizacija

Aktivnosti na unapređenju politika za iniciranje i sprovođenje projekata javno-privatnog partnerstva sprovode se uz podršku međunarodnih institucija, gdje smo uspostavili saradnu sa ozbiljnim institucijama poput UNDP-a, EBRD-a, Svjetske banke, Američke ambasade, USAID-a, RESPA-e, OECD-a.

Konstantna potreba za razvojem vještina i usvajanjem dobre prakse razvijenih zemalja u ovoj oblasti zahtijeva iznova uključivanje i drugih institucija čije iskustvo i međunarodni kontakti mogu osnažiti našu malu ekonomiju idejama i postupanjima razvijenijih od nas.

Ministarstvo finansija, u saradnji sa UNDP-om (u okviru projekata: "Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori") uz ekspertsku podršku SIGMA-e u februaru 2024. godine u Budvi, organizovalo je okrugli sto za predstavnike lokalnih samouprava, i nadležnih resora na centralnom nivou. Uspješno je pokrenuta diskusija o značaju saradnje javnog i privatnog partnera, kao optimalnog modela saradnje za rast broja kvalitetnih infrastrukturnih projekata, kao i manjih funkcionalno i ekonomski značajnih projekata. Važno je napomenuti da je, nakon događaja, Prijestonica Cetinje, inspirisana diskusijom na ovu temu, započela aktivnosti na procjeni mogućnosti za izradu staračkog doma na Cetinju, po modelu javno-privatnog partnerstva.

U saradnji sa RESPA-om 9. i 10. maja Ministarstvo finansija organizovalo je studijsku posjetu institucijama Hrvatske nadležnim za realizaciju projekata javno-privatnog partnerstva za predstavnike Ministarstva finansija (5 predstavnika). Predstavnici Agencije za investicije (2 predstavnika) takođe su učestvovali u ovoj aktivnosti).

Uz podršku UNDP-a, u organizaciji Ministarstva finansija, 5. i 6. juna 2024. godine održan je Okrugli sto u Baru, čime je nastavljena diskusija sa predstavnicima lokalnih samouprava (Petnjica, Glavni grad, Tivat, Cetinje, Berane, Kolašin, Žabljak, Bar, Agencija za investicije Crne Gore Privredne komore Crne Gore i Američke privredne komore u Crnoj Gori, o modalitetima saradnje u procesu realizacije investicionih ideja kroz javno-privatno partnerstvo.

Cijeneći važnost dijaloga, razmjene iskustava i usvajanja naprednih modela saradnje javnog i privatnog partnera, obezbijedili smo razmjenu dobre prakse sa saradnicima iz Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Republike Srbije.

Ministarstvo finansija-Direktorat za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki je, uz podršku Evropske komisije, kroz instrument TAIEX, u periodu od 30. septembra do 4. oktobra 2024. godine bilo domaćin ekspertske misiji sa ciljem jačanja kapaciteta za realizaciju investicionih projekata po modelu javno-privatnog partnerstva, sa fokusom na oblast zdravstva. Misija je okupila ključne aktere

iz oblasti zdravstva, uključujući predstavnike Ministarstva zdravlja i Montefarm-a, omogućavajući dijalog o prioritetnim projektima i strategijama za unapređenje zdravstvene infrastrukture. Dodatno, smjernice i iskustva za modernizaciju infrastrukture, unapređenje politika iz oblasti javno-privatnog partnerstva podijeljene su i sa predstavnicima lokalnih samouprava iz Glavnog grada Podgorice, Prijestonica Cetinje, opština Tivat i Žabljak, kao i predstavnicima Agencije za investicije Crne Gore. Ova inicijativa dio je šireg napora Vlade Crne Gore da unaprijedi infrastrukturu i poboljša dostupnost javnih usluga. Udruženim resursima, uz ekspertizu privatnog sektora teži se bržoj realizaciji investicija, modernizaciji, većoj efikasnosti i dugoročnoj stabilnosti.

Ekspertska misija iz Republike Hrvatske razmatrala je pravne i finansijske aspekte za razvoj javno-privatnog partnerstva, kao i primjere dobre prakse Evropske unije. Kontinuirana edukacija u oblasti javno-privatnog partnerstva od suštinskog je značaja za uspjeh ovakvih projekata, omogućavajući primjenu najboljih praksi i efikasan odgovor na kompleksne izazove.

Kreiranje materijala u funkciji efikasnije implementacije regulatrnih rješenja i prezentovanja novih ideja za primjenu ovog vida investiranja u praksi-Prenošenje iskustva sa studijskih posjeta

-BROŠURA „Javno-privatno partnerstvo“

Sa ciljem da primjeri investicionih projekata, realizovanih po modelu javno-privatnog partnerstva, koji su prezentovani tokom studijskih posjeta Rigi, Bratislavi i Zagrebu budu od koristi potencijalnim inicijatorima investicionih ideja na državnom i lokalnom nivou, uz podršku UNDP-a izrađena je brošura sa konkretnim primjerima JPP projekata iz međunarodne prakse. Aktivnost se realizuje uz podršku UNDP-a.

-Promovisanje JPP modela na vladinim tijelima

Na prvoj sjednici Savjeta za javne investicije, kojim predsjedava premijer, uz učešće resornih ministara i ključnih institucija u realizaciji kapitalnih projekata, održanoj u martu 2024. godine dokument Politika javno-privatnog partnerstva (JPP) - Identifikovani prioritetni projekti i sektori, prezentovan je Savjetu za javne investicije, čime smo dodatno skrenuli pažnju na mogućnosti koje ovaj model investiranja pruža.

-Regionalna konferencija o javno-privatnom partnerstvu

Agencija za investicije Crne Gore, Ministarstvo finansija uz program SIGMA organizovali su II Regionalnu konferenciju o javno-privatnom partnerstvu, susret stručnjaka iz regiona u okviru oblasti javno-privatnog partnerstva (28-30 oktobar 2024. godine). Konferencija je okupila vodeće stručnjake, predstavnike međunarodnih organizacija, institucija i kompanija iz regiona. U okviru panela analizirani su dosadašnji rezultati, aktuelni izazovi i identifikovane mogućnosti za nove projekte.

DIREKTORAT ZA BUDŽETSKU INSPEKCIJU, SUZBIJANJE NEPRAVILNOSTI I PREVARA

Vlada Crne Gore utvrdila je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu finansija, koji je stupio na snagu 3.1.2025. godine, kojim su utvrđena radna mjesta i organizacija Direktorata za inspeksijski nadzor i zaštitu finansijskih interesa EU.

Na osnovu Odluke Vlade koja je stupila na snagu 01.10.2024. godine, Ministarstvo finansija je preuzelo službenike i opremu inspekcije za javne nabavke i inspekcije za igru na sreću kao i druge službenike iz Uprave za inspeksijske poslove.

Slijede izvještaji po direktijama za određene inspeksijske nadzore.

Izveštaj o radu budžetske inspekcije

U budžetskoj inspekciji sistematizovano je osam radnih mjesta za inspektore, uključujući glavnu inspektorku. U izvještajnoj godini su bila popunjena 2 i to glavna inspektorka i inspektor/ka I, (od kojih su popunjena jedan dipl. pravnik, jedna diplomirana ekonomistkinja – odnosno do 01.07.2024.godine

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

dvije diplomirane ekonomistkinje). Imajući u vidu složenost inspekcijskog nadzora koji vrši budžetska inspekcija, ministar finansija je u skladu sa članom 4 stav 3 Zakona o inspekcijskom nadzoru, tokom 2024.godine ovlastio više službenika Ministarstva finansija da vrše inspekcijski nadzor iz postojeće budžetske inspektore, u zavisnosti od predmeta i obima inspekcijskog nadzora.

Nadležnosti

Budžetska inspekcija vrši nadzor nad sprovođenjem Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakonu o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, Zakonom o računovodstvu u javnom sektoru kao i ostalih relevantnih propisa i podzakonskih akata.

Inspekcijski nadzor

Ova inspekcija je realizovala svoje aktivnosti u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa Planom nadzora budžetske inspekcije za 2024.godinu. Korektivni faktor planu nadzora u izvještajnoj godini, bile su i inicijative za vršenje inspekcijskog nadzora, po kojima se prioritetno postupa. Takođe, veliki je broj pravnih subjekata u većinskom vlasništvu države i lokalne samouprave koji su zastupljeni u Planu nadzora za 2024.godinu, od čega je značajan broj komunalnih preduzeća, gdje je predmet nadzora bila primjena člana 10 Zakonao zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Privredna komora se obratila ovim povodom Ministarstvu finansija za mišljenje uz obrazloženje da ovi privredni subjekti odnosno subjekti nadzora ne posluju pozitivno u višegodišnjem periodu te da je sporna primjena navedenog člana zakona. Cilj inspekcijskog nadzora nije blokiranje poslovne aktivnosti privrednih subjekata, stoga je Ministarstvo finansija uvažilo inicijativu Privredne komore.

U izvještajnom periodu budžetska inspekcija je izvršila ukupno 10 inspekcijskih nadzora, od čega su 4 planirana. Jedan inspekcijski nadzor je započet u decembru 2024.godine, i s obzirom na obimnost i složenost nadzora biće prenijet u plan nadzora za 2025.godinu.

Shodno Planu nadzora sproveden je nadzor kod 4 subjekta, i to:

- **Agencija za sprječavanje korupcije** - nadzor nad primjenom Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru;
- **Ministarstvo zavlja** - nadzor nad primjenom Zakona o budžetu;
- **Ministarstvo odbrane** - nadzor nad primjenom Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru;
- **Fond za Inovacije Crne Gore DOO Podgorica** - nadzor nad primjenom Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.

Podaci iz nadzora -

Broj inspekcijskih pregleda	11
- redovni	4
- po inicijativi	7
- po zahtjevu	
- kontrolni	
Broj utvrđenih nepravilnosti	9
Broj ukazivanja	1
Broj rješenja	1
Broj novčanih kazni	2
Iznos izrečenih novčanih kazni	2.200,00EUR
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	
Broj krivičnih prijava	2
Broj obustavljenih postupaka	5

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Broj zapisnika o izvršenom inspekcijskom pregledu	9
Broj službenih zabilješki – otklonjene nepravilnosti u toku inspekcijskog pregleda	2

Utvrđene nepravilnosti:

Budžetska inspekcija je u toku 2024. godine najveći broj nadzora izvršila u odnosu na primjenu Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru (7) i Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (4). Inspekcijskim nadzorom utvrđeno je 10 nepravilnosti, koje su se uglavnom odnosile na primjenu Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, obračun varijabilnog dijela zarade, i primjenu odredbi Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, odnosno namjensko korišćenje sredstava.

Preduzete upravne mjere:

U cilju otklanjanja nepravilnosti, izrečene su dvije mjere ukazivanja, te su nepravilnosti uklonjene u toku inspekcijskog nadzora, a donijeta su dva rješenja kojima je izrečena novčana kazna, za pravno lice i odgovorno lice u pravnom licu. Zbog prirode nepravilnosti i iznosa materijalnosti, podnijete su dvije krivične prijave Specijalnom državnom tužilaštvu.

Izvršenje rješenja:

U izvještajnom periodu su doneseno je 1 rješenje, dvije novčane kazne koje su izvršene dobrovoljno, iako su protiv rješenja inspektora podnijete žalbe, kao i zahtjevi za izuzećem inspektorki, koje su u roku proslijeđene drugostepenom organu. U svim slučajevima žalba je odbijena.

Postupanje po inicijativama:

Inspekcijski nadzor izvršen je kod ukupno 11 subjekata nadzora, od čega 4 po Planu nadzora budžetske inspekcije za 2024. godinu i kod 7 subjekata nadzora gdje su povod za pokretanje i vođenje postupka po službenoj dužnosti bile podnesene inicijative Direkciji za budžetsku inspekciju.

U toku od 1. januara 2024. godine do 31. decembra 2024. godine podnijeto je ukupno 54 inicijativa za sprovođenje inspekcijskog nadzora i postupano je na sljedeći način:

- **Sprovedeni nadzori:** Od ukupnog broja zaprimljenih inicijativa u 2024. godini i po službenoj dužnosti sprovedeno je 11 nadzora i to kod sljedećih subjekata nadzora:
 1. Agencija za sprječavanje korupcije;
 2. Ministarstvo zdravlja;
 3. Ministarstvo evropskih poslova;
 4. Agencija za zaštitu konkurencije;
 5. Fond za inovacije Crne Gore;
 6. Ministarstvo odbrane;
 7. Uprava za izvršenje krivičnih sankcija;
 8. Klinički centar Crne Gore – Stomatološka Poliklinika (naredba tužiteljke);
 9. Poreska uprava;
 10. Komunalna policija i Komunalna inspekcija Opština Budva (uklonjena nepravilnost u toku inspekcijskog nadzora i sačinjena službena zabilješka);
 11. Centar za kulturu Danilovgrad (uklonjena nepravilnost u toku inspekcijskog nadzora i sačinjena službena zabilješka).
- **Prosljeđivanje na dalju nadležnost i postupanje:** Od ukupnog broja zaprimljenih inicijativa u 2024. godini 13 inicijativa je prosljeđeno na dalju nadležnost i postupanje i to:
 1. Upravi za inspekcijske poslove – 5 inicijativa;
 2. Ministarstvu zdravlja - 2 inicijative;
 3. Ministarstvu javne uprave - 5 inicijativa;
 4. Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine - 1 inicijativa.

- **Odbijanje zbog nenadležnosti** - Od ukupnog broja zaprimljenih inicijativa u 2024. godini **5 inicijativa** je odbijeno zbog utvrđene nenadležnosti budžetske inspekcije, a nemogućnosti da se utvrdi nadležna inspekcija.
- **Nepostupanje po inicijativama** - U 28 podnijete inicijative nije došlo do pokretanja inspeksijskog nadzora u 2024. godini (jedna je dostavljena na dalju nadležnost za dio za koji nije nadležna budžetska inspekcija).
- **Djelimično sproveden nadzor:** Po 1 inicijativi je djelimično sproveden nadzor iz razloga što je kod istog subjekta nadzora, sproveden nadzor po naredbi tužiteljke.
- **Nadzori u toku:** 2 (dva) inspeksijska nadzora su u toku i to:
 - - Klinički centar Crne Gore - povod je prethodno utvrđene nepravilnosti u prethodno sprovedenom nadzoru.
 - - Komunalna policija i inspekcija Prijestonica Cetinje - dostavljeno na dalju nadležnost i postupanje od strane Upravne inspekcije.

Ostale aktivnosti

Obuke i stručno osposobljavanje

U januaru 2024.godine preduzete su aktivnosti na podizanju ekspertskih znanja budžetskih inspektora putem organizovanja inhouse obuka u Ministarstvu finansija, kao i organizovanjem predavanja na Fakultetu za državne i evropske studije, u okviru tri modula tokom mjeseca februara i marta 2024.godine:

1. upravno-sudski postupci;
2. inspeksijski nadzor;
3. inspeksijski nadzor u materijalnim zakonima i upravno inspeksijski nadzor.

Navedene obuke su realizovane.

Predstavnici budžetske inspekcije prisustvovali su radionicama u organizaciji Instituta Alternativa, u januaru 2024.godine, zatim konferenciji u okviru projekta "Javne nabavke pod lupom - Čuvari da čuvaju!".

Ocjena stanja i predlog mjera

Iako Ministarstvo finansija uspješno prevazilazi kadrovske nedostatke broja inspektora u budžetskoj inspekciji, potrebno je jačanje kapaciteta budžetske inspekcije zapošljavanjem inspektora u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, izrada metodologija rada kao i jačanje kapaciteta inspektora putem razmjene iskustava putem studijskih posjeta zemljama regiona koje imaju uspostavljenu budžetsku inspekciju i razvijenu praksu inspeksijskog nadzora budžeta. Takođe, treba omogućiti studijske posjete zemljama EU koje imaju slična rješenja kontrole potrošnje javnih sredstava kao što je budžetska inspekcija.

Izveštaj o radu inspekcije za igre na sreću

U Inspekciji za igre na sreću sistematizovano je osam radnih mjesta za inspektore, uključujući glavnog inspektora. U izveštajnoj godini je bilo popunjeno šest i to glavni inspektor, 4 (četiri) inspektora I i 1 (jedan) inspektor III (od kojih su jedan dipl. pravnik, dva diplomirana ekonomista, jedan diplomirani menadžer, jedan specijalista kriminalistike i bezbjednosti i jedan dipl. inženjer informatike), svi sa mjestom rada u Podgorici, odakle se vrši nadzor na teritoriji cijele Crne Gore.

Nadležnosti

Inspekcija za igre na sreću vrši nadzor nad sprovođenjem Zakona o igrama na sreću, Zakona o poreskoj administraciji (u pogledu utvrđivanja varijabilnog dijela koncesione naknade), kao i podzakonskih akata za primjenu ovog zakona. Pošto je od 01.01.2024.godine stupio na snagu novi Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kojim je nadležnost za njegovu primjenu u dijelu igara na sreću dodijeljen Upravi za igre na sreću, inspektori ovog osjeka su vršili kontrole u dijelu koji propisuje Zakon o igrama na sreću, a vezano je za SPNFT (npr. vođenja evidencija uplata/isplata više od

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

2.000€). Nadzor je rađen i nad sprovođenjem Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja u dijelu koji se odnosi na igre na sreću.

Nadzor se sprovodi i nad primjenom velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

Ova inspekcija je realizovala svoje aktivnosti u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa prilagođenim (uslovima u izvještajnoj godini) godišnjim programom rada, koji je između ostalog, zasnovan i na Akcionom planu za suzbijanje sive ekonomije. Korektivni faktor planu rada u izvještajnoj godini, bile su i inicijative za vršenje inspekcijskog nadzora, po kojima se prioritetno postupa.

Ukupan broj koncesionara koji se bavio priređivanjem igara na sreću je 38 (trideset osam koncesionara), a ukupan broj registrovanih objekata u kojima se priređuju igre na sreću je 1.143, od toga 976 sportskih kladionica, 162 automat kluba, 4 kazina i jedna tombola. Trinaest (13) priređivača ima odobrenje da priređuje igre na sreću putem interneta (uslov je da imaju zaključen Ugovor o koncesiji za priređivanje neke od posebnih igara na sreću, kazino, sportska kladionica ili automat klub). Pored ovih, nadzorom su obuhvaćeni i oni subjekti koji nelegalno priređuju igre na sreću.

U izvještajnom periodu Inspekcija za igre na sreću je izvršila ukupno 786 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno 49 nepravilnosti.

Od 786 kontrola, 11 se odnosilo na pregled tačnosti obračuna varijabilnog dijela koncesione naknade (finansijske kontrole), a ostale kontrole su bile u dijelu posjedovanja ugovora o koncesiji, primanje uplata suprotno čl.68f Zakona o igrama na sreću, priređivanje igara na sreću u ugostiteljskim objektima, povezanosti priređivača sa ISONIS sistemom Uprave za igre na sreću, na prestanak rada pojedinih objekata, učešću maloljetnih lica u igrama na sreću i dr.

Podaci iz nadzora -

Broj inspekcijskih pregleda	786
- redovni	541
- po inicijativi	240
- po zahtjevu	
- kontrolni	5
Broj utvrđenih nepravilnosti	49
Broj ukazivanja	1
Broj rješenja	23
Broj prekršajnih naloga	48
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	84.700 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	22
Broj krivičnih prijava	2

Utvrđene nepravilnosti:

Inspekcijskim nadzorom utvrđeno je 49 nepravilnosti, koje su se uglavnom odnosile na rad bez koncesije, primanje uplata suprotno čl.68f Zakona o igrama na sreću, priređivanje igara na sreću u ugostiteljskim objektima, nepovezanost sa sistemom ISONIS Uprave za igre na sreću, višak automata za igre na sreću u automat klubovima, učešće maloljetnih lica u igrama na sreću i dr.

U inspekcijskim pregledima tačnosti obračuna varijabilnog dijela koncesione naknade (11), nijesu utvrđene nepravilnosti.

Preduzete upravne mjere:

U cilju otklanjanja nepravilnosti, izrečeno je jedna mjera ukazivanja, a donijeta su 23 rješenja kojima je izrečena mjera privremene zabrane obavljanja djelatnosti.

Izvršenje rješenja:

U izvještajnom periodu su donesena 23 rješenja i sva su izvršena dobrovoljno, iako su protiv tri rješenja inspektora podnijete žalbe, koje su u roku proslijeđene Ministarstvu finansija kao drugostepenom organu. U jednom slučaju je odbijena žalba, a za druge dvije, žalbeni postupak je u toku. Nije bilo žalbi protiv rješenja inspektora iz prethodnog perioda.

Prekršajna odgovornost :

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 48 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 84.700 €.

U izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 48 prekršajnih naloga, što je 100% od broja izdatih.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 22 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, protiv pravnog lica i odgovornog lica u pravnom licu.

Od strane sudova za prekršaje, u izvještajnom periodu riješeno je 8 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Izrečene su novčane kazne u ukupnom iznosu od 18.290,00 €. U toku je još 14 predmeta.

U izvještajnom periodu podnijete su 2 (dvije) krivične prijave zbog nelegalnog priređivanja igara na sreću, od strane Uprave policije (na osnovu zajedničkog inspekcijskog nadzora), a za koje je postupak u toku.

Postupanje po inicijativama:

Inicijative za vršenje inspekcijskog nadzora (240) uglavnom su se odnosile na priređivanje igara na sreću bez posjedovanja koncesija, primanje uplata suprotno čl.68f Zakona o igrama na sreću, priređivanje igara na sreću u ugostiteljskim objektima na nepovezanost na ISONIS sistem Uprave za igre sreću, na učešće maloljetnih lica u igrama na sreću, višak automata za igre na sreću u automat klubovima. Bilo je i 30-tak inicijativa od strane igrača, koje su se odnosile na neisplaćivanje dobitaka, po kojima je inspekcija postupala tako što je posredovala u sporu između priređivača i igrača, u cilju prevazilaženja problema, iako nema zakonska ovlašćenja da „presuđuje“ u sporovima između igrača i priređivača.

U izvještajnoj godini je bila dobra saradnja sa Upravom policije, u kojoj je izvršeno nekoliko zajedničkih kontrola, u kojima su za utvrđene nepravilnosti preduzete kaznene mjere pred nadležnim organima.

Ostale aktivnosti

Predstavnik inspekcije za igre na sreću je aktivno učestvovao u radu Radne grupe za izradu Zakona o igrama na sreću, davajući prijedloge i sugestije na dobijeni Nacrt ovog zakona. Učestvovao je i na radionici “Predstavljanje preporuka za unapređenje zakonodavnog okvira u oblasti igara na sreću”, održanoj 04.12.2024.godine u organizaciji Savjeta Evrope, programske kancelarije u Crnoj Gori.

Predstavnik inspekcije za igre na sreću je prisustvovao na sjednicama Upravnog odbora „Projekta za borbu protiv ekonomskog kriminala u Crnoj Gori“ održanim 04.07.2024. godine i 13.12.2024.godine. Kada je u pitanju usavršavanje znanja inspektora, kao jedan od uslova za unapređivanje efikasnosti nadzora, treba istaći da je praksa pokazala da mogućnosti za edukaciju u oblasti igara na sreću nijesu tako izdašne, pri čemu su i budžetska sredstva limitirajući faktor, što onemogućava ozbiljnije praćenje savremenih kretanja u oblasti igara na sreću u svijetu.

Iz navedenih razloga, neophodno je tražiti rješenja u pravcu otvaranja više mogućnosti za edukaciju.

Predstavnik inspekcije za igre na sreću je 11.05.2024.godine prisustvovao je obuci za primjenu Zakona o upravnom postupku u organizaciji Uprave za ljudske resurse

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Predstavnici inspekcije za igre na sreću prisustvovali su Sajmu igara na sreću "Belgrade Future Gaming" u Beogradu 28. i 29.05.2024. godine.

Ocjena stanja i predlog mjera

Na predlog Vlade Crne Gore u Skupštini je 29.12.2023. godine izglasan Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću u dijelu priređivanja igara na sreću putem interneta i drugih telekomunikacionih sredstava i kazina, a što je uticalo u 2024. godini na povećanje prihoda od igara na sreću u budžetu.

Sačinjen je Nacrt zakona o igrama na sreću, za koji je javna rasprava završena 25.11.2024. godine, a Predlog zakona o igrama na sreću usvojen je na sjednici Vlade 26.12.2024. godine. Očekuje se da će novi zakon dati odgovore na neke uočene probleme priređivanja i kontrole igara na sreću, gdje se nakon 20 godina oblast igara na sreću uređuje na održiv, efikasan i sistemski način.

Izvještaj o radu inspekcije za javne nabavke

U Inspekciji za javne nabavke sistematizovana su radna mjesta za osam inspektora uključujući i mjesto glavnog inpektora. U izvještajnoj godini je bilo popunjeno sedam i to 7 inspektora/ki (četiri diplomiranih ekonomista, jedan diplomirani politikolog, jedan dipl.spec - međunarodnih odnosa i jedan spec. finansijskog menadžmenta).

Nadležnosti

Inspekcija za javne nabavke vrši nadzor nad primjenom Zakona o javnim nabavkama i podzakonskih akata donijetih na osnovu ovog zakona.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnoj godini, Inspekcija za javne nabavke je izvršila ukupno 278 inspeksijskih pregleda, u kojima je utvrđeno 132 nepravilnosti.

Inspeksijski nadzor je vršen kod 243 subjekata koji se bave nabavkom robe, radova i usluga, i to: državni organi (41), jedinice lokalne samouprave (7), javne službe ili privredna društva (184), udruženja, odnosno organizacije (1), javni naručioci iz oblasti: električne energije, gasa i toplotne energije, vodoprivrede, saobraćaja, aerodroma i morskih luka, poštanskih usluga, istraživanja i proizvodnje nafte, uglja i drugih čvrstih goriva (10).

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	278
- redovni	215
- po inicijativi	60
- kontrolni	3
Broj utvrđenih nepravilnosti	132
Broj ukazivanja	46
Broj rješenja	3
Broj prekršajnih naloga	23
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	39.400,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	12
Broj krivičnih prijava	-

U izvještajnoj godini, u izvršenim inspeksijskim pregledima (278), obuhvaćeno je 28 predmeta nadzora (u 3222 kontrola - slučajeve), u kojima su utvrđene 132 nepravilnosti:

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

R.br.	Predmet inspekcijskog nadzora	Broj kontrola po predmetima nadzora	Broj utvrđenih nepravilnosti
1.	Donošenje, izmjene, dopune i objavljivanje plana javnih nabavki	199	0
2.	Ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za sprovođenje postupka javne nabavke	190	10
3.	Ispunjenost uslova za pokretanje postupaka javne nabavke	19	0
4.	Primjenu propisanih izuzeća od primjene ovog zakona	2	0
5.	Vođenje evidencije i čuvanje dokumentacije o javnim nabavkama - za javne nabavke	193	8
6.	Vođenje evidencije i čuvanje dokumentacije o javnim nabavkama - za jednostavne nabavke i izuzeća	5	0
7.	Kontrola bankarskih garancija	161	0
8.	Određivanje i produžavanje rokova za podnošenje i otvaranje prijave za kvalifikaciju, odnosno ponuda;	11	0
9.	Poštovanje propisanog roka za donošenje odluke o izboru najpovoljnije ponude i zaključivanje ugovora o javnoj nabavci	210	2
10.	Primjenu antikorupcijskih mjera i mjera sprečavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke	347	3
11.	Sprovođenje Jednostavnih nabavki (u okviru čega i podjelu predmeta nabavke kojom se izbjegava primjena ovog zakona)	435	58
12.	Izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama	165	3
13.	Dostavljanje polugodišnjih izvještaja Ministarstvu	133	1
14.	Sprovođenje postupka javne nabavke iz člana 26 stav 1 tač. 4, 5 i 6 ovog zakona, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano (član 27 stav 2)	29	4
15.	Zaključivanje ugovora o javnim nabavkama	254	2
16.	Ugovor o javnoj nabavci tokom njegovog trajanja je izmijenjen suprotno odredbama člana 151 stav 1 ovog zakona	4	0
17.	Dostavljanje ugovora i izmjene ugovora o javnoj nabavci nadležnom organu u roku od tri dana od dana zaključivanja radi objavljivanja na ESJN	321	2
18.	Realizacija ugovora o javnim nabavkama	213	1
19.	Izvještaj o realizaciji ugovora ne sačini i objavi u ESJN u roku od 30 dana od dana realizacije istog	114	19
20.	Postupanje po odluci Komisije za zaštitu prava	16	14
21.	Ne omogući podnosiocu zahtjeva uvid u dokumentaciju postupka javne nabavke	1	0
22.	Sprovođenje konkurentskog postupka sa pregovorima, pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje, partnerstva za inovacije,	5	0

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	konkurentskog dijaloga, pregovačkog postupka sa prethodnim objavljivanjem poziva za nadmetanje pod uslovima utvrđenim ovim zakonom		
23.	Obaveza subjekta nadzora da pribavi mišljenje Ministarstva prije pokretanja pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje	3	0
24.	Sprovođenje konkurentskog postupka sa pregovorima, pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje, partnerstva za inovacije, konkurentskog dijaloga, pregovačkog postupka sa prethodnim objavljivanjem poziva za nadmetanje pod uslovima utvrđenim ovim zakonom	161	0
25.	Obaveza subjekta nadzora da pribavi mišljenje Ministarstva prije pokretanja pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje	11	0
26.	Kontrola nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki	22	1
27.	Donošenje Rješenja o izboru najpovoljnije ponude i objavljivanje na portalu JN	12	0
28.	Određivanje lica odgovornog za realizaciju ugovora o javnoj nabavci, odnosno okvirnog sporazuma u roku iz stava 14 ovog člana.	83	4
Ukupno:		3.222	132

Utvrđene nepravilnosti:

Posmatrano po predmetima nadzora, najveći broj utvrđenih nepravilnosti, u odnosu na broj kontrolisanih slučajeva, odnosi se na: sačinjavanje i objavljivanje u ESJN u roku od 30 dana od dana realizacije Izveštaja o realizaciji ugovora (16,67%), sprovođenje postupka javne nabavke iz člana 26 stav 1 tač. 4, 5 i 6 ovog zakona, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano (13,79%), sprovođenje jednostavnih nabavki (od čega se jedna trećina odnosi na podjelu predmeta nabavke kojom se izbjegava primjena ovog zakona) (13,33%), zatim kod ispunjenosti uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za sprovođenje postupka javne nabavke (5,26%), određivanje lica odgovornog za realizaciju ugovora o javnoj nabavci, odnosno okvirnog sporazuma (4,82%), u kontroli nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki (4,55%), vođenje evidencije i čuvanje dokumentacije o javnim nabavkama (4,15%), izveštaj o sprovedenim javnim nabavkama (1,82%).

Za predmete nadzora koje se odnose na poštovanje propisanog roka za donošenje odluke o izboru najpovoljnije ponude i zaključivanje ugovora o javnoj nabavci, primjenu antikorupcijskih mjera i mjera sprečavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke, zaključivanje ugovora o javnim nabavkama, dostavljanje polugodišnjih izvještaja Ministarstvu, dostavljanje ugovora i izmjene ugovora o javnoj nabavci nadležnom organu u roku od tri dana od dana zaključivanja radi objavljivanja na ESJN, kao i kod realizacije ugovora o javnim nabavkama, procenat nepravilnosti u odnosu na broj kontrolisanih slučajeva je ispod 1%.

Treba napomenuti da su u šesnaest kontrolisanih slučajeva koje se odnose na postupanje po odluci Komisije za zaštitu prava i obavještanje iste o postupanju, utvrđeno četrnaest nepravilnosti.

Kod 13 predmeta nadzora nijesu utvrđene nepravilnosti, iako su bili predmet kontrole 472 puta.

Preduzete upravne mjere:

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (132), inspektori su u 46 slučajeva izrekli mjeru ukazivanje i donijeli 3 rješenja, i to dva rješenja o otklanjanju nepravilnosti i jedno rješenje o obustavljanju upravnog izvršenja.

Izvršenje rješenja:

Od dva donesena rješenja u izvještajnom periodu, jedno je dobrovoljno izvršeno, dok je na jedno izjavljena žalba, koju je drugostepeni organ usvojilo i vratio na ponovni postupak. U ponovnom postupku doneseno je rješenje o obustavljanju upravnog izvršenja, jer je subjekt nadzora postupio po nalogu inspektora iz prvobitnog rješenja.

Prekršajna odgovornost:

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 23 prekršajna naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 39.400,00 €.

U izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 6 prekršajnih naloga, što je 26,09% od broja izdatih.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 12 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje, u izvještajnom periodu je riješena su tri uključujući i šest zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka iz prethodnog perioda. Izrečene su dvije novčane kazne u ukupnom iznosu od 1.500,00 € (sa troškovima postupka).

Postupanje po inicijativama:

Inspekcija za javne nabavke je u izvještajnom periodu primila ukupno 87 inicijativa, a postupala je i dva slučaja po inicijativama iz prethodnog perioda, u četiri slučaja inspekcija nije postupala zbog nenadležnosti, kao i u slučajevima u kojem je podnosilac odustao od inicijative. Po ostalim primljenim inicijativama, inspektori su izvršili 60 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno 32 nepravilnosti radi čijeg otklanjanja su preduzete propisane mjere. Sedamnaest inicijativa nije završeno do kraja izvještajnog perioda, što će biti predmet rada ove inspekcije u 2025. godini.

Ostale aktivnosti:

U izvještajnoj godini, inspektori za javne nabavke nijesu imali prilike da unapređuju stručna znanja i vještine u ovoj upravnoj oblasti, ali je predstavnik ove inspekcije u svojstvu govornika učestvovao na konferenciji u okviru projekta "Javne nabavke pod lupom - Čuvari da čuvaju!", u organizaciji NVO Instituta Alternativa, a predstavnici ove inspekcije učestvovali su u projektu Svjetske banke koji se odnosi na Izveštaj o procjeni sistema javnih nabavki u Crnoj Gori po MAPS metodologiji. Predstavnik ove inspekcije je član pregovaračke radne grupe za poglavlje 5 – javne nabavke.

Ocjena stanja i predlog mjera:

Problemi koji prate rad inspekcije su, kako u pravnom okviru, tako i u materijalno - tehničkom pogledu.

Kako izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama u određenim segmentima nijesu ispunila očekivanja u inspekcijskom nadzoru, naročito kod sprovođenja jednostavnih nabavki gdje je ukidanje prekršajne odredbe za ovaj predmet nadzora onemogućilo inspektorima sankcionisanje prekršioca zakona, inspektori su dali svoje prijedloge za unapređanje zakonskog okvira, pa su očekivanja da će naredna izmjena zakona, uz izmjene i podzakonskih akata biti optimalan pravni okvir.

Kada je riječ o materijalno - tehničkim uslovima, treba istaći da je od 01.10.2024. godine ova inspekcija prešla u nadležnost Ministarstva finansija, te da treba uzeti u obzir period prilagođavanja na drugačije radne uslove i procedure. Na teritoriji širom Crne Gore inspekcija za javne nabavke ima 685 subjekata nadzora. Takođe, tokom prelaznog perioda Jedinostveni inspekcijski informacioni sistem je bio nedostupan, dok tokom godine inspektori nijesu mogli koristiti sve funkcionalnosti ovog sistema (vršiti nadzor kroz kontrolne liste, generisanje raznih izvještaja, sistem praćenja rizika u postupcima javnih nabavki i korišćenje analize rizika u planiranju rada ove inspekcije), pa su očekivanja da će se u narednom periodu izvršiti potrebna prilagođavanja ovoj inspekciji, kako bi ova vrsta podrške olakšala i unaprijedila rad inspektora.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Nadalje, ova inspekcija i dalje nema adekvatan uvid u aktivnosti naručilaca kroz Elektronski sistem javnih nabavki, što predstavlja još jednu poteškoću u radu.

Imajući u vidu činjenicu da je inspeksijski nadzor u ovoj upravnoj oblasti veoma kompleksan i zahtjevan, neophodno je konstatno unapređivati znanje inspektora, kroz organizovanje studijskih posjeta zemljama sa unaprijeđenim sistemom javnih nabavki, s obzirom da u okruženju i šire ne postoji inspekcija za nadzor u ovoj upravnoj oblasti, pa ni uporedna praksa i iskustvo nadzora te vrste, kao i prisustvo radionicama i konferencijama u cilju razmjene znanja i iskustva sa domaćim i međunarodnim ekspertima iz ove oblasti.

Izveštaj o radu direkcije za zaštitu finansijskih interesa EU / AFCOS

Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU / AFCOS, do 03.01.2025.godine je obavljala djelatnosti iz svoje nadležnosti pod nazivom Direkcija za suzbijanje nepravilnosti i prevara.

Tokom 2024.godine, sve aktivnosti koje su bile predviđene Planom rada za 2024.godinu su uspješno realizovane, a to su:

- Analiza usklađenosti nacionalnog zakonodavstva u cilju zaštite finansijskih interesa EU krivično-pravnim sredstvima – februar 2024.godine.
- Statistička analiza slučajeva nepravilnosti i analiza rizika od prevara u slučaju pretpristupnih fondova (IPA) – jul 2024.godine.
- Tabela usklađenosti Zakona o krivičnom postupku sa PIF regulativom – decembar 2024.godine

U skladu sa Planom rada za prethodnu godinu, tačnije 09.09.2024.godine, u predviđenom roku započeo je projekat Twinning light pod nazivom „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU“ u sklopu kojeg je predviđena izrada Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2025-2028 sa pratećim Akcionim planom 2025-2026. Formirana je Radna grupa, a na projektu koji je u vrijednosti od 250.000EUR angažovan je tim stranih eksperata, sa vođom tima iz Republike Hrvatske.

Aktivnosti koje se odnose na poslove zastupanja pred sudovima za prekršaje

U periodu od 01.10.2024. godine, pred Sudom za prekršaje okončana su 4 predmeta koja se odnose na inspekciju za igre na sreću.

Izrečene kazne su sljedeće:

- u iznosu od 5.500EUR za pravno lice i 600,00EUR za odgovorno lice u pravnom licu,
- u iznosu od 6.000,00EUR za pravno lice i 600,00EUR za odgovorno lice u pravnom licu.

Rješenja od strane suda nijesu pristigla do datuma sačinjavanja ovog izvještaja.

U navedenom periodu, pred Sudom za prekršaje okončana su 4 predmeta, koja se odnose na inspekcije za javne nabavke, od čega 1 obustava zbog zastare jer nije bilo zakazanog suđenja, dva okončana predmeta gdje se čeka odluka Suda, kao i jedna uložena žalba od strane Ministarstva finansija zbog neodgovarajućeg novčanog iznosa kazne.

Izrečene su sljedeće novčane kazne:

- u iznosu od 150,00EUR za starješinu državnog organa,
- u iznosu od 1.050,00EUR za pravno lice i 210,00EUR za odgovorno lice u pravnom licu.

DIREKTORAT ZA IGRE NA SREĆU, KOORDINACIJU I IZVJEŠTAVANJE O NEFORMALNOJ EKONOMIJI I DRŽAVNU POMOĆ

Direkcija za koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć

Direktorat je tokom 2024. godine ostvario značajne rezultate u više oblasti, čime je doprinio ispunjavanju strateških ciljeva Vlade Crne Gore. Kroz aktivnosti na harmonizaciji sa evropskim

zakonodavstvom, unapređenju zakonodavnog okvira i sprovođenju mjera za suzbijanje neformalne ekonomije, Direktorat je pokazao posvećenost transparentnom i efikasnom radu.

Službenici Direkcije za koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć su radili na poslovima izrade novog Zakona o kontroli državne pomoći, kao i podzakonskih akata u dijelu preuzimanja evropske regulative. Takođe, poseban dio radnih zadataka ticao se realizacije Programa za suzbijanje neformalne ekonomije sa Akcionim planom, kao i izvještavanja o učincima svih institucija nadležnih za sprovođenje Akcionog plana.

Izrada zakonodavnog okvira

Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore 2024-2027 definisana je obaveza usvajanja Zakona o kontroli državne pomoći kako bi se postigao veći stepen usklađenosti sa primarnim i sekundarnim zakonodavstvom EU i regulatorno-tehničkim standardima koji uređuju ovu oblast, jasnije definisanje zakonskih procedura, prava i obaveza davaoca i korisnika državne pomoći, kao i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja državne pomoći radi zaštite konkurencije. S tim u vezi formirana je radna grupa i **pripremljen je prvi nacrt Zakona o kontroli državne pomoći**. Sprovedeno je konsultovanje zainteresovane javnosti u početnoj fazi izrade Zakona u skladu sa članom 12 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list Crne Gore", br. 41/18). Inicijative, predloge, sugestije i komentare mogli su dati organi, organizacije, udruženja i pojedinci koji su zainteresovani za pitanja koja se uređuju Zakonom. Konsultativni proces bio je otvoren u periodu od 19. februara do 20. marta 2024. godine.

Održano je više radnih sastanka sa članovima Radne grupe što je doprinijelo izradi konačnog Nacrta Zakona o kontroli državne pomoći koji je u periodu od 19. jula do 13. septembra 2024. godine objavljen na Javnu raspravu. Nakon toga, izrađen je Izvještaj o javnoj raspravi koji je objavljen na sajtu Ministarstva finansija.

Nakon usaglašavanja zakona sa nadležnim institucijama, isti je upućen Vladi na razmatranje i usvajanje. Međutim, kako bi se dodatno razmotrila potencijalna pojedinačna izuzeća koja bi važila isključivo do pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji, Predlog zakona je povučen iz procedure. Ovim potezom se želi osigurati da zakon bude prilagođen potrebama domaćeg tržišta, kao i procesima harmonizacije sa EU.

Sprovedene su aktivnosti na ažuriranju liste EU Acquis sa nacionalnim zakonodavstvom.

Aktivnosti na suzbijanju neformalne ekonomije

Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu bila je definisana obaveza donošenja Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori. Program je dokument kojim su definisane mjere za period od 2024 – 2026. godine u cilju nastavka aktivnosti na planu suzbijanja neformalne ekonomije. S tim u vezi, u skladu sa zaključkom Vlade CG br. 08-040/23-5965/2 od 29. decembra 2023. godine i u saradnji sa UNDP-jem kroz projekat „Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori“, Program je tokom januara 2024. godine preveden na engleski jezik i dostavljen Evropskoj komisiji.

U cilju uspješnog sprovođenja mjera koje su planirane Programom za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori 2024-2026 (u daljem tekstu: Program), Vlada Crne Gore je na sjednici od 30. maja 2024. godine donijela Odluku o obrazovanju Komisije za praćenje realizacije Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori (Službeni list Crne Gore br. 60/24), u čijem sastavu su bili predviđeni predsjednik, zamjenik i 13 članova. S obzirom da je u toku formiranja Komisije došlo do izmjena u organizaciji i načinu rada državne uprave, neophodno je bilo izmijeniti i proširiti sastav Komisije shodno novoj Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list CG", br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24 i 72/24). S tim u vezi Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. avgusta 2024. godine donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Komisije za praćenje realizacije Programa za suzbijanje

neformalne ekonomije u Crnoj Gori (Službeni list Crne Gore br. 89/24 od 18. septembra 2024. godine), a koju čine predsjednik, zamjenik i 15 članova, koje posebnom odlukom imenuje Vlada Crne Gore. Komisija je i formalno počela sa radom, a prva sjednica je održana 25. decembra 2024. godine. Na prvoj sjednici su razmatrani ključni prioriteti za naredni period, a usvojen je i Poslovnik o radu Komisije, čime su formalizovane procedure i principi rada ovog tijela, kao i druga pitanja od značaja za sprovođenje Programa.

Sprovedene su aktivnosti na pripremi tabele za praćenje realizacije aktivnosti planiranih Programom i iste dostavljanje članovima radne grupe s ciljem prikupljanja podataka potrebnih za izradu godišnjeg izvještaja koji će se dostavljati Vladi, odnosno Generalnom sekretarijatu na mišljenje i javno objavljivanje (do 31. marta 2025. godine za prethodnu godinu).

Takođe, izrađen je Izvještaj o realizaciji aktivnosti iz Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori 2024 – 2026 (za prvih šest mjeseci 2024. godine), koji je Vlada usvojila na sjednici od 3. oktobra 2024. godine. Važno je istaći da su Program i Izvještaj javno dostupni na sajtu Vlade i Ministarstva finansija, čime je osigurana transparentnost i informisanost javnosti.

Planiranje i budžetiranje

Jedna od aktivnosti u okviru Direkcije koja je sprovedena bila je planiranje budžeta za 2025. godinu.

U skladu sa donijetim Planom rada organizacionih jedinica, a u cilju obezbjeđenja efikasnosti u relizaciji zadataka, dostavljen je presjek realizacije aktivnosti u vidu „semafora“, koji je omogućio detaljnu analizu stepena realizacije planiranih aktivnosti, jasno ističući aktivnosti koje se odvijaju prema planu, kao i one koje zahtijevaju dodatnu pažnju. Pregled realizovanih aktivnosti dat je u nastavku ovog izvještaja.

Međunarodna saradnja i harmonizacija sa EU standardima

Službenici ove direkcije učestvovali su u izradi novog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024-2027 (PPCG) u dijelu nadležnosti Ministarstva finansija u vezi sa stratejskim i zakonodavnim okvirom, s posebnim osvrtom na preporuke iz izvještaja EK o Crnoj Gori za 2023. godinu.

Pripremljen je akcioni plan, kao i informacija, zaključak i prilog za Izvještaj EK u dijelu zakonodavnog okvira za ispunjenje završnih mjerila u okviru PP 8 – Konkurencija, kao i prilog Izvještaju EK za Crnu Goru u okviru PP 20 - Preduzetništvo i industrijska politika. Osim navedenog, pripremljen je i prilog za Pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju, na kome su službenici Direkcije prisustvovali, i u skladu sa zaključcima sa Pododbora dostavili finalne verzije odgovora na pitanja iz Agende. Takođe, izvršena je analiza i ocjenjivanje relevantnosti Celexa za PP 8 – Konkurencija.

Tokom izvještajnog perioda, sa predstavnicima Evropske komisije održavana je redovna komunikacija u vezi sa aktivnostima koje se odnose na izradu podzakonskih akata iz oblasti državne pomoći. S tim u vezi, a u cilju daljeg usklađivanja crnogorskog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, u izvještajnom periodu u Direkciji za koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć je pripremljen i objavljen u Službenom listu Crne Gore Pravilnik o izmjeni pravilnika o listi pravila za državnu pomoć kojim je preuzeta Regulativa Komisije (EU) 2023/2831 od 13. decembra 2023. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoć – Prilog 7 i Regulativa Komisije (EU) 2023/2832 od 13. decembra 2023. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoć koja se dodjeljuje privrednim društvima koja pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa – Prilog 7E („Službeni list Crne Gore”, br. 026/2024 od 25.03.2024. godine).

Unapređenje interne organizacije

Tokom 2024. godine realizovano je niz aktivnosti usmjerenih ka jačanju interne organizacije i unapređenju procedura. Ključni rezultati uključuju:

- pripremu internih procedura za efikasnije funkcionisanje Direktorata;
- pripremu informacije o učincima za godinu dana rada Vlade iz djelokruga nadležnosti Direktorata.

Ostale aktivnosti

Službenici Direkcije realizovali su niz aktivnosti koje obuhvataju različite oblasti finansijske i ekonomske politike i to:

- analiza implementacije Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u dijelu izrade Nacrta Fiskalne strategije za period 2024–2027;
- usklađivanje Zakona o rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom sa Uredbom o bližim kriterijumima i uslovima za dodjelu državne pomoći, u saradnji sa predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja;
- u okviru pripreme godišnjeg izvještaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Programa reformi javnih finansija 2022–2026, službenici Direkcije obradili su aktivnost 2.3.1.1, koja obuhvata izradu i donošenje propisa iz oblasti državne pomoći. Takođe, učestvovali su na radionicama za razmatranje i pripremu izmjena Akcionog plana za Program reforme upravljanja javnim finansijama 2022–2026, sa posebnim fokusom na reformu državne pomoći u okviru Radnog tima za izvršenje budžeta;
- priprema informacijae za Izvještaj o trgovinskim mjerama povezanim sa trgovinom za period od sredine oktobra 2023. godine do sredine maja 2024. godine.

Takođe, bitno je napomenuti da su u izvještajnom periodu službenici Direkcije prisustvovali obukama iz oblasti državne pomoći i to:

- Radionica na temu „**Državna pomoć u energetsom sektoru**“, gdje su predstavljeni principi funkcionisanja energetskog sektora karakteristični za različita tržišta energije i njihov međusobni odnos sa pravilima državne pomoći i politike konkurencije; praktična primjena pravila državne pomoći u energetsom sektoru; ključni problemi i analiza odabranih slučajeva državne pomoći EU;
- Radionica na temu „**Pomoć za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama**“, gdje su predstavljene Smjernice EK o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama; povraćaj nezakonite ili zloupotrijebljene državne pomoći – slučajevi pomoći za spašavanje i restrukturiranje; najbolje prakse slučajeva pomoći za spašavanje i restrukturiranje;
- Radionica na temu „**Stručna redakтура i terminologija u pripremi nacionalne verzije pravne tekovine EU**“, gdje su predstavljene dužnosti stručnog redaktora, dokumenti prije i poslije stručne redakture; osnove terminologije i rad sa njom; stručna redakтура prevoda pravnog akta EU iz oblasti ekonomije/finansija i terminološka analiza prevoda pravnog akta EU iz oblasti ekonomije/finansija.

Ove obuke su značajno unaprijedile njihovo znanje i vještine i doprinijele jačanju njihovih kapaciteta za efikasno obavljanje poslova u skladu sa važećim zakonodavstvom i najboljim praksama.

Direkcija za igre na sreću

U okviru *Direkcije za igre na sreću* je tokom izvještajnog perioda preduziman niz aktivnosti, koje su po obimu i složenosti prevazilazile kadrovske kapacitete. Kao posebno veliki izazov, izdvajaju se dva procesa koja su se odvijala paralelno. Prvi se odnosi na sprovođenje odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću ("Sl. list Crne Gore", br. 125/23) čija primjena je počela 01. januara 2024. godine. Ovo zakonsko rešenje je unaprijedilo poslovanje u ovoj industriji kroz primjenu normi koje se odnose na sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Primjena ovog propisa uticala je i na značajno povećanje prihoda od priređivanja igara na sreću putem interneta.

Kako bi se pomenuti pozitivni efekti realizovali, u februaru 2024. godine Ministarstvo finansija je donijelo Pravilnik o obrascu mjesečne evidencije rezultata poslovanja za priređivanje igara na sreću

putem interneta ("Službeni list Crne Gore", br. 11/24), kojim se stvaraju uslovi za obračun i plaćanje varijabilne koncesione naknade za priređivanje igara na sreću putem interneta. Prema podacima Uprave za igre na sreću (Izvor: Izvještaj o radu za 2024. godinu), prihodi od igara na sreću koji se priređuju putem interneta iznosili su 12,581,648.11 mil. eura u 2024. godini, što predstavlja višestruko uvećanje u odnosu na prihod od 1,599,354.82 mil. eura u 2023. godini.

Drugi izazov se odnosio na proces donošenja novog Zakona o igrama na sreću. Programom rada Vlade za 2024. godinu bila je predviđena izrada ovog propisa. Formirana je Radna grupa za izradu Predloga novog Zakona o igrama na sreću, koja je počela sa radom u aprilu prošle godine. U sastav Radne grupe uključeni su pored predstavnika Ministarstva finansija i predstavnici Uprave za igre na sreću, Sektora za finansijsko-obavještajne poslove (MUP), Uprave za inspekcijske poslove - Inspekcija za igre na sreću, CBCG, Ministarstva pravde, Ministarstva sporta, predstavnik Koordinacionog tijela za obezbjeđenje javnog interesa u oblasti igara na sreću kao i predstavnik Grupacije priređivača igara na sreću osnovane u okviru Privredne komore CG. Radna grupa je okupljala predstavnike svih zainteresovanih strana i imala za cilj da, uzimajući u obzir sve identifikovane rizike kao i nedostatke postojećeg regulatornog okvira u oblasti igara na sreću, pripremi jasan i sveobuhvatan predlog novog Zakona o igrama na sreću koji je usklađen sa aktuelnim i pretpostavljenim budućim trendovima u oblasti IS. Radom Radne grupe se koordiniralo na nivou Direktorata.

Tokom oktobra i novembra prošle godine sprovedena je javna rasprava, kao i veliki broj pojedinačnih i grupnih sastanaka sa priređivačima, a sve u cilju uvažavanja brojnih sugestija koje je Ministarstvo dobilo. Pored komunikacije sa priređivačima, u cilju izrade kvalitetnog zakonskog rešenja konsultovani su predstavnici nadležnih institucija, ali i pribavljena njihova zvanična mišljenja na Predlog Zakona (Ministarstvo pravde, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo kulture i medija, Agencija za audio-vizuelne usluge, Sekretarijat za zakonodavstvo).

Vlada je utvrdila Predlog Zakona o igrama na sreću na sjednici od 26. decembra prošle godine.

Ekspertska podrška

Tokom protekle godine ostvarena je saradnja sa Savjetom Evrope, odnosno sa njihovim predstavnicima u Crnoj Gori. Ovim putem ostvarena je saradnja sa konsultantima Savjeta Evrope koji su pripremili analizu i dali komentare na konkretne članove Nacrta Zakona. Naime, U pitanju je dio kontinuirane podrške Savjeta Evrope unapređenju zakonskog okvira u oblasti igara na sreću iz ugla sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, u skladu sa MONEYVAL preporukama i EU AML Direktivom.

Održana su dva online sastanka sa konsultantima, u julu i decembru prošle godine. Napominjemo da je izvršena uporedna analiza od strane eksperata u odnosu na važeći Zakon o igrama na sreću i nacrt Zakona o igrama na sreću koji je rađen tokom 2020. godine (koji je ranije bio predmet njihove analize). S tim u vezi, u izvještaju Savjeta Evrope i analizi Predloga Zakona o igrama na sreću, konstatuje se „značajno unapređenje“ regulative u odnosu na dva pomenuta teksta.

Rad u koordinacionim tijelima

Vlada Crne Gore je 22. februara 2024. godine donijela Odluku o formiranju Koordinacionog tijela za zaštitu i unaprijeđenje javnog interesa u oblasti priređivanja igara na sreću. Osnovni cilj Koordinacionog tijela jeste minimiziranje negativnih socijalnih efekata uz uspostavljanje optimalnog socijalno odgovornog poslovnog ambijenta igara na sreću na osnovama zaštite javnog interesa. Kroz rad u Koordinacionom tijelu, otpočelo se sa pripremama izmjena Zakona o igrama na sreću, a u cilju razrade normi koje se tiču udaljenosti priređivača od obrazovnih ustanova i normi koje se odnose na zabranu klađenja na terminalima u ugostiteljskim objektima. Po nalogu Koordinacionog tijela, na nivou našeg

direktorata se koordiniralo pomenutim procesom. Predmetne izmjene su pripremljene, ali se od istih odustalo, na način da su krajem godine postale sastavni dio Predloga Zakona o igrama na sreću.

Rad u Koordinacionom tijelu se u velikoj mjeri zasnivao na isticanju negativnih efekata kockanja i klađenja na društvo, prije svega maloljetnika i mladih. Sugestije dobijene na sastancima Koordinacionog tijela su u mjeri mogućeg postale sastavni dio Predloga Zakona o igrama na sreću, a prije svega u dijelu:

- identifikacije igrača;
- zabrane pojedinih načina oglašavanja priređivača igara na sreću;
- udaljenosti objekata za klađenje od obrazovnih ustanova;
- zabrane i ograničenja klađenja.

Vlada Crne Gore je 25. aprila 2024. godine donijela Odluku o formiranju Koordinacionog tijela za izradu Nacionalne procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i upravljanje utvrđenim rizicima. U skladu sa članom 8 stav 1 Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, Koordinaciono tijelo priprema Nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, priprema predlog mjera i akcioni plan za ublažavanje i upravljanje utvrđenim rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma i sprovodi analize iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, priprema izvještaje o sprovedenim analizama i usklađuje saradnju nadležnih organa i organizacija.

Zahtijevalo se članstvo predstavnika Ministarstva finansija nadležnog za obavljanje poslove igara na sreću, u kontekstu smanjenja rizika od pranja novca karakterističnog za ovu djelatnost.

Članstvo u oba koordinaciona tijela se realizovalo na nivou direktora Direktorata.

Podzakonska akta

Na osnovu člana 68d stav 8 Zakona o igrama na sreću ("Službeni list RCG", broj 52/04 i "Službeni list CG", br. 13/07, 61/13, 37/17, 3/23 i 125/23), donijet je Pravilnik o obrascu mjesečne evidencije rezultata poslovanja za priređivanje igara na sreću putem interneta koji je objavljen u "Službenom listu CG", br. 11/2024 od 14.2.2024. godine.

Na osnovu člana 6a stav 8, člana 6b stav 6, člana 68a stav 4 i člana 68c stav 3 Zakona o igrama na sreću ("Službeni list RCG", broj 52/04 i "Službeni list CG", br. 13/07, 61/13, 37/17, 3/23 i 125/23), donijet je Pravilnik o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i tehničkim uslovima za priređivanje igara na sreću putem interneta koji je objavljen u "Službenom listu CG", br. 79/2024 od 9.8.2024. godine.

Na osnovu člana 45a stav 3 Zakona o igrama na sreću ("Službeni list RCG", broj 52/04 i "Službeni list CG", br. 13/07, 61/13, 37/17, 3/23 i 125/23), donijet je Pravilnik o bližim tehničkim uslovima za povezivanje sistema audio-video nadzora kazina sa informacionim nadzornim sistemom koji je objavljen u "Službenom listu CG", br. 042/24 od 08.05.2024.

U odnosu na Pravilnik o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i tehničkim uslovima za priređivanje igara na sreću putem interneta, donijete su dvije izmjene koje su objavljene u "Službenom listu CG", br. 83/2024 od 29.8.2024. godine i "Službenom listu CG", br. 89/2024 od 18.9.2024. godine.

Pravilnik o obrascu mjesečne evidencije rezultata poslovanja za priređivanje igara na sreću putem interneta ("Službeni list CG", br. 11/2024) je dopunjen donošenjem Pravilnika o dopuni Pravilnika o obrascu mjesečne evidencije rezultata poslovanja za priređivanje igara na sreću putem interneta koji je objavljen u "Službenom listu CG", br. 106/2024 od 1.11.2024. godine.

Takođe, izvršene su izmjene i dopune Pravilnika i to: Pravilnika o bližim prostornim i tehničkim uslovima za automat klub i obrascima izvještaja o radu i popisu stanja brojčanika ("Službeni list RCG", broj 10/05 i "Službeni list CG", br. 14/13 i 50/16), zatim Pravilnika o bližim prostornim i tehničkim uslovima koje kazino mora da ispunjava i obrascima o dnevnom obračunu po pojedinom stolu za igre na sreću ("Službeni list RCG", br. 10/05 i "Službeni list CG", br. 14/13 i 50/16) i Pravilnika o prostornim i tehničkim uslovima za priređivanje kladioničkih igara ("Službeni list RCG", broj 10/05 i "Službeni list CG",

br.17/13, 50/16 i 24/17), te je donijet Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o bližim prostornim i tehničkim uslovima za automat klub i obrascima izvještaja o radu i popisu stanja brojčanika, zatim Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim prostornim i tehničkim uslovima koje kazino mora da ispunjava i obrascima o dnevnom obračunu po pojedinom stolu za igre na sreću i Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o prostornim i tehničkim uslovima za priređivanje kladioničkih igara.

Izmjene i dopune predmetnih Pravilnika su objavljene u "Službenom listu CG", br. 106/2024 od 1.11.2024. godine.

Ostale aktivnosti

- Objavljen je, sproveden i zaključen Javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti u početnoj fazi izrade Predloga Zakona o igrama na sreću sa ciljem da se cjelokupnoj javnosti omogući da u inicijalnoj fazi izrade predloga zakona iznesu svoje predloge i sugestije koje bi se razmatrale u daljem postupku utvrđivanja Predloga zakona o igrama na sreću. Prethodnim postupkom se ujedno ostvaruje i obaveza transparentnosti kao nužnog preduslova u postupcima donošenja zakona.
- Sprovedene su planirane aktivnosti na obezbjeđivanju uslova za sprovođenje obaveznog sistema audio video nadzora kod priređivača igara na sreću u kazinima, kojima će se ispuniti zakonom definisani uslovi u okviru obezbjeđenja kontinuiranog nadzora priređivača sa ciljem eliminacije identifikovanih rizika vezanih za poslovanje priređivača u kazinima.
- Direkcija za igre na sreću sprovodi i aktivnosti vezane za analizu finansijskih iskaza priređivača kako bi se stekao jasniji uvid u finansijske tokove i opšte karakteristike oblasti igara na sreću sa aspekta finansijskih rezultata priređivača.
- U okviru rada Radne grupe a posebno na nivou Direkcije za igre na sreću su razmatrani i mogući modeli oporezivanja dobitaka kod igara na sreću u kom dijelu su na bazi podataka Uprave za igre na sreću simulirani mogući načini i efekti takvih normi u okviru izrade Predloga Zakona o igrama na sreću.
- Preduzete početne aktivnosti sa ciljem realizacije preporuka Interne revizije koja je rađena u periodu od 30. aprila do 02.jula 2024. godine.
- U postupku odlučivanja po žalbama izjavljenim protiv rješenja Uprave za igre na sreću donijeto je 12 drugostepenih rješenja. Predmetnim rješenjima žalbe su usvojene i predmeti vraćeni prvostepenom organu na ponovni postupak.

Prikaz realizacije obaveza po osnovu Plana rada Direktorata za 2024. godinu

Na osnovu Plana rada Direktorata za 2024. godinu, bilo je planirano ukupno 12 aktivnosti. Od toga, devet je uspješno realizovano, dvije aktivnosti su u još uvijek u toku realizacije, dok jedna aktivnost nije realizovana. Detaljan pregled realizacije obaveza prikazan je u tabeli ispod (slika 1).

Slika 1. Detaljan prikaz realizacije obaveza

NAZIV DIREKCIJE	AKTIVNOSTI	OPIS AKTIVNOSTI	Obrazloženje statusa realizacije
<i>Direkcija za koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć</i>	Izrada Predloga Zakona o kontroli državne pomoći	Predlogom Zakona će se postići veći stepen usklađenosti sa primarnim i sekundarnim zakonodavstvom EU i regulatorno-tehničkim standardima koje uređuju ovu oblast, jasnije definisanje zakonskih procedura, prava i obaveza davaoca i korisnika državne pomoći kao i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja državne pomoći, radi zaštite konkurencije.	Predlog Zakona o kontroli državne pomoći bio je planiran za usvajanje u IV kvartalu 2024. godine. Nakon što je prošao sve procedure usklađivanja sa nacionalnim zakonodavstvom, predlog Zakona je upućen Vladi na usvajanje. Međutim, isti je povučen iz procedure kako bi se dodatno razmotrila potencijalna pojedinačna izuzeća koja bi važila isključivo do pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Cilj ove aktivnosti je prilagođavanje važećeg zakonskog rješenja trenutnim potrebama, kao i osiguranje njegove usklađenosti sa procesima harmonizacije sa zakonodavstvom EU.
	Predlog Pravilnika o izmjeni pravilnika o listi pravila državne pomoći – Izmjena Priloga 7 - Uredba Komisije 1407/2013 o primjeni članova 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju EU na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći);	Izmjenom Priloga 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći postiže se dalje usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. Evropska komisija je u decembru 2020. godine usvojila Regulativu kojom se mijenjaju opšta pravila za pomoć male vrijednosti (de minimis Regulativa) i za pomoć male vrijednosti za usluge od opšteg ekonomskog interesa	
	Predlog Pravilnika o izmjeni pravilnika o listi pravila državne pomoći – Izmjena Priloga 7A - Regulativa Komisije (EU) br.651/2014 o proglašenju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju EU	Izmjenom priloga Priloga 7A Pravilnika o listi pravila državne pomoći - postiže se dalje usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU.	Realizacija navedene aktivnosti nije sprovedena u planiranom periodu zbog racionalizacije budžetskih sredstava. S obzirom na to da je riječ o obimnoj Regulativi, njeno objavljivanje bi zahtijevalo značajna finansijska sredstva. S druge strane, usvajanjem Zakona čija je realizacija u toku, biće neophodno mijenjati i Pravilnik, što bi u slučaju sadašnjeg objavljivanja dovelo do dupliranja troškova. Stoga smo odlučili da objavljivanje odložimo i uskladimo sa usvajanjem Zakona, čime će se osigurati efikasnije korišćenje budžetskih sredstava, uz napomenu da sam kontinuitet rada i sprovođenje propisa time nije dovedeno u pitanje.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	Predlog Pravilnika o izmjeni pravilnika o listi pravila državne pomoći – Izmjena Priloga 7E - UREDBA KOMISIJE (EU) br. 360/2012 od 25. aprila 2012. godine o primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske Unije na pomoći male vrijednosti (de minimis) koje se dodjeljuju pravnim licima koja pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa	Izmjenom priloga Priloga 7E Pravilnika o listi pravila državne pomoć – postiže dalje usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. Prilog 7E - UREDBA KOMISIJE (EU) br. 360/2012 od 25. aprila 2012. godine o primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske Unije na pomoći male vrijednosti (de minimis) koje se dodjeljuju pravnim licima koja pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa; Regulativa o SGEI de minimis se povećava gornja granica po privrednom društvu sa 500.000EUR na 750.000 EUR tokom perioda od tri fisklane godine.	
	Dalja harmonizacija nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU	Broj preuzetih regulativa objavljenih u Službenom listu Ovim usaglašavanjima će se ispuniti obaveze preuzete pregovaračkim poglavljem 8 – Konkurencija u unapređenju nacionalnog zakonodavstva prema EU regulative.	
	Priprema izvještaja za EK o napretku u usklađivanju zakonodavstva	U cilju boljeg izvještavanja EK o napretku Crne Gore za 2024. godinu Izvještaj o napretku o usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU se priprema na kraju II i IV kvartala. Navedeni izvještaj na kraju II kvartala je realizovan.	
	Formiranje Komisije za suzbijanje neformalne ekonomije	Formiranjem Komisije biće postignuta bolja koordinacija, monitoring i izvještavanje o ostvarenim rezultatima implementacije aktivnosti planiranih Programom suzbijanja neformalne ekonomije u Crnoj Gori za period 2024-2026.	
	Formiranje Sekretarijata/Odsjeka za suzbijanje neformalne ekonomije u okviru Direkcije za koordinaciju I	Ova aktivnost se odnosi na praćenje realizacije Programa za suzbijanje neformalne ekonomije. Ovaj odsjek bi vezivao svoj rad za rad Komisije za realizaciju Programa pri čemu će biti	Aktivnosti na realizaciji nisu započete iz razloga što je formiranje Sekretarijata/Odsjeka bilo neophodno prethodno planirati Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Odsjek bi bio dio Direkcije za koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	izveštavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć	obezbijedeno da ključni državni organi, u čijoj nadležnosti je suzbijanje različitih pojava oblika neformalne ekonomije, aktivno učestvuju u definisanju osnovnih ciljeva, mjera i aktivnosti za suzbijanje neformalne ekonomije, zajedno sa predstavnicima privrede i civilnog društva.	državnu pomoć, a kako bi se poslovi oko neformalne ekonomije mogli dalje usložnjavati, planiran je i ovaj Odsjek (Direkcija prati i državnu pomoć). Trenutno se na nivou Direkcije obavljaju sve aktivnosti. S obzirom da kroz vazeću sistematizaciju nije predviđeno formiranje ovog odsjeka jer u trenutku njenog donošenja nismo ni imali Program za suzbijanje neformalne ekonomije, formiranje odsjeka treba planirati u okviru neke naredne sistematizacije. (po mogućnosti do kraja godine).
	Izveštaj o realizaciji Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori i Akcionog plana za njegovu implementaciju	Ova aktivnost je planirana u cilju praćenja realizacije Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori.	Vlada Crne Gore je usvojila Polugodišnji izveštaj (za prvih šest mjeseci 2024. godine) o realizaciji aktivnosti iz Programa za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori za 2024 – 2026. Uzimajući u obzir vremenski okvir za realizaciju ove aktivnosti u potpunosti, kao i veliki broj institucija koji su nosioci aktivnosti, redovni godišnji izveštaj će se dostaviti Vladi, odnosno Generalnom sekretarijatu na mišljenje i javno objavljivanje (do 31. marta 2025. godine za prethodnu godinu).
	Jačanje administrativnih kapaciteta Direktorata	U cilju pravovremenog i efikasnog završavanja delegiranih obaveza u okviru Direktorata. Zaposlena su dva službenika. Raspisan je konkurs za još jednog.	
Direkcija za igre na sreću	Izrada Predloga Zakona o igrama na sreću	Ovim zakonom unaprijediće se sistem igara na sreću, kroz kreiranje trajnih i održivih rješenja u skladu sa najboljom evropskom praksom. Primjenom novih rješenja novog Zakona bi se obezbijedila veća sredstva za budžet Crne Gore, na način što bi bilo manje prostora za malverzacije, utaje poreza, neplaćanje naknada i slično. Preciznijim i efikasnijim propisivanjem obaveza priređivača i oštrijih kaznenih odredbi nelegalnog priređivanja igara na sreću, kao i efikasnim sprečavanjem i sankcionisanjem zloupotreba na tržištu, poboljšaće se i finansijska disciplina i omogućiti bolja zaštita interesa legalnih priređivača.	

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	Podzakonski akti (ukupno 5) za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću	Podzakonski akti se donešeni i objavljeni u Službenom listu Crne Gore, u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću. Rok za donošenje ovih akata je 120 dana od stupanja na snagu Zakona (stupio na snagu 1.1.2024.)	
--	---	---	--

ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

UVODNE NAPOMENE

Revizori Odjeljenja za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija obavljaju poslove unutrašnje revizije na način i po postupku propisanim Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, broj 075/18 od 23.11.2018. godine), Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Sl. list CG broj 134/22 od 07.12.2022. godine), Poveljom unutrašnje revizije (br: 11-401/23-8564/1 od 28.11.2023. godine), metodologijom rada unutrašnje revizije utvrđene Pravilnikom o metodologiji rada unutrašnje revizije u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, broj 01/20 od 03.01.2020. godine), Etičkim kodeksom i u najboljem uvjerenju i saznanju o primjeni Međunarodnih standarda profesionalne prakse interne revizije.

Unutrašnja revizija je nezavisno, objektivno uvjeravanje i savjetodavna aktivnost, koja ima za cilj da doda vrijednost i unaprijedi poslovanje Ministarstva. Ona pomaže rukovodstvu da ostvari svoje ciljeve, obezbjeđujući sistematičan, disciplinarn pristup ocjeni i poboljšanju efektivnosti procesa upravljanja rizikom, kontrola i procesa upravljanja.

Svrha unutrašnje revizije se ogleda u davanju nezavisnog i objektivnog uvjeravanja i pružanja savjetodavnih usluga sa ciljem doprinosa unaprijeđenju poslovanja subjekta.

Misija unutrašnje revizije je da unapređuje i štiti organizacione vrijednosti kroz objektivno uvjeravanje i pružanje savjeta zasnovano na rizicima.

REVIZIJE OBAVLJENE U 2024. GODINI

Revizori Odjeljenja za unutrašnju reviziju obavljaju najsloženije poslove koji se odnose na reviziju kompletnih procesa u Ministarstvu finansija, kao i kod subjekata javnog sektora u skladu sa Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Sl. list CG br.134/2022. od 07.12.2022.godine).

Takođe, napominjemo da kao dodatni zadatak obavljamo revizije za potrošačke jedinice (Prilog 1), koje nemaju uspostavljenu svoju unutrašnju reviziju (u skladu sa potpisanim Sporazumima o povjeravanju poslova unutrašnje revizije između rukovodioca potrošačkih jedinica i Ministra finansija), kao i posebne revizije po nalogu starješine organa.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji u Odjeljenju za unutrašnju reviziju je predviđeno 6 radnih mjesta, od čega je popunjeno mjesto Rukovodioca i 3 unutrašnja revizora. Tokom 2024. godine 1 viša unutrašnja revizorka je bila na porodiljskom odsustvu.

Godišnjim planom unutrašnje revizije za 2024. godinu br.15-401/24-184/1 od 15.01.2024. god. bilo je planirano 8 revizija i sve su obavljene, 6 se odnosilo na Ministarstvo finansija, jedna se odnosila na Ustavni sud, a jedna na Upravu za statistiku.

U obavljenim revizijama došlo se do 84 zaključka, 79 nalaza i 15 preporuka. Sve preporuke su prihvaćene, i u fazi implementacije, a unutrašnji revizori će u narednom periodu pratiti njihovu realizaciju.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Pregled obavljenih revizorskih angažmana dat je u tabeli:

Red. broj	Predmet revizije	Naziv revizije	Vrijeme vršenja revizije
1.	Ministarstvo finansija -Direktorat za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije-	Revizija procesa vršenja fiskalnih analiza i projekcija u Direktoratu za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije	19.02. do 26.04.2024.
2.	Ministarstvo finansija - Direktorat za državni budžet-	Revizija procesa planiranja budžeta u skladu sa programskom klasifikacijom računa u Ministarstvu finansija	15.02. do 16.04.2024.
3.	Ministarstvo finansija- Direktorat za finansijski sistem i koordinaciju politika-	Revizije procesa uspostavljanja zakonskog i regulatornog okvira u oblasti finansijskog sistema u Direktoratu za finansijski sistem i koordinaciju politika	15.04 do 03.06.2024.
4.	Ministarstvo finansija- Direktorat za igre na sreću, koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć-	Revizije procesa pripreme predloga podzakonskih i zakonskih akata iz oblasti igara na sreću	30.04 do 02.07.2024.
5.	Ustavni sud	Revizija sistema budžetskih izdataka	03.07 do 24.09.2024.
6.	Ministarstvo finansija- Služba za materijalno-finansijske, računovodstvene poslove i javne nabavke	Revizija procesa praćenja utroška finansijskih sredstava, koja se godišnjim zakonom o budžetu, opredjeljuju za rad Ministarstva finansija	27.08. do 04.11.2024.
7.	Uprava za statistiku	Revizija sistema budžetskih izdataka u Upravi za statistiku	29.10. do 16.12.2024.
8.	Ministarstvo finansija- Odjeljenje – Alimentacioni fond-	Revizija procesa isplate privremenog izdržavanja u Odjeljenju – Alimentacioni fond	06.11. do 03.12.2024.

U narednoj tabeli dat je pregled sprovođenja preporuka po godinama u procentima:

Godina	Sprovedene	Djelimično sprovedene	Nesprovedene
2017	71%	29%	0%
2018	93%	7%	0%
2019	76%	10%	14%
2020	44%	22%	33%
2021	70%	20%	10%
2022	91%	9%	0%
2023	73%	9%	18%

ZAKLJUČAK

Nakon obavljene revizije, unutrašnji revizori sačinjavaju revizorski izveštaj u formi Nacrta koji se dostavlja odgovornom licu subjekta kod kojeg je izvršena revizija, i to radi izjašnjavanja. Izjašnjenje na Nacrt revizorskog izveštaja, sa predlogom akcionog plana za sprovođenje prihvaćenih preporuka, revidirani subjekat dostavlja Rukovodiocu Odjeljenja za unutrašnju reviziju u roku od osam dana od dana prijema Nacrta izveštaja. Nakon razmatranja izjašnjenja i predloga akcionog plana, unutrašnji revizori i Rukovodilac Odjeljenja za unutrašnju reviziju sačinjavaju i potpisuju Konačni revizorski izveštaj koji se dostavlja Ministru i Rukovodiocu subjekta kod koga je izvršena revizija.

Na osnovu prezentiranih zaključaka iz pojedinačnih izveštaja o izvršenoj reviziji, može se zaključiti da su date preporuke za otklanjanje uočenih nepravilnosti i unaprjeđenje sistema internih kontrola. Otklanjanju nepravilnosti mora se posvetiti dužna pažnja, a na prevazilaženju istih trebaju biti uključeni svi zaposleni u javnom sektoru, svako u okviru svojih obaveza i odgovornosti, a u cilju ekonomičnog, efikasnog i namjenskog korišćenja javnih sredstava.

**SUBJEKTI JAVNOG SEKTORA NAD KOJIM ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU MINISTARSTVA
FINANSIJA VRŠI REVIZIJU**

Redni broj	Subjekti javnog sektora koji nisu uspostavili unutrašnju reviziju u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru nad kojim Odjeljenje za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija vrši reviziju
1.	Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore
2.	Fond za obeštećenje
3.	Uprava za statistiku
4.	Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki

SPORAZUMI O POVJERAVANJU POSLOVA UNUTRAŠNJE REVIZIJE U 2024. GODINI

Redni broj	Subjekti javnog sektora sa kojima Odjeljenje za unutrašnju reviziju ima potpisan sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije
1.	Ustavni sud
2.	Revizorsko tijelo
3.	Regionalni Centar za obuku ronilaca podvodno deminiranje
4.	Ministarstvo ljudskih i maninjskih prava

ODJELJENJE ZA MEĐUNARODNU SARADNJU, EVROPSKE INTEGRACIJE I EU FONDVE

Reforma upravljanja javnim finansijama

U prethodnoj godini ostvareni su značajni pomaci u realizaciji ključnih aktivnosti usmjerenih na stvaranje čvrstih temelja za uspješno sprovođenje reforme upravljanja javnim finansijama, što

predstavlja presudan korak ka unapređenju efikasnosti i transparentnosti u korišćenju državnih resursa.

Uspostavljena i dodatno ojačana koordinaciona struktura za praćenje napretka reforme, dok je intenzivirana komunikacija s međunarodnim partnerima kako bi se osigurala potrebna podrška za implementaciju Programa reforme. Takođe, nastavljen je proces jačanja institucionalnih kapaciteta u različitim segmentima upravljanja javnim finansijama.

Imajući u vidu značaj Programa reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022 – 2026. godine, koji je usvojen u decembru 2022. godine, kao i opseg, ciljeve, aktivnosti koje podrazumijeva njegova implementacija, prepoznata je potreba formiranja adekvatne koordinacione strukture koja će predvidjeti zadatke i obaveze svih nadležnih institucija i obezbijediti efikasno i pravovremeno sprovođenje reforme u ovoj oblasti. S tim u vezi, Odjeljenje je pripremilo Odluku o o obrazovanju Radne grupe za praćenje realizacije Programa reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022-2026. godine koju je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici održanoj 11. aprila 2024. godine. Odluka je objavljena u "Službenom listu Crne Gore" 16. maja 2024. godine.

Radna grupa, kojom koordinira Ministarstvo finansija, zadužena je za koordinaciju, monitoring i izvještavanje o ostvarenim rezultatima implementacije aktivnosti planiranih Programom. Radnu grupu čini 70 predstavnika 14 državnih institucija, raspoređenih u četiri radna tima zadužena za koordinaciju aktivnosti u okviru četiri strateška cilja PFM Programa.

Odlukom o obrazovanju Radne grupe definisano je da Radna grupa koordinira i vrši nadzor nad implementacijom mjera i aktivnosti predviđenih Programom, priprema godišnje planove za implementaciju Programa, po potrebi priprema i predlaže inoviranje Programa radi postizanja ciljeva i poboljšanja upravljanja mjerama i aktivnostima, priprema informacije za Vladu i Evropsku komisiju u vezi sa realizacijom Programa, priprema izvještaje o napretku ostvarenom u implementaciji Programa, učestvuje u redovnom dijalogu o Programu između Vlade i Evropske komisije, obezbjeđuje komunikaciju i dijalog sa relevantnim međunarodnim partnerima u vezi sa implementacijom i napretkom u ostvarivanju reformskih ciljeva, u okviru svojih nadležnosti učestvuje u Savjetu za reformu javne uprave.

Odluka predviđa mogućnost da se, na predlog koordinatora Radne grupe, radi efikasnijeg obavljanja zadataka mogu angažovati drugi državni službenici i stručna lica iz odgovarajuće oblasti.

Radi unaprjeđenja transparentnosti i efikasnije koordinacije sprovođenja reforme, članovi Savjeta za reformu javne uprave iz reda nevladinih organizacija i univerziteta pozivaju se da prisustvuju sastancima Radne grupe, u skladu sa Odlukom.

Odjeljenje je pripremilo, a Radna grupa usvojila Poslovnik o radu Radne grupe, kojim se uređuju organizacija i način rada Radne grupe, prava i dužnosti njenih članova i druga pitanja od značaja za rad. Prvi sastanak Radne grupe za praćenje realizacije Programa reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022-2026. godine održan je 3. juna 2024. godine. U periodu od formiranja Radne grupe do danas, održan je niz sastanaka radnih timova, u čijem fokusu je bio intenzivan rad na ažuriranju Programa i Akcionog plana, u cilju prilagođavanja organizacionim i normativnim promjenama, obezbjeđivanja efikasnije realizacije i izvještavanja o implementaciji Programa. Planirano je da izmjene Programa i Akcionog plana, u saradnji sa nadležnim institucijama i Generalnim sekretarijatom Vlade, i uz podršku konsultanta angažovanog u okviru projekta namijenjenog jačanju kapaciteta za sprovođenje Strategije reforme javne uprave i Programa reforme upravljanja javnim finansijama koji implementira Centar za izvrsnost u finansijama (CEF), budu pripremljene u narednim sedmicama, nakon čega će biti dostavljene Vladi na usvajanje.

Drugi sastanak Radne grupe biće održan 3. februara 2025. godine, a ključna tema sastanka biće priprema godišnjeg izvještaja o realizaciji PFM Programa u 2024. godini, s ciljem njegovog usvajanja do kraja 1. kvartala 2025. godine.

Nastavljen je i intenziviran dijalog sa Evropskom komisijom na temu sprovođenja PFM reforme.

U Podgorici je 18. aprila održan follow-up sastanak sa predstavnicima Evropske komisije i SIGMA-e na kojem je razmotren stepen realizacije zaključaka sa PFM Dijaloga održanog u novembru 2023. godine. Razmijenjena su mišljenja o uspostavljanju koordinacione strukture za realizaciju Programa, napretku u sprovođenju PIMA preporuka, jačanju upravljanja preduzećima u većinskom vlasništvu države, aktivnostima usmjerenim na povezivanje strateškog planiranja i programskog budžeta, uspostavljanju Fiskalnog savjeta, uvođenju obračunskog računovodstva, digitalizaciji u oblasti upravljanja javnim finansijama.

U Briselu je 20. novembra održan godišnji sastanak na temu reforme upravljanja javnim finansijama, u okviru sastanka Posebne radne grupe za reformu javne uprave. U susret sastanku, pripremljen je i Evropskoj komisiji dostavljen sveobuhvatan materijal u pisanoj formi, koji sadrži informacije o svim temama agende sastanka i odgovore na dostavljena pitanja EK. Na sastanku su razmijenjena mišljenja o napretku u implementaciji reforme, s posebnim osvrtom na oblasti programskog budžeta, upravljanja preduzećima u većinskom vlasništvu države, računovodstvu i implementaciji PIMA preporuka. Predstavници Evropske komisije izrazili su zadovoljstvo kvalitetom dostavljenog materijala u pisanoj formi i sveobuhvatnom diskusijom na sastanku. U toku je usaglašavanje operativnih zaključaka sa PFM sastanka.

U toku 2024. godine održavana je redovna komunikacija sa predstavnicima Delegacije Evropske unije u cilju razmjene informacija o svim aspektima implementacije reforme, kao i realizacije projekata tehničke podrške za PFM koji se finansiraju iz EU fondova.

Preduzete su brojne aktivnosti u cilju obezbjeđivanja tehničke i ekspertske podrške za implementaciju mjera definisanih Programom, uz podršku EU, MMF, UNDP i drugih donatora, u različitim oblastima upravljanja javnim finansijama.

Kompletirana je tenderska dokumentacija i nastavljen tenderski postupak za izbor ugovarača za realizaciju projekta tehničke podrške „EU za PFM u Crnoj Gori“ koji se finansira iz IPA sredstava. Postupak je uspješno realizovan, a implementacija projekta je otpočela u novembru o.g. U okviru projekta, u naredne tri godine biće realizovan niz aktivnosti namijenjenih jačanju kapaciteta u oblasti povezivanja strateškog planiranja i programskog budžeta, upravljanja javnim investicijama, unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru, budžetske inspekcije, eksterne revizije.

U okviru projekta namijenjenog jačanju kapaciteta koordinacionih struktura za praćenje realizacije Strategije reforme javne uprave i Programa reforme upravljanja javnim finansijama, koji implementira Centar za izvrsnost u finansijama (CEF), a finansira se iz IPA sredstava, obezbijeđena je ekspertska podrška za radne timove u svrhu ažuriranja Akcionog Plana i PFM Programa. U toku su konsultacije sa predstavnicima CEF-a u cilju kompletiranja plana aktivnosti u projektu za 2025. godinu.

Obezbijeđena je ekspertska podrška UNDP namijenjena jačanju kapaciteta za upravljanje fiskalnim rizicima i uvođenje obračunskog računovodstva. Očekuje se početak realizacije projekta do kraja godine.

U toku je komunikacija sa ReSPA-om u vezi sa obezbjeđivanjem ekspertske podrške za realizaciju mjera iz PFM-a u oblasti interne revizije i državne pomoći.

Koordinacija IPA projekata

Odjeljenje za međunarodnu saradnju, evropske integracije i EU fondove je u izvještajnom periodu efikasno i uspješno realizovalo aktivnosti vezane za programiranje, ugovaranje i praćenje realizacije projekata koji se finansiraju iz sredstava Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA).

Odjeljenje je još u 2023. godini, u saradnji sa korisničkim institucijama, kompletiralo Akcioni dokument za akcije u oblasti finansijskih usluga, carine i statistike, koje će biti finansirane iz sredstava IPA 2024. Tokom 2024. godine pripremljeni su prvi nacrti tenderske dokumentacije za dva ugovora Monstata, dva ugovora Uprave carina i jedan ugovor Agencije za nadzor osiguranja. Nacrt tenderske dokumentacije je dostavljen Direktoratu za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške (CFCU) na komentare. Dodatno, u saradnji sa Delegacijom EU i krajnjim korisnicima, pripremljen je twinning fiche za projekat podrške usklađivanju sa EU zakonodavstvom u oblasti finansijskih usluga, koji će ugovoriti Delegacija.

U 2024. godini Odjeljenje je sa Delegacijom EU finalizovalo Opis posla (ToR) za projekat EU4PFM i učestvovalo u evaluaciji ponuđača. Ovaj projekat je ugovorila Delegacija EU i trebao bi da pomogne u implementaciji Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026. Odjeljenje je aktivno sarađivalo sa ugovaračem na koordinaciji pripreme Početnog izvještaja projekta (Inception Report).

U 2024. godini Odjeljenje je nastavilo sa praćenjem realizacije projekata u nadležnosti Ministarstva finansija u okviru Godišnjeg akcionog programa IPA-e za Crnu Goru za 2017. godinu i Godišnjeg akcionog programa IPA-e za Crnu Goru za 2018. godinu, što je podrazumijevalo redovnu komunikaciju i blisku saradnju sa korisnicima projekata, ugovaračima, IPA strukturom u cilju obezbjeđivanja blagovremenog rješavanja svih potencijalnih problema i prepreka u realizaciji, učešće u radu upravnih odbora projekata, odobravanje izvještaja o realizaciji projekata, angažmanu eksperata i *outputa* projekata, za sljedeće projekte:

- “Podrška Upravi prihoda i carina (UPC) u implementaciji Sistema carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou” (korisnik: Uprava carina). Cilj projekta je implementacija nacionalnog sistema carinskih odluka u IT sistem UPC, što će omogućiti efikasan i djelotvoran elektronski carinski postupak, olakšavanje trgovine i efikasnu naplatu Prihoda. Projekat je okončan u 2024.godini.
- “Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore u nadogradnji Carinskog informacionog sistema (CIS)” (korisnik: Uprava carina). Cilj projekta je nadogradnja CIS za: podršku elektronskog podnošenja deklaracija i popratnih dokumenata; arhivska aplikacija za čuvanje dokumenata; unapređenje Registra upravljanja rizicima i Baze podataka o rizicima; bolje funkcionalnosti za privredu u podršci za elektronsko podnošenje deklaracija
- “Isporučka i ugradnja montažnog Data centra, sa isporukom i montažom opreme – ISO kontejner” (korisnik: Uprava carina). Cilj projekta je nabavka mobilnog kontejnera (data centra) u kome bi bili smješteni serveri UPC.
- “Nabavka opreme za sprovođenje kontrolne funkcije Uprave prihoda i carina” (korisnik: Uprava carina). Nabavljeni su (3 lota/ugovora): pribor za inspekciju krijumčarene robe, rendgenski prenosni sistem i ručni rendgenski fluorescentni (XRF) analizatori, kao i ručni detektori za pronalaženje eksploziva i narkotika. Projekat je okončan u 2024.godini.

Odjeljenje je pripremiло zahtijevanu dokumentaciju potrebnu za zatvaranje IPA 2014 programa.

Kada je riječ o programiranju, Odjeljenje je u 2024. godini učestvovalo u pripremi prvog nacrtu programskog dokumenta za 2025-2027. godinu. U okviru ove aktivnosti kandidovani su prijedlozi akcija Ministarstva, Monstata, CBCG, Agencije za nadzor osiguranja i Komisije za tržište kapitala.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

U okviru redovnih aktivnosti, Odjeljenje je pripremalo svu potrebnu dokumentaciju u skladu sa Priručnikom o procedurama, a koja se odnosi na funkcionisanje PIU/IBPM i učestvovalo na velikom broju koordinacionih sastanaka, kao i sastanaka sektorskog i IPA Nadglednog odbora.

U izvještajnom periodu je ostvarivana redovna komunikacija i saradnja s predstavnicima Delegacije Evropske unije, tijelima u okviru IPA strukture, ugovaračima i korisničkim institucijama.

Evropske integracije i međunarodna saradnja

Uspješno je organizovano i koordinirano učešće crnogorske delegacije na XVII sastanku Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, koji je održan u novembru 2023. Godine u Podgorici. U saradnji s predstavnicima nadležnih institucija, pripremljen je i Evropskoj komisiji u predviđenom roku dostavljen sveobuhvatan materijal koji sadrži informacije o napretku ostvarenom u oblasti javnih finansija, makroekonomske politike, finansijskog sistema, statistike, revizije, i odgovoreno na naknadno dostavljena dodatna pitanja nadležnih direktorata Evropske komisije.

U izvještajnom periodu je ostvarivana redovna komunikacija i saradnja s predstavnicima Delegacije Evropske unije i SIGMA-e.

U izvještajnom periodu, Odjeljenje je koordiniralo popunjavanje upitnika SIGMA-a, koji se odnosi na realizaciju principa efikasne javne uprave preko portala par.is, za potrebe izrade Izvještaja SIGMA za 2024. godinu o napretku u reformama javne uprave i upravljanja javnim finansijama. Organizovani su sastanci predstavnika SIGMA-e sa organizacionim jedinicama Ministarstva finansija i Poreskom upravom, i koordinirana priprema komentara na prvi nacrt Izvještaja.

Odjeljenje je održavalo redovnu komunikaciju s predstavnicima Ministarstva finansija Holandije u cilju realizacije postojećeg aranžmana bilateralne saradnje i pripreme novog.

Najvažnija dostignuća u 2024. godini:

- uspostavljanje koordinacione strukture za praćenje realizacije Programa reforme upravljanja javnim finansijama i koordinacija rada strukture;
- pripremljen ažurirani Program reforme upravljanja javnim finansijama sa akcionim planom;
- intenziviran dijalog sa međunarodnim partnerima u vezi sa sprovođenjem reforme upravljanja javnim finansijama i obezbjeđivanje tehničke i ekspertске podrške za realizaciju reformskih aktivnosti;
- Akcioni dokument koji uključuje projekte/akcije koje je kandidovalo Ministarstvo finansija, odobren u sklopu Finansijskog sporazuma za IPA 2024. Pripremljen nacrt tenderske dokumentacije za svih pet budućih ugovora za implementaciju projekata.
- Uspješno kandidovani projekti tehničke podrške za finansiranje iz sredstava IPA 2025-2027
- uspješno ugovoren IPA projekat EU4PFM namijenjen podršci sprovođenju reforme upravljanja javnim finansijama;
- uspješno iskoordinirano učešće crnogorske delegacije na sastancima Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku i sastanka o upravljanju javnim finansijama u okviru Posebne radne grupe za reform javne uprave, održanim 19. i 20. novembra 2024. godine u Briselu.

	Aktivnost	Rok	Stepen realizacije
1.	Izdavanje Godišnje izjave o upravljanju za 2023. godinu (Annual Management Declaration)	31. januar 2024.	Realizovano
2.	Priprema dokumentacije u skladu sa Priručnikom o procedurama (MoP)	Kontinuirano	Realizovano

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

3.	Praćenje implementacije projekata iz IPA 2017 i IPA 2018 programske godine	Kontinuirano	Realizovano
4.	Priprema Akcionog dokumenta za IPA 2024	II	Realizovano
5.	Priprema tenderske dokumentacije i ugovaranje kandidovanih projekata za IPA 2024 programske godine	IV	Realizovano. Nacrt tenderske dokumentacije dostavljen CFCU na komentare u IV kvartalu.
6.	Podrška krajnjim korisnicima u pripremi adekvatnih aplikacija i formulara za Instrument za evropsku integraciju (EUIF) i komunikacija sa MEP-om oko raspoloživosti sredstava za finansiranje projekata	Kontinuirano	Realizovano
7.	Priprema programskih dokumenta za IPA 2025 i/ili 2026	IV	Realizovano
8.	Identifikovanje ključnih aktera pregovaračkog procesa u Ministarstvu finansija	I	Realizovano
9.	Učešće u radu radnih grupa za pregovaračka poglavlja i priprema informacija, mišljenja i analiza za Kabinet ministra	Kontinuirano	Realizovano
10.	Koordinacija pripreme priloga i učešća predstavnika Ministarstva finansija na sastancima pododbora sa EK, kao i koordinacija pripreme i dostavljanja priloga za godišnji Izveštaj EK o Crnoj Gori	Kontinuirano	Realizovano
11.	Implementacija programa tehničke podrške Ministarstva finansija Holandije za 2024. godinu i koordinacija definisanja prioriteta za naredni period u skladu sa Memorandumom o razumijevanju o tehničkoj saradnji između dva ministarstva	Kontinuirano	Realizovano
12.	Promocija mogućnosti za jačanje saradnje sa Koalicijom ministara finansija za klimatsku akciju, odnosno korišćenje podrške koju Koalicija pruža državama članicama u uspostavljanju internih organizacionih struktura, procesa i aranžmana upravljanja koje će podržati integrisanje aktivnosti vezanih za klimatske promjene u Ministarstvu finansija. Promovisanje korišćenja dostupne podrške u oblasti zelenih javnih finansija kroz članstvo u Partnerstvu za nacionalno utvrđene doprinose (NDC partnerstvo)	Kontinuirano	Realizovano
13.	Koordinacija realizacije i izveštavanje o realizaciji Programa reforme upravljanja javnim finansijama (PFM)	Kontinuirano	Realizovano
Procenat realizacije aktivnosti			100%

ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU FONDOVA EU U JAVNOM SEKTORU

UVODNE NAPOMENE

Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova Evropske unije u javnom sektoru formirano je u skladu sa Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija. Odjeljenje ima organizacionu nezavisnost obezbijeđenu

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Pravilnikom kao i Poveljom unutrašnje revizije kroz direktnu odgovornost Ministru finansija i Nacionalnoj službenici za ovjeravanje (NAO).

Takođe Odjeljenje je prvi put, novom Uredbom o bližem načinu sprovođenja finansijske podrške Evropske unije kroz Instrument pretpristupne podrške (IPA), br.77/23 od 20.07. 2023.godine, prepoznato kao dodatni mehanizam kontrole i upravljanja IPA sredstvima.

Odjeljenje obavlja revizije programa/projekata koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz sredstava pretpristupne podrške EU u organima državne uprave koja čine strukturu za samostalno upravljanje pretpristupnim fondovima (tzv.IPA tijela) sa ciljem davanja nezavisnog i objektivnog uvjeravanja o adekvatnosti i efektivnosti sistema upravljanja, upravljanja rizicima i unutrašnjih kontrola.

U Odjeljenju su u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji predviđena 4 izvršioca: Rukovodilac, 2 Viša unutrašnja revizora i Stariji unutrašnji revizor. Trenutna popunjenost Odjeljenja je: Rukovoditeljka i dvije više unutrašnje revizorke. Sve 3 revizorke posjeduju sertifikat za unutrašnju reviziju u javnom sektoru i imaju dugogodišnje iskustvo kako u reviziji tako i u pretpristupnim (IPA) fondovima.

REALIZACIJA STRATEŠKOG PLANA 2024-2026. GODINE

Strateškim planom za 2024-2026. godinu definisan je glavni cilj i podciljevi unutrašnje revizije kao i aktivnosti unutrašnje revizije u planiranom periodu.

Glavni cilj unutrašnje revizije u strateškom periodu je – povećanje obuhvata oblasti revizije. Za postizanje glavnog cilja definisana su dva podcilja i to: obezbjedjivanje kompetentnog revizorskog tima i razvoj dodatnog metodološkog uputstva za IPA revizije.

Misija unutrašnje revizije u strateškom periodu ogledala se u unaprjeđenju sistema funkcionisanja organizacije (IPA strukture) i njenih ciljeva kroz objektivno uvjeravanje i pružanju savjeta zasnovano na rizicima.

Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova EU u javnom sektoru nastojalo je da razvija znanja i kompetencije revizora, čime se osigurava uloga unutrašnje revizije kao pouzdanog partnera u postizanju ciljeva svih tijela uključenih u indirektno upravljanje IPA sredstvima, što je istovremeno i vizija Odjeljenja. Strateškim planom je definisano da se utvrđeni ciljevi u strateškom periodu mogu postići kroz odgovarajuće aktivnosti koje su kvantitativno i vremenski određene.

Za postizanje cilja – “Obezbjedjivanje kompetentnog revizorskog tima” utvrđene su sljedeće aktivnosti:

- Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta Odjeljenja u skladu sa postojećim usvojenim Pravilnikom o sistematizaciji i organizaciji Ministarstva finansija
- Kontinuirana profesionalna edukacija unutrašnjih revizora u javnom sektoru kao o pohađanje seminara i radionica koje se odnose na oblasti IPA fondova
- Unapređenje kvaliteta rada kroz implementaciju Programa obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta
- Sticanje sertifikata unutrašnjih revizora u javnom sektoru

Kroz Akcioni plan detaljnije su razrađene aktivnosti i dati rokovi za njihovu realizaciju.

Aktivnost	Rok za realizaciju	Status
1. Pokretanje procedure popunjavanja slobodnih radnih mjesta u Odjeljenju	2024.godina	Djelimično realizovana
2. Izraditi plan obuka i dostaviti na odobrenje rukovodstvu	Januar 2024.godine	Realizovana
3. Pohađanje seminara i radionica koje se odnose na oblasti IPA fondova	2024.godina	Realizovana

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

4. Sprovođenje Programa obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta unutrašnje revizije	2024-2026.godine	Kontinuirano
5. Obezbijediti sertifikaciju novih revizora	2024-2026.godine	Kontinuirano

Na sjednici održanoj 25. decembra 2024. godine Vlada je usvojila Informaciju o realizaciji aktivnosti i projekata koji se implementiraju kroz sistem indirektnog upravljanja IPA fondovima sa prepoznatim ključnim izazovima (IPA II i IPA III) sa predlogom redefinisavanja institucionalnog okvira i uspostavljanju struktura. Zaključkom Vlade br.10-908/24-7202/2, tačkom 21 zaduženo je Ministarstvo finansija da pristupi hitnom jačanju kadrovskih kapaciteta u više organizacionih jedinica među kojima je i Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova EU u javnom sektoru.

Izrađen je i usvojen detaljan Plan kontinuiranog profesionalnog usavršavanja unutrašnjih Revizorke su tokom 2024.godine pohađale veliki broj obuka kako iz oblasti revizije tako i iz oblasti IPA fondova. Tokom mjeseca decembra je započet ciklus obuka u okviru projekta „PPF sa NIPAK-om“ i revizorke su završile uvodne obuke, dok će u periodu januar-mart prisustvovati i obukama na naprednom nivou.

Za postizanje cilja – “razvoj dodatnog metodološkog uputstva” utvrđene su sljedeće aktivnosti:

- Traženje podrške i saradnje preko projekata (npr.TAIX)
- Saradnja i komunikacija sa Direktoratom za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola u javnom sektoru Procjena rizičnih oblasti, tj. tijela u strukturi
- Inteziviranje saradnje sa Nacionalnim službenikom za ovjeravanje (NAO) kao i Upravljačkom strukturom kao preduslov za kvalitetno obavljanje IPA revizija

Kroz Akcioni plan detaljnije su razrađene sve aktivnosti i dati rokovi za njihovu realizaciju.

Aktivnost	Rok za realizaciju	Status
1. Traženje podrške kroz projekte za izradu specifičnih metodologija	Tokom 2024. godine	Djelimično realizovana
2. Saradnja i komunikacija sa Direktoratom za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola u javnom sektoru	Tokom 2024. godine	Realizovana
3. Iniciranje sastanka i razmjena informacija sa NAO NAOSO	I-II kvartal 2024. godine	Realizovana

Komunikacija i saradnja sa Direktoratom za upravljanje strukturama pretpristupne podrške (“NAO Support office”) kao i Direktoratom za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola je vrlo efikasna.

Revizorke Odjeljenja su tokom 2024. godine inicirale saradnju, preko DG NEAR-a i DEU, sa SIGMA-om u cilju pružanja podrške pri razvoju metodološkog uputstva za vršenje IPA revizija. U posljednjem kvartalu 2024. godine su krenule aktivnosti u vidu održavanja online sastanaka sa predstavnicima SIGMA-e. Dogovoreno je da se sa konkretnim aktivnostima na unapređenju trenutne i razvoju specifične metodologije i same prakse počne u I kvartalu 2025. godine.

REALIZACIJA GODIŠNJEG PLANA ZA 2024. GODINU

R.br.	Subjekt revizije	Vrsta revizije	Sprovedena u 2024. godini

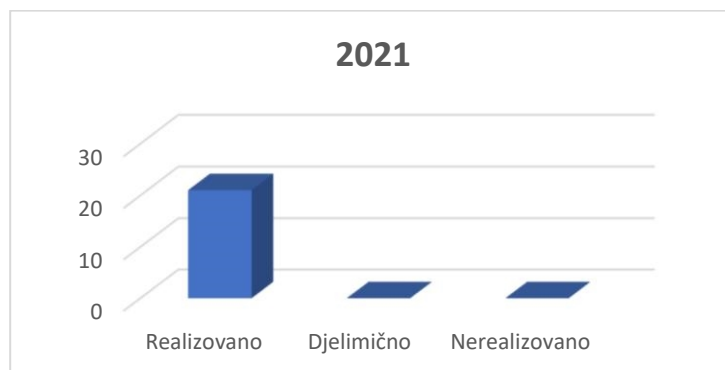
Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

1.	Ministarstvo unutrašnjih poslova (PIU jedinica)	Revizija uvjeravanja	Da
2.	CBC (Tijelo za prekograničnu saradnju) i HOS kancelarija – Ministarstvo evropskih poslova	Revizija uvjeravanja	Da
3.	Ministarstvo finansija – Odjeljenje za međunarodnu saradnju, evropske integracije i EU fondove (PIU jedinica)	Revizija uvjeravanja	Da
4.	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (PIU jedinica)	Revizija uvjeravanja	Da
5.	CFCU – Direktor za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške	Revizija uvjeravanja	Da

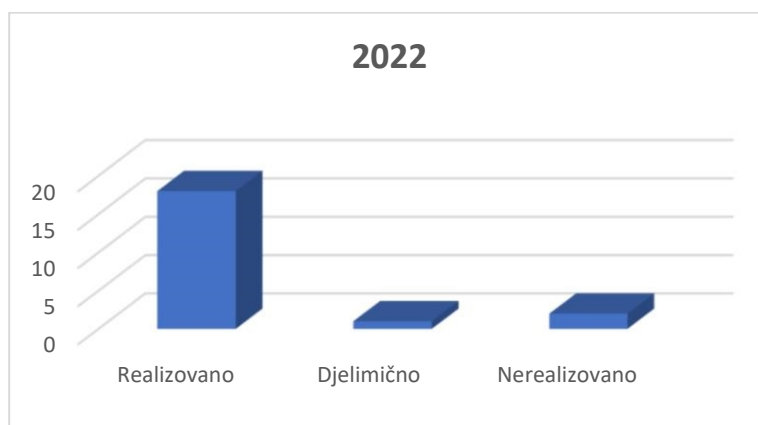
Osim revizija koje su Godišnjim planom bile predviđene u 2024.godini, Odjeljenje je sprovelo i ad hoc revizije po nalogu Nacionalne službenice za ovjeravanje. NAO je uputila Zahtjev za pripremu Izveštaja o procjeni sistema za dva operativna programa u cilju dostavljanja zahtjeva za povjeravanje budžetskih sredstava i to: Operativni program za oblast zapošljavanja i socijalne politike 2024-2027 i Operativni program za oblast životne sredine i klimatskih promjena 2024-2027.

Odjeljenje je pripremiло za oba programa Izveštaj sa nalazima i preporukama čiju će realizaciju pratiti u prvoj polovini 2025. godine.

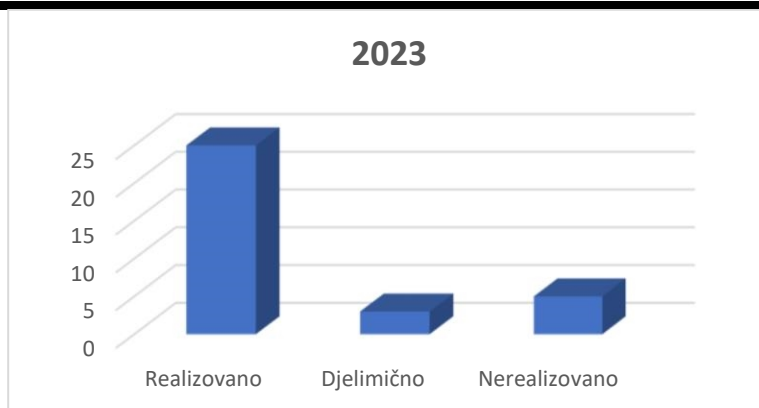
STEPEN REALIZACIJE PREPORUKA DATIH U PERIODU 2021-2024.GODINA

Svi nalazi dati 2021. godini su zatvoreni i korektivne mjere koje su revizori predložili su realizovane u potpunosti.

Preporuke date u 2022. godini su realizovane u procentu od 85,71%, dok je 4,76% djelimično realizovano i 9,52% nerealizovano. Naime, od 21 date preporuke u toku pomenute godine 18 preporuka je sprovedeno, 1 djelimično i 2 preporuke su stale nesprovedene jer se odnose na buduće projekte i aktivnosti koje revidirani subjekat treba da preduzme prilikom budućeg ugovaranja projekata.

75,76% preporuka datih u 2023. godini je realizovano, tj. 25 od ukupno 33 date preporuke. 3 preporuke (9,09%) su djelimično sprovedene i 5 preporuka (15,15%) još uvijek nije sprovedeno i one će se pratiti i dalje prilikom ugovaranja budućih projekata u revidiranom subjektu.

U 2024. godini revizori su dali ukupno 39 preporuka. Od tog broja 33 preporuke se kroz Centralni registar preporuka (CR) prate jer su prihvaćene od strane revidiranih subjekata i kroz Akcione planove u pojedinačnim izvještajima dogovorena odgovorna lica, rokovi za realizaciju i korektivne mjere. *Šest preporuka nije prihvaćeno i njihovo praćenje nije obavezno od strane revizora a svakako će biti predmet posebne pažnje prilikom naredne planirane revizije u istom subjektu.*

Od ukupnog broja preporuka koje se prate rok za realizaciju je dospio kod kod 16 preporuka, dok su rokovi za realizaciju ostalih uglavnom prva polovina 2025.godine jer se većinom odnose na revizije koje su rađene u III i IV kvartalu 2024.godine.

Stepen realizacije preporuka čiji je rok za realizaciju bio kraj 2024.godine

7 preporuka (44%), čiji je rok za realizaciju bila 2024. godina a koje nisu sprovedene nakon obavljenog follow up-a u decembru 2024.godine, odnose se na Ministarstvo unutrašnjih poslova, Jedinica za implementaciju projekata (PIU). Kao razlog nesprovođenja se uglavnom navodi to što u PIU jedinici nije izvršena formalna primopredaja dužnosti. Sve preporuke će dalje biti praćene u 2025. godini.

ODJELJENJE - ALIMENTACIONI FOND

Ovlašćenja i nadležnosti

Ovlašćenja i nadležnost Alimentacionog fonda propisane su članom 24, 33 i 34 Zakona o privremenom izdržavanju djece („Sl. list CG“, br. 80/22 i 123/23) i ona se sastoje od sljedećih radnji koje u postupku preduzima Alimentacioni fond:

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Alimentacioni fond u skladu sa članom 24 Zakona o privremenom izdržavanju djece vrši isplatu privremenog izdržavanja na osnovu rješenja centara za socijalni rad kojim je djeci priznato pravo na privremeno izdržavanje i utvrđen iznos privremenog izdržavanja.
- U skladu sa odredbom člana 33 Zakona o privremenom izdržavanju djece, Alimentacioni fond nakon isplate privremenog izdržavanja donosi rješenje o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja, te u zakonom propisanom roku od 8 dana nalaže dužniku izdržavanja da dobrovoljno uplati novčana sredstva na račun Alimentacionog fonda.
- Alimentacioni fond shodno članu 34 Zakona o privremenom izdržavanju djece, ukoliko dužnik izdržavanja ne uplati u zakonom propisanom roku iznos koji se od njega potražuje, dostavlja rješenje sa potvrdom izvršnosti Zaštitniku imovinsko pravnih interesa Crne Gore na dalje postupanje.

Shodno navedenim nadležnostima, izvještaj o radu Odjeljenja – Alimentacioni fond koncipiran je na način da isti predstavlja statistički prikaz rada ovog Odjeljenja za 2024. godinu.

Izvori finansiranja

Budžetom Crne Gore za 2024. godinu bio je obezbijeđen iznos od 1.000 000,00 eura za isplatu privremenog izdržavanja djece.

Sredstva za isplatu privremenog izdržavanja djece predviđena su na Budžetskoj poziciji Ministarstva finansija, Programa 22 013 - Pravo na privremeno izdržavanje, Potprogram 22 013 001 - Finansiranje prava na privremeno izdržavanje djece, Aktivnosti 22 013 001 001 (A0672) - Alimentacioni fond, pozicije 4318 – ostali transferi pojedincima.

Pravo na privremeno izdržavanje

Dana 07.01.2024. godine stupile su na snagu Izmjene i dopune Zakona o privremenom izdržavanju djece („Sl. list CG“, br. 123/23), kojima je jasno preciziran člana 8 stav 1 Zakona o privremenom izdržavanju djece. Navedenim članom Zakona je propisano da se pravo na privremeno izdržavanje priznaje od dana podnošenja zahtjeva, pa dok postoje zakonski uslovi, u visini alimentacije uvećano za troškove postupka prinudnog izvršenja shodno članu 9 Zakona o privremenom izdržavanju djece.

PRIMLJENA RJEŠENJA CENTARA ZA SOCIJALNI RAD KOJIMA JE PRIZNATO PRAVO NA PRIVREMENO IZDRŽAVANJE

Primljeni i riješeni predmeti:

U periodu od 01.01.2024. godine do 31.12.2024. godine, Alimentacioni fond je primio ukupno 220 izvršnih rješenja centara za socijalni rad u kojima je priznato pravo na privremeno izdržavanje za 251 dijete.

Odjeljenje – Alimentacioni fond je isplatu privremenog izdržavanja izvršilo po svih 220 rješenja koje je primilo u izvještajnom periodu, tako da na kraju 2024. godine nije imalo nijedan neriješen predmet.

Tabelarni prikaz primljenih i riješenih predmeta u 2024. godini:

Broj primljenih predmeta	Broj riješenih predmeta	Broj neriješenih predmeta
220 rješenja (predmeta) centara za socijalni rad	220	0
Ukupno predmeta:	220	0

Primljeni predmeti po mjesecima:

Od 220 rješenja u januaru i februaru mjesecu 2024. godine, Odjeljenje – Alimentacioni fond nije primilo nijedno izvršno rješenje od strane centara za socijalni rad. U martu je primljeno 19 rješenja, zatim u aprilu mjesecu primljeno je 28 rješenja centara za socijalni rad, u maju mjesecu 8 rješenja, u junu mjesecu je primljeno 20 rješenja centara za socijalni rad, u julu 25 rješenja, u avgustu 17 rješenja, u

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

septembru 37 rješenja, u oktobru 40 rješenja, u novembru 20 rješenja i u decembru 2024. godine primljeno je 6 rješenja.

Tabelarni prikaz primljenih predmeta po mjesecima u 2024. godini:

Primljena rješenja centara za socijalni rad po mjesecima	Broj rješenja	Procent primljenih predmeta
Januar	0	0 %
Februar	0	0 %
Mart	19	8,63 %
April	28	12,73 %
Maj	8	3,64 %
Jun	20	9,09 %
Jul	25	11,37 %
Avgust	17	7,72 %
Sepetembar	37	16,81 %
Oktobar	40	18,20 %
Novembar	20	9,09 %
Decembar	6	2,72 %
UKUPNO:	220	100 %

Primljeni predmeti po opštinama:

Rješenja su primljena iz 16 centara za socijalni rad. U 2024. godini najveći broj predmeta primljen je iz Centra za socijalni rad Podgorica i to 72 rješenja, zatim iz Centra za socijalni rad Nikšić 33 rješenja, Centra za socijalni rad Bar 21 rješenje, Centra za socijalni rad Budva 20 rješenja, Centra za socijalni rad Danilovgrad 12 rješenja, Centra za socijalni rad Pljevlja 12 rješenje, Centra za socijalni rad Mojkovac 11 rješenja, Centra za socijalni rad Herceg Novi 10 rješenja, Centra za socijalni rad Bijelo Polje 9 rješenja, Centra za socijalni rad Kotor 6 rješenja, Centra za socijalni rad Cetinje i Ulcinj po 4 rješenja, Centra za socijalni rad Golubovci 3 rješenja i iz Centra za socijalni rad Plav, Berane i Andrijevica po 1 rješenje.

Tabelarni prikaz primljenih predmeta po opštinama u 2024. godini:

Br.	Naziv centra za socijalni rad	Broj primljenih rješenja	Procent predmeta po opštinama
1.	Centar za socijalni rad Podgorica	72	33 %
2.	Centar za socijalni rad Nikšić	33	15 %
3.	Centar za socijalni rad Bar	21	10 %
4.	Centar za socijalni rad Budva	20	9 %
5.	Centar za socijalni rad Danilovgrad	12	5 %
6.	Centar za socijalni rad Pljevlja	12	5 %
7.	Centar za socijalni rad Mojkovac	11	5 %
8.	Centar za socijalni rad Herceg Novi	10	4,5 %
9.	Centar za socijalni rad Bijelo Polje	9	4 %
10.	Centar za socijalni rad Kotor	6	3 %
11.	Centar za socijalni rad Cetinje	4	2 %
12.	Centar za socijalni rad Ulcinj	4	2 %
13.	Centar za socijalni rad Golubovci	3	1 %
14.	Centar za socijalni rad Plav	1	0,5 %
15.	Centar za socijalni rad Berane	1	0,5 %
16.	Centar za socijalni rad Andrijevica	1	0,5 %
	UKUPNO:	220	100 %

ISPLATA PRIVREMENOG IZDRŽAVANJA**Isplaćeni iznos privremenog izdržavanja u 2024. godini.**

Ministarstvo finansija, Odjeljenje – Alimentacioni fond je počelo sa isplatama prava na privremeno izdržavanje djeci od 10.05.2024. godine, nakon usvojene Izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija. Odjeljenje Alimentacioni fond isplatu po svim aktivnim predmetima vrši u periodu od 15 do 25 u mjesecu za prethodni mjesec. Do sada je izvršeno 8 isplata privremenog izdržavanja uvećanog za troškove izvršnog postupka i to dana: 10.05.2024. godine, 17.06.2024. godine, 19.07.2024. godine, 16.08.2024. godine, 25.09.2024. godine, 25.10.2024. godine, 22.11.2024. godine i 26.12.2024. godine.

Ministarstvo finansija, Odjeljenje – Alimentacioni fond je u 2024. godini isplatilo djeci ukupan iznos od **354.183,45 eura**.

Od navedenog ukupnog iznosa **354.183,45 eura**, na ime privremenog izdržavanja djeci je isplaćen iznos od **338.392,92 eura**, dok je na ime troškova izvršnog postupka, koji su takođe priznati djeci u dostavljenim rješenjima centara za socijalni rad u izvještajnom periodu, isplaćen iznos od **15.790,53 eura**.

Odjeljenje Alimentacioni fond je u izvještajnom periodu donijelo ukupno 873 rješenja o isplati, postupajući po 220 rješenja (predmeta) centara za socijalni rad. Napomena razlika između broja rješenja centara za socijalni rad i rješenja o isplati koja donosi Odjeljenja Alimentacioni fond je iz razloga što svaki mjesec Odjeljenje Alimentacioni fond donosi rješenje o isplati privremenog izdržavanja po jednom te istom aktivnom rješenju tj. predmetu centra za socijalni rad kojim je pravo na privremeno izdržavanje priznato i po kojem teče.

Tabelarni prikaz broja rješenja i iznos koji je isplaćen po mjesecima u 2024. godini:

Datum isplate	Broj rješenja o isplati koje je donijelo Odjeljenja Alimentacioni fond	Privremeno izdržavanje	Trškovi postupka	Ukupno isplaćeno
10.05.2024.g.	47	59.759,33 eura	3.936,96 eura	63.696,29 eura
17.06.2024.g.	50	25.968,36 eura	928,92 eura	26.897,28 eura
19.07.2024.g.	72	34.049,00 eura	1.253,75 eura	35.302,75 eura
16.08.2024.g.	91	40.729,83 eura	1.883,69 eura	42.613,52 eura
25.09.2024.g.	124	44.741,17 eura	3.357,58 eura	48.098,75 eura
25.10.2024.g.	156	61.983,92 eura	2.424,53 eura	64.408,45 eura
22.11.2024.g.	167	39.810,16 eura	1.504,35 eura	41.314,51 eura
26.12.2024.g.	166	31.351,15 eura	500,75 eura	31.851,90 eura
Ukupno:	873	338.392,92 eura	15.790,53 eura	354.183,45 eura

Broj aktivnih predmeta po kojima teče pravo na privremeno izdržavanje i broj predmeta u kojima je prestalo pravo na privremeno izdržavanje u 2024. godini.

Od 220 rješenja (predmeta) koja je u izvještajnom periodu primilo Odjeljenje – Alimentacioni fond: 166 rješenja (predmeta) centara za socijalni rad je aktivno i po njima se vrši isplata svaki mjesec, dok se po 54 rješenja centra za socijalni rad koja su takođe primljena u izvještajnom periodu ne vrši isplata, budući da je u tim slučajevima prestalo pravo na privremeno izdržavanje.

Tabelarni prikaz broja aktivnih rješenja po kojima je vrši isplata i broj rješenja po kojima je prestalo pravo na privremeno izdržavanje u 2024. godini:

Broj primljenih predmeta	Broj aktivnih predmeta po kojima se vrši isplata svaki mjesec	Broj predmeta u kojima je djeci u toku izvještajnog perioda prestalo pravo na privremeno izdržavanje	Ukupno
220 rješenja (predmeta)	166	54	220

Broj, uzrast i pol djece kojoj je isplaćeno privremeno izdržavanje u 2024. godini.

U izvještajnom periodu privremeno izdržavanje je isplaćeno za **251** djetete.

Zaključno sa 31.12.2024. godine pravo na privremeno izdržavanje koristi **188** djece dok je za **63** djece pravo na privremeno izdržavanje prestalo jer je dužnik izdržavanja počeo sa uplatom alimentacije ili su djeca navršila 18 godina života.

Struktura djece koja su ostvarila pravo na privremeno izdržavanje u 2024. godini po godinama života:

Godine života	Broj djece koja koriste pravo	Broj djece kojoj je prestalo pravo	Broj djece koja su ostvarila pravo	Procenat
Do 5 godina	10	3	13	5 %
Od 6 do 13 godina	106	26	132	53 %
Od 14 do 18 godina	72	34	106	42 %
UKUPNO:	188	63	251	100 %

Struktura djece koja su ostvarila pravo na privremeno izdržavanje u 2024. godini po polu:

Pol	Broj djece koja koriste pravo	Broj djece kojoj je prestalo pravo	Broj djece koja su ostvarila pravo	Procenat
Muška djeca	86	27	113	45 %
Ženska djeca	102	36	138	55 %
UKUPNO:	188	63	251	100 %

Struktura zakonski zastupnikana na čiji je žiro račun u 2024. godini isplaćeno privremeno izdržavanje za djecu po polu:

Struktura zakonskih zastupnika po polu	Broj zakonskih zastupnika čija djeca koriste pravo	Broj zakonskih zastupnika za čiju djecu je prestalo pravo	Broj zakonskih zastupnika čija djeca su ostvarila pravo	Procenat
Očevi	25	9	34	21 %
Majke	104	29	133	79 %
UKUPNO:	129	38	167	100 %

Predmeti u kojima je prestalo pravo na privremeno izdržavanje

U izvještajnom periodu pravo na privremeno izdržavanje prestalo je za 63 djeteta, kojima je pravo na privremeno izdržavanje priznato u 54 rješenja centra za socijalni rad.

Pravo na privremeno izdržavanje za **44** djeteta je prestalo jer je dužnik izdržavanja u toku trajanja ovog prava počeo sa redovnom uplatom alimentacije zakonskom zastupniku djece, dok je za **19** djece pravo na privremeno izdržavanje prestalo jer su djeca navršila 18 godina života.

Tabelarni prikaz broja djece kojoj je prestalo pravo:

Razlozi prestanka prava na privremeno izdržavanje djece	Broj djece	Procenat
Dužnik izdržavanja počeo sa uplatom alimentacije	44	69 %
Dijete napunilo 18 godina života	19	31 %
UKUPNO:	63	100 %

Imajući u vidu da je privremeno izdržavanje do sada isplaćeno za 251 djeteta, te da je u međuvremenu za 63 djeteta prestalo pravo na privremeno izdržavanje, to proizilazi da je procenat djece kojoj je prestalo pravo na privremeno izdržavanje 25,09 % u odnosu na ukupan broj djece kojoj je do sada isplaćeno privremeno izdržavanje.

Od ukupnog broja djece kojoj je prestalo pravo na privremeno izdržavanje (63 djeteta), u 69 % slučajeva dužnik izdržavanja je počeo sa plaćanjem alimentacije zakonskom zastupniku djeteta, dok je u 31 % slučajeva pravo na privremeno izdržavanje prestalo jer su djeca navršila 18 godina života.

U odnosu na ukupan broj djece kojoj je u toku 2024. godine isplaćeno privremeno izdržavanje (251 djeteta), procenat djece (44 djeteta) kojoj je prestalo pravo na privremeno izdržavanje jer su dužnici izdržavanja počeli sa redovnim plaćanjem alimentacije zakonskim zastupnicima u odnosu na ukupan broj djece koja su ovo pravo ostvarila u 2024. godini je 17,52 %.

RJEŠENJA O POVRAĆAJU ISPLAĆENOG IZNOSA PRIVREMENOG IZDRŽAVANJA

Alimentacioni fond je u izvještajnom periodu donio **687** rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja, a koji iznosi su isplaćeni zakonskim zastupnicima djece počev od dana 10.05.2024. godine pa zaključno sa danom 22.11.2024. godine. U navedeni broj rješenja nisu uračunata rješenja koja su donijeta početkom januara 2025. godine i to za isplatu koja je izvršena 26. decembra 2024. godine.

Po 687 rješenja potraživao se od 167 dužnika izdržavanja iznos od **322.331,55 eura**.

Kako su u izvještajnom periodu dužnici izdržavanja u 13 slučajeva postupili po rješenjima Odjeljenja Alimentacioni fond i zaključno sa 31.12.2024. godine na račun Ministarstva finansija, Odjeljenje Alimentacioni fond uplatili ukupan iznos od **6.051,93 eura**, tako da navedeni iznos povraćaja u 2024. godini iznosi 1,88 % ukupno isplaćenih sredstava. Shodno navedenom potraživanje prema dužnicima izdržavanja na dan 31.12.2024. godine iznosi **316.279,62 eura**.

Razlika između broja donijetih rješenja (687) i broja dužnika izdržavanja (167) je zbog toga što Odjeljenje Alimentacioni fond, mjesečno nakon svake isplate privremenog izdržavanja u roku od 30 dana od dana isplate donosi i dostavlja dužnicima izdržavanja rješenje o obavezi povraćaja isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja.

Na kraju u ovom dijelu je bitno napomenuti da se prilikom sagledavanja sistema naplate mora uzeti u obzir i činjenica da je tek u 2024. godini Odjeljenje Alimentacioni fond nakon donijetih Izmjena i dopuna Zakona o privremenom izdržavanju djece koje su stupile na snagu početkom januara 2024. godine počelo da funkcioniše u punom obimu, zatim da su za 17,52 % djece u odnosu na ukupan broj djece koja su ostvarila ovo pravo u 2024. godini, dužnici izdržavanja počeli sa redovnim uplatama alimentacije, pa kao zaključak proizilazi da je sistem naplate u mnogo većem procentu ostvario značaj budući da su za 44 djeteta dužnici izdržavanja počeli sa redovnim uplatama alimentacije, a što je uticalo i na kraju izvještajnog perioda na manji mjesečni procenat Budžetskih izdataka po ovom osnovu, a samim tim u ne tako zanemarljivom procentu ostvarena je svrha Zakona o privremenom izdržavanju djece da se dužnici izdržavanja prinude da počnu sa redovnim mjesečnim uplatama alimentacije djeci.

Struktura dužnika izdržavanja prema polu:

Dužnici izdržavanja	Broj dužnika izdržavanja	Procenat
Očevi	133	79 %
Majke	34	21 %
UKUPNO:	167	100 %

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Struktura dužnika izdržavanja prema godinama starosti:

Godine života	Broj dužnika izdržavanja	Procenat
Od 20 do 29 godina	12	7 %
Od 30 do 39 godina	51	31 %
Od 40 do 49 godina	85	51 %
Od 50 do 60 godina	19	11 %
UKUPNO:	167	100 %

Žalbe na rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja

Odjeljenje – Alimentacioni fond je u izvještajnom periodu primilo 9 žalbi na rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja. Žalbe zajedno sa odgovorom i spisima predmeta, blagovremeno su dostavljene Ministarstvu finansija, Službi za upravljanje ljudskim resursima kao drugostepenom organi, na dalju nadležnost i postupanje.

U odnosu na ukupan broj donijetih rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja 687 rješenja, procenat izjavljenih žalbi (9 žalbi) je 1,31 %.

SARADNJA ODJELJENJA – ALIMENTACIONI FOND SA DRUGIM ORGANIMA I INSTITUCIJAMA

Saradnja Odjeljenja – Alimentacioni fonda sa Ministarstvom rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga

Povodom primjene Zakona o privremenom izdržavanju djece, nakon što su na snagu stupile izmjene i dopune ovog zakona dana 07.01.2024. godine sa predstavnicima Ministarstvom rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga dana 12.01.2024. godine održana je sastanak na kojem su predstavnici Odjeljenja – Alimentacioni fond zajedno sa predstavnicima Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga sačinili Upustvo o postupanju svih centara za socijalni rad shodno izmjenama zakona, te sačinili formu rješenja o priznavanju prava privremenog izdržavanja kako bi u identičnim situacijama centri za socijalni rad odlučivali na jednoobrazan način. Takođe, ovim putem dogovorena je zajednička koordinacija i pomoć centrima za socijalni rad u vezi sa pravilnom primjenom zakona.

Saradnja Odjeljenja – Alimentacioni fonda sa centrima za socijalni rad

Odjeljenje – Alimentacioni fond svakodnevno održava komunikaciju sa centrima za socijalni rad, a vezano za sporna pitanja koja se pojavljuju u praksi u vezi sa priznavanjem prava na privremeno izdržavanje djece, tako da i u tom dijelu daje svoj doprinos da roditelji koji su kod centara podnijeli zahtjev u što kraćem roku ostvare svoje pravo.

Takođe, svaki mjesec prije isplate privremenog izdržavanja Odjeljenje – Alimentacioni fond vrši provjeru kod centara za socijalni rad da li je po nekom od rješenja ovih centara, po kojem treba da se izvrši isplata nastupila promjena koja bi uticala na isplatu privremenog izdržavanja npr. dali je dužnik počeo sa plaćanjem alimentacije ili su djeca navršila 18 godina života.

Saradnja Odjeljenja – Alimentacioni fonda sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, Direktoratom za upravne poslove, državljanstvo i strance

Odjeljenje – Alimentacioni fond, redovno vrši provjeru adrese dužnika izdržavanja kod Ministarstva unutrašnjih poslova, Direktoratom za upravne poslove, državljanstvo i strance, za ona rješenja o povraćaju privremenog izdržavanja koja su vraćena jer nijesu mogla biti uručena dužnicima zbog nepoznate adrese.

Shodno članu 44 stav 2 Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Ministarstva unutrašnjih poslova, Direktorat za upravne poslove, državljanstvo i strance do sada je odgovorilo na sve dopise Odjeljenju – Alimentacioni fond i dostavilo adrese dužnika izdržavanja, nakon čega su dužnicima rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja dostavljena na nove adrese.

Saradnja Odjeljenja – Alimentacioni fonda sa Javnim stipendijskim, razvojnim, invalidskim i alimentacioni fondom Republike Slovenije

Shodno odredbama Memoranduma o međusobnoj saradnji koji je dana 15.03.2023 godine potpisan između Ministarstva finansija i Javnog stipendijskog, razvojnog, invalidskog i alimentacionog fonda Republike Slovenije, Odjeljenje – Alimentacioni fond redovno održava komunikaciju sa predstavnicima Slovenačkog fonda, a sve u cilju razmjene iskustva i unapređenja postojećeg sistema isplate i naplate privremenog izdržavanja djece.

OSTALE AKTIVNOSTI ODJELJENJA ALIMENTACIONI FONDA U IZVJEŠTAJNOM PERIODU

Obuke zaposlenih i seminari

U periodu od 3 do 5. novembra 2024. godine predstavnici Odjeljenja Alimentacioni fond Milovan Vujović, načelnik i Ana Raičević, samostalna savjetnica I, prisustvovali su obuci "Prava djeteta u srcu procesa pristupanja Evropskoj uniji" koju je organizovala Vlada Crne Gore sa podrškom Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gore.

Obuka je obuhvatila učešće predstavnika i ostalih ministarstava, kao i skoro svih centara za socijalni rad. Na početku predstavljen je Program od strane Tijane Ivančević, Savjetnice u kabinetu Predsjednika Vlade, kao i Nele Krnić, Koordinatorke programa za monitoring prava djeteta u predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, nakon čega je nastavljeno sa tematskom sesijom 1 - Konvencija o pravima djeteta, njena relevantnost i uticaj na državne politike, koju su vodile Ines Cerović i Jelena Paunović, Centar za prava djeteta.

Prvi dio je obuhvatio prezentaciju prava propisanih Konvencijom o pravima djeteta.

Tematske sesije 2,3,4,5 i 6 obuhvatile su sljedeće teme i vježbe u grupama:

- Komitet za prava djeteta Ujedinjenih nacija: praćenje i izvještavanje u cilju unapređenja prava djeteta;
- Primjena prava djeteta u politikama i praksi;
- Ciljevi održivog razvoja i prava djeteta;
- Prava djeteta u evropskom kontekstu: Savjet Evrope i Evropska unija;
- Inkorporisanje prava djeteta u kreiranje državnih politika

REZIME

Odjeljenje Alimentacioni fond, nakon što je primilo prva rješenja centara za socijalni rad u martu i aprilu 2024. godine, počelo je sa isplatama privremenog izdržavanja od 10.05.2024. godine. U toku izvještajnog perioda Odjeljenje Alimentacioni fond je u 2024. godini primilo ukupno 220 predmeta centara za socijalni rad u kojima je priznato pravo na privremeno izdržavanje za 251 dijete. Najveći broj primljenih predmeta u 2024. godini bio je iz Centra za socijalni rad Podgorica 33 % od ukupnog broja primljenih predmeta, a zatim iz Centra za socijalni rad Nikšić 15 % i Centra za socijalni rad Bar 10 %, dok je broj primljenih predmeta iz ostalih opština manji od 10 %.

U 2024. godini za 251 dijete isplaćeno je privremeno izdržavanje uvećano za troškove izvršnog postupka koje su imali zakonski zastupnici u postupku ostvarivanja ovog prava, u ukupnom iznosu od 354.183,45 eura. Odjeljenje Alimentacioni fond svaki mjesec od 15 do 25 u mjesecu isplaćuje privremeno izdržavanje djeci za prethodni mjesec, pa je shodno tome ovo Odjeljenje u 2024. godini donijelo 873 rješenja o isplati.

Zaključno sa 31.12.2024. godine aktivno je 166 predmeta po kojima se isplaćuje privremeno izdržavanje za 188 djece, dok je u 54 predmeta prestalo pravo na privremeno izdržavanje za 63 djeteta jer su dužnici izdržavanja počeli sa redovim uplatama alimentacije ili su djeca postala punoljetna tj. navršila 18 godina života. Ovdje je bitno napomenuti da je u 69 % posto slučajeva pravo na privremeno izdržavanje prestalo jer su dužnici izdržavanja počeli sa redovnim uplatama alimentacije.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Što se tiče godina života djece na osnovu podataka iz izvještajnog period se vidi da su najviše zbog neplaćanja alimentacije ugrožena djeca u životnoj dobi od 6 - te do 13 - te godine života i to u 53 % slučajeva, kao i da su zbog neplaćanja alimentacije najviše pogođene majke kao zakonski zastupnici djece i to u 79 % slučajeva.

U djelu povraćaja privremenog izdržavanja, Odjeljenje Aliementacioni fond je u 2024. godini donio ukupno 687 rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja. Naravno u navedeni broj rješenja nisu uračunata rješenja koja su donijeta početkom januara 2025. godine i to za isplatu koja je izvršena krajem decembra 2024. godine. Po 687 rješenja koja su donijeta u 2024. godini potraživao se od 167 dužnika izdržavanja iznos od 322.331,55 eura. Dužnici izdržavanja u 2024. godini u 13 slučajeva su postupili po rješenjima Odjeljenja Alimentacioni fond i na račun Ministarstva finansija vratili iznos od 6.051,93 eura, tako da je na kraju izvještajnog period potraživanje prema dužnicima izdržavanja 316.279,62 eura. Navedeni iznos povraćaja u 2024. godini iznosi 1,88 % od ukupno isplaćenih sredstava.

Međutim ovje je bitno napomenuti da se prilikom sagledavanja sistema naplate mora uzeti u obzir i činjenica da je tek u 2024. godini Odjeljenje Alimentacioni fond nakon donijetih izmjena i dopuna Zakona o privremenom izdržavanju djece koje su stupile na snagu početkom januara 2024. godine počelo da funkcioniše u punom obim, zatim da su za 17,52 % djece u odnosu na ukupan broj djece koja su ostvarila ovo pravo u 2024. godini, dužnici izdržavanja počeli sa redovnim uplatama alimentacije, pa kao zaključak proizilazi da je sistem naplate kroz svakomjesečno dostavljanje rješenje o povraćaju na neki način uticao na dužnike izdržavanja da počnu sa redovnim uplatama alimentacije zakonskim zastupnicima budući da su za 44 djeteta u 2024. godini dužnici izdržavanja počeli sa redovnim uplatama alimentacije, a što je na kraju izvještajne godine uticalo i na manji mjesečni procenat Budžetskih izdataka po ovom osnovu, a samim tim u ne tako zanemarljivom procentu ostvarena je svrha Zakona o privremenom izdržavanju djece da se dužnici izdržavanja prinude da počnu sa redovnim mjesečnim uplatama alimentacije djeci.

Što se tiče strukture dužnika izdržavanja u 79 % slučajeva dužnici izdržavanja su očevi dok su u 21 % slučajeva dužnici izdržavanja majke. Ako gledamo životnu dob dužnika izdržavanja u 51 % slučajeva dužnici izdržavanja su životne dobi između 40 i 49 godine života.

Na kraju potrebno je istaći da je Odjeljenje Alimentacioni fond u 2024. godini radilo sa 50 % popunjenih kadrovskih kapaciteta u odnosu na broj sistematizovanih radnih mjesta i da je u navedenom periodu ostvarilo značajne rezultate budući da je sa popunjena 4 radna mjesta donijelo ukupno 1560 rješenja od čega 873 rješenja o isplati i 687 rješenja o povraćaju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja, te da na kraju izvještajnog perioda nije imalo nijedan neriješen perdmnet. Naravno u 2025. godini bilo bi neophodno popuniti i preostala radna mjesta, a sve kako bi se visok nivo efikasnost i blagovremenosti u rješavanju predmeta nastavio u kontinuitetu.

SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE I KANCELARIJSKO POSLOVANJE

Služba za opšte poslove i kancelarijsko poslovanje u redovnim aktivnostima obavlja poslove prijema, evidentiranja i razvrstavanja pošte i istu prosljeđuje organizacionim jedinicama u Ministarstvu, otprema službenu poštu, obrađuje i arhivira predmete, čuva i izlučuje arhivsku građu uz saradnju i odobrenje Državnog arhiva Crne Gore. Takođe ova Služba priprema odgovore na postavljenje upite i zahtjeve, obezbjeđuje potrebne informacije, obavještenja i savjete u vezi sa ostvarivanjem prava fizičkog ili pravnog lica, prati problematiku organizacionih jedinica i predlaže mjere za prevazilaženje.

SLUŽBA ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA

Služba za upravljanje ljudskim resursima kroz svakodnevne aktivnosti i radne zadatke obavlja poslove koji se odnose na izradu rješenje o raspoređivanju, zaradi, dodacima na zaradu, godišnjem

odmoru, ocjeni, prestanku radnog odnosa kao i pojedinačne akte o drugim pravima i obavezama iz radnog odnosa državnih službenika i namještenika.

Takođe, ova Služba je radila na izradi akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji (Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji), izradi Kadrovskog plana, pripremi Plana integriteta, vođenje Centralne kadrovske evidencije, sprovođenje konkursa i oglasa za potrebe Ministarstva finansija.

Shodno članu 62 b stav 1 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave Ministarstvo finansija je pristupilo izmjeni i dopuni Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i Vlada Crne Gore je na sjednici dana 24.12.2024. godine utvrdila Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija. Ovim pravilnikom formirane su 23 organizacione jedinice. Osim preuzimanja inspektora i ostalih službenika Uprave za inspeksijske poslove u skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, formirana je i nova organizaciona jedinica - Služba za odnose sa javnošću.

Broj zaposlenih u Ministarstvu finansija na dan 31.12.2024. godine je 264. Tokom izvještajnog perioda Ministarstvo je napustilo 17 službenika. Od toga broja 2 službenika je ostvarilo uslov za penziju po sili zakona, dok je 15 službenika sporazumno raskinulo radni odnos. Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave koja je stupila na snagu 1.10.2024. godine, Ministarstvo je preuzelo 17 službenika Uprave za inspeksijske poslove i isti su preraspoređeni u Ministarstvo u skladu sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Ministarstvo finansija je donijelo Kadrovski plan za 2024. godinu, dok Plan obuka donosi organ za upravljanje kadrovima i shodno tom programu i planu se državni službenici usavršavaju.

SLUŽBA ZA MATERIJALNO - FINANSIJSKE, RAČUNOVODSTVENE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

U izvještajnom periodu u okviru Službe za materijalno – finansijske računovodstvene poslove i javne nabavke, obavljali su se tekući poslovi kao što su: interno računovodstvo i nadzor nad izvršenjem budžeta Ministarstva finansija, praćenje utrošaka finansijskih sredstava koji se godišnjim zakonom o budžetu opredjeljuju za rad Ministarstva, kao i praćenje propisa iz oblasti računovodstva i finansija.

Takođe, u ovoj Službi u izvještajnom periodu obavljali su se poslovi u vezi planiranja javnih nabavki roba, radova i usluga, kao i sprovođenje postupaka za realizaciju istih, a koji su propisani Zakonom o javnim nabavkama²², osim javnih nabavki koje, shodno Uredbi o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki²³, sprovodi Uprava za katastar i državnu imovinu.

Ministarstvo finansija je pripremilo i usvojilo *Plan javnih nabavki za 2024. godinu*, a koji je objavljen na portalu nadležnog organa za javne nabavke dana 30.1.2024. godine, uz prethodno dobijenu saglasnost od strane Direktorata za državni budžet. Procijenjena vrijednost Plana sa PDV-om iznosila je 2.643.752,09 €, za 24 stavke ukupno.

U toku 2024. godine Plan javnih nabavki se mijenjao jednom. Izmjena se odnosila na jednu stavku, u pogledu sprovođenja postupka sa okvirnim sporazumom, za koji je bila potrebna saglasnost Ministarstva finansija - Direktorata za državni budžet. Broj stavki i iznos je ostao nepromijenjen.

U toku 2024. godine uspješno je realizovano je 8 otvorenih postupaka (od toga tri postupka je pokrenuto u 2023. godini), 5 jednostavnih nabavki (dvije su pokrenute u 2023. godini) i 273 nabavki realizovanih direktnim dogovorom između ponuđača i naručioca (ugovor/faktura). Ukupan iznos ovih nabavki iznosio je 101.067, 40 eura.

U skladu sa zakonskim odredbama i rokovima, Službenici za javne nabavke pripremili su Godišnji izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima za 2023. godinu – koji je

²² "Službeni list CG" br. 74/19, 3/23, 11/23 i 84/24 -drugi zakon

²³ "Službeni list CG" br. 69/20, 105/20, 139/22 i 29/23

potpisan od strane ovlašćenog lica Ministarstva i dostavljen nadležnom organu za javne nabavke – Direktoratu za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki, kao i Polugodišnji izveštaj za period 1.1.2024.-30.6.2024. godine. Izveštaji sadrže sve relevantne informacije vezane za javne nabavke.

SLUŽBA ZA IT PODRŠKU

Uvod

Služba za IT podršku Ministarstva finansija tokom 2024. godine bila je suočena sa brojnim izazovima, ali i velikim mogućnostima za unapređenje i digitalnu transformaciju postojećih sistema. Povećan obim posla, izazvan organizovanim cyber napadima na informatičku infrastrukturu Crne Gore, predstavljao je ozbiljan test za stabilnost i sigurnost sistema. Ipak, zahvaljujući brzoj reakciji, koordinaciji sa relevantnim državnim institucijama i međunarodnim partnerima, Služba za IT podršku je uspjela da odgovori na ove izazove.

Kroz saradnju sa Ministarstvom javne uprave, kao i implementaciju ključnih bezbednosnih protokola i preporuka, sprovedene su značajne promene u infrastrukturi, čime je značajno povećana otpornost sistema Ministarstva finansija na potencijalne napade i druge tehničke prijetnje.

Jedan od najvažnijih aspekata rada Službe za IT podršku bio je kontinuirani rad na implementaciji novih tehnologija i sistema, koji su omogućili efikasnije poslovanje Ministarstva finansija. Pored zaštite postojećih sistema, fokusiranost na dalju digitalizaciju poslovanja, migraciju sistema i obuku zaposlenih omogućili su Ministarstvu da unapredi kvalitet usluga i postigne bolje rezultate u svom poslovanju.

Ovaj izveštaj pruža detaljan pregled svih ključnih aktivnosti realizovanih u 2024. godini, kao i planirane aktivnosti za 2025. godinu, s posebnim akcentom na dalje unapređenje IT infrastrukture i digitalizaciju poslovanja.

Aktivnosti u 2024. godini

1. Unapređenje infrastrukture:
 - Nabavka novih računara i računarske opreme za Ministarstvo finansija.
 - Implementacija veze između SAP servera trezora Ministarstva finansija i Centralne banke, čime je eliminisan fizički računar koji je do tada služio kao veza.
2. Migracija i tehnička unapređenja:
 - Uspostavljena je saradnja sa Ministarstvom javne uprave, koja je omogućila migraciju sistema Ministarstva finansija na infrastrukturu MJU.
 - Potpisan je sporazum o migraciji sistema, uključujući i sistem za obračun zarada (COZ), sistem za planiranje budžeta (BMIS) i sistem za elektronsko praćenje ugovora (eCES).
3. Uvođenje novih sistema:
 - Implementiran je eDMS/eSV (Origami) sistem, koji je počeo da funkcioniše od 3. januara 2025. godine, uz obuku zaposlenih.
 - Pripremljen je vodič administrativnih postupaka Ministarstva finansija, koji će biti objavljen nakon dizajniranja od strane Ministarstva javne uprave.
4. Podrška međunarodnoj saradnji:
 - U saradnji sa Britanskom ambasadom, analizirani su logovi sistema kako bi se utvrdilo da li je bilo kompromitacije serverske infrastrukture.
5. Unapređenje sistema za javne nabavke:
 - Organizovani su sastanci sa Ministarstvom pravde radi unapređenja Sistema elektronskih javnih nabavki (CEJN), uključujući razmjenu podataka za elektronsku provjeru kaznene evidencije.
6. Planiranje za 2025. godinu:

- Definisani su ključni koraci za migraciju sistema na infrastrukturu MJU, uključujući SAP, COZ, BMIS, eCES, CEJN, i druge sisteme Ministarstva finansija.

Stručne karakteristike i tehnički aspekti

1. Tehnička ekspertiza i upravljanje IT infrastrukturom:
 - Služba za IT podršku Ministarstva finansija poseduje visok nivo stručnosti u oblasti upravljanja IT infrastrukturom, što uključuje postavljanje, konfiguraciju i održavanje serverskih sistema, kao i optimizaciju mrežnih resursa. Ovo omogućava stabilno funkcionisanje ključnih sistema, kao što su SAP, sistem za obračun zarada, sistem za planiranje budžeta (BMIS), i drugi specifični informatički sistemi.
2. Sigurnost podataka i zaštita infrastrukture:
 - Usled povećanih cyber napada u 2024. godini, Služba za IT podršku se posebno fokusirala na unapređenje bezbednosti informatičke infrastrukture. Implementirani su savremeni sigurnosni protokoli i sistemi za zaštitu podataka, uključujući redovno backup-ovanje, šifrovanje podataka, i monitoring svih kritičnih sistema. Kroz saradnju sa Ministarstvom javne uprave, obezbeđena je migracija sistema na infrastrukturu koja ima adekvatne mere zaštite i podrške, uključujući zaštitu od fizičkih i virtualnih pretnji.
3. Upravljanje IT projektima:
 - Služba za IT podršku je ključna u upravljanju velikim projektima digitalne transformacije. Pored svakodnevnog održavanja sistema, služba je odgovorna za implementaciju novih tehnologija i migraciju postojećih sistema, uključujući razumevanje poslovnih potreba i integraciju IT rešenja sa operativnim procesima. Takođe, služba je aktivno učestvovala u pripremi tehničkih specifikacija za nove sisteme i nadgledanje postupaka implementacije, što omogućava efikasnu implementaciju u skladu sa potrebama Ministarstva finansija i drugih relevantnih institucija.
4. Implementacija i podrška novih sistema:
 - Jedan od ključnih aspekata rada Službe za IT podršku u 2024. godini bio je uvođenje i obuka za korišćenje eDMS/eSV (Origami) sistema. Stručnost u implementaciji i obuci zaposlenih bila je ključna za brzu adaptaciju na nove sisteme, što omogućava nesmetano funkcionisanje celokupnog administrativnog procesa.
5. Saradnja sa međunarodnim partnerima i ekspertima:
 - U saradnji sa Britanskom ambasadom i drugim međunarodnim partnerima, Služba za IT podršku je uspela da unapredi sigurnost i stabilnost infrastrukture kroz analizu logova sistema i procene sigurnosnih rizika. Stručnost u analizi i prepoznavanju potencijalnih sigurnosnih prijetnji bila je ključna za očuvanje integriteta sistema Ministarstva finansija.
6. Stručna obuka i razvoj ljudskih resursa:
 - Jedan od prioriteta u 2024. godini bio je razvoj ljudskih resursa unutar Službe za IT podršku. Služba je organizovala interne obuke za administratore sistema, uključujući obuke za korišćenje novih sistema, kao što su SAP, eCES, CEJN, i drugi, čime je povećan kapacitet i efikasnost tima za podršku. Obuka je uključivala i segment posvećen sigurnosti podataka, zaštiti privatnosti i zakonodavnim okvirima koji se odnose na IT infrastrukturu u javnoj upravi.
7. Implementacija kontinuiteta poslovanja i kriznih procedura:
 - Služba za IT podršku je takođe odgovorna za razvoj i implementaciju plana kontinuiteta poslovanja. Ovaj plan uključuje procedure za postupanje u slučaju kriznih situacija, kao što su tehnički problemi, napadi na infrastrukturu, ili prirodne nepogode, čime se obezbeđuje nesmetano funkcionisanje svih sistema Ministarstva finansija.
8. Podrška u digitalnoj transformaciji:

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- Stručnost Službe za IT podršku u oblasti digitalizacije poslovnih procesa Ministarstva finansija bila je ključna za unapređenje efikasnosti rada i uvođenje novih, inovativnih rešenja. To uključuje saradnju sa Ministarstvom javne uprave na razvoju i implementaciji integrisanih sistema za elektronsko upravljanje dokumentima, kao i unapređenje sistema za elektronske javne nabavke i druge digitalizovane procese.

Planirane aktivnosti za 2025. godinu

1. Migracija i integracija sistema:
 - SAP i druge aplikacije Trezora – završetak migracije na infrastrukturu Ministarstva javne uprave (MJU), koja je započeta u januaru 2025. godine.
 - Sistem za obračun zarada (COZ) – finalizacija migracije na MJU infrastrukturu.
 - Sistem za planiranje budžeta (BMIS) – nastavak migracije sistema za budžetsko planiranje na infrastrukturu MJU.
 - Sistem za elektronsko praćenje ugovora (eCES) – završetak migracije.
 - Sistem elektronskih javnih nabavki (CEJN) – dalji rad na optimizaciji sistema.
 - Egalizacioni fond – nastavak migracije na infrastrukturu MJU.
 - Back-up sistema Uprave za igre na sreću – postavljanje adekvatnog back-up sistema.
2. Digitalna transformacija i unapređenje IT infrastrukture:
 - Razvoj i implementacija novih tehnologija – istraživanje i implementacija naprednih tehnologija.
 - Uvođenje sistema za elektronsku upravu – implementacija novih sistema za upravljanje dokumentima i procesima.
 - Razvoj Open Data Portala – nastavak usavršavanja i unapređenja portala.
3. Sigurnost i zaštita podataka:
 - Unapređenje sistema zaštite podataka – implementacija naprednih sigurnosnih rešenja za zaštitu podataka.
 - Izgradnja sistema za kontinuitet poslovanja – implementacija sistema za oporavak podataka u slučaju nepogoda.
4. Obuka zaposlenih i razvoj ljudskih resursa:
 - Kontinuirana obuka IT osoblja – obuka za IT administratore i korisnike sistema.
 - Obuka za administratore sistema – specijalizovane obuke za administratore sistema.
5. Uvođenje novih sistema za praćenje i analizu performansi:
 - Sistem za praćenje učinka i reviziju poslovnih procesa – implementacija sistema za analizu učinka i reviziju poslovnih sistema.
 - Unapređenje sistema za upravljanje ljudskim resursima – integracija IT sistema sa sistemima za upravljanje ljudskim resursima.
6. Implementacija sistema za društvenu odgovornost:
 - Praćenje i implementacija ekoloških i društvenih ciljeva – razvoj sistema za praćenje ekoloških i društvenih ciljeva.

Zaključak

Služba za IT podršku Ministarstva finansija u 2024. godini uspešno je odgovorila na izazove u vezi sa cyber napadima, kao i implementaciji novih sistema, što je obezbedilo nesmetano funkcionisanje svih ključnih sistema i resursa. Kroz strateški planiranu saradnju sa Ministarstvom javne uprave, međunarodnim partnerima i donatorima, kao i kroz obuke i unapređenje tehničkih resursa, postignut je značajan napredak u oblasti digitalne transformacije.

Planovi za 2025. godinu usmereni su na dalje unapređenje infrastrukture, završetak migracije ključnih sistema na infrastrukturu Ministarstva javne uprave, kao i nastavak razvoja i primjene inovativnih rešenja u cilju optimizacije poslovnih procesa. Saradnja sa međunarodnim partnerima i

obezbeđivanje finansijskih sredstava za nove projekte ostaju prioriteti, kako bi Ministarstvo finansija nastavilo da se razvija i modernizuje u skladu sa savremenim tehnološkim standardima.

SLUŽBA ZA ODNOS SA JAVNOŠĆU

U cilju kvalitetne i objektivne komunikacije sa javnošću, kao i pravovremene informisanosti i promocije efikasnog upravljanja, a vodeći se principima transparentnosti, odgovornosti, dosljednosti i profesionalnosti, Ministarstvo finansija je tokom 2024. godine redovno izveštavalo javnost. O tome svjedoči:

- ✓ **149 saopštenja za javnost;**
- ✓ **137 odgovora na medijske upite;**
- ✓ **3 pisana intervjua ministra;**
- ✓ **25 televizijskih gostovanja** ministra i visokorukovodnog kadra.

U 2024. godini, Ministarstvo finansija osnažilo je uticaj putem društvenih mreža. X, Facebook i Instagram su korišćeni za brzo obavješćavanje javnosti o najnovijim informacijama, kao i za neposredno odgovaranje na pitanja građana. Usmjereni su na povećanje angažovanja kroz objavljivanje infografika, video sadržaja, kao i postova koji objašnjavaju ključne ekonomske procese i politike.

Na društvenoj mreži X Ministarstvo je imalo **385 objava**, na Instagram-u i Facebook-u po **341 objavu**.

Ministarsvo finansija je takođe organizovalo niz konferencija za medije, a službenica zadužena za odnose sa javnošću aktivni je član Komisije za izradu i implementaciju Komunikacionih smjernica Vlade Crne Gore.

CRNA GORA
PORESKA UPRAVA

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU PORESKE UPRAVE
ZA PERIOD 01.01.-31.12.2024. GODINE

Podgorica, januar 2025. godine

➤ **UVOD**

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave²⁴, razdvojena je Uprava prihoda i carina na dvije odvojene uprave – Poresku upravu i Upravu carina.

Imajući u vidu misiju koja se može definisati kao “Obezbijediti efikasnu naplatu prihoda, uz korišćenje jednostavnih, pravičnih i efektivnih postupaka, u cilju doprinosa opštem dobru građana Crne Gore”, a polazeći od Zakona o državnoj upravi, član 74 u kome je organ uprave dužan da podnese Izvještaj o radu jednom godišnje i stanju u oblastima za koje je osnovan, prezentuju se kvantitativni i kvalitativni pokazatelji poslovanja za period 01.01.-31.12.2024. godine.

Tabela 1: Plan bruto naplate Poreske uprave za 2024. godinu

VRSTA PRIHODA	Ostvarena bruto naplata u 2023	Plan bruto naplate u 2024
1. Porez na dobit pravnih lica	152.620.711	164.651.056
2. Porez na dohodak građana	170.634.852	184.994.831
3. Porez na dodatu vrijednost	400.783.783	467.411.304
4. Koncesije	59.934.467	68.562.114
5. Porez na promet nepokretnosti	31.643.301	6.328.660
6. Ostali poreski prihodi	22.632.858	22.632.858
UKUPNO POREZI	838.249.973	914.580.823
7. Doprinosi za PIO	530.946.080	562.183.576
8. Doprinosi za zdravstvo	7.249.340	3.174.905
9. Doprinosi za nezaposlene	37.628.197	37.357.069
10. Ostali doprinosi - fond rada	4.818.467	4.993.170
UKUPNO DOPRINOSI	580.642.084	607.708.720
11. Posebne takse	11.359	9.996
PORESKI PRIHODI	1.418.903.416	1.522.299.539

Poreskoj upravi je Budžetom Crne Gore za 2024. godinu opredijeljen iznos od 10.459.565,47 eura. Za period od 01.01.2024. do 31.12.2024. godine sa pozicija Poreske uprave, opredijeljenih Budžetom Crne Gore za 2024. godinu, za izmirenje svih obaveza utrošen je iznos od 10.549.737,04 eura.

➤ **USLUGE PORESKIM OBVEZNICIMA - transparentnost Poreske uprave**

Obaveza Poreske uprave je da ostvari što veći budžetski prihod i da kroz svoje nadležnosti uspostavi što bolju fiskalnu disciplinu. U tom smislu jedan od strateških ciljeva Poreske uprave je adekvatna edukacija i pružanje brze i kvalitetne usluge svim poreskim obveznicima i građanima.

Putem call-centra tokom 2024. godine dato je 4654 odgovora. Rezidentima je odgovoreno na 3728 pitanja, pri čemu se 2551 odgovora odnosilo na pravna lica, dok je fizičkim licima dato 1177 odgovora. Nerezidentima je dato 926 odgovora.

Tokom izvještajnog perioda najčešće postavljana pitanja za oblast PDV odnosila su se na početak primjene odredbi Zakona o porezu na dodatu vrijednost kojima se mijenja stopa po kojoj se oporezuje promet usluga usluživanja i pripremanja hrane i pića u ugostiteljskim objektima.

²⁴ Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (“Službeni list Crne Gore”, broj 113/23), umjesto dotadašnje Uprave prihoda i carina, formirana su dva organa uprave - Poreska uprava i Uprava carina. Uredba se primjenjuje od 1.1.2024. godine.

Kada je u pitanju oblast oporezivanja dohotka, poreski obveznici najčešće su se obraćali pitanjima vezanim za poreski tretman pojedinačnih vrsta primanja, kao što su naknade za članstvo u upravnim odborima i različitim komisijama, te poreski tretman prihoda po osnovu ugovora o djelu, poreski tretman dopunskog rada, kao i drugih primanja.

Takođe, poreski obveznici su se tokom izvještajnog perioda interesovali za izmjene poreskih propisa kroz program "Evropa sad 2", momenat početka primjene istih, očekivane efekte na način obračuna zarada i slično.

Za potrebe sprovođenja projekta elektronske fiskalizacije organizovana je podrška poreskim obveznicima putem namjenske e-mail adrese za komunikaciju Efiskalizacija@tax.gov.me, kao jedne od aktivnosti predviđenih shodno Komunikativnom planu donijetom za promociju projekta elektronske fiskalizacije.

Kroz platformu "Budi odgovoran" tokom izvještajnog perioda evidentirano je 776 prijava nepravilnosti koje su procesuirane prema nadležnim filijalama za inspekcijski nadzor u područnim jedinicama.

Takođe, putem zvanične e-mail adrese Poreske uprave poreskauprava@tax.gov.me tokom izvještajnog perioda procesuirano je 1784 zahtjeva upućenih Upravi, a u vezi sa zahtjevima za tumačenje poreskih propisa, slobodan pristup informacijama i ostalim uslugama poreskim obveznicima.

Preuzete su i aktivnosti vezane za postupke javnih nabavki, imajući u vidu da je naručiocima u sistemu javnih nabavki omogućeno da, preko Elektronske platforme javnih nabavki (CEJN), izvrše provjeru ispunjenosti obaveznih uslova za učešće privrednih subjekata u postupcima javnih nabavki koji se odnose na izmirivanje obaveza po osnovu poreza i doprinosa. Po tom osnovu tokom 2024. godine procesuirano je 3536 CEJN postupaka, po kojima je upućeno 5874 zahtjeva za dostavu podataka, te poslato 5388 uvjerenja pristiglih od strane područnih jedinica.

U izvještajnom periodu realizovane su aktivnosti u okviru projekta "Edukacija učenika osnovnih i srednjih škola o porezima i poreskom sistemu Crne Gore", organizovani su susreti sa đacima završnih razreda u više crnogorskih gradova.

U okviru priprema za ljetnju turističku sezonu u maju je realizovana edukativna kampanja "Poreski karavan", koja se od 2016. godine organizuje u saradnji sa Unijom poslodavaca i Privrednom komorom, a tribine su organizovane u pet crnogorskih opština, i to: Bar, Budva, Herceg Novi, Žabljak i Plužine.

Takođe, izrađen je i Informativni za ljetnju turističku sezonu u kojem su obuhvaćene najvažnije informacije za poreske obveznike - preduzetnike i fizička lica koja sezonski obavljaju djelatnost ili se bave izdavanjem smještaja u turističke svrhe.

➤ **Registracija**

U toku analiziranog perioda 2024. godine po osnovu opšte registracije registrovano 9183 poreska obveznika od kojih je registrovano 884 preduzetnika, a pravnih lica 8299.

Po osnovu PDV registracije registrovano je 5463 poreska obveznika za PDV, od kojih je registrovano 214 preduzetnika i 5249 pravnih lica.

Takođe, u istom periodu ukupan broj poreskih obveznika kojima je prestala registracija je 4192 (3528 pravnih lica i 664 preduzetnika). Donešeno je i 79 rješenja o prestanku PDV registracije (25 rješenja za pravna lica i 54 rješenja za preduzetnike).

Na osnovu podnijetih zahtjeva izdato je 189 poreskih identifikacionih kartica osoblju konzulata i međunarodnih organizacija koje imaju diplomatski status, a vezano za oslobađanja od plaćanja PDV-a, odnosno akcize.

U Centralnom registru privrednih subjekata za period od 01.01.-31.12.2024. registrovano je 8497 privrednih subjekata, 9135 promjena postojećih podataka i 3887 na prestanak registracije.

U posmatranom periodu registrovano je 22834 stvarnih vlasnika.

➤ **FINANSIJSKI POKAZATELJI – NAPLATA PORESKIH POTRAŽIVANJA**

Ostvarenje efikasne i efektivne naplate prihoda, kroz razvoj i primjenu odgovarajućih propisa, sistema i postupaka obračunavanja i naplate poreskog duga, kao i pripremanje za njihovo upravljanje u skladu sa zahtjevima EU, predstavlja jedan od prioriteta u radu Poreske uprave. Na taj način se značajno doprinosi uvećanju ukupnih budžetskih prihoda, uz primjenu snažnih mjera fiskalne politike.

Cjelokupne aktivnosti svih funkcionalnih cjelina Poreske uprave, usmjerene su na ostvarenje njene misije - efikasne naplate javnih prihoda uz jednostavan poreski postupak, pravilnu primjenu poreskih propisa, niske troškove naplate poreskih obaveza i dobru saradnju s poreskim obveznicima.

Ukupna bruto naplata poreza, doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i drugih budžetskih prihoda, za period 01.01.-31.12.2024. godine iznosi 1.607.704.020,63€.

Ukupna bruto naplata za period 01.01.-31.12. 2024. godine viša je za 188,7 miliona € u odnosu na isti period prošle godine, a u odnosu na PLAN za 2024.godinu viša je za 85,4 miliona €.

Index ukupne bruto naplate poreza i doprinosa za period 01.01.-31.12.2024.g. u odnosu na PLAN za 2024.godinu je 106%, a u odnosu na isti period prethodne godine je 13%.

Tabela 2: Pregled bruto naplate prihoda za period 01.01.-31.12.2024.godine

Plan	Ostvarena naplata	Ostvarena naplata
01.01.-31.12. 2024.	01.01.-31.12. 2023.	01.01.-31.12. 2024.
1.522.299.539,22	1.418.961.332,92.	1.607.704.020,63

U strukturi poreskih prihoda za posmatrani period 2024. godine 1,6 milijarde €, pojedine vrste prihoda imaju sljedeće učešće:

- porezi učestvuju sa 63% u iznosu od 1 milijarde € (porez na dodatu vrijednost, porez na dobit pravnih lica, porez na dohodak fizičkih lica, porez na promet nepokretnosti, naknade (naknada za korišćenje šuma, naknada za korišćenje voda i dr.)), takse;
- doprinosi za obavezno socijalno osiguranje učestvuju sa 37%, u iznosu od 591 miliona € (za penzijsko i invalidsko osiguranje, osiguranje od nezaposlenosti).

Prema strukturi naplaćenih prihoda, ostvarena je naplata poreza na dodatu vrijednost sa iznosom od 479 miliona €, što je u odnosu na planirani iznos više za 12 miliona € (ili 3%) a u odnosu na prošlu godinu više za 79 miliona € (ili 20%).

Prihodi od poreza na dobit pravnih lica, za period 01.01.-31.12.2024. godine, ostvareni su u iznosu od 214 miliona € i u odnosu na isti period prethodne godine (koji je iznosio 152,6 miliona €) veći su za 40% ili 62 miliona €. U odnosu na plan ovi prihodi su veći za 50 miliona € ili 30%.

Prihodi od poreza na dohodak građana iznose 217 miliona € i u odnosu na prethodnu godinu (koji su iznosili 171 miliona €) veći su za 27% ili 46 miliona €. U odnosu na plan, ovi prihodi su veći za 32 miliona € ili 17%.

U strukturi ostvarenih prihoda po ovom osnovu na:

- lična primanja se odnosi 162,7 miliona € (75%),
- samostalnu djelatnost 3,5 miliona € (1,6%),
- imovinu i imovinska prava 13 miliona € (6%),
- kapital i kapitalne dobitke 22,3 miliona € (10,3%) i
- porez na dohodak fizičkih lica po godišnjoj prijavi 15,5 miliona € (7%).

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Naplata poreza na promet nepokretnosti iznosila je 15,8 miliona €, što je u odnosu na prošlu godinu manje za 16 miliona € ili 50%, dok je u odnosu na plan naplata povećana za 9 miliona € ili 149%.

Kod koncesionih naknada naplaćeno je 65 miliona € i to je više za 5,3 miliona € (ili 9%) u odnosu na prošlu godinu, a manje za 3,2 miliona € (ili 5%) u odnosu na planirani iznos.

Naplata doprinosa za period od 01.01.-31.12.2024. godine iznosi 591 miliona € što je za 10 miliona € (ili 2%) više od naplate u istom periodu prošle godine. U odnosu na planirani prihod za posmatrani period 2024. godine naplata doprinosa je bila niža za 17 miliona €, ili za 3%.

Tabela 3: Pregled ostvarenja bruto naplate za period 01.01- 31.12.2024.g. u odnosu na uporedni period 2023. godine

Vrsta poreza	Ostvarena naplata 01-01.-31.12.23	Ostvarena naplata 01-01.-31.12.24	Stopa rasta	Učešće u ukupnim poreskim prihodima
1	2	3	$4=3/2*100$	5
1. Porez na dobit pravnih lica	152.621.034,64	214.278.061,98	40,40	13,33
2. Porez na dohodak građana	170.634.852,18	217.097.519,24	27,23	13,50
3. Porez na dodatu vrijednost	400.816.341,13	479.453.312,71	19,62	29,82
4. Koncesije	59.953.738,99	65.317.719,97	8,95	4,06
5. Porez na promet nepokretnosti	31.643.944,10	15.778.776,83	-50,14	0,98
6. Ostali prihodi	22.644.858,38	25.060.248,54	10,67	1,56
UKUPNO POREZI	838.314.769,42	1.016.985.639,27	21,31	63,26
7. Prihodi fonda PIO	530.950.354,36	538.330.463,28	1,39	33,48
8. Prihodi fonda za zdrav.osig.	7.249.545,25	5.669.698,31	-21,79	0,35
9. Prihodi zavoda za zapošlj. Crne Gore	37.628.197,00	41.394.307,98	10,01	2,57
10. Prihodi fonda rada	4.818.466,89	5.323.911,79	10,49	0,33
UKUPNO DOPRINOSI	580.646.563,50	590.718.381,36	1,73	36,74
SVE UKUPNO (porezi+doprinosi)	1.418.961.332,92	1.607.704.020,63	13,30	100,00

Veliki poreski obveznici u izvještajnom periodu od 01.01.-31.12.2024. godine učestvuju u ukupnoj naplati javnih prihoda na nivou PU cca 37%.

Tabela 4: Bruto naplata VPO po vrsti poreza za period 01.01.- 31.12.2024.godine sa uporednim periodima iz istog perioda prethodne godine

VRSTA POREZA	NAPLATA ZA VPO ZA I-XII/ 2023(268)	OSTVARENJE NAPLATE KOD VPO za I-XII/ 2024 (270)	Apsolutni iznos I- XII(2024- 2023)	INDEX I- XII(2024/2023)	UČEŠĆE VPO U UKUPNOJ NAPLATI UPRAVE PRIHODA I-XII / 2023
-----------------	--	--	---	-------------------------------	---

Izvršaj o radu i stanju u upravnim oblastima

PDV	178.190.372	191.629.081	10.560.948	107,54	39,97%
IOPPD	205.851.466	222.361.568	16.510.102	108,02	27,53%
P/DOBIT	83.278.798	125.626.669	41.037.003	150,85	58,63%
OSTALO	38.044.998	52.316.114	14.271.116	137,51	49,28%
UKUPNO	505.365.634	591.182.214	74.263.112	116,98	36,77%

Iz gore navedenih podataka, evidentan je porast ukupne naplate VPO za period 01.01.-31.12. 2024.godine u odnosu na isti period 2023.godine za cca 17%.

Ukupno poresko potraživanje za 27 VPO (koji su u reprogramu) iznosilo je 23.082.999,01€. Kod šest VPO je obaveza po reprogramu izmirena u cjelosti na iznos ukupnog reprogramiranog iznosa od 1.659.513,77€.

U periodu od 01.01.-31.12.2024. godine, po dostavljenim rješenjima o otvorenim stečajnim postupcima od strane Privrednog suda gdje je stečajni postupak pokrenuo sam poreski obveznik ili neko drugo lice, podnešeno je 328 prijava potraživanja po osnovu potraživanja od strane Poreske uprave u ukupnom iznosu od 19.399.537,75€.

➤ Poreski dug

U cilju efikasnijeg praćenja kretanja poreskog duga i preduzimanja mjera u pravcu smanjenja istog, u kontinuitetu se radi izvještaj o stanju i kretanju duga, Zadnji izvještaj je odrađen sa presjekom na 31.12.2024. godine. Analiza obuhvata i odvajanje strukture duga po poreskim oblicima. Ukupan procijenjeni dug iznosi 664.943.521,12€ , od čega je osnovni dug u iznosu od 402.986.284,13€, a kamata je 261.957.236,99€.

Tabela 5: Izvršaj o kretanju stanja duga sa presjekom na dan 31.12.2024.godine

Vrste prihoda	Ukupan dug	Osnovni dug	Kamata
Koncesije	8.187.041,84	5.085.911,38	3.101.130,46
Ostalo	6.236.668,85	4.675.613,54	1.561.055,31
Porez na dobit	88.411.779,41	55.522.747,78	32.889.031,63
Porez na dodatu vrijednost PDV	132.673.145,16	85.047.210,07	47.625.935,09
Porez na promet nepokretnosti	57.056.953,84	27.113.357,12	29.943.596,72
Porezi i doprinosi na dohodak fizičkih lica	372.377.932,02	225.541.444,24	146.836.487,78
Ukupno	664.943.521,12	402.986.284,13	261.957.236,99

U periodu od 01.01.-31.12.2024. godine donešeno je 520 rješenja o uspostavljanju hipoteka-zaloga radi obezbjeđenja poreskog duga u ukupnom iznosu od 10.267.435,92 € i to osnovnog duga u iznosu od 7.547.553,83 eura i kamate u iznosu od 2.719.882 eura €.

Tabela 6: Uspostavljene mjere prinudne naplate hipoteke-zaloge na imovini poreskih dužnika

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

PJ / EKSPozITURA	BROJ PREDUZETIH MJERA -HIPOTEKA	OSNOVNI DUG	KAMATA	UKUPAN DUG
BAR	36	565.410,66	807.721,23	1.373.131,89
BERANE	1	181.106,63	84.027,47	265.134,10
BIJELO POLJE	1	86.204,81	10.881,20	97.086,01
BUDVA	4	2.908.005,46	527.103,38	3.435.108,84
CETINJE	1	64.857,93	6.991,38	71.849,31
HERCEG NOVI	73	1.126.028,91	146.540,26	1.272.569,17
KOTOR	19	136.874,81	36.911,58	173.786,39
NIKŠIĆ	185	155.823,82	7.319,25	163.143,07
PJ BUDVA	15	1.213.865,58	934.202,90	2.148.068,48
PLJEVLJA	3	1.911,62	155,75	2.067,37
PODGORICA	107	563.111,94	67.311,88	630.423,82
ROŽAJE	24	50.824,91	5.755,14	56.580,05
TIVAT	12	168.099,32	20.908,01	189.007,33
ULCINJ	28	312.445,64	60.611,07	373.056,71
ŽABLJAK	11	12.981,79	3.441,59	16.423,38
UKUPNO	520	7.547.553,83	2.719.882,09	10.267.435,92

U periodu od 01.01.2024.-31.12.2024. godine odrađen je 2.383 povraćaj i preusmjer po specifikacijama.

Za period 01.01.2024-31.12.2024. godine iznos povraćaja novčanih sredstava poreskim obveznicima iznosi 101.737.282,55 €, od čega se samo na PDV odnosi 97.858.183,48 € ili 96%.

Nakon umanjjenja bruto naplate, za iznose povraćaja i preusmjera, dobija se ostvarena NETO naplata za posmatrani period 2024. godine u iznosu od 1.505.966.738,08 € .

➤ PORESKA INSPEKCIJA

U izvještajnom periodu u Poreskoj upravi radilo se na:

- kontroli na suzbijanju sive ekonomije;
- kontroli tačnosti prijavljivanja, obračunavanja i plaćanja poreskih obaveza;
- kontroli legalnosti zapošljavanja radne snage, kao i tačnosti obračunavanja i plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje;
- kontroli tačnosti vođenja poslovne evidencije;
- provjeri osnovanosti zahtjeva za povraćaj poreza na dodatu vrijednost;
- provjeri opšte poreske registracije, evidentiranja prometa, uplate pazara, blagovremenosti i pravilnosti podnošenja PDV prijava, provjera prijavljivanja zaposlenih lica i predaja IOPPD obrazaca, plaćanje svih poreza i drugih dažbina;
- kontrola poreskih obveznika koji obavljaju sezonsku djelatnost.

U periodu 01.01.-31.12.2024. godine, poreski inspektori su izvršili 5.273 kontrolu (639 - potpunih i 4.634 - djelimičnih kontrola).

Tabela 7: Broj kontrola za period 01.01.-31.12.2024. godine

OPIS	BROJ KONTROLA
Broj potpunih kontrola	639
Broj djelimičnih kontrola (po zahtjevima za povraćaj, obrač.poreza i doprinosa...)	384

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Broj djelimičnih kontrola (opšta poreska registracija, evidentiranje prometa, uplate pazara..)	4.250
Ukupan broj djelimičnih kontrola	4.634
UKUPAN BROJ IZVRŠENIH KONTROLA	5.273

U postupku inspeksijskog nadzora u periodu od 01.01.-31.12.2024. godine utvrđene su korekcije po poreskim oblicima u ukupnom iznosu od 64.438.853,56€. Finansijski efekti po osnovu utvrđenih korekcija iznose 11.462.121,74€, od čega je u postupku inspeksijskog nadzora naplaćeno 3.371.679,73€, dok su korekcije koje se odnose na smanjenje gubitka utvrđene u iznosu od 2.636.127,86€.

Tabela 8: Utvrđene korekcije za period 01.01.-31.12.2024.godine

Poreski oblici	Utvrđene korekcije
PDV	57.337.989,61
Porez na dobit	2.555.721,59
Porez na dohodak/doprinosi	3.281.079,82
Ostalo	1.264.066,22
UKUPNO	64.438.853,56

U izvještajnom periodu, izvršene su 367 kontrole poreskih obveznika po podnešenim zahtjevima za povraćaj PDV kredita (351 potpunih i 16 djelimičnih kontrola), u ukupnom iznosu od 46.019.566,59€. U postupku inspeksijskog nadzora utvrđena je korekcija PDV kredita u ukupnom iznosu od 8.575.363,11€, dok je osnovanost PDV kredita utvrđena u iznosu od 37.444.203,48€. Učešće neosnovanog PDV kredita u ukupno traženom PDV kreditu iznosi 18,63%.

U Odsjeku za praćenje sprovođenja upravnog i prekršajnog postupka se sa posebnom pažnjom vodi evidencija kontrolnih markica koja je detaljnije predstavljena u tabelarnom prikazu.

Tabela 9: Izvještaj o iskorišćenim/poništenim kontrolnim markicama CRBC za period 01.01.-30.11.2024. godine

Izvještaj o iskorišćenim/vraćenim kontrolnim markicama CRBC za period 01.01.-30.11.2024. godine	
Ukupan broj iskorišćenih kontrolnih markica	201
Ukupan iznos iskorišćenih kontrolnih markica	2.518.999,46 €
Ukupan broj vraćenih kontrolnih markica DOO „CRBC“ (broj)	1900

Tabela 10: Izvještaj o iskorišćenim/poništenim kontrolnim markicama HOTELI za period 01.01.-30.11.2024. godine

Iskorišćene/poništene kontrolne markice - HOTELI za period 01.01.-30.11.2024. godine	
Ukupan broj iskorišćenih kontrolnih markica	779
Ukupan iznos iskorišćenih kontrolnih markica	32.976.194,47€

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Ukupan broj poništenih kontrolnih markica DOO „Montenegro Luxury Hotels and resorts“ AD, „Zeta film“, DOO „Otrant Star“, broj (iznos)	60(3.238.995,62)
Ukupan broj vraćenih neiskorišćenih kontrolnih markica DOO „Zeta film“ (broj)	208

Tabela 11: Izdate kontrolne markice - HOTELI za period 01.01.-31.12.2024.godine

Rb.	Naziv	Kom.
1.	DOO "MONTENEGRO LUXURY HOTELS AND RESORTS"	400
2.	DOO „BRIV HOSPITALITY“	500
Ukupno izdato 900 kontrolnih markica		

U izvještajnom periodu evidentirano je:

- 1280 potvrda za projekte koji se finansiraju iz sredstava EU u okviru indirektnog, podijeljenog upravljanja, kao i u skladu sa međunarodnim sporazumom izdate od strane nadležnih državnih organa zaduženih za implementaciju projekta;
- 978 potvrda za oslobađanje od plaćanja pdv-a za projekte koji se finansiraju iz sredstava EU u okviru direktnog upravljanja, odnosno za projekte koji se finansiraju od strane međunarodnih organizacija izdate od strane Poreske uprave, i to kako je navedeno u tabeli.

Tabela 12: Izvještaj o primljenim potvrdama za oslobađanje od plaćanja PDV-a za period 01.01.-31.12.2024. godine

Primljene potvrde - IPA i donacije				
	Br. izd. potvrda	Iznos bez PDV-a	PDV	Ukupan iznos €
IPA	1167	36.697.971,77 €	7.481.969,16 €	44.179.940,93 €
Međunarodni sporazumi	113	10.105.109,34 €	394.211,86 €	10.499.321,20 €
Direktno finansiranje od strane DEU i dr. međ. org.	978	1.382.269,91 €	262.284,49 €	1.644.554,40 €

➤ Integritet i etika

Kako je Plan unutrašnjih kontrola za 2024.godinu, usljed objektivnih okolnosti, usvojen tek u martu 2024. godine, za period od 01.01.- 31.12.2024. godine odrađeno je ukupno 27 redovnih kontrola i 8 vanrednih kontrola.

➤ Razvoj ljudskih resursa

U Odsjeku za obuke i praćenje stručnog usavršavanja, tokom izvještajnog perioda realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Analiza popunjenosti radnih mjesta i usklađivanje potreba za prijemom novih lica u radni odnos u skladu s raspoloživim finansijskim sredstvima – kontinuirana aktivnost.
- Analiza odliva kadrova – u izvještajnom periodu je bilo 37 prestanaka radnog odnosa po različitim osnovima.
- Praćenje realizacije postupka zapošljavanja za popunu radnih mjesta na osnovu internih i javnih oglasa i javnog konkursa u skladu sa Kadrovskim planom Poreske uprave za 2024. godinu. U izvještajnom periodu sprovedene su aktivnosti u vezi oglašavanja, te je sa tim u vezi, pokrenut postupak za popunu 149 radnih mjesta
- Ugovori o djelu – u izvještajnom periodu zaključena su 67 ugovora o djelu.
- Ugovori o pružanju konsultantskih usuga - u izvještajnom periodu zaključeno je 7 ugovora o pružanju konsultantskih usluga.
- Donošenje akata iz radnih odnosa – u izvještajnom periodu donešena su rješenja i druga akta po zahtjevu službenika/ca kao i po službenoj dužnosti.
- Postupak po žalbama, tužbama, predlozima za mirno rješavanje radnih sporova predlozima za medijaciju službenika/ca, prikupljanje potrebne dokumentacije i dostavljanje iste, dostavljanje žalbe u originalu, te potrebnog izjašnjenja Komisiji za žalbe Vlade Crne Gore. U izvještajnom periodu dato je 14 odgovora na tužbu Osnovnom sudu. Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova dato je 9 izjašnjenja sa pratećom dokaznom dokumentacijom. Dato je i 6 izjašnjenja u vezi predloga za medijaciju shodno dopisima Centra za alternativno rješavanje radnih sporova i 15 izjašnjenja Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, po različitim pravnim osnovima
- Postupci pred Disciplinskom komisijom – U izvještajnom periodu bila su tri postupka pred Disciplinskom komisijom, od kojih je jedan postupak okončan.

➤ **Aktivnosti u vezi sa međunarodnom saradnjom**

Nastavljena je razmjena informacija o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, shodno zaključenim sporazumima. Takođe, tokom izvještajnog perioda su sprovedene sve redovne aktivnosti shodno obavezama koje proističu iz članstva u relevantnim međunarodnim institucijama.

➤ **Aktivnosti na projektu » Reforma poreske administracije«**

U okviru projekta „Reforma Poreske administracije“ (finasiran kreditom Svjetske banke), a koji podrazumijeva uvođenje IRMS (Integrisanog informacionog sistema) kao i modernizaciju poslovnih procesa u skladu sa važećim trendovima digitalizacije usluga poreskim obveznicima u izvještajnom periodu dokumentacija koja se odnosi na izradu konceptualnog dizajna je usaglašena unutar Tima za implementaciju IRMS-a. Dogovorena je fazna implementacija svih modula projekta. Takođe, nastavljen je rad na razvoju modula za registraciju, prvog modula u faznoj implementaciji, kao i započeta testna migracija podataka za isti modul, a za čije potrebe su organizovane radionice sa korisnicima unutar Poreske uprave. Dobavljač je sa timom Poreske uprave bio angažovan u dijelu analize podataka koji se odnose na oblast registracije, koji se trebaju migrirati u novi IT sistem.

Do sada je pripremljena dokumentacija koja se odnosi na Konceptualni dizajn, Arhitekturu IRMS sistema, Plana migracije, i postavljeno je testno i razvojno okruženje. U pogledu funkcionalnosti budućeg sistema, u toku je izrada funkcionalnosti modula za registraciju, kao i sagledavanja modaliteta za migraciju registracionih podataka.

Takođe, u pogledu budućeg nesmetanog funkcionisanja novog IRMS sistema, završen je tenderski postupak za izbor dobavljača, koji će isporučiti neophodnu specificiranu opremu.

➤ **Informacioni sistem**

Svakodnevno se vrši monitoring mrežne, serverske, storage infrastrukture, Data centra.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Održavanje aplikativnog software-a EFI sistema i hardverskih komponenti sa sistemskim software-om:

- prijavljene i/ili riješene incidente;
- dostupnost aplikacije;
- preventivne radnje;
- aktivnosti adaptivnog održavanja;

Elektronska fiskalizacija prometa kroz elektronsku razmjenu podataka vrši unapređenje razvoja digitalnog društva u cjelini. Promjena u načinu evidencije prometa ove vrste pokreće nove modele poslovanja i podstiče elektronsko poslovanje. Posebno su promjene evidentne u bezgotovinskom plaćanju.

Benefiti koje donosi primjena elektronske fiskalizacije su smanjenje neformalne ekonomije i nelojalne konkurencije, bolja naplata prihoda, podizanje svijesti građana o važnosti uzimanja računa i povećanje poreske discipline.

Tabela 13: Izveštaj o registracionim podacima iz Registra obveznika fiskalizacije (ROF) i Registra softvera, proizvođača i održavaoca softvera (RSPOS) zaključno sa 31.12.2024.godine

Broj reg. obveznika fiskalizacije	Broj poslovnih jedinica	Broj važećih ENU uređaja	Broj operatera	Broj proizvođača softvera	Broj održavaoca softvera	Broj softvera za fiskalizaciju
43.166	56.327	68.766	88.233	374	678	392

Tabela 14: Statistika prometa za period 01.01.2024.-31.12.2024. godine

Način plaćanja	Broj računa	Iznos PDV-a	Iznos bez PDV-a	Iznos s PDV-om
Bezgotovinsko plaćanje	40.542.822	1.649.412.689,41	11.848.660.467,99	13.498.073.157,40
Gotovinsko plaćanje	407.432.895	755.642.092,16	4.377.516.656,13	5.133.158.748,29
Ukupno	447.975.717	2.405.054.781,57	16.226.177.124,12	18.631.231.905,69

U prilog tome da su prednosti i značaj elektronskog poslovanja razumjeli poreski obveznici pokazuje i stepen poreskih prijava koje su podnijete elektronskim putem.

Tabela 15: Statistika podnijetih elektronskih prijava za period od 01.01.-31.12.2024. godine

Elektronske prijave	Ukupan broj podnijetih prijava	Broj prijava podnijetih elektronskim putem	% prijava podnijetih elektronskim putem
PDV	324.313	323.286	99,68
PD prijava	41.817	41.613	99,51
Finansijski iskazi	38.783	38.783	100,00
IOPPD	531.625	530.668	99,82
GPPFL	11.842	2.642	22,31
IOPPO	520	494	95
Revizorski izvještaji	318	318	100,00
IPPO-Z	195	195	100,00

➤ **Zaključak**

Izvještaj o radu Poreske uprave za period 01.01.-31.12.2024.godine predstavlja srž najvažnijih aktivnosti u okviru njene nadležnosti.

U analiziranom periodu Poreska uprava je:

- postala samostalan organ,
- donijela i usvojila Plan naplate bruto prihoda za 2024. godinu,
- usvojila Poslovnu strategiju za period 2024-2028. kao krovni strateški dokument,
- usvojila Programe za unapređenje poštovanja poreskih obaveza za 2024. godinu, gdje su detaljno razvijene strategije ublažavanja identifikovanih rizika i povećanja poštovanja poreskih propisa,
- nastavila sa sprovođenjem projekta Reforma poreske administracije,
- u okviru priprema za ljetnju turističku sezonu realizovala edukativnu kampanju "Poreski karavan,
- izradila Informator za ljetnju turističku sezonu,
- realizovala konsultantske misije MMF-a,
- ostvarila i premašila Plan naplate prihoda koje administrira,
- nastavila kampanju borbe protiv sive ekonomije.

Sumirajući rezultate poslovanja za 2024. godine, evidentno je da je Poreska uprava nastavila realizaciju programskih zadataka i da spremna strema ka ostvarivanju još boljih poslovnih rezultata.

IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE CARINA ZA 2024. GODINU

Podgorica, januar 2025. godine

UVOD

U procesu evropskih integracija Uprava carina preduzima veliki broj aktivnosti u cilju usklađivanja carinskog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, modernizaciji službe i razvoju informacionih i komunikacionih tehnologija kako bi se postigla interoperabilnost i interkonektivnost sa sistemima EU. Pristupanje Evropskoj uniji zahtijeva da određeni broj carinskih postupaka bude potpuno kompjuterizovan, kao i to da IT sistemi koje Uprava carina koristi budu međusobno povezani sa sistemima Evropske unije, pogotovo sa Novim kompjuterizovanim tranzitnim sistemom (NCTS), Sistemom za upravljanje integrisanom tarifom (ITMS), Sistemom kontrole izvoza (ECS) i Sistemom kontrole uvoza (ICS).

Aktivnosti Uprave carina definisane su Carinskim zakonom, Zakonom o carinskoj službi i drugim propisima, kao i Programom Vlade, Ekonomskom politikom za tekuću godinu, Strategijom upravne reforme, Programom borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, Strategijom podsticanja izvoza, kao i drugim strateškim dokumentima kojima je utvrđena politika Vlade u pojedinim oblastima. Zakonom o carinskoj službi uređuju se poslovi i ovlašćenja carinske službe, ovlašćenja i odgovornosti carinskih službenika, organizacija carinske službe i druga pitanja od značaja za rad carinske službe.

Vizija Uprave carina je *Moderna, profesionalna i transparentna carinska služba*. Misija je *Osigurati sigurno i bezbjedno carinsko područje Crne Gore, efikasnu naplatu Osigurati prihoda uz modernizaciju carinskih procedura i olakšavanje zakonite međunarodne trgovine, kao i unaprijediti partnerske odnose sa poslovnim zajednicom*.

Za njihovo ostvarenje definisali smo pet strateških ciljeva:

- *Modernizacija i unapređenje carinskih postupaka*
- *Efikasna naplata prihoda*
- *Zaštita društva i bezbjednost carinskog područja*
- *Jačanje saradnje na nacionalnom i međunarodnom nivou*
- *Razvoj ljudskih resursa i poboljšanje uslova rada*.

Uprava carina je u 2024.godini na temelju ključnih indikatora u planiranim aktivnostima realizovala sve postavljene ciljeve i zadatke. Nastavljen je trend snaženja fiskalne i bezbjedonosne uloge, implementacija EU standarda, pojednostavljenje carinskih procedura, snažna posvećenost unapređenju ljudskih resursa, a samim tim i dalje snaženje integriteta. Modernizacija carinske službe ostaće prioritet i u narednoj godini.

Sagledavajući ukupnu aktivnost Uprave carina u nastavku su konkretni rezultati ostvareni u 2024. godini, prikazani kroz pregled preduzetih aktivnosti u realizaciji poslovnih ciljeva.

FINANSIJSKI POKAZATELJI

Ostvarenje efikasne i efektivne naplate prihoda, kroz razvoj i primjenu odgovarajućih propisa, sistema i postupaka obračunavanja i naplate carinskog duga, kao i pripremanje za njihovo upravljanje u skladu sa zahtjevima EU, predstavlja jedan od prioriteta u radu Uprave carina.

Ukupno ostvareni prihodi

Ukupno ostvarena naplata carinskih prihoda za period januar-decembar 2024.godine iznosila je **1.293.277.122,39€**, što je u odnosu na prethodnu godinu više za **115.176.634,16€**, odnosno **9,78 %**.

Izvršeno je **382** rješenja o povraćaju carinskih sredstava u iznosu od **1.361.151,00€** i **2.568** rješenja o povraćaju akciznih sredstava u iznosu od **9.826.523,00€** i time ostvarena neto naplata prihoda u iznosu od **1.282.089.448,39 €**. U odnosu na procjenu plana, bruto prihodi su veći za **18.598.023,87€**, odnosno **1,46 %**.

Struktura naplaćenih prihoda**Tabela 1:** Pregled naplate po vrstama prihoda u odnosu na prethodnu godinu

PREGLED NAPLATE CARINSKIH PRIHODA ZA PERIOD JANUAR-DECEMBAR 2024. GODINE				
VRSTA PRIHODA	Ostvareno u 2023.godini(A)	Ostvareno u 2024.godini(B)	Apsolutno odstupanje(B-A)	% ostvarenja u odnosu na 2023 (B/A)
PDV pri uvozu	793.725.043,69	851.615.212,67	57.890.168,98	107,29
Akciza	329.306.128,68	378.415.546,57	49.109.417,89	114,91
Carina	52.225.989,11	60.418.445,99	8.192.456,88	115,69
Porez na kafu	2.707.512,50	2.643.755,29	-63.757,21	97,65
Ostali prihodi	135.814,25	184.161,87	48.347,62	135,60
BRUTO NAPLATA	1.178.100.488,23	1.293.277.122,39	115.176.634,16	109,78
Carinski povraćaj sredstava	3.786.362,20	1.361.151,00	-2.425.211,20	35,95
Akcizni povraćaj sredstava	6.185.228,17	9.826.523,00	3.641.294,83	158,87
NETO NAPLATA	1.168.128.897,86	1.282.089.448,39	113.960.550,53	109,76

Tabela 2: Pregled bruto naplate po vrstama prihoda u odnosu na Plan prihoda januar decembar 2024.

PREGLED BRUTO NAPLATE PRIHODA U ODNOSU NA PLAN PRIHODA ZA PERIOD JANUAR-DECEMBAR 2024. GODINE				
VRSTA PRIHODA	Plan prihoda JANUAR-DECEMBAR 2024. god (A)	Ostvarena bruto naplata JANUAR-DECEMBAR 2024.god (B)	Apsolutno odstupanje(B-A)	% ostvarenja u odnosu na plan (B/A)
PDV pri uvozu	841.348.546,31	851.615.212,67	10.266.666,36	101,22
Akciza	371.985.228,17	378.415.546,57	6.430.318,40	101,73
Carina	58.331.397,68	60.418.445,99	2.087.048,31	103,58
Porez na kafu	2.869.963,25	2.643.755,29	-226.207,96	92,12
Ostali prihodi	143.963,11	184.161,87	40.198,76	127,92
BRUTO NAPLATA	1.274.679.098,52	1.293.277.122,39	18.598.023,87	101,46

Struktura naplaćene akcize

Bruto prihod po osnovu akcize je 378.415.546,57€, što je više za 49.109.417,89 €, ili 14,91%, u odnosu na isti period prethodne godine. U odnosu na procjenu plana, bruto naplata akciza je veća za 6.430.318,40 €, odnosno za 1,73%.

Tabela 3. Pregled naplate po vrstama akciznih proizvoda

PREGLED NAPLATE AKCIZE PO VRSTAMA PROIZVODA ZA PERIOD JANUAR-DECEMBAR 2024. GODINE				
VRSTA PRIHODA	Ostvareno u 2023.godini(A)	Ostvareno u 2024.godini(B)	Apsolutno odstupanje(B-A)	% ostvarenja u odnosu na 2023 (B/A)
Akciza na mineralna ulja i njihove derivate	185.227.763,75	208.016.094,52	22.788.330,77	112,30

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Akciza na duvanske proizvode	100.231.060,42	119.148.317,17	18.917.256,75	118,87
Akciza na alkohol i alkoholna pića	21.175.074,49	22.590.725,81	1.415.651,32	106,69
Akciza na gaziranu vodu	12.649.968,56	15.782.585,72	3.132.617,16	124,76
Akciza na negaziranu vodu	0,00	0,00	0,00	0,00
Akciza na proizvode od plastike za jednokratnu upotrebu	1.800.607,32	1.940.572,68	139.965,36	107,77
Akciza na ugalj	4.834.927,31	4.372.106,67	-462.820,64	90,43
Akciza na proizvode od šećera, kakaoa i sladoled	2.595.640,53	5.666.419,33	3.070.778,80	218,31
Razlika akcize u trgovačkoj djelatnosti	791.086,30	898.724,67	107.638,37	113,61
BRUTO NAPLATA	329.306.128,68	378.415.546,57	49.109.417,89	114,91
Akcizni povraćaj sredstava	6.185.228,17	9.826.523,00	3.641.294,83	158,87
NETO NAPLATA	323.120.900,51	368.589.023,57	45.468.123,06	114,07

AKTIVNOSTI U PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

U skladu sa procesom evropskih integracija Crne Gore, Uprava carina je i u 2024.godini nastavila aktivnosti na usklađivanju carinskog zakonodavstva, jačanju administrativnih kapaciteta kao i na razvoju interkonektivnosti i interoperabilnosti IT sistema sa EU sistemima.

Za zemlje koje streme članstvu u EU, usklađivanje nacionalnog pravnog sistema sa pravom EU predstavlja sveobuhvatan i važan zadatak. Imajući u vidu da se i sama pravna tekovina EU konstantno razvija, obaveza usaglašavanja stalno je prisutna kod zemalja kandidata. U tom dijelu Uprava carina u kontinuitetu prati izmjene carinskih propisa i u skladu sa njima vrši se usklađivanje carinskog zakonodavstva Crne Gore.

Nastavljeno je praćenje izmjena carinskih propisa na nivou EU i u skladu sa tim usklađivanje carinskog zakonodavstva radi primjene evropskih standarda u ovoj oblasti. izradu nacrtu propisa iz oblasti carinskog sistema; praćenje i analizu primjene carinskih i drugih propisa iz oblasti carinske tarife, porijekla robe i preferencijala, vrijednosti robe, carinskih postupaka, pojednostavljenih carinskih postupaka, sticanje statusa ovlašćenog privrenog subjekta, prava intelektualne svojine, praćenje zabrana i ograničenja i davanje instrukcija i objašnjenja iz djelokruga rada. Takođe, vrši se praćenje propisa Evropske unije i Svjetske carinske organizacije iz nadležnosti sektora; ostvarivanje saradnje sa Svjetskom trgovinskom organizacijom-STO, Svjetskom carinskom organizacijom-SCO i Evropskom komisijom.

Carinski službenici vode projekte i učestvuju u njihovoj realizaciji. Novi Carinski zakon, koji se primjenjuje od februara 2023.godine, usklađen je sa pravnim tekovinama Evropske unije. Međutim, neophodno je unapređenje infrastrukture informacionih tehnologija, te se posebno ulažu napor i na pripremi za međusobnu povezanost i interoperabilnost IT sistema carine CG sa IT sistemima Evropske Unije, kako bi se stvorili uslovi za punu primjenu Zakona. U ovom trenutku se realizuje nekoliko projekata, a uporedo se vrše pripreme za buduće projekte, koji predstavljaju uslov za pristupanje EU, ali istovremeno utiču na modernizaciju carinske službe, njeno osavremenjivanje i stvaranje pozitivnog i transparentnog poslovnog ambijenta.

Jedan od projekata sa evropske agende je i *Novi kompjuterizovani tranzitni sistem*, čija primjena na nacionalnom nivou je započela 9.9.2024. godine, a za koju je u periodu od 14-16 januara 2025. godine

realizovana pre-monitoring misija EK, koja je konstatovala da smo spremni sa nastavkom aktivnosti da CG pristupi Konvenciji o zajedničkom tranzitu.

U junu 2024. godine *Program ovlašćenih privrednih subjekata (AEO) Crne Gore* pozitivno je ocijenjen od strane CEFTA validatora, što je važan korak za Upravu carina, jer daje mogućnost za proširenje svih benefita koje nudi AEO na sva druga CEFTA tržišta, ali i otvara vrata za EU jedinstveno tržište, budući da se tokom procesa ocjenjivala usklađenost sa EU i standardima Svjetske carinske organizacije.

Na cjelokupnom carinskom području Crne Gore realizovani su i sledeći Projekti:

- *Sistem za targetiranje pošiljki u pomorskom saobraćaju Svjetske carinske organizacije (Cargo Targeting System -CTS)* koji je implementiran u prethodnom periodu uz podršku Odsjeka za međunarodne operacije MUPa UK. Sistem omogućava elektronsku najavu manifesta u pomorskom saobraćaju što će doprinijeti efikasnijoj kontroli roba koje pristižu u Luku Bar uz korišćenje sistema za analizu rizika.
- Implementacija projekta *Podrška digitalizaciji trgovinskih procedura – uspostavljanje elektronskog sistema obrade podataka prije prispjeća robe za pošiljke u pomorskom i poštanskom saobraćaju*, uz tehničku podršku Saveznog ministarstva za ekonomsku suradnju i razvoj Njemačke (GIZ). Projekat je okončan 30. juna 2024 i u toku je testiranje sistema. Očekuje se početak funcionisanja sistema.
- Nastavljene su aktivnosti na realizaciji projekta *Podrška Upravi carina za implementaciju Sistema carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou* iz EUIF sredstava. Projekat je okončan u decembru 2024. godine i realizovane su aktivnosti potrebne za puštanje istog u funkciju kao što su priprema serverskog i mrežnog okruženja za implementaciju CDS projekta u testnom i produkcijskom okruženju za interne korisnike i testnom okruženju za eksterne korisnike i uspješno je realizovana autentifikacija internih i spoljnih CDS korisnika kroz centralni AMS sistem UC. Cilj Projekta je modernizacija carinskog sistema kroz efikasniji elektronski carinski postupak, čime će se postići jednostavnija trgovina i efikasnija naplata prihoda. Ovo podrazumijeva elektronsko podnošenje zahtjeva i elektronsko izdavanje odluka/ odobrenja za 29 carinskih postupaka. Realizovane su obuke, a puštanje u produkciju se očekuje početkom 2025.godine.
- U toku je realizacija projekta *Podrška Upravi carina na unapređenju Carinskog informacionog sistema (CIS)* iz IPA II 2018, a koji ima za cilj obezbjeđivanje servisno orijentisane Uprave primjenom funkcionalnosti za podršku elektronskom podnošenju deklaracija i pratećih dokumenata (e-documents), kreiranjem aplikacije za čuvanje pomenutih dokumenata (e-arhive) i nadogradnjom funkcionalnosti u Registru upravljanja rizicima (RUR) i aplikacijama baze podataka o rizicima (ERI) u sistemu za upravljanja rizikom (RMS). Intezivno se radi na testiranju aplikacija.
- Ministarstvu finansija su upućeni Projektni zadaci za projekte Uprave carina koji će se implementirati iz sredstava predpristupne podrške EU IPA 2024 i to: *Nadogradnja/razvoj carinsko informacionog sistema do potpuno funkcionalnog EU automatizovanog izvoznog sistema (AES) i uvoznog kontrolnog sistema (ICS2) i Nadogradnja nacionalnog sistema za akcize do potpuno funkcionalnog EU Sistema za kontrolu kretanja akciznih proizvoda u odloženom režimu plaćanja (EMCS)*,
- Realizovane su aktivnosti na pripremi odgovarajućeg projektnog zadatka za nadogradnju *Nacionalne aplikacije za akcize (IPA Projekat)*, gdje se očekuje da nakon sprovedene procedure javne nabavke odabrani ponuđač izvrši pomenutu nadogradnju do potpune funkcionalnosti u skladu za zahtjevima EU sistema za kontrolu kretanja akciznih proizvoda u režimu odloženog

plaćanja akcize (EU EMCS), čime će se uspostaviti potreban nivo IT strukture iz završnog mjerila 3 Pregovaračkog poglavlja 16 – Oporezivanje.

- *Sistem carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou* je u fazi je testiranja, sa primjenom će se početi nakon stupanja na snagu novog Pravilnika i Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti.

Uprava carina je nastavila sa unapređenja funkcionisanja službe i daljeg ispunjavanja obaveza sa EU agende i pripremila se za implementaciju novih IT projekata i ima punu podršku Ministarstva finansija i Vlade Cne Gore za dalje reforme službe kako bi ispunila završna mjerila u pregovaračkom poglavlju 29 Carinska Unija.

MODERNIZACIJA

Uprava carina svoj rad temelji na najboljoj međunarodnoj praksi, uz unapređenje poslovnog ambijenta, pri čemu je fokusirana na obezbjeđivanje modernog carinskog servisa i jačanje organizacije koja radi stručno, pravično i transparentno. Modernizacija i unapređenje carinskih postupaka odnosi se na harmonizaciju, standardizaciju i pojednostavljenje carinskih procedura.

Kako je Crna Gora u procesu evropskih integracija, bespapirno poslovanje će se obezbijediti razvojem interkonektivnih i interoperabilnih IT sistema sa sistemima EU. Za ispunjenje poslovnih ciljeva neophodno je fokusirati se na razvoj elektronskih sistema za obradu podataka (e-carina), te nastaviti sa digitalizacijom i modernizacijom ostale IT infrastrukture.

Program rada uspostavlja i opisuje elektronske sisteme, kao i njihove pravne osnove, najvažnije prekretnice i planirane datume početka. Da bi se osiguralo da su Program rada i Poslovna strategija Uprave carina sinhronizovani, Program rada ce se ažurirati barem jednom godišnje. U skladu sa ovim Programom, obezbijediće se sredstva za implementaciju projekata kojim će se uspostaviti carinski elektronski sistemi, uključujući sredstva za održavanje, kao i period implementacije projekata kojim će se uspostaviti carinski elektronski sistemi.

Pri sprovođenju aktivnosti, uzimaju se u obzir složenost sistema koja se odnosi na međuzavisnost, povezanost i sl. Projekti će se sprovoditi u različitim fazama, od pripreme i razvoja, preko izrade, testiranja i instalacije u produkciono okruženje, do konačne primjene. Prilikom pripreme dokumentacije, koriste se dostupne tehničke i funkcionalne specifikacije izrađene od strane DG TAXUD-a.

U decembru 2024. godine usvojen je Program rada IT strategija 2024-2026. Programom se obezbjeđuje:

- usaglašena razmjena informacija na osnovu međunarodno prihvaćenih modela podataka i formata poruka;
- preoblikovanje carinskih i drugih povezanih procesa, radi poboljšanja efikasnosti, efektivnosti i jedinstvene primjene, kao i smanjenja troškova usklađivanja; i
- ponuda privrednim subjektima širokog obima elektronskih carinskih usluga.

Svrha Programa rada je da bude sredstvo za podršku implementaciji Carinskog zakona, u pogledu razvoja i implementacije elektronskih sistema, usklađenih sa odgovarajućim sistemima država članica Evropske unije. Program rada uspostavlja i opisuje elektronske sisteme, kao i njihove pravne osnove, najvažnije prekretnice i planirane datume početka. Da bi se osiguralo da su Program rada i Poslovna strategija Uprave carina sinhronizovani, Program rada ce se ažurirati barem jednom godišnje. U skladu sa ovim Programom, obezbijediće se sredstva za implementaciju projekata kojim će se uspostaviti

carinski elektronski sistemi, uključujući sredstva za održavanje tih sistema, kao i period implementacije projekata kojim će se uspostaviti carinski elektronski sistemi.

BEZBJEDNOST I ZAŠTITA CARINSKOG PODRUČJA

Nastavljajući uspješan trend iz prethodnih godina, Uprava carina je u 2024 godini ostvarila izvanredne rezultate u borbi protiv carinskih prevara, prekograničnog krijumčarenja, sive ekonomije i drugih neregularnosti. Navedeni rezultati ostvareni su uz punu saradnju sa nadležnim institucijama na nacionalnom nivou kao i sa međunarodnim organizacijama, institucijama i partnerskim carinskim službama.

Nastavljena je intenzivna saradnja sa partnerskim službama u zemljama EU i međunarodnim organizacijama i institucijama za sprovođenje zakona. U ovom periodu primljeno je, obrađeno i odgovoreno na 108 upita međunarodnih organizacija i institucija (OLAF, Interpol, SELEC, WCO i partnerskih službi) i upućene su 44 obavještajne informacije partnerskim službama. Izvršeno je 750 analiza podataka iz CIS-a i SEED-a u cilju identifikacije rizika i sprovođenja kontrola. U međunarodne baze podataka unesene su 92 informacije.

U skladu sa ovlašćenjima u oblasti carinskih istraga, nastavljena je intenzivna saradnja sa Tužilaštvom, Upravom policije i ostalim organima za sprovođenje zakona. Tokom 2024.godine razmijenjeno je 9 informacija sa Tužilaštvom i sudovima, podnijeta su 2 obavještenja nadležnim državnim tužilaštvima o postojanju sumnje da su počinjena krivična djela koje se gone po službenoj dužnosti i 8 informacija Specijalnom državnom tužilaštvu zbog osnovane sumnje da se radi o zloupotrebi u privrednom poslovanju. U istom periodu podnijete su 4 informacije Upravi policije o postojanju sumnje da su počinjena krivična djela koja se gone po službenoj dužnosti i razmijenjeno je 68 informacija na nacionalnom nivou, sa Upravom policije i drugim organima za sprovođenje zakona. Službenici Uprave carina su samostalno i u saradnji sa službenicima Uprave policije podnijeli 7 krivičnih prijava nadležnom državnom tužilaštvu.

Carinski službenici su učestvovali na 44 zajednička sastanaka na temu borbe protiv ilegalne trgovine cigaretama i ostalih duvanskih proizvoda; ilegalne trgovine krivotvorenim prehrambenim proizvodima; Internet trgovine krivotvorenim lijekovima i medicinskim sredstvima; e-trgovine krivotvorenim kozmetičkim proizvodima, suplementima i vitaminima; borbu protiv ilegalne trgovine kulturnim dobrima; praćenje i kontrolu prekograničnog kretanja otpada, kao i na otkrivanje pošiljki sa ilegalnim otpadom. Uprava carina participira u radu Komisije za suzbijanje sive ekonomije, u čijem su sastavu predstavnici svih organa nadležnih za sprovođenje mjera za suzbijanje sive ekonomije. Takođe, ostvarena je međunarodna administrativna saradnja u vidu 14 informacija, zahtjeva, odgovora.

U 2024.godini službenici Uprave carina izvršili su ukupno 180.7122 kontrole. Izdato je 413 prekršajnih naloga i naplaćene novčane kazne u vrijednosti od 59.171,41€. Podnijeta su 22 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka kod nadležnog suda. Oduzeta je krijumčarena roba u ukupnoj vrijednosti od 2.436.682,38€. Samostalno i u saradnji sa drugim državnim organima podnijeto je 19 krivičnih prijava nadležnom tužiocu. Službenici Uprave carina su u novembru oduzeli 950.000,00€ neprijavljenog novca. samostalno i u saradnji sa drugim državnim organima otkrili krijumčarenje cigareta vrijednosti od 46.556,90€, rezanog duvana vrijednosti 4.875,00€, alkoholnih pića vrijednosti 788,00€. Dana 05.02.2024 službenici sektora carinske bezbjednosti su spriječili u mjestu Vračenovići 120kg opojne droge/marihuana.

Nastavljene su intezivne aktivnosti na kontroli roba za koju se sumnja da povrjeđuje prava intelektualne svojine. Tokom 2024. godine nadležne carinske ispostave su po osnovu sumnje da povrjeđuje prava intelektualne svojine prekinule 77 carinska postupka i privremeno zadržale robu u ukupnoj količini od 31.771 komada (odjeća, dodaci odjeći, obuća, sportska obuća, torbe, satovi, ključevi za auta i dr.)

Povodom prekida carinskih postupaka nosiocima prava i njihovim zastupnicima dostavljena su obavještenja vezana za prekide carinskih postupaka i privremeno zadržavanje robe, dostavio podatke o uvoznicima, izvoznicima, porijeklu robe, dostavio odgovore na zahtjeve za fotografisanje i pregled robe, produženje roka i dr. U izvještajnom periodu izradio 150 rješenja kojima su usvojeni zahtjevi za preduzimanje carinskih mjera za zaštitu prava intelektualne svojine.

U cilju dostizanja najviših standarda, Uprava carina će nastaviti da razvija svoje kapacitete u oblasti bezbjednosti uz kontinuiranu tehničku podršku Evropske unije, kako bi, uz efikasne kontrole i zaštitu društva istovremeno obezbijedila dalje pojednostavljenje carinskih procedura i ubrzanje legalne trgovine.

LJUDSKI RESURSI

Ključnu ulogu u ostvarenju organizacionih ciljeva i kvaliteta njihove realizacije čine ljudski resursi i njihove sveukupne sposobnosti. Velika pažnja posvećuje se razvoju i unapređenju ljudskih resursa kroz obezbjeđivanje kvalitetnih, dobro obučanih i motivisanih službenika.

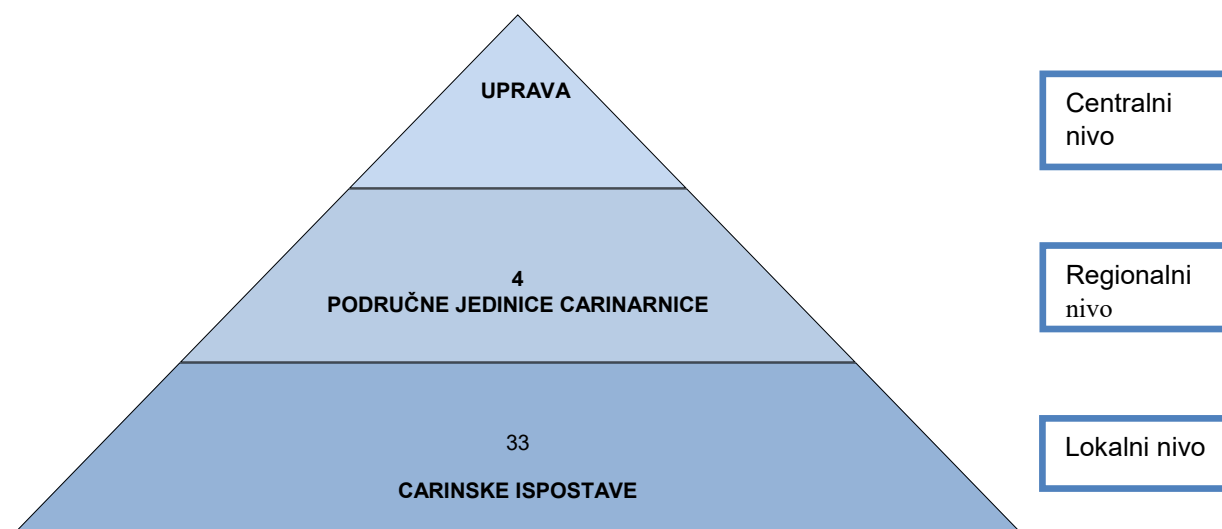
Vlada Crne Gore je 11.07.2024. donijela rješenje o prestanku vršenja dužnosti direktora UC Vladimira Bulajića, zbog isteka mandata od šest mjeseci i donijela rješenje o određivanju nove v.d. direktorice UC mr Maje Vučinić, počev od 12. VII 2024, a najduže do šest mjeseci. Takođe, Vlada Crne Gore je na sjednici od 28.08.2024.god, usvojila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave carina, broj I/1-9968/2-24 od 09.09.2024. godine u skladu sa kojim je izvršeno raspoređivanje službenika ove Uprave na odgovarajuća radna mjesta.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave carina, je utvrđena organizacija i sistematizacija poslova Uprave carina, broj i vrsta organizacionih jedinica, sadržaj grupa poslova, koji se vrše u unutrašnjim organizacionim jedinicama, ukupan broj radnih mjesta i izvršilaca poslova tih radnih mjesta, uslovi za obavljanje utvrđenih poslova sa kompetencijama za radna mjesta starješine organa i visoko-rukovodnog kadra i opis poslova radnih mjesta Uprave, na način koji obezbjeđuje zakonito, blagovremeno i efikasno obavljanje zadataka i stručnih poslova iz nadležnosti Uprave, kao i drugih administrativnih poslova.

Organizacija i sistematizacija Uprave carina

Polazeći od funkcionalnog grupisanja poslova iz djelokruga Uprave carina, i to po vrsti, složenosti, prirodi i međusobnoj povezanosti poslova u skladu sa potrebama službe, u Upravi je utvrđeno 14 organizacionih jedinica od čega 6 sektora, 2 Odjeljenja, 2 službe i 4 PJ Carinarnice, i to: Sektor za carinski sistem i procedure, Sektor za carinsko informacioni sistem, Sektor za upravljanje i razvoj ljudskih resursa, Sektor za carinsku bezbjednost i kontrolu, Sektor za akcize, poreze i naplatu prihoda, Sektor za strateško planiranje, koordinaciju projekata i međunarodnu saradnju, Odjeljenje za unutrašnju kontrolu, Odjeljenje za unutrašnju reviziju, Služba za finansije i javne nabavke, Služba za opšte poslove, Područna jedinica Carinarnica Podgorica, Područna jedinica Carinarnica Bar, Područna jedinica Carinarnica Kotor i Područna jedinica Carinarnica Bijelo Polje.

Uprava carina je organizovana u okviru tri nivoa u odnosu na djelokrug i složenost poslova, koje čine centralni (1 Uprava), regionalni (4 PJ Carinarnice) i lokalni (33 Carinske ispostave). Ovim modelom organizacije ostvareno je funkcionalno, horizontalno i vertikalno povezivanje organizacionih jedinica, kako bi se optimalno i ekonomično ispunjavali zadaci

Tabela 4: Pregled broja organizacionih jedinica

		Ukupno
Uprava	Sektori	6
	Službe	2
	Odjeljenja	2
PJ Carinarnice	Carinske ispostave	33

Ovakvom organizacionom strukturom, nastavio se započeti reformski proces i reorganizacija službe. Predložena organizaciona struktura prilagođena je preporukama i standardima Evropske unije, te obavezama ovog organa koje proizilaze iz pregovaračke pozicije 29 – Carinska unija.

Zaposleni

Rukovodeći se, potrebama službe, važećim propisima i mjerama optimizacije, Pravilnikom je sistematizovano 598 radnih mjesta za izvršavanje poslova iz nadležnosti ovog državnog organa, dok je trenutni broj zaposlenih u ovoj Upravi 480.

Nakon raspoređivanja službenika u skladu sa Pravilnikom UC, pristupilo se izradi Kadrovskog plana za 2024, kojim su planirana neophodna zapošljavanja, u skladu sa potrebama službe i opredijeljenim budžetskim sredstvima za ovu namjenu. U cilju jačanja administrativnih kapaciteta Uprave carina, u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore br.10-100/24-4818/2 od 12.09.2024.godine, Uprava carina je izradila Kadrovski plan za 2024.godinu, koji je dostavljen Ministarstvu finansija i Upravi za ljudske resurse na saglasnost, te je nakon dobijene saglasnosti isti usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 30.10.2024.godine.

Navedenim Planom za 2024.godinu, u Upravi carina planirano je zapošljavanje ukupno 28 izvršilaca, od čega 27 na neodređeno (u carinarnicama, carinskim ispostavama, filijalama, kao i u sektorima, službama i odjeljenjima Uprave carina) i to:

- na osnovu javnog konkursa. 1 izvršilac na određeno vrijeme u zvanju starješina organa uprave,
- putem javnog oglasa 7
- putem internog oglasa 20

Popuna gore navedenih radnih mjesta je neophodna iz razloga nedovoljnog broja službenika u Upravi, te potrebe kontinuiranog i efikasnog obavljanja poslova u naprijed navedenim organizacionim jedinicama Uprave.

Imajući u vidu da su intezivirane aktivnosti na realizaciji projekata Uprave carina vezanih za implementaciju IT sistema, te u cilju obezbjeđenja adekvatnih kadrovskih kapaciteta u Sektoru za carinsko-informacioni sistem, predviđeno je zapošljavanje troje izvršilaca u Odsjeku za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera. Takođe, cijeneći činjenicu da je otpočela primjena NCTS – a na nacionalnom nivou, predviđeno je zapošljavanje u Sektoru za carinski sistem i procedure, Odsjek za tranzit, Grupi za podršku korisnicima, 1 izvršilac u zvanju samostalni/a carinski/a referent/ica (javni oglas) i 1 izvršilac u zvanju samostalni/a carinski/a savjetnik/ca III (javni oglas).

Uprava carina je u novembru 2024.godine izradila dokument - *Analiza broja zaposlenih u Upravi carina, njihovih znanja i vještina u obavljanju poslova* i istu dostavila Ministarstvu finansija. Početkom novembra 2024.godine, Uprava carina je, preko organa nadležnog za upravljanje kadrovima – Uprave za ljudske resurse, pokrenula postupak popunjavanja navedenih pozicija, putem javnih i internih oglasa predviđenih Kadrovskim planom. Takođe, nadležno Ministarstvo finansija je pokrenulo postupak popunjavanja radnog mjesta – starješine organa Uprave, na određeno vrijeme, mandat u trajanju od 5 godina, putem javnog konkursa, u skladu sa usvojenim Kadrovskim Planom Uprave carina.

U toku su postupci kod Uprave za ljudske resurse za oglašena radna mjesta putem javnih i internih oglasa, te je planirano da se, u zakonski predviđenom roku nakon provjere kompetencija izvrši selekcija prijavljenih kandidata. Nakon sprovedenog postupka provjere kompetencija, znanja i vještina prijavljenih kandidata, donijete su dvije Odluke o izboru kandidata, za 2 oglašena radna mjesta, i to za radno mjesto u Odsjeku za ljudske resurse, putem javnog, i za radno mjesto u Odsjeku za suzbijanje krijumčarenja putem internog oglasa.

Što se tiče postupka popunjavanja radnih mjesta u IT Sektoru, nije bilo prijavljenih kandidata po osnovu internih oglasa, te je tokom decembra 2024.godine pokrenut postupak popunjavanja tih radnih mjesta putem javnih oglasa, dok je u Odsjeku za tranzit raspisan javni oglas za prijem 1 izvršioca i postupak je u toku. Takođe, za radno mjesto u Grupi za podršku korisnicima (Help desk) nije bilo prijava putem internog, pa je pokrenut postupak za popunjavanje radnog mjesta putem javnog oglasa.

Prestanak radnog odnosa

Prestao je radni odnos za 3 službenika po osnovu sporazuma o prestanku radnog odnosa, odnosno zbog ispunjavanja uslova za odlazak u starosnu penziju.

Novčana pomoć

Za 22 službenika donijeta su rješenja o isplati novčane pomoći za potrebe njihovog liječenja usled duže i teže bolesti ili članova njihove uže porodice. Za 10 službenika donijeta su rješenja o novčanoj nagradi, povodom obilježavanja Dana carinske službe.

Popunjavanje radnih mjesta

U izvještajnom periodu nije bilo prijema u radni odnos. Angažovano je 11 izvršilaca posla, po osnovu ugovora o djelu.

Edukacija carinskih službenika

U cilju unapređenja rada carinskih službenika, u organizaciji Uprave carina – Centra za obuku carinskih službenika i drugih relevantnih institucija u Crnoj Gori, kao i u međunarodnoj organizaciji, realizovano je 98 seminara, obuka i stručnih sastanaka u Crnoj Gori i inostranstvu, na teme: tranzit, vrijednost, upravljenje rizikom, preferencijalna pravila porijekla robe, borba protiv terorizma, graničnih kontrola IT tehnologija i infrastruktura, harmonizacija podataka, integritet, uzorkovanje, nezakonita trgovina kulturnim dobrima.

Realizovane su Studijske posjete

- DHL HUB Lajpcig, u periodu 30.01- 02.02.2024.g.u Lajpcigu, SR Njemačka, u organizaciji GIZ-a, učestvovala 2 službenika UC.
- Predstavnik CG HMRC-u Velike Britanije u cilju upoznavanja sa sistemom i praksom „track&trace“ duvanskih proizvoda, u periodu 27-28.02.2024. u London, UK i Northern, Irska, u org.WHO FCTS, učestvovao 1 službenik UC.
- Finansijskoj upravi Republike Slovenije(FARS), u periodu 12-14.03.2024.godine, u organizaciji TAIEX, učestvovalo 4 službenika Uprave carina
- Luci Valensija, u periodu 11-13.03.2024., u organizaciji UNODC, za 2 službenika UC.
- Daljeg unapređenja implementacije AEO programa i CEFTA-i, u periodu 28-29.05.2024., u Briselu, u organizaciji GIZ-a, učestvovala 2 službenika UC.
- Upravi prihoda i carina Mađarske i Pošti Mađarske, u periodu 15. i 16.05.2024., u Budimpešti, u organizaciji GIZ-a, učestvovala 2 službenika UC.

Takođe, realizovan je sastanak sa ekspertima iz Evropske komisije „Peer review“, dana 04.09.2024.godine u Centru za obuku carinskih službenika u prisustvu 9 službenika UC, u organizaciji EK, kao i 37.sastanak Zajedničkog odbora EU–CTC za zajednički tranzit i olakšavanje trgovine robom i 197.sastanku Radne grupe EU-CTC o zajedničkom tranzitu i pojednostavljenju formalnosti u trgovini 04.12.2024.godine u Briselu, u org.EK, 1 sl.UC i dvije ekspertske misije:

- Ekspertska misija TAIEX za restriktivne mjere, održana u periodu 16-18.09.2024.godine u Centru za obuku car. Službenika, u organizaciji EK, učestvovalo 14 službenika UC.
- TAIEX ekspertska misija za vrijednost „Dalje jačanje i razvoj instituta carinske vrijednosti“, u periodu 11-13.03.2024.godine u prostorijama Centra za obuku car.službenika u Podgorici, u organizaciji TAIEX, učestvovalo 16 službenika Uprave carina.

Dalje aktivnosti Uprave carina Crne Gore u oblasti obuka i stručnog usavršavanja su:

- modernizacija metoda učenja, koja bi podrazumijevala usavršavanje modernih metoda učenja poput e- learninga, video konferencija i kombinovanje sa učenjem kroz rad (Job learning);
- primjena komunikacijskih tehnika za efikasno učenje i dvosmjernu razmjenu »do i od profesora«, video učenje – uvesti metod učenja u kojem bi obuka bila u formi video zapis (predavač bi pripremio materijal a u Centru za obuku bi se snimale video obuke); modernizacija tehničke opreme za učenje, kako bi se modernizovali metodi učenja i olakšalo samo učenje potrebno je modernizovati tehnička sredstva kao na primjer tehničko opremanje Centra i po jedne prostorije u PJ Carinarnicama koje bi omogućilo uspostavljanje veze preko video linka,
- nadogradnja CIS-a sa platformom za e-learning; nabavka tehničke opreme za snimanje video učenja;
- dalja implementacija EU Okvira carinskih kompetencija, koji bi unaprijedio procjenu potrebe za obukama na individualnom nivou i samo planiranje obuka; poseban program obuke za novozaposlene, koji bi prolazili svi novozaposleni i koji bi se realizovao kroz saradnju predavača i mentora.

JACANJE INTEGRITETA I KREDIBILITETA

U izvještajnom periodu sprovedene su 44 unutrašnje kontrole, i to 27 redovnih unutrašnjih kontrola (u skladu sa Planom sprovođenja unutrašnjih kontrola za 2024.godinu) i 17 vanrednih unutrašnjih kontrola (po osnovu prijava, predstavki i operativnih informacija unutrašnje kontrole). Sprovedenim kontrolama utvrđeno je činjenično stanje i predložene mjere za unapređenje rada i otklanjanje nepravilnosti, kroz donijete izvještaje o unutrašnjoj kontroli. Po osnovu 5 unutrašnjih kontrola, dat je prijedlog za pokretanje postupka utvrđivanja disciplinske odgovornosti protiv ukupno 9 carinskih službenika.

Takođe, po osnovu 6 unutrašnjih kontrola, sačinjena su i dostavljena Obavještenja Upravi policije u cilju preduzimanja mjera i radnji iz njihove nadležnosti, a u vezi sumnji da su počinjena koruptivna i druga krivična djela koja se gone po službenoj dužnosti, dok su u vezi jednog predmeta spisi predmeta dostavljeni Osnovnom državnim tužilaštvu na dalje postupanje. U 2024. godine građani i privrednici su podnijeli 13 prijava na rad i postupanje carinskih službenika, a koje su bile u domenu nadležnosti Odjeljenja za unutrašnju kontrolu.

Sačinjeni su:

- Pravilnik o načinu sprovođenja unutrašnje kontrole u Upravi carina koji propisuje način sprovođenja unutrašnje kontrole u cilju otkrivanja, utvrđivanja i sprečavanja kršenja zakonitosti rada u službi od strane carinskih službenika (Sl.list 104/24);
- Etički kodeks carinskih službenika i namještenika br I/1-3753/1-24, kojim su utvrđeni etički standardi i pravila ponašanja službenika i namještenika;
- Instrukcije o službenoj odjeći i identifikacionim oznakama;
- Predlog mjera iz nadležnosti Uprave carina za Zajednički plan mjera za prevenciju i represiju korupcije na graničnim prelazima za 2024.godinu;
- Analiza koruptivnog ponašanja u carini br.07-116988/1-24 od 21.06.2024.g., u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije;
- Prijedlog mjera za unaprjeđenje rada unutrašnje kontrole br 12-6987/1-24 od 21.06.2024.g. u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije;
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije za 2024.godine (načelnica Odjeljenja za unutrašnju kontrolu je član Operativnog tima za praćenje sprovođenja Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028);
- Plan kontrola Odjeljenja za unutrašnju kontrolu za 2025.godinu br.07-15596/1 od 17.12.2024.godine.

Formirana je Radna grupa za izradu Plana integriteta br. I/1-14815/3-24 od 06.12.2024.g. koja je otpočela aktivnosti na izradi Plana integriteta Uprave carina za 2025-2026.godinu. U skladu sa sveobuhvatnom analizom koruptivnog ponašanja carinskih službenika pristupilo se cjelovitoj analizi svih radnih mjesta koja su prema opštoj procjeni unutrašnjih i spoljnjih faktora podložni nastanku i razvoju korupcije, drugih oblika nezakonitog ili neetičkog ponašanja. Procjena podložnosti rizika od korupcije i Mapa rizika pojedinačnih radnih mjesta i organizacionih jedinica Uprave carina, koja u sebi sadrži indikatore i nivoe izloženosti riziku, realizovaće se u I kvartalu 2025.godine i predstavljaće sastavni dio dokumenta Plana integriteta Uprave carina.

Uprava carina Crne Gore je izradila 79 internih procedura za sve organizacione jedinice, kojima se detaljno opisuju sistemi rada i svi koraci u međuslužbeničkoj komunikaciji i saradnji. Na taj način poboljšan je sistem rada, prije svega u pravcu efikasnosti i brzine dostizanja rezultata u radu.

MEĐUNARODNA SARADNJA

Nastavljene su aktivnosti na unaprjeđenju saradnje sa nadležnim službama Evropske unije, međunarodnim institucijama i organizacijama, kao i usvajanju međunarodnih standarda i najbolje evropske prakse. U okviru aktivnosti u procesu evropskih integracija redovno su koordinirane aktivnosti i dostavljani izvještaji o aktivnostima Uprave carina u procesu EU integracija Crne Gore. Takođe, nastavljeno je sa realizacijom zahtjeva za ekspertskim misijama i studijskim posjetima u okviru TAIX instrumenta podrške, kao i Programa CUSTOMS.

Carinski službenici su učestvovali na sastancima Međuresorskih radnih grupa za sprovođenje Akcionog plana za ŠAP kao i Akcinog plana za integrisano upravljanje granicom 2025. i dostavljeni izvještaji iz nadležnosti Uprave carina. Nastavljena je komunikacija sa Direktorima Evropske komisije DG TAXUD i DG NEAR.

U sklopu međunarodnih aktivnosti zaključen je Tehnički protokol o elektronskoj razmjeni podataka Između Uprave carina Crne Gore i Uprave carina Republike Sjeverne Makedonije u cilju dalje implementacije Dodatnog protokola V CEFTA. Takođe, realizovane su pripremne aktivnosti za zaključivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Bosne i Hercegovine o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima, i isti je upućen Vladi Crne Gore u proceduru. Realizovane su i pripremne aktivnosti za zaključivanje Memoranduma o saglasnosti između Uprave carina Crne Gore i Uprave carina Hrvatske o međusobnoj razmjeni podataka i informacija i isti je upućen Vladi Crne Gore u proceduru.

Nastavljene su aktivnosti na zaključivanju Memoranduma o razumijevanju između Uprave carina Crne Gore i Carinske državne službe Ukrajine o međusobnoj razmjeni podataka i informacija kao i zaključivanju Protokola između Uprave carina Crne Gore i Carinske državne službe Ukrajine u vezi s organizacijom razumjene preliminarne podataka koji prelaze državne granice Crne Gore i Ukrajine. Započete su aktivnosti na pripremi teksta Nacrta Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade SAD o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima.

Uprava carina je prihvatila poziv od Agencije za carinu i igre na sreću Italije (ADM) u vezi sa projektom "AdriaCustoms -Primjena zajedničke carinske strategije i kontrole na Jadranskom moru (2023 IT-ADRIACUSTOMS), koji sufinansiraju ADM i OLAF. Kroz navedeni projekat tokom 2024. godine održane su tri studijske posjete i to u lukama Bari, Drač i Bar. U februaru 2025. godine očekuje se realizacija četvrte studijske posjete carinskih službenika u luci Ankona. Nakon toga će se sačiniti programski dokument tj. mapa puta koja će sadržati smjernice i preporuke buduće saradnje među carinskim administracijama zemalja uključenih u ovaj projekat, koji će biti predstavljen u Trstu u martu 2025. godine, tokom završne konferencije o projektu. Realizovane su brojne aktivnosti povodom učešća na sastancima u Crnoj Gori i inostranstvu povodom učešća službenika uprave carina na sastancima, konferencijama bilateralnim posjetama. Nastavljena je saradnja sa Službama Uprava prihopda i carina UK HMRC i Odsjek za međunarodne operacije britanskog MUPa.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ UPRAVE CARINA KAO POTROŠAČKE JEDINICE

Kompletna finansijska dokumentacija svih organizacionih jedinica, (uključujući i carinarnice sa područnim jedinicama Uprave carina), dostavlja se Službi za finansijsko računovodstvene poslove i javne nabavke, gdje se vrši kontrola, verifikacija, kompletiranje prateće dokumentacije (ugovori, zapisnici, otpremnice i sl.) i prema Uputstvu o radu Državnog Trezora vrši se plaćanje. Realizacija dostavljene dokumentacije vrši se u skladu sa Zakonom o budžetu, FMC procedurama i Uputstvu o radu Državnog Trezora.

Planom budžeta za 2024. godinu Upravi carina su bila opredijeljena sredstva u iznosu od 11.194.951,87€ sa sledećom strukturom po pozicijama i klasifikaciji troškova:

Izvršetak o radu i stanju u upravnim oblastima

FIPEX	Planirani budžet	Tekuci budžet	Placeno	%	
4111	5.712.838,92	5.457.558,97	4.883.136,42	89,47	neto zarade
4112	329.386,16	329.553,56	272.617,36	82,72	porezi
4113	1.083.030,56	1.071.769,25	881.528,20	82,25	dopr.na teret zaposl
4114	467.827,89	457.378,82	381.074,84	83,32	dopr.na teret poslod
4115	46.088,05	45.406,08	38.026,27	83,75	prirezi
411	7.639.171,58	7.361.666,68	6.456.383,09	87,70	bruto zarade
4122	22.490,00	13.552,95	5.275,58	38,93	naknada za stanov.-
4123	20.750,00	22.687,05	18.787,25	82,81	naknada za prevoz
4124	21.000,00	28.531,00	27.000,00	94,63	jubilarnе naknade
4125	4.815,00	4.971,30	4.608,17	92,70	otpremne
4127	29.000,00	83.946,60	81.134,42	96,65	ostale naknade
412	98.055,00	153.688,90	136.805,42	89,01	ostala lična primanja
4131	120.250,00	116.950,00	30.391,66	25,99	admin. materijal
4133	1.275.500,00	1.006.500,00	400.758,07	39,82	mat. za pos. namj.
4135	100.500,00	100.912,14	83.391,53	82,64	gorivo
4139	2.600,00	2.600,00	0	0,00	ostali rashod za mat.
413	1.498.850,00	1.226.962,14	514.541,26	41,94	materijal
4141	41.831,46	57.758,96	48.418,34	83,83	službena putovanja
4142	5.677,39	5.677,39	4.726,01	83,24	reprezentacija
4143	36.961,09	46.461,09	44.122,72	94,97	komunik. usluge
4144	14.700,00	14.700,00	3.861,57	26,27	bankarske usluge
4146	5.700,00	3.700,00	24,81	0,67	adv,not. i prav.usl.
4147	5.000,50	4.699,30	4.538,73	96,58	konst.usl.
4148	14.840,35	13.777,35	2.983,00	21,65	usl.struč.usavrš.
4149	21.269,50	43.889,50	43.162,96	98,34	ostale usluge
414	145.980,29	190.663,59	151.838,14	79,64	usluge
4152	20.000,00	17.400,00	3.535,10	20,32	tekuće odr.građ.obj.
4153	156.794,00	167.684,00	69.205,33	41,27	tek.održ.opreme
415	176.794,00	185.084,00	72.740,43	39,30	tekuće održavanje
4191	15.000,00	47.817,39	41.789,51	87,39	ugovori o djelu
4192	269.400,00	12.512,69	6.288,00	50,25	izd.po osn.suds.post
4193	1.082.000,00	1.202.000,00	891.833,76	74,20	izrada i održsoftvera
4194	37.500,00	42.800,00	27.733,19	64,80	osiguranje
4195	70.000,00	100.000,00	98.442,81	98,44	kontrib.za član org
4198	250	250	5	2,00	takse
4199	6.900,00	14.203,81	11.027,68	77,64	ostalo
419	1.481.050,00	1.419.583,89	1.077.119,95	75,88	ostali izdaci
4318	17.000,00	85.773,36	59.582,48	69,47	ostali transf.pojed.
4415	108.000,00	536.026,00	499.637,37	93,21	izdaci za opremu
4416	30.050,00	29.050,00	3.810,29	13,12	izdaci za inv.održ.
441	138.050,00	565.076,00	503.447,66		kapitalni izdaci
4630	1	1	253.002,27		otpl. po osn.sud.rj.
	11.194.951,87	11.188.499,56	9.235.038,29	82,54	

U periodu januar-decembar izvršena su plaćanja za nabavku roba i usluga prema izabranim dobavljačima, shodno ugovorenim obavezama. Uprava carina sprovodi ugovorene obaveze po mjesečnom planu raspoloživih sredstava.

Dostavljeni su svi Izvještaji iz nadležnosti budžetskog poslovanja, prema Ministarstvu finansija, Upravi za statistiku, Poreskoj upravi, Upravi za imovinu i dr.institucijama u zakonom predviđenim rokovima. Programi za evidenciju finansijskog poslovanja se konstantno unapređuju i omogućavaju precizan vid unakrsne kontrole kako obaveza prema dobavljačima, tako i evidenciju imovine Uprave carina.

ZAKLJUČAK

Sumirajući rezultate rada za 2024. godinu, evidentan je dinamičan razvoj Uprave carina Crne Gore. Usklađivanje sa EU zakonodavstvom, povećanje obima i efikasnosti naplate primitaka, jačanje integriteta, zaštita carinskog područja i suzbijanje sive ekonomije, uspješno se ostvaruju i ostaće i dalje prioriteta u radu carinske službe.

**IZVJEŠTAJ O RADU
UPRAVE ZA IGRE NA SREĆU
ZA 2024. GODINU**

Podgorica, januar 2025. godine

1. UVOD

Izvještaj o radu Uprave za igre na sreću za 2024. godinu pripremljen je u skladu sa članom 74 Zakona o državnoj upravi, članom 51 stav 2 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, kao i drugim obavezujućim aktima i javnim politikama.

1.1 Nadležnost Uprave za igre na sreću

Nadležnosti Uprave za igre na sreću propisane su članom 70 Zakona o igrama na sreću („Sl.list CG“, broj 52/04,) i članom 26 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG“, br. 98/23, 102/23, 113/23 i 71/24).

Uprava za igre na sreću vrši poslove koji se odnose na: odlučivanje o svojstvu neke igre, kao igre na sreću; pripremanje stručne osnove za izradu propisa u oblasti igara na sreću; davanje saglasnosti na pravila igara na sreću; vođenje registra priređivača igara na sreću; učestvovanje u komisijama za izvlačenje i pronalaženje dobitaka u lutrijskim igrama na sreću; vršenje kontrole osnovnog kapitala i depozita kod priređivača igara na sreću po potrebi, a najmanje jednom u tri mjeseca; izdavanje odobrenja za držanje riziko-depozita za osiguranje isplata dobitaka kod posebnih igara na sreću; razmatranje ponuda dospjelih na konkurs za dodjelu koncesije za priređivanje igara na sreću, u skladu sa postupkom davanja koncesije i obavljanje ostalih stručnih poslova u vezi sa davanjem koncesije; pripremanje predloga za oduzimanje koncesije; vršenje procjene vrijednosti nagradnog fonda za priređivanje nagradnih igara u robi i uslugama; predlaganje akata o ostalim uslovima koje igračnica mora da ispuni; određivanje jedinstvenog finansijskog softvera za klađenje; izdavanje odobrenja za promjenu lokacije automat-kluba, odnosno kladionice ili uplatnog mjesta; izdavanje naljepnica za automate i stolove; izdavanje saglasnosti i vršenje kontrole priređivanja nagradnih igara u robi i uslugama; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost.

1.2 Misija Uprave za igre na sreću

Misija Uprave uključuje nekoliko ključnih ciljeva:

Regulaciju i nadzor, koji se sastoje iz aktivnosti Uprave koje treba da osiguraju da svi oblici igara na sreću budu pravilno regulisani i da operateri rade u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i pravilima. Ovo uključuje izdavanje licenci kao i praćenje rada operatera.

Jedan od ključnih ciljeva Uprave za igre na sreću je i uspostavljanje efikasnog sistema evidencije i pravovremene naplate koncesione naknade od priređivača igara na sreću, kao i suzbijanje sive ekonomije u oblasti igara na sreću.

Sprovođenje aktivnosti u cilju osiguravanja prihoda od igara na sreću koji u kontinuitetu rastu i predstavljaju jedan od značajnijih prihoda za državni budžet.

Promovisanje standarda odgovornog kockanja i pružanje podrške za prevenciju i tretmana problema povezanih sa kockanjem. Ovo uključuje promotivne kampanje i saradnju sa nadležnim organima i organizacijama koje pružaju pomoć za probleme u kockanju.

Aktivnosti praćenja poštovanja pozitivnih materijalno - pravnih propisa, te unapređenju istih, uz proaktivno djelovanje prema društvenoj zajednici, sa posebnim osvrtnom na zaštitu maloljetnih lica.

Saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama iz domena igara na sreću i sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, uz nastojanja da se ista osnaži i unaprijedi.

Promocija aktivnosti Uprave za igre na sreću putem zvanične veb stranice kao i naloga na društvenim mrežama.

1.3 Vizija Uprave za igre na sreću

Unapređenjem sistema igara na sreću, kroz kreiranje trajnih i održivih rješenja u skladu sa najboljom evropskom praksom, preciznijim i efikasnijim propisivanjem obaveza priređivača i oštrijih kaznenih odredbi nelegalnog priređivanja igara na sreću, kao i efikasnim sprečavanjem i sankcionisanjem nezakonitosti obezbijediće se veća sredstva za budžet Crne Gore, na način što bi bilo manje prostora za malverzacije, utaje poreza, neplaćanje naknada i slično.

U cilju postizanja navedenog, u 2024. godini je izrađen novi Zakon o igrama na sreću.

Uz to, potrebno je bilo i kadrovski ojačati Upravu za igre na sreću popunjavanjem upražnjenih sistematizovanih radnih mjesta, za koja su Zakonom o budžetu Crne Gore opredjeljena sredstva.

Vizija Uprave za igre na sreću ogleda se u:

- implementaciji i nadogradnji Sistema za nadzor i kontrolu priređivača igara na sreću koji će osavremeniti i povećati stepen efikasnosti rada Uprave, doprinijeti boljoj naplati prihoda po osnovu koncesionih naknada od igara na sreću, te uprostiti i ubrzati proces rada zaposlenih;
- jačanju kadrovske strukture uz adekvatne obuke i usavršavanja;
- racionalizaciji i optimizaciji opisa poslova koje obavljaju zaposleni, u cilju povećanja efektivnosti raspoloživih ljudskih resursa;
- motivaciji zaposlenih za postizanje boljih rezultata, jačanju timskog rada;
- poštovanju transparentnosti i neselektivnosti kao ključnih kriterijuma u radu Uprave;
- afirmaciji i promovisanju Uprave kroz medijsko djelovanje, kako bi javnost Crne Gore prepoznala privredni potencijal od priređivanja igara na sreću, a ujedno značaj Uprave za igre na sreću kao nadležnog organa za regulisanje i praćenje oblasti igara na sreću, tj. ubiranja prihoda po osnovu istih;
- edukaciji stanovništva, naročito ranjivih kategorija (maloljetnika, zavisnika o kockanju) o negativnim efektima igara na sreću i modelima prevencije od bolesti zavisnosti, kako bi Uprava uživala respekt kao društveno odgovoran subjekat.
- Podršci u unapređenju normativnog okvira u oblasti igara na sreću kroz učešće u izradi Zakona o igrama na sreću.

2. NORMATIVNI OKVIR, MJERE I AKTIVNOSTI U CILJU UNAPREĐENJA STANJA

Pozitivnopravni propisi kojima je uređena oblast igara na sreću i na osnovu kojih Uprava za igre na sreću postupa su:

- **Zakon o igrama na sreću** ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 052/04 od 02.08.2004, "Sl. list Crne Gore", br. 013/07 od 18.12.2007, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 061/13 od 30.12.2013, 037/17 od 14.06.2017, 003/23 od 10.01.2023, 125/23 od 31.12.2023), kojim se uređuje sistem i uslovi priređivanja igara na sreću i nagradnih igara.
- **Pravilnik o bližim prostornim i tehničkim uslovima koje kazino mora da ispunjava i obrascima o dnevnom obračunu po pojedinom stolu za igre na sreću** ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 010/05 od 28.02.2005, "Sl. list Crne Gore", br. 014/13 od 15.03.2013, 050/16 od 03.08.2016, 106/24 od 01.11.2024), kojim se propisuju bliži prostorni i tehnički uslovi za priređivanje igara na sreću u

kazinima i obrasci o dnevnim obračunima po pojedinom stolu za igre na sreću i mjesečnim obračunima po pojedinom automatu za igre na sreću i po pojedinom stolu za igre na sreću.

- **Pravilnik o bližim prostornim i tehničkim uslovima za automat klub i obrascima izvještaja o radu i popisu stanja broјčanika** ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 010/05 od 28.02.2005, "Sl. list Crne Gore", br. 014/13 od 15.03.2013, 050/16 od 03.08.2016, 106/24 od 01.11.2024), kojim se propisuju bliži prostorni i tehnički uslovi za priređivanje igara na sreću u automat klubu i obrasci izvještaja o radu i popisu stanja broјčanika.
- **Pravilnik o bližim tehničkim uslovima za povezivanje sistema audio-video nadzora kazina sa informacionim nadzornim sistemom** ("Službeni list Crne Gore", br. 042/24 od 08.05.2024), kojim se propisuju bliži tehnički uslovi za povezivanje sistema audio-video nadzora u kazinu sa informacionim nadzornim sistemom organa uprave nadležnim za igre na sreću.
- **Pravilnik o načinu vođenja evidencije priređivača igara na sreću u kazinima o licima koja uplate, odnosno kojima se izvrši isplata iznosa većih od 15.000 eura i priređivača kladioničkih igara o licima koja uplate, odnosno kojima se izvrši isplata iznosa većih od 1.000 eura** ("Sl. list Crne Gore", br. 034/18 od 18.05.2018), kojim se uređuje način vođenja evidencije priređivača igara na sreću u kazinima o licima koja uplate, odnosno kojima se izvrši isplata iznosa većih od 15.000 eura i priređivača kladioničkih igara o licima koja uplate, odnosno kojima se izvrši isplata iznosa većih od 1.000 eura.
- **Pravilnik o obrascu mjesečne evidencije rezultata poslovanja za priređivanje igara na sreću putem interneta** ("Sl. list Crne Gore", br. 011/24 od 14.02.2024, 106/24 od 01.11.2024), koji propisuje obrazac mjesečne evidencije sa konačnim obračunom rezultata poslovanja za priređivanje igara na sreću putem interneta.
- **Pravilnik o prostornim i tehničkim uslovima za priređivanje binga, TV tombole i tombole zatvorenog tipa** ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 010/05 od 28.02.2005, "Sl. list Crne Gore", br. 014/13 od 15.03.2013), koji propisuje minimalne prostorne i tehničke uslove koje mora da obezbijedi koncesionar - priređivač binga, TV tombole i tombole zatvorenog tipa.
- **Pravilnik o prostornim i tehničkim uslovima za priređivanje kladioničkih igara** ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 010/05 od 28.02.2005, "Sl. list Crne Gore", br. 017/13 od 05.04.2013, 050/16 od 03.08.2016, 024/17 od 10.04.2017, 106/24 od 01.11.2024), koji propisuje minimalne prostorne i tehničke uslove za priređivanje kladioničkih igara.
- **Pravilnik o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i tehničkim uslovima za priređivanje igara na sreću putem interneta** ("Sl. list Crne Gore", br. 079/24 od 09.08.2024, 083/24 od 29.08.2024, 089/24 od 18.09.2024), kojim se propisuju uslovi za izgradnju sistema neposrednog nadzora, način vođenja evidencije o dobitnicima i izdatim potvrđama o isplaćenim dobitcima i evidencije o licima koja uplate i uplatama kod izvršavanja jedne ili više povezanih uplata u iznosu od najmanje 2.000 eura i tehničkim uslovima za priređivanje igara na sreću putem interneta.
- **Pravilnik o uslovima koje treba da ispuni priređivač nagradnih igara** ("Sl. list Crne Gore", br. 012/13 od 01.03.2013), koji definiše uslove koji su potrebni za organizovanje nagradnih igara.
- **Pravilnik o uslovima za vršenje tehničkog pregleda automata i stolova za igre na sreću** ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 010/05 od 28.02.2005), kojim se propisuju uslovi u pogledu opremljenosti za obavljanje tehničkog pregleda automata i stolova za igre na sreću.

Pored djelokruga poslova koje vrši shodno čl. 26 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, Uprava za igre na sreću je tokom 2024. godine imala zahtjevan izazov, od krucijalnog značaja za dalji rad, te unapređenje sektora igara na sreću, a to je da sprovede reforme kako na legislativnom, tako na tehnološkom planu, od čega je veći dio upješno realizovala, a preostali je u toku realizacije.

Zahvaljujući donošenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću ("Sl. list Crne Gore", br. 125/23 od 31.12.2023) čija primjena je počela 01.01.2024. godine, Uprava za igre na sreću je tokom 2024. godine bilježila kontinuirani progres u radu. Pozitivni efekti uslijedili su zahvaljujući normativnom okviru koji je osnažen time što su u Zakonu o igrama na sreću uvršteni instituti usko vezani za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, propisana je zabrana priređivanja igara u kazinima u stambeno-poslovnim objektima, uvećane koncesione naknade za priređivanje igara na sreću u kazinima, fiksna naknada za priređivanje igara na sreću putem interneta, propisana je varijabilna naknada za priređivanje igara na sreću putem interneta, a takođe napravljena je distinkcija između kladioničkih igara na sreću koje se priređuju putem interneta, te igara na sreću u virtuelnim kazinima i igara na sreću na virtuelnim automatima putem interneta, samim tim i obaveze plaćanja fiksne naknade u odnosu na to koje se igre priređuju putem interneta, pooštrene kazne za prekršaje koje predviđa Zakon o igrama na sreću, kao i uslovi za dobijanje koncesije, odnosno usled kojih se priređivaču može oduzeti koncesija.

Unošenjem pomenutih izmjena i dopuna u pozitivnu regulativu koja uređuje oblast igara na sreću Uprava za igre na sreću bila je u obavezi da izvrši reviziju postojećih koncesija. Tako je usled uvođenja distinkcije između kladioničkih igara na sreću koje se priređuju putem interneta, te igara na sreću u virtuelnim kazinima i igara na sreću na virtuelnim automatima putem interneta, a koje su ranije tretirane sveobuhvatno kao priređivanje igara na sreću putem interneta, Uprava za igre na sreću revidirala je ugovore po osnovu kojih priređivači priređuju igre na sreću putem interneta, kao i pravila po kojim se priređuju pomenute igre. Izmjene i dopune koje se tiču uslova za dobijanje/oduzimanje koncesije zahtijevale su analizu svih registrovanih priređivača, koju je Uprava za igre na sreću uspješno realizovala. Sve navedene izmjene dale su pozitivne efekte u cilju uređivanja sektora za igre na sreću na dosledan način, a prihodi od igara na sreću uvećani su za 51,27% u odnosu na prethodnu godinu.

Shodno izmjenama zakona, bilo je potrebno usaglasiti podzakonske akte, u čemu je Uprava za igre na sreću aktivno učestvovala i u saradnji sa Ministarstvom finansija uspješno realizovala donošenje izmjena i dopuna sledeće podzakonske regulative: Pravilnika o bližim prostornim i tehničkim uslovima koje kazino mora da ispunjava i obrascima o dnevnom obračunu po pojedinom stolu za igre na sreću; Pravilnika o bližim prostornim i tehničkim uslovima za automat klub i obrascima izvještaja o radu i popisu stanja brojanika; Pravilnika o bližim tehničkim uslovima za povezivanje sistema audio-video nadzora kazina sa informacionim nadzornim sistemom; Pravilnika o obrascu mjesečne evidencije rezultata poslovanja za priređivanje igara na sreću putem interneta; Pravilnika o prostornim i tehničkim uslovima za priređivanje kladioničkih igara; Pravilnika o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i tehničkim uslovima za priređivanje igara na sreću putem interneta.

Dinamika razvoja sektora igara na sreću nametnula je potrebu za tehnološkim unapređenjem, na šta je Uprava za igre na sreću kao adekvatan odgovor implementirala novi informacioni sistem. Implementacija novog informacionog sistema podrazumijevala je intenzivne obuke stručnog kadra Uprave za igre na sreću, a jednovremeno upoznavanje priređivača sa istim. S obzirom na to da identičan informacioni sistem koristi Uprava za igre na sreću Srbije, Uprava za igre na sreću Crne Gore u oktobru je organizovala radnu posjetu Upravi za igre na sreću Srbije, predvođenu v.d. direktora mr Spasojem Papićem i v.d. pomoćnice direktora Natašom Mijatović, gdje su održani konstruktivni sastanci u cilju procjene efikasnosti informacionog sistema, nadogradnje istog, uporedne analize rada dvije Uprave na polju sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, što je od naročitog značaja s obzirom na činjenicu da je Srbija zemlja koja se u proteklom periodu našla na „sivoj listi“ Monayval-a. Nakon uspješno sprovedenih obuka, Informacioni sistem Uprave za igre na sreću pušten je u rad 1.11.2024. godine, čime je u bitnoj mjeri unaprijeđen rad službenika Uprave za igre na sreću, a samim tim i efektivnost Uprave.

Sektor igara na sreću u Crnoj Gori je na putu intenzivnog rasta, ali sa tom ekspanzijom jednovremeno se povećava rizik od pranja novca i sprečavanja terorizma. Suočavanje sa ovim rizicima i rešavanje istih zahtijeva sveobuhvatan regulatorni okvir koji je usklađen sa međunarodnim standardima i najboljim praksama. U tom cilju u julu 2024. godine, Uprava za igre na sreću je, u saradnji sa

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Ministarstvom finansija, Finansijsko-obavještajnom jedinicom i Savjetom Evrope, a u okviru horizontalnog programa za Zapadni Balkan i Tursku – Projekta za borbu protiv ekonomskog kriminala u Crnoj Gori, učestvovala u implementaciji ključnih preporuka koje su sadržane u tehničkom papiru “Smjernice za unapređenje zakonskog okvira u oblasti igara na sreću u Crnoj Gori, u pogledu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma”, autora, eksperta Savjeta Evrope, Džozefa Atarda.

Kao društveno odgovoran subjekt, Uprava za igre na sreću je, prevashodno vodeći se intencijom zaštite maloljetnika od bolesti zavisnosti od kockanja izvršila reviziju važećih koncesija, te uz posredstvo stručnih lica iz oblasti geodezije, sudskim vještacima, pristupila konstruktivnim analizama ispunjenosti uslova iz čl.3a Zakona o igrama na sreću, a koji se odnose na udaljenost objekata u kojim se priređuju igre na sreću od obrazovnih ustanova. Pomenuta aktivnost Uprave rezultirala je oduzimanjem koncesija i odbijanjem zahtjeva za dodjelu/produženje istih.

Zakon o igrama na sreću koji je na snazi, donešen je 2004. godine, mada je pretrpio neznatne izmjene do aktuelnog izdanja, industrija igara na sreću koja se rapidno razvija, sve veća potreba društvene zajednice da sačuva integritet javnog interesa, učinili su neophodnim donošenje novog zakonskog okvira. Nakon niza neuspjelih pokušaja u periodu dugom dvadeset godina, na sjednici Vlade Crne Gore 26.12.2024. godine usvojen je Predlog Zakona o igrama na sreću, koji čeka dalji pravni epilog. Uprava za igre na sreću je proaktivnim, inkluzivnim djelovanjem doprinijela izradi ovog zakonskog rešenja na taj način što je imala medijatorsku ulogu između Ministarstva finansija i priređivača igara na sreću. Uprava za igre na sreću je organizovala niz sastanaka između predstavnika Ministarstva finansija i priređivača igara na sreću, učestvovala je u javnoj raspravi za donošenje novog zakona, kao i na sjednici Grupacije priređivača igara na sreću, a svakodnevno bila dostupna za komunikaciju sa priređivačima u cilju doprinosa donošenju najboljeg zakonskog okvira.

3. PRIHODI OD IGARA NA SREĆU

3.1 Koncesione naknade

Uprava za igre na sreću je u 2024. godini zabilježila značajan rast prihoda po osnovu koncesionih naknada od igara na sreću i naknada za organizovanje nagradnih igara i to u ukupnom iznosu od **33.812.130,41 €**.

Ukupan mjesečni prihod po osnovu koncesionih naknada prema vrsti igara na sreću, kao i prihod od naknada za organizovanje nagradnih igara prikazan je u tabeli koja slijedi.

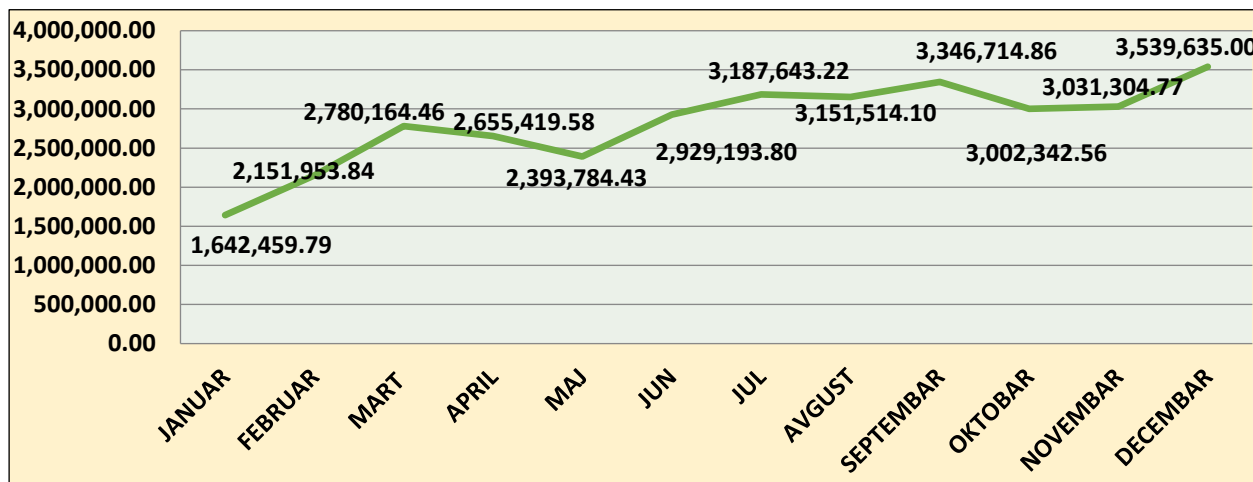
2024. GODINA	IGRE U KAZINIMA	KLADIONIČKE IGRE	IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA	IGRE PUTEM INTERNETA	TOMBOLA ZATVORENOG TIPA	NAGRADNE IGRE	Σ
JANUAR	132,201.97	872,326.23	464,306.81	170,000.00	135.93	3,488.85	1,642,459.79
FEBRUAR	287,076.51	696,545.98	564,516.88	598,355.09	153.9	5,305.48	2,151,953.84
MART	148,685.67	787,720.76	398,271.97	1,441,897.59	139.65	3,448.82	2,780,164.46
APRIL	333,341.11	772,347.27	410,456.79	1,126,543.44	143.19	12,587.78	2,655,419.58
MAJ	317,748.75	732,429.39	465,921.90	873,841.15	153.3	3,689.94	2,393,784.43
JUN	470,049.58	813,189.71	571,198.49	1,073,389.21	158.65	1,208.16	2,929,193.80
JUL	704,242.08	846,663.18	504,206.03	1,130,466.14	146.88	1,918.91	3,187,643.22
AVGUST	733,181.73	801,265.42	568,164.24	1,040,398.52	134.58	8,369.61	3,151,514.10
SEPTEMBAR	741,608.38	795,743.13	629,336.43	1,177,869.68	0.00	2,157.24	3,346,714.86
OKTOBAR	389,851.04	805,695.57	598,823.05	1,191,453.18	323.55	16,196.17	3,002,342.56

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

NOVEMBAR	390,463.35	797,733.77	598,908.03	1,235,502.40	147.3	8,549.92	3,031,304.77
DECEMBAR	543,053.08	913,025.31	555,963.77	1,521,931.71	146.73	5,514.4	3,539,635.00
Σ	5,191,503.25	9,634,685.72	6,330,074.39	12,581,648.11	1,783.66	72,435.28	33,812,130.41

Tabela 1: Ukupan mjesečni prihod po osnovu koncesionih naknada

Na narednom dijagramu je prikazano kretanje mjesečnih budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada i naknada za organizovanje nagradnih igara u 2024. godini. Ovaj rezultat potvrđuje uspjeh i stabilno funkcionisanje sistema prihodovanja po osnovu naknada iz oblasti igara na sreću.

Dijagram 1: Kretanje mjesečnih budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada

Kvartalni prikaz strukture prihoda po osnovu koncesionih naknada za priređivanje igara na sreću i naknada za organizovanje nagradnih igara u 2024. godini je prikazan u narednoj tabeli.

2024. GODINA	IGRE U KAZINIMA	KLADIONIČKE IGRE	IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA	IGRE PUTEM INTERNETA	TOMBOLA ZATVORENOG TIPRA	NAGRADNE IGRE	Σ
I KVARTAL	567,964.15	2,356,592.97	1,427,095.66	2,210,252.68	429.48	12,243.15	6,574,578.09
II KVARTAL	1,121,139.44	2,317,966.37	1,447,577.18	3,073,773.80	455.14	17,485.88	7,978,397.81
III KVARTAL	2,179,032.19	2,443,671.73	1,701,706.70	3,348,734.34	281.46	12,445.76	9,685,872.18
IV KVARTAL	1,323,367.47	2,516,454.65	1,753,694.85	3,948,887.29	617.58	30,260.49	9,573,282.33
Σ	5,191,503.25	9,634,685.72	6,330,074.39	12,581,648.11	1,783.66	72,435.28	33,812,130.41

Tabela 2: Struktura prihoda po osnovu koncesionih naknada

Kvartalno kretanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada i naknada za organizovanje nagradnih igara u 2024. godini prikazano je na narednom dijagramu.

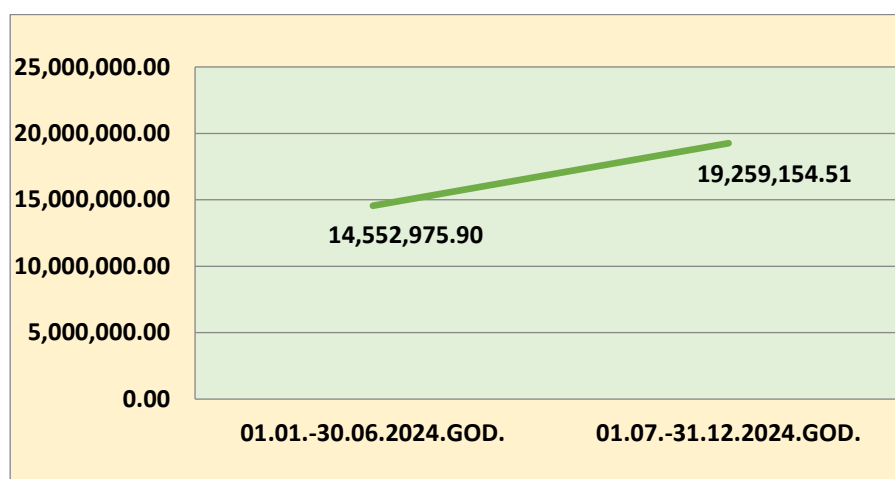
Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Dijagram 2: Kvartalno kretanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada

Polugodišnji prikaz strukture prihoda po osnovu koncesionih naknada od igara na sreću i naknada za organizovanje nagradnih igara u 2024. godini je predstavljen u tabeli koja slijedi.

2024. GODINA	IGRE U KAZINIMA	KLADIONIČKE IGRE	IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA	IGRE PUTEM INTERNETA	TOMBOLA ZATVORENOG TIPRA	NAGRADNE IGRE	Σ
01.01.-30.06.2024.GOD.	1,689,103.59	4,674,559.34	2,874,672.84	5,284,026.48	884.62	29,729.03	14,552,975.90
01.07.-31.12.2024.GOD.	3,502,399.66	4,960,126.38	3,455,401.55	7,297,621.63	899.04	42,706.25	19,259,154.51
Σ	5,191,503.25	9,634,685.72	6,330,074.39	12,581,648.11	1,783.66	72,435.28	33,812,130.41

Na narednom dijagramu je prikazano polugodišnje kretanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada od igara na sreću i naknada za organizovanje nagradnih igara u 2024. godini.

Dijagram 3: Polugodišnje kretanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada

Mjesečni prihodi po osnovu fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada za priređivanje igara na sreću u 2024. godini prikazani su na narednoj tabeli.

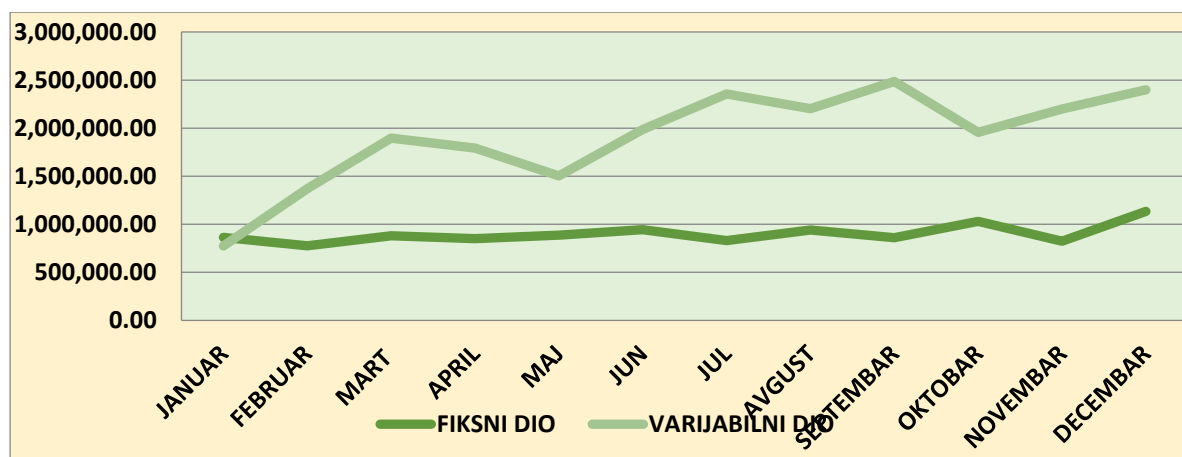
2024. GODINA	FIKSNI DIO KONCESIONE NAKNADE	VARIJABILNI DIO KONCESIONE NAKNADE	Σ
JANUAR	864,185.10	774,785.84	1,638,970.94
FEBRUAR	776,086.17	1,370,562.19	2,146,648.36
MART	880,004.39	1,896,711.25	2,776,715.64
APRIL	849,629.00	1,793,202.80	2,642,831.80
MAJ	886,424.30	1,503,670.19	2,390,094.49
JUN	942,778.79	1,985,206.85	2,927,985.64
JUL	829,594.69	2,356,129.62	3,185,724.31
AVGUST	940,469.69	2,202,674.80	3,143,144.49
SEPTEMBAR	859,755.77	2,484,801.85	3,344,557.62

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

OKTOBAR	1,031,100.95	1,955,045.44	2,986,146.39
NOVEMBAR	823,861.01	2,198,893.84	3,022,754.85
DECEMBAR	1,134,015.54	2,400,105.06	3,534,120.60
Σ	10,817,905.40	22,921,789.73	33,739,695.13

Tabela 3: Mjesečni prihodi po osnovu fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada

Kretanje budžetskih prihoda po osnovu fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada u 2024. godini prikazano je na narednom dijagramu.

Dijagram 4: Kretanje budžetskih prihoda po osnovu fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada

Napomena: Prihodi po osnovu naknada za organizovanje nagradnih igara nisu uračunati u tabelu i dijagram broj 4, budući da isti ne predstavljaju koncesione naknade.

3.2 Nagradne igre

U 2024. godini, organizovano je ukupno 98 nagradnih igara. Ukupan budžetski prihod realizovan u 2024. godini je iznosio **72.435,28 €**.

U narednoj tabeli je sadržan prikaz svih organizovanih nagradnih igara u 2024. godini.

NAZIV PRIREĐIVAČA	PIB	NAZIV NAGRADNE IGRE	TRAJANJE NAGRADNE IGRE	NAGRADNI FOND	NAKNADA (5% OD FONDA)
EURO PETROL CG	02925940	EURO PETROL - DESET ZA PEDESET!	15.01.2024. - 14.02.2024.	4,500.00	225.00
MPM	02047861	KAD SI OKRUŽEN PRIJATELJIMA	12.02.2024. - 15.04.2024.	566.97	28.35
HIFA OIL CG	03136981	HIFA OIL - ENERGIJA KOJA POKREĆE	26.02.2024. - 15.05.2024.	40,819.70	2,041.00
Jumedia Mont	02266148	Postani gazda automobila Mazda	12.02.2024. - 10.06.2024.	23,890.00	1,194.50
IDEA-CG DOO	02793962	DOWNLOAD JEDAN NAGRADA VRIJEDAN	26.02.2024. - 24.03.2024.	57,191.50	2,859.58
Crnogorski Telekom AD	02289377	Nagradna igra u Telekom ME aplikacija	04.03.2024. - 02.04.2024.	24,177.97	1,208.90

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

MONT-IMPRES	02327953	8. mart u svijetu ljepote, drogerije Kuća Hemije i Dama te vode u Pariz i Rim!	01.03.2024. - 10.03.2024.	3,220.00	161.00
Hipotekarna Banka AD	02085020	Hipotekarna Banka I Mastercard vas vode na finale UEFA Champions league u London	10.03.2024. - 10.04.2024.	20,520.00	1,026.00
DeFacto Consultancy DOO	02748916	Odgovori na anketu I osvoji	15.04.2024. - 30.06.2024.	1,000.00	50.00
Geometry Global	02924161	Pantene, Head & Shoulders i Old Spice vas nagrađuju	01.04.2024. - 15.05.2024.	1,385.23	69.26
Erste Bank AD	02351242	Osjeti duh Rolan Garosa: Neprocjenjivo	10.04.2024. - 10.05.2024.	10,866.00	543.30
Geometry Global	02924161	Pampers vas nagrađuje	05.04.2024. - 31.05.2024.	10,709.98	535.50
Geometry Global	02924161	Pampers & Oral B vas nagrađuju	05.04.2024. - 15.05.2024.	844.37	42.22
MPM	02047861	FITOGAL - April 2024	01.04.2024. - 30.04.2024.	1,000.00	50.00
Icentar DOO	02856255	uhvati šansu za novi iPhone	01.04.2024. - 14.04.2024.	900.00	45.00
Geometry Global	02924161	Ariel & Lenor vas nagrađuju	08.04.2024. - 12.05.2024.	4,845.44	242.27
MPM	02047861	KAD SI OKRUŽEN PRIJATELJIMA	16.04.2024. - 13.06.2024.	695.61	34.78
HDL	02739500	Igraj i osvoji - HDL vas nagrađuje	05.04.2024. - 10.05.2024.	37,020.87	1,851.04
MONT-IMPRES	02212501	Šime te zove idemo na more	15.04.2024. - 31.05.2024.	592.00	35.45
Lob Company	02335450	LOB TE VODI U ZEMLJU FUDBALA I PIVA	15.04.2024. - 29.05.2024.	33,336.00	1,666.80
Sporting Group	02314266	SBbet te vodi na EURO 2024	15.04.2024. - 14.06.2024.	21,559.00	1,077.95
NOVA POBJEDA	03022480	Vrijeme je za nove nagrade - sve najbolje za seniore	24.04.2024. - 01.06.2024.	13,056.96	652.85
MPM	02047861	LIBRESSE - maj 2024	01.05.2024. - 31.05.2024.	2,250.00	112.50
MTEL	02655284	Klikom do Klia	01.05.2024. - 08.07.2024.	35,976.41	1,798.82
VEZUV	02297060	AUTOMAT KLUB VOLKANO - GOLD AUDI	15.05.2024.-18.07.2024.	34,990.00	1,749.50
CKB	02239108	Doživi Olimpijske igre u Parizu uz CKB Visa kartice	01.05.2024.-15.06.2024.	30,138.00	1,506.90

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Geometry Global	02924161	Ariel & Lenor vas nagrađuju	13.05.2024.-22.06.2024.	7,683.60	384.18
Imlek Boka	02357950	Imlek Protein, Snaga na Dohvat Ruke	15.05.2024.-01.06.2024.	4,620.00	231.00
Klikovac DOO	02191601	Igraj i osvoji! Kroz ljeto uz sjajne Plazma nagrade	17.05.2024.-30.06.2024.	10,000.00	500.00
JUGOPETROL AD	02013258	EKO VOZI I OSVOJI	15.05.2024.-17.07.2024.	47,736.80	2,386.84
Crnogorski Telekom AD	02289377	Nagradna igra Magenta Monday	13.05.2024.-08.07.2024.	7,798.90	389.94
Crnogorski Telekom AD	02289377	Nagradna igra Telekom te vodi na kamp FC Barcelona u Baru	20.05.2024.-20.06.2024.	2,010.00	100.50
MPM	02047861	KOZMETIKA AFRODITA - jun 2024	01.06.2024. - 30.06.2024.	600.00	30.00
Geometry Global	02924161	Osvoji sjajne nagrade uz naše brendove	03.06.2024.-30.06.2024.	1,497.80	74.89
ONE CRNA GORA	02242974	ONE olimpijska avantura	01.06.2024.-31.08.2024.	44,550.86	2,227.48
MPM	02047861	KAD SI OKRUŽEN PRIJATELJIMA	14.06.2024. - 14.08.2024.	1,000.00	50.00
Vitapur Crna Gora	03021262	Doživi sportsku groznicu uz Vitapur	10.06.2024. - 31.07.2024.	3,500.00	175.00
Addiko Bank AD Podgorica	02454190	Plaćaj Addiko Mastercard	05.06.2024. - 04.09.2024.	7,000.00	301.05
Yellow event service - COCA-COLA HELENIC BOTTLING COMPANY - Crna Gora	02303213	U fudbalu uživaj, nagrade osvajaj	21.06.2024. - 20.07.2024.	17,058.36	852.92
MPM	02047861	CHICCO Jul 2024	01.07.2024. - 31.07.2024.	172.00	8.60
JUGOPETROL AD	02013258	EKO VOZI I OSVOJI	18.07.2024.-07.08.2024.	4,552.12	227.61
VIA PARADISO	02299399	PARADISO NAGRAĐUJE	15.07.2024.-01.09.2024.	1,960.00	98.00
JUMedia Mont	02266148	Uz Dan do zvona novog telefona	15.07.2024.-21.10.2024.	14,620.00	731.00
Geometry Global	02924161	ORAL B te nagrađuje svake nedjelje	19.07.2024.-06.09.2024.	3,031.00	151.55
NEREGELIA	02313707	Jacobs te vodi na Maldive	29.07.2024. - 08.09.2024.	5,960.82	298.04
MPM	02047861	NOAH avgust 2024	01.08.2024. - 31.08.2024.	545.01	27.25
Geometry Global	02924161	Pampers vas daruje svake nedjelje	05.08.2024. - 29.09.2024.	2,628.16	131.41
Geometry Global	02924161	Čisto i svježije uz Ariel i Lenor	12.08.2024. - 15.09.2024.	9,451.07	472.56

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Geometry Global	02924161	Osvoji sjajne nagrade uz Fairy i Mr. Proper	12.08.2024. - 22.09.2024.	1,725.57	86.28
MPM	02047861	KAD SI OKRUŽEN PRIJATELJIMA	15.08.2024. - 14.10.2024.	480.04	24.01
NLB	02011395	Klikvantura na Tajlandu	15.08.2024. - 15.12.2024.	11,787.20	589.36
Jumedia Mont	02266148	Školska godina kreće - zavrti točak sreće	15.08.2024.-30.08.2024.	1,399.90	70.00
Domaća trgovina	02440261	Club Plus te vodi na put	15.08.2024.-30.09.2024.	4,000.00	200.00
MPM	02047861	BENECOS septembar 2024	01.09.2024. - 30.09.2024.	400.00	20.00
NEREGELIA	02313707	Milka i 7 Days te nagrađuju	02.09.2024.-06.10.2024.	14,051.35	702.57
INA-Crna Gora	02305054	Ina goriva natoči i osvoji	09.09.2024.-10.11.2024.	26,890.00	1,345.00
Hipotekarna Banka AD	02085020	Poziv na kafu - poziv za nagradu	15.09.2024. - 15.10.2024.	41,838.91	2,091.95
Geometry Global	02924161	Uživajte u svježini i budite nagrađeni	16.09.2024. - 20.10.2024.	5,950.55	297.52
Crnogorski Telekom AD	02289377	Telekom nagradna igra	16.09.2024.-10.11.2024.	47,904.00	2,395.17
HDL	02739500	Igraj i osvoji - HDL vas nagrađuje	16.09.2024.-15.11.2024.	30,247.85	1,512.40
HIFA OIL CG	03136981	HIFA OIL - ENERGIJA KOJA POKREĆE	30.09.2024. - 01.12.2024.	30,344.05	1,517.20
NOVA POBJEDA	03022480	Tolija zima sa Pobjedom	23.09.2024. - 31.10.2024.	5,415.00	270.75
Geometry Global	02924161	Uz Pampers do sjejjnih nagrada	04.10.2024. - 08.11.2024.	1,906.64	95.33
MPM	02047861	VITAR oktobar 2024	01.10.2024. - 31.10.2024.	500.00	25.00
MPM	02047861	KAD SI OKRUŽEN PRIJATELJIMA	15.10.2024. - 16.12.2024.	655.82	32.80
Jumedia Mont	02266148	Zavrti za knjigu	14.10.2024.-02.11.2024.	2,371.97	118.60
CENTAR ZA OMLADINSKU EDUKACIJU	02774968	Preuzmi myEYC mobilnu aplikaciju, budi informisan i čuvaj planetu!	15.10.2024.-15.12.2024.	2,451.10	122.56
LOVČEN BANKA	02829541	10 za 10	25.10.2024.-01.12.2024.	14,955.92	747.80
CEROVO	02069814	ROĐENDANSKO DARIVANJE	22.10.2024.-04.11.2024.	2,100.00	105.00
BAR-KOD	02289334	7 Days te nagrađuje	21.10.2024.-24.11.2024.	2,054.42	102.72
MNA	02757192	NAPLATI UPLATU	20.10.2024.-22.12.2024.	26,028.00	1,301.40
Lob Commpany	02335450	SPIN AND DRIVE	28.10.2024.-15.01.2025.	48,939.00	2,446.95
Lob Commpany	02335450	ŠTA GOD IGRAŠ DOBIJAŠ	28.10.2024.-15.01.2025.	49,389.00	2,469.45
Lob Commpany	02335450	PADAŠ A DOBIJAŠ	28.10.2024.-15.01.2025.	49,939.00	2,496.95

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

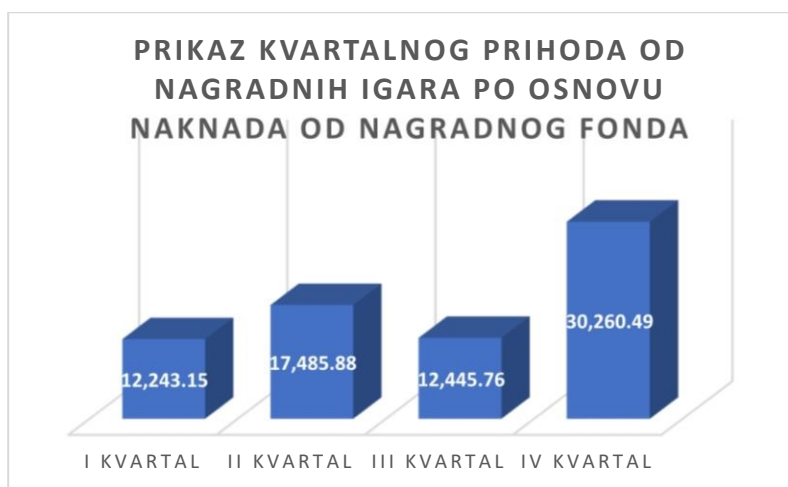
Voli trade	02227312	Voli i Zott nagrađuju	04.11.2024.-30.11.2024.	2,096.15	104.81
DeFacto Consultancy DOO	02748916	Ispuni ankete i osvoji	14.11.2024.-20.12.2024.	500.00	25.00
MPM	02047861	ASAM novembar 2024	01.11.2024. - 31.11.2024.	292.53	14.63
Geometry Global	02924161	Biraj brendove koje voliš i sjajne nagrade možeš da osvojiš!	18.11.2024. - 22.12.2024.	2,739.50	136.98
NLB Banka AD	02011395	VISA za budućnost	15.11.2024. - 15.01.2025.	51,580.00	2,579.00
VEZUV DOO	02297060	U ČEMU JE ZVEČKA DA SE ČAČKA MEČKA	08.11.2024. - 28.12.2024.	65,760.00	3,288.00
Geometry Global	02924161	Biram mirisnu čistoću uz Ariel i Lenor	26.11.2024. - 31.12.2024.	2,170.00	108.50
Crnogorski Telekom AD	02289377	Nagradna igra u Telekom ME aplikacija	25.11.2024. - 19.12.2024.	41,345.20	2,067.26
NOVA POBJEDA	03022480	Kupon po kupon - Pobjeda vas VOLI	27.11.2024. - 25.12.2024.	8,000.00	400.00
Nelt MNE	02313707	Novogodišnja Milka čarolija	02.12.2024. - 12.01.2025.	7,549.67	377.48
JUMedia Mont	02266148	Uz Dan decembar je magičan	02.12.2024. - 25.12.2024.	4,876.00	243.80
JUGOPETROL AD	02013258	EKO VOZI I OSVOJI	18.12.2024.-12.02.2025.	45,300.00	2,265.00
DeFacto Consultancy DOO	02748916	Odgovori na anketu i osvoji	01.12.2024.-10.12.2024.	500.00	25.00
MPM	02047861	MAX FACTOR make up - Decembar 2024	01.12.2024. - 31.12.2024.	1,349.39	67.50
Erste Bank AD	02351242	Karticu provuci, nagradu izvuci	15.12.2024. - 15.03.2025.	53,915.59	2,695.78
VIA PARADISO	02299399	PARADISO NAGRAĐUJE	10.12.2024.-27.03.2025.	13,070.00	653.50
MPM	02047861	KAD SI OKRUŽEN PRIJATELJIMA	17.12.2024. - 14.02.2025.	471.65	23.58
Geometry Global	02924161	Uz omiljene brendove do sjajnih nagrada	16.12.2024. - 19.01.2025.	2,079.10	103.96
HDL	02739500	Igraj i osvoji - HDL vas nagrađuje	19.12.2024.-19.01.2025.	31,953.87	1,597.69
DeFacto Consultancy DOO	02748916	Ispuni i osvoji	30.12.2024.-10.01.2025.	300.00	15.00

Tabela 4: Spisak svih organizovanih nagradnih igara u 2024. godini

U narednoj tabeli je dat prikaz prihoda od nagradnih igara po kvartalima.

2024. GODINA	NAGRADNE IGRE PRIHODI OD NAGRADNOG FONDA (5%)
I KVARTAL	12,243.15
II KVARTAL	17,485.88
III KVARTAL	12,445.76
IV KVARTAL	30,260.49

Tabela 5: Prikaz prihoda od nagradnih igara po kvartalima

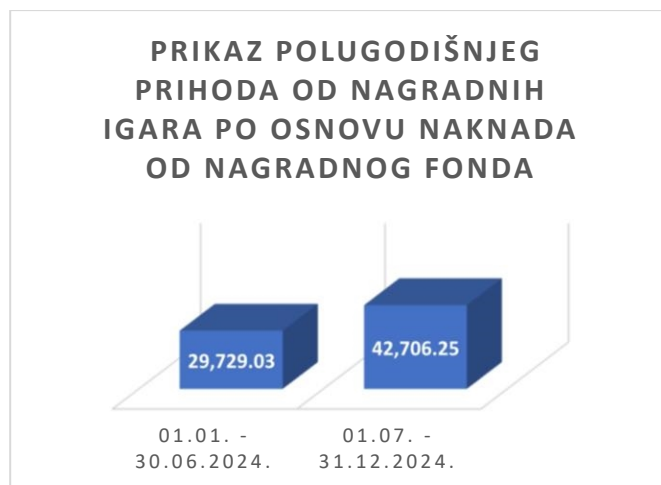

Dijagram 5: Prikaz prihoda nagradnih igara po kvartalima

U narednoj tabeli se nalazi prikaz prihoda od nagradnih igara na polugodišnjem nivou.

2024. GODINA	NAGRADNE IGRE PRIHODI OD NAGRADNOG FONDA (5%)
01.01. - 30.06.2024.	29,729.03
01.07. - 31.12.2024.	42,706.25

Tabela 6: Prikaz prihoda od nagradnih igara na polugodišnjem nivou

Dijagram 6: Prikaz prihoda od nagradnih igara na polugodišnjem nivou

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Naredna tabela prikazuje prihod od nagradnih igara na mesečnom nivou.

2024. GODINA	NAGRADNE IGRE PRIHODI OD NAGRADNOG FONDA (5%)
JANUAR	3,488.85
FEBRUAR	5,305.48
MART	3,448.82
APRIL	12,587.78
MAJ	3,689.94
JUN	1,208.16
JUL	1,918.91
AVGUST	8,369.61
SEPTEMBAR	2,157.24
OKTOBAR	16,196.17
NOVEMBAR	8,549.92
DECEMBAR	5,514.40

Tabela 7: Prikaz prihoda od nagradnih igara na mesečnom nivou

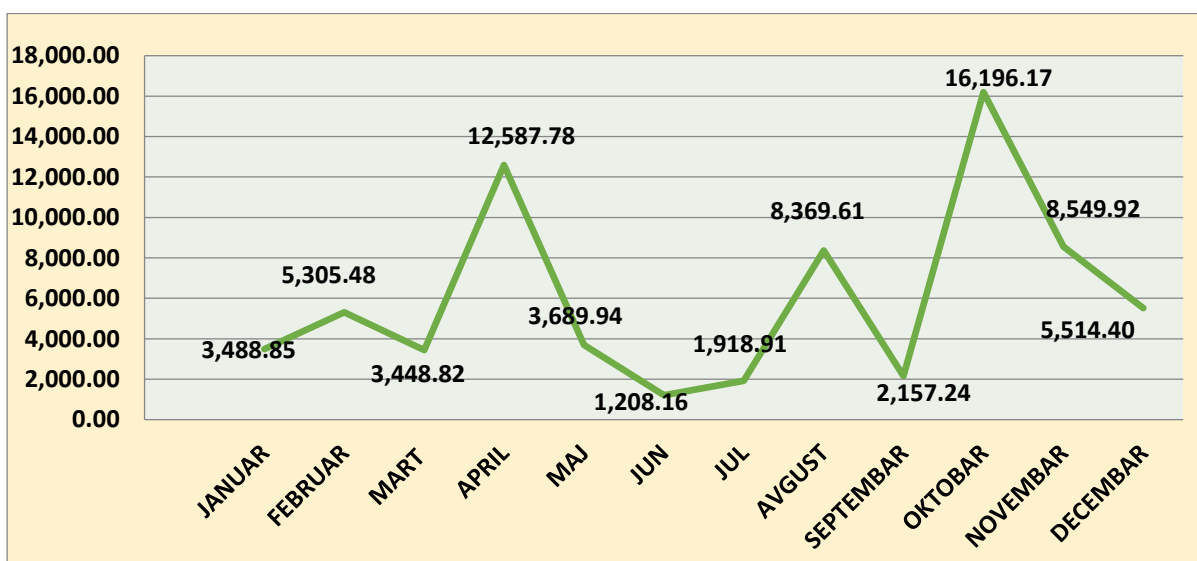
Na sledećoj tabeli je prikaz poređenja prihoda od nagradnih igara sa 2023. godinom.

2024. GODINA	2023. GODINA
72,435.28	37,539.10

Tabela 8: Prikaz poređenja prihoda od nagradnih igara 2023 – 2024. godina

Prihod od nagradnih igara u 2023. godini je iznosio **37.539,10 €**, dok je isti u 2024. godini uvećan za **92,96%**.

Kretanje mesečnih budžetskih prihoda po osnovu naknada za organizovanje nagradnih igara u 2024. godini prikazani su na narednom dijagramu.

Dijagram 7: Kretanje mesečnih budžetskih prihoda po osnovu naknada za organizovanje nagradnih igara

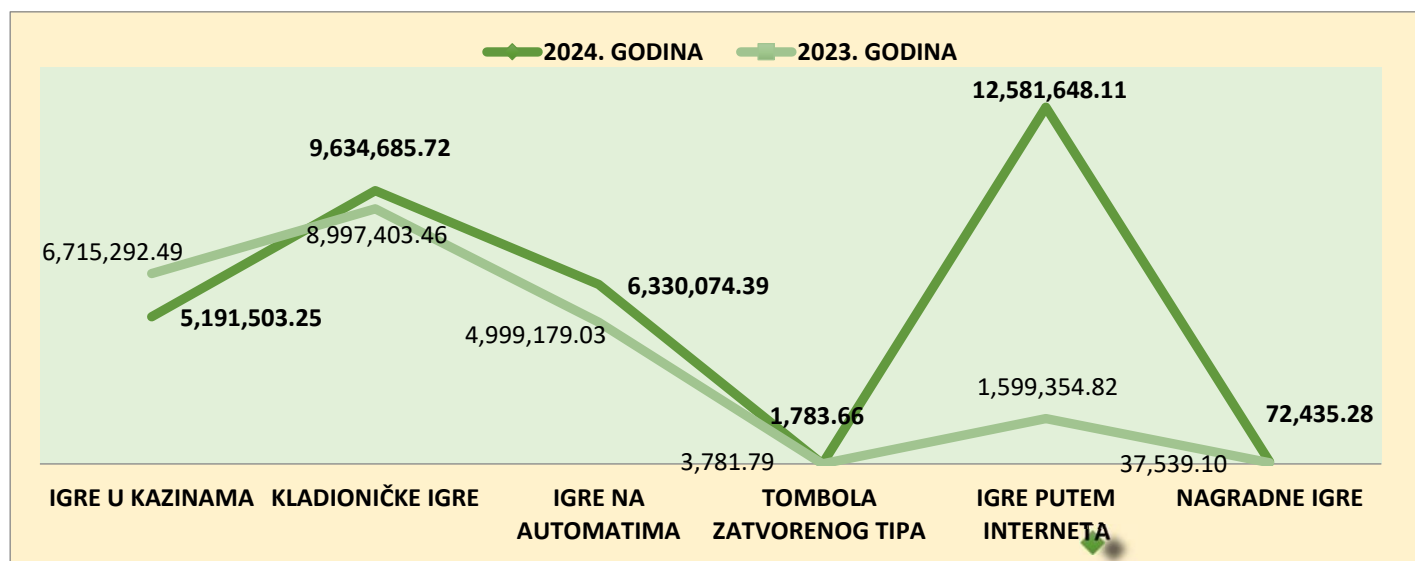
3.3 Uporedni pregled prihoda od igara na sreću i nagradnih igara za 2023. i 2024. godinu

Prihodi budžeta po osnovu koncesionih naknada i naknada za organizovanje nagradnih igara u 2024. godini su iznosili 33.812.130,41€, što predstavlja značajan rast od 11.459.579,72€ ili 51.27% u odnosu na 2023. godinu, što je prikazano u narednoj tabeli.

VRSTE IGRE NA SREĆU	2024. GODINA	2023. GODINA	% U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU
IGRE U KAZINIMA	5,191,503.25	6,715,292.49	-22.69%
KLADIONIČKE IGRE	9,634,685.72	8,997,403.46	7.08%
IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA	6,330,074.39	4,999,179.03	26.62%
TOMBOLA ZATVORENOG TIPRA	1,783.66	3,781.79	-52.84%
IGRE PUTEM INTERNETA	12,581,648.11	1,599,354.82	686.67%
NAGRADNE IGRE	72,435.28	37,539.10	92.96%
Σ	33,812,130.41	22,352,550.69	51.27%

Tabela 9: Prikaz prihoda po osnovu koncesionih naknada, poređenje 2023-2024. godina

Kretanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada i naknada za organizovanje nagradnih igara za 2023. i 2024. godinu predstavljeno je na narednom dijagramu.

Dijagram 8: Prikaz prihoda po osnovu koncesionih naknada, poređenje 2023-2024. godina

NAPOMENA: U tabeli broj 9 i dijagramu broj 8, prihodi po osnovu koncesionih naknada za priređivanje igara na sreću u kazinima u 2023. godini u iznosu od 4.000.000.00€ su se odnosili na uplate jednokratnih naknada.

3.3.1 Prikaz prihoda fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada

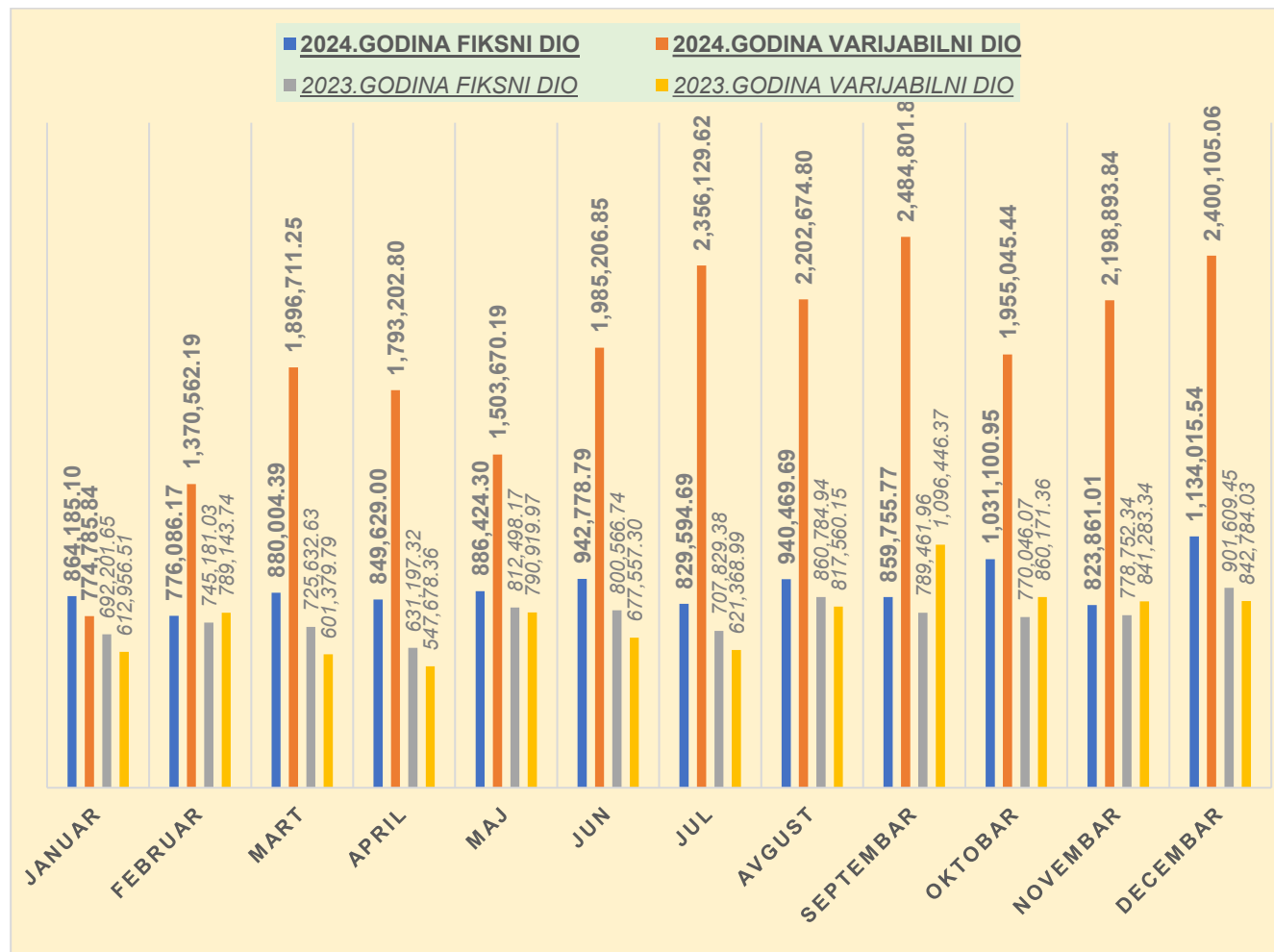
Mjesečni budžetski prihod po osnovu fiksnog i varijabilnog dijela koncesione naknade za 2023. i 2024. godinu predstavljen je u tabeli broj 10. U 2024. godini zabilježen je pad od 18.14% za fiksni dio koncesione naknade i rast od 151.91% za varijabilni dio koncesione naknade u odnosu na 2023. godinu.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

PERIOD	2024.GODINA		2023.GODINA		% FIKSNOG DIJELA U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU	% VARIJABILNOG DIJELA U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU
	FIKSNI DIO	VARIJABILNI DIO	FIKSNI DIO	VARIJABILNI DIO		
JANUAR	864,185.10	774,785.84	692,201.65	612,956.51	24.85%	26.40%
FEBRUAR	776,086.17	1,370,562.19	745,181.03	789,143.74	4.15%	73.68%
MART	880,004.39	1,896,711.25	725,632.63	601,379.79	21.27%	215.39%
APRIL	849,629.00	1,793,202.80	631,197.32	547,678.36	34.61%	227.42%
MAJ	886,424.30	1,503,670.19	812,498.17	790,919.97	9.10%	90.12%
JUN	942,778.79	1,985,206.85	800,566.74	677,557.30	17.76%	192.99%
JUL	829,594.69	2,356,129.62	707,829.38	621,368.99	17.20%	279.18%
AVGUST	940,469.69	2,202,674.80	860,784.94	817,560.15	9.26%	169.42%
SEPTEMBAR	859,755.77	2,484,801.85	789,461.96	1,096,446.37	8.90%	126.62%
OKTOBAR	1,031,100.95	1,955,045.44	2,770,046.07	860,171.36	-62.78%	127.29%
NOVEMBAR	823,861.01	2,198,893.84	2,778,752.34	841,283.34	-70.35%	161.37%
DECEMBAR	1,134,015.54	2,400,105.06	901,609.45	842,784.03	25.78%	184.78%
Σ	10,817,905.40	22,921,789.73	13,215,761.68	9,099,249.91	-18.14%	151.91%

Tabela 10: Mjesečni budžetski prihod po osnovu fiksnog i varijabilnog dijela koncesione naknade za 2023. i 2024. godinu

Kretanje mjesečnih prihoda fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada za 2023. i 2024. godinu predstavljeni su na dijagramu br. 9.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Dijagram 9: Kretanje mjesečnih prihoda fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada za 2023. i 2024. godinu

NAPOMENA: Prihodi po osnovu naknada za organizovanje nagradnih igara nijesu uračunati u tabeli i dijagramu broj 9, budući da isti ne predstavljaju koncesione naknade.

3.3.2 Pregled mjesečnih prihoda po vrstama igara na sreću i nagradnih igara

➤ KLADIONIČKE IGRE

Povećanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada za priređivanje kladioničkih igara u 2024. godini u odnosu na isti period prethodne godine, iznosili su 7.08%, što je predstavljeno u tabeli br. 11.

PERIOD	2024. GODINA	2023. GODINA	%
JANUAR	872,326.23	689,560.58	26.50%
FEBRUAR	696,545.98	826,157.52	-15.69%
MART	787,720.76	724,644.52	8.70%
APRIL	772,347.27	615,468.66	25.49%
MAJ	732,429.39	899,542.64	-18.58%
JUN	813,189.71	754,586.61	7.77%
JUL	846,663.18	660,959.49	28.10%
AVGUST	801,265.42	786,562.91	1.87%
SEPTEMBAR	795,743.13	763,840.76	4.18%
OKTOBAR	805,695.57	787,579.13	2.30%
NOVEMBAR	797,733.77	686,516.01	16.20%
DECEMBAR	913,025.31	801,984.63	13.85%
Σ	9,634,685.72	8,997,403.46	7.08%

Tabela 11: Povećanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada za priređivanje kladioničkih igara u 2024. godini

➤ IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA

Povećanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada za priređivanje igara na sreću na automatima u 2024. godini u odnosu na isti period prethodne godine, iznosilo je 26.62%, što je predstavljeno u tabeli br. 12.

Izvršaj o radu i stanju u upravnim oblastima

PERIOD	2024. GODINA	2023. GODINA	%
JANUAR	464,306.81	308,440.27	50.53%
FEBRUAR	564,516.88	443,224.76	27.37%
MART	398,271.97	296,302.50	34.41%
APRIL	410,456.79	316,527.34	29.67%
MAJ	465,921.90	389,819.78	19.52%
JUN	571,198.49	410,923.64	39.00%
JUL	504,206.03	362,470.21	39.10%
AVGUST	568,164.24	468,629.05	21.24%
SEPTEMBAR	629,336.43	539,265.39	16.70%
OKTOBAR	598,823.05	468,276.55	27.88%
NOVEMBAR	598,908.03	537,358.79	11.45%
DECEMBAR	555,963.77	457,940.75	21.41%
Σ	6,330,074.39	4,999,179.03	26.62%

Tabela 12: Povećanje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada za priređivanje igara na sreću na automatima u 2024. god.

NAPOMENA: U tabeli br.12, prihodi po osnovu koncesionih naknada za priređivanje igara na sreću u kazinima u 2023. godini u iznosu od 4.000.000,00€ su se odnosili na uplate jednokratnih naknada.

➤ **IGRE NA SREĆU PUTEM INTERNETA**

Uvođenjem nove zakonske regulative tokom 2024. godine, koja se odnosi na obračun fiksnog i varijabilnog dijela koncesione naknade za priređivanje igara na sreću putem interneta, bilježi se najznačajniji rast kategorije prihoda za ovu djelatnost i to u ukupnom iznosu od 12.581.648,11€, što je za 10.982.293,29€ ili 686.67% više u odnosu na 2023. godinu, što je predstavljeno u tabeli br. 13.

PERIOD	2024. GODINA	2023. GODINA	%
JANUAR	170,000.00	110,000.00	54.55%
FEBRUAR	598,355.09	140,000.00	327.40%
MART	1,441,897.59	140,000.00	929.93%
APRIL	1,126,543.44	130,000.00	766.57%
MAJ	873,841.15	149,354.82	485.08%
JUN	1,073,389.21	130,000.00	725.68%
JUL	1,130,466.14	130,000.00	769.59%
AVGUST	1,040,398.52	140,000.00	643.14%
SEPTEMBAR	1,177,869.68	130,000.00	806.05%
OKTOBAR	1,191,453.18	140,000.00	751.04%
NOVEMBAR	1,235,502.40	120,000.00	929.59%
DECEMBAR	1,521,931.71	140,000.00	987.09%
Σ	12,581,648.11	1,599,354.82	686.67%

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima

Tabela 13: Poređenje prihoda za priređivanje igara na sreću putem interneta za 2023-2024. godinu

NAPOMENA: U tabeli br.13, prihodi po osnovu koncesionih naknada za priređivanje igara na sreću putem interneta u 2023. godini su se odnosili na uplate fiksnog dijela koncesione naknade, budući da nije bilo zakonske regulative koja uređuje varijabilni dio koncesione naknade za igre na sreću putem interneta.

➤ TOMBOLA ZATVORENOG TIPA

Smanjenje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada za priređivanje tombole zatvorenog tipa u 2024. godini u odnosu na isti period prethodne godine, iznosilo je 52.84%, što je predstavljeno u tabeli br. 14.

PERIOD	2024. GODINA	2023. GODINA	%
JANUAR	135.93	428.49	-68.28%
FEBRUAR	153.90	313.66	-50.93%
MART	139.65	447.71	-68.81%
APRIL	143.19	598.73	-76.08%
MAJ	153.30	460.58	-66.72%
JUN	158.65	457.23	-65.30%
JUL	146.88	359.55	-59.15%
AVGUST	134.58	131.36	2.45%
SEPTEMBAR	0.00	160.25	-100.00%
OKTOBAR	323.55	142.30	127.37%
NOVEMBAR	147.30	152.88	-3.65%
DECEMBAR	146.73	129.05	13.70%
Σ	1,783.66	3,781.79	-52.84%

Tabela 14: Poređenje budžetskih prihoda po osnovu koncesionih naknada za priređivanje tombole zatvorenog tipa 2023-2024. god.

➤ NAGRADNE IGRE

Budžetski prihod po osnovu naknada za organizovanje nagradnih igara u 2024. godini ostvaren je u iznosu od 72.435,28€, što predstavlja rast od 34.896,18€ ili 92.96% u odnosu na isti period 2023. godine, što je predstavljeno u tabeli br. 15.

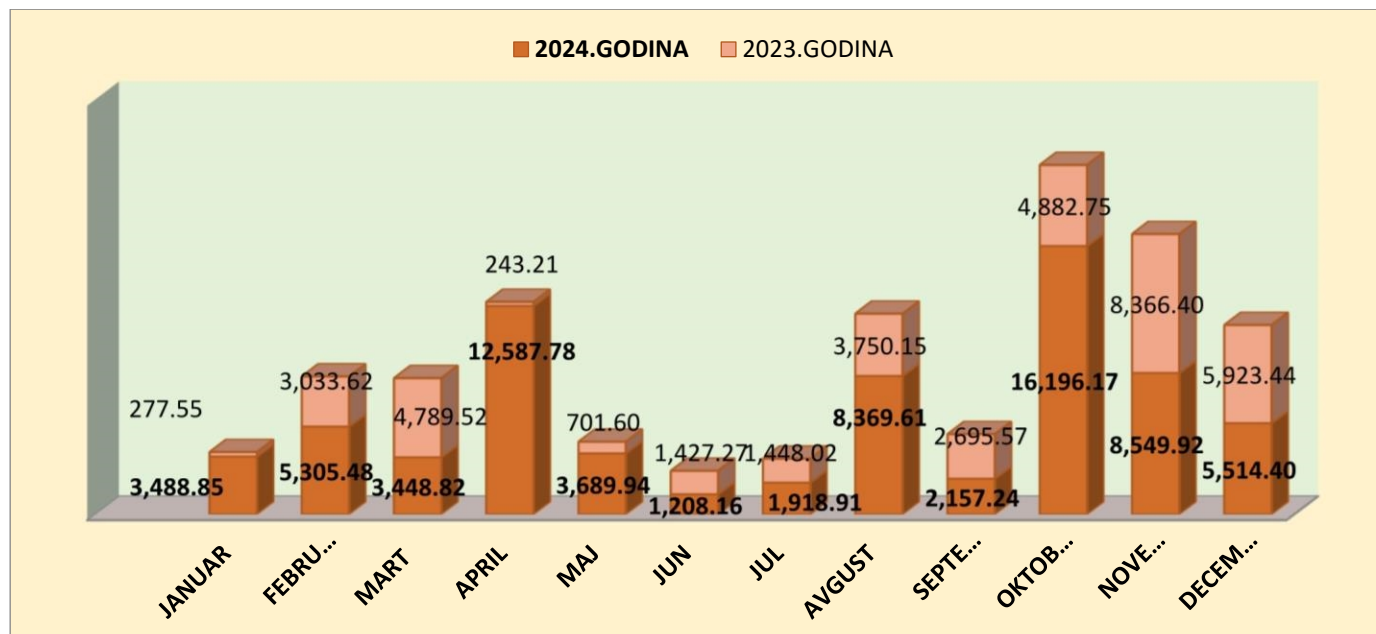
PERIOD	2024. GODINA	2023. GODINA	%
JANUAR	3,488.85	277.55	1157.02%
FEBRUAR	5,305.48	3,033.62	74.89%
MART	3,448.82	4,789.52	-27.99%
APRIL	12,587.78	243.21	5075.68%
MAJ	3,689.94	701.60	425.93%
JUN	1,208.16	1,427.27	-15.35%
JUL	1,918.91	1,448.02	32.52%
AVGUST	8,369.61	3,750.15	123.18%
SEPTEMBAR	2,157.24	2,695.57	-19.97%
OKTOBAR	16,196.17	4,882.75	231.70%
NOVEMBAR	8,549.92	8,366.40	2.19%

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

DECEMBAR	5,514.40	5,923.44	-6.91%
Σ	72,435.28	37,539.10	92.96%

Tabela 15: Poređenje budžetskog prihoda po osnovu naknada za organizovanje nagradnih igara 2023 – 2024. godina

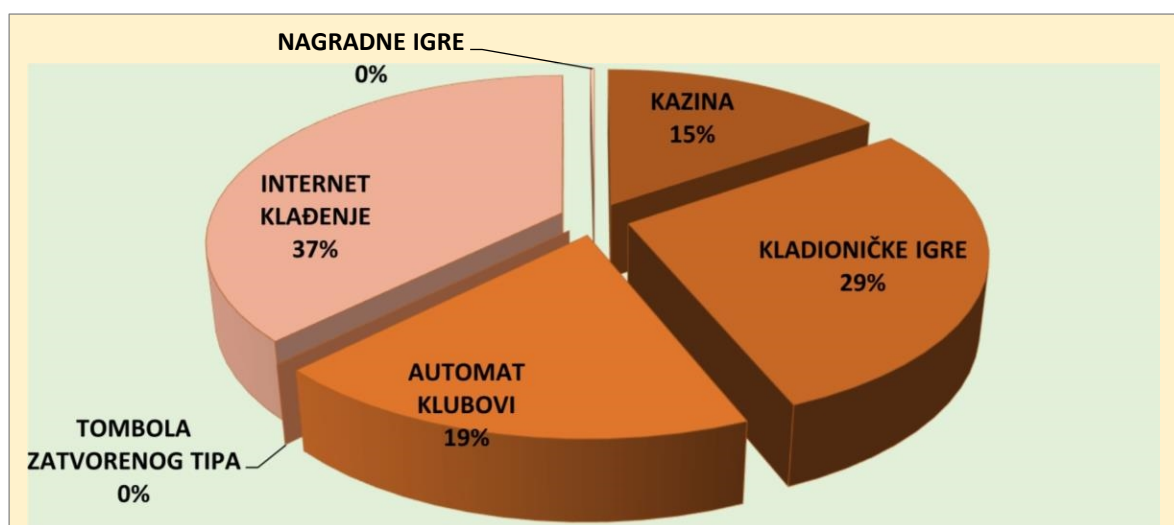
Kretanje mjesečnog budžetskog prihoda od naknada za organizovanje nagradnih igara za 2023. i 2024. godinu predstavljeni su na dijagramu br. 10.

Dijagram 10: Kretanje mjesečnog budžetskog prihoda od naknada za organizovanje nagradnih igara za 2023. i 2024. godinu

3.4 Grafički prikaz učešća prihoda po pojedinim vrstama igre

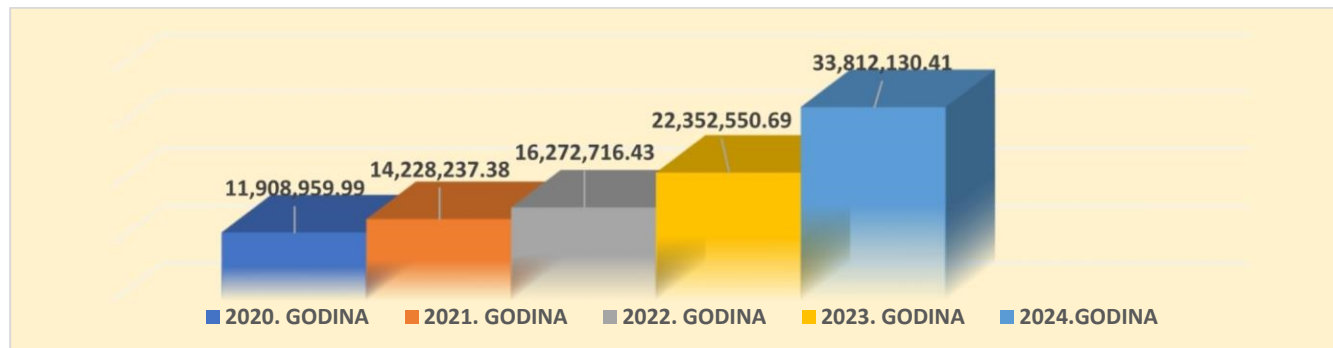
Na dijagramu broj 11 prikazano je učešće pojedinih vrsta igara na sreću i nagradnih igara u ukupnom budžetskom prihodu za 2024. godinu.

Dijagram 11: Učešće pojedinih vrsta igara na sreću i nagradnih igara u ukupnom budžetskom prihodu za 2024. godinu

3.5 Prihodi od igara na sreću i nagradnih igara za period od 1.1.2020. do 31.12.2024. godine

Na narednom dijagramu prikazani su prihodi po osnovu koncesionih naknada od igara na sreću i naknada za organizovanje nagradnih igara za period od 1.1.2020. do 31.12.2024. godine.

Dijagram 12: Prihodi po osnovu koncesionih naknada, poređenje 2020. – 2024. godina

3.6 Prihodi od igara na sreću po priređivačima i vrstama igre za 2024. godinu

➤ KLADIONIČKE IGRE

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	Σ
1.	VEZUV DOO	2,602,728.62
2.	LOB COMPANY DOO	1,610,655.57
3.	MNA GAMING DOO	1,311,922.40
4.	SPORTING GROUP DOO	1,014,161.27
5.	ČIBRI DOO	993,077.39
6.	FUN FUN DOO	672,606.57
7.	MERIDIANBET DOO	350,025.00
8.	LUCAS BET DOO	349,972.82
9.	ARUA DOO	289,677.72
10.	BONUS DOO	138,166.09
11.	FEDORA DOO	87,977.43
12.	SOCCERBET DOO	69,914.35
13.	SPORT BET DOO	68,152.04
14.	ATMOSFERA PLUS DOO	37,980.41
15.	WESTERFULL MONTENEGRO DOO	18,361.83
16.	SALON PRIVE DOO	6,676.86
17.	ALFA-99 INFOTECH CONSULTANCY DOO	6,600.00
18.	CLICKWIN DOO	6,029.35
Σ		9,634,685.72

Tabela 16: Prihodi od igara na sreću po priređivačima od kladioničkih igara za 2024. godinu

➤ IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	Σ
1.	MNA GAMING DOO	2,375,346.01
2.	VEZUV DOO	1,123,913.73
3.	ČIBRI DOO	693,354.58
4.	ARUA DOO	625,518.27
5.	GIDA DOO	336,624.70
6.	MARKOVIĆ GRAND COMPANY DOO	201,172.50
7.	SALON PRIVE DOO	161,491.32
8.	LUTRIJA CRNE GORE AD	130,538.75
9.	CATTARO COMPANY GROUP DOO	85,614.29
10.	MONTEVEGAS DOO	76,543.01
11.	GAME CEZAR DOO	65,273.87
12.	MTV DOO	60,533.84
13.	ARBUN COMMERCE DOO	45,039.16
14.	MONTENEGRO BETTING DOO	42,762.91
15.	LOB COMPANY DOO	42,378.98
16.	Z & N GROUP DOO	40,569.54
17.	FUN FUN DOO	38,770.89
18.	PALADIUM DOO	35,759.87
19.	MMK DOO	30,476.70
20.	MERIDIANBET DOO	29,347.38
21.	ZEN A MATIC DOO	22,934.80
22.	MG LIMITLESS DOO	21,914.87
23.	ADRIA TRANSPORT DOO	19,449.48
24.	BEE FEE DOO	12,988.20
25.	BINGO-KRIVOKAPIĆ DOO	5,928.90
26.	DŽEK POT DOO	5,261.17
27.	SOCCERBET DOO	566.67
Σ		6,330,074.39

Tabela 17: Prihodi od igara na sreću po priređivačima od igara na sreću na automatima za 2024. godinu

➤ IGRE NA SREĆU U KAZINIMA

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	Σ
1.	NET MONTENEGRO	2,121,406.36
2.	MAESTRAL HOTELS AND CASINOS DOO	1,808,001.49
3.	DŽEK POT DOO	1,262,095.40
Σ		5,191,503.25

Tabela 18: Prihodi od igara na sreću po priređivačima od kazina za 2024. godinu

➤ **IGRE NA SREĆU PUTEM INTERNETA**

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	Σ
1.	VEZUV DOO	4,539,979.21
2.	LOB COMPANY DOO	2,817,461.18
3.	MERIDIANBET DOO	1,361,838.94
4.	SPORTING GROUP DOO	776,791.65
5.	MNA GAMING DOO	668,957.30
6.	ČIBRI DOO	508,677.20
7.	SOCCERBET DOO	414,166.33
8.	ARUA DOO	395,907.42
9.	FEDORA DOO	301,014.15
10.	LUCAS BET DOO	279,065.45
11.	FUN FUN DOO	272,477.88
12.	SPORT BET DOO	155,311.40
13.	ALFA-99 INFOTECH CONSULTANCY DOO	90,000.00
Σ		12,581,648.11

Tabela 19: Prihodi od igara na sreću po priređivačima od igara putem interneta za 2024. godinu

➤ **TOMBOLA ZATVORENOG TIPA**

REDNI BROJ	NAZIV PRIREĐIVAČA	Σ
1.	REGINA SPORT DOO	1,783.66
Σ		1,783.66

Tabela 20: Prihodi od igara na sreću po priređivačima putem tombole zatvorenog tipa za 2024. godinu

4. INFORMACIONI SISTEM ZA VRŠENJE NADZORA PRIREĐIVAČA IGARA NA SREĆU**4.1 O informacionom sistemu**

Izradom informacionog sistema, čija primjena je započeta 1. novembra 2024. godine, omogućilo se formiranje centralizovanog skupa podataka, visok nivo pouzdanosti i sigurnosti prenosa, obrade i upotrebe podataka i sveobuhvatno djelovanje čitave Uprave za igre na sreću. Realizacija sistema je imala zakonodavni okvir, ali i aspekt izgradnje informatičkih kapaciteta.

Svrha uvođenja ovakvog sistema je obezbjeđivanje analitičke osnove za efikasnije donošenje odluka, čuvanje i obradu realnih podataka koji su od značaja za utvrđivanje izvornih javnih prihoda, kao i podataka o naplati tih prihoda.

Transakcije koje skupi baza podataka se čuvaju u izvornom obliku minimum 12 mjeseci, nakon čega mogu da budu skladištene na rezervne diskove. Informacioni sistem ima mogućnost brze obrade velikog broja transakcija na osnovu unaprijed definisanih algoritama za svaki od navedenih modula. Na taj način, evidentiraju se sve nepravilnosti u sistemu. Analizom su obuhvaćeni tačno određeni tipovi podataka koji zavise od samih modula, kao i njihova međusobna povezanost. Model detekcije nepravilnosti i potencijalnih prevara blisko je povezan sa analizom podataka. Rezultate dobijene analizom, informacioni sistem bi prikazivao unaprijed određenoj grupi korisnika. Kao rezultat ovog procesa, korisnici informacionog sistema imaju informacije o nepravilnostima u sistemima priređivača, kao i o potencijalnim prevarama i moći će blagovremeno da reaguju. Sistem u realnom vremenu prikuplja podatke od priređivača, a na osnovu prikupljenih podataka i informacija definisanih algoritama, sistem automatski radi finansijske analize.

4.2 Hardver informacionog sistema

Informacioni sistem je složena struktura koja se sastoji od dva ključna dijela: hardverskog i softverskog. Ova dva elementa zajedno čine osnovu za prikupljanje, obradu, skladištenje i distribuciju informacija u organizacijama.

Hardverski dio informacionog sistema obuhvata fizičke komponente koje omogućavaju funkcionisanje sistema. To uključuje računare, servere, mrežnu opremu, periferne uređaje.

Informacioni sistem za vršenje nadzora priređivača igara na sreću sadrži sledeće komponente hardverskog dijela, prikazane sa cijenama.

✓ Sistem za skladištenje podataka	45.134,00 €
✓ FC Switchevi	30.465,00 €
✓ Serveri za Vmware virtuelizaciju	17.441,33 €
✓ Sistem za bezbjednu udaljenu konekciju	8.908,00 €
✓ Core switch uređaji	7.517,00 €
✓ Serverski firewall uređaji	6.336,00 €
✓ Virtuelizaciona platforma	5.445,00 €

4.3 Softver informacionog sistema

Softver predstavlja ključnu komponentu svakog informacionog sistema i ima izuzetno važnu ulogu u njegovom funkcionisanju i efikasnosti. Značaj softvera u informacionom sistemu se ogleda u nekoliko ključnih aspekata, a najznačajnije je efikasno praćenje i kontrola aktivnosti, te praćenje transakcija u realnom vremenu, analiza podataka i izveštavanje, algoritmi za upravljanje rizicima, poboljšanje sigurnosti i integriteta, kao i efikasnije otkrivanje i sprečavanje prevara.

Cijena softverskog dijela informacionog sistema za vršenje nadzora priređivača igara na sreću iznosila je 557.000,00 €.

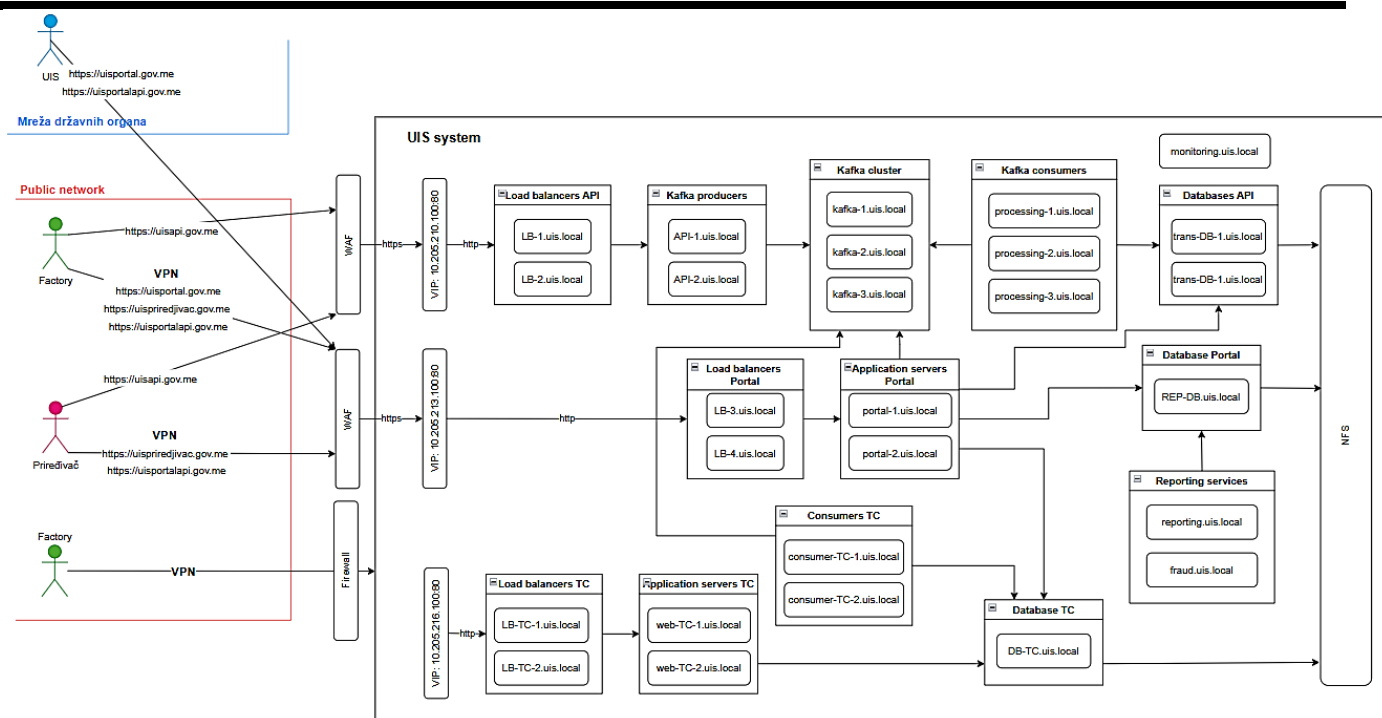
Autorska prava imaju veliki značaj kod informacionih sistema u smislu zaštite intelektualne svojine, podsticanja inovacija, regulisanje upotrebe i distribucije, te zaštitu povjerljivih informacija, omogućavanje licenciranja i saradnje.

Cijena autorskih prava informacionog sistema za vršenje nadzora priređivača igara na sreću iznosila je 157.000,00 €.

4.4 Šema arhitekture informacionog sistema

Šema arhitekture informacionog sistema predstavlja vizuelni prikaz strukture i organizacije informacionog sistema. Ona prikazuje ključne komponente sistema, njihove međusobne veze i tokove podataka.

Na narednoj slici je prikazan Dijagram komunikacije korisnika na produkcionom okruženju sa sistemom Uprave za igre na sreću.

Slika 1: Dijagram komunikacije korisnika na produkcionom okruženju sa sistemom UIS

Za potrebe Uprave za igre na sreću, u avgustu 2024. godine, izrađeni su dokumenti:

- ✓ *Fizička šema infrastrukture*, na kojoj je grafički prikazana kompletna šema hardvera i softvera i način povezivanja opreme;
- ✓ *Izvedeno stanje informacionog sistema*, u kojem je detaljno pojašnjena serverska platforma, storage area network, vmware infrastruktura, mrežna infrastruktura, uređaj za udaljeni pristup, spisak virtuelnih mašina i dr.;
- ✓ *Administrativni kredencijali svih uređaja*.

4.5 Realizacija projekta sa listama ključnih događaja na projektu

Realizacija projekta informacionog sistema obuhvatala je nekoliko ključnih faza, a svaka od njih sadrži važne događaje koji služe kao kontrolne tačke za praćenje napretka projekta.

Praćenje ovih ključnih događaja omogućavalo je Upravi za igre na sreću da efikasno upravlja napretkom projekta, identifikuje potencijalne probleme i osigura uspješnu realizaciju informacionog sistema.

Naredna tabela sadrži razvoj sistema, testiranje, implementaciju i zatvaranje projekta sa svim rokovima počinjanja i završetka realizacije ključnih faza projekta, kao i procenat (%) realizacije istih.

Redni broj	Naziv ključnog događaja	Inicijalni planirani rok	Planirani rok (po replanu)	Realizovan (datum)	% Realizacije	Ispred/iza plana (dana)	Obrazloženje za kašnjenje
1.	Potpisivanje ugovora o javnoj nabavci	29.02.2024.		29.02.2024.	100%		
2.	Održavanje KickOff prezentacije	18.03.2024.		18.03.2024.	100%		
3.	Prezentovanje postojećeg rješenja korisnicima u Upravi za igre na sreću i Ministarstvu finansija	18.03.2024. – 19.03.2024.		18.03.2024. – 19.03.2024.	100%		
4.	Utvrđivanje specifičnosti poslovnih procesa i zakonske	18.03.2024. – 19.03.2024.		18.03.2024. – 19.03.2024.	100%		

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

	regulative za potrebe Uprave za igre na sreću Crne Gore						
5.	Dostava dokumenta za integraciju priređivača sa sistemom (API specifikacija)	21.03.2024.		21.03.2024.	100%		
6.	Dostavljena pravna dokumentacija o igrama na sreću u Republici Srbiji	21.03.2024.		21.03.2024.	100%		
7.	Dostava parametara za pristup testnom okruženju u kompaniji „Factory“	21.03.2024.		21.03.2024.	100%		
8.	Usaglašene otvorene stavke po pitanju specifičnosti poslovnih procesa i zakonske regulative za potrebe Uprave za igre na sreću Crne Gore	26.03.2024.		26.03.2024.	100%		
9.	Razvoj dorada po pitanju specifičnosti poslovnih procesa i zakonske regulative za potrebe Uprave za igre na sreću Crne Gore u dijelu kladioničkih igara i izmjena podataka o lokaciji	29.03.2024.		29.03.2024.	90%		
10.	Dostava formi mjesečnih izvještaja priređivača	29.03.2024.		29.03.2024.	100%		
11.	Dostava Uputstva za generisanje QR koda	02.04.2024.		02.04.2024.	100%		
12.	Dostavljene konačne primjedbe na dokument za integraciju priređivača sa sistemom (API specifikacija)	08.04.2024.		08.04.2024.	100%		
13.	Prezentovanje aplikacije u dijelu rada sa kladionicama i izmjena podataka o lokaciji	17.04.2024.		17.04.2024.	100%		
14.	Razvoj dorada po pitanju specifičnosti poslovnih procesa i zakonske regulative za potrebe Uprave za igre na sreću Crne Gore u dijelu automata, online igara i kazina	29.04.2024.		29.04.2024.	95%		
15.	Dogovoreno je da se instalacija hardvera izvrši u Ministarstvu javne uprave	13.05.2024.		13.05.2024.	100%		
16.	Isporučena je sljedeća oprema: Sistem za skladištenje podataka, FC Switchevi, Serveri za VMware virtualizaciju.	14.05.2024.		14.05.2024.	100%		
17.	Isporuka Virtualizacione platforme	02.02.2024.		02.02.2024.	100%		
18.	Isporuka sljedeće opreme: Sistem za bezbjednu udaljenu konekciju na resurse informacionog sistema, Core switch uređaji, Serverski firewall uređaji, Virtualizaciona platforma	14.05.2024.	31.05.2024.	01.07.2024.	100%	18	Kašnjenje u isporuci od strane vendora
19.	Instalacija hardverske opreme u Ministarstvu javne uprave	31.05.2024.	04.06.2024	03.06.2024	100%	1	Kašnjenje je dijelom uzrokovano kašnjenjem isporuke hardvera a dijelom uključivanjem MJU, što donosi složeniji tok komunikacije

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

20.	Prezentovanje aplikacije u dijelu automata, online igara i kazina	04.06.2024. – 05.06.2024.		05.06.2024.	100%		
21.	Instalacija rješenja na produkciono okruženje Uprave za igre na sreću	31.05.2024. – 03.06.2024.		13.06.2024.	100%	8	Uzrok kašnjenja je kompleksnost komunikacije na relaciji Factory -> Ministarstvo finansija -> Ministarstvo javne uprave. Bilo je potrebno izraditi i odobriti određen broj dokumenata u Ministarstvu finansija koje je potom trebalo dostaviti Ministarstvu javne uprave. Brzina rada je dijelom unaprijeđena uspostavom direktne komunikacije Factory <-> Ministarstvo javne uprave uz uključivanje Ministarstva finansija i UIS-a „na znanje“, u slučajevima u kojima je to moguće.
22.	Sprovođenje UAT-a na produkcionom okruženju naručioca	10.06.2024.- 13.06.2024.	09.07.2024.- 11.07.2024.	10.07.2024.	100%	19	Kašnjenje u odnosu na inicijalni plan je prouzrokovano odsustvom zaposlenih UIS-a zbog bolovanja i godišnjih odmora. Nakon otkazivanja inicijalno planiranog sprovođenja UAT-a od strane Direktora UIS-a 14.06.2024., organizovan je sastanak u Podgorici 20.06.2024., na kojem je urađen replan aktivnosti . Obaveza obje strane je da nadalje obezbijedi prisustvo ključnih ljudi na planiranim aktivnostima, sa ciljem realizacije projekta prema replanu.
23.	Prihvatanje rješenja na bazi UAT-a	13.06.2024	12.07.2024.	31.07.2024.	100%	13	Aktivnost je realizovana sa 13 dana kašnjenja po replanu. Nakon obuke i posredovanja novoizabranog direktora UIS-a, Komisija je potpisala prihvatanje rješenja.
24.	Testiranje		16.07.2024.- 18.07.2024.	19.07.2024.	100%		
25.	Obuka korisnika	17.06.2024. – 19.06.2024.	30.07.2024.- 01.08.2024.	01.08.2024.	100%		
26.	Migracija podataka	10.06.2024. – 14.06.2024.	08.05.2024.- 30.08.2024.		100%	11	Kašnjenje usljed produžetka roka implementacije sistema i zvaničnog puštanja u rad.
27.	Primopredaja rješenja	17.06.2024.	12.07.2024.	31.07.2024.	100%		Primopredaja je konačno urađena 31.07.2024.
28.	Produkciona primjena sistema	01.09.2024.	01.11.2024.				Produkciona primjena sistema je pomjerena za 01.11.2024. na zahtjev Ministarstva finansija i Uprave za igre na sreću Crne Gore.

Tabela 21: Razvoj sistema, testiranje, implementaciju i zatvaranje projekta sa svim rokovima počinjanja i završetka realizacije

4.6 Kredencijali za API i VPN

Na osnovu člana 3 stav 2, čl. 6a, 6b, 68a Zakona o igrama na sreću (“Sl.list RCG” br.52/04; “Sl.list CG” br.13/07, 73/10, 40/11, 61/13, 37/17, 3/23 i 125/23) a nakon stupanja na snagu Pravilnika o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i tehničkim uslovima za priređivanje igara

na sreću putem interneta ("Sl.list CG" br. 79/24), dana 26. i 27. avgusta 2024. godine u prostorijama Uprave za igre na sreću, sačinjen je **Zapisnik o preuzimanju ključeva i kredencijala za pristup interfejsima aplikacija za On-line sistem nadzora**. Ovim zapisnikom je konstatovano da je ovlašćeno lice priređivača preuzelo:

- ✓ **API ključ za transakcioni API za potrebe slanja podataka u On-line sistem nadzora u realnom vremenu** i da će isti koristiti za potrebe i u skladu sa Zakonom o igrama na sreću ("Sl.list RCG" br.52/04; "Sl.list CG" br.13/07, 73/10, 40/11, 61/13, 37/17, 3/23 i 125/23) i Pravilnikom o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i tehničkim uslovima za priređivanje igara na sreću putem interneta ("Sl.list CG" br. 79/24);
- ✓ **Kredencijale za korisnički portal koji se koristi u svrhe pristupa portalu za podnošenje mjesečnih izvještaja** u skladu sa Zakonom o igrama na sreću ("Sl.list RCG" br.52/04; "Sl.list CG" br.13/07, 73/10, 40/11, 61/13, 37/17, 3/23 i 125/23) i Pravilnikom o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i tehničkim uslovima za priređivanje igara na sreću putem interneta ("Sl.list CG" br. 79/24);

Priređivač je preuzeo odgovornost za čuvanje ključa i kredencijala i obavezao se da iste neće koristiti za druge namjene osim namjene propisane Zakonom i Pravilnikom.

Sastavni dio Zapisnika čini **Izjava o tačnosti prenijetih podataka** koju je na dan potpisivanja Zapisnika potpisao ovlašćeni predstavnik priređivača.

Ključevi i kredencijali su dostavljeni na CD-u.

Svim priređivačima je dato Uputstvo za instalaciju **Ivanti Secure Access Client-a** sa detaljno objašnjenom procedurom instalacije, kao i instalacioni fajlovi (.exe) za operativne sisteme Windows i Mac. Takođe, održani su sastanci sa priređivačima u oktobru 2024. godine i pružena je stručna pomoć s ovim u vezi.

4.7 Migracija podataka

Uprava za igre na sreću je **uspješno realizovala migraciju** dviju vrsta podataka, i to:

- ✓ *Migracija podataka sa starog na novi informacioni sistem* (period realizacije: avgust - oktobar 2024. godine);
- ✓ *Migracija svih podataka (transakcija) unazad pet (5) godina sa starog informacionog sistema - ISONIS* (period realizacije: avgust - decembar 2024. godine).

Migracija podataka sa starog na novi informacioni sistem je uspješno završena. Ovaj proces je obuhvatio nekoliko ključnih faza, i to:

- ✓ priprema i planiranje – izvršena je detaljna analiza postojećih podataka iz sistema, kreiran je sveobuhvatan plan migracije sa jasno definisanim ciljevima, rokovima i resursima, obezbijeđena je potpuna rezervna kopija svih podataka prije početka migracije;
- ✓ izvođenje migracije – korišćen je postepeni „trickle“ pristup migraciji, što je omogućilo paralelno funkcionisanje starog i novog sistema tokom procesa, podaci su pažljivo transformisani po potrebi i učitani u ciljni sistem, a tokom čitavog procesa vršeno je kontinuirano praćenje i testiranje kako bi se osigurao integritet podataka;
- ✓ validacija i optimizacija – izvršena je temeljna validacija podataka u novom sistemu, sprovedeno je testiranje funkcionalnosti novog sistema sa migriranim podacima.

Migracija svih podataka (transakcija) unazad pet (5) godina je uspješno završena. Migracija podataka iz informacionog sistema ISONIS, za period od 1.1.2020. godine do 1.11.2024. godine je uspješno sprovedena, i podaci su migrirani/sačuvani na eksternom hard disku. Ovaj proces je zahtijevao prebacivanje/čuvanje svih korisničkih fajlova, te strukture baze podataka koje sadrže informacije. Ključne faze u ovom procesu migracije su uključivale planiranje i definisanje ciljeva, izradu rezervnih

kopija podataka kako bi se osigurala sigurnost tokom migracije, prebacivanje podataka na hard disk koristeći odgovarajući alat, kao i provjera da li su svi podaci uspješno prebačeni i da su dostupni u ispravnom formatu.

Uspješnim završetkom migracije, Uprava za igre na sreću je obezbijedila da svi relevantni podaci budu dostupni i funkcionalni u novom informacionom sistemu, čime je postavljena osnova za unaprijeđeno poslovanje i efikasnije korišćenje informacionih resursa.

4.8 Bekap podataka iz informacionog sistema

Informacioni sistem za nadzor priređivača sadrži osjetljive podatke o poslovanju priređivača igara na sreću. Ovi podaci uključuju finansijske transakcije, informacije o igračima, rezultate igara i druge važne evidencije. Gubitak tih podataka mogao bi da ima velike posljedice za regulatorno tijelo i čitavu industriju igara na sreću.

U slučaju greške ili kvara na sistemu, ili u slučaju nekih drugih incidenata, potpuni bekap omogućava brzu restauraciju podataka i nastavak nadzornih aktivnosti bez većih prekida. Ovo je ključno za održavanje integriteta industrije igara na sreću i sprečavanje potencijalnih zloupotreba.

S obzirom na osjetljivost podataka, informacioni sistemi za nadzor igara na sreću često su meta zlonamjernih ljudi, pa redovni i potpuni bekap podataka pružaju dodatni sloj zaštite u slučaju uspješnog sajber napada. Potpuni bekap podataka pomaže u očuvanju integriteta svih podataka koji su ključni za analize trendova, donošenje regulatornih odluka i procjenu efikasnosti nadzornih mjera.

Imajući u vidu sve navedeno, jasno je da je implementacija robusnog sistema za potpuni bekap podataka neophodna investicija za svako regulatorno tijelo zaduženo za nadzor priređivača igara na sreću.

U periodu od 1.11.2024. godine do 31.12.2024. godine, Uprava za igre na sreću je uspješno završila potpuni bekap svih podataka iz starog sistema ISONIS, i to za period od 1. januara 2020. godine do 31. oktobra 2024. godine. Ovaj proces je podrazumijevao sveobuhvatno arhiviranje i zaštitu informacija prikupljenih tokom navedenog vremenskog okvira.

Sporazumom o migraciji i održavanju informacionih sistema Ministarstva finansija, predviđeno je da Ministarstvo javne uprave na informacionom sistemu za vršenje nadzora priređivača koji je u posjedu Uprave za igre na sreću, obezbijedi uspostavljanje i održavanje kompletnog bekap sistema i rezervne lokacije u skladu sa nacionalnim propisima o informacionoj bezbjednosti.

4.9 Zapisnici sa sastanaka

Prilikom uspostavljanja i vođenja informacionog sistema za vršenje nadzora nad priređivačima u oblasti igara na sreću, **vođeni su zapisnici na svim zvaničnim sastancima** prilikom obuke korisnika, kao i planiranja za dalju integraciju.

Zapisivanjem odluka i zaduženja, zapisnici su služili da povećaju odgovornost učesnika prilikom ispunjavanja sopstvenih obaveza. Takođe, služe i za praćenje napretka projekta i ciljeva koje smo postavili u vremenu koje smo imali na raspolaganju za implementaciju novog informacionog sistema.

S tim u vezi, vođeni su sledeći zapisnici:

- ✓ Zapisnik sa sastanka u Upravi za igre na sreću, na kojem je tema bila „Održavanje KickOff prezentacija“;
- ✓ Zapisnik sa sastanka u Upravi za igre na sreću, na kojem je tema bila „Utvrdjivanje specifičnosti poslovnih procesa i zakonske regulative za potrebe UIS CG“;
- ✓ Zapisnik sa sastanka u Upravi za igre na sreću, na kojem je tema bila „Prezentovanje aplikacije u dijelu rada sa kladionicama“, „Usaglašavanje dokumenta za integraciju priređivača sa sistemom (API specifikacija)“;

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima

- ✓ Zapisnik sa sastanka u Upravi za igre na sreću, na kojem je tema bila „Organizacija aktivnosti oko primopredaje rješenja“, „Organizacija aktivnosti oko početka operativne primjene sistema“;
- ✓ Zapisnik o isporuci robe;
- ✓ Zapisnik sa sastanka u Upravi za igre na sreću, na kojem je tema bila „Sprovođenje UAT-a – kriterijuma korisničkog prihvatanja“, „Prihvatanje rješenja od strane klijenta“;
- ✓ Zapisnik sa sastanka u Ministarstvu finansija, na kojem je tema bila „Sprovođenje korisničkog testiranja“;
- ✓ Zapisnik sa sastanka u Upravi za igre na sreću, na kojem je tema bila „Sprovođenje obuke korisnika“;
- ✓ Zapisnik o spremnosti sistema za puštanje u rad;
- ✓ Zapisnik sa onlajn sastanka, na kojem je tema bila „Puštanje sistema u produkciju primjenu“.

5. REALIZACIJA BUDŽETA UPRAVE ZA IGRE NA SREĆU ZA 2024. GODINU

Org.kod 40514		Uprava za igre na sreću	2024. GODINA					2023. GODINA			
Program 14 048		Naplata javnih prihoda	PLANIRANI BUDŽET ZA 2024 GODINU	TEKUĆI BUDŽET ZA 2024 GODINU	PLACANJE ZA 2024 GODINU	PROCENAT REALIZOVA NE POTROŠNJE U ODNOSU NA TEKUĆI BUDŽET	UČEŠĆE REALIZOVA NIH IZDATAKA U UKUPNOM BUDŽETU ZA 2024. GODINU	PLANIRANI BUDŽET ZA 2023 GODINU	TEKUĆI BUDŽET ZA 2023 GODINU	PLACANJE ZA 2023 GODINU	PROCENAT REALIZOV ANE POTROŠNJ E U ODNOSU NA TEKUĆI BUDŽET
Aktivnost 14 048 003 001 (SAP A0607)		Nadzor nad priređivačima igara na sreću	619,719.26	630,587.88	480,258.81	76.16%	97.87%	436,279.07	477,779.07	409,606.21	85.73%
0112	411-1	Neto zarade	282,859.59	261,786.74	207,410.61	79.23%	42.27%	184,885.82	190,278.82	177,012.87	93.03%
0112	411-2	Porez na zarade	25,075.95	22,900.67	11,956.48	52.21%	2.44%	6,586.46	9,193.46	8,997.88	97.87%
0112	411-3	Doprinosi na teret zaposlenog	63,055.64	59,493.16	35,740.67	60.08%	7.28%	35,122.33	36,872.33	34,120.32	92.54%
0112	411-4	Doprinosi na teret poslodavca	24,408.08	22,882.64	12,093.20	52.85%	2.46%	14,048.59	14,730.59	14,107.30	95.77%
0112	411-5	Opštinski prirez	5,049.00	4,597.72	1,791.31	38.96%	0.37%	988.31	1,429.86	1,349.71	94.39%
0112	412-2	Naknada za stanovanje i odvojeni život	3,000.00	2,700.00	58.09	2.15%	0.01%	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
0112	412-4	Jubilame nagrade	1,000.00	900.00	0.00	0.00%	0.00%	500.00	500.00	500.00	100.00%
0112	412-7	Ostale naknade	4,000.00	11,100.00	10,918.35	98.36%	2.23%	1,000.00	3,260.00	3,182.73	97.63%
0112	413-1	Administrativni materijal	1,900.00	2,380.00	2,284.33	95.98%	0.47%	2,000.00	2,320.00	2,310.01	99.57%
0112	413-3	Materijal za posebne namjene	1,500.00	1,350.00	500.00	37.04%	0.10%	1,500.00	1,350.00	250.00	18.52%
0112	413-5	Rashodi za gorivo	90.00	90.00	0.00	0.00%	0.00%	100.00	100.00	0.00	0.00%
0112	414-1	Službena putovanja	10,000.00	9,000.00	6,802.38	75.58%	1.39%	5,661.19	5,161.19	4,470.69	86.62%
0112	414-2	Reprezentacija	2,250.00	3,450.00	2,919.83	84.63%	0.60%	500.00	3,100.00	2,795.01	90.16%
0112	414-3	Komunikacione usluge	6,300.00	5,700.00	5,213.46	91.46%	1.06%	5,143.37	7,643.37	4,987.35	65.25%
0112	414-4	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	1,000.00	1,000.00	930.22	93.02%	0.19%	1,000.00	1,000.00	834.77	83.48%
0112	414-6	Advokatske, notarske i pravne usluge	1,080.00	9,080.00	7,283.01	80.21%	1.48%	1,200.00	1,080.00	0.00	0.00%
0112	414-7	Konsultantske usluge, projekti i studije	6,500.00	5,850.00	2,553.56	43.65%	0.52%	1,500.00	5,450.00	5,447.61	99.96%
0112	414-8	Usluge stručnog usavršavanja	1,000.00	900.00	140.00	15.56%	0.03%	500.00	450.00	0.00	0.00%
0112	414-9	Ostale usluge	5,400.00	6,900.00	6,874.86	99.64%	1.40%	4,000.00	5,600.00	1,732.16	30.93%
0112	415-2	Tekuće održavanje građevinskih objekata	3,000.00	7,150.00	7,082.81	99.06%	1.44%	2,000.00	1,800.00	864.61	48.03%
0112	415-3	Tekuće održavanje opreme	5,000.00	5,000.00	3,444.02	68.88%	0.70%	3,000.00	2,800.00	2,713.29	96.90%
0112	419-1	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	32,550.00	63,335.95	61,015.87	96.34%	12.43%	10,000.00	39,000.00	35,416.05	90.81%
0112	419-3	Izrada i održavanje softvera	126,000.00	113,400.00	85,926.32	75.77%	17.51%	145,542.00	132,808.45	100,841.15	75.93%
0112	419-4	Osiguranje	1,000.00	900.00	0.00	0.00%	0.00%	1,000.00	1,000.00	0.00	0.00%
0112	419-5	Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama	500.00	500.00	0.00	0.00%	0.00%	500.00	500.00	0.00	0.00%
0112	431-8	Ostali transferi	1,500.00	3,540.00	3,520.00	99.44%	0.72%	1,500.00	1,350.00	0.00	0.00%
0112	441-5	Izdaci za opremu	3,800.00	3,800.00	3,799.43	99.99%	0.77%	5,500.00	8,000.00	7,128.20	89.10%
0112	441-6	Investiciono održavanje	900.00	900.00	0.00	0.00%	0.00%	1,000.00	1,000.00	544.50	54.45%
0112	463-0	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1.00	1.00	0.00	0.00%	0.00%	1.00	1.00	0.00	0.00%
Aktivnost 14 048 003 002 (SAP A0608)		Objedinjene javne nabavke Uprave za igre na sreću	17,475.00	16,205.00	10,437.28	64.41%	2.13%	14,000.00	16,000.00	3,714.08	23.21%
0112	413-1	Administrativni materijal	4,750.00	4,750.00	4,732.91	99.64%	0.96%	5,000.00	5,000.00	0.00	0.00%
0112	413-5	Rashodi za gorivo	6,300.00	5,670.00	3,040.86	53.63%	0.62%	7,000.00	6,450.00	3,714.08	57.58%
0112	419-4	Osiguranje	2,000.00	1,800.00	400.00	22.22%	0.08%	1,000.00	1,550.00	0.00	0.00%
0112	441-5	Izdaci za opremu	4,425.00	3,985.00	2,263.51	56.80%	0.46%	1,000.00	3,000.00	0.00	0.00%
UKUPNO			637,194.26	646,792.88	490,696.09	75.87%	100.00%	450,279.07	493,779.07	413,320.29	83.71%

6. REALIZACIJA PREPORUKE DRŽAVNE REVIZORSKE INSTITUCIJE

U fiskalnoj 2022. godini, Uprava prihoda i carina je funkcionisala kao samostalan organ koji je nastao spajanjem više organizacionih cjelina u toku 2021. godine i to Poreske uprave, Uprave za igre na sreću i Uprave carina.

U periodu vršenja revizije od strane Državne revizorske institucije u januaru 2024. godine, Uprava prihoda i carina nije postojala kao organ uprave. Prema važećoj uredbi (Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave) vršene su izmjene i formirani su zasebni organi uprave i to: Poreska uprava, Uprava carina i Uprava za igre na sreću.

Računovodstvo subjekta revizije u revidiranom periodu zasnovano na osnovnoj poslovnoj evidenciji (Glavnoj knjizi) i pomoćnim evidencijama, konstatovalo je da Glavna knjiga i ova vrsta evidencije za Upravu za igre na sreću nije vođena za 2023. godinu.

Stupanjem na dužnost v.d. direktora Uprave za igre na sreću, mr Spasoja Papića, 18.7.2024. godine, i analizom stanja u računovodstvu, konstatovano je da Glavna knjiga nije vođena u 2023. godini, kao ni do dana stupanja na dužnost novoizabranog direktora u 2024. godini.

Kako je računovodstvo javnog sektora u Crnoj Gori uglavnom organizovano na modifikovanoj gotovinskoj osnovi, koja podrazumijeva da se primici i izdaci evidentiraju na gotovinskoj osnovi, tj. u momentu isplate ili naplate gotovine, ali takođe uzimaju u obzir neizmirene obaveze na kraju računovodstvenog perioda, koje se evidentiraju na obračunskom principu, tj. u odnosu na period na koji se odnose, tako je računovodstvo u Upravi za igre na sreću organizovano za 2023. godinu i 2024. godinu.

Računovodstvo primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi priznaje transakcije i događaje tek u momentu naplate ili plaćanja gotovine (ili gotovinskih ekvivalenata). Finansijski izvještaji pripremljeni na gotovinskoj osnovi pružaju informacije o izvorima gotovine nastale tokom perioda, svrhama u koje je gotovina upotrijebljena i gotovinskim saldima na izvještajni datum. Fokus mjerenja u finansijskim izvještajima jesu gotovinska salda i njihove promjene.

Na dan 31.12.2024. godine, **uspješno** je realizovana preporuka Državne revizorske institucije, pa je Glavna knjiga Uprave za igre na sreću uspješno sravnjena za period 1.1.2023. – 31.12.2023. godine, kao i za period 1.1.2024. – 31.12.2024. godine.

7. UČEŠĆE U RADNIM TIJELIMA

7.1 Koordinaciono tijelo za zaštitu i unapređenje javnog interesa u oblasti igara na sreću

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 22. februara 2024. godine, donijela Odluku o obrazovanju i sastavu Koordinacionog tijela za zaštitu i unapređenje javnog interesa u oblasti priređivanja igara na sreću („Sl. List CG“, br.16/2024), po kojoj je v.d. direktora Uprave za igre na sreću, mr Spasoje Papić, kao član tog tijela imao aktivno učešće.

Koordinaciono tijelo za igre na sreću održalo je svoju prvu sjednicu 28. februara 2024. godine, na kojoj je usvojen Poslovnik o radu. Jedan od glavnih ciljeva postavljenih na sjednici bio je uspostavljanje mehanizama za zaštitu javnog interesa, naročito maloljetnika, kroz intenzivnu saradnju i operative aktivnosti.

Održano je ukupno 11 redovnih i jedna tematska sjednica u 2024. godini, što broj sjednica svjedoči o prioritetnom značaju problematike igara na sreću, u vidu kockanja i klađenja, posebno među mladima i maloljetnicima, koji su najugroženija kategorija.

Tokom proteklog perioda, Koordinaciono tijelo se fokusiralo na pravne, regulatorne i preventivne mjere u oblasti igara na sreću. Prvi značajan korak bile su izmjene Zakona o igrama na sreću, usvojene u decembru 2023. godine, čime je definisano da Agencija za elektronske komunikacije i poštansku

djelatnost - EKIP, a prethodno na inicijativu i dopis Uprave za igre na sreću, omogućiti blokadu inostranih ilegalnih sajtova. U toku drugog dijela 2024. godine, pokrenut je proces izrade novog zakona o igrama na sreću, koji ima za cilj modernizovanje regulative i prilagođavanje savremenim izazovima. Nadzor nad priređivačima igara na sreću je dodatno ojačan u drugom dijelu 2024. godine uvođenjem novog informacionog sistema od strane Uprave za igre na sreću, a posebna pažnja je posvećena i dodjeljivanju novih koncesija, posebno u slučajevima kada objekti za igre na sreću nisu poštovali minimalnu udaljenost od obrazovnih ustanova.

7.2 Radna grupa za izradu Nacrta zakona o igrama na sreću

Zakon o igrama na sreću koji je na snazi, donešen je 2004. godine, mada je pretrpio neznatne izmjene do aktuelnog izdanja, industrija igara na sreću koja se rapidno razvija, sve veća potreba društvene zajednice da sačuva integritet javnog interesa, učinili su neophodnim donošenje novog zakonskog okvira.

Kako bi se pristupilo adekvatnom uređivanju oblasti igara na sreću, 12.04.2024. godine obrazovana je Radna grupa za izradu Predloga zakona o igrama na sreću, koju su, pored predstavnika Ministarstva finansija, Finansijsko-obavještajne jedinice, Koordinacionog tijela za zaštitu i unapređenje javnog interesa u oblasti priređivanja igara na sreću, Centralne banke Crne Gore, Uprave za inspekcijske poslove, Ministarstva pravde i Ministarstva sporta i mladih, činili i službenici Uprave za igre na sreću. Svojim učešćem u Radnoj grupi, službenici Uprave za igre na sreću ukazali su na najveće rizike koje su prepoznali u radu, kao i na nedostatke važećeg Zakona o igrama na sreću koje je potrebno prevazići donošenjem novog zakonskog okvira. Mada Radna grupa nije u konačnom izradila Predlog Zakona o igrama na sreću, zaključci sa održanih sastanaka dali su pozitivne efekte za dalji rad na izradi zakonskog okvira.

7.3 Operativni tim Koordinacionog tijela za igre na sreću

Koordinaciono tijelo za zaštitu i unapređenje javnog interesa u oblasti priređivanja igara na sreću je u oktobru 2024. godine donijelo odluku o obrazovanju međuresornog Operativnog tima u okviru Koordinacionog tijela, sa zadatkom da razvije konkretne preporuke, inicijative i mjere za prevenciju zavisnosti od igara na sreću, s posebnim osvrtom na djecu i mlade. Vršilac dužnosti direktora Uprave za igre na sreću, mr Spasoje Papić, je član Operativnog tima.

U 2024. godini, realizovan je niz aktivnosti koje su uključivale strateško planiranje, saradnju s relevantnim institucijama i analizu postojećih problema.

Nekoliko ključnih ciljeva je zacrtano da se realizuju u 2025. godini, a kroz rad tima je razvijen **Nacrt Akcionog plana kampanje za zaštitu i unapređenje javnog interesa u oblasti priređivanja igara na sreću za 2025. godinu**, koji sadrži jasno definisane ciljeve, aktivnosti, rokove i budžete za sprovođenje preventivnih kampanja. Ključne smjernice tog plana uključuju edukaciju i podizanje svijesti o štetnim efektima kockanja, razvoj socijalnih i emocionalnih vještina kod mladih, kao i ograničavanje promotivnih aktivnosti koje podstiču zavisnost.

Operativni tim je osmislio kampanju „Stop klađenju i kockanju“, realizovanu u saradnji s Festivalom alternativnog teatra (FIAT).

8. SNAŽENJE SARADNJE SA NADLEŽNIM INSTITUCIJAMA

8.1 Saradnja sa Upravom za inspekcijske poslove, inspektorima za igre na sreću

Uprava za igre na sreću je shodno svojoj nadležnosti, a u cilju sprečavanja nelegalnog poslovanja i kršenja člana 14a Zakona o sprečavanju nelegalnog poslovanja i zbog sumnje na kršenje odredbi čl. 12,

49, 55 i 68f Zakona o igrama na sreću, Upravi za inspekcijske poslove uputila 15 inicijativa za vršenje inspekcijskog nadzora i preduzimanje mjera nadzora. Po većini navedenih inicijativa izdato je više prekršajnih naloga ili podnijeti zahtjevi za pokretanje prekršajnih naloga po kojima su pokrenuti postupci pred nadležnim sudom za prekršaje.

Takođe, u cilju vršenja inspekcijske kontrole, inspektor za igre na sreću, u situacijama kada su uočena neslaganja između prijavljenih prihoda i uplata fiksne mjesečne naknade za kladioničke igre i igre putem interneta, odnosno varijabilnog dijela koncesione naknade za priređivanje posebnih igara na sreću na automatima, dostavljene su u više slučajeva kopije mjesečnih evidencija s konačnim obračunima rezultata poslovanja za priređivanje igara na sreću za više priređivača.

Uz to, postupajući po pet prijava i inicijativa građana kao igrača igara na sreću zbog problema sa kojima su se susreli prilikom klađenja putem interneta ili nepoštovanja pravila igre, Uprava za igre na sreću je iste prosljedila inspektor za igre na sreću na nadležnost i postupanje.

Nadalje, postupajući po prijavama radi utvrđivanja nepostojanja propisane udaljenosti iz člana 3a Zakona o igrama na sreću, u slučajevima ranije dodijeljene koncesije nakon utvrđene neispunjenosti udaljenosti, Uprava za igre na sreću oduzela je više koncesija za priređivanje igara na sreću na pojedinim lokacijama.

U konačnom, u cilju kvalitetnog sprovođenja Zakona o igrama na sreću i kontrole rada koncesionara, Uprava za igre na sreću je o nepravilnostima u radu istih kao i postupajući po prijavama građana, Upravi policije - Sektoru za finansijsko - obavještajne poslove dostavila više obavještenja o nezakonitom radu priređivača igara na sreću, u cilju preduzimanja mjera i radnji iz njihove nadležnosti.

8.2 Saradnja sa Finansijsko – obavještajnom jedinicom Uprave policije – FOJ

Finansijsko – obavještajna jedinica (FOJ) i Uprava za igre na sreću ostvaruju izuzetnu saradnju u cilju sprečavanja nelegalnog klađenja i drugih nezakonitih aktivnosti u oblasti igara na sreću.

Ova saradnja se ogleda u nekoliko ključnih aspekata:

- ✓ Razmjena informacija – UIS i FOJ redovno razmjenjuju relevantne informacije o sumnjivim transakcijama i aktivnostima u sektoru igara na sreću. UIS dostavlja FOJ-u podatke o priređivačima igara na sreću i njihovim aktivnostima koje mogu ukazivati na pranje novca ili finansiranje terorizma. S druge strane, FOJ obavještava Upravu za igre na sreću o sumnjivim obrascima transakcija povezanih sa klađenjem i igrama na sreću.
- ✓ Unapređenje regulatornog okvira – Obje institucije aktivno učestvuju u izradi i unapređenju zakonskih i podzakonskih akata koji regulišu oblast igara na sreću i sprečavanja pranja novca.

Kontinuirana saradnja FOJ-a i UIS-a predstavlja ključni element u efikasnom suzbijanju nelegalnog klađenja i očuvanju integriteta sistema igara na sreću.

8.3 Saradnja sa Ministarstvom javne uprave

Saradnja između Uprave za igre na sreću i Ministarstva javne uprave (MJU) je zaista sveobuhvatna i kvalitetna, što se ogleda u nekoliko ključnih aspekata:

- Razmjena informacija – Uprava i MJU aktivno razmjenjuju informacije, što doprinosi efikasnijem radu obje institucije. Ova razmjena uključuje popunjavanje brojnih upitnika vezanih za informacione sisteme, čime se osigurava da obje strane imaju ažurne i relevantne podatke;
- Tehnička infrastruktura:

Smještaj informacionog sistema: Informacioni sistem Uprave za igre na sreću nalazi se u Data Centru Ministarstva javne uprave. Ovo rješenje pruža veću sigurnost i pouzdanost sistema.

Backup podataka: MJU preuzima odgovornost za kompletan backup podataka informacionog sistema Uprave za igre na sreću. Redovno izvještavanje o ovom procesu osigurava transparentnost i pouzdanost u čuvanju važnih informacija.

Uprava za igre na sreću je proaktivna u procesu digitalizacije, dostavljajući informacije o potencijalnim uslugama koje bi se mogle digitalizovati. Ovo pokazuje spremnost Uprave da modernizuje svoje usluge i učini ih pristupačnijim građanima.

Ovakva saradnja između Uprave za igre na sreću i Ministarstva javne uprave predstavlja primjer dobre prakse u javnoj upravi, gdje se kroz zajedničke napore unapređuju procesi, povećava efikasnost i unapređuje kvalitet usluga koje se pružaju građanima.

8.4 Saradnja sa Centralnom bankom Crne Gore

Polazeći od nadležnosti Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore i Uprave za igre na sreću, utvrđenih naročito Zakonom o igrama na sreću („Službeni list RCG“, br. 52/04 i „Službeni list CG“, br. 13/07, 73/10, 40/11, 61/13, 37/17, 3/23 i 125/23), Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore („Službeni list CG“ br. 40/10, 6/13, 70/17 i 125/23) i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG“, br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24 i 72/24), Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore i Uprava za igre na sreću, dana 28.8.2024. godine, zaključili su **Sporazum o elektronskom ustupanju podataka o platnim transakcijama u korist transakcionih računa otvorenih za uplatu naknada za priređivanje posebnih igara na sreću.**

Cilj i predmet Sporazuma su sljedeći:

U cilju omogućavanja Upravi za igre na sreću da vrši provjeru podataka o platnim transakcijama u korist transakcionih računa otvorenih za uplatu naknada za priređivanje posebnih igara na sreću, Centralna banka će, uz saglasnost Ministarstva finansija, uspostaviti elektronski servis za ustupanje navedenih podataka Upravi za igre na sreću.

Centralna banka je ustupila Upravi za igre na sreću podatke o platnim transakcijama u korist transakcionih računa otvorenih za uplatu naknada za priređivanje posebnih igara na sreću, koje pribavlja od učesnika u Platnom sistemu Centralne banke Crne Gore, a koje uplaćuju priređivači igara na sreću.

Potpisnici Sporazuma su saglasni da međusobno sarađuju uz maksimalnu zaštitu profesionalnih i materijalnih interesa svih strana potpisnika.

Pristupanjem podacima koji su predmet ovog sporazuma, Uprava za igre na sreću ostvaruje uvid u podatke koji predstavljaju bankarsku, odnosno poslovnu tajnu i podatke koji su zaštićeni zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Uprava za igre na sreću je dužna da obezbijedi i čuva tajnost podataka, kao i da preduzima mjere zaštite od pristupa neovlašćenih lica. Takođe, Uprava za igre na sreću je dužna da pribavljene podatke koristi isključivo za svrhu za koju su joj ustupljeni.

Uprava za igre na sreću se obavezala da se o podacima koji su predmet ovog sporazuma odnosi sa dužnom pažnjom, u skladu sa dobrom praksom u oblasti bezbjednosti informacija.

8.5 Saradnja sa Agencijom za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost - EKIP

Tokom 2024. godine, Uprava za igre na sreću je uputila više dopisa Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (EKIP) sa zahtjevom za blokiranje i onemogućavanje pristupa internet sajtovima koji se bave nelegalnim priređivanjem igara na sreću putem interneta odnosno drugih telekomunikacionih sredstava. Agencija je, postupajući po tim zahtjevima, naložila telekomunikacionim operatorima da svojim korisnicima onemoguće pristup navedenim sajtovima. Kao rezultat tih aktivnosti, blokirane su 363 internet adrese.

Uprava za igre na sreću i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost planiraju potpisivanje sporazuma tokom 2025. godine s ciljem jačanja saradnje između ovih institucija. Sporazumom će biti jasno definisane obaveze obje strane, uključujući odgovornosti u vezi sa identifikacijom i onemogućavanjem pristupa internet adresama preko kojih se priređuju igre na sreću bez odgovarajuće dozvole i bez usklađenosti sa važećim zakonskim propisima.

Takođe, biće utvrđen način međusobne razmjene informacija, što će omogućiti efikasniju koordinaciju u sprovođenju zakonskih mjera. Pored toga, sporazum će predvidjeti i mehanizme praćenja sprovođenja utvrđenih aktivnosti kako bi se osigurala njegova dosledna primjena.

Očekuje se da će ovaj sporazum doprinijeti efikasnijoj borbi protiv nelegalnih aktivnosti u oblasti igara na sreću, kao i jačanju pravne sigurnosti i zaštite državnih interesa.

8.6 Saradnja sa Poreskom upravom

Tokom 2024. godine, Uprava za igre na sreću i Poreska uprava su nastavile blisku saradnju u cilju unapređenja kontrole i nadzora nad sektorom igara na sreću. Uprava za igre na sreću i Poreska uprava su redovno razmjenjivale relevantne informacije i podatke o priređivačima igara na sreću, što je doprinijelo efikasnijem nadzoru i kontroli. Ova razmjena je omogućena kroz povezivanje službenih evidencija i elektronsku razmjenu podataka između dva organa.

Uspostavljena je kontinuirana saradnja u dijelu praćenja i evidentiranja uplata i zaduženja, kao i stanja neizmirenih obaveza po osnovu koncesionih naknada priređivača igara na sreću.

Uprava za igre na sreću nema direktan uvid u analitičke račune poreskih obveznika, što onemogućava direktnu provjeru izmirenja obaveza priređivača. U cilju preciznog i efikasnog praćenja obaveza priređivača, ovaj organ Poreskoj upravi mjesečno prosleđuje ugovore o koncesijama, kao i podatke o zaduženjima fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada po priređivačima, a Poreska uprava ovom organu mjesečno dostavlja podatke o uplatama po osnovu fiksnog i varijabilnog dijela koncesionih naknada, takođe po priređivačima.

Saradnja sa Poreskom upravom je i dalje ključna zbog analitičkih računa poreskih obveznika.

U narednom periodu Uprava za igre na sreću će intenzivno raditi na tome da kroz implementirani informacioni sistem omogući cjelokupno praćenje neizmirenih obaveza priređivača, kao i prihoda po osnovu koncesionih naknada, te samim tim unaprijediti transparentnost i efikasnost u upravljanju prihodima iz ove oblasti.

8.7 Saradnja sa Upravom za državnu imovinu

Uprava za igre na sreću je tokom 2024. godine imala veoma dobru saradnju sa Upravom za državnu imovinu, što je rezultiralo uspješno realizovanim aktivnostima, kao i omogućavanju što efektivnijeg, cjelishodnijeg ispunjavanja zadataka iz djelokruga rada ovog organa uprave.

Uprava za državnu imovinu, kao organ u čijoj je nadležnosti, između ostalog, i sprovođenje centralizovanih javnih nabavki, je tokom 2024. godine bila adresa na koju smo često upućivali dopise sa molbom da preduzme aktivnosti iz svoje nadležnosti, a što bi ovom organu uprave omogućilo što produktivniji ambijent za realizaciju svojih aktivnosti, koje su definisane Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave.

Naime, Uprava za državnu imovinu je, kao javni naručilac za potrebe organa državne uprave i javnih službi čiji je osnivač država, a koji se nalaze na listi javnih naručilaca za koje se sprovede centralizovane javne nabavke, realizovala nabavku roba, usluga i radova za ovaj organ uprave, koje su se odnosile na:

- ✓ nabavku kancelarijskog i drugog potrošnog materijala;

- ✓ goriva i motornih ulja;
- ✓ osiguranje imovine kao i državnih službenika i namještenika i ostalo.

Pored navedenog, Uprava za državnu imovinu je na zahtjev ovog organa izvršila krećenje svih službenih prostorija, sanirala sve kvarove koji su nastali usled problema sa strujom, vodom, izvršila nabavku natpisnih tabli i na svaki usmeni ili pisani zahtjev ovog organa imala povratnu reakciju u kratkom vremenskom periodu.

8.8 Saradnja sa Agencijom za sprječavanje korupcije - ASK

Saradnja između Uprave za igre na sreću i Agencije za sprečavanje korupcije predstavlja ključni element u borbi protiv korupcije i jačanju transparentnosti u oblasti igara na sreću. Ova saradnja se temelji na zakonskim okvirima i strateškim dokumentima koji definišu uloge i odgovornosti obje institucije. Cilj saradnje je sprečavanje korupcije u sektoru igara na sreću, kontrola finansijskih tokova i sprečavanje pranja novca, jačanje integriteta i transparentnosti u radu obje institucije, razmjena informacija i zajednički nadzor nad sprovođenjem zakona.

Objе institucije sarađuju kroz razmjenu informacija prijavljenih prihoda i imovine javnih funkcionera, te kroz redovno slanje analitičkih kartica, putnih naloga i dr.

8.9 Saradnja sa Crnogorskim olimpijskim komitetom - COK

Uprava za igre na sreću je najavila saradnju sa Crnogorskim olimpijskim komitetom (COK), u čijem fokusu će biti zaštita mladih i promocija zdravih stilova života kroz sport. Na sastanku održanom u decembru 2024. godine, istaknuta je važnost zajedničkih aktivnosti u prevenciji negativnih uticaja kockanja na mlade. Saradnja će uključivati edukativne panel diskusije, promociju sportskih vrijednosti i podršku razvoju omladinskog sporta, s ciljem stvaranja sigurnog okruženja za mlade. Planiranim aktivnostima biće obuhvaćeni edukativni programi u školama, javne kampanje u svrhu podizanja svijesti o opasnostima maloljetničkog klađenja i promocija sporta kao zdravog izbora za mlade. Saradnja će biti formalizovana kroz potpisivanje sporazuma u prvom kvartalu 2025. godine, koji će za cilj imati kreiranje sigurnog i zdravog okruženja za buduće generacije.

Sporazum između Uprave za igre na sreću i Crnogorskog olimpijskog komiteta će dati značajan doprinos u pravcu promocije zdravog života među mladima kroz:

- edukativne programe: Organizacija radionica i kampanja (usmjerenih na učenike, roditelje, nastavnike...) koje podstiču svijest o zdravim stilovima života, uključujući fizičku aktivnost i mentalno zdravlje;
- prevenciju rizičnih ponašanja: Stvaranje sistema prevencije koji obuhvata obrazovne institucije, sportske saveze i roditelje - fokus na suzbijanje zavisnosti od kockanja i drugih štetnih navika kroz obrazovne inicijative;
- podršku sportu: Promocija sportskih aktivnosti kao ključnog segmenta zdravog načina života za mlade generacije.

Namjera je da se kroz zajedničke aktivnosti usmjeri pažnja svih relevantnih društvenih aktera i institucija na rizike povezane s maloljetničkim klađenjem i promociju zdravih izbora među mladima, među kojima su bavljenje sportom i fizičke aktivnosti kao snažna alternativa svim vidovima zavisnosti.

9. SNAŽENJE SARADNJE SA MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA

9.1 Saradnja sa Upravom za igre na sreću Srbije

Početkom oktobra 2024. godine, delegacija Uprave za igre na sreću boravila je u posjeti kolegama iz Uprave za igre na sreću Srbije. Cilj posjete je bio unapređenje bilateralne saradnje dvije uprave.

Razmijenjena su mišljenja o aktuelnim temama u oblasti igara na sreću, sumirani su postignuti rezultati i mjere koje su preduzete na sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma, prepoznavanju i prevenciji rizika, te je napravljena i uporedna analiza zakonskih propisa u ovoj oblasti koji su na snazi u Crnoj Gori i Srbiji.

Poseban akcenat je stavljen na uvođenje novog informacionog sistema Uprave za igre na sreću Crne Gore, koji je sa primjenom u Crnoj Gori startovao 1. novembra 2024. godine. VD direktora, mr Spasoje Papić, je ocijenio da će bliska saradnja dvije uprave u narednom periodu donijeti obostranu korist u vršenju poslova iz njihove nadležnosti, a posebno u oblasti nadzora, kontrole priređivača igara na sreću i primjeni novih tehnologija. On je dodatno istakao da sastanak ima regionalni značaj i predstavlja važan korak ka unapređenju efikasnosti i kvaliteta rada u ovoj oblasti, uz poseban fokus na zaštitu igrača i osiguranje poštovanja propisa.

Direktor UIS Srbije, Zoran Gašić, je izrazio spremnost u pružanju podrške prilikom implementacije novog informacionog sistema kroz praktične savjete i iskustvo koje je stečeno od početka njegove primjene u Srbiji. Istakao je da je uvođenje informacionog sistema donijelo pozitivne efekte i umnogome olakšalo rad Uprave za igre na sreću Srbije.

Posjeta Upravi na igre za sreću Srbije bila je izuzetno korisna i produktivna. Postignuti dogovori predstavljaju temelj za dalji razvoj saradnje između dvije uprave, sa posebnim fokusom na unapređenje zaštite igrača, borbu protiv nelegalnog kockanja i modernizaciju tehnoloških rešenja.

Očekuje se da će ova saradnja doprinijeti jačanju regulative u oblasti igara na sreću, kao i povećanju transparentnosti i odgovornosti priređivača u obje zemlje.

9.2 Saradnja sa GREF-om

Uprava je, u skladu sa postavljenim ciljevima koji se tiču regulatornog okvira i međunarodne saradnje, stupila u kontakt sa GREF (Gaming Regulators European Forum) putem zvanične mejl komunikacije. GREF je organizacija koja okuplja evropske regulatore igara na sreću. Cilj ovog koraka je obnova članstva u toj organizaciji, koja će omogućiti jačanje kapaciteta Uprave, razmjenu iskustava i usklađivanje sa evropskim standardima.

Ključne tačke na kojima bi bilo bazirano naše učešće u radu GREF-a predstavljaju:

- ✓ **Unapređenje regulatornih standarda** kroz razmjenu najboljih praksi na kojima počivaju evropski standardi u oblasti igara na sreću;
- ✓ **Borba protiv finansijskog kriminala:** saradnja sa GREF-om bi omogućila Upravi da unaprijedi mehanizme za sprečavanje pranja novca i drugih nezakonitih aktivnosti;
- ✓ **Jačanje međunarodne saradnje:** aktivno članstvo bi omogućilo bolju koordinaciju sa regulatorima iz drugih zemalja kako bi se postigao efikasniji nadzor na tržištu koje se kontinuirano razvija;
- ✓ **Edukacija i obuka** koje bi podrazumijevale pristup resursima i edukativnim programima GREF-a, što bi doprinijelo profesionalnom razvoju zaposlenih i jačanju institucionalnih kapaciteta.

Dakle, obnova članstva predstavlja važan iskorak ka snaženju međunarodne pozicije Uprave i unapređenju poslovnog ambijenta u oblasti igara na sreću u Crnoj Gori. U tom smislu, očekujemo tokom 2025. godine formalizaciju obnove članstva koje će omogućiti naše buduće aktivno djelovanje u sastavu GREF.

10. ORGANIZOVANJE KAMPANJA ODGOVORNOG PRIREĐIVANJA IGARA NA SREĆU

Uprava za igre na sreću, pored svojih redovnih aktivnosti, pruža doprinos u borbi protiv maloljetničkog klađenja i kroz učešće u radu Koordinacionog tijela za zaštitu i unapređenje javnog interesa u oblasti priređivanja igara na sreću.

S obzirom da klađenje među mladima predstavlja sve ozbiljniji problem, kao jedan od zaključaka sa VIII sjednice Koordinacionog tijela je bio i zadatak Operativnog tima u smislu koncipiranja predloga Akcionog plana kampanje za zaštitu i unapređenje javnog interesa u oblasti priređivanja igara na sreću za 2025. godinu. Operativni tim je predložio nacrt ovog Akcionog plana, kojim su definisani strateški i operativni ciljevi, kao i rokovi implementacije aktivnosti u kampanji.

Strateški cilj Akcionog plana predstavlja širenje svijesti kreativnim kampanjama kao vid prevencije kockanja mladih i adolescenata u Crnoj Gori, dok su za operativne ciljeve određeni:

- ✓ Usvajanje znanja i kritičke misli o štetnim poslasticama kockanja mladih i adolescenata u osnovnim i srednjim školama;
- ✓ Promocija prevencije kockanja na sportskim i kulturnim događajima;
- ✓ Uspostavljanje funkcionalnog sistema za ranu intervenciju kod djece i mladih koji su u riziku;
- ✓ Uspostavljanje dugoročne saradnje sa međunarodnim organizacijama i kompanijama u cilju prevencije.

Dakle, Akcioni plan ima za cilj prevenciju kockanja među mladima, kroz edukaciju i podizanje svijesti. Fokusiran je na djecu i mlade, s ciljem da se smanji rizik od kockanja i promovišu zdravi načini zabave.

Planom je predviđeno da se aktivnosti sprovode tokom 2025. godine, a njegova realizacija će biti moguća kroz kontinuiranu saradnju svih relevantnih aktera – kreatora politika, obrazovnih, kulturnih i zdravstvenih ustanova, kao i šire zajednice.

S obzirom na kompleksnost problema kockanja među mladima, jasno je da je u tom pravcu potreban sveobuhvatan i sistemski pristup. U skladu s tim, među ključnim elementima plana nalaze se medijska kampanja, edukacija, razvoj novih servisa podrške i savjetovanja za mlade u riziku, kao i saradnja institucija, međunarodnih organizacija, lokalne samouprave i društveno odgovornih kompanija. Realizacijom svih planiranih mjera, očekuje se smanjenje stope kockanja među mladima i stvaranje sigurnog i podržavajućeg okruženja za njihov zdrav razvoj.

11. OSTALE AKTIVNOSTI

11.1 Uređivanje veb stranice i naloga na društvenim mrežama

Sadržaj na veb stranici Uprave, koja se nalazi na sajtu Vlade Crne Gore, se redovno ažurira i pruža uvid u sve važne informacije koje se odnose na djelovanje i nadležnosti Uprave.

Među najvažnijim sadržajima ističu se Misija i Vizija Uprave, u kojima su jasno definisani ciljevi usmjereni na unapređenje oblasti igara na sreću. Transparentnost u radu omogućena je objavljivanjem relevantnih dokumenata o slobodnom pristupu informacijama u posjedu Uprave, kao i analitičkih kartica i putnih naloga.

Redovno se objavljuju saopštenja o mjesečnim prihodima od igara na sreću, kao i druge informacije o aktivnostima, saradnjama i projektima, što doprinosi objektivnom informisanju javnosti i bližem razumijevanju važnosti rada Uprave.

Takođe, ažurirani su kontakt podaci, uključujući mejl adrese kabineta i ostalih službi, čime je olakšana komunikacija sa građanima i zainteresovanim stranama.

Uprava za igre na sreću ima zvanični nalog na društvenoj mreži Instagram (@upravazaigrenasrecu), koji služi za komunikaciju sa javnošću. Na profilu se redovno objavljuju saopštenja o prihodima, kao i najnovijim aktivnostima i informacijama vezanim za sektor igara na sreću. Kroz prisustvo na ovoj društvenoj mreži, Uprava nastoji da aktivno prati savremene trendove komunikacije. Cilj je da se na savremen, pristupačan i otvoren način građani informišu o svim

aktivnostima, rezultatima i važnim informacijama, čime se dodatno unapređuje transparentnost i povjerenje javnosti u rad Uprave.

11.2 Javne nabavke

U Službi za opšte poslove i finansije vrše se poslovi koji se odnose na: pripremu i objedinjavanje programa, planova rada i izvještaja o radu Uprave; pripremu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnih odnosa zaposlenih; vođenje personalne evidencije zaposlenih; pripremu akata za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih; pripremu i planiranje budžeta; praćenje plana potrošnje budžetskih sredstava; izradu finansijskih izvještaja; obradu, izradu i ovjeravanje naloga za plaćanje kroz SAP sistem; vođenje poslovnih knjiga; izradu periodičnih obračuna i završnih računa; izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru; realizaciju godišnjeg popisa; blagajničko poslovanje; knjigovodstvene poslove; usaglašavanje obaveza prema dobavljačima; poslove javnih nabavki; vršenje svih poslova iz domena odnosa sa javnošću; ostvarivanje saradnje sa nevladinim sektorom; administrativne i pomoćne poslove; prijem, razvrstavanje, arhiviranje i čuvanje dokumentacije i druge poslove u skladu sa važećim propisima.

U skladu sa članom 84 Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list Crne Gore", br. 074/19 od 30.12.2019, 003/23 od 10.01.2023, 011/23 od 27.01.2023, 084/24 od 06.09.2024), Uprava za igre na sreću donijela je u zakonom predviđenom roku Plan javnih nabavki za 2024. godinu broj #19009 od 31.01.2024. godine, koji je prethodno odobren od strane nadležnog organa, a kojim su utvrđeni pojedinačni predmeti javnih nabavki, opis javne nabavke, procijenjena vrijednost, vrsta postupka koji će se sprovoditi, izvor finansiranja kao i konto/budžetska pozicija sa koje se vrši plaćanje. Planom br. #1900 definisano je 14 postupaka ukupne vrijednosti javnih nabavki sa uračunatim PDV-om u iznosu od 125.682,74€. Amandmanom I od 17.09.2024.godine izvršena je izmjena za stavku pod rednim brojem 12 koja se odnosila na otvoreni postupak - usluga tehničke podrške i održavanja softvera informacionog sistema, procijenjene vrijednosti 74.304,83€ bez PDV-a. Amandmanom I navedena usluga izmijenjena je u dijelu vrijednosti, pa je umjesto 74.304,83€ iznosila 20.660,33€ bez PDV-a. Nadalje, ukupna vrijednost plana sa uračunatim PDV-om nakon izmjene iznosila je 60.778,74€. Izmijenjena je i vrsta postupka, te je umjesto otvoreni postupak generisan postupak jednostavne nabavke. Navedena predmetna nabavka raspisana je i na osnovu pristigle ponude koja je ocijenjena kao ispravna, zaključen je ugovor putem CEJN-a dana 30.09.2024.godine. Zbog implementacije novog informacionog sistema za vršenje nadzora koji je pušten u rad 1.11.2024.godine, navedeni ugovor je raskinut.

Preostalih 13 postupaka jednostavne nabavke realizovani su i to putem predračuna/profakture, fiskalnog računa ili ugovora, shodno Pravilniku o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki ("Službeni list Crne Gore", br. 016/23 od 10.02.2023, 020/23 od 22.02.2023, 036/23 od 29.03.2023).

Naime, ovaj organ uprave sproveo je postupke jednostavne nabavke koje su se odnosile na nabavku: kompjuterske opreme, sredstava za higijenu, usluge izrade naljepnica, oznaka za kladionice i automate za potrebe igara na sreću, inventarske pločice reprezentacija, usluga tehničkog pregleda i registracije, usluga putničke agencije za avio karte i smještaj, usluga održavanja motornih vozila, elektronski katalog propisa, poštanske usluge, usluga za mobilnu i fiksnu mrežu.

Pored navedenih stavki iz Plana koje su realizovane u cjelosti, ovaj organ uprave je u skladu sa Pravilnikom o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki ("Službeni list Crne Gore", br. 016/23 od 10.02.2023, 020/23 od 22.02.2023, 036/23 od 29.03.2023), kojim je definisano da se jednostavne nabavke roba, usluga i radova procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou do 4.000,00 eura sprovede direktnim izborom predmeta nabavke određenog ponuđača uz prihvatanje predračuna/profakture, fiskalnog računa ili ugovora u zavisnosti od vrste predmeta nabavke, realizovao određene nabavke roba, usluga i radova, a sve u cilju obezbjeđivanja efikasnijeg i cjelishodnijeg obavljanja aktivnosti iz nadležnosti ove Uprave. Shodno navedenom, realizovana je usluga koja se odnosi na održavanje klima uređaja kako bi se osigurao optimalan rad istih i smanjio rizik od kvarova, zatim u cilju uređenja

enterijera zgrade, kao i dotrajalosti postojećih elemenata, izvršena je nabavka i ugradnja novih itisona, trakastih zavjesa, kao i nove kuhinje. Nakon krećenja svih službenih prostorija od strane nadležnog organa, ova Uprava je u cilju očuvanja objekta, a imajući u vidu da se farbanjem fasade čuva dugotrajnost čitavog objekta jer fasadni premaz štiti od štetnog dejstva kiše, sunca i vjetra, kao i uklanjanja svih nepravilnosti koje su nastale mehaničkim putem od strane ljudskog faktora (grafiti, natpisi...) realizovala i molerske radove - fasada. Nadalje, Uprava je realizovala i uslugu dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije (DDD) koje predstavljaju skup mjera i metoda za suzbijanje i uništavanje organizama koji mogu biti prenosioci zaraznih bolesti, a nakon toga i uslugu čišćenja svih službenih prostorija.

Shodno Uredbi o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki ("Službeni list Crne Gore", br. 69/2020, 105/2020, 139/2022 i 29/2023), ovaj organ uprave je zaključio pojedinačne ugovore za centralizovane nabavke, koje sprovodi Uprava za državnu imovinu, a odnose se na nabavku:

- kancelarijskog materijala;
- goriva i motornih ulja i
- osiguranje državnih službenika i namještenika.

skladu sa članom 182 Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list Crne Gore", br. 074/19 od 30.12.2019, 003/23 od 10.01.2023, 011/23 od 27.01.2023, 084/24 od 06.09.2024) kojim se definiše da je Naručilac dužan da dostavi Ministarstvu izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama, kao i izvještaj o sprovedenim nabavkama i zaključenim ugovorima/računima za jednostavne nabavke, ovaj organ uprave je blagovremeno dostavio polugodišnji izvještaj za period od 1. januara do 30. juna tekuće godine. Osim toga, izrađene su Metodologija analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki i Evidencija sukoba interesa, odnosno kršenje antikorupcijskog pravila za 2024. godinu.

11.3 Slobodan pristup informacijama

Tokom 2024. godine, u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list CG", br. 44/12 i 30/17), Upravi je podnijeto 8 zahtjeva, od čega je usvojeno četiri (4), odbijeno četiri (4), kao i dva (2) odgovora/obavještenja. Sva rješenja su donijeta u zakonom propisanom roku.

Saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, Uprava je u 2024. godini ažurirala Vodič za slobodan pristup informacijama, isti je objavljen na internet stranici Uprave, dostupan na linku: <https://www.gov.me/dokumenta/f0ba9854-481c-4a0a-8d8f-b39ea250e85e>, kako bi sva zainteresovana lica mogla izvršiti uvid u način ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama.

Uprava u kontinuitetu vrši proaktivno objavljivanje dokumenata koja nastaju u radu ovog organa, čime se postiže transparentnost rada i afirmiše integritet i legitimnost organa. Takođe, na veb sajtu Uprave <https://www.gov.me/uis> proaktivno i blagovremeno se objavljuju sve informacija od javnog značaja iz djelokruga rada Uprave, u oblicima koji su lako dostupni, razumljivi i upotrebljivi širokoj javnosti, kao i u oblicima koji olakšavaju njihovo ponovno korišćenje

11.4 Saradnja sa sudskim vještacima

U 2024. godini, u cilju utvrđivanja ispunjenosti opštih uslova od strane priređivača igara na sreću, propisanih članom 3a Zakona o igrama na sreću, Uprava za igre na sreću angažovala je 15 sudskih vještaka geodetske struke, po kom osnovu je nakon izrade nalaza i mišljenja od strane sudskih vještaka donijela 44 rješenja. Sudskim vještacima je isplaćen ukupan iznos sa porezima i prirezima od 7.943,01 €, odnosno na ime naknade iznos od 6.993,70 €.

Ono na šta Uprava posebno ukazuje su problemi sa kojima se susrela u postupku angažovanja sudskih vještaka i dostavljenih troškovnika na ime naknade za njihov rad. Naime, sudski vještaci su prilikom poziva od strane ovlašćenih lica za vođenje upravnog postupka, po zahtjevu za dodjelu koncesije i usmenog prezentovanja zadatka, u velikom broju slučajeva odbijali rad ili su tražili preciziranje načina mjerenja tražene udaljenosti, što je u konačnom imalo za posledicu izjavljivanje

velikog broja žalbi na rješenja Uprave za igre na sreću. Kao glavni razlog u žalbama je navedeno da je Uprava za igre na sreću navodila sudske vještake kako i na koji način da izvrše mjerenje udaljenosti od objekata u kojima se priređuju igre na sreću do najbliže vaspitno - obrazovne ustanove. Navedeno je proisteklo zbog neprecizne zakonske odredbe člana 3a, koja će kroz novo zakonsko uređenje u potpunosti eliminisati sve nedefinisanosti i biti jasna zakonska odredba utvrđivanja udaljenosti objekta gdje se priređuju igre na sreću od vaspitno-obrazovnih ustanova.

11.5 Sastanci sa predstavnicima priređivača igara na sreću

Uprava za igre na sreću je tokom prethodne godine intenzivirala saradnju sa priređivačima igara na sreću kroz održavanje brojnih sastanaka. Ovi sastanci su imali za cilj unapređenje komunikacije i osiguravanje boljeg poštovanja zakonskih propisa u oblasti igara na sreću. Značajan broj održanih sastanaka ukazuje na praaktivan pristup u rešavanju pitanja iz ove oblasti.

Glavni ciljevi sastanaka bili su unapređenje kvalitetne saradnje između Uprave i priređivača, osiguravanje boljeg razumijevanja i poštovanja zakonskih propisa, te rešavanje eventualnih nejasnoća u primjeni regulative.

Intenzivirana komunikacija između Uprave i priređivača igara na sreću trebalo bi da doprinese većem stepenu usklađenosti poslovanja priređivača sa zakonskim okvirom, efikasnijoj primjeni propisa u praksi, kao i unapređenju sistema kontrole i nadzora u oblasti igara na sreću.

Ovakav pristup Uprave za igre na sreću ukazuje na njenu posvećenost stvaranju uređenog tržišta igara na sreću, uz istovremeno održavanje otvorenog dijaloga sa ključnim akterima u ovoj industriji.

11.6 Humanitarne aktivnosti

Uprava za igre na sreću je, svjesna značaja društveno odgovornog djelovanja državnih institucija i njihovog doprinosa lokalnim zajednicama, odlučila da se odrekne korporativne novogodišnje proslave i novac koji je bio namijenjen u tu svrhu, preusmjeri za donaciju djeci iz Dječjeg doma „Mladost“ u Bijeloj. U ugovoru koji su potpisali v.d direktora, mr Spasoje Papić, i direktorica Dječjeg doma, Marela Savić, preciziran je tačan iznos, kao i vrsta robe koja je predmet donacije. Posjeta je organizovana 17. decembra i tom prilikom su predstavnici Uprave uručili donaciju u vidu kompletnog školskog pribora i opreme za štíćenike doma.

Ovim gestom željeli smo simbolično da pokažemo našu posvećenost i podršku najranjivijim članovima društva, svjesni važnosti postojanja i ogromnog značaja Dječjeg doma. To je ujedno bila i prilika da se uspostavi saradnja sa rukovodstvom Doma, kako bismo se bliže upoznali sa radom i svakodnevnim funkcionisanjem njihove ustanove.

U skladu sa ključnim prioritetima u našem djelovanju, podržavamo pravilan razvoj i obrazovanje djece i omladine, sa posebnim akcentom na djecu bez roditeljskog staranja. Uprava za igre na sreću će i ubuduće nastaviti da podržava rad Dječjeg doma „Mladost“.

UPRAVA ZA STATISTIKU

IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA UPRAVE ZA STATISTIKU ZA 2024. GODINU

Podgorica, februar 2025. godine

UVOD

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Uprave za statistiku u 2024. godini pripremljen je u skladu sa odredbama člana 74 Zakona o državnoj upravi („Službeni list Crne Gore”, br. 78/18, 70/21 i 52/22) i člana 51 stav 2 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore”, br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24, 93/24, 104/24 i 117/24).

Nadležnosti Uprave za statistiku su utvrđene Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore”, br. 18/12, 47/19), ali i članom 27 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave. Zadatak zvanične statistike je da obezbjeđuje kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima. Iz ovih razloga razvojni pravci i ciljevi statističkog sistema Crne Gore usklađuju se sa zahtjevima Evropske unije i sa evropskom praksom.

Pravni osnov na kome počiva statistički sistem Crne Gore, osim Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike čini:

- [Strategija razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godine](#) („Sl. list Crne Gore”, br. 101/24);
- [Program zvanične statistike 2024 - 2028. godine](#) („Sl. list Crne Gore”, br. 122/23,120/24);
- [Godišnji plan zvanične statistike za 2024. godinu](#) („Sl. list Crne Gore”, br.122/23,120/24).

I. REALIZOVANE OBAVEZE PO PROGRAMU PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI ZA 2024. GODINU

Shodno obavezama definisanim Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2024. godinu planirana je izrada i usvajanje sljedećih dokumenata:

1. [Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike](#);
2. [Zakon o popisu poljoprivrede 2024. godine](#);
3. [Odluka o visini i raspodjeli visine sredstava za učesnike u popisu poljoprivrede 2024. godine](#);
4. [Izveštaj o utrošenim sredstvima i o izvršenim poslovima za Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine](#);
5. [Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu](#);
6. [Završni izveštaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godinu](#);
7. [Izveštaj o izvršenju Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine](#) i
8. [Godišnji plan zvanične statistike za 2025. godinu](#).

Aktivnosti koje su realizovane u 2024. godini:

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. novembra 2024. godine, razmotrila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike**. S tim u vezi Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 10-040/24-6243/5 od 05. decembra 2024. godine, kojim je usvojila ovaj predlog. Vlada Crne Gore je uputila Skupštini Crne Gore Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, broj 10-040/24-6243/7 od 12. decembra 2024. godine i predlog se nalazi u skupštinskoj proceduri.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila **Predlog zakona o popisu poljoprivrede 2024. godine, s Izveštajem s javne rasprave**. S tim u vezi Vlada Crne Gore je

donijela Zaključak broj 08-040/24-1704/2 od 04. aprila 2024. godine, kojim je usvojila ovaj predlog. Skupština Crne Gore na Šestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasjedanja u 2024. godini, dana 31. jula 2024. godine, donijela je Zakon o popisu poljoprivrede za 2024. godinu. Zakon je objavljen u "Službenom listu Crne Gore" broj 77/2024 od 05.08.2024. godine.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. avgusta 2024. godine, razmotrila **Predlog odluke o visini i raspodjeli sredstava za finansiranje Popisa poljoprivrede za 2024. godinu**. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 10-040/24-4728/2 od 28. avgust 2024. godine, kojim je donijela **Odluku o visini i raspodjeli sredstava za finansiranje Popisa poljoprivrede za 2024. godinu**.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila **Izveštaj o Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini i utrošenim sredstvima obezbijeđenim iz Budžeta Crne Gore**. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 08-430/24-1669/2 od 04. april 2024. godine, kojim je usvojila ovaj izvještaj.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila **Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu**. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 08-430/24-1563/2 od 04. april 2024. godine, kojim je usvojila ovaj izvještaj.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila **Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine**. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 08-430/24-1624/2 od 04. april 2024. godine, kojim je usvojila ovaj izvještaj.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, razmotrila **Izveštaj o izvršenju Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine**. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 08-430/24-1630/2 od 04. april 2024. godine, kojim je usvojila ovaj izvještaj.

Vlada Crne Gore je 24. decembra 2024. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, odlučila o **Predlogu odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu**. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 10-040/24-7189/2 od 24. decembra 2024. godine, kojim je donijela ovu odluku.

U toku 2024. godine, sve planirane obaveze od strane Uprave za statistiku su realizovane.

II. REALIZACIJA OBAVEZA IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2024. GODINU

U skladu sa definisanim aktivnostima Uprave za statistiku u Programu rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, predložena su i usvojena sljedeća dokumenta:

- Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2023. godinu;
- Izvještaj o izvršenju Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godina;
- Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine;
- Izvještaj o utrošenim sredstvima i o izvršenim poslovima za Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine;
- Predlog Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu;
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike;
- Predlog zakona o Popisu poljoprivrede za 2024. godinu.

Takođe, Vlada Crne Gore je usvojila:

- Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o Programu zvanične statistike za 2024 - 2028. godinu i

- Odluku o izmjeni Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu, iz razloga prijema Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u sistem zvanične statistika.

III. STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA UPRAVE ZA STATISTIKU U 2024. GODINI

Postupanje Uprave za statistiku u upravnim poslovima u periodu od 01.01.2024. godine do 31.12.2024. godine, osim primjene Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), karakteriše i postupanje po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Sl. list Crne Gore“, br.44/12, 30/17).

Primjenom ovih zakona Uprava za statistiku je postupala po podnijetim zahtjevima. U gore navedenom periodu primljeno je dvadeset sedam (27) zahtjeva, koji su riješeni u skladu sa *Zakonom o slobodnom pristupu informacijama* i dvanaest (12) zahtjeva za izdavanje uvjerenja/potvrda o podacima o kojima se vodi službena evidencija, u skladu sa *Zakonom o upravnom postupku*.

U navedenom periodu, povodom donijetih akata podnijeto je sedam (7) žalbi, u vezi primjene *Zakona o slobodnom pristupu informacijama*. Nijesu zaključivani upravni ugovori.

Kadrovska služba je shodno Zakonu o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list Crne Gore“, br. 02/18, 34/19, 08/21, 37/22), a u skladu sa Kadrovskim planom za 2024. godinu u decembru 2024. godine, objavila javne oglase za zapošljavanje tri (3) izvršilaca iz kategorije ekspertskog kadra, koji je u toku postupka realizacije i to:

- jedan (1) viši/a savjetnik/ca III u Odsjeku za statistiku cijena i spoljne trgovine;
- jedan (1) viši/a savjetik/ca III u Odsjeku statistike tržišta rada;
- jedan (1) samostalni/a savjetnik/ca III u Odsjeku za informaciono-komunikacione tehnologije;

U okviru Kalendara obuke za realizaciju opšteg programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika, koje priprema i realizuje Uprava za ljudske resurse, obuku je pohađalo šest (6) službenika.

IV. REALIZACIJA CILJEVA IZ PROGRAMA RADA UPRAVE ZA STATISTIKU

Uprava za statistiku u 2024. godini, u izvršenju strateških ciljeva definisanih Programom zvanične statistike 2024 - 2028. godine²⁵ („Sužbeni list Crne Gore“ br. 122/23, 120/24) i Strategijom razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godine²⁶ („Službeni list Crne Gore“, br. 101/24) u okviru opštih ciljeva, realizovala je sljedeće aktivnosti:

1. Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike (sa realizovanim indikatorima učinka, indikatorima rezultata i aktivnostima)

- Veća vidljivost drugih proizvođača zvanične statistike
 - ❖ Povećana dostupnost rezultata zvanične statistike drugih proizvođača;
 - ❖ Formiran Stručni tim statističkog sistema Crne Gore, koji čine predstavnici Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike;
 - ❖ Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija dobilo je status proizvođača zvanične statistike za oblast „Istraživanje i razvoj“;

²⁵ Program zvanične statistike 2024 - 2028 godine (2024) Uprava za statistiku
<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=10&pageid=10>

²⁶ Strategija razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godine (2024) Uprava za statistiku
<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=7&pageid=7>

- ❖ Aktivno učešće drugih proizvođača zvanične statistike kroz pripremu:
 - Godišnjeg plana zvanične statistike za 2025. godinu;
 - Kalendara objavljivanja statističkih podataka za 2025. godinu;
 - Predloga zakona o izmjenama i dopuna Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike;
 - Metapodataka za 2023. godinu;
 - Višegodišnjeg programa obuka za sticanje statističkih znanja i vještina i drugih izvještaja i dokumenata.
- ❖ Učešće drugih proizvođača zvanične statistike u implementaciji projekta IPA 2022 „Upravljanje kvalitetom“;
- ❖ Prikupljeni podaci o usaglašenosti drugih proizvođača zvanične statistike sa statističkim zakonodavnim okvirom i principima zvanične statistike, koristeći „Upitnik za samoprocjenu institucija o usaglašenosti sa statističkim zakonodavnim okvirom i principima zvanične statistike“.
- Primjena međunarodnih standarda u statističkim registrima
 - ❖ Uprava za statistiku je u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike pripremila »Zbirku statističkih izraza« koja je objavljena na internet stranici Uprave za statistiku;
 - ❖ ažuriran statistički poslovni registar u skladu sa Regulativom (EU) 2019/2152 sa novim varijablama čime je postignuta veća usklađenost sa evropskim standardima.
- Broj prikupljenih varijabli iz administrativnih izvora podataka
 - ❖ Uprava za statistiku je u saradnji sa drugim proizvođačima pripremila „Analizu postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike“ i na taj način mapirala administrativne izvore podataka unutar sistema zvanične statistike u cilju integracije podataka iz različitih izvora;
 - ❖ Uvedena CAWI i CAPI metoda prikupljanja podataka u statističke svrhe, čime se povećao broj istraživanja koja koriste ove metode, sa 12 na 14 statistička istraživanja.

2. Jačanje sistema zvanične statistike kroz punu implementaciju planiranih ljudskih resursa i prostornih kapaciteta

Za realizaciju ovog operativnog cilja, Akcionim planom Strategije razvoja zvanične statistike nije bilo planiranih aktivnosti.

3. Nastavak usklađivanja sa standardima EU i preporukama međunarodnih institucija i saradnje u oblasti zvanične statistike (sa realizovanim indikatorima učinka, indikatorima rezultata i aktivnostima)

- Usklađivanje pravnih propisa s pravnim tekovinama EU
 - ❖ Kontinuirano usklađivanje svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU;
 - ❖ Ažurirana Informacija o nivou ispunjenosti EU Acquia u pregovaračkom Poglavlju 18. Statistika;
 - ❖ Uprava za statistiku kao koordinator statističkog sistema u saradnji sa Ministarstvom finansija i Centralnom bankom Crne Gore po prvi put isporučila EUROSTAT-u raspoložive preliminarne podatke statistike državnih finansija (GFS) za vremenski period 2013-2016. godine;

- ❖ Prva zvanična posjeta generalne direktorice EUROSTAT-a Crnoj Gori, novembra 2024. godine, koja je imala za cilj da podrži dalji rad na zatvaranju Poglavlja 18. Statistika;
- ❖ Sprovedene aktivnosti na realizaciji preporuka defisanih misijom procjene (*Peer Review*).
- Ispunjenje završnih mjerila pregovaračkog Poglavlja 18. Statistika
 - ❖ postignut je određeni napredak i umjerena spremnost kada je u pitanju spremnost za članstvo. U pogledu navedenog kroz Izvjestaj o napretku bilježi se bolja ocjena u odnosu na prethodnu godinu;
 - ❖ Definisana Mapa puta za ispunjenje preostalih obaveza pregovaračkog procesa u Poglavlju 18. Statistika, sa posebnim osvrtom na završna mjerila.
- Dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u bazama EUROSTAT-a i UN-a
 - ❖ Uprava za statistiku redovno šalje EUROSTAT-u rezultate zvanične statistike iz pedeset šest (56) domena;
 - ❖ Od ukupno dvije stotine (200) statističkih istraživanja planiranih Godišnjim planom zvanične statistiku za 2024.godinu, realizovano je sto devedeset četiri (194), tri (3) su nerealizovana i tri (3) djelimično realizovana;
 - ❖ Započete aktivnosti na ažuriranju indikatora u nadležnosti Uprave za statistiku na platformi za SDG indikatore;
 - ❖ Učešće predstavnika Uprave za statistiku na obukama i radionicama o integraciji indikatora za ciljeve održivog razvoja (SDG indikatori) u strateška dokumenta, u organizaciji Kancelarije za održivi razvoja i Kancelarije rezidentnog koordinatora Ujedinjenih nacija (UN);
 - ❖ Učešće predstavnika Uprave za statistiku u pripremi nacrt *Akcionog plana Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja*;
 - ❖ Učešće predstavnika Uprave za statistiku na međunarodnim radionicama i stručnim sastancima.

4. Digitalna transformacija statističke proizvodnje uz unapređenje IT bezbjednosti

Za realizaciju ovog operativnog cilja, Akcionim planom Strategije razvoja zvanične statistike nije bilo planiranih aktivnosti.

5. Proizvodnja relevantne, blagovremene i visokokvalitetne zvanične statistike uz primjenu inovativnih izvora podataka i tehnologija (sa realizovanim indikatorima učinka, indikatorima rezultata i aktivnostima)

- Promocija rezultata zvanične statistike
 - ❖ Pripremljen „*Koncept razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025 - 2028. godine*“, kao osnov za izradu Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku;
 - ❖ Objavljeno je 107 sadržaja sa rezultatima zvanične statistike na tri društvene mreže (Twitter, LinkedIn, Instagram);
 - ❖ Objavljeno je 180 statističkih saopštenja (u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici) kao i četiri (4) publikacije (online i štampane) u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka za 2024. godinu;
 - ❖ Na osnovu evidencije korisničkih zahtjeva odgovoreno je na ukupno 834 upućenih zahtjeva, od čega se 150 odnosilo na medijske zahtjeve, a 684 na zahtjeve ostalih korisnika;

- ❖ U skladu sa planom objavljivanja rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine, objavljeno je 10 konačnih saopštenja (stanovništvo) sa excel bazama podataka u domenu [Popis stanovništva 2023](#);
- ❖ Sprovedene su aktivnosti na pripremi i realizaciji javne kampanje za Popis poljoprivrede 2024. godine.

Realizacija ciljeva iz programa rada Uprave za statistiku bila je potencijalno ugrožena usljed sajber incidenta koji se dogodio dana 14.11.2024. godine. Incident je identifikovan kao ransomware napad (medusa locker).

Sajber incident je prijavljen Nacionalnom centru za odgovor na računarsko-bezbjednosne incidente (CIRT), a takođe je obavješteno Ministarstvo javne uprave i Uprava policije.

Svi podaci su sačuvani i sistem je revitalizovan iz *backupa* i nakon par dana vraćen u punu funkciju.

REALIZACIJA POSLOVA I ZADATAKA IZ DJELOKRUGA RADA UPRAVE ZA STATISTIKU

Uprava za statistiku u sprovođenju i izvršavanju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2024. godinu, realizovala je 169 statističkih istraživanja od planiranih 171, koja su u njenoj nadležnosti.

Pregled realizovanih aktivnosti po statističkim domenima:

U oblasti **makroekonomske statistike, nacionalnih računa i cijena** rezultati se odnose na:

- Dalju harmonizaciju statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanju zahtjeva, koji su definisani završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18: Statistika;
- Objavljivanje rezultata obračuna godišnjeg Bruto nacionalnog dohotka za 2023. godinu;
- Objavljivanje konačnih rezultata obračuna godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda za 2023. godinu po proizvodnoj metodi prema KD 2010 klasifikaciji djelatnosti (u skladu sa NACE Rev.2) i potrošnoj metodi prema potrošnim kategorijama, u tekućim i stalnim cijenama i ulančanim mjerama obima, kao i po prihodnoj metodi u tekućim cijenama, u skladu sa metodologijom Evropskog sistema nacionalnih računa (u daljem tekstu: ESA 2010 metodologijom);
- Objavljivanje preliminarne podataka kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda za period I-III kvartal 2024. godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom, po potrošnoj metodi u tekućim i stalnim cijenama i ulančanim mjerama obima, kao i sezonski prilagođenih podataka;
- Objavljivanje preliminarne podataka kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda za period I - III kvartal 2024. godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom, po proizvodnoj metodi na nivou A10 sektora djelatnosti u tekućim i stalnim cijenama i ulančanim mjerama obima;
- Kontinuiranu modernizaciju u dijelu slanja podataka EUROSTAT-u, kroz unaprijeđenu platformu SDMX alata preporučenih od strane EUROSTAT-a, čime je obezbijeđeno slanje podataka nacionalnih računa, bez upotrebe SDMX konvertora;
- Nastavak rada na redovnim aktivnostima visoko usklađenog projekta "*Pariteta kupovne moći*" i dalje usklađivanje Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena sa međunarodnim standardima;
- Kontinuiran rad na unapređenju statistike spoljnotrgovinske robne razmjene prema karakteristikama preduzeća (TEC) i prema fakturnoj vrijednosti (TIC), predstavlja značajan iskorak u pogledu usklađivanja statistike spoljnotrgovinske robne razmjene sa međunarodnim standardima.

U oblasti statistike **poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika, životne sredine i šumarstva** rezultati su ostvareni kroz:

- Uspješno realizovan Popis poljoprivrede na teritoriji Crne Gore u periodu od 01. oktobra 2024. do 01. decembra 2024. godine. Popis poljoprivrede je obuhvatio prikupljanje podataka o svim ključnim aspektima poljoprivredne proizvodnje, odnosno tačne i međunarodno uporedive podatke o broju poljoprivrednih gazdinstava, površini ukupno korišćenog poljoprivrednog zemljišta po kategorijama korišćenja, stočnom fondu po vrstama i kategorijama, licima koja učestvuju u poljoprivrednoj proizvodnji i drugim korisnim aktivnostima, objektima za smještaj stoke, načinu skladištenja stajskog đubriva, primjeni stajskog i mineralnog đubriva, navodnjavanju, praksi upravljanja zemljištem, mašinama i opremi, itd.

Cilj Popisa poljoprivrede bio je prikupljanje tačnih, sveobuhvatnih i međunarodno uporedivih podataka koje će služiti kao osnova za donošenje strateških odluka u oblasti održive agrarne politike.

Realizacijom Popisa poljoprivrede takođe je ispunjena važna aktivnost u procesu evropskih integracija čime je Poglavlje 18: Statistika ispunilo jednu od ključnih preporuka u oblasti zvanične statistike, zahvaljujući stručnosti, profesionalnosti i posvećenosti tima Uprave za statistiku, koji je radio na pripremi i realizaciji Popisa poljoprivrede.

Uprava za statistiku je uz podršku Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, lokalnih samouprava, ali i naučne zajednice uspjela da pripremi i realizuje najveću statističku akciju i time obezbijedi platformu za donošenje važnih odluka u oblasti poljoprivrede.

U oblasti **socijalnih statistika i demografije** rezultati su ostvareni kroz:

- Uprava za statistiku je po prvi put objavila saopštenje o indikatorima kriminaliteta, iako se podaci o kriminalitetu prikupljaju duži niz godina za EUROSTAT/UNODC;
- Dalji razvoj i testiranje aplikacije za CAPI metodu prikupljanja podataka na terenu za potrebe Ankete o radnoj snazi (ARS) i Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC);
- Aktivnosti Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova su:
 - Objava preliminarne podataka popisa;
 - Organizacija, sprovođenje i analiza postpopisnog istraživanja;
 - Unos podataka popisa: Kontrole podataka, šifriranja i obrade podataka;
 - Realizovane kontrole podataka na nekoliko nivoa:
 - Statistička računsko-logička kontrola;
 - Kontrola podataka, uparivanjem podataka sa administrativnim registrima;
 - Kontrola unešenih podataka o etničko kuturološkim karakteristikama;
 - Kontrole podataka od strane političkih subjekata, shodno Sporazumu o uslovima za održavanje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, kao i praćenje sprovođenja procesa popisa;
 - Kontrola podataka popisa od strane građana putem specijalnog softvera;
 - Organizovana press konferencija za objavu konačnih podataka;
 - Objavljeni konačni podaci popisa i to 10 tematskih saopštenja.

Detaljan pregled glavnih realizovanih aktivnosti dat je Izveštaju o izvršenim poslovima popisa u 2024. godini i utrošenim sredstvima obezbijeđenih iz budžeta Crne Gore u 2024. Godini.

U oblasti implementacije **međunarodne saradnje**:

- Kontinuirano usklađivanje svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU;

- Prva zvanična posjeta generalne direktorice EUROSTAT-a Crnoj Gori, novembra 2024. godine, koja je imala za cilj da podrži dalji rad na zatvaranju Poglavlja 18. Statistika. Tom prilikom organizovani su sastanci generalne direktorice EUROSTAT-a i direktora Uprave za statistiku sa: predsjednikom Vlade Crne Gore, ministrom finansija, ministarkom evropskih poslova, guvernerkom CBCG i ambasadorom Evropske unije u Crnoj Gori i naučnom zajednicom.

U oblasti **međunarodnih projekata** rezultati su ostvareni kroz sljedeće aktivnosti:

- **Obuku statističara kroz edukaciju o međunarodnim metodologijama i standardima.** Na nivou statističkog sistema, tokom 2024. godine, zaposleni su učestvovali na 148 obuka, kroz seminare, kurseve i sastanke u organizaciji međunarodnih institucija. Takođe, u toku 2024. godine na stručnom usavršavanju su bila dva zaposlena, na teme: Ankete o poslovnim tendencijama (Varšava, Poljska) i Statistika rada (Pirineji, Grčka).
- **Unapređenje zvanične statistike kroz implementaciju statističkih projekata** u saradnji sa međunarodnim ekspertima. U okviru IPA 2019 višekorisničkog programa u toku 2024. godine sprovedena je jedna misija u saradnji sa međunarodnim ekspertima i to u oblasti ESSPROS statistike.
U okviru IPA 2022 višekorisničkog programa, u toku 2024. godine sprovedene su četiri misije u saradnji sa međunarodnim ekspertima i to u oblasti *Statistike državnih finansija, Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena, Pariteta kupovne moći i Statistiku kvaliteta*. Navedene misije, su dio ugovora koji su potpisani sa međunarodnim ekspertima u okviru IPA 2022 višekorisničkog programa.
- **Usavršavanje i unapređenje znanja i vještina kroz studijske posjete i kratkoročne misije međunarodnih eksperata.** U okviru višekorisničkih programa IPA 2019 i IPA 2022, u toku 2024. godine sprovedena je jedna studijska posjeta i tri kratkoročne misije međunarodnih eksperata.
- **Studijska posjeta** za razmjenu iskustva o statistici ESSPROS-a sprovedena je u martu 2024. godine u Statističkom zavodu Slovenije. Glavni cilj ove studijske posjete bila razmjena iskustava dvije institucije na temu ESSPROS statistike.
- **Kratkoročne misije međunarodnih eksperata.** U februaru i junu 2024. godine sprovedene su tri kratkoročne misije sa međunarodnim ekspertom na temu: *“Finalizacija aplikacije za popis poljoprivrede, upitnika, metodologije, aplikacije za praćenje popisa, primanje i prenos podataka”*. Misije su imale za cilj pružanje metodološke i IT podrške.

PREGLED MJERA I AKTIVNOSTI PREDUZETIH ZA IZVRŠAVANJE POSTAVLJENIH CILJEVA

Mjere i aktivnosti koje su preduzete za realizaciju operativnih ciljeva su:

- Uprava za statistiku je pripremila devet normativnih akata;
- Formiranje Stručnog tima statističkog sistema Crne Gore, u cilju kontinuiranog unapređenja međuinsitucionalne saradnje Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike;
- Upravi za statistiku ustupljen je na privremeno korišćenje, bez naknade dio poslovnog objekta u svojini države Crne Gore, površine 470m², za potrebe unosa i obrade podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- Konstatovan određen napredak i umjerena spremnost kada je u pitanju spremnost za članstvo, prema *“Izvještaju o napretku 2024. godine”*, u Poglavlje 18: Statistika;
- Preduzete aktivnosti na proizvodnji statistike državnih finansija;

- Započete aktivnosti na ažuriranju platforme za SDG indikatore u nadležnosti Uprave za statistiku;
- Učešće u pripremi nacrtu Akcionog plana *Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja*;
- Povećan broj istraživanja koja koriste nove metode prikupljanja podataka (CAWI i CAPI);
- Preduzete mjere za unapređenje IT bezbjednosti - instalacija i analiza sigurnosnih politika na firewall uređaju, instalacija novog firewall uređaja i analiza sa ažuriranjem sigurnosnih politika u skladu sa najboljom praksom. Instaliranje antivirusa i antimalware softvera, kao i instaliranje novog VPN servera, uveden je dnevni offline backup za baze podataka za statistička istraživanja sa mjesečnom dinamikom prikupljanja podataka;
- Rad na povećanju dostupnosti rezultata zvanične statistike;
- Izvršene aktivnosti na pripremi i realizaciji javne kampanje za Popis poljoprivrede;
- Učešće na obukama u okviru Evropskog statističkog trening programa (ESTP) na temu digitalne diseminacije i vizualizacija podataka;
- Definisan "Koncept razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku za period 2025 - 2028. godine", kao osnov za izradu Strategije diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku.

PRIKAZ IZVRŠAVANJA ZAKONA I DRUGIH PROPISA

Uprava za statistiku je pored realizovanih obaveza koje su definisane Proramom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2024. godinu, usvojila i objavila [Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2025. godinu](#) na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku www.monstat.org.

Shodno **Zakonu o javnim nabavkama** ("Sl. list Crne Gore", br. 74/19, 03/23, 11/23) u toku 2024. godine u okviru postupka centralizovanih javnih nabavki, zaključeni su ugovori i to za:

- Osiguranje zaposlenih;
- osiguranje vozila;
- kancelarijski materijal (partije 2, 4 i 5) i
- gorivo za službena vozila.

U postupku javnih nabavki Uprava za statistiku je zaključila ugovore za:

a) Redovne aktivnosti:

- Kompjuterska oprema;
- Produženje godišnje subscription licence i podrške za Symantec DLP system i Janusseal sistem za klasifikaciju dokumenata i e-mailova;
- Kompjuterska oprema - dijeljeni storidž sistem;
- Praćenje medija, medijske analize i održavanje društvenih mreža;
- Konsultantske usluge za unapređenje aplikativnog rješenja za unos i obradu podataka za ARS;
- Štampanje obrazaca i publikacija za redovne aktivnosti Uprave za statistiku;
- Office Microsoft 365 share Point i Microsoft Power Bi – produženje godišnje licence;
- Produženje SAS licence;
- Medijske i promotivne aktivnosti za novu politiku diseminacije;
- Poštanske usluge;
- Antivirusni softver;
- Softver za magacinsko poslovanje;
- Ugovor za konsultantske usluge za projekat "Niskokarsbonski razvoj u CG";

- Fiksna telefonija;
- Mobilna telefonija;
- Konsultantske usluge za PR;
- Konsultantske usluge - edukacija na temu komunikacija, odnosa sa javnošću;
- Nadogradnja softvera za SILC,
- Jednostavne nabavke do 4.000,00 eura.

b) Popis stanovništva, domaćinstava i stanova:

- Izradu softvera za kontrolu unešenih podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- Reviziju koda softvera za kontrolu unešenih podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova.

c) Popis poljoprivrede:

- Kompiutersku opremu za Popis poljoprivrede;
- Javnu kampanju za Popis poljoprivrede;
- Štampanje metodološkog uputstva za Popis poljoprivrede;

d) Ustupanje na privremeno upravljanje i korišćenje poslovnog prostora bez naknade, do 20.03.2025. godine.

PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U STATISTIČKOJ OBLASTI

Predlog mjera za unapređenje stanja u statističkoj oblasti definisane su Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2024-2028. godine, i to:

- Obezbeđenje adekvatnog poslovnog prostora u cilju unapređenja i modernizacije statističke proizvodnje;
- Utvrđivanje predloga Zakona o klasifikaciji djelatnosti u skladu sa Regulativom (EU) 2023/137;
- Realizovanje Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih, radi preduzimanja aktivnosti u oblasti politike zapošljavanja i zadržavanja kadrova;
- Nastavak poslovne saradnje sa drugim proizvođačima zvanične statistike, u skladu sa Poslovníkom o radu Stručnog tima statističkog sistema;
- Realizacija obuka u cilju unapređenja kvaliteta zvanične statistike;
- Priprema Strategije *diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku*;
- Kontinuirana međuinstitucionalna saradnja u cilju definisanja nadležnosti "*Registara jedinica razvrstavanja*".

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Zakonom o budžetu za 2024. godinu, ukupno odobreni budžet Uprave za statistiku iznosio je 11.071.534,56€.

Ukupna realizovana budžetska sredstva iz opštih prihoda iznose 7.459.295,11€, što predstavlja izvršenje od 67,37% u odnosu na odobrena sredstva.

Posmatrano po aktivnostima, izvršenje budžeta u odnosu na odobrena sredstva, iznosi:

- Aktivnost Statistička istraživanja, analize i informisanje 1.747.925,24€ ili 80,34%;
- Aktivnost Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 4,788,355.75€ ili 64,74%;
- Aktivnost Upravljanje i administracija 241,606.13€ ili 71,29%;
- Aktivnost Objedinjene javne nabavke 24,663.43€, ili 40,84% i
- Aktivnost Popis poljoprivrede 656,744.56€ ili 82,09%.

Zakonom o budžetu bila su odobrena i sredstva za potrebe kofinansiranja za Aktivnost Priprema i sprovođenje istraživanja o višestrukim pokazateljima MICS7, međutim izvršenje budžeta za ovu aktivnost nije bilo u 2024. godini. Odlaganje popisa za kraj 2023. godine uslovilo je odlaganje aktivnosti vezanih za obradu i diseminaciju podataka popisa za 2024. godinu, što je bio i razlog nesprovođenja MICS7 istraživanja u 2024. godini.

Pored opštih prihoda budžeta, ukupno realizovana sredstva u 2024. godini iz IPA sredstava i ostalih donacija iznose 362.553,40€.

Zajedno sa realizacijom iz IPA sredstava i ostalih donacija, ukupna realizacija budžeta iz svih izvora sredstava u 2024. godini iznosi 7.821.848,51€.

U 2024. godini, Uprava za statistiku je prihvatila i koristila donaciju kroz obezbjeđenje Ambasade Ujedinjenog Kraljevstva u Podgorici, koja je obuhvatala pružanje podrške u vidu konsultantskih usluga usmjerenih na poboljšanje komunikacije s eksternim korisnicima.

U toku 2023. godine Državna revizorska institucija (DRI) je u ovom organu sprovela reviziju Godišnji finansijski izveštaj i pravilnosti poslovanja Uprave za statistiku za 2021. godinu. Akcionim planom za ovu reviziju su bile određene realizacije dvije preporuke čiji su rokovi bili 15.01.2024. godine i 31.01.2024. godine, koje su blagovremeno izvršene u propisanim rokovima (preostale preporuke su blagovremeno izvršene u toku 2023. godine).

U toku 2024. godine Državna revizorska institucija u ovom organu je sprovela reviziju uspjeha “Efikasnost razvoja zvanične statistike u Crnoj Gori”. Konačim izvještajem DRI je definisao šest preporuka. Akcionim planom, Uprava za statistiku je definisala planirane aktivnosti za realizaciju preporuka u 2025. i 2026. godini.

U toku 2024. godine Odeljenje za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija je obavilo “Reviziju sistema budžetskih izdataka u Upravi za statistiku”. Izveštajem Unutrašnje revizije definisana je jedna preporuka. Akcionim planom, Uprava za statistiku definisala je realizaciju navedene preporuke za kraj 2025. godine.